

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- **odpočet plnenia za**

ROK 2020

NOVEMBER
2021

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

RÚVZ Bratislava

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP V. V rámci odboru hygieny životného prostredia a zdravia (ďalej len HŽPaZ) išlo najmä o tieto úlohy:

- Monitoring pitných a rekreačných vôd, v rámci ktorého bolo v roku 2020 odobraných **315** vzoriek **pitných vôd**, ďalej **398** **vôd na kúpanie** na prírodných a umelých kúpaliskách – prírodné jazerá 110 vzoriek, kúpaliská s bazénmi celoročné – 181 vzoriek, kúpaliská s umelými bazénmi sezónne - 107.
- Posudková činnosť a štátny zdravotný dozor (ŠZD) v zariadeniach spadajúcich do náplne práce odboru HŽPaZ (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie a sociálne zariadenia, športovo – rekreačné prevádzky, prevádzky kúpalísk). Výsledky kontrolnej činnosti v sledovaných zariadeniach boli uspokojivé, pri zistení hygienických nedostatkov sa postupovalo podľa zákonných požiadaviek. Rozhodovacia činnosť pri schvaľovaní vybraných typov prevádzok bola vypustená novelou zákona č. 355/2007 Z.z. s účinnosťou od 21.07.2020. Ďalej treba uviesť, že kontrolná činnosť na úseku odboru HŽPaZ bola v r. 2020 značne obmedzená dlhodobým uzatvorením zariadení z dôvodu pretrvávajúcej pandémie ochorenia COVID-19. Kontroly boli zamerané najmä na dodržiavanie opatrení vydávaných či Úradom verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky počas pandémie ochorenia COVID-19 k obmedzeniu prevádzok a hromadných podujatí. Celkovo sa vykonalo **458 kontrol**, z toho 342 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 37 v telovýchovno-športových zariadeniach, 53 v ubytovacích zariadeniach a 26 v prevádzkach umelých a prírodných kúpalísk.
- Sledovanie tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri posudzovaní územných plánov, územných a kolaudačných konaní obytných celkov a iných stavieb a zariadení. Ich posudzovanie bolo vzhľadom na kvantitu podaní, zložitosť problematiky výstavby rozsiahlych komplexov (najmä v podmienkach hlavného mesta Bratislavy), ale aj pre chýbajúce personálne obsadenie kvalifikovanými pracovníkmi, vysoko náročné. Na tomto úseku činnosti sa vypracovalo **1146** záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám vrátane zámerov EIA, z toho v **územnom konaní** stavieb – **273** záväzných stanovísk, k **zmenám účelu využitia** – **133** a k **strategickým dokumentom EIA** v počte **63** záväzných stanovísk. Ďalej sa vypracovalo **1558** **iných odborných stanovísk** k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia a zdravia. Vydalo sa **542 rozhodnutí** k schváleniu priestorov prevádzok, **5 pokynov** vo veci riešenia **nadmerného hluku** prevádzok vo vzťahu k obytnému prostrediu. Za zistené správne delikty podľa zák. 355/2007 Z.z. bolo uložených **12 pokút v sume 13 450 €** (z toho **zaplatených v sume 7 450 €**), v **3** prípadoch bol

uplatnený **výkon rozhodnutia** za nesplnenie pokynov v celkovej výške **3250 €** (z toho boli **uhradené pokuty** vo výške **3200 €**).

- Riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov, keď v sledovanom období r. 2020 bolo evidovaných **72 podnetov na hluk** (4 dopravný hluk, 23 technické zariadenia, 12 stavebná činnosť, 33 iných zdrojov) a to **z celkového počtu 257** evidovaných podnetov na odbore HŽPaZ. **Odstránenie** nadmernej hlučnosti bolo riešené **5 pokynmi**, resp. vymáhané **3 výkonmi rozhodnutia** v celkovej výške **3250 €**.
- Za správny delikt **porušovania § 57 zák. č. 355/2007 Z.z.** bolo vydaných **9 pokút** v celkovej sume **10 200 €** vo veci prevádzkovania zariadení bez súhlasu hygienika alebo pri zistení porušovania opatrení počas pandémie ochorenia COVID-19.
- Kontrolná činnosť nad stavbami svetelných reklám z aspektu ich možného rušivého pôsobenia na optickú pohodu bývania obyvateľov. Ich schvaľovanie (**22**) bolo podmienené objektivizáciou rušivého svetla s požiadavkou na predloženie výsledkov merania ku kolaudácii. V rámci **ŠZD** sa riešilo **7 podnetov** na rušivé svetlo **z billboardových tabúľ, svetelných reklám** a iných zdrojov (napr. rušivé osvetlenie z pohyblivých svetelných reklám na objekte TPD na Farského a rádia City na Vajnorskej ul. v Bratislave; podnet na svetelné logo základnej umeleckej školy na Sklenárovej ul. v Bratislave; podnet na rušivé osvetlenie výkladu spol. Elmat na Nám. 1. mája v Malackách; podnet na svetelný bigboard na Bajkalskej ul. v Bratislave); po realizácii nápravných opatrení na základe výzvy tunajšieho úradu sa výsledkami meraní preukázalo prevádzkovanie zdrojov rušivého svetla v súlade s platnou legislatívou.
- Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach dozorovaných odborom HŽPaZ; nedostatky v tomto smere neboli v sledovanom období zistené.
- Poskytovanie informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a zdravia a o aktuálnych témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia a zdravia. Celkovo bolo v r. 2020 v spolupráci s odborom organizačno-dokumentačným (hovorkyňa) poskytnutých **31 príspevkov** pre masmédiá - s tematikou, ako napr.: kontaminovaná podzemná voda zo skládky vo Vrakuni, petícia na hlučnosť z prevádzok a.s. Slovnaft, na hlučnosť zrekonštruovanej Dúbravsko-Karloveskej električkovej radiály ai.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

V hodnotenom období r. 2020 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu v roka 2020 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, PRICHÁDZAJÚCICH DO STYKU S PITNOU VODOU

V priebehu roka 2020 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy. Napriek uvedenému bolo v rámci posudkovej činnosti vodohospodárskych stavieb (vodovody) i jednotlivých objektov (vnútorné vodovodné rozvody) potrebnými dokladmi vyžadované preukazovanie použitia materiálov, ktoré sú schválené pre styk s pitnou vodou.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Analýza pesticídnych látok bola v r. 2020 vykonávaná v rámci kontroly kvality pitnej vody vo vzorkách, ktoré boli odoberané na úplnú analýzu v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z. Podľa technických možností sa sledovalo 15 pesticídnych látok (hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, aldrin, heptachlorepoxyd, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p,- DDT, methoxychlor, substituované anilíny:alachlor, metolachlor, butachlor a prekursor cyklodiéno - hexachlorocyclopentadien) v **43** vzorkách pitnej vody, spolu teda **645** analýz. Výsledky rozborov nepreukázali prítomnosť pesticídnych látok v koncentráciách, ktoré by bolo možné zachytiť použitou prístrojovou technikou.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

V r. 2020 neboli uplatnené žiadne požiadavky na plnenie danej úlohy zo strany ÚVZ SR.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odbor PPL RÚVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – V, Malacky, Pezinok a Senec. Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v Bratislavskom kraji budú uvedené vo výročnej správe za rok 2020. V roku 2020 bolo vydaných 42 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác, z toho v 31 prípadoch išlo o vyhlásenie nových rizikových prác s rizikovými faktormi: fyzická záťaž (pracovné polohy), chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, vibrácie prenášané na celé telo, umelé optické žiarenie - lasery, intenzívne pulzné svetlo a ionizujúce žiarenie. V 11 prípadoch boli rizikové práce aktualizované - s rizikovými faktormi: chemické faktory – pevné aerosóly, hluk, vibrácie prenášané na ruky,

vibrácie prenášané na celé telo a fyzická záťaž (pracovné polohy) z dôvodu prehodnotenia miery zdravotného rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, zmien organizácie/náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a v kategórii prác, ako i z dôvodu zaradenia prác do 4. kategórie na obdobie 1 roka, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru zdravotného rizika. V r. 2020 bolo vydaných 20 rozhodnutí o vyradení prác z 3. alebo 4. kategórie - po realizácii technických/organizačných opatrení, vykonaní objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia a prehodnotení miery zdravotného rizika, tiež z dôvodu ukončenia pracovnej činnosti, resp. zrušenia pracoviska s rizikovými faktormi: ionizujúce žiarenie, umelé optické žiarenie - lasery, hluk a chemické faktory.

K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie boli vydané 2 rozhodnutia o prerušení konania. V 2 prípadoch bolo konanie vo veci zastavené.

Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 bol v roku 2020 štátny zdravotný dozor (ďalej len „ŠZD“) vykonaný na 10 pracoviskách s prácami zaradenými do kategórie rizikových prác za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 15 konzultácií v problematike ochrany zdravia zamestnancov a zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011. Zoznam právnych subjektov v BA kraji, v ktorých boli určené rizikové práce, bol poskytnutý IP BA.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2020 bolo vykonaných 19 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na vedecko-výskumných pracoviskách a v priemysle na území Bratislavského kraja. Vydané boli 3 rozhodnutia k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami (hameln rds a.s., Horná 36, 900 01 Modra (2), VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, 820 03 Bratislava (1)). V rámci ŠZD neboli zistené nedostatky. Bolo skontrolované: používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zákonu č. 355/2007 Z. z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku, používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ), vypracovanie prevádzkového poriadku zamestnávateľom, vypracovanie posudku o riziku zamestnávateľom v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou, evidencia veľmi toxických látok a zmesí, preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, preukázanie absolvovania aktualizáčnej odbornej prípravy po 5 rokoch od vydania osvedčenia, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov nebezpečných chemických faktorov a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov. Pri ŠZD neboli použité kontrolné listy - dotazníky

informovanosti zamestnancov (C). Bolo poskytnutých 30 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V období do 20.07.2020, kedy nadobudla účinnosť novela zákona č. 355/2007 Z. z. bolo posúdených a schválených spolu 58 prevádzkových poriadkov pre pracoviská s nebezpečnými chemickými faktormi, v 2 prípadoch bola schválená zmena prevádzkového poriadku z dôvodu doplnenia pracovnej pozície a rozšírenia prístrojového vybavenia pracoviska o lasery triedy 4. Jedenkrát bolo konanie prerušené.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z. z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2020 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ Bratislava v r. 2020 zaevidovala 30 žiadostí na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. V 15 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti. V r. 2020 boli 2 konania zastavené z dôvodu nedoplnenia požadovaných náležitostí a nepreukázania minimálnej dĺžky odbornej praxe pre vykonanie skúšky. Na základe žiadostí, podaných ešte v r. 2019, bolo v r. 2020 vydaných 11 osvedčení, z toho 10 na základe skúšky pred komisiou a 1 na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky). Skúšky sa v r. 2020 uskutočnili 3x. Z dôvodu lockdownu pre COVID-19 boli skúšky v 4.Q/2020 zrušené. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe a látky uvedené v príl. č. 3 k zák. 355/2007 Z. z.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti

tab. č. 4

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ BA	18	12	30	0

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2020 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov kategórie 1A, 1B v 7 prípadoch pre: hameln rds a.s., Horná 36, Modra - Oddelenie výroby liečiv - vývojové laboratóriá (benzén, akrylonitril, dimetylsulfát, 1,2 dichlóretán, trichlóretylén) v množstve 100-1000 g/rok; Alpha medical, s.r.o., SVALZ v odbore patologická anatómia, Antolská 11, Bratislava (10% vodný roztok formaldehydu) v množstve 30 l/rok; VÚRUP, a.s.,

administratívne, laboratórne a skladové priestory v areáli SLOVNAFT, a.s. počas skúšobnej prevádzky do 23.10.2020 (benzén 1200 l/rok, 1,3-butadién 360 l/rok, benzo(a)pyrén 1 kg/rok, nikel (katalyzátor s obsahom niklu); SI Medical, s. r. o., Tematínska 5/A, Bratislava - zákrokovňa, gastroenterologická ambulancia, dermatologická ambulancia a gynekologická ambulancia v Poliklinike ProCare (10% vodný roztok formaldehydu) 4 l/rok, PRO SANUS, a.s., Einsteinova 25, Bratislava - chirurgická, gastroenterologická, gynekologická a dermatologická ambulancia v Poliklinike ProCare na Jelačičovej 7 v Bratislave (10% vodný roztok formaldehydu) 4 l/rok, hameln rds a.s., Horná 36, Modra - Oddelenie výroby API – Výroba API (250) (akrylonitril, dimetylsulfát) 3,3 až 30 kg/rok a Euromedix, a.s., Einsteinova 25, Bratislava (formaldehyd 10 % vodný roztok) na pracoviskách gynekologickej, gastroenterologickej, chirurgickej a dermatovenerologickej ambulancii a na operačných sálach jednodňovej zdravotnej starostlivosti v Poliklinike ProCare na Betliarskej 17 v Bratislave v množstve 3,5 l/rok.

Činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v Bratislavskom kraji

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov. vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	67/58	68776 amp.
VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania, Drotárska 44, BA	Dichroman draselný	1B	4/1	2 ml
	Chlorid kobaltnatý	1B		nepoužívali
	Chroman draselný	1B		nepoužívali
	Formaldehyd	1B		nepoužívali
	1,2 dichlóretán	1B		nepoužívali
	Trichlóretylén	1B		nepoužívali
	Benzén	1A		nepoužívali
VÚ Vodného hospodárstva, Nábr. arm.gen. L.Svobodu, BA	Vinylchlorid	1A	14/9	76,0 µl
	N-nitrosodimethylamin	1B		N
	Benzén	1A muta 1B	15/11	5,2 ml
	Bromičnan draselný	1B		0,56g
	Dichroman draselný	1B		0,86 g

EUROFINS BEL/NOVAMANN s.r.o., Komjatická 73, 940 02 Nové Zámky	Dimetylsulfát	1B		100,0 ml
	Dusičnan kobaltnatý	1B		2,20 g
	Etyléndichlorid	1B		100,0 ml
	Fenylhydrazín hydrochlorid	1B		1,84g
	Formamid	muta 1B		30 ml
	Chroman draselný	1B muta. 1B		1,00 g
	Oxid arzenitý	1A		0,33 g
	Síran hydrazínia	1B		1,05 g
	N,N-Dimethylformamide	1B		500 ml
	Petroléter	1B		950 ml
LF UK Ústav histológie a embryológie, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	8/6	1kg
LF UK, Mikrobiologický ústav, Sasinkova 4, BA	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	13/10	nepoužívali
LF UK, Anatomický ústav, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	13/10	500 g
	Formamid	muta 1B		nepoužívali
UN BA, Nemocnica Staré Mesto, BA, Rádiologická klinika, angiografia	Cytostatiká	proces s r.ch.k	44/25	20,0 amp.
UNsP Milosrdní bratia, spol. s r.o., BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	29/26	18 210 amp.
Slovnaft MAO a.s., Vlčie hrdlo, BA	Benzén	1A muta 1B	36/2	4,3-31,59
Diagnostika				mg.m-3
Dielňa špeciálnych činností Dozor nad analyzačnými zariadeniami				kys. trans,trans mukonová: 14,07 µmol/l moču
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA	Benzén	1A muta 1B	98/0	kys. trans,trans mukonová v moči : 2,354-28,261 priemer 7,528

Operatívna údržba				priemer 3,740 μmol/l 49 094 t.
SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo , BA	Dichroman draselný	1B	4/3	N
	PAU	proces s r.ch.k	24/0	N
	chróman draselný	1B	3/3	12,0 l
	fenolftalein			0,8 l
SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo , BA Plnenie arómatov Automatická plnička svetlých produktov Terminál BA, Plnenie a stáčanie cisterien	Butadién	1A muta 1B	58/0	61 656,0 t
	Benzén	1A muta 1B		54 154,0 t
	hydrogenizovaná BTX frakcia s obsahom benzénu	1B muta 1B		24 000, 0 t
CENTRALCHEM, s.r.o., administratívne a skladové priestory Plynárska 2, BA	Benzén	1A	2/0	74,0 l
	Chlorid nikelnatý hexahydrát			1,1 kg
	Oxid chrómový			1,5 kg
	Síran nikelnatý hexahydrát			60,0 kg
	1,2-dichlóretán	1B		5,5 l
	Bromičnan draselný			0,2 kg
	Dusičnan kobaltnatý hexahydrát			300,0 g
	Dvojchroman amónny			1,25 kg
	Dvojchroman draselný			120,2 kg
	Hydrazín sulfát			10,0 g
	Chinolín			500,0 g
	Chlorid kobaltnatý hexahydrát			86,56 kg
	Chroman draselný			7,2 kg
	Kys. chromsírová			179,0 l
	O-tolidín	20,0 g		
	Síran hydrazínia	10,0 g		
	Síran kademnatý hydrát	1,6 kg		

	Síran kobaltnatý hexahydrát			63,1 kg
UN BA, Ružinovská 6, BA Centrálne príprava a riadenie cytostatík	Cytostatiká	proces s r.ch.k	3/3	104 655 MJ/22 966 balení
PZV-ONKO s.r.o. Ružinovská 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/1	850 amp.
ČaSS spol. s r.o., UN Ružinovská 6, BA, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	1/1	N
ČaSS spol. s r.o., Nemocnica Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/2	N
RÚVZ BA, Ružinovská 8, BA	Hexachlórbenzén	1B	2/1	digestor v: 0,64-0,83m.s-1 0,1 g
Medirex,a.s. , SVALZ klinická mikrobiológia, Galvaniho 17/C , BA	Formaldehyd	1B	7/5	0,5 l
	Fuchsin bázičný	1B	51/46	12 l
RAJO a.s. Laboratóriá kontroly kvality Studená 35, BA	Síran kobaltnatý	1B	20/19	250 ml
	Petroléter	1B		50 l
	Fenolftalein	1B		27 l
	Chróman draselný	1B		250 ml
Slovenská správa ciest, Cestné laboratórium pre rozbor asfaltových zmesí, Studená 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/0	N
ÚČOV, Hlohová 46, BA-Vrakuňa	Dichroman draselný	1B	12/11	275,0 g
Lekáreň UNIMED PHARMA s.r.o., Oriešková 11, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	N
SLAVUS s.r.o., Nákovná 22, BA	Benzén	1A muta 1B	1/0	11 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		4 l
	Chroman draselný	1B muta 1B		N
	Trichlóretylén	1B		N
	Fenolftalein	1B		N

VÚRUP,a.s., Vlčie hrdlo BA	Benzén	1A muta 1B	17/17	1200 l
	Benzo(a)pyrén	1B muta 1B		1 kg
	1,3 – butadién	1A muta 1B		360 l
	Nikel	1A		katalyzátor
CYTOPATHOS spol. s r.o., Kutuzovova 23, BA	Oxid chrómový	1A	29/22	60 g
	Dichroman draselný	1B		0,2 kg
	Formaldehyd	1B		nepoužívajú
	Fuchsín bázičkový	1B		120 g
	Fast Blue B Salt	1B		240 g
	Kongo červen	1B		4 g
	1,2 Propylénoxid	1B		0,6 l
Národný ústav detských chorôb, Limbová ul.1, BA Klinika detskej hematológie a onkológie Klinika detskej oftalmológie Nemocničná lekáreň, odd. centrálnej prípravy cytostatík Odd. centrálnej sterilizácie, CÚP Prevádzkovo-technický úsek, odd. dopravných činností	Cytostatiká	proces s r. ch. k	133/119	4432,0 dávok
HighChem s.r.o., Leškova 11, BA	2-Acetamidofluorene	1A	3/3	nepoužívali
	8- methoxypsoralen	1A muta 1A		nepoužívali
	Beta-Estradiol	1A		nepoužívali
	Hydroxyurea	muta 1B		nepoužívali
INTERPHARM Slovakia,a.s., sklad farmaceutických surovín Dvojkřížna 29, BA	Decht čiernouhoľný surový	1A	2/1	30,0 kg
	Tinctura carbonis detergenes	1A		50,0 l
	Chloramphenicol	1B		100,0 kg
	Formaldehyd 35%	1B		100,0 l

	Petroléter	1B		100,0 l
NOU Klenová, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	207/190	105 704,18 amp.
MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej hematológie a onkológie NÚDCH, Limbová 1, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	6/6	N
ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej hematológie a onkológie NÚDCH	Cytostatiká	proces s r. ch. k	7/7	N
SZU, Limbová 12, BA	Aflatoxíny	1B	3/3	0
VÚZ – PI SR, Račianska 71, BA	Oxid kremičitý	1A	7/0	35 t
Duslo a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA Oddelenie centrálnych laboratórií ČOV BA	Dichróman didraselný	1B muta 1B	2/2	170,0 g
	Síran kobaltnaný heptahydrát	1B	2/2	20,0 g
	Fenolftaleín	1B	2/2	5,0 g
	Octan kademnatý	1B	2/2	7 kg
	Formaldehyd	1B	2/2	7 l
Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň východ, Turbínova 3, BA	Dichróman draselný	1B muta 1B	1/1	250,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,2 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		3,0 l
	Hydrazín hydrát	1B		1,5 l
Bratislavská vodárenská spoločnosť a.s., Bojnická 6, BA	Dichróman didraselný	1B	5/5	500 g
	Fenolftaleín	1B		38 mg
	Arzén-štandardný roztok	1A		120,0 ml
Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, BA	Benzo(a)pyrén	1B	3/1	43 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		nepoužívali
Synlab Slovakia s.r.o., SVALZ Limbová 5, BA	Benzén	1A muta 1B	5/4	600 ml
	Kyselina chromsírová	1B		3 l

		muta 1B		
	Chroman draselný	1B		2,5 g
	Síran hydrazínu	1B		nepoužívali
ÚKSUP, Matúškova 21, BA	Arzén štandard ako roztok oxidu arzenitého	1A	17/11	300 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		1505 g
	Síran kademnatý	1B muta 1B		nepoužívali
	Akrylamid	1B		500 g
VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18, BA	Oxid arzenitý	1A	4/3	nepoužívali
	Síran hydrazínia	1B		4 g
	Formaldehyd	1B		53 ml
	Dvojchroman draselný	1B		24,3 g
	Hydrazín hydrát	1B		nepoužívali
AXON Neuroscience R&D Services SE, Dúbravská cesta 9, BA	Aminopterín	1B	10/7	0,02 g
	Congo red			4,0 g
	Dichróman didraselný			N
	Dimetylformamid			0,2 l
	Evans blue			0,2 g
	CHAPS			6,0 g
	Chlorid kobaltnatý			1,0 g
	Imidazol			9,0 g
	Kolchicin			0,3 g
	Kys. boritá			45,0 g
	3-metylcholantrén			0,2 g
	Rotiphorese gel 30			4,0 l
Axxence Slovakia s.r.o., Výroba aromatických látok v hale 2 a 3, Agátová 27, BA	Dichróman draselný	1B	16/0	nepoužívali
	Kys. chromsírová			nepoužívali
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Arzenitan sodný	1A		N
	Benzén			N

(Virologický ústav, Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)

Benzidín dihydrochlorid		N
Benzidín		N
Hydrogenarzeničnansodný		N
Chlorid nikelnatý		N
Oxid arzenitý		N
Síran nikelnatý heptahydrát		N
Tamoxifén citrát		N
1,2-dibróm-3chlórpropán		N
1-metyl-3-nitro-1-nitrózoquanidín		20 µg
3,3' TNBT		N
3,3' Diaminobenzidín tetrahydrochlorid (DAB)		0,42 g+ 6,4 ml
3-metylcholantén		N
Deoxycytidín		N
5,9-dimetyldibenzo[c,g] karbazol		N
7,12 dimetylbenz[a] antracén		N
7H-dibenzo[c,g] karbazol		N
7-metyldibenzo[c,g] karbazol		N
7-nitroindazol		N
9-etylkarbazol-3-ylamén		0,05 g
Aflatoxín B1		N
Akrylamid	260/194	4,282 kg + 1,85 l
Benz[a]antracén		N
Benzo(a)pyrén		20 µg
Benzo[r,s,t]pentafén		N
Bouinov roztok		N
Broxuridín		2 g
Cisplatín		10,050 g
Cycloheximid		5 mg
Cyclosporin A		2 mg

1B

Cyklofosfamid hydrát		N
Dichróman draselný	1B	N
	muta 1B	
Dimetyl sulfát		1,2 l
Doxorubicín hydrochlorid		10 mg
Etyl-menánsulfonát		N
Formaldehyd 36,5-38%		2,66 l+ 2 mg
Formalin roztok 10%		4, 26 l
Formamid		825 ml
Fuchsín bázičný		120 g
Ganciclovir		N
HIS –select cobalt affinity gel		20 ml
Hydrazín hydrát		N
Hydrazín		N
Hydroxymočovina		N
Chlóramfenikol		2,35 g+ 0,25 ml
Chlorid kademnatý		N
Chlorid kobaltnatý		N
Hexahydrát		N
Chróman draselný		N
Imidazol		360,25 g
Kanamycín		17,5 ml+10 mg
Kanamycín sulfát		4,2501 g
Kobalt nitrát hexahydrát		25 mg
Kolchicín		2 g
Kyselina boritá		7 kg+1 l
Kyselina chromsírová		N
Melfalán		N
Metotrexát		2 mg
Metyl metánsulfonát	1B	50 ml
N,N-dimetylformamid		30 ml

	Ortuť			1997 g
	Propanolaktón			N
	Ribavirín			N
	Síran kobaltnatý			N
	Heptahydrát			N
	Tamoxifén			N
	Trypanová modrá			47 ml+80 mg
	Evans modrá;			5 mg
	Zeocín 100 MG/ML			5 ml +2g
MEDICAL GLASS, a.s. Agátova 22, BA	Formaldehyd	1B	83/60	16, 56 kg
Ústav polymérov SAV, Dúbravská cesta 9, BA	1,2-dibrómetán	1B	64/39	nepoužívali
	1,2-dichlóretán	1B		10,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		nepoužívali
	Naftylamín	1B		1,0 l
	Akrylonitril	1B		5,0 g
	Azobenzén	1B		5,0 g
	Benzén	1A muta 1B		10,0 ml
	Bromičnan draselný	1B		20,0 l
	Chlorid kademnatý	1B		100,0 ml
	Chroman draselný	1B		10,0 ml
	Chroman sodný	1B		100,0 ml
	Dvojjchroman draselný	1B		200,0 g
	Epichlórhýdrín	1B		11,0 ml
	Fenylhydrazín	1B		100,0 ml
	Furán	1B		0,5 l
	Hexametylfosforamid	1B		10,0 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		50,0 ml
Kyselina chromsírová	1B	200,0 ml		

		muta 1B		
	Oxid chrómový	1A		1,0 l
	Pyridínium-chlórchromate	1B		10,0 g
Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Acrylamid	1B muta 1B	15/12	1,9 kg
	3,3 diamínobenzidín tetrachlorid	1B	3/2	0,5 kg
	Dimetylsulfát		9/9	5,0 mg
	Hydrazín			1,0 ml
	Chlorid kobaltnatý		6/4	0,5 g
	Chlorid nikelnatý	1A	24/19	5,0 g
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Akrylamid	1B	39/26	236, 8 g
	Formaldehyd			nepoužíval sa
	Uretane			nepoužíval sa
	Wy-1463			nepoužíval sa
	Streptozotocín			nepoužíval sa
	Dusičnan kobaltnatý			nepoužíval sa
	Propylén oxid			273 ml
	Doxorubicín			nepoužíval sa
Centrum biovied SAV, Dúbravská cesta 9, BA Ústav biochémie a genetiky živočíchov	Formaldehyd	1B	50/34	nepoužíval sa
	Síran nikelnatý	1A		nepoužíval sa
	Trypan blue	1B		nepoužíval sa
	Akrylamid	1B		85 g
	Kys. chrómsírová	1B		1 l
	5-azacytidín	1B		nepoužíval sa
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Ústav normálnej a patologickej fyziológie Sienkiewiczova 1 BA	Chlorid nikelnatý hexahydrát	1A	9/8	nepoužíval sa
	Tamoxifen			nepoužíval sa
	Akrylamid	1B		56 g
	Akrylamid bis			2 g
	Formaldehyd			nepoužíval sa
	Potassium dichromate			nepoužíval sa

	Propylene oxide			nepoužíval sa
	Urethane			nepoužíval sa
Alpha medical, s.r.o., Laboratórne centrum Polianky 7, BA	Formaldehyd	1B	20/20	720,0 l
	Kongo červeň	1B		240,0 g
	Kryštálová violet'	1B		480,0 g
	Fuchsín	1B		280,0 g
Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Kongo červeň	1B	1/0	2,0 g
	Evans blue	1B	1/1	2,5 g
	Rotiphorese gel 30	1B	15/7	4,0 l
Neuroimunologický inštitút n.p.o., Dvořákovo nábr. 10, BA	Paraformaldehyd	1B	4/3	23l
Elektrotechnický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/2	90,0 ml
Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Benzén	1A muta 1B	60/49	4,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		120,0 g
	Evans blue	1B		N
	Chlorid kademnatý	1B		0,6 g
	Chlorid nikelnatý	1A		5,0 g
	Oxid chrómový	1A		2,5 g
	Síran kademnatý	1B		0,4 g
	Tetraboritan sodný	1B		0,5 g
BASF Coating Services, s.r.o., J. Jonáša 1, BA	Oxid chrómový	1A	5/5	200,0 g
	Fenolftalein	1B		
Bratislavská teplárenská a.s., Tepláreň západ, Polianky, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	230,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,1 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		2,0 l
	Hydrazínhydrát	1B		1,2 l
AZ pneu s.r.o., Polianky 17, BA	Trichlóretylén (vulk. príp.)	1B	3/0	Nepoužívajú

Prírodovedecká fakulta UK, katedra organickej chémie, Mlynská dolina , BA	Akrylamid	1B muta 1B	5/3	0,5 g
	Benzén	1A muta 1B		5,0 l
	Benzylchlorid	1B		6,0 ml
	1,2 dichlóretán	1B		25,0 ml
	Dichróman draselný	1B		0,50 g
	Hydrazín hydrát	1B		210,0 ml
	Oxid chrómový	1A		N
	o-Toluidín	1B		2,0 ml
	p-anizidín	1B		3,0 g
	Síran kademnatý	1B		0,15 g
Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63, BA	Benzén	1A muta 1B	8/6	60,0 g
	Dusičnan nikelnatý	1A		9,0 g
	Oxid arzenitý	1A		0,5 g
	Oxid chrómový	1A		9,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Kadmium	1B		1,0 g
	Dichroman draselný	1B		270,0 g
	Dusičnan kobaltnatý	1B		6,0 g
	Fenolftaleín	1B		0,1 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		0,4 g
Kyselina chromsírová	1B	70,0 g		
SYNKOLA s.r.o., Mlynská dolina CH2, BA	Hydrazín monohydrát	1B	17/3	150 g
	Propylene oxide reagent plus	1B		0 l
	Dimethylformamide	1B		2,0 l
	Ethylene glycol dimethyl ether	1B		500 ml
RTVS, Sterilizačné pracovisko Mlynská dolina, BA	Etylénoxid	1B muta 1B	2/1	25,0 kg

VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s.	Petroléter	1B	18/5	nepoužívali
	Formaldehyd	1B	8/2	1,0 l
LAMBDA LIFE a.s., Levočská 3, BA	1,2-dichloroethane	1B	2/1	2,5 l
	Akrylamid	1B muta 1B		5 ml
UN Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Klinika hematológie a transfuziológie, Ambulancia chemoterapie a hemoterapie a oddelenia	Cytostatiká	proces s r.ch.k	78/71	8413 amp./1738536,4 mg
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. a súdnolek. pracoviská Sasinkova 4 a Antolská 11, BA	Dichroman draselný	1B	46/22	20 g
	Formaldehyd	1B		45 l
	Kyselina chromsírová	1B		30,0 l
Alpha medical, s.r.o., SVAL v odbore patologická anatómia, Antolská 11 BA	Formaldehyd	1B	4/3	30,0 l
CRH (Slovensko) a.s., Rohožník	Fenolftalein	1B	8/09	5,0 g
IKEA Industry Slovakia s.r.o. , OZ Malacky Boards, Továrenská 19	Formaldehyd	1B	198/51	60 ml
NAFTA a.s. CA PZZP, Plavecký Štvrtok	1,2 Dichlorethane	1B	6/5	7 l
	N,N-Dimethylformamide	1B		2,1 l
NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod	Gazolin	1B	18/1	N
NAFTA, a.s. Centrálny areál Gajary (CAG)	Gazolin	1B	8/0	N
NAFTA, a.s. CA PZZP Láb-Centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok	Gazolin	1B	6/5	do 1 000,0 ml a 10,0 mg
	Ropa			
	Chróman draselný			
	Dichróman draselný			
	Fenolftalein			
	Tetraboritan sodný			
Chlorid kobaltnatý				
NAFTA,a.s. Expedícia Veľké Leváre	Gazolin	1B	3/1	N
	Ropa			

NAFTA,a.s., Zberné stredisko Dúbrava a Gajary	Ropa	1B	32/32	N
Biopalm,a.s , Horná 5, Šenkvice	Fenolftalein	1B	1/1	768,0 ml
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok	Formaldehyd	1B	16/0	190,12 t
ecorec Slovensko s.r.o. chemicko- analytické laboratórium, Glejovka 15, Pezinok	Kyselina chromsírová	1B	2/1	675 m l
ETI ELB s.r.o., Výroba elektroinštalačného materiálu, Potočná 42, Báhoň	Síran nikelnatý	1A	2/0	nepoužívali
	Chlorid nikelnatý			nepoužívali
hameln rds a.s., Horná 36, Modra	Cytostatiká	proces s r.ch.k	60/45	688,0 g
	Bromičnan draselný	1B		3,0 g
	Dimethylsulfát	1B		6987,0 ml
	Tioacetamid	1B		2,0 g
	Hydrazín sulfát	1B		1,25 g
	Formaldehyd	1B		5,0 l
	Chlorid kobaltnaný	1B		4,0 g
	Dichroman draselný	1B		7,8 g
	Cyklofosfamid	1B		30,0 ml
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Odd. výroby liečiv	Akrylonitril	1B	4/0	1000 g
	1,2 Dichlóretán	1B		<100 g
	Trichlóretylén	1B		<100g
	Benzén	1A mut. 1B		1000 g
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Odd. výroby API – Výroba API (250)	Akrylonitril	1B	7/0	3,3 -30 kg/rok
	Dimethylsulfát	1B		
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Vývojové laboratóriá, skúšobná prevádzka	Benzén,	1A mut. 1B	4/2	1000,0 g
	Akrylonitril	1B		1000,0 g
	1,2 dichlóretán	1B		100,0 g
	Trichlóretylén	1B		100,0 g

	Dimetylsulfát	1B		N
hameln rds.a.s. Modra Odd. mikrobiologickej kontroly , sekcia kontroly kvality	Cytostatiká	proces s r.ch.k	5/0	< 10g
MULTIBILIARD, s.r.o., Budmerice	Prach dub, buk	1A	8/0	0,80 mg.m-3
PROSALUTE s.r.o. Dukelská 29, Modra	Benzén	1A muta 1B	3/3	nepoužívali
	Dichróman draselný	1B		
	Fenolftaleín	1B		
	Formaldehyd	1B		
UNIVOLT-REMAT s.r.o., Šenkvicná 16, Pezinok	POLYBATCH 1096 Orange (Lead chromate molybdate sulfate red.	1B	4/0	15418 kg
VIN.LAB, s.r.o., Obchodná 6, Pezinok	Dichroman draselný	1B	4/4	5, 9625g
Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Ivanka pri Dunaji	Akrylamid	1B muta 1B	12/12	180,0g
	Calcoflour white	1B muta 1B	2/1	1,0 mg
	Kyselina chromsirová	1B muta 1B	3/3	2,0 l
Agility Logistics, s.r.o., Diaľničná 5, Senec	Dichróman sodný dihydrát	1B muta 1B	7/0	3 000,0 kg
	N,N-dimetylacetamid	1B muta 1B		700,0 l
	Síran kobaltnaný	1B		600,0 l
	Nikel acetát tetrahydrát	1B		800,0 l
	Oxid chrómový	1A		4885,0 kg
	Síran nikelnatý	1A		300,0 kg
	Nikel sulfát hexahydrát	1A		875,0 l
AQUASECO s.r.o., Bernolákovská	Fenolftaleín	1B	7/3	0,5 g

18/A, Ivanka pri Dunaji	Chrómán draselný	1B muta 1B		nepoužívali
	Dichrómán draselný	1B muta 1B		300 g
SI Medical, s. r. o., Tematínska 5/A, 851 05 Bratislava (zákrokovňa, gastroenterologická ambulancia, dermatologická ambulancia a gynekologická ambulancia v Poliklinike ProCare)	10% vodný roztok formaldehydu,	K 1B		4l/rok
PRO SANUS, a.s., Einsteinova 25, BA chirurgická, gastroenterologická, gynekologická a dermatologická ambulancia v poliklinike ProCare na Jelačičovej 7 v BA	10% vodný roztok formaldehydu,	K 1B		4l/rok

** N – neuvedená, resp. nulová spotreba

Práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory neboli v r. 2020 zaradené/vyradené do/z kategórie rizikových prác. Používanie látok, ktoré môžu poškodiť reprodukciu, resp. sú podozrivé z poškodenia reprodukcie (H 360, H361) bolo zaznamenané prevažne pri laboratórnych pracovných činnostiach vo vede a výskume, v zdravotníctve a v priemysle v malých množstvách/rok (napr. irinotecan hydrochloride 20g v hameln rds a.s., odd. mikrobiologickej kontroly, Horná 36, Modra; N,N-dimetylformamid 2 l, dusičnan olovnatý 0,15 kg, tetraboritan sodný dekahydrát 0,04 kg v CYTOPATHOS spol. s r.o., SVALZ v odboroch lekárska genetika a patologická anatómia, Kutuzovova 23 BA; hydranal composite 5 3,0 l, n-hexán 0,5 l, chloroform 0,5 l, toluén 1,0 l vo Volkswagen Slovakia, a.s.; dichroman draselný 200 g, síran kobaltnatý 20g v Duslo a.s., pracovisko Bratislava; toluén v IKEA Industry Slovakia s.r.o., OZ Malacky Boards výroba drevotrieskových dosiek, chemické laboratórium; formamid v Gen Vias s.r.o., zariadenie SVALZ v odbore lekárska genetika Šustekova 2, BA; v Selecta Biotech SE, vedecko-výskumné laboratóriá Istrijská 20, BA). Ochrana zamestnancov pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku. Rozhodnutím bol schválený v 5 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom vo vede, výskume a vývoji, v zdravotníctve, v odpadovom hospodárstve (Zariadenie na energetické využitie odpadu - ZEVO) a v 81 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V sledovanom období bolo vykonaných 7 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. Pri ŠZD neboli použité kontrolné listy (K). Bolo poskytnutých 45 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 bol ŠZD pri odstraňovaní azbestového materiálu vykonaný len na základe podnetu na neodborné

odstránenie AZC kanalizačného potrubia v byte č. 2 v bytovom dome na ul. Pod Rovnicami 15 v Bratislave. V rámci prešetrenia podnetu bola odobratá vzorka materiálu, v ktorej RÚVZ Nitra potvrdil prítomnosť krocydolu a chryzotilu. Správcovi bytového domu bola zaslaná žiadosť o súčinnosť vo veci identifikácie spoločnosti, ktorá odstraňovala vzniknutú havarijnú situáciu. Realizátor prác bol vyzvaný na predloženie oprávnenia ÚVZ SR na odstraňovanie azbestu zo stavieb. Vzhľadom k tomu, že predmetný doklad nepredložil, vec bola postúpená na ÚVZ SR, ktorý ju vrátil správne orgánu na ďalšie konanie.

Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (87 x kanalizačné potrubia a odvetrávacie potrubia VZT, komínové rúry - vložky; 31 x stropné podhlády, obklad vnútorných priestorov, káblové lávky, protipožiarne priečky, obklad uložený na povale bytového domu; 215 x strešné krytiny, porézna hmota z vnútra prázdnych acetylénových fliaš, vonkajšie opláštenie objektov, voľne zložené šablóny, dosky, potrubia, zmiešaný stavebný odpad s obsahom AZC na čiernych skládkach) bolo v roku 2020 realizované na základe súhlasného rozhodnutia RUVZ BA na 333 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia enkapsulačných prípravkov a prípravkov určených na zachytávanie (fixáciu) zostatkových azbestových vlákien v ovzduší – a to 39 nižšie uvedenými spoločnosťami s počtom exponovaných zamestnancov 140, v celkovom množstve odstráneného nebezpečného odpadu s obsahom azbestu 1117,5 ton.

Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu v r. 2020

Organizácia	Počet exponovaných celkom/ ženy	Počet stavieb	Množstvo odstráneného materiálu s obsahom azbestu t./rok
ARGUSS, s.r.o., BA	2/0	1	2,0
ASTANA, s.r.o., Poprad	3/0	12	53,0
AZBESTGROUP s.r.o., BA	7/0	42	82,9
BAUGROUP TZB, s.r.o., BA	2/0	4	9,1
BYTOS, spol. s r.o. BA	3/0	9	2,6
Bytové domy , s.r.o., Dolné Hámre	2/0	1	0,7
Concret, s.r.o., Boleráz	4/0	19	23,3
DBS Slovakia spol. s r.o., Zohor	4/0	17	65,1
DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA	3/0	48	324,5
Dušan Miezga– MOVAK, Vrbové	2/0	6	5,2
ECOLIKVID s.r.o., Folkušová 107	4/0	6	14,5
E-RAN TZB s.r.o., BA	2/0	7	15,2
FRIVAN, s.r.o., Sabinov	5/0	8	28,4
GAMA MONT s.r.o, Nitra	6/0	4	16,2
GENESIS POZEMNÉ STAVBY, s.r.o.	4/0	1	4,6

IPK, s.r.o., Staviteľská 3, BA	4/0	4	24,2
Jesika Pačajová – MARTBEST, Poprad	2/0	5	16,6
KOVOMAT SLOVAKIA, Žilina	3/0	3	2,5
LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč	3/0	2	3,8
LUKYSTAV, s.r.o., Dolná Streda	2/0	5	12,8
Marián Němec-COVERING, Radimov	2/0	7	30,9
Milan Marčan COBRA, Nitra	3/0	1	0,3
MRÁŽ, s.r.o., Duplín	3/0	3	2,8
MODACO, s.r.o., BA	4/0	5	4,7
MONTES COMPANY s.r.o., Lisková 1218	4/0	1	7,5
OK- plus, s.r.o., BA	3/0	49	159,5
Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník	4/0	12	30,0
P + K s.r.o., BA	3/0	11	36,3
PROSERVIS Strážske, s.r.o	4/0	5	25,0
PROFI-DEMONT s.r.o., Detva	5/0	2	8,6
REGENA ES s.r.o., Strážske	4/0	2	4,0
ReTrash, s.r.o., Kremnica	3/0	4	25,0
RONAR s.r.o., Košice	6/0	1	1,0
SD Gelnica, s.r.o.	4/0	4	11,6
STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR s.r.o., Sereď	5/0	13	36,9
TESAR – DACH s.r.o.	3/0	1	1,3
THERMKLIMA, s.r.o., Lipová	3/0	4	17,2
VÝŠKOP, s.r.o., Kvetoslavov	6/0	2	3,0
Zuzana Ostrožanská, Sládkovičovo	4/0	2	4,7
SPOLU	140	333	1117,5

Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z. z.) boli uložené v 118 prípadoch pri odstraňovaní AZC kanalizačných a odvetrávacích potrubí, stropných podhládov, obkladu miestností, káblových lávok, protipožiarnych prestupov, priečok. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov, počet azbestových vlákien bol $0 - <100 \text{ v.l.m}^{-3}$. V r. 2020 nebola uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 33 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. (= nezdržanie sa odstraňovania azbestu do času kladného posúdenia návrhu na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu).

V r. 2020 odbor poskytol 1x súčinnosť pri vyšetrovaní vo veci prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Bratislava V. Súčasne boli odobraté vzorky odpadu - dosky, rúry v násype diaľničného obchvatu v k. ú. Petržalka na laboratórne vyšetrenie. Vo vzorkách bola protokolmi RÚVZ so sídlom v Nitre dokázaná prítomnosť azbestových vlákien typ chryzotil a krocidolit. Protokoly z analýz vzoriek boli zaslané policajnému zboru.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov sa v roku 2020 neuskutočnila.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ Bratislava hlavné mesto v roku 2020 realizoval informačné aktivity pre zamestnávateľov, zamestnancov a verejnosť, zamerané na aktuálnu tému kampane EU – OSHA zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika, prostredníctvom webovej a facebookovej stránky úradu, nástenky úradu a prostredníctvom propagačných materiálov ku kampani. Odbor PPL počas celého roku 2020 poskytoval konzultácie a poradenstvo zamestnávateľom aj zamestnancom (v celkovom počte 2935), zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v r. 2020 boli v Bratislavskom kraji vykonané 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava u právnych subjektov uvedených v tabuľke podľa aktuálnej témy kampane EU – OSHA na roky 2019-2020 a aktuálnej situácie v regióne. Previerky boli zamerané na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring rizík na pracoviskách, na plnenie povinností zamestnávateľov, kontrolu dodržiavania právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, technických zariadení a dodržiavania ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. Zástupcovia oboch štátnych orgánov si po skončení previerok navzájom vymenili príslušné záznamy a protokoly. Zhrnutie zistených skutočností zo spoločných previerok je uvedené v tabuľke.

vo vybraných organizáciách Bratislavského kraja v r. 2020

Organizácia/ Rozhodnutie o uvedení do prevádzky	Prevádzka/ Dátum previerky/ Počet zamestnancov	Plnenie povinností	Nedostatky zistené RÚVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
<p>ENCINGER SK s.r.o., Jadranská 13 841 01 Bratislava, IČO: 46 856 382 /</p> <p>rozhodnutia správneho orgánu na uvedenie priestorov do prevádzky: HV/3512/2015 zo dňa 23.01.2015 (výroba) a PPL/4530/2015 zo dňa 10.02.2015 (administratíva)</p>	<p>Baliareň, sklad suchých plodov a ovocia s administratívou, Pri Šajbách 1, Bratislava</p> <p>18.08.2020</p> <p>Počet zamestnancov: 105 z toho 68 žien</p>	<p>Práce s expozíciou hluku a chemickým faktorom, 2. kat., Prevádzkové poriadky pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom a hluku boli schválené rozhodnutím č. RÚVZ/51-12380/2008 zo dňa 08.09.2008.</p> <p>Aktualizácia posudkov o riziku pre činnosti súvisiace s expozíciou hluku bola vykonaná v 09/2019 a pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom v 03/2019.</p> <p>Dokumenty boli vypravované v spolupráci s PZS: Ing. Dašena Bieliková –BEGIN, D. Makovického 5099/12,036 01 Martin</p>	<p>Nedostatky neboli zistené.</p> <p>Pozn. Do konca januára 2021 je naplánovaná objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia, na základe výsledkov meraní bude vykonaná aktualizácia posudkov o riziku.</p>	<p>Protokol</p> <p>V oblasti BOZP 4 nedostatky: neoznačené dopravné komunikácie, chýbajúce bezpečnostné označenia zdvíhacích brán, zvislých konštrukcií a stĺpov v skladovacom priestore, bezpečné zabezpečenie zvýšených pochôdznych plôch.</p> <p>2 nedostatky PPV:</p> <p>chýbajúce náležitosti pracovných zmlúv zamestnancov. Boli stanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.</p>
<p>BERTO Slovakia, a.s. Hlavná 1 900 66 Vysoká pri Morave IČO: 35 955 571/</p> <p>rozhodnutia správneho orgánu na uvedenie priestorov do prevádzky:</p> <p>RÚVZ/51-2040/2007 zo dňa 15.02.2007 a PPL/1080/2010 zo dňa 04.02.2010</p>	<p>Výrobňa mäsových výrobkov, Hlavná 1, Vysoká pri Morave</p> <p>04.08.2020</p> <p>Počet zamestnancov: výroba: 90 z toho 35 žien, administratíva: 30, z toho 24 žien</p>	<p>Práce s expozíciou hluku, fyzickej záťaži (bremená), chemickým faktorom a záťaži chladom, 2. kat., Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom schválený rozhodnutím č. PPL/2647/2018/M zo dňa 20.04.2018</p> <p>Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou hluk schválený rozhodnutím č. PPL/1080/2010 zo dňa 04.02.2010, posudok o riziku aktualizovaný 02/2019</p> <p>záťaž chladom (výroba),</p>	<p>Nedostatky neboli zistené.</p> <p>Pozn. Do konca januára 2021 je naplánovaná objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia, na základe výsledkov meraní bude vykonaná aktualizácia posudkov o riziku.</p>	<p>Záznam</p> <p>Nedostatky neboli zistené.</p>

(pracovné priestory výrobné mäsových výrobkov)		posudok o riziku z 05/2019 fyzická záťaž – posúdenie rizika z 01/2019 Dokumenty boli vypravované v spolupráci s PZS MIOMED s.r.o. Mýtna 28, 811 07 Bratislava		
DOKA Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Ivanská cesta 28, 821 04 Bratislava, IČO: 31 354 335	Obchodno-servisné stredisko, Ivanská cesta 28, Bratislava	Práce s expozíciou hluku, 3. a 4. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou hluku vypracovaný v r. 2015, schválený: PPL/13652/2015 z 13.08.2015 Posúdenie zdravotného rizika aktualizované 20.07.2020 v spolupráci s PZS ProBenefit s.r.o., kpt. Jaroša 1929/49, 020 01 Púchov	Nedostatky neboli zistené.	Protokol V oblasti BOZP 5 nedostatky: chýbajúce označenie dopravných komunikácií, označenie zdvíhacích brán a zvislých konštrukcií a stĺpov v skladovacom priestore, nezabezpečenie vyvýšených pochôdzkových plôch zarážkou. Nezabezpečený voľný prístup k regálom, bezpečnostné značenie schodísk. Bol ustanovený termín odstránenia zistených nedostatkov.
Motor-Car Bratislava, spol. s r.o., Tuhovská 5, 831 07 Bratislava, IČO: 35 828 161	Servisná hala - lakovnícka dielňa, Hodonínska 7, Bratislava	Práce s expozíciou hluku, 2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou hluku vypracovaný v r. 2019, schválený: PPL/7805/2019/M z 03.05.2019 Práce s expozíciou vibráciám, 4. kat. a 2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou vibráciám vypracovaný v r. 2019, schválený: PPL/7805/2019/M	Nedostatky neboli zistené.	Protokol V oblasti BOZP 2 nedostatky: neoznačené elektrické okruhy zapojenia rozvádzačov. Nevymedzený a neoznačený manipulačný priestor rozvádzačov. Boli stanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.

		<p>z 03.05.2019</p> <p>Práce s expozíciou chemickým faktorom,</p> <p>2. kat. Prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom,</p> <p>vypracovaný v r. 2019, schválený: PPL/7805/2019/M z 03.05.2019</p> <p>Dokumenty boli vypracované v spolupráci s PZS ProBenefit s.r.o., kpt. Jaroša 1929/49, 020 01 Púchov</p>		
--	--	---	--	--

Na 4 pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ BA a IP BA bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov a častí podnetov, ktoré z dôvodu vecnej príslušnosti postúpil IP Bratislava na RÚVZ Bratislava a opačne. Záznamy zo 4 pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Podľa plánu bol vykonaný odber 2 vzoriek polykarbonátových fliaš určených na priamy styk s potravinami. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRL RÚVZ so sídlom v Poprade, všetky vyhovel požiadavkám platnej legislatívy.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2020 bol vykonaný odber v 5 zariadeniach spoločného stravovania s uzavretým systémom a v piatich prevádzkach verejného stravovania, spolu **10 odberov** podľa plánu úradnej kontroly potravín. Na analýzy boli odobrané aj **2 vzorky chleba**, **1 vzorka pečiva** (spolu 3 vzorky chleba a pekárskych výrobkov), ponúkané v zariadeniach spoločného stravovania. Pri hotových pokrmoch sa doberalo sa celé menu, pričom jeho jednotlivé zložky predstavovali samostatné vzorky. Celkovo bolo z uzavretého systému analyzovaných **21 vzoriek** a z uzavretého systému **16 vzoriek**. Okrem toho bol do laboratória doručený aj **1 podnet**, ktorý bol analyzovaný ako **3 samostatné vzorky**. Zo všetkých vykonaných odberov 1 nevyhovel požiadavkám platnej legislatívy.

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Úloha v roku 2020 nebola plnená.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

- Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná, vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike, prioritne v rámci konzultačnej činnosti. Materské a rodinné centrá sú určené na krátkodobý pobyt detí od 9 mesiacov do 10 rokov s rodičmi na organizovanie voľno časových aktivít, cvičení, prednášok, seminárov a detských osláv. V 1 rodinnom centre, v ktorom sa v letnom období, aj vzhľadom na čiastočné uvoľnenie opatrení, organizoval denný tábor pre deti, bola vykonaná kontrola, zameraná na posúdenie podmienok pri realizovaní tábora, vrátane stravovania.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach, ktorý bol výrazne obmedzený vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike, bola hodnotená situácia v preferovaní zdravých potravín, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne nezmenila. Aj v tomto roku bola okrem iného realizovaná kontrola dodávaných surovín, vrátane dodržiavania minimálnej doby spotreby, preferovania zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy, faktúry a pod.). Počas roka 2020 nebola zadaná odboru HDM zo strany ÚVZ SR mimoriadna úloha na vykonanie cielených kontrol v stravovacích zariadeniach.
- V priebehu roka bolo vykonaných 5 kontrol v zariadeniach rýchleho občerstvenia a bufetoch pri základných a stredných školách, pri ktorých boli v jednom prípade zistené nedostatky závažnejšieho charakteru, riešené opatreniami na nápravu a uložením blokovej pokuty. Naďalej pretrvávajú väčšie percento zastúpenia nezdravých potravín v predávanom sortimente v bufetoch.
- V porovnaní s minulým rokom sa mierne znížil počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 23 školských jedálňach (z toho 1 ŠJ pri ZŠ, 2 ŠJ pri gymnáziu a 21 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť) sú podávané desiate, z nie je časť podávaná v rámci mliečneho programu. Do uvedeného počtu nie sú zahrnuté desiate podávané vo všetkých MŠ Bratislavského kraja v rámci celodenného stravovania.
- Aj v roku 2020 sa pokračovalo v spoločnom projekte „školské mlieko“ a „školské ovocie“. Mliečny program aj v tomto školskom roku bol zabezpečovaný 4 spôsobmi,

a to: podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda a desiat, školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ a „Rajo brejky“. Projekt školského ovocia v školskom roku 2019/2020 bol zabezpečovaný dvomi spôsobmi, cestou školských jedální a ojedinele pedagogickými pracovníkmi. Kontroly, počtom obmedzené vzhľadom na pandemickú situáciu, boli vykonávané ako súčasť štátneho zdravotného dozoru stravovacích zariadení, pri ktorých neboli zistené nedostatky pri realizácii tohto školského programu.

- Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne, avšak počet a rozsah výkonov v roku 2020 bol výrazne limitovaný a sťažený prebiehajúcou pandemickou situáciou - v dôsledku ktorej bolo uzavreté množstvo školských stravovacích zariadení. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bol zrealizovaný nižší počet kontrol – celkovo 98, z toho 58 vo vlastných stravovacích zariadeniach a 40 vo výdajniach stravy. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni. V ostatnom čase v stravovacích zariadeniach dochádza k zlepšovaniu podmienok prípravy pokrmov realizáciou komplexných a čiastkových rekonštrukcií, prípadne vymieňaním a dopĺňaním strojno-technologického vybavenia. V súvislosti s nedodržaním opatrení, vydaných ÚVZ SR za účelom zamedzenia šírenia prenosného ochorenia COVID-19, bola prevádzkovateľovi 1 stravovacieho zariadenia uložená pokuta za správny delikt, avšak nakoľko sa účastník konania voči rozhodnutiu odvolal, predmetné rozhodnutie ešte nenadobudlo právoplatnosť. Pretrvávajúcim problémom je aj naďalej absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti tzv. jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá, a zásady skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-2 roky.
- Diétne stravovanie je zabezpečené v 21 stravovacích zariadeniach pri školách rôznych typov. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V stále väčšom počte školských stravovacích zariadení sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov, napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí iným mliekom a pod. Ďalšou formou diétného stravovania je donáška diétnej stravy rodičmi, ktorá bola pripravená v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku. Vo vysokoškolských stravovacích zariadeniach sa situácia v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Zariadenia sa naďalej prispôbujú požiadavkám stravníkov a okrem bohatého sortimentu pripravovaných pokrmov (5 - 11 druhov) pripravujú aj bezlaktózové a bezlepkové pokrmy. V niektorých stravovacích zariadeniach sa vzhľadom na zdravotný stav stravníkov strava po dokončení ešte upravuje formou mixovania a pod.
- Pitný režim je takmer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ je v chladnejšom období podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom tečúcej hygienicky vyhovujúcej pitnej vody. Pre zlepšenie zabezpečenia pitného režimu sú inštalované pitné fontánky v objektoch základných škôl a v priestoroch detských ihrísk.
- V rámci hygienických kontrol sa zisťujú aj počty stravujúcich sa detí a žiakov všetkých typov škôl. Konkrétny počet stravníkov sa aktualizuje v rámci výročnej správy.
- Odbery pokrmov na energeticko-biologickú hodnotu neboli realizované. V rámci objektivizácie kvality podávanej stravy bolo odobratých 50 vzoriek pokrmov

podávaných k obedom v zariadeniach školského stravovania na mikrobiologické vyšetrenie, pričom všetky vzorky vyhoveli požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

- Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťuje, že sú v prevažnej väčšine zariadení pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Naďalej pretrvávajú nedostatok frekvencie podávania rýb, tmavých druhov mäsa, šalátov z čerstvej zeleniny a podávania ovocia. V ojedinelých prípadoch sa zisťuje nevyznačovanie alergénov a prípadných zmien zaradovaných pokrmov do jedálnych lístkov.

c) Poskytovat' nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 115 pracovníkov školských stravovacích zariadení a pracovníkov v zariadeniach verejného stravovania (v rámci výpomoci pre odbor hygieny výživy), ktorých väčšina (107 osôb) úspešne zvládla skúšky a pracovníci získali osvedčenie o odbornej spôsobilosti na predmetnú činnosť.

d) Podpora pohybových aktivít

- Cílené kontroly v telovýchovných zariadeniach, monitoring telovýchovných podmienok žiakov škôl a ostatné aktivity v rámci plnenia predmetnej úlohy sa realizujú každé 3 roky, najbližšie v roku 2021. Počas väčšiny roka 2020 boli telovýchovné zariadenia pri školách uzatvorené z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, istý čas sa tieto zariadenia využívali na pohybové aktivity športových klubov.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

- Plnenie predmetnej úlohy nebolo určené pre rok 2020.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek v dvoch etapách. Vzorky piesku boli odobraté z verejných priestorov, ako aj vonkajších areálov predškolských zariadení. Spolu bolo odobraných a laboratórne vyšetrených 28 vzoriek piesku z pieskovísk na celkovo 112 ukazovateľov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Všetky odobraté vzorky vyhoveli požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V predchádzajúcom roku 2019 bolo odobratých viac vzoriek (86), avšak jedna vzorka po mikrobiologickej stránke nevyhovela vyššie cit. vyhláške.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Vzhľadom na prebiehajúcu pandemickú situáciu v Slovenskej republike bola úloha vyhodnotiť jedálne lístky z 3 vybratých materských škôl presunutá na rok 2021.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Pilotný projekt bol realizovaný v roku 2019 a podľa plánu sa bude projekt realizovať každé tri roky, najbližšie v roku 2022.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Cieľom úlohy bolo vyhodnotiť veľkosť individuálnych efektívnych dávok E [mSv] pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení a zhodnotiť kolektívne dávky S [manSv] obyvateľov/pacientov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike a výsledky štúdie porovnať s národnými diagnostickými referenčnými úrovňami a s veľkosťou dávok pacientov v ďalších krajinách EÚ.

Úrad verejného zdravotníctva SR bol gestorom úlohy a spoluriešiteľské pracoviská boli RÚVZ Bratislava hl.m., RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra.

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh radiačnej ochrany a úradov verejného zdravotníctva. Lekárske ožiarenie predstavuje vo vyspelých krajinách najvýznamnejší zdroj ožiarenia populácie. Jeho príspevok k veľkosti ožiarenia populácie sa za uplynulých 10 rokov takmer zdvojnásobil, na čo v súčasnosti upozorňujú mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie –WHO, Medzinárodná agentúra pre jadrovú energiu (MAAE), Vedecký výbor pre sledovanie účinkov atómového žiarenia (UNSCEAR), Európska komisia a ďalšie. Vzhľadom k tomu je hodnotenie veľkosti ožiarenia populácie z lekárskeho ožiarenia jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu (EURATOM) a v smernici Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM. Úloha bola zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach v diagnostickej rádiológii a v nukleárnej medicíne v Slovenskej republike.

V rámci riešenia úlohy za rok 2020 bolo potrebné spracovať výsledky meraní a vyhodnotiť veľkosť kolektívnych dávok pacientov v Slovenskej republike z vybraných CT rádiodiagnostických výkonov a z vyšetrení v nukleárnej medicíne, vykonávaných v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Prostredníctvom zaslaných elektronických formulárov na zber údajov o počtoch vyšetrení a vyšetovaných pacientoch ohľadom vstupných údajov potrebných na výpočet efektívnej dávky pacientov pri CT vyšetreniach a pri vyšetreniach v nukleárnej medicíne, boli tieto údaje o vyšetreniach pacientov spracované a vyhodnotené z nasledujúcich pracovísk: Národný ústav detských chorôb, Nemocničná a.s., Malacky, Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o., Univerzitná nemocnica Bratislava - Nemocnica Ružinov, Bratislavské rádiodiagnostické centrum, a.s., Národný onkologický ústav v Bratislave, Cinre s.r.o., Pro RTG, s.r.o, Rádiológia, s.r.o., BIONT, a.s. a Univerzitná nemocnica Bratislava – Nemocnica Staré Mesto.

Pre vyššie zmienené pracoviská sme vyhodnotili a stanovili údaje ohľadom výslednej efektívnej dávky z jednotlivých CT vyšetrení pacientov a vyšetreniach v nukleárnej medicíne, ktoré sú základným predpokladom pre následné vyhodnotenie kolektívnej dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike.

Hodnotenie radiačnej záťaže pacientov z CT vyšetrení za sledované obdobie sa vykonávalo nasledovným spôsobom:

Zo zaznamenaných dávkových parametrov u jednotlivých CT vyšetrení sme s využitím príslušných konverzných koeficientov efektívnej dávky z DLP - E_{DLP} (R) [mSv/mGy.cm] vypočítali pre jednotlivé CT vyšetrenia pacientov efektívne dávky. Následne sme na ďalšie štatistické spracovanie údajov využili programovo vytvorené tabuľky (Excel). Efektívne dávky sme pre jednotlivé CT pracoviská štatisticky vyhodnotili - sledovali sme rozloženie a kolektívnu dávku na niektoré najčastejšie vyšetrované cieľové oblasti: hlava, krk, hrudník, brucho a panva, bedrá, kolená, členky. Rovnako sme sledovali i priemerné efektívne dávky na vyšetrenie a orgán u jednotlivých pracovísk. Pre všetky CT pracoviská sme spracovali údaje za celý rok 2019, okrem pracoviska Bratislavského rádiodiagnostického centra, a.s. (jún-december 2019). Počty CT rádiodiagnostických vyšetrení u jednotlivých pracovísk sú uvedené v tabuľke č. 1.

Hodnotenie radiačnej záťaže pacientov z rádiodiagnostických vyšetrení v nukleárnej medicíne za sledované obdobie sa vykonávalo nasledovným spôsobom:

Zo zaznamenaných dávkových parametrov u jednotlivých vyšetrení sme s využitím príslušných konverzných koeficientov efektívnej dávky (mSv/MBq) a konverzných koeficientov efektívnej dávky CT (mSv/mGy.cm) vypočítali pre jednotlivé vyšetrenia pacientov efektívne dávky. A to konkrétne z: PET/CT – BIONT, a.s., SPECT/CT – BIONT, a.s. a SPECT (bez CT) - Univerzitná nemocnica Bratislava – Nemocnica Staré Mesto. Následne sme na ďalšie štatistické spracovanie údajov využili programovo vytvorené tabuľky (Excel). Efektívne dávky sme pre jednotlivé pracoviská NM štatisticky vyhodnotili - sledovali sme rozloženie a kolektívne dávky podľa typu vyšetrenia a priemerné efektívne dávky pre daný typ vyšetrenia.

Tab. č. 1 Počty CT rádiodiagnostických vyšetrení v jednotlivých organizáciách

Organizácia	Počet vyhodnotených E z CT vyšetrení
Nemocničná a.s., Malacky	14 943
Bratislavské rádiodiagnostické centrum, a. s.	9 030
Národný onkologický ústav v Bratislave	716
Národný ústav detských chorôb	4 131
Pro RTG, s.r.o.	6 358
Univerzitná nemocnica Bratislava – Nemocnica Ružinov	21 613
CINRE s. r. o.	15 258
Radiológia, s.r.o.	18 512
Národný onkologický ústav v Bratislave	22 630
Onkologický ústav sv. Alžbety, s.r.o.	26 238
SPOLU	139 429

Počty rádiodiagnostických vyšetrení v nukleárnej medicíne u jednotlivých pracovísk sú uvedené v tabuľke č. 2.

Tab. č. 2 Počty rádiodiagnostických vyšetrení v nukleárnej medicíne v jednotlivých organizáciách

Organizácia	Počet vyhodnotených E z vyšetrení v NM
Univerzitná nemocnica Bratislava – Nemocnica Staré Mesto	95
BIONT, a.s.	4 326
SPOLU	4 421

Najvyššia dávková záťaž u CT vyšetrení pre jednotlivých pracoviskách sme zistili v oblasti brucha a panvy. Nasleduje hrudník, krk a hlava. Pri niektorých CT pracoviskách však existujú i výnimky, kde toto poradie nie je dodržané. Napr. CT pracovisko organizácie Pro RTG, s.r.o., kde je najvyššia dávková záťaž v oblasti hrudníka. Vo veľkej miere kopíruje rozloženie kolektívnych dávok S [manSv] aj vypočítaná priemerná efektívna dávka na vyšetrenie – najvyššia priemerná efektívna dávka na vyšetrenie je v oblasti brucha a panvy, nasleduje hrudník, krk, hlava, bedrá a najmenšia je v oblasti kolien a členkov. Tieto výsledky potvrdili aj kolektívne dávky S [manSv] a priemerná efektívna dávka za všetky CT pracoviská – BA kraj. Najvyššia priemerná efektívna dávka na vyšetrenie a orgán je v tomto prípade rovnako v oblasti brucha a panvy (9,13 mSv), nasleduje hrudník (5,22 mSv), krk (2,40 mSv), bedrá (2,36 mSv), hlava (1,71 mSv), kolená (0,09 mSv) a členky (0,03 mSv).

V súvislosti so štatistickým hodnotením dávkovej záťaže pacientov z vyšetrení v nukleárnej medicíne nám vyšlo, že najvyššiu dávkovú záťaž pre pacienta v kombinácii s CT predstavuje vyšetrenie: PET/CT trupu s 68Ga-PSMA (28,62 mSv). Naopak najnižšiu dávkovú záťaž predstavuje vyšetrenie: SPECT bez CT – Scintigrafia štítnej žľazy (0,76 mSv).

Priebežne sa pracuje na príprave metodiky na stanovenie efektívnych dávok pacientov pri mamografických vyšetreniach na mamografických pracoviskách s klasickými aj s digitálnymi röntgenovými zariadeniami a v nasledujúcich rokoch sa plánuje v úlohe pokračovať, keď sa budú spracovávať efektívne dávky a kolektívne dávky pacientov z lekárskeho ožiarenia za celé Slovensko a porovnávať výsledky štúdie s novými národnými diagnostickými referenčnými úrovňami pre lekárske ožiarenia ustanovených v opatrení MZ SR s účinnosťou od 1.4.2018, ako aj porovnania s veľkosťou dávok pacientov v ďalších krajinách EÚ.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 31.12.2020 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených 34 ochorení na pertussis s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou u dospelých v skupine 45-54 ročných (chorobnosť 13,34/100 000).

U detí do 15 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie. Riadne očkovanie v minulosti udávalo 30 osôb, v 4 prípadoch očkovanie nebolo vykonané. Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené.

Invazívne pneumokokové ochorenia boli evidované v 9 prípadoch - a to u detí do 15 rokov boli hlásené 2 ochorenia a 7 ochorení u dospelých osôb. Z uvedeného počtu bola pneumokoková sepsa hlásená v 6 prípadoch a trikrát bola diagnostikovaná pneumokoková meningitída.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom posterov, plagátov, webovej stránky úradu a poradenstva určeného pre laickú verejnosť pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Cieľom uvedených aktivít bolo oboznámiť laickú verejnosť o užitočnosti očkovania, informovať o existujúcich očkovacích látkach a ich indikáciách, zdôrazniť dostupnosť očkovania pre všetkých ako i pre vybrané skupiny obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku nákazy pri práci. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 117 praktických lekárov pre deti a dorast v 123 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali mierny pokles celokrajšej zaočkovanosti vo viacerých druhoch povinného očkovania. Na území Bratislavského kraja sme v kontrolovaných ročníkoch narodenia evidovali celkom 1769 odmietnutí očkovania bez kontraindikácií v 8 kontrolovaných druhoch povinného pravidelného očkovania.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V roku 2020 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 30103 prípadov infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2019 (hlásených 7361 ochorení) vysoký nárast o 309,0%. Z exotických ochorení bolo evidované 2 ochorenia na maláriu, po 1 prípade Q horúčky a horúčky Dengue. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2019 boli zaznamenané významnejšie zmeny v epidemiologickej situácii v Bratislavskom kraji, predovšetkým v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, v niektorých skupinách ochorení došlo naopak k zníženiu počtu evidovaných prípadov. V skupine črevných nákaz bol evidovaný pokles vo výskyte vírusových črevných infekcií (o 60,4%), u salmonelovej enteritídy bol zaznamenaný pokles (o 63,2%), u hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie bol pokles (o 63,0%). V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný výrazný pokles počtu ochorení na VHA (o 97,7%) a aj u akútnej VHB bol zaznamenaný pokles (o 81,8%). Zníženie chorobnosti sme ďalej zaznamenali u bakteriálnych meningitíd (o 20,0%). V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný pokles chorobnosti u chlamýdiových infekcií (o 33,3%); u gonokokových infekcií bol zaznamenaný menší pokles (o 12,2%). Výrazný pokles chorobnosti o 61,3% bol evidovaný u varicelly, ako aj u pertussis (o 58,0%). V skupine osobitne sledovaných ochorení - u ochorenia COVID-19 - bolo v roku 2020 hlásených 25439 prípadov. Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o COVID-19, chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú

encefalitídu, lymskú boreliózu, črevné nákazy a informácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Od 1.1.2020 do 31.12.2020 bolo v informačnom systéme spracovaných 30103 prípadov ochorení, z toho v 2379 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 27309 potvrdených a 2794 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 22174 ohnisk nákazy a vydaných 6409 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 5 priamych kontaktov. V roku 2020 boli v Bratislavskom kraji zaznamenané tieto epidémie:

- epidemický výskyt 7 akútnych prípadov gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu v Národnom ústave detských chorôb, Detská klinika, oddelenie diabetológie. Celkový počet exponovaných 29 osôb,
- epidemický výskyt 10 prípadov výskytu *Klebsiella pneumoniae* produkujúcej karbapenemázu na Oddelení dlhodobých chorých v Nemocnici Ružinov UNB. Počet exponovaných 41 osôb (pacientov),
- epidemický výskyt 24 prípadov COVID-19 potvrdených RT-PCR SARS-CoV-2 na Psychiatrickej klinike SZU – mužskom oddelení. Počet exponovaných 45 osôb.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

- ***Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE***

V 2020 sa nepokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ - z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

- ***Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC***

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance nebola realizovaná z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. Zo 178 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji v období od 1.1. do 31.12.2020 bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 21 odberov (A/Kansas-10x, A/Brisbane-3x, A/H1pdm09-1x, A/H3-4x, B/Colorado-2x, B bez bližšieho určenia. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne

vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2020 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 15 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Vo vzorkách prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie sa monitoroval výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov. V roku 2020 bolo vyšetrených 113 vzoriek (339 analýz) v prírodnej povrchovej vode zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie. V prípade pozitívneho nálezu sa určovali aj taxóny, ktorých počet bol 1058.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

Na účely monitorovania chemických látok používaných na dezinfekciu vody boli pri odbere analyzované vzorky z bazénov zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk na obsah voľného a viazaného chlóru. V zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 12 vzoriek, z umelých kúpalísk 98 vzoriek. Spolu bolo vykonaných 220 analýz.

7.8 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

V spolupráci s odborom hygieny životného prostredia a zdravia sa v súlade s navrhnutým harmonogramom odberov v pitných vodách v roku 2020 sledovala prítomnosť vedľajších produktov dezinfekcie vody. Vo všetkých vzorkách z verejných vodovodov sa analyzoval obsah chloritanov a chlorečnanov (spolu 355 vzoriek a 710 analýz) a vo vzorkách, ktoré sa odobrali na úplný rozbor (43) v rámci monitorovania kvality pitnej vody sa okrem chloritanov a chlorečnanov (86 analýz) sledoval aj obsah piatich haloctových kyselín (215 analýz) a štyroch trihalometánov (172 analýz).

9 PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA KU ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich základných a špecializovaných poradní realizoval skrining rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cielenú komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

V rámci primárnej prevencie sme formou 31 výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skrining rizikových faktorov spojený s komplexnou edukáciou. Vyšetrených bolo 1110 klientov, z toho 740 klientov v produktívnom veku a 370 seniorov. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné komplexné vyšetrenie v PZ, 32 klientov bolo odporučených do starostlivosti špecialistov.

V rámci zvyšovania zdravotnej a nutričnej gramotnosti sme realizovali 7 prednášok pre produktívny vek na tému prevencia civilizačných ochorení - počet účastníkov 320, 15 prednášok pre seniorov na tému zdravé starnutie a prevencia – 492 účastníkov. V rámci riešenia projektu Viem čo zjem, ktorý je zameraný na problematiku zdravej výživy a životného štýlu mladej generácie, sa na vybraných ZŠ realizovalo 28 prednášok a edukovalo 745 detí a tiež 8 protifajčiarskych prezentácií a diskusií – 169 účastníkov. Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež e-mailovou a telefonickou konzultáciou - v počte 19.

V audiovizuálnych a printových médiách, ako aj na webovej stránke a informačných paneloch RÚVZ bolo prezentovaných a uverejnených 72 príspevkov z problematiky nutričie a životného štýlu. Pre potreby projektu Školský program - ovocie a mlieko na školy sme vypracovali 2 edukačné letáky.

Participujeme na riešení celonárodných edukačných projektov - Deň obezity, Školský program, Viem čo zjem, MOST, Mesiac úcty k starším, Deň diabetu, Prevencia predsieňovej fibrilácie, Projekt NAPPPA.

Na vedeckých podujatiach sme prezentovali 4 odborné príspevky.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

- *Produktívny a seniorsky vek* - Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi a neziskovými organizáciami. Individuálne sme edukovali 1295 klientov na 31 výjazdových akciách a v PZ, realizovali sme 21 prednášok z problematiky racionálnej výživy a životosprávy - počet účastníkov 678.
- *Deti a mladiství* - V rámci riešenia projektov, ako aj ďalších edukačných aktivít bolo edukovaných 1394 detí a mladistvých.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

9.5.1 Národný program aktívneho starnutia – Bratislavský samosprávny kraj

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia ich sociálnej izolácie. V kluboch dôchodcov - Ružinov, DS pri Kríži a v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, Okresnou organizáciou JD Bratislava II a DK Ružinov sme realizovali **10** prednášok - **229 klientov** na tému: zdravé starnutie a prevencia civilizačných ochorení. Spolupracujeme s odborními sociálnych vecí Magistrátu hl.m. Bratislava, MÚ - Staré Mesto, MÚ - Nové Mesto a MÚ Ružinov.

9.7 CINDI PROGRAM SR

OPZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou **31** výjazdových skriningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť, ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie. Rizikovní klienti následne navštívili PZ na komplexnejšie somatometrické, biochemické a nutričné vyšetrenie. V PZ bolo komplexne vyšetrených a individuálne usmernených **1295 klientov**.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA ROKY 2017-2020

Priebežne realizujeme komplexnú edukáciu mladej generácie v problematike zdravého životného štýlu - protifajčiarska osвета – **8** prednášok/**163** edukovaných a protialkoholovej osvety – **17** prednášok/**348** edukovaných.

RÚVZ Banská Bystrica

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

PhDr. Pavlína Bartová, MPH – vedúca oddelenia

Oddelenie HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2020 podieľalo ako riešiteľ na plnení piatich úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky; z toho troch úloh pre odbor HŽPZ (úlohy 1.1, 1.2, 1.3) a dvoch úloh (7.1, 7.2) odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Plnenie bolo nasledovné:

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

NEHAP V. bol schválený uznesením Vlády SR č. 3/2019 dňa 9. januára 2019. Súčasťou NEHAP V. je príloha, ktorá obsahuje navrhnuté aktivity na podporu implementácie jednotlivých priorít Ostravskej deklarácie. Celkom je k jednotlivým prioritám navrhnutých 43 aktivít.

Oddelenie HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica sa na plnení úloh v rámci jednotlivých aktivít v roku 2020 podieľalo nasledovne:

Aktivita 8. Posilnenie dialógu s verejnosťou a podpora aktivít v oblasti pitnej vody s dôrazom na zdravotný význam pitnej vody a ochranu jej zdrojov.

Dialóg oddelenia HŽPZ s verejnosťou v oblasti pitnej vody prebieha dlhodobo a systematicky, nielen s verejnosťou zo spádového územia RÚVZ BB, ale aj s dosahom na populáciu ďalších území. Využívané sú rôzne formy: osobné konzultácie, poskytovanie informácií mailovou poštou, zverejňovanie informácií na web sídle RÚVZ a prostredníctvom printových médií. Individuálne sú záujemcom poskytované okrem priamych konzultácií aj náučné materiály s problematikou pitnej vody.

Aktivita 9. Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

V súvislosti s plnením tejto aktivity ÚVZ SR navrhuje v SR realizovať za účelom overenia situácie odbery vzoriek vody na stanovenie baktérií rodu Legionella v rôznych typoch zariadení, v poradí:

2020: zariadenia sociálnych služieb

2021: ubytovacie zariadenia pre cestovný ruch

2022: kúpaliská s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú aerosóly

V roku 2020 sa oddelenie HŽPZ RÚVZ BB v spolupráci s RÚVZ Poprad a ÚVZ SR podieľalo na vypracovaní Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Odborné usmernenie komplexne rieši problematiku odberov vzoriek vody na ciele stanovenie baktérií rodu Legionella: Organizačné zabezpečenie a logistiku odberov vzoriek; Postup pri odbere vzoriek; Odber vzoriek teplej vody; Vykonanie sterov z prostredia; Odber vzoriek pitnej vody.

Následne ÚVZ SR vypracoval pracovný postup plnenia úlohy v celej SR, so zapojením krajských odborníkov HH SR odboru HŽPZ a zorganizoval celoslovenskú poradu (29.09.2020), na ktorej za účasti zástupcov všetkých RÚVZ v SR, bolo riešené komplexné zabezpečenie plnenia úlohy, s termínom odberov vzoriek vody jednotlivými RÚVZ do 28.02.2021.

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID 19 a rizikovosťou prostredia zariadení sociálnych služieb v tomto období, bol termín zabezpečenia odberov vzoriek ÚVZ SR predĺžený do 1.5.2021.

Taktiež sa oddelenie HŽPZ na plnení úlohy podieľalo zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie baktérií rodu Legionella z bazénov ubytovacích zariadení s doplnkovými wellness službami, a bazénov kúpalísk s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly. V roku 2020 bolo odobratých celkom 14 vzoriek, prítomnosť legionel nebola potvrdená (viď tiež úloha 7.2).

Aktivita 31. Vytvoriť nový IS pre pitnú vodu a nový IS pre kúpaliská a vodu na kúpanie (prípadne doplniť IS o ďalšie sledovania relevantné k zmene klímy).

V súčasnosti je v rámci osobitného projektu ÚVZ SR vyvíjaný nový IS pre pitnú vodu a nový IS pre kúpaliská a vodu na kúpanie. Pracovníci oddelenia HŽPZ RÚVZ BB (Mgr. Schwarz, Ing. Eperješi) sa podieľajú na vývoji informačných systémov a ich odskúšavaní na opakovaných stretnutiach s riešiteľmi projektu (prezenčné stretnutia na ÚVZ SR a online stretnutia).

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 2 zo stanovených cieľov, konkrétne:

- Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti.

V roku 2020 štvorčlenná odberová skupina oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd **v rámci monitoringu pitnej vody u spotrebiteľa v 10 okresoch Banskobystrického kraja** (okrem spádového územia RÚVZ Zvolen-3 okresy).

Koncom roka 2019 pripravili pracovníci oddelenia HŽPZ návrhy plánov odberov vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, ktoré prerokovali s vedúcimi oddelení HŽPZ

príslušných RÚVZ a následne rozpracovali odbery vzoriek na jednotlivé odberové trasy a odberové dni.

V ôsmich okresoch (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica) pracovníci odd. HŽPZ v roku 2020 odobrali celkom 589 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID-19 nebolo možné dodržať stanovený počet odobratých vzoriek (odobratých o 62 vzoriek menej).

V spádových okresoch RÚVZ BB (Banská Bystrica a Brezno) bolo v roku 2020 odobratých z verejných vodovodov 291 vzoriek, čo je o 45 vzoriek menej ako bolo plánované.

Odberová skupina oddelenia HŽPZ vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd a vôd na kúpanie aj pre ostatné oddelenia RÚVZ Banská Bystrica a v rámci platených služieb.

-Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií

K plneniu tohto cieľa RÚVZ BB prispieva zabezpečovaním odberov vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec, odberom vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto nádržiach (viď tiež úloha 7.1) a odberom vzoriek povrchovej vody z jazier na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica a na Krpáčove počas kúpaciej sezóny.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A V PRACOVNOM PROSTREDÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ

V roku 2020 sa MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. ako členka špecializovanej odbornej pracovnej skupiny „Prevencia pľúcnych ochorení“, menovanej MZ SR zúčastňovala pracovných stretnutí pracovnej skupiny, v ktorej boli postupne pripravené podklady pre realizáciu biomonitoringu v SR, konkrétne:

- Význam vykonávania ľudského biomonitoringu a zdôvodnenie potreby jeho zabezpečenia v podmienkach SR;
- Prehľad HBM v krajinách EÚ;
- Prioritizácia chemických látok pre HBM;
- Referencie prioritizácie chemických látok;

Podkladové materiály boli predložené MZ SR na posúdenie a ďalšie pokračovanie pri príprave konkrétneho štandardného pracovného postupu pre výkon prevencie.

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu (v prípade jeho výskytu) z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto

vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V roku 2020 bolo v mesiacoch jún, júl, august, september a október zo 4 vodárenských nádrží odobratých 16 vzoriek povrchovej vody a 1 vzorka vodného kvetu (VN Málinec).

Zo 4 úpravni vôd bolo odobratých 16 vzoriek surovej vody a 16 vzoriek vody po úprave.

Na stanovenie akútnej toxicity boli v laboratóriách ÚVZ SR Bratislava analyzované 4 vzorky vody a vodného kvetu.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb z bazénov s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosóly.

V roku 2020 bolo v rámci úlohy odobratých celkom 14 vzoriek na stanovenie legionel a améb.

Prítomnosť Legionella sp. nebola zistená ani v jednej odobratej vzorke vody. Nález améb kultivovateľných pri 36 a 44 °C bol zistený vo vzorkách vody odobratých z 2 bazénov (relaxačný bazén v hoteli HELPA v obci Hel'pa, atypický bazén na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica). Prevádzkovatelia bazénov vykonali opatrenia na zlepšenie kvality vody (zvyšovaná dezinfekcia, jednorazové prechlórovanie vody, výmena vody).

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Jarmila BELÁKOVÁ – vedúca oddelenia

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č. 2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2018 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

Plnenie:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici (ďalej RÚVZ) vedie evidenciu subjektov na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa výstupov z programu ASTR v. 6_4 bolo v spádovom území RÚVZ v kategórii rizikových prác evidovaných **celkom 4511** zamestnancov z toho **1072 žien**. V 3. kategórii sa zvýšil celkový počet zamestnancov o 139 (počet žien o 33), v 4. kategórii o 41 (počet žien o 4). Vydaných bolo **29 rozhodnutí** o zaradení prác do tretej alebo štvrtej kategórie rizika, o zmene alebo vyradení prác z tretej alebo štvrtej kategórie. Práce boli zaradené do kategórie rizika v **86 subjektoch**.

6 rozhodnutí bolo vydaných subjektom, v ktorých zamestnanci doposiaľ nevykonávali rizikové práce. Predmetom činnosti spoločností je: výroba nápojov (hluk); vykonávanie dopravných stavieb (hluk); opracovanie drevnej hmoty, piliarska výroba (hluk); lesníctvo (vibrácie prenášané na ruky, vibrácie prenášané na celé telo); výroba palivového dreva a peletiek (hluk); výroba strojov (hluk) a poskytovanie onkologickej terapie (cytostatiká). Zamestnanci sú exponovaní faktorom práce a pracovného prostredia na úrovni 3. kategórie rizika.

3 rozhodnutia boli vydané subjektom s už zaradenými prácami do kategórie rizika. Práce boli zaradené do 3. kategórie rizika. Predmetom činnosti spoločností je: výroba a montáž strojných súčiastok (hluk); kovobrábanie (hluk) a verejná správa (chemické faktory).

3 rozhodnutia boli vydané z dôvodu vyradenia prác z 3. kategórie, z toho 2 rozhodnutia z dôvodu zániku pracovísk (podnikanie v oblasti nakladania s iným ako nebezpečným odpadom, stáčanie a plnenie prírodnej minerálnej vody). V spoločnosti zaberajúcej sa výrobou osobných ochranných pracovných prostriedkov zamestnávateľ vykonal opatrenia na zníženie miery expozície zamestnancov hluku a práce spĺňajú kritériá 2. kategórie.

17 rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu, že zamestnávatelia prehodnotili mieru rizika zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce z dôvodu vykonaných opatrení na zníženie miery rizika zamestnancov (zmena technologických postupov, výmena strojných zariadení a organizačné zmeny týkajúce sa náplne a organizácie práce zamestnancov). Z toho v:

- 1 spoločnosti s predmetom činnosti prenájom stavebných dielov a debnenia sú zamestnanci exponovaní hluku pri mechanickom čistení debniacich prvkov. Po prehodnotení miery rizika boli práce preradené z 3. do 4. kategórie;
- 6 spoločnostiach závery posúdenia zdravotného rizika preukázali, že pracovné činnosti (obsluha technológie na triedenie a spracovanie odpadu; obsluha zariadení na spracovanie dreva a manipulácia so spracovávaným drevným materiálom, kovoobrábanie, poskytovanie zdravotnej starostlivosti) napriek vykonaným opatreniam naďalej spĺňajú kritéria 3. kategórie pre faktor práce hluk a v zdravotníckom zariadení pre faktor práce ionizujúce žiarenie;
- 10 spoločnostiach vykonávané práce naďalej spĺňajú kritériá 4. kategórie. Predmetom činnosti spoločností je nástrojárstvo; kovoobrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba oceľových konštrukcií; drevárska a piliarska výroba; opracovanie odliatkov z hliníka a jeho zliatin; ťažba nerudných surovín; triedenie a rozrezávanie guľatiny; lesníctvo a ťažba dreva; verejná správa Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť mieru expozície zamestnancov faktorom práce: hluku, vibráciám (prenášaným na ruky aj celé telo) a chemickým faktorom (pevným aerosólom) na úroveň 3. kategórie. RÚVZ opakovane vydal rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka.

Najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe (kovoobrábanie; spracovanie dreva a výrobkov z dreva, zlievarenstvo); zdravotníctve (terapeutické výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, obsluha zdravotníckej techniky spojená s expozíciou optickému a ionizujúcemu žiareniu, psychická pracovná záťaž zamestnancov na Akútnom oddelení Psychiatrickej kliniky) a lesníctve (ťažbe dreva). Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; chemik; hutník a odlievač; sestra a lekár. Uvedený stav ostáva oproti minulým rokom nezmenený. ŠZD bol vykonaný v 32 subjektoch so zameraním na kontrolu vykonaných opatrení na zníženie miery zdravotného rizika a pracovné podmienky zamestnancov. V roku 2020 neboli zamestnávateľom uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej evidované, dopĺňané a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v. 6_4.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2020 boli vykonané **3 kontroly** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v lekárnach a v zdravotníckom zariadení.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky boli prevádzkového charakteru a súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 8.

V roku 2020 bolo vydaných celkom **18 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 9 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 9 osvedčení bolo vydaných na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadostiam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 9 písm. b) zákona č.355/2007 Z.z. **Komisia** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja **zasadala 4-krát**.

K 31.12.2020 bolo na RÚVZ predložených celkom **63 dokladov o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy** pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 Z.z.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 1 rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. pre zdravotnícke zariadenie.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých **54 konzultácií** týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizačnej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov. Veľká časť konzultácií sa týkala dezinfekcie priestorov pomocou ozonizátorov.

V roku 2020 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zameriť sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,

- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2020 bolo vykonaných **33 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikov, v lekárňach a pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ v počte 4.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2020 evidujeme **celkom 207** zamestnancov z toho **169 žien**, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3. kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 6_4). **Najviac exponovaných zamestnancov** bolo v riziku karcinogénnych faktorov **v rezorte zdravotníctva** pri práci s cytostatikami celkom 192 z toho 168 žien. V sledovanom období nastal mierny pokles v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku.

Celkovo bolo vykonaných 9 kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**. ŠZD bol vykonaný najmä v tých organizáciách, ktoré oznámili začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou

azbestu. Problematické je vykonávať ŠZD ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce prebiehajú počas víkendu.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2020 RÚVZ v BB vydal:

- **1 rozhodnutie** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov a mutagénov** podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. pre lekárne a laboratória;
- **95 rozhodnutí** na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho:
 - 74 rozhodnutí - exteriér (strechy, komín kotolne, odpad z pozemku);
 - 21 rozhodnutí - interiér (podhl'ady, odpadové potrubia, pohľady).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Celkovo bolo schválených 55 prevádzkových poriadkov. V roku 2020 bol zaznamenaný nárast počtu vydaných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Tento nárast pripisujeme zmene legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva (zákon o odpadoch č. 79/2015 Z.z.).

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých **42 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Riešiteľské pracoviská

- Bratislavský kraj: RÚVZ Bratislava
- Banskobystrický kraj: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Rimavská Sobota
- Trnavský kraj: RÚVZ Trnava, RÚVZ Galanta
- Nitriansky kraj: RÚVZ Nitra, RÚVZ Komárno
- Trenčiansky kraj: RÚVZ Prievidza
- Žilinský kraj: RÚVZ Žilina, RÚVZ Martin
- Prešovský kraj: RÚVZ Humenné
- Košický kraj: RÚVZ Košice, RÚVZ Rožňava

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely

vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- nácvik použitia metodického postupu v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaže pri práci
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

Plnenie:

V priebehu roka neprebiehala riešenie projektu na úrovni RÚVZ.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,

- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia

rok 2019 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie:

Ako aj v minulých rokoch sa RÚVZ aktívne podieľal na zlepšovaní podmienok na pracoviskách aktívnym poradenstvom vo všetkých oblastiach ochrany zdravia pri práci.

Všetky zdravotno-výchovné aktivity t.j. ich obsah a spôsob boli ovplyvnené pandemickou situáciou.

Bolo poskytované individuálne poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom najmä prostredníctvom diaľkových komunikačných prostriedkov, výnimočne osobne na pracoviskách.

Obsahovo bolo zamerané na konzultácie pandemických plánov jednotlivých zamestnávateľov, nastavenie a zabezpečenie kolektívnych - organizačných a individuálnych protipandemických opatrení.

Zamestnancom bolo individuálne (telefonicky, elektronicky) poskytované poradenstvo na konkrétne otázky.

Celkom bolo poskytnutých **11 235 konzultácií** v rámci špecializovaných infoliniiek, pri trasovaní kontaktov, poskytovaní poradenstva v súvislosti s zabezpečovaním preventívnych opatrení, výkladu opatrení ÚVZ SR atď.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane.

Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie:

Vzhľadom na pandemickú situáciu boli všetky aktivity spojené s osobnými kontaktami minimalizované.

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch orgánov, v rámci ktorej bola v pôsobnosti RÚVZ vykonaná kontrola pracoviska, na ktorom bolo prešetrované podozrenie na chorobu z povolania.

V priebehu roka boli realizované spoločné **pracovné stretnutia - 4 stretnutia** (osobné aj telefonicky), ktorých nosnou témou bol výber kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie v rámci BB kraja.

Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo plnenie opatrení a odstránenie nedostatkov zistených v rámci spoločných previerok v predchádzajúcom období, konzultácie k novelizovanej legislatíve problematika rizikových prác, prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania, zisťovanie príčin ich vzniku a prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov.

Projekt: *Orchestra, Grantová dohoda č. 101016167*

Koordinátor: UNIVERSITA DEGLI STUDI DI VERONA (UNIVR), established in VIA DELL ARTIGLIERE 8, VERONA 37129, Italy, IČ DPH: IT01541040232

Gestor v SR: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Banská Bystrica a vybrané spolupracujúce zdravotnícke a univerzitné pracoviská v SR

Kľúčové slová: zdravotnícky pracovníci, Covid – 19

Grant: 87 750 EUR na tri roky riešenia projektu pre gestora (RÚVZ Banská Bystrica; 2020-2023)

Ide o projekt EÚ v rámci programu Horizont 2020 a symbolicky sa volá ORCHESTRA, lebo ide o spoločný koordinovaný postup hľadania príčinných súvislostí, ochranných opatrení a vhodných riešení na prekonanie pandémie COVID-19. Projekt integruje do spoločného výskumu epidemiologické, klinické, mikrobiologické a genotypové aspekty rôznych populačných skupín. Projekt ORCHESTRA bol v súťaži projektov úspešný a začína sa plniť postupne od decembra 2020 do konca roku 2023. Vstúpil do realizačnej fázy po podpísanej spolupráci zúčastnených 26 partnerských inštitúcií z 15 krajín sveta a po schválení a získaní podpory z prostriedkov EÚ na vedecký výskum. Slovensko sa zapojilo do časti riešajúcej zdravotné aspekty choroby COVID-19 u zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov zo zariadení sociálnej starostlivosti zapojených do starostlivosti o chorých s COVID-19 a do riešenia problematiky ochorenia COVID 19.

Cieľ

Reagovať na nutnosť nachádzania vhodných riešení na zvládanie pandémie COVID-19. Vytvárajú sa celoeurópske kohorty (t. j. skupiny študovaných osôb) tak, aby sa získali dostatočné údaje poskytujúce východiská na účinnú ochranu najviac zraniteľných skupín populácie (najmä detí, tehotných, starších osôb, chronicky chorých osôb), na zníženie zdravotných rizík pre zdravotníckych pracovníkov a ďalších pracovníkov poskytujúcich zdravotnú a sociálnu starostlivosť v prvej línii, aby sa predišlo dlhodobým následkom z COVID-19 na zdravie a pohodu jednotlivcov, aby sa optimalizoval systém očkovania proti COVID-19, a aby sa získali vedomosti o vplyve environmentálnych faktorov, sociálno-ekonomických determinantov, vplyvov životného štýlu a prijatých opatrení na obmedzenie šírenia COVID-19.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci projektu boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, hlavný pokrm, príloha) + 2 vzorky chleba v 1 zariadení spoločného stravovania verejného sektora a v 1 zariadení spoločného stravovania uzavretého systému, v ktorých bol analyzovaný obsah NaCl. Všetky zistené údaje boli tabuľkovo spracované spolu s údajmi z ostatných RÚVZ BB-kraja a odoslané RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom jednej vzorky následnej sušenej mliečnej výživy dojčiat, ktorá bola zaslaná do ÚVZ SR na analýzu obsahu reziduí pesticídov.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE
doc. MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

**Úloha č. 4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY
V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO
PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025
(NAPPO).**

Gestor: ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Podľa anotácie úlohy cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Plnenie priorít a), b), c) a e) v roku 2020.

a) Podpora zdravého štartu do života

Orgán verejného zdravotníctva môže konať len v rozsahu kompetencií vymedzených zákonom č. 355/2007 Z. z., t.j. fyzickým osobám poskytovať osobné poradenstvo na základe ich aktívneho prístupu. Napriek zverejňovaniu ponúk poradenskej činnosti na RÚVZ doteraz nebola spoločenská objednávka zo strany materských centier a matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. Je reálny predpoklad, že matky na materskej dovolenke získavajú informácie v oblasti zdravého životného štýlu vrátane prevencie obezity v rámci poskytovania liečebno – preventívnej starostlivosti v poradniach, kde sú deti vyšetrované všeobecnými lekármi pre deti a dorast a v prípade potreby aj v spolupráci s pediatrickými endokrinológmi, ako súčasť pravidelných kontrol vývoja dieťaťa.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách.

• Edukačné aktivity.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 bolo v roku 2020 obmedzené prezenčné vyučovanie v školských zariadeniach. Z dôvodu protiepidemických opatrení v školských zariadeniach a tiež z dôvodu vyťaženia odborných pracovníkov oddelenia problematikou epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 v okresoch Banská Bystrica a Brezno RÚVZ odd. HDM nezabezpečovalo v školách edukačné aktivity.

• Mliečny program

Realizácia školského mliečneho programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2020. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

- **Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.**

V roku 2020 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy vykonaných 80 kontrol v stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.**

Hygienické podmienky pri zabezpečovaní diétného stravovania boli za sledované obdobie posudzované v 1 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež.

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 v období roka 2020 bolo v rámci obmedzeného výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 17 kontrol v zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku. Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

Podmienky zabezpečovania pitného režimu detí v predškolských zariadeniach boli kontrolované aj v rámci posudzovania a schvaľovania prevádzkových poriadkov týchto zariadení, ktoré boli uvádzané do prevádzky ako nové, alebo v ktorých boli posudzované zmeny v prevádzkovaní.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže má v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica narastajúci trend. V roku 2013 bol počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach 69,7%, v roku 2015 to bolo 71,4%, v roku 2016 76,39 %, v roku 2017 79,1%, v roku 2018 84,3% a v roku 2019 84,84%.

- c) **Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 nebolo odborným zamestnancom školského stravovania poskytované nutričné vzdelávanie.

- d) **Podpora pohybových aktivít.**

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 bolo v roku 2020 obmedzené prezenčné vyučovanie v školských zariadeniach a s tým súvisiaci obmedzený výkon štátneho zdravotného dozoru. V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2020 priebežne posudzovali návrhy na územné konanie, alebo návrhy na kolaudácie stavieb športového charakteru, ktoré sú určené

pre deti a mládež. Boli to napr. : štadión pre futbalovú školu M. Hamšíka, futbalové ihrisko v Brezne, telocvičňa pre ZŠ Poniky, telocvičňa baby-balance, plaváreň pre kojencov a batolátá, športová hala pri ZŠsMŠ Medzibrod.

Úloha č. 4.2. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI .

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu kvality piesku v pieskoviskách určených na hranie detí z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 a s ňou súvisiacich opatrení začal vykonáva kontrolu kvality piesku v období júl – október 2020. Celkom bolo skontrolovaných 0 náhodne vybraných pieskoviskách v okr. Banská Bystrica a Brezno. Odoberatých bolo 40 vzoriek piesku na kontrolu kvality v sledovaných mikrobiologických a parazitologických ukazovateľoch. Požiadavkám na ochranu zdravia vyhovovalo 38 odoberatých vzoriek piesku. V 2 vzorkách bola zistená prítomnosť *Geohelmintov* (vajíčka, larvy).

Pre 2 prevádzkovateľov pieskovísk bolo regionálnym hygienikom vydané opatrenie na zákaz využívania piesku v pieskovisku na hry detí do doby preukázania vyhovujúcej kvality piesku. Prevádzkovatelia predmetných pieskovísk potrebné opatrenia zabezpečili.

Úloha č. 4.3. HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 v roku 2020 sa podľa pokynov gestora úlohy jej realizácia presúva na jarne obdobie v roku 2021, kedy by sa mali hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ v mesiacoch marec a máj.

Úloha č. 4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: NCZI, vybrané regionálne nemocnice ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

V roku 2019 bola realizovaná pilotná časť tohto projektu a v roku 2020 sa na RÚVZ Banská Bystrica v jeho realizácii pokračovalo prostredníctvom odborných pracovníkov oddelenia HDM.

NCZI v Bratislave boli dňa 23.12.2020 odoslané údaje o úrazoch detí v požadovanej forme a rozsahu získané za rok 2020 zo 105 dotazníkov vyplnených rodičmi detí hospitalizovaných v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou, Námestie Ludvíka Svobodu 6818/4, 974 09 Banská Bystrica.

ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci oddelenia

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Anotácia: Dávky z lekárskeho ožiarenia sú najvýznamnejším príspevkom k ožiareniu populácie zo zdrojov žiarenia v členských krajinách Európskej únie a ich kontinuálne sledovanie a hodnotenie je jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu EURATOM a v smernica Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM. Optimalizácia rádiologických vyšetrovacích postupov z hľadiska radiačnej ochrany je jedným zo základných postupom pre znižovanie ožiarenia populácie so zdrojov žiarenia a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a tým znížiť riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením. Úloha bude zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach v diagnostickej rádiológii a v nukleárnej medicíne v Slovenskej republike.

Ciele úlohy: Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení a vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike. Výsledky štúdie porovnať s platnými národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR.

Plnenie úlohy v roku 2020: V priebehu januára 2020 boli na pracovisko OOZPŽ postupne doručované elektornické formuláre s údajmi o CT vyšetreniach pacientov z jednotlivých zdravotníckych zariadení banskobystrického a žilinského kraja. Elektornické formuláre doručili všetky CT pracoviská (19 pracovísk/ 21 CT zariadení).

Išlo o dva typy formulárov, jeden sa týkal celkového počtu jednotlivých typov vyšetrení a druhý obsahoval údaje o konkrétnych CT vyšetreniach u všetkých diagnostkovaných pacientov. Údaje sa týkali typu vyšetrenia, pohlavia a hmotnosti pacienta, vyšetrovanej oblasti, hodnoty DLP (dose-length product).

Vzhľadom k rôznej úrovni zozbieraných údajov, pracovníci OOZPŽ museli štandardizovať získané údaje do jednotnej formy, aby ich bolo možné vyhodnotiť podľa metodiky. Následne boli stanovené pre každého pacienta efektívne dávky z hodnôt DLP a konverzného koeficientu pre stanovenie efektívnej dávky, ktorý zodpovedal skenovanej oblasti. Pracovníci OOZPŽ RÚVZ B. Bystrica spracovali záznamy z viac ako 36 000 CT vyšetrení pacientov banskobystrického a žilinského kraja.

Takto predpripravené elektornické formuláre boli odovzdané na UVZ SR, ktorý zabezpečí vyhodnotenie hodnotenia dávok pri jednotlivých výkonoch v rámci celej Slovenskej republiky na pracoviskách počítačovej tomografie.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

doc. MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala po celý rok. V spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo zaznamenaných 108 ochorení na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie a to 83x pertussis, 24 prípadov vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb, 1 prípad pneumokokovej invazívnej nákazy u dospelaj neočkovanej osoby. Okrem toho sme evidovali 99 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 19 prípadov ochorení na varicelu, 95 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, 1 prípad na meningokokovú meningitídu, 40 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu a 34 prípadov ochorení na laboratórne overenú chrípku. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých ohniskách spomínaných nákaz boli zabezpečené.

Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí, alebo u tých, u ktorých sa začalo s očkovaním oneskorene. 6x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine. Najčastejšie sa jedná o odmietanie čiastočné a to preočkovanie Infanrix Polio, Boostrix Polio a MMR, ojedinele úplné odmietanie.

Administratívna kontrola očkovania

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2005, 2004 a 2003. Celkom bolo skontrolovaných 15.710 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. Zaočkovanosť detí v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch sa stabilizovali a pokles sa zastavil, zaznamenali sme aj naznačujúci veľmi mierny vzostup proporcie očkovaných. Výsledky kontroly očkovania za BBSK boli spracované až v roku 2021 z dôvodu oneskorenia analýz z jednotlivých okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 15.2.2021.

Projekt súvisiaci s problematikou NIP:

3 pracovníčky odboru sa zapojili do medzinárodného projektu JAV – Joint Action Vaccination, ktorý je podporovaný EK DG SANCO. Je zameraný na podporu zaočkovanosti a monitoringu zaočkovanosti detí proti vybraným prenosným chorobám.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

V priebehu roku 2020 v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo **hlásených 10 193 individuálnych prípadov prenosných chorôb**, v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Jedná sa o 5 násobný vzostup počtu hlásených a spracovaných prípadov. Tento enormný vzostup bol zapríčinený vznikom **pandémie ochorenia COVID 19**, ktoré tvorili 88,5% všetkých hlásených prípadov prenosných chorôb. Napriek tomu bola počas roka venovaná pozornosť aj ostatným nákazám, najmä nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám.

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných ochorení ,ARO, chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej v procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami. Pre celkové zlepšenie hlásenia prenosných ochorení sme v tomto období zameriavali pozornosť najmä na hlásenie a zabezpečovanie protiepidemických oparení pri výskyte COVID 19.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína a rádiu Lumen a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Preventívne opatrenia počas pandémie COVID 19, prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Riziká z grilovania, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke., riziká bakteriálnych meningitíd a ich prevencia, riziká vzniku osýpok, očkovanie proti pneumokokovým nákazám u seniorov,....

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Face book), pod názvom www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie, ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

Pracovníci odboru spolupracovali s oddelením lekárskej mikrobiológie na realizácii projektu Výskyt nosičských kmeňov Streptococcus pneumoniae u detskej populácie a to najmä na záverečných analýzach.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek

- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne na **národnej úrovni**, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Ako nová úloha bolo zavedenie pravidelného hlásenia prípadov COVID 19, čo si vyžiadalo zapracovanie všetkých požiadaviek metadatasetu TESSy do hlásenia, zavedenie novej diagnostickej značky podľa MKCh 10 – U07.1 ako aj ďalších atribútov potrebných k vyčerpávajúcemu hláseniu do TESSy, Bolo zavedené týždenné hlásenie novo evidovaných prípadov do TESSy. Zároveň sa systém EPIS rozširoval pre nahlasovanie pozitívnych výsledkov metódou PCR z IS COVID do systému EPIS a neskôr aj metódou antigénových testov. Pre administrátorov systému EPIS v súvislosti so spracovaním týchto prípadov vzniklo množstvo nových úloh, ako napr. pravidelné reportovanie neaktívnych prípadov, úmrtí, pre potreby MZ SR a NCZI.

Počas celého roka 2020 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne. V priebehu celého roka 2020 sa pokračovalo v *mesačnom hlásení osýpok, rubeoly, ZIKA infekcií*, hlásia sa aj podozrenia na tieto ochorenia a tiež nepotvrdené prípady. Štvrťročne sa hlásia do TESSy zoonózy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Ostatné ochorenia sa hlásia jeden krát ročne podľa harmonogramu ECDC. Kontrolovali sa údaje za 52 hlásených diagnóz za rok 2018 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 335 a 36, požiadavkám ktorého museli byť uspořobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

Nadálej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie **on-line hlásenia laboratórnych výsledkov do systému EPIS** z vybraných laboratórnych pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava , RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Trenčín, zástupcovia laboratórií MEDIREX, Alfa Medical, postupne sa pripájajú ďalšie laboratória.

RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v činnosti ako **spravodajská jednotka** pre hlásenie pohlavne prenosných chorôb do NCZI.

V celom roku 2020 prebiehala intenzívna spolupráca s fy.Softec, ktorá kontroluje funkčnosť **databázy údajov EPIS na vládnom úložisku dát tzv. vládny cloud, kde sú tieto dáta uchovávané od roku 2017**

V systéme EPIS bolo v roku 2020 nahlásených celkom za SR **310 138 individuálnych prípadov** ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Je to 4,4 násobný vzostup oproti roku 2019. Z tohto počtu sa v **267 167 prípadoch jednalo o ochorenie COVID 19 (86% všetkých hlásených prenosných chorôb).**

V systéme EPIS bolo spracovaných 5838 **epidémií**, z toho v **5289x sa jednalo o epidémie spôsobené SARS Cov 2.**

Výzvy: EPIS ako systém pre monitoring a zber údajov o prenosných ochoreniach si vyžaduje neustále prispôsobovanie sa novým poznatkom v oblasti epidemiológie prenosných chorôb, ako aj požiadavkám európskych sietí. Ostatná verzia sa využíva 14 rokov.

Projekt: Pracovníčky odboru aktívne spolupracujú na projekte: Informatizácia verejného zdravotníctva, do ktorého je zaradený aj program EPIS a Register očkovaných. Počas celého roku sa systematicky spracovávali podklady na prípravu novej verzie systému EPIS v rámci projektu Informatizácie verejného zdravotníctva.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2020 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2020 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 480 prípadov nozokomiálnych nákaz (414 v ZZ okrese Banská Bystrica a 66 v ZZ okrese Brezno). V roku 2020 bola činnosť sústredená najmä na prevenciu NN spôsobených SARS Cov 2.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Celkovo bolo v roku 2020 vykonaných 32 kontrol HER v ambulantných a 39v lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a to tak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti.

Celkom bolo odobratých 821 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov.

Intervencie

V roku 2020 sa pripravovala opakovaná kampaň – „**Umy ruky, zachráň život a Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť**“ (Clean care, save care). **Vzhl'adom na zhoršenú epidemiologickú situáciu je nebolo nožné realizovať**. Preto sme sa venovali individuálnym vzdelávacím aktivitám popri vykonávaných kontrolách HER.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie: Riešenie mimoriadnych situácií bolo v roku 2020 vysoko aktuálne, nakoľko podobne ako ostatné RÚVZ-y sme boli postavení pred situáciu, prijímať a zabezpečovať protiepidemické a protipandemické opatrenia v súvislosti so šírením vírusu SARS Cov 2, spôsobujúceho ochorenie COVID 19. Prvé prípady ochorenia sme v našom regióne zaznamenali v prvej dekáde marca. Riešenie mimoriadnej situácie spojenej s výskytom COVID 19 si vyžiadalo

- nastavenie systému prijímania protiepidemických opatrení
- spoluúčasť na tvorbe legislatívy potrebnej k zvládnutiu pandémie, aplikácia legislatívnych opatrení v praxi
- edukácia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých vrátane ich pravidelného informovania o nových prijatých opatreniach
- edukácia verejnosti
- spolupráca so všetkými typmi škôl
- spolupráca s DSS
- spolupráca so ZZ
- Účasť na zasadaniach krízového štábu mesta Banská Bystrica, mesta Brezna, okresného úradu Banská Bystrica a Brezno
- Účasť a spolukoordinovanie krízového štábu FNsP FDR Banská Bystrica, DFNsP Banská Bystrica, SÚCHS Banská Bystrica, Mamacentrum, Zelený sen a NsP Brezno
- Usmerňovanie monitorovania výskytu COVID 19 v epidemiologickom informačnom systéme EPIS na národnej úrovni
- Reorganizácia činnosti v rámci RÚVZ a presun výkonu protiepidemických opatrení na ostatných pracovníkov RÚZZ
- Zapojenie dobrovoľníkov a príslušníkov armádneho zboru do vykonávania protiepidemických opatrení

- Zriadenie mobilného odberového miesta v spolupráci so SČK – miestnou organizáciou Banská Bystrica
- Zriadenie a prevádzkovanie vlastnej MOMAge
- Schvaľovanie MOMAge v okresoch Banská Bystrica a Brezno
- Kontrola činnosti MOMAge
- Kontrola dodržiavania nariadených opatrení
- Riešenie podnetov súvisiacich s porušovaním opatrení
- Riešenie mimoriadnych športových aktivít (Banskobystrická Latka, IBU Biatlon Osrbli,...)
- Analytická činnosť na úrovni okresov, BBSK a Slovenska
- Pravidelná účasť na zasadnutí konzília odborníkov zriadenom pri Úrade vlády SR.

Mimoriadna situácia naďalej pretrváva a vo všetkých činnostiach sa kontinuálne pokračuje.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táborech a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Plnenie a výsledky: V roku 2020 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok. Výsledky z odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa ani divoké kmene vírusov POLIO ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Plnenie a výsledky.

V r.2020 bolo poskytované poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Intervencie so žiakmi sa nevykonávali.

Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 30 osôb a bolo u nich vykonané 30 odberov na HIV, z toho 14 anonymných, reaktívne prípady neboli v roku 2020 zistené. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 190 osobám. Poradňa vydala 1 medzinárodný certifikátov o HIV negativite a 18 potvrdení o negativite pre partnera.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2020 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 16 x osobne v mesiacoch január a február 2020, neskôr len telefonicky 158x a tiež mailom.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 184, z toho 26x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 24 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

V roku 2020 sa vzhľadom na pandemiu COVID 19 s realizáciou projektu nepokračovalo-

6.10. OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantly i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2020 71 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantlych zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno ako aj ŠZD pri výkone deratizácie. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 810 vzoriek z prostredia, ovzdušia, sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie, ktorá bola popísaná v **mimoriadnych situáciách**. Bolo spracovaných 10193 ohnisk, z toho v okrese Banská Bystrica (6803) a Brezno (3390), v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, bolo riešených 82 epidémií (55 v okrese Banská Bystrica a 27 v okrese Brezno) a vzniklo 21 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novo-vznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2020 894 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 104 rozhodnutí a 10 záväzných stanovísk a 36311 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 596 300 konzultácií.

6.10.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia lokálnych porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

Počas roka bolo poskytnutých 75 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Porada sa neuskutočnila.

6.10.6. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a **plnenie**

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu – podrobne popísané v časti EPIS.

- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 3x, február, máj, september a 1x prebehol formou telekonferencie – december, podrobné správy zo ZPC zaslané na UVZ SR a MZ SR..
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance - sledovanie požiadaviek ECDC, zavádzanie nových metód, rozsah premenných o jednotlivých prípadoch.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne, percento hlásiacich laboratórií pokrýva viac ako 70% hlásení.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2018 1x 2 dňové v Trenčíne v septembri.*
- Členstvo v PS pre projekt „ Informatizácia VZ“ *oblasť Epidemiológia.*
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR, vykonaná pravidelná ročná analýza výskytu VHB a VHC vo vzťahu k užívaniu drog.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení, *účasť podľa harmonogramu.*
- Národný kontaktný bod pre monitoring prenosných chorôb v EÚ – TESSY/ECDC, kontinuálne sledovanie požiadaviek na spektrum hlásenia do ECDC – TESSy, kontrola kompletnosti , logičnosti a odborných parametrov hlásených premenných.
- Národný kontaktný bod pre surveillance vírusových hepatitíd – ECDC, pravidelné ročné reporty a *účasť na výročnom zasadnutí ECDC v Lisabone.*
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí tvorba pravidelného ročného reportu za SR a tiež za členské krajiny EÚ, *účasť na medzinárodnom mítingu v Parme.*

6.10.7 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarých mesiacoch apríl, máj a jún 2020 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo realizovaných 52 výkonov v teréne, z toho 3 prieskumy, 10 kontrol a 39 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

6.10.8 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach

- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2020 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 21 účastníkov, celkom bolo vydaných po preskúšaní 23 osvedčení.

ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH – vedúca oddelenia

7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Cieľ

kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoučinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

Etapy riešenia

rok 2017 - literárny prehľad odbornej literatúry, výber predpokladaného najvhodnejšieho postupu, validácia metódy, analýza reálnych vzoriek podľa harmonogramu HV

rok 2018 – akreditácia skúšky podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005

Realizačné výstupy

Akreditovaná metóda pre vykonanie kvantitatívneho stanovenia SPF vo vybraných potravinových komoditách pre potreby HV v banskobystrickom kraji.

Vypracovanie správy pre krajského odborníka hygieny výživy v banskobystrickom kraji a prezentácia výsledkov na odborných podujatiach.

Riešenie v roku 2020

V roku 2020 sme sa zamerali na odskúšanie metódy izolácie 13 SPF zo vzoriek zmrzlín, pomocou techniky extrakcie na tuhej fáze (SPE). Použili sme dva typy SPE kolóniek, CUNAX153 (500mg, 3ml) a CUNAX156 (500mg, 6ml), obsahujúcich aminopropylový sorbent, pričom chromatografickú metódu stanovenia technikou HPLC-DAD sme nezmenili. Porovnaním výsledkov výťažností metódy izolácie farbív sme dosiahli lepšie výsledky použitím SPE kolóniek CUNAX153 (500mg, 3ml). V porovnaní s dlhodobo používanou technikou izolácie SPF na odtučené vlnené vlákno môžeme skonštatovať, že technika SPE nám poskytla lepšie výsledky výťažností len pre 4 farbivá: brilantná čierna BN (E151), zelená S (E142), brilantná modrá (E133) a patentná modrá (E131). V súčasnosti zatiaľ nemáme jednu izolačnú metódu vhodnú pre stanovenie 13 SPF v problémových matriciach obsahujúcich bielkoviny (zmrzlina, zákusky). Je to dané rôznosťou ich chemickej štruktúry,

polarity, ako i stability zlúčenín počas spracovania vzoriek. Túto skúšku plánujeme v budúcnosti akreditovať s tými výsledkami, ktoré sme po rokoch dosiahli.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prešov, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trenčín, ďalší podľa záujmu

Cieľ

monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaborátornej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

Etapy riešenia

rok 2017 – vývoj metód na stanovenie As, validácia metód, analýza vzoriek

rok 2018 – príprava medzilaborátorneho testu a jeho realizácia, rutinná analýza vzoriek, zber a vyhodnotenie údajov

rok 2019 – vyhodnotenie PT testu, rutinná analýza vzoriek

Výstupy

- prezentácia výsledkov v spolupráci HV poskytnúť informácie o výsledkoch analýz
- správa o výsledkoch stanovenia obsahu celkového arzénu v potravinách určených pre dojčatá a malé deti.

Riešenie v roku 2020

V rámci projektu 7.17 – Analýza celkového arzenu v potravinách, ktorý vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EÚ) 2015/1381 z 10. 8. 2015, boli v roku 2020 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Prešove a Nitre vykonané stanovenia celkového arzenu vo vzorkách potravín – výživových doplnkoch, dojčenskej a detskej výžive, rybách a čajoch. Hodnoty získané v týchto vzorkách sú uvedené v Tab. Zhodnotenie As vo vzorkách potravín. Všetky výsledky boli menšie ako maximálne hladiny pre anorganický arzén pre jednotlivé komodity.

Tab. Zhodnotenie As vo vzorkách potravín

Rok 2020	Spolu počet vzoriek	ND počet vzoriek	mg/kg <LOQ počet vzoriek	<0,100* mg/kg počet vzoriek	>0,100* mg/kg počet vzoriek	max. mg/kg	druh
Banská Bystrica	21	4	2	11	4	0,203	Elixír Medovka lekárska
Prešov	13	0	4	5	0	0,099	Mistral-čaj prieduškový
Nitra	15	0	7	0	0	0,293	FYTOFARMA Figuran – bylenná zmes pre peknú líniu

*Nariadenie EK 2015/1006 z 25. júna 2015, ktorým sa mení nariadenie ES 1881/2006 pokiaľ ide o maximálne hodnoty obsahu anorganického arzenu v potravinách

*Ryža určená na výrobu potravín pre dojčatá a malé deti

Vysvetlivky

ND- nedetekované

LOQ – limit kvantifikácie

V roku 2020 sa Laboratórium AAS OCHA RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zúčastnilo PT testu PT-PO-37/2020 – Kvantitatívne stanovenie kovov (As, Cd, Pb, Hg) v strave, ktorý organizovalo Národné referenčné centrum pre organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích skúšok v oblasti potravín, na RÚVZ so sídlom v Prešove.

V roku 2020 Národné referenčné centrum pre organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích skúšok v oblasti potravín, na RÚVZ so sídlom v Prešove organizovalo dva PT testy PT testu PT-PO-37/2020 – Kvantitatívne stanovenie kovov (As, Cd, Pb, Hg) v strave, kde PT vzorka bola umelo pripravená prídavkom známeho množstva štandardov (riedených CRM), kde výsledné teoretické koncentrácie vo vzorke boli pre As 0,037 mg/kg a PT-PO-38/2020 Stanovenie dusitanov, dusičnanov a kovov v minerálnej vode. Dosiahnuté výsledky všetkých laboratórií sú zhrnuté v tab. Vyhodnotenie MPS.

Tab. Vyhodnotenie MPS

RÚVZ	z-skóre	
	PT-PO-37/2020 Stanovenie kovov v strave	PT-PO-38/2020 Stanovenie dusitanov, dusičnanov a kovov v minerálnej vode
Banská Bystrica	-0,98	0,21
Nitra	-	0,58
Prešov	-	1,37

Z výsledkov štúdie vykonanej v rokoch 2017-2019 na pracoviskách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Prešove a Nitre bola vypracovaná prednáška autorského tímu **BOROŠOVÁ Daniela - SIROTOVÁ, Ľudmila - BRIEDOŇOVÁ, Renáta - NAGYOVÁ, Iveta** - PAVLÍK, Vladimír - OSTROLUCKÁ, Alena - DOLINSKÁ, Jana - MARKUŠOVÁ, Jana. Analýza celkového arzénu v potravinách. In: MARCINČÁK, S. - SEMJON, B. - GOLIAN, J. (eds.): uverejnená v *recenzovanom zborníku vedeckých prác: Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárske vedy pri SAV v Bratislave*. - Nitra: Garmond, 2020, 106-110. - ISBN 978-80-89703-83-8 (kat. publikačnej činnosti AED Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách). Konferencia, ktorej konanie sa malo uskutočniť dňa 29.10.2020 v Nitre v rámci XVI. Valného zhromaždenia Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárske vedy pri SAV v Bratislave sa z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie COVID -19 sa neuskutočnila.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórnych výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	276	539	735
2.1.2.	Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické	88	239	679
2.1.3	Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém	71	561	1356
3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli	42	45	62
7.6	Biomonitoring ťažkých kovov v pracovnom a životnom prostredí	12	17	125
7.11	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách	224	1366	2421
7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách	21	99	404
Výkony celkom:		734	2866	5782

ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP) **Mgr. RNDr. Jozef Strhársky, PhD. – vedúci oddelenia**

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2020 gestorom 3 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a na ďalšie roky“. 1 projekt bol z OFŽP (7.10) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 4 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2. a 8.1).

Úloha 7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2020 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gesciou verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež,

- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v SR,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergiológicky významných druhov),
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia a Vyhlášky MZ SR č. 210/2016, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.259/2008 Z.z..

Priebeh peľového monitoringu a medializácia výsledkov, rok 2020

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2020 začala monitorovacia stanica v Banskej Bystrici od 27.1.2020 a ostatné stanice od 6.-7. kalendárneho týždňa. Oficiálny začiatok monitorovania bol 7. kalendárny týždeň 2020. Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončili monitorovanie začiatkom decembra, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou **1 524 vzoriek** trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 29 095 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

Monitorovacia stanica	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	294	882	5 782
RÚVZ Banská Bystrica	308	924	7 392
RÚVZ Košice	245	735	2 240
RÚVZ Nitra	147	441	2 296
RÚVZ Trnava	259	777	4 329
RÚVZ Žilina	294	882	7 056
SPOLU	1 574	4 824	28 825

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Od roku 2018 spolupracujeme s NCZI, ktorý pre Národný portál zdravia preberá aktuálne hlásenia o peľovej situácii na Slovensku. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Od roku 2019 pripravujeme týždenné peľové spravodajstvo aj formou podcastov, ktorých bolo v roku 2020 zrealizovaných 40. Pre médiá bolo zrealizovaných 8 rozhovorov pre televízne vysielanie (RTVS, Markíza a JOJ), 5 rozhovorov pre rozhlasové vysielanie RTVS - rádio Regina, rádio Vlna a Lumen. Vypracovali sme 43 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR). Pracovníci monitorovacej stanice pri ÚVZ SR v Bratislave vypracovali 11 správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a pre verejnosť.

V spolupráci s ÚVZ SR sme sa podieľali na príprave realizácie projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. V spolupráci s katedrou botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave sme sa zapojili do spolupráce na projekte COST Action CA18226 „New approaches in detection of pathogens and aeroallergens“ (Adopt.).

Monitorovanie alergénov roztočov, rok 2020

V roku 2020 boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach rôznych kategórií v Banskej Bystrici a Dolnom Kubíne. Vzorky odobrali pracoviská OHŽPaZ RÚVZ BB (69 vzoriek) a RÚVZ DK (10 vzoriek). Výsledky získané spracovaním **79 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade *Pyroglyphidae* obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov - je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia.

Z celkového počtu 79 vzoriek prachu, ktoré boli odobraté s matracov starších ako 10 rokov sme zaznamenali nasledovné výsledky:

- 10 vzoriek - stredná prítomnosť alergénov roztočov
- 45 vzoriek - nízka prítomnosť alergénov roztočov
- 24 vzoriek - neprítomné alergény roztočov

Výsledky analýz ukazujú, že väčšina matracov starších ako 10 rokov nespĺňala požiadavky vyhlášky. Výsledky kontrol zameraných na účinnosť opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov, nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

Na základe požiadaviek z praxe sme v spolupráci s HŽPaZ vypracovali metodický materiál o odbere vzoriek prachu na prítomnosť alergénov roztočov a ešte v roku 2019 sme prezentovali metodiku stanovenia roztočov na konzultačnom dni NRC, aby mohla byť zavedená aj do ďalších laboratórií BŽP pri RÚVZ v SR. V súvislosti s epidemiologickou situáciou v roku 2020 nebol dostatočný priestor, aby sa laboratória venovali zavedeniu tejto metodiky.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme odskúšali metódu stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov.

V júli 2020 sme na stanovenie hladiny alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia prvýkrát použili metódu ELISA. Pomocou použitých ELISA kitov sme stanovovali hladinu alergénov roztočov Der p 1 a Der f 1. Na stanovenie sme použili vzorky prachu, v ktorých bola prítomnosť alergénov roztočov stanovená pomocou semikvantitatívnej metódy Acarex testom. Vybrali sme 21 vzoriek, ktoré obsahovali dostatočné množstvo - aspoň 35 mg prachu - na spracovanie pomocou metódy ELISA. Vzorky pochádzali z ubytovacích zariadení vo Veľkom Mederi a v Jasení (a tiež zo záhradnej chatky vo Zvolene).

Cysteínové proteázy Der p 1 a Der f 1 pochádzajú z črevného traktu roztočov rovnako ako guanín, ktorý bol stanovený metódou Acarex. Cho HJ et al. (2012) uvádzajú, že viac ako 50 % alergických pacientov a až 80 % detí s astmou je senzibilizovaných na Der p 1 a ten sa javí ako dostatočný na diagnostikovanie až 97 % pacientov alergických na roztoče. *Dermathophagoides pteronyssinus* sa vyskytuje vo väčšine obytných priestorov a považuje sa za dominantný druh roztočov v Európe. Tento druh je však náchylnejší na vysychanie oproti *D. farinae*, ktorý lepšie preživa obdobia sucha súvisiace s chladnejšími zimami, vykurovanými domácnosťami s nízkou relatívnou vlhkosťou vzduchu a van Strien RT (2004) uvádza, že koncentrácia alergénu Der f 1 je vyššia v domácnostiach bez kobercov. Z týchto dôvodov je potrebné sledovať alergény oboch druhov roztočov.

Preto sme aj my zisťovali prítomnosť oboch alergénov Der p 1 aj Der f 1. Ich prítomnosť sme zachytili v rôznych koncentráciách vo všetkých analyzovaných vzorkách. Rozsah úrovne Der p 1 bol 1,429-36,230 ng.ml⁻¹ a rozsah úrovne pre Der f 1 bol 0,111-22,115 ng.ml⁻¹, dve vzorky boli pod limitom detekcie. Súčet oboch alergénov bol v rozmedzí 0,4-39,921 ng.ml⁻¹. Medián pre Der p 1 bol 2,233 ng.ml⁻¹ a pre Der f 1 bol 8,085 ng.ml⁻¹. Medián ich súčtu bol 11,101 ng.ml⁻¹.

Cieľ zaviesť túto metódu v našom laboratóriu sme začali plniť. Na úspešné zavedenie danej metódy, však, potrebujeme analyzovať ďalšie vzorky prachu a získať tak na vyhodnotenie štatisticky významný súbor. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 a následné protipandemické opatrenia sme nemali dostatočný počet vzoriek na ďalšie analýzy.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Lafférová, J.: Rozhovory televízne vysielanie: 2x RTVS, 4x Markíza, 2x TV JOJ, rozhlasové vysielanie: 2x rádio Vlna, 2x Regina, 1x Lumen, 40 podcastov, 43 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

Lafférová, J.: Týždenné spracovávanie podkladov z databázy pre mobilnú aplikáciu peľového spravodajstva počas peľovej sezóny.

Lafférová, J.: Spolupráca s ÚVZ SR na aktualizácii projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.

Lafférová, J.: Spolupráca na medzinárodnom projekte COST CA18226 (ADOPT)

Lafférová, J.: 1x týždenná prax študentky SZU so zameraním na odber a diagnostiku peľových zrn na účely PIS.

Lafférová, J.: Konzultácie k problematike PIS - 6x.

Lafférová, J.: Konzultant bakalárskej práce: „Peľový monitoring, jeho význam v prevencii a liečbe alergických ochorení“ študentky SZU.

Zámečniková M.: Vypracovanie odborných správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a verejnosť (11x).

Publikačná a prednášková činnosť, rok 2020

Prednášky:

1. **Lafférová, J.,** Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2020 na Slovensku [poster]. XVIII. Martinské dni imunológie, Martin, 16.-18.9.2020.
2. Hochmuth, L., **Lafférová, J.:** Peľový monitoring na Slovensku dnes a zajtra – informácia, XVIII. Martinské dni imunológie, Martin, 16.-18.9.2020.
3. Ščevková, J., Vašková, Z., Sepšiová, R., **Lafférová, J.:** Comparison of *Poaceae* pollen and Phl p 5 allergen concentrations in the bioaerosol of two monitoring stations in Bratislava (Slovakia) [poster], 7th European Symposium on Aerobiology, Córdoba, 16.-20.11.2020, [European aerobiology society].

Publikácie:

1. STEPALSKA, D., MYSZKOWSKA, D., PIOTROWICZ, K., KLUSKA, K., CHLOPEK, K., GREWLING, L., **LAFFÉROVÁ, J.,** MAJKOWSKA-WOJCIECHOWSKA, B., MALKIEWICZ, M., PIOTROWSKA-WERYSZKO, K., PUC, M., RODINKOVA, V., RYBNÍČEK, O., ŠČEVKOVÁ, J., VOLOSHCHUK, K.: High *Ambrosia* pollen concentrations in Poland respecting the long distance transport (LDT). In: *Science of the total environment* [(IF 6.551)]. - ISSN 0048-9697. -

2. ŠČEVKOVÁ, J., LAFFÉROVÁ, J., DUŠIČKA, J., TROPEKOVÁ, M.. Variability in the *Bettula* pollen concentrations in the atmosphere of six urban areas in Slovakia in 2018. In: *Alergoprofil* (PL). - ISSN 2544-5111 - Vol. 16, no. 2 (2020), p. 21-24. – DOI: 10.24292/01.AP.162250620.
3. PUC, M., RAPIEJKO, P., MAGYAR, D., UDVARDY, O., ŠČEVKOVÁ, J., LAFFÉRSOVÁ, J., WOLSKI, T., PIOTROWSKA-WERYSZKO, K., MALKIEWICZ, M., SIERGIEJKO, G., DĄBROWSKA-ZAPART, K., ZIEMIANIN, M., KALINOWSKA, E., SZCYGIELSKI, K., WIECZORKIEWICZ, A., LIPIEC, A.: Goosefoot – a plant that likes drought. The goosefoot family pollen season in 2019 in Poland, Hungary and Slovakia. In: *Alergoprofil*. – ISSN 2544-5111 – Vol. 16, No. 3 (2020), p. 18-25. – DOI: 10.24292/01.AP.163180920.
4. ŠČEVKOVÁ, J., VAŠKOVÁ, Z., SEPŠIOVÁ, R., LAFFÉRSOVÁ, J.: Comparison of *Poaceae* pollen and Phl p 5 allergen concentrations in the bioaerosol of two monitoring stations in Bratislava (Slovakia). In: 7th European Symposium on Aerobiology. Virtual Edition. Bioaerosols and Environmental Impacts: Córdoba, 16.-20.11.2020. – Córdoba: [European aerobiology society], 2020, p. 194.
5. LAFFÉRSOVÁ, J., HOCHMUTH, L., SNOBKOVÁ, Z.: Peľová informačná služba: peľová sezóna 2020 na Slovensku. In: *Klinická imunológia a alergológia: Česká a Slovenská spoločnosť pre alergológiu a klinickú imunológiu*. – ISSN 1335-0013. - Zv. 30, č. 3 (2020), s. 16.
6. HOCHMUTH, L., LAFFÉRSOVÁ, J.: Peľový monitoring na Slovensku dnes a zajtra – informácia. In *Klinická imunológia a alergológia: Česká a Slovenská spoločnosť pre alergológiu a klinickú imunológiu*. – ISSN 1335-0013. - Zv. 30, č. 3 (2020), s. 16. [18. Martinské dni imunológie, Martin, 16-18-9.2020].
7. ŠČEVKOVÁ, J., VAŠKOVÁ, Z., SEPŠIOVÁ, R., LAFFÉRSOVÁ, J.: Comparison of *Poaceae* pollen and Phl p 5 allergen concentrations in the bioaerosol of two monitoring stations in Bratislava (Slovakia) [poster] In: 7th European symposium on aerobiology: virtual edition. Bioaerosols and Environmental Impacts: Córdoba, 16.-20.11.2020. – Córdoba, SPAIN.
8. LAFFÉRSOVÁ, J., HOCHMUTH, L. – SNOBKOVÁ, Z.: Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2020 na Slovensku [poster]. In: 18. Martinské dni imunológie, 16.-18.9.2020, Martin.

Úloha 8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2020 a ďalšie roky

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva kombináciu kultivácie, sérologických a molekulárno-biologických metód. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Medzilaboratórne porovnania:

V roku 2020 neboli v dôsledku vyťaženia diagnostikou SARS-CoV-2 vykonané žiadne medzilaboratórne porovnania.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2020

V roku 2020 bol zaznamenaný výraz pokles počtu doručených kmeňov izolovaných z invazívnych ochorení. Pokles bol pravdepodobne spôsobený zahltenosťou celého zdravotného systému, laboratória nevynímajúc, diagnostikou SARS-CoV-2. V roku 2020 bolo do NRC doručených spolu 50 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae* od 47 pacientov. U pacientov s viacerými zaslanými kmeňmi bol potvrdený vždy ten istý sérotyp preto sú v tabuľke č. 1 uvádzané len raz.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2020.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
3	9
19A	5
14	4
4	2
11A	2
23A	2
15B	2
8	2
34	2
Sg. 35	2
15F/15A	2
12F	1
20	1
6B	1
6C	1
9N	1
15F	1
15A	1
19F	1
24F	1

Sg. 33	1
1	1
bez určenia sérotypu	2
SPOLU	47

Tab. 2: Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli v roku 2020 pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	30
Likvor	9
Hemokultúra + likvor	1
Pitevný materiál	3
Ster kanyla, rana, mozgové pleny	3
Mastoiditída	1

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2020

Prednášky:

1. **MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.:** Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, MZ SR Bratislava, 5.3.2020.
2. **AVDIČOVÁ, M., MAĎAROVÁ, L., KERLIK, J.:** Surveillance pneumokokových nákaz v SR v r. 2011-2019. XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, MZ SR Bratislava, 5.03.2020.
3. **MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.:** 10 rokov očkovania proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam v NIP. Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XI. Slovenský vakcinologický kongres, Tatranská Lomnica, 6-8.9.2020.

Publikácie:

1. **MAĎAROVÁ, L., BOTTKOVÁ, E., MANCOŠ, M., LAPUNÍK, R., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.:** Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku, 2019, ISBN 978-80-89057-83-2, p. 73.
2. **MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.:** Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR. Zborník abstraktov z konferencie, ISBN 978-80-89797-56-1.
3. **AVDIČOVÁ, M., MAĎAROVÁ, L., KERLIK, J.:** Surveillance pneumokokových nákaz v SR v r. 2011-2019. XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, . Zborník abstraktov z konferencie, ISBN 978-80-89797-56-1.

4. MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., MANCOŠ, M., FEIKOVÁ, S., KLEMENT, C.: 10 rokov očkovania proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam v NIP. Projekt: Nosičstvo *Streptococcus pneumoniae* v detskej populácii na Slovensku. XI. Slovenský vakcinologický kongres. Zborník abstraktov.

Úloha 8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2020 a ďalšie roky

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V roku 2020 bolo NRC pre pertussis a parapertussis zapojené do dvoch medzinárodných medzilaboratórných testov. Oba testy boli zamerané na sérologický dôkaz protilátok. Spolu bolo v rámci testov vyšetrených 11 vzoriek. Oba medzilaboratórne testy boli vykonané so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov a odbornú verejnosť.

V roku 2020 pokračovala spolupráca s lekármi prvého kontaktu pre deti a dorast z Banskej Bystrice, spolu 11 ambulancií, ktoré vytvorili sentinelový systém zasielania materiálov v Banskej Bystrici. Sentinelový spôsob zasielania materiálov prispieva k zvýšenej pravdepodobnosti pozitívneho záchytu *B. pertussis* na Slovensku. Taktiež sa posilnil tento systém zapojením epidemiológov z Popradu, ktorí spolupracujú s ambulanciami lekárov pre deti a dorast a zasielajú suspektné materiály do NRC pre pertussis a parapertussis. V roku 2020 bolo Slovensko cez NRC pre pertussis a parapertussis aj naďalej zapojené do projektu organizovaného ECDC pod názvom “ERLNPert-Net“ European Reference Laboratory Network for Pertussis experts funded by ECDC.“

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2020

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2020.

Zdravotnícky výkon	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	32	2
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	137	84
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	137	57
kultivácia	72	3
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	333	89
real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	333	6
real-time PCR <i>Bordetella pertussis, ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	104	51

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2020

Prednášky:

1. MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Čo sa deje s pertussis na Slovensku? XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, MZ SR Bratislava, 5.3.2020.

Publikácie:

1. MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Čo sa deje s pertussis na Slovensku? XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, Zborník abstraktov z konferencie, ISBN 978-80-89797-56-1.

Úloha 6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Ľtaapa riešenia: 2020 a ďalšie roky

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2010

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2020 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čistíčiiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záchytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši - Opatovej. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 83 + 1 odpadová voda boli dokončovaná z roku 2019, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek. 84 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie. Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, ani iný enterálny vírus.

Pre obdobie rokov 2020/21 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2020 - február 2021.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2019 - február 2020.

Kissová, R.: Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2020 - február 2021 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kissová, R.: Evidencia vyšetovaných vzoriek do WHO LDMS databázy.

Úlohy OFŽP: 7.1 a 7.2

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2020

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	73	219	1 187
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	364	728	1 456

*7.1 - na prítomnosť cyanobaktérií boli vyšetrené vzorky vôd kúpacích oblastí Ružiná, Teplý vrch, Kurinec, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy, Richňava a biokúpalisko Krtko vo Veľkom Krtíši. Ďalšie vzorky vôd boli odoberané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a

Málinec. Výskyt vodného kvetu bol zaznamenaný na Málinci. Na ekotoxikologické vyšetrenia odobral RÚVZ BB v rámci monitorovania vodárenských nádrží vodný kvet na vodárenskej nádrži Málinec (31.07.2020). Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetované vzorky surovej a upravenej vody, ktoré boli odoslané do laboratórií ÚVZ SR.

*7.2 - zo spracovaných 364 vzoriek bolo na prítomnosť améb spracovaných 26 vzoriek. V okrese Banská Bystrica bolo odobratých 5 vzoriek – z toho 1 pozitívna na prítomnosť améb pri teplote 36 °C, Brezno z 10 odobratých vzoriek 1 pozitívna pri teplote 36 °C, Veľký Krtíš zo 7 vzoriek 4 pozitívne, Rimavská Sobota z 3 vzoriek 1 pozitívna pri teplote 36 °C aj 44 °C. Améby z pozitívnych kultivácií boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby. Zastúpené boli améby rodov *Vahlkamphia*, *Vahlkamphia/Naegleria*, *Hartmanella*, *Vanella*., *Dactylamoeba*, *Rhizamoeba* a saprofytické améby bližšie neurčené.

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2020

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	54	108	878
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	381	1 920	2 667

*7.2 – na prítomnosť *Legionella spp.* sme vyšetřili 28 vzoriek bazénových vôd (28 vzoriek, 28 ukazovateľov, 66 analýz). 1 vzorka bola pozitívna (biobazén, biokúpalisko Krtko, Veľký Krtíš). V NRC pre legionely bola identifikovaná *L. pneumophila* sérotyp 1.

Úloha 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2020

V roku 2020 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, vyšetrených 89 materiálov, z toho 10 bolo s diagnózou SARI, 37 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo vyšetrených 77 materiálov, dokázaných bolo 17 pozitívnych vzoriek, z toho 5x chrípka A bližšie nesubtypizovaná, 5x chrípka A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-like, 5x chrípka A/Kansas/14/2017 (H3N2)-like a 2x chrípka B/Colorado/06/2017. Rýchlotestom bolo vyšetrených 39 výterov, 2 z nich boli pozitívne na chrípku A.

Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2020

Kraj	Okres	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozitívny chrípka A	Rýchlotest pozitívny chrípka B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	16			31	2	
	BR						
	LC						
	RS	3			3		
	VK						
	ZH				5	1	
	ZV	2	2		2	2	
ZA	CA	1			6	2	
	DK	8			7	2	
	LM	1			7	1	2
	MT	2			7	2	
	ZA				9	3	
iné	NR	6					
SPOLU		39	2	0	77	15	2

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 do začiatku marca 2020 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestu a následne kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od sentinelových lekárov boli vyšetřované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetřované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time RT-PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1, chrípky typu A/H1 a chrípky typu A/H3. Postup pri týchto vyšetřeniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int). Od 12.3.2020 boli z dôvodu prebiehajúcej pandémie SARS-CoV-2 zrušené kultivačné vyšetřenia vzoriek z dýchacích ciest zamerané na izoláciu chrípkových vírusov. U závažných akútnych respiračných ochorení boli naďalej vykonávané RT-PCR vyšetřenia na diagnostiku respiračných vírusov – chrípky, RSV, ADV. Vzhľadom na fakt, že v uplynulom roku bola pozornosť a všetky laboratórne kapacity sústredené najmä na diagnostiku SARS-CoV-2, dopĺňame tabuľku aj o spomínaný ukazovateľ.

Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) je uvedený v Tab. 2.

V chrípkovej sezóne 2020/21 sme vyradili z ponuky stanovenie protilátok proti vírusu chrípky metódou hemaglutinačno-inhibičného testu (HIT). Naopak, od septembra sme zaviedli ELISA metódu na stanovenie protilátok IgG a IgM na chrípku typu A a B (Tab. 3).

Tab. 2: Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2020

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Z toho pozitívnych materiálov
Chrípka A	215	51
Chrípka A/H1	43	0
Chrípka A/H3	43	24
Chrípka B	207	11
Pandemická A/H1N1	54	5
RSV	237	8
Adenovírus	108	8
SARS-CoV-2	81 142	14 956
SPOLU	82 049	15 063

Tab. 3: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2020

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
Chrípka A IgG ELISA	9	9	21
Chrípka A IgM ELISA	9	3	21
Chrípka B IgG ELISA	9	8	21
Chrípka B IgM ELISA	9	2	21

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení na chrípku za rok 2020.

Kissová, R.: Zasielanie týždenných hlásení o diagnostike chrípky na RÚVZ v BB v roku 2020.

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2020

Prednášky:

-

Publikácie:

-

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

Maďarová, L.: XVII. vedecko-odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, MZ SR Bratislava, 5.3.2020.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

MUDr. Zora Kľocová Adamčáková, PhD. – vedúca oddelenia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha - plnia oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a oddelenie hygieny výživy (v roku 2020 sa poskytlo nadstavbové poradenstvo v oblasti výživy 9 klientom). Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v Banskej Bystrici (ďalej len OPZaVkZ) pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na plnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracovalo v roku 2020 s viacerými organizáciami (napr. úradom BBSK, mestom Banská Bystrica a Brezno, vzdelávacími inštitúciami – materskými, základnými, strednými a vysokými školami v spádovej oblasti predovšetkým Fakultou zdravotníctva SZU v Banskej Bystrici, Slovenskou epidemiologickou a vakcinologickou spoločnosťou, Biomedicínskym centrom SAV Bratislava, Slovenskou asociáciou pre výživu a prevenciu a Ligou proti rakovine. Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a regionálnymi médiami) pri realizácii zdravotno-výchovných aktivít zameraných na širokú verejnosť, realizáciou projektov, kampaní a pravidelným uverejňovaním tlačových správ (v roku 2020 pripravilo oddelenie OPZaVkZ podklady celkom k 8 tlačovým správam). Vyhodnocovaním a spracovávaním dát z Testu zdravé srdce na okresnej a krajskej úrovni prispieva OPZaVkZ každoročne k databáze údajov o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientov Poradni zdravia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V roku 2020 sa v mesiacoch máj až september realizoval dotazníkový prieskum „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 -2021 (HLS19).“ Údaje od 49 respondentov rozdelených podľa veku (18 – 25 r., 26 – 35 r., 36 – 45 r., 46 – 55 r., 56 – 65 r. , 66 – 75 r., 76 a viac rokov), pohlavia a miesta bydliska (krajské mesto, mesto, vidiek) boli vložené do databázy a odoslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR.

V roku 2020 bolo v základnej Poradni zdravia vyšetrených spolu 256 klientov, ktorí boli zaradení do databázy Testu zdravé srdce a z nich bolo prvo-vyšetrených 209 klientov. U 24 klientov, ktorí navštívili základnú Poradňu zdravia sa realizovalo aj porovnávacie vyšetrenie biochemických parametrov prístrojom Afinion.

V roku 2020 sa pokračovalo v realizácii kampane „Od srdca k srdcu“, zrealizovalo sa 211 meraní (z toho u 71 mužov a u 140 žien). Atriálna fibrilácia bola zachytená v 4 prípadoch (u 1 muža a u 3 žien). V oblasti *výživa a stravovacie zvyklosti* sa ukončil 4. ročník (október 2019-január 2020) projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „Nestlé Healthy Kids Global Programe“. Cieľovou skupinou v roku 2020 boli žiaci ZŠ Gaštanová 12 . V rámci 2 interaktívnych prednášok s témou „Hygiena potravín“ bolo edukovaných 66 žiakov. V rámci pracovného stretnutia pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity bola navrhnutá stratégia 5. ročníka projektu „Viem čo zjem“. Elektronicky bolo oslovených 5 základných škôl (ZŠ Moyzesa, ZŠ Bakossova, ZŠ Pieninská, ZŠ Spojová a ŠZŠ Ďumbierska) z dôvodu stanovenia termínov pre realizáciu

prednášok k uvedenému projektu.

V oblasti podpory fyzickej inaktivity bolo zrealizovaných 7 prednášok pre 100 poslucháčov zo stredných škôl(5). V roku 2020 sa realizovala ďalšia etapa Národného programu podpory pohybovej aktivity (NAPPPA) – podrobnejšie v bode 9.8.

V roku 2020 sa zrealizovalo 13 aktivít na podporu pohybu u seniorov v programe FIT SENIOR v spolupráci so SAV Bratislava a SZU v Banskej Bystrici Katedrou Fyzioterapie. Výsledky programu FIT SENIOR boli prezentované na kongrese „Dni praktickej obezitológie a metabolického syndrómu“ v Demänovskej doline.

K problematike prevencie onkologických ochorení sa v roku 2020 realizovalo 13 zdravotno-výchovných aktivít z nich bolo 12 prednášok (250 edukovaných) a 1 tlačová správa k „Sv. dňu proti rakovine“. Súčasťou zdravotno-výchovných aktivít boli aj dotazníkové prieskumy zamerané na rakovinu konečníka (55) a na rakovinu prsníka (39).

Činnosti realizované v oblasti tabak, alkohol, drogy sú popísané v bodoch 9.4. a 9.7..

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V roku 2020 bol zahájený 2. ročník kurzu znižovania nadváhy s využitím metodiky STOB pre 9 klientov. K problematike obezity boli pripravené pre verejnosť 2 tlačové správy a odprezentované 2 prednášky na tému „Obezita“(19).

Pri príležitosti „Sv. dňa obezity“ pripravila Poradňa zdravia banskobystrického RÚVZ Deň otvorených dverí a zároveň 4.3.2020 v lekární BENU v OC POINT v Banskej Bystrici poskytovali bezplatnú analýzu zloženia tela a poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity v spolupráci s lektormi metodiky STOB.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Z dôvodu pandémie COVID19 sa v roku 2020 sa v rámci príprav ďalšieho ročníka pripravovala online forma získavania dotazníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu.“

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

K danej problematike sa v roku 2020 nerealizovali žiadne zdravotno-výchovné aktivity.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2020 v mesiacoch október – december sa realizovala prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu.

Dotazníkový prieskumný súbor tvorilo 66 respondentov z okresov Banská Bystrica a Brezno rozdelených podľa pohlavia a vekových skupín (15 - 19 roční, 20 - 24 roční, 25 - 29 roční). Pre realizáciu dotazníkového prieskumu boli emailom oslovené 4 subjekty (Slovenská pošta, GJGT, OA, UMB). Z dôvodu epidemiologickej situácie COVID19 prebehla štúdia online. Databáza zúčastnených respondentov bola odoslaná na ÚVZ SR.

V mesiaci september sa 2 pracovníčky zúčastnili videoprezentácie na tému „Alkohol a ženy“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V roku 2020 bola zahájená 2. etapa lokálneho programu FIT SENIOR v spolupráci s mestom Banská Bystrica, Biomedicínskym centrom SAV Bratislava a Katedrou fyzioterapie FZ SZU Banská Bystrica s počtom prihlásených seniorov 156. Z celkového počtu prihlásených

účastníkov bolo vyšetrených 38 seniorov v rámci základnej poradne zdravia a študentmi Katedry fyzioterapie FZ SZU, ktorí seniorom zhodnotili celkový zdravotný stav z pohľadu pohybového aparátu. Cvičenia prebiehali online po dobu 12 týždňov.

V septembri pri príležitosti „Sv. dňa Alzheimerovej choroby“ sa zrealizovali 2 aktivity z toho bola 1 tlačová správa a 2 ponukové listy (MÚ a VÚC odbor sociálnych vecí).

Pri príležitosti „ Sv. dňa osteoporózy“ sa zrealizovala 1 prednáška pre kúpeľných hostí (30) v NRC Kováčová a v priestoroch RUVZ bol pripravený 1 panel k uvedenej téme.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2020 bolo v základnej Poradni zdravia vyšetrených spolu 256 klientov zaradených do databázy Testu zdravé srdce z ktorých bolo prvo-vyšetrených 209 klientov. Na opakované vyšetrenie prišlo 47 klientov. Kardiovaskulárne riziko sa v TZS stanovilo 200 klientom. V rámci 4 výjazdov základnej Poradne zdravia bolo vyšetrených 50 klientov.

V mesiacoch jún a august sa pracovníčky zúčastnili 2 pracovných stretnutí pre poradne zdravia.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V roku 2020 boli účastníkmi individuálneho kurzu v rámci Poradne pre odvykanie od fajčenia (ďalej len POF) 4 fajčiari. Odborná pomoc pri odvykaní od fajčenia bola poskytnutá 20 krát, z toho 4krát v rámci POF, prostredníctvom e-mailu 4 krát a telefonickým poradenstvom 12 krát. V sledovanom období bola prezentovaná 2 krát prednáška na tému: „Fajčenie a rakovina pľúc“ (67) a bolo realizovaných 10 meraní oxidu uhoľnatého (CO) smokerlyzérrom a 50 meraní úslného výdychu za 1 sekundu spirometrom. Zúčastnení študenti mali možnosť pozorovať aj preparát tkaniva pľúc fajčiara a nefajčiara pod mikroskopom.

K problematike prevencie tabakovej závislosti bola pripravená 1 tlačová správa. Pracovníčka POF sa v júli zúčastnila zasadnutia pracovnej skupiny pre Poradne pre odvykanie od fajčenia.

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ bola uverejnená 1 tlačová správa a zaslaných 5 ponukových listov na ZŠ a SŠ v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Úloha 9.8 sa plnila v rámci ďalšej etapy projektu NAPPPA v súlade s metodickým usmernením. V priebehu mesiaca marec - október 2020 sa vyšetřilo 80 študentov z 3 stredných škôl v meste Banská Bystrica (SOUS Kremnička - 10 študentov, SOŠ Podnikania - 8 študentov, SOŠHSaO - 22 študentov) a 2 gymnázií (GAS - 10 študentov, GJGT - 30 študentov). Každému participujúcemu bolo poskytnuté individuálne poradenstvo, odovzdaný záznamník s výsledkami meraní a s odporúčaniami.

V septembri sa pracovníčka zúčastnila pracovného stretnutia pre Pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezitu.

RÚVZ Bardejov

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORE PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

V okrese Bardejov evidujeme 22 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2020 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 179 zamestnancov z toho 18 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2020 boli vydané 6 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) CHARVÁT STROJÁRNE a. s., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárka výroba, Duklianska 21, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov,
- 3) FG PROTECH, spol. s r. o., Priemyselná 1619, 085 01 Bardejov – vývoj a výroba strojov a strojných zariadení, Priemyselná 1619, Bardejov,
- 4) AGROSLUŽBY Kurima s. r. o., Pánska záhrada 201/15, 086 12 Kurima – lisovňa olejnatých plodín, Duklianska č. 1401, Bardejov,
- 5) Krový – Strechy s. r. o., Hertník 330, 086 42 Hertník – výroba väzníkových krovov, Hertník 330,
- 6) STAVOMONT východ, s. r. o., Hertník 461, 086 42 Hertník – výroba väzníkových krovov, Hertník 330,

z ktorých 2 rozhodnutia boli vydané pre nový právny subjekt a 4 rozhodnutia pre LESY SR, š. p., CHARVÁT STROJÁRNE a. s., FG PROTECH, spol. s r. o. a Krový – Strechy s. r. o. boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác v roku 2020 bolo vydané 1 rozhodnutie:

ACS BIOMASA, s. r. o., Záhradná 3990/12, 080 01 Prešov – išlo o vyradenie prác z tretej kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk na pracovisku štiepkovania drevnej hmoty na ul. Štefánikova č. 3842 v Bardejove. Prehodnotenie kategórie rizikových prác z hľadiska zdravotného rizika sa vykonalo na základe zohľadnenia výsledkov vykonanej objektivizácie, časových snímkov, posúdenia miery rizika a predloženia posudku o riziku pre pracovné činnosti s expozíciou hluku vypracovaného v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, vibrácie a biologický faktor.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Boli vykonané 2 previerky. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2020 uložené sankcie.

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	8	0	1	0	7	0
C	Priemyselná výroba	146	5	143	5	3	0
F	Stavebníctvo	7	0	5	0	2	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	16	13	16	13	0	0
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	2	0	0	0
	Spolu	179	18	167	18	12	0

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1	0	1	0	0	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	7	0	0	0	7	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	27	0	27	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	44	5	44	5	0	0

25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	38	0	38	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	31	0	29	0	2	0
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	6	0	5	0	1	0
43	Špecializované stavebné práce	7	0	5	0	2	0
86	Zdravotníctvo	16	13	16	13	0	0
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	2	0	0	0
	Spolu	179	18	167	18	12	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločností.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 1 previerku poľnohospodárskeho subjektu so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06), vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06). Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkou neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2020 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 60 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2020 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 7 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2020 bolo z cytostatík pripravených 6 785 dávok.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2020 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 6 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriestkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2020 vydaných 38 rozhodnutí, z toho v 14 rozhodnutiach bol súčasne schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi, pre subjekty:

- 1) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž azbestocementového opláštenia zo strechy chaty v obci Ondavka s. č. 65 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
- 2) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Jiráskova č. 1 – 4 v Bardejove,
- 3) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kochanovce č. 6 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
- 4) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hertník č. 144,
- 5) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Bartošovce č. 157 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
- 6) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž boletických panelov z objektu bývalej školy v Bardejove na parc. č. 6542, 6543/3 a 6544/3,
- 7) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Lenartov č. 158,
- 8) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Vodárenská č. 2 v Bardejovskej Novej Vsi,
- 9) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Lascov č. 72
- 10) Dušan Poperník - ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Gorkého č. 7 – 12, Pod papierňou č. 55, 56, 57, Komenského č. 28 –

- 33, Ťačevská č. 22, Sv. Jakuba č. 513/22, Pod papierňou č. 58 – 61, Pod papierňou č. 62 – 65, Wolkerova č. 7 – 9 a Wolkerova č. 1 – 3 v Bardejove,
- 11) Vokup k l i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – likvidácia azbestovej strešnej krytiny z dvora rodinného domu v obci Buclovany č. 11,
 - 12) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hertník č. 176,
 - 13) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Chmeľová č. 64 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 14) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Nižný Tvarožec č. 70 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 15) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Osloboditeľov č. 175/13 v obci Zborov + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 16) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy pri rodinnom dome v obci Livov č. 8 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 17) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – Nové Mesto – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Mokroluh č. 36 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 18) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Gaboltov č. 81,
 - 19) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu stodoly v obci Fričkovce na parc. č. 254 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi
 - 20) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome na ul. Čergovská č. 360/8 v Raslaviciach,
 - 21) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – Nové Mesto – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Hlavná s. č. 2136/6 v Dlhej Lúke + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 22) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu haly v obci Buclovany na parc. č. 201 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 23) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hrabovec č. 16 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
 - 24) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Hertník č. 177,
 - 25) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Stebník č. 43 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,

- 26) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Beloveža č. 251 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
- 27) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny z farnosti v obci Nižný Tvarožec č. 88,
- 28) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – Nové Mesto – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kobyly č. 154 + prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi,
- 29) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Janovce č. 55,
- 30) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Beloveža č. 135 (parc. č. 263),
- 31) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – Nové Mesto – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Stebník č. 102,
- 32) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kružlov č. 88,
- 33) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Tarnov č. 104,
- 34) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Pod papierňou č. 48, 49 a 50 v Bardejove,
- 35) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kobyly č. 27,
- 36) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome na ul. Majerová č. 308/55 v obci Hažlín,
- 37) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Šarišská č. 263/23 v obci Zborov,
- 38) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Kľušov č. 186

Uvedené firmy predložili 37 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom (1).

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre

zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

V rámci medzinárodnej kampane organizovanej OSHA (Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci) sa v roku 2020 nevykonávali žiadne aktivity z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

V roku 2020 sa vykonával monitoring príjmu kuchynskej soli v dvoch etapách. V 1. etape sa vykonal odber 6 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania a 2 vzoriek chleba od výrobcov SR na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V 2. etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka spolu u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 34 r. a 35 r. – 62 r.), v každej kategórii klientov a vykonalo sa porovnanie príjmu s OVD. Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskej odborníčke pre hygienu výživy RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Úlohy uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove plnia pri výkone štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež so zameraním na prevenciu obezity v rámci stanovených priorit.

Plnenie uvedenej úlohy bolo z dôvodu mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 obmedzené a niektoré aktivity boli presunuté na ďalší rok.

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov je organizovaný “Klub matiek“ pre tehotné ženy. Pri stretnutiach sa vykonávajú edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva a dojčenia. V minulom roku sa stretnutia s matkami konali iba začiatkom roka.

Po vypuknutí pandémie zamestnanci počas celého roka 2020 plnili úlohy na oddelení epidemiológie. V tom čase bolo vykonaných 6 stretnutí spojených s pohybovou aktivitou zameranou hlavne na prípravu na pôrod a v rámci stretnutí boli realizovaných 6 besied o zdravej výžive tehotných žien, význame dojčenia, prvých príkrmoch detí a pod. Spolu bolo zdravotno-výchovnou činnosťou so zameraním najmä na výživu a pohybovú aktivitu edukovaných 5 tehotných žien, ktoré sa zúčastňovali stretnutí opakovane.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

V okrese Bardejov je zriadených 93 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, v ktorých bolo vykonaných spolu 63 kontrol. V objektoch zariadení pre deti a mládež sa

nachádza 16 bufetov a 11 nápojových, resp. kusových automatov, v ktorých bola vykonaná 1 kontrola. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa okrem iného sleduje aj zostavovanie jedálnych lístkov, sortiment predaja, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školské mlieko“ a „Školské ovocie a zelenina“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov.

V každom zariadení pre detí a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Približne 92 % zariadení pre detí a mládež v okrese Bardejov je zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu a cca 8% z individuálnych vodných zdrojov. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú zriadené verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti. V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež, ktoré tak ako je vyššie uvedené boli pre pandémiu Covid-19 značne obmedzené.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

V priebehu roka 2020 bola zabezpečená účasť na dvoch poradách vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, z ktorých jedna uskutočnená začiatkom roka bola venovaná zostavovaniu jedálnych lístkov z hľadiska plnenia odporúčaných výživových dávok pre deti a mládež.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre detí a mládež sledujú aj podmienky na pohybovú aktivitu v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov. Spolu bolo v tomto roku vykonaných 13 kontrol detských ihrísk pri predškolských zariadeniach, 9 kontrol verejných ihrísk spojených s odberom vzoriek piesku z pieskovísk a 1 kontrola detského interiérového ihriska.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na

pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Kontroly boli vykonávané priebežne počas sezóny, ktorá je v našom okrese vzhľadom k poveternostným podmienkam kratšia. V tomto roku boli kontroly prispôbené prevádzkovaniu materských škôl aj verejných pieskovísk, ktoré boli na základe opatrení v súvislosti s mimoriadnou situáciou z dôvodu prebiehajúcej pandémie ochorenia COVID-19 cca od polovice marca do konca mája uzatvorené. Spolu do konca septembra bolo vykonaných 22 kontrol pieskovísk, z toho 9 verejných pieskovísk a 13 pieskovísk pri predškolských zariadeniach, z ktorých bolo odobraných spolu 22 vzoriek piesku. V jednej vzorke odobranej z pieskoviska pri MŠ bolo laboratórnym vyšetrením zistené prekročenie prípustného množstva indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku. V tejto súvislosti sa začalo správne konanie – prevádzkovateľovi bolo vydané rozhodnutie - pokyn na odstránenie nedostatkov - vyčistenie pieskoviska, prípadne výmena piesku a pod. s tým, že prevádzkovateľ zabezpečil uzatvorenie pieskoviska a vzhľadom ku končiacej tohoročnej sezóne zabezpečí opakované vyšetrenie piesku pred sezónou v nasledujúcom roku a predloží doklad o kvalite piesku. V ostatných kontrolovaných pieskoviskách piesok vyhovoval požiadavkám platných predpisov. Prevádzkovatelia zabezpečujú vykonávanie údržby pieskovísk, vrátane prípadnej výmeny, resp. dopĺňovania piesku, jeho udržiavanie, čistenie a prekopávanie, o čom sa vedie evidencia v zmysle vyhlášky č. 521/2007 Z. z., ktorá bola pri kontrolách predložená. Okrem bežnej údržby sa v hodnotenom období pri prevádzkovaní pieskovísk plnili opatrenia súvisiace s vyššie uvedenou pandemiou COVID-19, a to v dennom režime sa vykonávala údržba, čistenie, dezinfekcia atď. Kontrola pieskovísk sa vykonáva aj pri výkone plánovaného ŠZD v materských školách. Prípadné čiastkové nedostatky v technickom stave pieskovísk, resp. v evidencii sa riešia s prevádzkovateľmi a tieto sú ešte počas kontroly, resp. v krátkom čase odstránené.

Zo strany rodičov neboli predložené podnety na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách pri MŠ ani v rámci občianskej vybavenosti.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestorm projekt je ÚVZ SR.

Plnenie uvedenej úlohy bolo na základe metodického usmernenia ÚVZ SR z dôvodu mimoriadnej situácie v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 presunutú na ďalší kalendárny rok.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestorm projekt je NCZI v spolupráci s ÚVZ SR.

Úloha sa realizuje v súlade s metodikou zaslanou gestormi projektu. Projekt sa plní v spolupráci s NsP v Bardejove s tým, že na chirurgickom oddelení boli údaje o úrazoch evidované do pripravených dotazníkov, ktoré boli priebežne odoberané zamestnancami RÚVZ. Celkovo bolo v roku 2020 evidovaných 78 úrazov detí a mládeže do 18 rokov spojených s hospitalizáciou v NsP Bardejov. Údaje z dotazníkov boli spracované do

pripravenej masky v počítačovom programe Excel, ktorá bola v termíne zaslaná gestorom projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2020, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2020.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 16 praktických lekárov pre deti a dorast a 28 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2020 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/6372/2020 zo dňa 4.8.2020 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákinačné reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 7 prípadoch:

- v 3 prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR,
- v 3 prípadoch o odmietnutie základného očkovania proti MMR
- v 1 prípade preočkovanie proti DTaP, IPV v 6. roku života a MMR v 5. roku života

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (16) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebolo možné podieľať sa na plnení aktivít Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktoré každoročne vykonávajú zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2020 poskytla informácie 11 klientom, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2020, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2019, analýza za posledných 6 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). V roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia, a v rokoch 2017, 2018, 2019 a 2020 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriízy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2014 sme zaznamenali 7 prípadov, v roku 2015 a 2016 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad ochorenia, v roku 2018 sa vyskytli 3 prípady ochorenia, v roku 2019 sa počet zvýšil na 20 prípadov, no v roku 2020 sa nevyskytol ani jeden prípad. Čo sa týka ochorenia na parotitídu, v roku 2014 to bolo 47 prípadov, v roku 2015 sa vyskytli 2 prípady a v rokoch 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020 sa nevyskytol ani jeden prípad ochorenia na parotitídu.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2014 to bolo 79 ochorení, v roku 2015 – 73 ochorení, v roku 2016 – 109 ochorení, v roku 2017 sa vyskytlo 177 prípadov, v roku 2018 evidujem 105 ochorení, v roku 2019 sme zaznamenali pokles tohto ochorenia na 87 a v roku 2020 vzrástol počet ochorení na 100. Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali dve rodinné epidémie (faktor prenosu v jednej nezistený, v druhej konzumácia zákuskov) a jednu v Zariadení sociálnych služieb, kde ako faktor prenosu bola udávaná zmiešaná strava. Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (92), *S. typhimurium* (6), a *S. mbandaka* (1).

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami zaznamenávame mierne výkyvy. V roku 2014 - 139, v roku 2015 – 112, v roku 2016 – 91, avšak počet ochorení za rok 2018 bol 72, čo znamená mierny pokles oproti roku 2017 (89). V roku 2019 sme zaznamenali nárast

ochorení na 138 a v roku 2020 na 118 ochorení. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). V roku 2020 sme zaznamenali dve rodinné epidémie, v jednej faktor prenosu nebol zistený a v druhej boli udávané nedostatky pri príprave bravčového mäsa. Ochorenia vyvolala 117x *Campylobacter jejuni* a 1x *Campylobacter coli*.

Klesajúci trend zaznamenávame každoročne u dyzentérie, v roku 2014 sme zaznamenali 17 ochorení, v roku 2015 - 12, v roku 2016 - 4, v roku 2017 to bol mierny nárast na 9, v roku 2018 - 8, v roku 2019 - 9 a v roku 2020 to boli 4 prípady ochorenia. Ochorenia sa vyskytovali prevažne u osôb žijúcich v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Všetky ochorenia vyvolala *Sh. Flexneri*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2014 - 38, v roku 2015 - 16, v roku 2016 - 7, v roku 2017 - 4 ochorenia, v roku 2018 boli evidované len 3 ochorenia, no v roku 2019 sa počet zvýšil na 15 ochorení a v roku 2020 na 12 ochorení vyvolaných rôznymi sérotypmi.

Zvýšený výskyt sme zaznamenali u ochorení vyvolaných *Clostridium difficile*. Do roku 2016 sa toto ochorenie vyskytovalo len ako nozokomiálna nákaza. V roku 2016 sme zaznamenali 12 prípadov, v roku 2017 - 4 prípady, v roku 2018 sa ochorenie vyskytlo len ako nozokomiálna nákaza, no v roku 2019 sme zaznamenali nárast až na 34 ochorení a v roku 2020 nárast na 47, z toho 37 hlásených ako nozokomiálna nákaza.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2013 (48) a 2014 - 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 - 3 prípady ochorenia a v rokoch 2017, 2018, 2019 a 2020 sa nevyskytol ani jeden prípad.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatitíd zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2014 sme zaznamenali 4 prípady chronického nosičstva VHC, v roku 2015/3, v roku 2016/2, v roku 2017/1 prípad nosičstva, v roku 2018/1 prípad a v roku 2019 boli zaznamenané 2 prípady chronického nosičstva VHC. V roku 2020 nebolo hlásené žiadne chronické nosičstvo VHC.

Už niekoľko rokov evidujeme výskyt prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2014 sme zaevidovali 34 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2015 bolo evidovaných 13 prípadov nosičstiev, v roku 2016 klesol počet nových prípadov nosičstva na 4, v roku 2017 evidujeme 7 nových nosičov, v roku 2018 - 2 prípady nosičstva HBsAg, v roku 2019 sme zaznamenali 4 nové prípady nosičstva, no v roku 2020 sme nezaznamenali ani jeden prípad. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky alebo ako súčasť vyšetrovaní v rámci predoperačného vyšetrovania.

Počet ochorení na varičelu kolíše. V roku 2014 bolo hlásených 206 prípadov, v roku 2015 - 455 prípadov, v roku 2016 - 174, v roku 2017 - 209, v roku 2018 - 218, v roku 2019 - 138, avšak v roku 2020 sme zaznamenali výrazný pokles na 34 ochorení. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Meningokoková meningitída sa vyskytla v roku 2014 u 30 - ročného muža, vyvolaná *Neisseria meningitidis* typ C (5 - rodinných kontaktov). V roku 2015 sme zaznamenali 1 prípad hemofilovej meningitídy u 3 - ročného rómskeho dievčaťa, vyvolanej *Haemophilus influenzae* typu B a 1 prípad streptokokovej meningitídy u 68 - ročného muža, vyvolanej *Streptococcus pneumoniae* sérotyp 3. V roku 2016 sme zaznamenali jeden prípad Guillain - Barrého syndróm u 6 - ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st.C. Po dobratí ATB (Oспен) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP Sv. Jakuba, n.o.,

Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné znamky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde. V roku 2017 sme nezaznamenali ani jeden prípad. V roku 2018 sme zaznamenali herpetickovírusovú meningitídu u 65 – ročnej ženy hospitalizovanej na infekčnom oddelení v Prešove. Zaznamenali sme 2 prípady listérieovej meningitídy u 63 – ročného muža hospitalizovaného na infekčnom odd. UNLP Košice. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť. Druhý prípad ochorenia sa vyskytol u 64 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra. Likvor – pozit. – Listéria monocytogenes. V roku 2019 sa vyskytol jeden prípad meningokokovej meningitídy u ročného dievčaťa žijúceho v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenie bolo vyvolané Neisseria meningitidis typ B. Zaznamenali sme 2 prípady listérieovej meningitídy /17 - ročný študent/, z toho jeden diagnostikovaný ako listériová septikémia /78 - ročný muž/. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť ani v jednom prípade. V roku 2020 sme nezaznamenali žiadne ochorenie na meningokokovú meningitídu.

Výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2014 u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešťa neudával. V roku 2015 a 2016 sme nezaznamenali žiadny prípad. V roku 2017 sa vyskytol 1 prípad kliešťovej encefalitídy u 15 - ročného študenta, ktorý udával prisatie kliešťa. V roku 2018 to boli 2 prípady kliešťovej encefalitídy, u 48 – ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na hlave a u 68 – ročného muža, ktorý tiež udával prisatie kliešťa, ale v uchu. V roku 2019 sa vyskytli dva prípady, jeden u 46 - ročného muža, ktorý udával prisatie kliešťa na trupe a druhý u 60 - ročného muža, ktorý udával prisatie viacerých kliešťov na tele. V roku 2020 sme nezaznamenali ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2014 bolo hlásených 36 ochorení, v roku 2015/25 ochorení, v roku 2016/16 ochorení, v roku 2017/11 ochorení, v roku 2018/8 ochorení, v roku 2019/29 a v roku 2020 to bol tiež zvýšený výskyt – 37 ochorení. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťa.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2020 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 5287 otvorených prípadov a zadali sme 38 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 273 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kampylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských borelióz, Clostrídií difficile, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym zvierat'om).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 17 prípadoch ako ZZD /potravinári/, LD bol vydaný pre pozitívnych pacientov na Covid 19 v počte 4673.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 zamestnancom oddelenia epidemiológie, ktorí vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každý zamestnanec oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach. Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2020:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je tento rok nižší ako uplynulý rok. Za rok 2017 bolo hlásených 158 NN, za rok 2018 - 196 NN. V roku 2019 bolo nahlásených 179 NN a v roku 2020 sa znížil počet o 38 NN na 141. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (120). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *Clostridium difficile*, *St. aureus* MRSA a *Proteus mirabilis* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
vid' tbl.

	rok 2017	rok 2018	rok 2019	Rok 2020
Chirurgické	31	7	11	12
Detské	2	7	12	0
Interné	8	19	20	5
Neurologické	1	0	0	0
Novorodenecké	0	0	0	0
OAIM	24	29	11	0
Geriatra	5	13	4	0
FRO	2	0	4	4
Gynekologické	0	2	0	0
LDCH	85	118	117	120
Psychiatrické	0	0	0	0
ZSS	0	1	0	0
Spolu	158	196	179	141

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebol v roku 2020 vykonávaný štátny zdravotný dozor na jednotlivých oddeleniach a ambulanciách NsP Sv. Jakuba, n. o., ktorý je zameraný na dodržiavanie HER. Skontrolovaná bola účinnosť 5 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (9 bioindikátorov).

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebolo možné podieľať sa na plnení kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“, ktorú každoročne vykonávajú zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom úlohy bolo ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, koordinovať protiepidemické opatrenia medzi jednotlivými rezortami, komunikovať s krízovou infraštruktúrou v okrese a navrhovať účinné protiepidemické opatrenia.

V okrese Bardejov sa do marca 2020 nevyskytla žiadna väčšia epidémia prenosných ochorení. Od 13. marca 2020 po vyhlásení núdzového stavu pre pandémiu Covid - 19, všetky sily oddelenia epidemiológie pracovali v pohotovostnom režime 24 hodín. Vďaka tomu sme v okrese zaznamenali len 36 importovaných ochorení. Takáto pozitívna epidemiologická situácia pretrvávala až do druhej polovice septembra 2020, až do vypuknutia explozívnej epidémie na svadbe, kedy ochoreli takmer všetci zo 117 účastníkov. Začalo sa epidemické šírenie Covid - 19. Vzhľadom na to, že v priebehu októbra 2020 sa v okrese Bardejov konalo niekoľko desiatok svadiieb každý deň, počet ochorení začal stúpať po stovkách každý týždeň. Svadby boli zakázané, ale vznikali sekundárne ochorenia v rodinách, podnikoch a štátnych inštitúciách. Okres Bardejov s Oravou bol na tom najhoršie, preto bol vybratý do pilotného celoplošného testovania, kde sa podarilo zachytiť 1510 pozitívnych prípadov, čo je 3,17% z testovaných. Po ďalších dvoch celoplošných testovaniach počet ochorení klesol na 0,83%.

Spolupráca s krízovým štábom okresu a bezpečnostnou radou okresu, tak isto pravidelná komunikácia s krízovým štábom sa ukázala ako veľmi efektívna. Iné sledované ochorenia v roku 2020 v okrese Bardejov nemali epidemický charakter.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x), na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HŽP.

V roku 2020 bol odber odpadovej vody vykonaný 5x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom aktivít je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Bardejove sa zapojil do aktivít v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020 a vykonal nasledovne aktivity:

Edukačné programy zamerané na mládež, „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity.

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebolo možné podieľať sa na plnení projektu „Hrou proti AIDS“ v stredných a základných školách okresu Bardejov.

Článok k danej problematike 1. december - Svetový deň boja proti AIDS bol uverejnený na webovej stránke nášho úradu a na nástenke úradu vo vstupnej časti vestibulu.

Taktiež zamestnanci referátu epidemiológie a referátu výchovy k zdraviu boli k dispozícii poskytnúť poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Uskutočnených bolo 6 telefonických konzultácií.

V našom okrese tohto roku neevidujeme nový prípad nosičstva HIV, ani ochorenie na AIDS.

Pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „Poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri referáte epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2020 sme poskytli v poradni informácie 11 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 7 prípadoch:

- v 3 prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR,
- v 3 prípadoch o odmietnutie základného očkovania proti MMR
- v 1 prípade preočkovanie proti DTaP, IPV v 6. roku života a MMR v 5. roku života

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniam svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu každoročne vykonáva vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Táto úloha v roku 2020 nebola splnená z dôvodu vykonávania protiepidemických opatrení a trasovania osôb s ochorením alebo podozrením na ochorenie Covid 19.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou je hlavným cieľom NPPZ. Determinanty zdravia ovplyvňujeme prostredníctvom interaktívnych skupinových intervencií /besedy, prednášky, panely/, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Cieľom je zvyšovanie zdravotného uvedomenie obyvateľov a navodzovanie postupnej zmeny postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu. Preventívne opatrenia sú zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

V rámci **Svetového dňa rakoviny** sme vykonali prednášku pre žiačky 4.ročníka Súkromného gymnázia na tému Prevencia rakoviny prsníka s použitím makety prsníka a tiež silikónového modelu prsníka. Žiačky na konci prednášky vyplnili dotazník získaných vedomostí a postojov k danej téme. Pripravili sme informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov.

Týždeň mozgu sme spropagovali na informačnej tabuli RÚVZ Bardejov.

V rámci **Svetového dňa obezity** sa v priestoroch Poľsko-Slovenského domu organizovalo podujatie venované rizikovým faktorom globálnej záťaže chronickými ochoreniami súvisiacimi s výživou a nedostatočnou pohybovou aktivitou. Organizované bolo Slovenskou spoločnosťou praktickej obezitológie, na ktorej spolupráci sme sa podieľali aj my. Zabezpečili sme odber krvi a zistenie hodnoty celkového cholesterolu, HDL a triglyceridov. Vyšetřili sme spolu 33 ľudí. Súčasťou tohto významného dňa bola aj akcia v Lekárni sv. Jakuba, kde mali návštevníci možnosť dozvedieť sa svoju hmotnosť, ako aj komplexnú analýzu zloženia tela (svalovej hmoty, tukového tkaniva) na váhe InBody, určili sme im BMI (body mass index), odmerali tiež pás aj boky. O vyšetřenie a krátku konzultáciu prejavilo záujem 13 ľudí.

Vykonali sme spolu 32 prednášok pre dospelých, seniorov, pre žiakov MŠ, ZŠ a SŠ a taktiež pre obyvateľov rómskych osád, na ktorých sa celkovo zúčastnilo 650 záujemcov.

Venovali sme sa témam: dentálna hygiena 7 prednášok, dospievanie pre žiačky ZŠ v 2 prednáškach, riziká pohlavného života 2 prednášky, nelátkové závislosti /mobil, internet, PC hry/ 1 prednáška, prvá pomoc 3 prednášky, chrbtici a správne držaniu tela bolo venovaných 5 prednášok, o zdravom životnom štýle sme sa rozprávali so žiakmi SŠ v odbore výživa a šport, správna výživa a DM bola prednáška vykonaná v DSS, výživa a manipulácia s potravinami v rámci projektu Viem čo zjem 5 prednášok, karcinóm prsníka 1 prednáška.

S deťmi v MŠ sme spoločne vyplňali pracovné listy so zameraním na zdravú stravu a zúbky. Boli im tiež rozdane pexesá s obrázkami ovocia a zeleniny.

Dievčatám na prednáške o dospievaní boli poskytnuté menštruačné kalendáre od gynekológov.

Študenti z odboru výživa a šport sa prednášky o zdravom životnom štýle zúčastnili priamo na našom RÚVZ, kde im bola taktiež predstavená štruktúra a činnosť nášho úradu.

Žiakom a seniorom sme poskytli zdravotno-výchovný materiál - letáky. Na prednáškach boli premietané aj DVD k danej téme /dentálna hygiena, zdravý životný štýl – anaboliká/.

Prednášky v rámci projektu **Viem čo zjem** sa uskutočňovali digitalizovanou formou, o ktorú deti prejavili veľký záujem. Po skončení prednášky vyplnili dotazník efektivity /prípád – kontrola/, kde ako kontrolná skupina bola oslovená trieda na ZŠ na Komenského ulici v Bardejove. Jednotlivým zúčastneným triedam boli odovzdané potravinové pyramídy.

V Klube matiek sme sa venovali témam: očkovanie, dojčenie, prvé príkrmy, priebeh pôrodu + čo so sebou do pôrodnice, prvá pomoc. Spolu s mamičkami sme sa stretli 6-krát.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Aktivity sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy. Zdôrazňujeme dôležitosť výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy. Snažíme sa u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu. Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V rámci poradne sme poskytli poradenstvo ženám a mužom s centrálnou obezitou resp. s vyšším BMI a boli odporučené do poradne pohybovej aktivity. S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevuje 24 žien vo veku 65+. Cvičenia prebiehajú 2-krát týždenne v 2 skupinách a uskutočnili sa 37-krát.

Prednášky na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa, poruchy príjmu potravy a význam pohybovej aktivity sme vykonali pre nastávajúce mamičky v rámci „Klubu matiek“, pre žiakov základných a stredných škôl a pre seniorov v Centre sociálnych služieb na Wolkerovej ulici v Bardejove. Počas školského roka vykonávame prednášky pre MŠ a ZŠ zapojené do **Školského programu** – Ovocie a zelenina do škôl a Školské mlieko. V spolupráci s referátom Hygieny detí a mládeže sme vykonali 17 prednášok pre 156 detí.

Do projektu **Viem, čo zjem**, ktorý je zameraný na zvýšenie povedomia o zdravej výžive a na prevenciu detskej obezity sa zapojili ZŠ B. Krpelca, ZŠ Pod Papierňou a ZŠ Pod Vinbargom. Na piatich prednáškach sa spolu zúčastnilo 90 žiakov. Po prednáške žiaci vyplnili dotazník, ktorý sa porovnával so skupinou žiakov bez edukácie. Na ZŠ Pod Vinbargom sa vzhľadom k situácii COVID - 19 projekt neuskutočnil a termín sa presunul na r. 2021.

V rámci **Svetového dňa obezity** sa v priestoroch Poľsko-Slovenského domu organizovalo podujatie venované rizikovým faktorom globálnej záťaže chronickými ochoreniami súvisiacimi s výživou a nedostatočnou pohybovou aktivitou. Organizované bolo Slovenskou spoločnosťou praktickej obezitológie, na ktorej spolupráci sme sa podieľali aj my. Zabezpečili sme odber krvi a zistenie hodnoty celkového cholesterolu, HDL a triglyceridov.

Vyšetřili sme spolu 33 ľudí. Súčasťou tohto významného dňa bola aj akcia v Lekárni sv. Jakuba, kde mali návštevníci možnosť dozvedieť sa svoju hmotnosť, ako aj komplexnú analýzu zloženia tela (svalovej hmoty, tukového tkaniva) na váhe InBody, určili sme im BMI (body mass index), odmerali tiež pás aj boky. O vyšetrenie a krátku konzultáciu prejavilo záujem 13 ľudí.

V rámci **Svetového dňa AIDS** sme uverejnili článok na web stránke RÚVZ „Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV“ a informačnú tabuľku vo vestibule RÚVZ.

V rámci **Európskeho týždňa boja proti drogám** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľom je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných chorôb a motivovať obyvateľov k pravidelnej fyzickej aktivite a zároveň aj k úprave hmotnosti.

Kampaň prebieha pravidelne raz za 2 roky, tento rok kampaň neprebíhala.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

V rámci „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ vykonávame zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti.

Vzhľadom k aktuálnej situácii COVID - 19 nám nebolo umožnené vykonávať aktivity pre obyvateľov znevýhodnených komunít.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľom národného akčného plánu je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Ďalším cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Zúčastnili sme sa na online konferencii s témou Alkohol a ženy, ktorú viedli pracovníci z liečebne Predná Hora.

Počas roka sme boli zapojení do realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu

. Cieľom prierezovej štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu.

Úlohou pracovníkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva bol zber dát. Prieskumný súbor bude tvoriť reprezentatívna vzorka respondentov z celého Slovenska v počte 2738 osôb. Reprezentatívnosť za Slovenskú republiku bude zabezpečená z pohľadu pohlavia a vekových skupín (15 - 19 roční, 20 - 24 roční, 25 - 29 roční). Za RÚVZ Bardejov sme spolu vyzbierali 59 dotazníkov a to v kategóriách 15-19 roční /12 mužov, 11 žien/, 20-24 roční /12 mužov/, 25-29 roční /13 mužov, 11 žien/. Dotazníky sme vyplňali do šablóny v MS Exceli a zaslali na ÚVZ SR.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh „Národného programu aktívneho starnutia“

Priebežne počas celého roka realizujeme aktivity na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít. Prednášku o dôležitosti zdravej výživy a význame pohybovej aktivity sme vykonali pre seniorov v Centre sociálnych služieb na Wolkerovej ulici v Bardejove.

Téme aktívneho starnutia sa venujeme aj v rámci poradne pohybovej aktivity, ktorú navštevuje 24 senioriek.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena

Zavedenie preventívnych opatrení, v čo najskoršom veku, je najefektívnejším krokom pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. Snažíme sa o zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým aj vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti. Hlavnou cieľovou skupinou sú deti predškolského veku. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňujeme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Formujeme postoje detí aj k správnej výžive. Tento rok sme s deťmi v MŠ Fričkovce, MŠ Gorkého, ZŠ Smilno a CZŠ v Bardejove spoločne vyplňali pracovné listy so zameraním na zdravú stravu a zúbky. Deťom boli tiež rozdane pexesá s obrázkami ovocia a zeleniny.

9.7 CINDY program SR

Cieľom programu je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. Systematicky a pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko, poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

Do poradne zdravia prichádzajú ľudia, motivovaní záujmom o svoje zdravie. Poradenstvo vychádza z vyšetrenia hlavných rizikových faktorov, ktoré súvisia so spôsobom života. Celkom sme vyšetřili za štandardných podmienok 30 klientov a v rámci výjazdov za neštandardných podmienok sme vyšetřili 46 klientov pomocou prístroja Reflotron. Z celkového počtu poradňu zdravia navštívilo 10 študentov Hotelovej akadémie z odboru Výživa a šport.

Klientom, ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli cielečné poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno - výchovný materiál. U klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov.

Vyšetrovali sme aj mimo poradne zdravia na RÚVZ. Výjazd poradne zdravia sa uskutočnil v rámci Svetového dňa obezity, kde bol vyšetřovaný celkový cholesterol, HDL a triglyceridy u 33 klientov.

Poradňu zdravej výživy v 1.štvrtroku navštívili 3 klienti.

V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 6 klientom.

Vedíme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevuje 24 žien v poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne, uskutočnili sa 37 - krát.

Vedíme **poradňu pre tehotné a dojčiacie matky**. Matka zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Mamičky boli v poradni 6 - krát. V rámci poradne oboznamujeme tehotné s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou

o novorodenca. Mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene. Zároveň sme besedovali s budúcimi mamičkami o aktuálnych problémoch spojených s odmietaním očkovania, kolektívnej imunity a pod. Na každom stretnutí s nimi cvičíme cviky na spevnenie svalstva, uvoľnenie chrbtice a zameriavame sa na dychové cvičenia ako prípravu na pôrod.

V médiách sme uverejnili: Na web stránke RÚVZ Bardejov článok v rámci Sv. dňa AIDS „Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017-2020

Celospoločenské povedomie zvyšujeme o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémoch spôsobených škodlivým užívaním drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Úlohou akčného plánu je monitoring vybraných ukazovateľov zdravia, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. V tomto roku bolo plánované pokračovanie meraní u študentov, avšak vzhľadom k súčasnej epidemiologickej situácii s výskytom COVID - 19 sa merania neuskutočnili. Sme členmi pracovnej skupiny pre pohybovú aktivitu.

RÚVZ Čadca

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PRÍPRAVA NÁVRHU AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY – NEHAP V.

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody, posudzovanie stavieb, zverejňovanie údajov a informačné systémy.

Pitná voda: celkový počet vzoriek bol 6, za okres Čadca 4, za okres Kysucké Nové Mesto 2. Počas uplynulého obdobia do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2020 celkovo 21 vodovodov, v okrese Čadca 9 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 11 vodovodov a 1 SKV Nová Bystrica - Čadca - Žilina. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 64 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 41, v okrese Kysucké Nové Mesto 23. V rozsahu úplnej analýzy nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre rok 2020 ako podklad pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR, pričom bol spracovaný report údajov za obdobie 3 rokov a odoslaný gestorovi úlohy.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica ako najväčší zdroj pitnej vody v regióne patrí dlhodobo do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodoochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu - šírenie ochorenia Covid-19 neboli konané tradičné podujatia ako jedno rázový vstup občanov do OP pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov a taktiež nebol vykonaný spoločný vodoochranný dozor v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly stanovených nápravných opatrení – úprava lesných ciest, obhospodarovanie území v zmysle platnej legislatívy. Za uplynulé obdobie neboli zaznamenané negatívne hlásenia od správcu vodárenskej nádrže.

Plánovaná akcia „Svetový deň vody“ bola pripravená v rozsahu: prednášková činnosť s dotazníkom a vedomostným testom pre žiakov oslovených škôl v počte 2 školy základná a stredná, analýza kvality vody tzv. prúžkovou metódou v ukazovateľoch dusitaný a dusičnany, letáčky a brožúrky na dotknutú tému. Akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí a taktiež bola poskytnutá informácia pre regionálne noviny MY Kysuce. Z dôvodu nevyhovujúcej epidemiologickej situácie podujatie bolo preložené z jarného na jesenný termín, z dôvodu pandémie COVID-19 sa neuskutočnila.

Na požiadanie občanov bolo vykonaných 7 odberov ako platená služba a za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely a v rámci kolaudácie stavieb na požiadanie investora ako podklad pre rozhodovaciu činnosť orgánu na ochranu zdravia.

Kúpacie vody: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality

s tzv. divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Počas letnej turistickej sezóny bol v prevádzke - nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie a vonkajšie letné kúpalisko pri Krytej plavárni Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody 11 vzoriek, z toho na Krytej plavárni Čadca 6 vzoriek, vonkajšom letnom bazéne 4 vzorky a z umelého bazéna pri Hoteli Severka Zákopčie 1 vzorka – v rámci štátneho zdravotného dozoru 3 vzorky a 8 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia. Počet vyšetrených ukazovateľov bolo v zmysle platnej legislatívy celkom 142, ktoré boli vyhodnotené ako vyhovujúce.

Posudzovanie stavieb v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 39 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 93 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 10 záväzných stanovísk, ÚPN miest a obcí 8 stanovísk, zámery činnosti 4 stanoviská a ku strategickým dokumentom 4 stanoviská. Celkovo bolo vydaných 168 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 349 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk, iných stanovísk.

Web stránka: v časti oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia sú zverejnené nasledovné materiály - Program monitoringu pitnej vody, elektronický dotazník soláriá a kvalita vody na kúpanie, dotazník o povedomí výskytu radónu v životnom prostredí, register odborne spôsobilých osôb, termíny skúšok odbornej spôsobilosti vrátane študijných materiálov, katalóg služieb, vzory prevádzkových poriadkov a žiadostí, koncepcia odboru, odkaz na IS kúpacie vody, formuláre žiadostí a oznámení, Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, aktualita a tlačové správy (Rapex, Letná turistická sezóna kúpacie vody, Svetový deň vody a pod.)

Informačné systémy: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za príslušný rok do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca, Letné kúpalisko Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. júna 2020 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR pre spracovanie celoslovenskej správy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Plnenie úlohy bolo realizované oddelením hygieny životného prostredia v intenciách bodu 1.1

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIALOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Gestor úlohy: NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a vydaného usmernenia ÚVZ SR k projektu - materiály, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou. Zo strany riešiteľského pracoviska boli od žiadateľov v rámci kolaudačných konaní stavebných objektov pre verejnosť a pri rozširovaní vodovodnej siete vyžadované doklady pre overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou. V zmysle usmernenia boli spracovávané tabuľky v rozsahu - dátum, objekt a miesto, posudzovaný výrobok, dodávateľ alebo výrobca, druh materiálu, krajina pôvodu, predložená dokumentácia - a to pre stavby Bytový dom Raková, Bytové a kancelárske priestory Čadca, Rozšírenie verejného vodovodu Horný Vadičov, Polyfunkčný administratívny objekt Čadca, Administratívna budova Kysucké Nové Mesto. Záver: nebol zistený nesúlad s platnou legislatívou, pre použité výrobky boli k dispozícii certifikáty, vyhlásenia o zhode

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor úlohy: NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu, pričom gestor má v rozpracovaní metodiku a postupy realizácie tejto úlohy, pričom sa zvažuje ďalšie plnenie úlohy. Na oddelení sú evidované údaje nahlasované od prevádzkovateľov vodovodov v zmysle platnej legislatívy, ktoré preukázali za uplynulé obdobie súlad s vyhláškou o kvalite vody, programe monitoringu a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30.6. a k 31.12. daného roka.

Podľa výstupov z programu ASTR k 31.12.2020 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k výraznému zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce vrátane počtu žien. Celkový počet exponovaných pracovníkov sa znížil o 819 a počet žien o 221. K 31.12.2020 počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu činil 3718, počet žien 872. Prácu tretej kategórie vykonávalo 3643 zamestnancov, z toho 872 žien a prácu štvrtej kategórie 75 zamestnancov - mužov.

Počet subjektov s rizikovými prácami ostal nezmenený, naďalej riziková práca je vykonávaná u 59 zamestnávateľov v okrese Čadca (44) a Kysucké Nové Mesto (15).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac osôb bolo zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby 3570, z toho 816 žien i napriek tomu, že v danom odvetví nastal v priebehu roka 2020 najväčší pokles počtu exponovaných osôb o 815, z toho 199 žien. Druhá v poradí nasledovala činnosť – administratívne a podporné služby s počtom exponovaných osôb 66, z toho 24 žien a za ňou nasledovala činnosť zdravotníctva a sociálnej pomoci s počtom osôb 40, z toho 31 žien. Podľa 2. stupňa triedenia prevažujúcej činnosti rizikovej práce bola vyradená činnosť – výroba papiera a papierových výrobkov z 3. kategórie prác, nakoľko v priebehu roka 2020 bolo vykonané prehodnotenie rizikovej práce, na základe ktorého bola uvedená činnosť preradená do 2. kategórie prác.

Naďalej hluk ako zdraviu škodlivý faktor práce a pracovného prostredia bol dominantným faktorom, ktorému bolo vystavených 3294 zamestnancov, z toho 688 žien. Fyzická záťaž s počtom exponovaných pracovníkov 279, z toho 159 žien bola druhá v poradí podľa druhu rizikového faktora a tretia v poradí bola psychická pracovná záťaž s počtom exponovaných osôb 91, z toho 9 žien.

Prehodnotenie rizikových prác v roku 2020 sa vykonávalo u tých zamestnávateľov a na tých pracoviskách, kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu prác. Na základe výsledkov posúdenia zdravotného rizika boli podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie.

Pre 8 zamestnávateľov bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na zmenu zaradenia prác z tretej alebo štvrtej kategórie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. V 3 prípadoch sa jednalo o novovytvorené pracoviska: 1-krát išlo o prevádzku kovovýroby, 1-krát o spoločnosť poskytujúca upratovacie a čistiace práce na pracoviskách výroby oceľových guľičiek, kde práce boli zaradené do tretej kategórie s faktorom hluk a 1-krát sa jednalo o prevádzku zameranú na frézovanie cestných komunikácií, kde práce strojníka a pomocného strojníka boli zaradené do tretej kategórie s faktorom hluk a práca strojníka i do štvrtej kategórie s faktorom vibrácie (prenášané na celé

telo). Pre 5 zamestnávateľov bolo vydané opätovne rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie na jestvujúcich pracoviskách: 2-krát sa jednalo o práce tretej kategórie, 2-krát o práce štvrtej kategórie a 1-krát o práce tretej a štvrtej kategórie.

Štvrtá kategória prác bola vyhlásená v 4 subjektoch, kde v 3 subjektoch sa jednalo o opätovné vyhlásenie prác, z toho 2-krát s expozíciou hluku, 1-krát s expozíciou vibráciám prenášaných na ruky a v 1 prípade išlo nový subjekt so štvrtou kategóriou práce s profesiou strojník cestnej frézy, kde uvedená práca bola zaradená do štvrtej kategórie s faktorom vibrácie prenášané na celé telo.

V roku 2020 tretia kategória prác bola vyhlásená v 5 spoločnostiach, 2-krát sa jednalo o novovzniknuté subjekty a 3-krát o subjekty, kde už v predchádzajúcich rokoch boli vyhlásené rizikové práce tretej kategórie, ale po prehodnotení zdravotného rizika boli niektoré pracovné činnosti preradené z tretej do druhej kategórie, prípadne bola zrušená pracovná činnosť alebo bola vytvorená nová profesia.

4 zamestnávatelia podali návrh na vyradenie prác z tretej alebo štvrtej kategórie rizika, 3-krát z dôvodu zmeny podmienok práce a pracovného prostredia, jednalo sa o 3 výrobné subjekty s vyhlásenými prácami tretej kategórie, a to o výrobu hygienických a toaletných výrobkov z papiera, prevádzku porezu guľatiny a predaja reziva, prevádzku pekárne a v jednom prípade bola ukončená výrobná činnosť súvisiaca s prípravou a spriadaním textilných vlákien, kde bola vyhlásená riziková práca tretej a štvrtej kategórie.

Celkom v roku 2020 bolo vydaných 12 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Konanie vo veci zaradenia, prípadne vyradenia prác z tretej kategórie bolo v 4 prípadoch prerušené, 1-krát vo veci vyradenia prác z tretej kategórie a 3-krát vo veci zaradenia prác do tretej a štvrtej kategórie.

V roku 2020 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 15 zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami so 17 kontrolami, počas ktorého bolo kontrolované plnenie povinností pri ochrane zdravia pri práci podľa § 30 zákona č. 355/2007 Z. z. v nadväznosti na plnenie ustanovení súvisiacich platných predpisov na ochranu zdravia zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v roku 2020 boli zisťované nedostatky týkajúce sa objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia, vypracovania posudku o riziku a prevádzkových poriadkov. Spôsob a lehoty odstránenia nedostatkov boli v prevažnej miere uložené v zázname zo štátneho zdravotného dozoru. 1 zamestnávateľovi boli na odstránenie nedostatkov nariadené opatrenia podľa § 12 ods. 4 písm. a) zákona č. 355/2007 na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Čadci.

Sankcie v oblasti ochrany zdravia pri práci pri výkone prác tretej a štvrtej kategórie v roku 2020 neboli tunajším úradom uložené.

V priebehu roka 2020 bolo kontrolované zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ktorí vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť zabezpečili tímom pracovných zdravotných služieb všetci kontrolovaní zamestnávatelia, ktorých práce boli zaradené do kategórie s vysokou mierou zdravotného rizika, prípadne s veľmi vysokou mierou zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia.

Na posúdenie a zhodnotenie výsledkov z merania faktorov práce a pracovného prostredia bolo predložených od 15 subjektov 59 protokolov, z toho 27-krát hluk, 15-krát fyzická záťaž, 10-krát chemické faktory, 4-krát vibrácie, 2-krát elektromagnetické pole a 1-krát psychická pracovná záťaž.

Informácie hodnotenia zdravotných rizík a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie k 31.12. daného roka boli predložené od 56 zamestnávateľov s rizikovými prácami, z celkového počtu 59.

Kontrolné listy informovanosti boli dané zamestnancom, ktorí vykonávali rizikové práce, a kde bol vykonaný štátny zdravotný dozor. Spracovaných bolo 186 dotazníkov, z toho

najviac bolo 141 typu H – hluk, nasledoval dotazník pre faktor psychická pracovná záťaž v počte 29, ďalej 12 typu C- chemické faktory a 4 typu V – vibrácie.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytlo 41 konzultácií v oblasti ochrany zdravia pri práci, zamestnávateľom, ktorých práca bola vedená ako riziková.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Čadci evidujeme 8 subjektov, ktoré pri svojej výrobnej činnosti používajú nebezpečné chemické faktory – chemické látky a zmesi klasifikované ako toxické podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení.

Oproti roku 2019 došlo k nárastu v počte subjektov o 1 zamestnávateľa. V 5 subjektoch sa jedná o látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1 a kategórie 2 – veľmi toxické látky a zmesi podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. – oxid chrómový, kyanid sodný, ortuť, dvojchróman draselný, azid sodný, kyanozlatnan draselný a laboratórna chemikália - roztok s obsahom síranu ortutnatého. Jedná sa o 3 právnické osoby zaoberajúce sa prevažne strojárskou výrobou, kde sa veľmi toxické látky a zmesi používajú na vykonávanie laboratórnych skúšok a na povrchovú úpravu kovov, kde okrem uvedených veľmi toxických látok a zmesí používajú pri svojej činnosti i látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 3 – toxické látky a zmesi. V 2 subjektoch evidujeme použitie veľmi toxických látok a zmesí pri pracovných činnostiach na pracovisku vykonávania laboratórnych analýz v spoločnosti, ktorá sa zaoberá úpravou odpadových vôd a v spoločnosti pri výrobe elektrónok. V 3 subjektoch evidujeme používanie látok a zmesí akútnej toxicity kategórie 3 – toxické látky a zmesi, z toho, v 2 subjektoch sa používajú v laboratórnych podmienkach na vykonávanie chemických analýz, jedná sa o výrobný závod, kde sa vykonáva povrchová úprava kovov prostredníctvom kataforetického a práškového povlakovania a o prevádzku výroby oceľových guľičiek do ložísk. V jednom subjekte sa používa toxická látka - kyselina mravčia 85 % pri výrobe pančúch ako zložka farbiaceho procesu.

Príslušným úradom verejného zdravotníctva v roku 2020 nebolo vydané rozhodnutie v zmysle § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Celkovo v roku 2020 boli RÚVZ v Čadci predložené 2 prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi klasifikovanými ako látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1, 2 a 3, z toho 1 prevádzkový poriadok bol schválený samostatným rozhodnutím v zmysle § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. 1 prevádzkový poriadok bol zamestnávateľom predložený v rámci správneho konania vo veci vydania rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky.

Štátny zdravotný dozor so zameraním na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia a bezpečnosti zamestnancov pri práci s toxickými látkami a zmesami bol vykonaný v 2 právnych subjektoch. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. v platnom znení, klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení na základe predložených kariet bezpečnostných údajov a u 18 osôb bolo skontrolované informovanie zamestnancov kontrolnými listami informovanosti typu C.

Poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby bolo poskytnuté 3-krát.

Regulácia živočíšnych škodcov ako profesionálna činnosť bola v spádovej oblasti tunajšieho úradu vykonaná 43-krát odborne spôsobilými osobami, ktoré túto činnosť vykonali len prípravkami určenými na daný účel. Vykonávanie tejto činnosti bolo RÚVZ so sídlom

v Čadci oznamované písomným oznámením, ktoré obsahovalo náležitosti podľa § 52 ods. 4 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z.

Štátny zdravotný dozor zameraný na používanie toxických látok a zmesí určených na ochranu rastlín podľa aktuálneho zoznamu povolených prípravkov na ochranu rastlín bol v roku 2020 vykonávaný 3-krát v spoločnostiach zameraných na poľnohospodársku výrobu. Počas výkonu ŠZD nebolo zistené používanie toxických látok a zmesí určených na ochranu rastlín, nakoľko činnosť u kontrolovaných subjektov bola zameraná prevažne na živočíšnu výrobu – bio chov zvierat - hovädzieho dobytku, oviec a hydiny a s tým súvisiaca rastlinná poľnohospodárska činnosť ako obhospodarovanie trvalých trávnatých porastov za účelom výroby krmív pre vlastnú potrebu.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami RÚVZ so sídlom v Čadci nevydáva.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ v Čadci je vedená evidencia organizácií, v ktorých sú zamestnanci pri výkone prác vystavení karcinogénnym, mutagénnym faktorom a látkam poškodzujúcich reprodukciu. Celkovo evidujeme 10 subjektov, kde sú zamestnanci pri pracovných činnostiach exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom, z toho sa jedná o 3 subjekty s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity, a to o 2 zdravotnícke zariadenia - práca s cytostatikami a o 1 spoločnosť zaoberajúcou sa stolárskou výrobou - práca, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk. U 4 subjektov sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri výkone prác v rámci výrobného procesu pri úprave kovov galvanizovaním – chemické zmesi s obsahom dusičnanu kobaltnatého; morením, leptaním – oxid chrómový; fosfátovaním – chemické zmesi s obsahom dusičnanu nikelnatého a nanášaním náterových hmôt s obsahom ťažkého benzínu, ťažkej alkylátovej frakcie v prevádzkach kovovýroby. V jednom prípade sa jedná o výrobu elektrónok, kde pri leštení prívodov v laboratórnych podmienkach používajú oxid chrómový. Ďalšie látky klasifikované ako karcinogény a mutagény (dichróman draselný, fenoltaleín, oxid kremičitý, o-toluidín) sa používajú v ostatných subjektoch, a to v laboratórnych podmienkach na chemické analýzy, prípadne úpravu chemických odpadových vôd a v skúšobni. V jednom prípade sa jedná o činnosti súvisiace s nákupom, skladovaním a predajom tlačiarenskej farby s obsahom ropných destilátov - hydrogenučne rafinované strednej frakcie.

Objektívizácia karcinogénnych a mutagénnych faktorov v pracovnom prostredí bola v roku 2020 vykonaná u 2 subjektov. U 1 subjektu bolo vykonané opakované meranie, jednalo sa o prach z tvrdého dreva – dub, buk, meraním bolo naďalej preukázané prekročenie TSH pre daný faktor. V druhom prípade bolo meranie vykonané v novovybudovanom výrobnom závode, kde sa jednalo o chemickú látku nikel a jeho zlúčeniny, ktorá je uvoľňovaná do pracovného prostredia pri výrobnom procese kataforetického a práškového povlakovania kovov, kde meraním neboli zistené ani detekovateľné hodnoty. Ostatné karcinogény a mutagény boli objektívizované v predchádzajúcom období.

Látky poškodzujúce reprodukciu evidujeme celkom v 5 subjektoch. V 3 subjektoch, kde práce s ich expozíciou sú zaradené do 3. kategórie prác, jedná sa o 2 zdravotnícke zariadenia – práca s cytostatikami a o 1 výrobné družstvo zaoberajúce sa výrobou vianočných ozdôb s použitím farieb s obsahom toluénu a v dvoch subjektoch sa jedná o práce 2. kategórie prác s použitím chemických zmesí s obsahom toluénu pri výrobe plastových výliskov pre automobilový priemysel a pri výrobe ložísk.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu subjektov o 1 spoločnosť, kde zamestnanci pri výkone pracovnej činnosti prichádzajú do styku s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Jedná sa o spoločnosť s výrobnou činnosťou zameranou na povrchovú úpravu kovov prostredníctvom kataforetického a práškového povlakovania, kde sa pri laboratórnych skúškach používa dichróman draselný – karcinogén 1B a mutagén 1B a fenolftaleín – karcinogén 1B a v samotnej výrobe vo výrobní linke kataforetického a práškového povlakovania kovov, kde sa pri fosfátovaní kovov používajú chemické zmesi s obsahom dusičnanu nikelnatého, ktoré sú klasifikované podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení v nadväznosti na nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. v platnom znení ako karcinogén 1A.

Pre uvedenú spoločnosť bolo vydané RÚVZ v Čadci rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z., čo činí celkom 1 vydané rozhodnutie v roku 2020 na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku.

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie povinnosti zamestnávateľom v oblasti ochrany zdravia zamestnancov s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. v platnom znení bol vykonaný 3-krát, počas ktorého bolo u 18 zamestnancov skontrolované poskytovanie informácií prostredníctvom kontrolného listu informovanosti typu K.

Evidenciu o počte zamestnancov vykonávajúcich prácu tretej kategórie s karcinogénnymi, mutagénnymi faktormi vedieme v programe ASTR, kde podľa 2. stupňa triedenia evidujeme pre faktor:

- chemické karcinogény - 12 osôb, z toho 5 žien, jedná sa o prácu s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami, pri ktorej je exponovaných 7 osôb, z toho 5 žien a prácu, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk, kde je exponovaných 5 mužov,

- mutagény – 7 osôb, z toho 5 žien – práca s cytostatikami,

- reprodukčné toxické látky – 10 osôb, z toho 8 žien, kde 7 osôb, z toho 5 žien je vystavených uvedenému faktoru pri práci s cytostatikami a 3 zamestnanci - ženy pri výrobe vianočných ozdôb s použitím farieb obsahujúcich chemickú látku toluén.

Podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo celkom vydaných 20 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho bolo 13 rozhodnutí súčasne so schválením prevádzkových poriadkov s posúdením zdravotného rizika. V ostatných 7 správnych konaniach predložené prevádzkové poriadky neboli schválené rozhodnutím, vzhľadom na legislatívne zmeny v danej oblasti platné od 21.07.2020. Činnosti súvisiace s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest vykonávalo v našom regióne 8 oprávnených spoločností s počtom zamestnancov 38 mužov, ktorí zmanipulovali viac ako 31 ton (31 020 kg) odpadového materiálu s obsahom azbestu. V 17 prípadoch sa jednalo o práce v exteriéroch, z toho 14-krát demontáž azbestocementovej strešnej krytiny, 1-krát manipulácia vyberaním a balením azbestocementovej strešnej krytiny uloženej v zemi, 1-krát manipulácia vyberaním, uložením na palety a odvoz z pozemku, 1-krát demontáž azbestocementového obloženia z fasády rodinného domu a v 3 prípadoch sa jednalo o práce v interiéroch, z toho 2-krát demontáž azbestocementových odpadových rúr v bytových domoch a 1-krát demontáž azbestocementového obloženia stropu. Oznámenia o začatí činnosti s materiálmi obsahujúcimi azbest ako aj jej ukončenie s množstvom zlikvidovaného nebezpečného odpadu boli RÚVZ v Čadci zasielané. Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli vyhodnotené od 13 osôb, ktorí vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u 3 zamestnávateľov.

V oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi bolo poskytnutých 21 konzultácií, z toho 17 konzultácií sa týkalo problematiky práce súvisiacej s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Do medzinárodnej kampane organizovanej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktorá v rokoch 2020-2022 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ bolo oddelenie PPLaT RÚVZ v Čadci zapojené poradenskou činnosťou. Cieľom kampane je podpora spolupráce pri zabezpečovaní prijímania účinných preventívnych opatrení pri riešení problematiky poškodení podporno-pohybovej sústavy ako i zvyšovanie informovanosti o poškodeniach podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou a ich nepriaznivom vplyve na jednotlivcov, podniky a spoločnosť. Zamestnanci PPLaT RÚVZ v Čadci počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci organizovaného pravidelne v mesiaci október, poskytli 23-krát poradenstvo s poskytovaním informácií v danej problematike, ktoré bolo poskytnuté zamestnávateľom, pracovným zdravotným službám, ale i bezpečnostným technikom prostredníctvom telefonických konzultácií. Deň otvorených dverí počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v mesiaci október v roku 2020 nebol organizovaný, nakoľko v danom období v spádovej oblasti RÚVZ v Čadci bola zhoršená epidemiologická situácia súvisiaca so šírením ochorenia COVID-19.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností, ktorú uzavrelo MZ SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a v zmysle Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzavretej ÚVZ SR a NIP, boli v roku 2020 vykonané dve spoločné previerky s Inšpektorátom práce Žilina. Výkon spoločných previerok bol prerokovaný na pracovnej porade vedúcich odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ Žilinského kraja a zástupcom Inšpektorátu práce Žilina, kde boli dohodnuté spoločné previerky u dvoch zamestnávateľov v spádovej oblasti RÚVZ v Čadci. Jednalo sa o spoločnosť TN Slovakia, s.r.o., Kysucké Nové Mesto a AVC Raková, a.s., Raková. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na zabezpečenie plnenia povinností pri ochrane zdravia pri práci podľa § 30 zákona č. 355/2007 Z. z. v nadväznosti na plnenie ustanovení súvisiacich platných predpisov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov, kde v ich plnení počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky závažnejšieho charakteru. Kópie záznamov zo spoločných kontrol boli zaslané na ÚVZ SR, odbor PPL.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy. Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A. Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš s označením symbolom PC. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch. Tieto obaly sa používajú opakovane a medzi jednotlivými použitiami sú podrobené čistiacemu procesu. Príprava projektu a analýza vzoriek boli realizované v roku 2019. V roku 2020 bol projekt ukončený spracovaním zistených výsledkov do záverečnej správy.

Aj v roku 2020 bol riešiteľským pracoviskom opakovane RÚVZ so sídlom v Poprade. RÚVZ so sídlom v Čadci podľa požiadaviek zrealizoval 12 kontrol prioritne zameraných na dokumentáciu v špecializovaných predajniach a v lekárňach.

Výsledky budú využité pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive. V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Oddelenie hygieny výživy, PBP a KV v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonalo 5 prednášok cielene zameraných na význam Akčného plánu pre potraviny a výživu s čerpaním údajov z uplynulého obdobia, získaných z monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných prevádzkach.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011. V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

V rámci výkonu ŠZD pri odberoch vzoriek a kontrolách zameraných na bezpečnosť kozmetických výrobkov bolo poskytnutých 43 konzultácií v predajnom sektore a 7 konzultácií zameraných na výrobu kozmetických výrobkov.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

a) Podpora zdravého štartu do života – Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi neboli realizované, nakoľko v spádovej oblasti nie sú prevádzkované materské a rodičovské centrá. Predškolské zariadenia v tomto roku neznesli požiadavku rodičov o účasť na edukačných aktivitách s témou zdravého životného štýlu a zníženia výskytu detskej obezity

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách – Vzhľadom na vyhlásenie Úradu vlády SR o mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s rizikom šírenia koronavírusu na celom území krajiny a vydanie rozhodnutia Ministerstva školstva o prerušení vyučovacieho procesu v školách a školských zariadeniach nemohol byť vykonaný v uvedených zariadeniach plánovaný odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkárskych a cukrárskych výrobkov, taktiež ani plánovaný výkon štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín.

V rámci usmernení hlavného hygienika Slovenskej republiky k prevádzke školských a stravovacích zariadení bolo kontrolované dodržiavanie všeobecných povinností zamestnancov a žiakov v súvislosti s výskytom pandémie ochorenia COVID-19 a kontrola protiepidemických opatrení a odporúčaní. Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v celkovej počte 55 boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy a zariadenia zabezpečujúce výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení. Išlo najmä o predkladanie prevádzkových poriadkov, ktorých súčasťou bol vypracovaný krízový plán pre zariadenia školského stravovania. V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou a vydaním opatrenia ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, v zmysle ktorého sa uzatvorili, prípadne obmedzili prevádzky voľnočasového charakteru bolo kontrolované striktné dodržiavanie prísnych hygienických opatrení, ako je obmedzený počet súčasne hrajúcich sa detí, povinnosť nosenia rúšok a tiež každodenná dezinfekcia dotykových plôch jednotlivých herných zostáv a pod.

Vzhľadom na to, že mnohé samosprávy obcí iniciatívne prejavili záujem o prípravu stravy v školských stravovacích zariadeniach a jej výdaj cudzím stravníkom, najmä seniorom bola táto činnosť povolená za podmienky dodržiavania prísnych hygienických opatrení. V spolupráci so zriaďovateľmi škôl bola riešená problematika výdaja stravy deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia a seniorom, ktorí odoberali pokrmy dotované obcou formou rozvozu stravy. Taktiež bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobných praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MZ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania.

V zariadeniach, ktoré sú určené na zotavovacie podujatia detí a mládeže v zimných mesiacoch (lyžiarske výchovno-výcvikové kurzy) boli vykonané 4 kontroly. Boli zamerané na kontrolu zabezpečenia prípravy a výdaja pokrmov a kontrolu potravín, ktoré sa nesmú používať na zotavovacom podujatí alebo len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok podľa prílohy č. 3 k vyhláške MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti

o požiadavkách na zotavovacie podujatia. Predkladané na posúdenie boli aj prevádzkové poriadky školských stravovacích zariadení vypracované na aktuálne podmienky v nadväznosti na aktuálnu situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19.

Počas výkonu kontrol v zariadeniach školského stravovania bola pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci naďalej odporúčaná možnosť poskytovania výživovo - hodnotných desiat pre žiakov základných škôl, pripravovaných pracovníkmi kuchyne v školských jedálňach. Vzhľadom na dlhotrvajúci problém ohľadom nedostatku odborne spôsobilých zamestnancov školských stravovní je možnosť poskytovania desiat pre žiakov zabezpečené len v 2 základných školách.

Na oznámenia prostredníctvom Rýchleho výstražného systému pre potraviny a krmivá (RASFF) č. 2020.0105, ktoré zaslala Česká republika z dôvodu prítomnosti rezíduí zakázanej antibiotickej látky DAPSON vo včelom mede zo Slovenska bola vykonaná kontrola v jednom predškolskom stravovacom zariadení, do ktorého bol produkt distribuovaný.

Vykonanými kontrolami v školských zariadeniach bolo zistené, že do projektu „Školský program“, v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo prostredníctvom mliečnych automatov je zapojených 46 školských zariadení. Ovocie v rámci „Školského programu“ odoberá 50 školských zariadení. Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená stolová voda.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu bolo v školských zariadeniach realizovaných 5 edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí s počtom 75 edukovaných detí.

Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických ukazovateľov bolo odobratých 8 vzoriek hotových pokrmov z 2 zariadení školského stravovania. Dodržiavanie hygienických požiadaviek pri príprave hotových pokrmov a nápojov, dodržiavanie čistoty pracovného prostredia a osobnej hygieny zamestnancov bolo overené kontrolnými stermi z pracovného prostredia a sterov z rúk zamestnancov zariadenia školského stravovania v celkovom počte 28 sterov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení – Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní a usmerňovaní odbornými zamestnancami príslušného úradu verejného zdravotníctva o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Kontrola zabezpečenia stravovania žiakov je vykonávaná za spolupráce odborných metodičiek školského úradu na okresnej úrovni. V roku 2020 zo strany odboru školstva nebola vznesená požiadavka na školiacu akciu pre zamestnancov školských stravovní prostredníctvom oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ v Čadci.

Zo strany vedenia sledovaných školských zariadení je umožnené odbornému personálu stravovacích prevádzok vzdelávanie a účasť na školeniach v oblasti stravovania, najmä vedúcej školskej stravovne, ktorá následne zabezpečí preškolenie ďalších zamestnancov. Evidencia školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín je kontrolovaná počas výkonu úradnej kontroly potravín v stravovacích zariadeniach.

d) Podpora pohybových aktivít – Aktivity v rámci podpory pohybových aktivít v roku 2020 neboli vykonávané z dôvodu výskytu pandémie ochorenia COVID – 19.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmonitorovanie starostlivosti o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek piesku v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, z toho 19 vzoriek v mesiacoch jún - júl a 21 vzoriek v mesiaci september.

Všetky odobraté vzorky piesku vyhovovali vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V okrese Čadca a KNM je evidovaných 50 pieskovísk situovaných v areáloch materských škôl a 11 pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti situovaných pri bytových výstavbách. V roku 2020 bolo dodržiavanie hygienických požiadaviek pri prevádzkovaní detských pieskovísk kontrolované v 26 predškolských zariadeniach.

Konštatujeme, že kontrolované pieskoviská zriadené pri materských školách v zásade spĺňajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z., prevádzkovatelia si vedú evidenciu o čistení a udržiavaní pieskoviska počas sezóny, mikrobiálnemu a parazitárnemu znečisteniu piesku zabraňujú aj nadkrývaním pieskoviska ochrannými sitami alebo plachtami. Pieskoviská sa nachádzajú v uzamykateľných areáloch MŠ, sú v dobrom technickom stave s dostatkom piesku. Pred sezónou dochádza k výmene nového piesku a počas sezóny je zabezpečená pravidelná údržba a starostlivosť o piesok.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V priebehu mesiacov marec a máj 2020 mal byť realizovaný zber dát hodnotenia jedálnych lístkov v 3 materských školách. Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v SR v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19 uvedený projekt nemohol byť v tomto roku realizovaný.

4.4 ÚRAZY DETÍ V SR

Gestor úlohy: NCZI

Riešiteľské pracovisko: KNsP Čadca, RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Za účelom získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí rôznych vekových kategórií v SR bol v roku 2019 realizovaný pilotný projekt s predpokladaným intervalom každé 3 roky. Ďalšie získavanie údajov od zákonných zástupcov detí v spolupráci s oddelením úrazovej chirurgie a JIS v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca bude až v roku 2022.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Realizácia vlastného očkovania – vykonáva sa priebežne.

Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020

- RÚVZ so sídlom v Čadci sa podieľalo na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.
- Vypracovaný očkovací kalendár na rok 2020 sme zaslali všetkým VLDD a VLD okresov Čadca a KNM a taktiež zverejnili na webovom sídle RÚVZ.
- V roku 2020 boli realizované zmeny v očkovacom kalendári na základe výsledkov viacúčelových imunologických prehľadov v SR, kde sa pridalo očkovanie v 5. roku života proti osýpkam, mumpsu, ružienke

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Ich realizácia bude prebiehať v termínoch a podľa pokynov gestora úlohy.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Vykonáva sa priebežne. V roku 2020 sme zaznamenali 58 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Ochorenia prebehli ako 2 rodinné epidémie a ostatné ochorenia mali sporadický charakter. V 33 prípadoch boli chorí riadne očkovaní vzhľadom na vek, u 23 prípadoch chýbal v zdravotnej dokumentácii záznam o očkovaní, v 2 prípadoch sa jednalo o neočkované osoby vzhľadom na vek. U všetkých chorých i kontaktov sme zisťovali očkovací status a nariaďovali protiepidemické opatrenia. Niektoré ochorenia vzhľadom na rozdielnu laboratórnu diagnostiku boli hlásené neskoro, keď už pacienti neboli infekční. Ochorenia na parotitídu, osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám neboli hlásené.

Manažment očkovania

Lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár a praktický očkovací kalendár na rok 2020. Očkovací kalendár a praktický očkovací kalendár na rok 2020 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. Na ambulancie VLD a VLDD bola preposlaná informácia: Chráňme sa očkovaním: ÚVZ SR spustil web na podporu významu očkovania detí. Vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s pandémiou COVID - 19 sa neuskutočnila edukačná aktivita „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“.

Štvrtročne zasielame štatistické údaje o odmietaní povinného očkovania na ÚVZ SR

Kontrola očkovania

Vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2020 zaznamenaných 8565 očkovacích výkonov.

Vlastná administratívna kontrola očkovania

Bola vykonaná k 31. 8. 2020 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 04. 08. 2020, č. OE/6372/2020, RZ-105567/2020 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 97,64% do 99,03%. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 96,00% do 99,36%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31. 08. 2020 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline. Výsledky dosiahnutej zaočkovanosti sú zverejnené na webovom sídle RÚVZ pre oboznámenie odbornej i laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Do informačného systému EPIS sú hlásené laboratórne výsledky len z OKM FNŠP Žilina, Alpha Medical Ružomberok, MOM okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Ostatné laboratóriá k hláseniu laboratórných výsledkov do IS nepristúpili. Do IS EPIS nie sú hlásené všetky pozitívne laboratórne výsledky prenosných ochorení, ktoré podliehajú hláseniu.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web sídle uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 146 sporadických prípadov. V systéme EPIS vykazujeme 26 epidémií.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Uskutočňuje sa priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, informácia 1.december – svetový deň AIDS. Praktická edukácia v rámci kampane – hygiena a dezinfekcia rúk sa na oddeleniach KNŠP Čadca pre pandémiu COVID -19 nevykonávala .

V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby, a taktiež edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu Chráňme sa očkovaním: ÚVZ SR spustil web na podporu významu očkovania, EIW, 5.máj - Kampaň hygiena a dezinfekcia rúk, Chrípková sezóna 2020/2021, TS ÚVZ SR : Na Slovensku sa vyskytujú zatiaľ iba lokálne epidémie chrípky 1. december svetový deň AIDS. V prípade záujmu sme poskytovali poradenstvo verejnosti, PZS a pod.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť.

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou.

Kontrola kvality údajov v EPISe - vykonáva sa priebežne.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. Tieto priebežne vyhľadávame a aktívne sledujeme. V roku 2020 sme evidovali 9395 prenosných ochorení.

Manažment epidémií

Vykonávame priebežne. V systéme EPIS vykazujeme 26 epidémií. Každá epidémia má pridelené jedno heslo, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady. U všetkých epidémií sme pátrali po prameni a faktoroch prenosu so zabezpečením príslušných protiepidemických opatrení.

Manažment kontaktov a ohnisk

Vykonávame priebežne. V roku 2020 sme evidovali 5501 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 7311x, informovanie zainteresovaných – 6622x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 450x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 6869x, zdravotná výchova – 7688x, lekársky dohľad – 1x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 167x. Počet chránených osôb v ohniskách bol 7496.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne podľa definovaných požiadaviek ECDC – TESSY denne dopĺňame centrálnu databázu individuálne hlásených prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV). Dopĺňame výsledky vyšetrení z NRC. V praxi uplatňujeme výstupy analýz z dôvodu prevencie a kontroly prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na uvedenej úlohe neparticipujeme. Opakovane sme so žiadosťou o zapojenie sa do projektu oslovovali KNsP Čadca, avšak neúspešne.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie vykonáva trvale kontinuálne surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS so zabezpečením protiepidemických opatrení. Zaevidovali sme spolu 92 ochorení, z toho komunitných potvrdených s produkciou toxínu bolo 70 a možných GDH pozit. 0. 22 ochorení malo nozokomiálny charakter, z toho 14 ochorení s produkciou toxínu a 8 možných GDH pozitívnych

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

RÚVZ so sídlom v Čadci sa bude podieľať na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.

Realizácia kampane Clean care is save care

V rámci kampane WHO – 5. máj - deň hygieny rúk sa zverejnila informácia o svetovom dni na web sídle RÚVZ so sídlom v Čadci a vytvorený 1 nástenný panel s uvedenou problematikou. Z hľadiska mimoriadnej epidemiologickej situácie pre pandémiu COVID 19 sa realizácia kampane nevykonala.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Vykonáva sa priebežne, vzhľadom na pandémiu COVID-19, online formou.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.

Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 38 NN z KNsP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek sterov bol 13x vykonaný ŠZD, zaslaných bolo 19 vyhodnotení kontrolných sterov z prostredia a zo sterilných materiálov. Celkovo bolo odobratých 401 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 55 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 30 vzoriek, z toho 0 s pozitívnym nálezom. Rozhodnutím RH bolo nariadených 10 lekárskech dohľadov a 10 požiadaní o spoluprácu pre VLD pri zabezpečení protiepidemických opatrení pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie.

V rámci ŠZD sme vykonali kontrolu výsledkov predložených protokolov funkčnosti sterilizačnej techniky v 13 zdravotníckych zariadeniach. Celkovo bolo skontrolovaných 5 HVS, 6 AUT, 1 FOR. Výsledky preukázali funkčnosť kontrolovanej sterilizačnej techniky.

Analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz vykonávame mesačne. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery z prostredia a sterilných materiálov, kontrola HER a 10x ŠZD pri výskyte KPC. Celkovo evidujeme 38 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na detskom oddelení 8 NN, na internom oddelení 17

NN, na oddelení dlhodobých chorých 4 NN, na odd. OAIM 1 NN, na chirurgickom oddelení 1 NN, na paliatívnom oddelení 2 NN, na neurologickom oddelení 1 NN, na oddelení OÚCH 4 NN.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom Čadci, OE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2020 vznikla mimoriadna epidemiologická situácia v súvislosti s ochorením koronavírusu spôsobeným SARS-CoV-2 a WHO bola vyhlásená pandémia. Vzhľadom na vzniknutú situáciu oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny výživy, PBP a kozmetických výrobkov, oddelením hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonávali epidemiologické šetrenia nahlásených pozitívnych osôb v IS EPIS, vyhľadávajúce osôb v úzkom kontakte s pozitívnou osobou. Zabezpečovali protiepidemické opatrenia v ohniskách, v nemocniciach, v centrách sociálnych služieb v zmysle platných opatrení a usmernení HH SR Úradu verejného zdravotníctva. Celkovo sme evidovali v EPISe ochorenia na koronavírus dg. U071 – 5571 osôb, dg. U0711 – 2755 osôb, z toho importovaných bolo 157 s dg. U071 a 16 s dg. U0711. Evidovali sme 18 epidémií z toho 12 v centrách sociálnych služieb, 1 v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca, 1 epidémia v charite. Rozhodnutím RH bolo nariadených 365 karanténnych opatrení a zápisnicou o epidemiologickom vyšetrení bolo nariadených 12437 karanténnych opatrení a 12 nariadených karanténnych opatrení v centrách sociálnych služieb a 1 v charite. V rámci mimoriadnej epidemiologickej situácie vytvorilo Národné centrum zdravotníckych informácií aplikáciu – MojeeZdravie a v spolupráci s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva sa cez aplikáciu objednávali na RT PCR testy všetky osoby, ktoré boli klasifikované ako úzke kontakty s pozitívnymi osobami a taktiež sa zabezpečovali RT PCR testy pre osoby, ktoré prišli zo zahraničia. V súčinnosti s policajným zborom sa priebežne kontrolovalo dodržiavanie nariadených karanténnych opatrení v domácnostiach u pozitívnych osôb, osôb, ktoré sa vrátili zo zahraničia tzv. repatrianti a osôb, ktoré prišli do úzkeho kontaktu s pozit. osobou. V súvislosti s nárastom počtu žiadateľov na vyšetrenie RT PCR testami sa zriadilo pri KNsP Čadca MOM PCR a neskôr pribudli MOM AG na základe výziev MZ SR. K 31.12.2020 sme evidovali 15 MOM AG. Zriadilo sa Call centrum pre vybavovanie telefonických konzultácií a komunikáciu prostredníctvom elektronickej pošty.

Na ambulancie VLDD, VLD, vedeniu KNsP boli preposlané informácie o aktuálnej situácii a postupoch pri zvládnutí epidemiologickej situácie: Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky týkajúce sa akútneho respiračného syndrómu spôsobeného novým koronavírusom 2019-nCoV, Odporúčania pre zdravotníckych pracovníkov: Manažment pacientov so suspektnou alebo potvrdenou infekciou COVID-19, Cestovné odporúčanie: výskyt nového koronavírusu 2019-nCoV, Ako znížiť riziko infekcie koronavírusom, Čo robiť, ak cestujete z oblastí nákazy novým koronavírusom a objaví sa u Vás teplota, kašeľ alebo dýchavičnosť, Usmernenia hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2“ – druhá, tretia, štvrtá, piata, šiesta, siedma, ôsma, deviata, desiatá, jedenásta aktualizácia, Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky pre verejnosť o karanténe, Opatrenia aktualizácia – hranica.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Zamestnanci oddelenia epidemiológie boli oboznámení s Usmernením HH SR v súvislosti s ochorením COVID – 19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2. Priebežne prostredníctvom ÚVZ SR boli aktualizované. Uvedený materiál bol preposlaný na ambulancie VLD, VLDD, vedeniu KNsP Čadca, taktiež bol zverejnený i na web sídle úradu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu k 1. decembru Svetový deň AIDS, vytvorený bol 1 nástenný panel k danej problematike. V rámci edukačných programov sme projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS nezrealizovali pre nezáujem zo strany škôl.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti vakcinológie. Poradňu navštívilo 12 osôb. V roku 2020 sme poskytovali poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 230 telefonických konzultácií. U hlásení odmietnutí očkovania detí sme 24 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou sa edukačná aktivita „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“ nerealizovala.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou sa edukačná aktivita zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním nezrealizovala.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu na RÚVZ so sídlom v Čadci sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorí žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ), Centrami sociálnych služieb, mestskými, obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami, Mestskou políciou v Čadci, Okresným prezídiom policajného zboru v Čadci a mnohými ďalšími. Snažíme sa o šírenie informácií o zdravom životnom štýle, o možnostiach zníženia rizík ovplyvňujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), prevenciu a poradenstvo v podpore zdravia. V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál Zdravie a štýl, Mojekysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktoré sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách, vytvárali sme informačné panely pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. V roku 2020 sme spropagovali Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca a Medzinárodný deň seniorov. Okrem propagácie vyššie uvedených svetových dní, boli ďalej poskytnuté médiám články k celoslovenskej kampani Týždeň mozgu a k Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. Taktiež sme zaslali na uverejnenie tlačové správy ÚVZ SR ako: Škola volá! a Svetový deň boja proti AIDS – Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV.

Svetový deň boja proti rakovine

V rámci Svetového dňa boja proti rakovine sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály mojekysuce a zdravie a štýl, na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ bol vytvorený informačný panel s uvedenou témou. Taktiež sme pri príležitosti spomínaného dňa vykonali 2 prednášky spojené s diskusiou pre 40 študentov (SZŠ sv. Františka z Assisi v Čadci) zamerané na nádorové ochorenia – konkrétne na rakovinu prsníka.

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“

Pri príležitosti „Týždňa mozgu“ bol vytvorený článok na danú tému a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce a zdravie a štýl.sk, webová stránka RÚVZ so

sídlom v Čadci, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou), taktiež bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Rovnako prebehli edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných škôl na lokálnej úrovni a to konkrétne 14 besied na tému „Načo nám je mozog?“ pre 278 žiakov 2. až 4. ročníka základných škôl (ZŠ M. R. Štefánika Čadca - Žarec, ZŠ Rázusova v Čadci a ZŠ Raková), besedy boli obohatené o logické hry (sudoku, nájdí rozdiely, a pod.). Besedy sa tešili záujmu zo strany žiakov.

Tvoja správna voľba

V roku 2020 sme pokračovali v spolupráci OR PZ v Čadci na realizácii projektu „Tvoja správna voľba“. Cieľom tohto projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt je zameraný na deti vo veku 9 - 10 rokov. Aktivita sa tešila záujmu zo strany žiakov. Celkovo sa uskutočnilo 13 besied pre 257 žiakov zo ZŠ Komenského v Čadci, ZŠ Rázusova Čadca, ZŠ Horelica Čadca, ZŠ Čadca – Podzávoz, ZŠ M. R. Štefánika Čadca, Špeciálna ZŠ Čadca

Svetový deň obezity

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme v lekární Fontána v Čadci realizovali preventívno-edukačnú aktivitu zameranú na problematiku nadváhy a obezity. Cieľom tejto aktivity bolo meranie vybraných parametrov (obvod pásu, obvod bokov, BMI a WHR index, % telesného tuku, % svalovej hmoty, hodnota viscerálneho tuku a bazálneho metabolizmu) s ich následným vyhodnotením, poradenstvom zameraným na zdravý životný štýl a prevenciu nadváhy a obezity. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky a propagovaná Poradňa zdravia. Celkovo bolo vyšetrených 15 respondentov produktívneho veku. Taktiež sme v rámci Svetového dňa obezity pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály mojekysuce, zdravie a štýl, na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ. Ďalšie edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“

Pri príležitosti „Týždňa mozgu“ bol vytvorený článok na danú tému a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, internetový portál mojekysuce, zdravie a štýl, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou), taktiež bol na danú tému vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Rovnako prebehli 2 edukačné aktivity formou besied pre pre 33 žiakov 4. ročníka základnej školy Staškov na tému „Načo nám je mozog?“. Besedy boli doplnené rôznymi hrami a tešili sa záujmu zo strany žiakov. Ďalšie naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály mojkysuce a zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály mojkysuce, zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol zverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme

Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov Kysuce, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály mojkysuce, zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Rovnako bol uverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie neboli organizované edukačné aktivity.

Svetový deň srdca

Pri príležitosti tohto dňa bol spracovaný článok Svetový deň srdca – základom je prevencia, navštívte Poradne zdravia a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály mojkysuce a zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie neboli organizované preventívno-edukačné aktivity.

Svetový deň Alzheimerovej choroby

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály mojkysuce, zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Rovnako bol článok spolu s dostupnými edukačnými materiálmi zaslaný Centrámu sociálnych služieb v našej pôsobnosti. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie neboli organizované preventívno-edukačné aktivity.

Medzinárodný deň seniorov

Pri príležitosti Medzinárodného dňa seniorov sme vytvorili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky Kysuce, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál mojekysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Taktiež sme článok zaslali spolu s dostupnými edukačnými materiálmi Centráram sociálnych služieb v našej pôsobnosti. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie neboli organizované preventívno-edukačné aktivity.

Svetový deň duševného zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia sme vytvorili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky Kysuce, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál mojekysuce, zdravie a štýl, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Rovnako bol na túto tému vytvorený informačný panel v budove RÚVZ. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie neboli organizované preventívno-edukačné aktivity.

Stomatohygiena

V rámci zdravotno-výchovného pôsobenia u detí boli počas roka 2020 zrealizované 3 besedy na tému „Zdravé zúbky“ pre 89 detí MŠ a žiakov 1. stupňa ZŠ (MŠ Kamence – Kysucké Nové Mesto a ZŠ Čierne - Ústredie). Popri prednáškach mali deti možnosť nacvičiť si správnu techniku umývania zúbkov a boli im premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratká bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý sysel, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička a Kráľovstvo zúbkov. Počas prezentácie boli deti a žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omaľovánkami a pod. od spoločností Lacalut. Ďalšie naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Hygiena rúk

V priebehu roka sme realizovali besedy pre žiakov a študentov zamerané na hygienu rúk. Počas besied sme sa zamerali na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťame pri hygiene rúk, poslucháči si osvojili zásady, techniku a cieľ správneho umývania a dezinfekcie rúk, s praktickou ukážkou. Žiaci a študenti mali možnosť si správnosť hygieny rúk vyskúšať a overiť pod UV lampou. Celkovo sme vykonali 12 besied pre 320 žiakov a študentov. Beseda s názornými ukážkami poslucháčov zaujala a tešila sa ich záujmu.

Tlačové správy a články ÚVZ SR

Tlačové správy z ÚVZ SR na témy: Škola volá! a Svetový deň boja proti AIDS – Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV boli zverejnené na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov Poradne zdravia.

Počas roka sa vykonával Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19). Tento prieskum sa uskutočňuje vo väčšine európskych krajín, jeho cieľom je opísať a porovnať úroveň zdravotného uvedomenia a poskytnúť tak informácie pre tvorbu zdravotnej politiky. Prieskum sa realizoval formou dotazníkov (za náš RÚVZ vyplnených 57 ks) rozdelených podľa pohlavia a vekových skupín, ktoré boli následne evidované v programe Excel a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

9.2 NARODNÝ AKTČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBZITY NA ROKY 20156 - 2025

Gestor úlohy: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Realizácia Národného programu prevencie obezity sa vykonáva formou prednášok na základných a stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Pri realizácii tohto programu bolo v roku 2020 zrealizovaných celkovo 5 prednášok, konkrétne 4 prednášky na tému „Zdravá výživa“ pre 55 žiakov základnej školy (ZŠ M. Mravca Raková). Prednášky bola doplnená prácou s pracovným listom, prispôsobeným veku respondentov. Prednášky sa tešili záujmu zo strany žiakov. Taktiež bola realizovaná 1 prednáška na tému „Zdravá životospráva a poruchy príjmu potravy“ pre 18 žiakov základnej školy (ZŠ Čierne – Vyšný koniec). Prednáška bola spojená s diskusiou a doplnená premietaním DVD filmu „Sami“. V rámci prednášky mali študenti možnosť využiť diagnostiku pomeru telesného tuku a svalovej hmoty pomocou prístroja Omron KaradaScan. Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme v lekární Fontána v Čadci realizovali preventívno-edukačnú aktivitu zameranú na problematiku nadváhy a obezity. Cieľom tejto aktivity bolo meranie vybraných parametrov (obvod pása, obvod bokov, BMI a WHR index, % telesného tuku, % svalovej hmoty, hodnota viscerálneho tuku a bazálneho metabolizmu) s ich následným vyhodnotením, poradenstvom zameraným na zdravý životný štýl a prevenciu nadváhy a obezity. Respondentom boli distribuované edukačné materiály týkajúce sa danej problematiky a propagovaná Poradňa zdravia. Celkovo bolo vyšetrených 15 respondentov produktívneho veku. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie – Vyzvi srdce k pohybu v roku 2020 nebola realizovaná.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

V rámci Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR sme spolupracovali na realizácii prierezovej štúdie zameranej na postoje dospelých k alkoholu a regulácii alkoholu. Cieľom bola analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. Prierezová štúdia bola realizovaná formou anonymného dotazníkového prieskumu u respondentov vo veku 15 – 29 rokov. Dotazníky boli rozdelené podľa pohlavia, veku a vyplnilo ich 67 respondentov. Dotazníky boli následne evidované v programe Excel a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

Edukácia na túto tému je súčasťou prednášok na tému drogových závislostí, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.7 Akčný plán realizácie protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie 2017 – 2020.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

V ambulancii Poradne zdravia vykonávajú pracovníčky edukačno-preventívne vyšetrenia, kde sa zameriavajú okrem iného aj na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Plnenie úloh Národného programu aktívneho starnutia formou edukačných aktivít sme tento rok nere realizovali vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie. Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších, Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Svetového dňa srdca sme zaslali články a dostupné edukačné materiály Centráram sociálnych služieb v našej pôsobnosti. Rovnako sme im distribuovali informačné letáky k téme Seniori a ochorenie COVID-19.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor úlohy: RÚVZ BB

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja ReflotronPlus s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roka 2020 vyšetrených 70 klientov, z toho 19 klientov (5 mužov a 14 žien) bolo prvýkrát vyšetrených a 51 klientov (22 mužov a 29 žien) opakovane vyšetrených. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe Test zdravé srdce. Vyšetrenie klientov prichádzajúcich do Základnej poradne zdravia pozostáva zo zaznamenania rodinnej a osobnej anamnézy, merania krvného tlaku a pulzu, obvodu bokov a pásu, s následným stanovením indexu WHR, výšky a hmotnosti, s následným stanovením indexu BMI, biochemických ukazovateľov (celkový cholesterol, krvná glukóza, triacylglyceroly, HDL a LDL cholesterol) a zistením indexu kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. V roku 2020 bolo tiež vykonaných 204 vyšetrení pečeňových transferáz (GPT, GOT a GGT). Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie sme v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zaznamenali nižší počet vyšetrených klientov.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NARODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje Národnú protidrogovú stratégiu SR prostredníctvom edukačného pôsobenia na žiakov základných a študentov stredných škôl a publikačnou činnosťou. Prednášky sú zamerané najmä na prevenciu látkových závislostí (tabak, alkohol, drogy), ale aj prevenciu nelátkových závislostí (gamblerstvo, kyberšikana a pod.).

Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných závislostí bolo zrealizovaných 5 prednášok pre 99 študentov Gymnázia v Turzovke. Prednášky boli doplnené premietaním filmov „Až do dna“, „Vplyv pitia alkoholu na vývin plodu“ a dokumentom „Luky – príbeh narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér, a taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie. V roku 2020 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci spolupracoval s OR PZ v Čadci na realizácii projektu Tvoja správna voľba, ktorého cieľom je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt bol zameraný na deti vo veku 9 - 10 rokov. Celkovo sa uskutočnilo 13 besied pre 257 žiakov zo ZŠ Komenského Čadca, ZŠ Rázusova Čadca, ZŠ Horelica Čadca, ZŠ Čadca – Podzávoz, ZŠ M. R. Štefánika Čadca, Špeciálna ZŠ Čadca. Realizácia ďalších preventívno-edukačných aktivít sa nekonala vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie.

Počas roka sme taktiež poskytovali poradenstvo na Linke pomoci odvykania od fajčenia počas 2 týždňov (21.9. – 2.10.2020) v pracovné dni od 8:00 do 15:00 hod.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sa pravidelne zúčastňovali na pracovných stretnutiach pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA), ktoré sa zaoberali plnením a realizáciou tohto plánu. Realizácia projektu NAPPPA mala pokračovať tento rok, avšak vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu nebola realizovaná. Plnenie národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity realizujeme aj formou prednášok. Edukácia na tému pohybovej aktivity je súčasťou prednášok o Zdravom životnom štýle, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

RÚVZ Dolný Kubín

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Kvalitu pitnej vody sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo vo vyhodnocovacom období odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 87 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 24, Námestovo 40, Tvrdošín 23/ a v rámci preverovacieho monitoringu 6 vzoriek pitnej vody /okres Námestovo – 3 a okres Tvrdošín - 3/. Celkovo nevyhovovalo 7 vzoriek pitnej vody /okres Dolný Kubín – 2, okres Tvrdošín – 1 a okres Námestovo – 4/.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na 1 verejnom vodovode /Beňadovo/ a aj na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Pracovníčky RÚVZ odobrali 8 vzoriek pitných vôd v objektoch rekreačných zariadení, ktoré vo všetkých vyšetrovaných ukazovateľoch vyhovovali platnej legislatíve.

Pri príležitosti Svetového dňa vody mal v roku 2020 RÚVZ pripravené rôzne aktivity, ktoré sa pre epidemiologickú situáciu /COVID-19/ odložili na neskorší termín. Do konca roku 2020 sa tieto aktivity neuskutočnili.

V roku 2020 nebolo hlásené a ani zaznamenané ochorenie, ktorého faktorom prenosu by bola pitná voda.

Povodne, na území regiónu v spádovom území RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, sa v roku 2020 nevyšktovali.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na termálnom kúpalisku Oravice – 2 vzorky /po 1 vzorke z každého bazéna/, na termálnom kúpalisku MEANDER Oravice - 4 vzorky /detský bazén, toboganový bazén, plavecký bazén, vlnový bazén/, na umelom kúpalisku v rezorte GARDEN HOTEL Oravský Háj v Brezovici – 2 vzorky /plavecký bazén, biobazén/, z plaveckého bazéna v Mestskej plavárni Tvrdošín - 1 vzorka, po 1 vzorke z hotelových bazénov – hotel ARMAN v Nižnej na Orave, hotel Park v Dolnom Kubíne; na prírodných vodných plochách /v kúpacjej sezóne 2020/ na Oravskej priehrade - 5 vzoriek /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, ATC Prístav a Námestovo Nábřežie - po jednej vzorke/ a 1 vzorka vody na kúpanie z veľkého jazera Kľačany - Rieka. Celkovo bolo odobratých 11 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk a 6 vzoriek vôd na kúpanie na prírodných vodných plochách, spolu 17 vzoriek vôd. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve. Prítomnosť rias a siníc na prírodnej vodnej ploche Oravská priehrada, vzhľadom jej k zemepisnej polohe a pomerne nízkej teplote vody v letnom období, nie je zisťovaná. Vodný kvet na hladine, počas odberu vzoriek vôd na kúpanie v mesiaci jún, nebol zaznamenaný.

Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku preventívne rieši RÚVZ v rámci posudzovania predloženej projektovej dokumentácie pre územné konanie navrhovaných stavieb /dožadované hlukové štúdie/, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN - obcí a ku kolaudáciám stavieb.

Podnety, zamerané na zvýšené hladiny hluku, boli riešené v 2 prípadoch:

- Hlučnosť v ubytovacích priestoroch v zariadení Dom Olina v Habovke /podnet/,

- Hluk motocyklov z motocyklovej dráhy v obci Veličná /podnet/.

Kvalitu **vnútorného ovzdušia** v hodnotenom roku riešil RÚVZ v spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Dolnom Kubíne na základe oznámenia na neznámeho páchatela, obyvateľky mesta Dolný Kubín, na „poškodzovanie jej zdravia v byte“ susedom. Pre neumožnený vstup do bytu sťažovateľky nebola šetrením overená pravdivosť podania.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Vid' bod 1.1

1.3 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

1.4. OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Súčasťou podkladov k vydaniu záväzného stanoviska ku kolaudácii nových objektov zásobovaných pitnou vodou, nových vodovodných sietí, boli aj vyžiadané certifikáty resp. vyhlásenia o zhode použitých materiálov prichádzajúcich do styku s pitnou vodou. Prehľad kolaudovaných objektov a certifikátov použitých materiálov bol v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603 zo dňa 15.01.2020 k projektu 1.4. zaslaný do NRC v Poprade.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

V roku 2020 RÚVZ so sídlom v Žiline z technických príčin nevyšetroval vo vzorkách pitných vôd niektoré pesticídy. V rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody prevádzkovatelia vodovodov predkladali na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne protokoly, v ktorých boli vyšetrované aj pesticídy. Vzorky pitnej vody boli vyšetrované v laboratóriách Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Bysterecká 2180, 026 80 Dolný Kubín /simazín, atrazín, propazín, terbutylazín, prometryn a terbutryn/, Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne, Jánoškova 1611/58, 026 01 Dolný Kubín /hexachlórcyklohexán – alfa izomér, hexachlórcyklohexán – beta izomér, lindan, hexachlórbenzén, suma DDT a benzo(b)fluorathene/, INGENIO – ENVILAB, s.r.o., Divízia chémie a mikrobiológie, Bytčická 16, 010 01 Žilina /aldrín, 4,4'-DDE, 4,4'-DDT, dieldrin, endrin, hexachlórbenzén, heptachlór, lindan, metoxychlór, pesticídy spolu, a suma chlórovaných pesticídov/. Odobraté vzorky vyhovovali v týchto vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKY ALERGIZUJÚCICH ČASÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa druhu a kategórie rizikového faktora bol podľa štandardných výstupov z programu ASTR, v regióne Oravy 2828, z toho 688 žien.

Celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce 3. a 4. kategórie v roku 2020 bol podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora 2141, z toho 688 žien

Oproti roku 2019 došlo k miernemu nárastu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách (celkovo o 127), čo súvisí s rozširovaním výroby u väčších zamestnávateľov. Napriek zložitej epidemiologickej situácii sa vo veľkých spoločnostiach nezastavil proces modernizácie a automatizácie výroby. Pomerne stabilné počty žien na rizikových pracoviskách súvisia hlavne so zamestnanosťou žien v rezorte zdravotníctva, ako aj s montážnymi prácami u dodávateľov v automobilovom priemysle, kde máme vyhlásené riziko z titulu jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Na týchto pracoviskách je vyšší podiel žien. Celkový počet firiem, kde máme vyhlásené rizikové práce je 88.

Čo sa týka faktora ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach, v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne prebehol proces prehodnocovania rizika u faktora ionizačného žiarenia ešte v roku 2018, ktorý súvisel s modernizáciou technických zariadení a zamestnávateľ na základe posudku o riziku podal návrh na preradenie zamestnancov z 3. kategórie prác do 2. kategórie prác. V ďalšej nemocnici v regióne, v Hornooravskej nemocnici v Trstenej, boli tieto profesie preradené do 2. kategórie prác v roku 2011, taktiež v dôsledku modernizácie prístrojov a posúdenia rizika zmluvnou pracovnou zdravotnou službou. Z tohto dôvodu nemáme pracovníkov u faktora ionizačné žiarenie v zdravotníckych zariadeniach zaradených v 3. kategórii prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme na pracoviskách kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi (upozorňovali sme na povinnosť aktualizácie prípravy), prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nepotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s

nebezpečným odpadom. Situácia v poľnohospodárskych spoločnostiach, ktoré pre svoju činnosť využívajú prípravky na ochranu rastlín, sa značne zmenila. Väčšina spoločností nakupuje prípravky na ochranu rastlín, už dlhodobo, tesne pred ich aplikáciou, v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov. Organizácie si nevytvárajú skladové zásoby prípravkov na ochranu rastlín, preto sú skladovacie priestory využívané len krátkodobo a počas roka sa v nich prípravky na ochranu rastlín vo väčšine prípadov neskladujú.

Zásadné nedostatky pri práci s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami sme nezaznamenali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

S karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi prichádzajú do kontaktu pracovníci pri podávaní cytostatík, a to v onkologickej ambulancii Hornooravskej nemocnice s poliklinikou v Trstenej. Pracovníci patológie v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne, ktorých hlavným ťažiskom činnosti je bioptická prevádzka, používajú pri svojej práci formaldehyd, i keď v minimálnom množstve.

V 8 poľnohospodárskych družstvách evidujeme prácu zaradenú do 3. kategórie, rizikový faktor agrochemikálie. Jedná sa celkovo o 12 mužov, ktorí majú oprávnenie na manipuláciu s týmito látkami. V regióne pôsobia 3 organizácie s oprávnením na odstraňovanie azbestu – Krovmont s.r.o., Dolný Kubín, Darta Service s.r.o. Dolný Kubín, OSBD Dolný Kubín. Počet oprávnených osôb na manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest je 16 mužov. Vydali sme 51 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a dostali 36 oznámení o odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Jednalo sa prevažne o strechy rôznych rodinných domov, pričom sa práce plánovali hlavne cez víkendy. V 3 prípadoch sa jednalo o odstraňovanie stupačiek v bytových domoch. Urobili sme 1 ŠZD v súvislosti s odstraňovaním azbestocementových stupačiek v bytovom dome v súvislosti s prešetrovaním podnetu na spoločnosť DARTA SERVICE, s.r.o., Dolný Kubín. Nakoľko spoločnosť nepožiadala orgán na ochranu zdravia o vydanie rozhodnutia na predmetnú stavbu, porušenie zákona sme riešili aj udelením sankcie. Používanie výlučne tvrdého dreva, ktoré je zaradené medzi dokázané karcinogény, sme v pracovnom procese nezaznamenali.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Vzhľadom k pandémie COVID-19, sme sa cca celý rok 2020 venovali okrem poskytovania informácií z oblasti ochrany zdravia pri práci, hlavne poradenstvu pri vypracúvaní pandemických plánov a protiepidemických opatrení vo výrobných podnikoch v záujme ochrany zdravia pracovníkov. Poskytli sme informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci cca 200 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických vzhľadom k aktuálnej situácii nebolo možné evidovať. Z tohto dôvodu si reálne číslo nedovoľujeme ani odhadnúť.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, nepriaznivej epidemiologickej situácii, uzavretia všetkých zariadení pre deti a mládež v niektorých mesiacoch školského roka a nutnosti úzko spolupracovať s oddelením epidemiológie na zvládnutí epidémie v regióne Orava boli pracovné činnosti na oddelení HDM riešené počas celého roka iba v neodkladných záležitostiach (bežný ŠZD prakticky nebol vykonávaný). Všetci pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pracovali s oddelením epidemiológie pri šetrení pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19, nahadzovaní údajov do systémov, infolinke, kontroly karanténnych opatrení v teréne, koordinácii repatriantov a iné.

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 33 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež, výdajní stravy a bufetov. Zamerali sme sa aj na podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy vykonávajú pracovníci oddelenia podpory zdravia. Celkovo bolo vykonaných 27 edukačných aktivít a zúčastnilo sa na nich 322 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 30 zariadeniach. Odobratých bolo 27 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, všetky vzorky vyhovovali. V spolupráci so školskými úradmi na okresnej úrovni boli realizované 2 školenia pre vedúcich zamestnancov školských jedální a jedno školenie pre riaditeľov MŠ. V rámci podpory pohybových aktivít boli vykonané 2 kontroly telovýchovných zariadení.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku ochorení detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 14 vzoriek piesku (10 vzoriek piesku z MŠ a 4 vzorky piesku v rámci občianskej vybavenosti), všetky vzorky boli negatívne. Pieskoviská v areáloch materských škôl sú prekryté, prevádzkovatelia dodržiavajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.

4.3. HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania pri ZŠ a MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín. Hodnotenie jedálnych lístkov v MŠ a ZŠ sa v roku 2020 nerealizovalo.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Údaje o úraze

dieťaťa vyplňal rodič do pripraveného dotazníka. Vyplnené dotazníky sa z oddelení priebežne zbierali a vpisovali do pripravenej masky. Celkovo bolo v roku 2020 evidovaných 24 dotazníkov o úraze.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2020 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
 - monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
 - zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
 - surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
 - zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2020, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2020, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- Európsky imunizačný týždeň v roku 2020 – nerealizoval sa žiadne aktivity

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch august a september 2020 na 29-ich ambulanciách pre deti a dorast a 3-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS. Správa a tabuľky s výsledkami kontroly očkovania boli odoslané na RÚVZ v Žiline.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

Počas roka vedúca oddelenia absolvovala vzdelávanie v problematike vakcinológie - Slovenský vakcinologický kongres.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2020 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. .

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Vírus chrípky bol potvrdený v 3-och prípadoch (3x vírus chrípky A).

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 8520 z toho v 2. Polroku 7423 (v roku 2019 bolo hlásených 2876 prípadov). Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 7939-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie. V posledných mesiacoch roka má oddelenie klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne technické problémy zadávať laboratórne výsledky priamo do EPIS-u.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2020 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 12 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých bolo 14 sterov zo sterilného materiálu a 120 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 80-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP (6x).

- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP

- k 31.12.2020 bolo hlásených 155 ochorení nozokomiálneho charakteru (109 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 46 z HO NsP v Trstenej), čo je o 136 menej ako vlani. Uvedené počta nezodpovedajú skutočnosti. Lekári na jednotlivých oddeleniach, sa v roku 2020 problematike sledovania a hlásenia nozokomiálnych nákaz nevenovali.

Na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení. Na realizáciu všetkých úloh v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz je potrebné zabezpečiť sústavnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológiev tejto zložitej a rozsiahlej problematike, čo si vyžaduje aj dostatočné finančné. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami) K 31.3.2019 bol aktualizovaný krízový plán.

V roku 2019 bola riešená len 1 alimentárna epidémia väčšieho rozsahu. V tomto roku sme riešili hlavne rodinné alimentárne epidémie a rodinné epidémie pertussis.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte chrípky vo svete, SR a v regióne, výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe a výskyt ochorení prenášaných vírusom Zika.

V nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN sa pracovníci oddelenia epidemiológie v lôžkových zdravotníckych zariadeniach regiónu podieľali na vykonaní praktického nácviku postupov pri zistení podozrenia VNN u osoby na príjmovej ambulancii.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných, detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2020 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2020 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené. Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2020 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp.iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2020 sme nerealizovali projekt „Hrou proti AIDS“. V roku 2020 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 18 a anonymne bolo vyšetrených 8 osôb.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 6-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2019 zaznamenali nárast hlásených odmietnutí očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V poučení o dôležitosti očkovania, ktoré je zasielané všetkým rodičom odmietajúcim očkovanie je aj informácia o možnosti konzultácie v poradni očkovania. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov, v roku 2017, 2018 len 2 rodičia a v roku 2019 to boli 3 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. V roku 2020 boli konzultácie s rodičmi realizované elektronicky a telefonicky 22x. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrtrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov, v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania, v roku 2018 to bolo 125, v roku 2019 pediatri hlásili 126 nových prípadov a v roku 2020 153 odmietnutí. Každý rok pribúdajú však kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „ Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaní. Pokračovaním projektu je následná cielená intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl „Očkovanie hrou“. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne Aktivity sme v roku 2020 nerealizovali.

9 VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Referát výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne plní čiastkové ciele vyplývajúce NPPZ pri plánovaní a realizácii aktivít, ktoré zlepšujú zdravotný stav obyvateľov žijúcich v spádovej oblasti. Pri vykonávaní zdravotno-výchovných aktivít či projektov spolupracujeme so vzdelávacími inštitúciami – materské, základné a stredné školy, s mestskými úradmi, s konzultačným centrom, VŠZP, so zdravotníckymi organizáciami a inými organizáciami.

V roku 2020 sme realizovali nasledovné významné dni a dni odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Celoslovenská kampaň „Týždeň mozgu“, Svetový deň zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň pohybu ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme, Mesiac úcty k starším, Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci týchto dní bol vytvorený článok na danú tému a uverejnený na internetovej stránke RÚVZ, taktiež vo vstupných priestoroch RÚVZ bol uverejnený odborný panel.

Svetový deň obezity

Pri príležitosti Svetového dňa obezity bol vytvorený článok a následne umiestnený na webovej stránke RÚVZ, taktiež bol vytvorený informačný panel vo vstupných priestoroch úradu. Aktivita tohto dňa prebiehala v Najlepšej lekární v Dolnom Kubíne, kde záujemcom bol stanovený index BMI, meraní: obsah viscerálneho tuku, svalová hmota, bazálny metabolizmus. Taktiež im bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Aktivít sa zúčastnilo 13 ľudí, ktorí využili aj poradenstvo.

9.1.1 Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019-2021

Realizovaný bol dotazníkový európsky prieskum zdravotného uvedomenia nášho regiónu v zmysle anotácie. Pridelených sme mali 53 dotazníkov

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Národný akčný plán v prevencii obezity sa vykonáva formou prednášok na stredných, základných a materských školách. V roku 2020 bolo na základných školách realizovaných 27 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 449 žiakov. Na stredných a materských školách sme realizovali spolu 4 edukačné aktivity, ktoré boli zamerané na zdravú výživu pre 99 osôb. Pre seniorov neboli v roku 2020 realizované besedy zamerané na výživu a pohybovú aktivitu.

V roku 2020 sme začali spoluprácu na projekte „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci prednášok sme so žiakmi diskutovali na tému „Hygiena potravín“. V roku 2020 pre projekt „Viem, čo zjem“ bolo zrealizovaných 2 besedy pre 26 žiakov.

Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť poradňu úpravy hmotnosti, ktorú v roku 2020 nevyužili.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň v roku 2020 neprebíhala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

V našom regióne sa aktivity nerealizujú.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vykonáva edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú 8 – 9. ročník ZŠ a SŠ. Realizovaná bola 1 edukačná aktivita na základnej škole, zúčastnených bolo 30 žiakov. V roku 2020 bola realizovaná prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Počas Mesiaca úcty k starším sme distribuovali propagačné materiály o Alzheimerovej chorobe a pracovné listy s vedomostným kvízom o mozgu.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 4 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Zdravotno-výchovná intervencia vysvetľuje dôležitosť čistenia zubov, pravidelnosť čistenia chrupu, taktiež vysvetľuje dôležitosť preventívnych prehliadok, ošetrovania zubného kazu, správnu výživu v prevencii zubného kazu a správnu techniku čistenia zubov. Uskutočnili sme 19 edukačných aktivít pre 336 detí.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetřili a poskytli poradenstvo 56 klientom, z toho bolo 14 mužov a 42 žien.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvetu v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak). K 31.12.2019 bola realizovaná 1 prednáška na prevenciu závislosti na alkohole, ktorej sa zúčastnilo 30 žiakov základnej školy.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt nebol v roku 2020 realizovaný z dôvodu epidemiologickej situácie.

RÚVZ Dunajská Streda

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V tomto roku sa pokračovalo monitoringu na zistenie prítomnosti rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách prevádzkovaných verejných vodovodov a významných vodárenských zdrojov. Týmto cieľom bolo odobratých 25 vzoriek vôd a laboratórne vyšetrených v laboratóriu ÚVZ SR.

1.6 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek prevádzkach solárií

V hodnotenom roku táto úloha nebola plnená z dôvodu plnenia opatrení v súvislosti s pandémiou COVID-19.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach boli spracované pomocou programu ASTR.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2020 je 596 z toho 69 žien.

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (446 z toho 48 žien), ďalej v dodávke vody (52 mužov, v správe vnútorných vôd) a v dodávke elektriny (44 mužov).

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (472 z toho 59 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (126 z toho 3 ženy) a na treťom mieste v riziku vibrácií (87 mužov).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 653 na 596), a to najmä v dôsledku zníženia výrobných kapacít a počtu zamestnancov na pracoviskách, kde sa vykonávala riziková práca, najmä v priemyselnej výrobe, ale aj v dôsledku zníženia rizika vykonanými stavebno-technickými a organizačnými opatreniami a následného vyradenia prác z kategórie 3 do kategórie 2.

Podobne ako v predchádzajúcom roku ani v hodnotenom období nebola evidovaná riziková práca na úseku poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (zlepšenie podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín a pri chove hydiny).

V roku 2020 neboli vydané rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác do kategórie rizikových prác a ani na preradenie rizikových prác z kategórie 4 do kategórie 3.

V 2 prípadoch boli vydané rozhodnutia o návrhu na vyradenie pracovných činností z kategórie 3 do kategórie 2, a to pre Schindler Dunajská Streda a.s., Kostolné Kračany (hluk, chemický faktor – pevný aerosól a zmes plyných aerosólov) a pre WINFER spol. s r.o., Dunajská Streda (hluk). V týchto prípadoch zamestnávatelia zabezpečili na zníženie rizika z expozície uvedeným faktorom technické opatrenia (realizácia zvukových izolácií, revízia a úprava hlučných strojov, zvýšenie kapacity odsávania chemických faktorov) a organizačné opatrenia (zníženie času expozície rizikovým faktorom, rotácia zamestnancov).

U samostatne hospodáriacich roľníkov a ani u SZČO neboli v roku 2020 zaradené práce do kategórie rizikových prác. Pri kontrole podmienok výkonu ich práce dodávateľským spôsobom v organizáciách, kde sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, bolo kontrolované, či predmetom uzavretých dohôd, resp. zmlúv medzi objednávateľom prác a SZČO je aj zabezpečenie a vybavenie pracoviska na bezpečný výkon práce a spolupráca pri prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V okrese Dunajská Streda nie je evidovaná riziková práca s faktorom psychická pracovná záťaž, v hodnotenom období nedošlo v tejto oblasti k zmene.

V roku 2020 nebolo vydané rozhodnutie k návrhu na zaradenie, preradenie alebo zrušenie rizikových prác s rizikom ionizujúceho žiarenia do kategórie rizikových prác. U zamestnávateľov – prevádzkovateľov zdravotníckych zariadení práce z hľadiska expozície ionizujúcemu žiareniu sú zaradené do kategórie 2.

K 31.12.2020 bolo vykonaných 11 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na posúdenie zdravotných rizík v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. V rámci ŠZD boli sledované aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V hodnotenom období u kontrolovaných subjektov nedostatky, resp. nesplnenie opatrení na ochranu zdravia neboli zistené, sankcie neboli uložené.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, bola overená formou kontrolných listov informovanosti u 72 zamestnancov. Zistené skutočnosti v prípade potreby boli pri výkone ŠZD prekonzultované so zamestnávateľmi.

Zamestnávatelia, u ktorých sa vykonáva riziková práca a došlo k zmene podmienok práce na pracoviskách, ktorá mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika, zabezpečili v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou nové posúdenie zdravotného rizika.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 22 prípadoch bolo cielene kontrolované zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zvyškov od týchto látok a zmesí.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania látok a zmesí klasifikovaných ako toxické, ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov (najmä stavebno-technického charakteru) s termínmi ich realizácie boli uvedené v zápisniciach zo štátneho zdravotného dozoru.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

Pokračoval trend v zabezpečení chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím došlo k zníženiu počtu zamestnancov exponovaných chemickým faktorom a k poklesu množstva skladovaných chemických látok a zmesí.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov boli priebežne zabezpečované individuálne konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí, týkajúce sa najmä stavebno-technického riešenia skladov a pracovísk, preukázania odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami, odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a odbornej spôsobilosti na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v čase krízovej epidemiologickej situácie.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam bola v 7 prípadoch overená formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, túto činnosť písomne oznámili v 113 prípadoch.

V sledovanom období bolo vydané 1 rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vrátane návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky.

Mimoriadne situácie ani havárie na úseku skladovania a manipulácie s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické v hodnotenom období v okrese Dunajská Streda sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V hodnotenom období počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v okrese Dunajská Streda sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nezmenil. V Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede, v ambulanciách klinickej onkológie je 6 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu s cytostatikami, zaradenú do kategórie 3 (práca s rizikom chemickej karcinogenity). Počet pripravených dávok v roku 2020 bol 16 459.

V roku 2020 nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku.

Od mája 2020 je mimo prevádzky časť objektov technologickej linky DSSC/SCA na zhodnocovanie opotrebovaných pneumatík termickým štiepením v časti Mliečany mesta Dunajská Streda, kde pracovné činnosti zamestnancov sú spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov (pyrolýzny olej klasifikovaný ako K 1B, popr. benzén, PAU). V prevádzke boli len objekty súvisiace

s expedíciou koksu a pyrolýzneho oleja – produktov vyrobených do mája hodnoteného roka, ktorú zabezpečujú 5 zamestnanci. Ich práca bola zaradená do kategórie 2.

U ďalších zamestnávateľov, kde sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, v sledovanom roku nedošlo k zmenám, práce sú naďalej zaradené do kategórie 2.

Vo výrobe kompozitných výrobkov pre automobilový a letecký priemysel sú naďalej používané tzv. fenolické prepregy a tmel - zmesi klasifikované ako karcinogén (ďalej len „K“), resp. mutagén (ďalej len „M“), ktoré obsahujú formaldehyd (K 1B), resp. mastenec magnesiumhydrosilikát (K 1A) a vláknité sklo (K 1B). Počet zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosť spojenú s manipuláciou a skladovaním týchto zmesí, na základe posúdenia zdravotného rizika pracovnou zdravotnou službou v danom roku, bol 55.

Pevnému aerosólu z dreva – dub, buk (K 1A) sú exponovaní 2 zamestnanci v stolárskej dielni fyzickej osoby – podnikateľa v Hornom Bare. V prevádzke výroby nábytku jednej právnickej osoby v Kostolných Kračanoch, kde v predchádzajúcich rokoch bolo exponovaných 11 zamestnancov uvedenému faktoru, v roku 2020 sa údajne nevykonávala práca s expozíciou pevného aerosólu z tvrdého dreva. Expozícia zamestnancov tomuto karcinogénnemu faktoru nebola ani v ostatných kontrolovaných drevospracujúcich prevádzkach preukázaná.

Evidujeme jedno zdravotnícke zariadenie, kde sa skladuje a manipuluje s formaldehydom (karcinogén 1B) pri obsluhu kombinovaného sterilizátora, ktorú vykonáva 6 zamestnancov.

V roku 2020 boli evidované tri laboratórne pracoviská, kde sa vykonáva činnosť spojená s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov alebo mutagénov:

- v jednom potravinárskom podniku vo Veľkom Mederi sa používa fenolftaleín (K 1B) pri stanovení titračnej kyslosti mlieka a mliečnych výrobkov, počet zamestnancov je 6,
- v zariadení spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek v zdravotníckom zariadení v Dunajskej Strede 12 zamestnancov vykonáva prácu s diagnostickým činidlom obsahujúcim dihydrázín sulfát (K 1B),
- v laboratóriu verejnej lekárne v Gabčíkove pri vstupnej kontrole liečiv sú používané: dusičnan olovnatý (M 1A), oxid olovičitý (M 1A), bromičnan draselný (K 1B), dusičnan kobaltnatý (K 1B, M 1B), fenolftaleín (K 1B), tioacetamid (K 1B), formaldehyd (K 1B), kyselina boritá (M 1B), tetraboritan sodný dekahydrát (M 1B), počet zamestnancov je 2.

V roku 2020 bolo vydaných 86 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 82 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 4 rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe boli tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva oznámené v 42 prípadoch.

Do konca sledovaného obdobia boli vykonané 2 kontroly v rámci štátneho zdravotného dozoru pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest v zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, kde neboli zistené nedostatky. Úlohy vyplývajúce z riešenia krízovej situácie a v niektorých prípadoch aj oneskorené oznámenia o začatí demolačných prác neumožnili vykonať viac kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru.

Sankcia v uvedenej oblasti v hodnotenom roku nebola uložená.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu v hodnotenom roku bola overená formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov u 3 zamestnancov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V okrese Dunajská Streda nie sú evidované právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“. Individuálne bolo poskytnutých 2250 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci vrátane otázok súvisiacich s opatreniami pri ohrození verejného zdravia z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19. Pri výkone ŠZD na pracoviskách zamestnávateľom aj zamestnancom boli poskytované informácie o platných legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä čo sa týka hodnotenia zdravotných rizík pri práci, zlepšenia pracovných podmienok a realizácie odporúčaných opatrení na pracoviskách v mimoriadnej situácii.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období boli pripravené zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálnej vyhlásenej téme kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) na roky 2020 – 2022: „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorý bol zverejnený na webovom sídle a informačnej tabuli tunajšieho úradu. V nasledujúcich dvoch rokoch bude uvedená kampaň propagovaná pri výkone ŠZD a k aktuálnej téme bude v 43. kalendárnom týždni organizovaný deň otvorených dverí.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Podľa „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2020 a ďalšie roky“ RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

V rámci plnenia úlohy z „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2020 a ďalšie roky“ boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (kompletné obedové menu, z toho 1 vzorka z uzavretého systému a 1 vzorka z verejného sektora stravovania) a 1 vzorka pekárenských výrobkov (chlieb) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky monitoringu spotreby kuchynskej soli boli zosumarizované, tabuľkovo spracované a v stanovenom termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave na ďalšie spracovanie.

3.4. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy (odber vzoriek).

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)AKTIVITY

a) Podpora zdravého štartu do života

Zo strany zamestnancov odd. HDM v tomto roku nebol realizovaný.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V predškolských a školských zariadeniach strava pre deti a žiakov je zabezpečená z vlastných školských jedální alebo donáškou stravy zo školských jedální, ktoré sú zaradené do siete školských zariadení SR. Strava v týchto stravovacích zariadeniach sa pripravuje podľa materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.

V zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže bolo vykonaných 43 ŠZD a 5 ÚK v rámci ktorých bola okrem prevádzkovej a osobnej hygieny sledovaná aj pestrosť a kvalita podávanej stravy. Zelenina a ovocie podľa finančných možností sa zaraďuje pravidelne do jedálnych lístkov.

Pri kontrolnej činnosti sme sa zameriavali najmä na hodnotenie úrovne spoločného stravovania a dodržiavanie zásad správnej výrobnjej praxe.

V závere je možné konštatovať, že vo väčšine prevádzok zariadení školského stravovania sa výsledovateľnosti potravín venuje dostatočná pozornosť. Doklady o výsledovateľnosti surovín – dodacie listy sú v prevádzkach založené ku všetkým surovinám použitým k príprave hotových pokrmov.

Celková situácia stravovacích zariadení po stránke technického a strojového vybavenia oproti predchádzajúcim rokom sa postupne zlepšuje.

Vo všetkých predškolských zariadeniach pre deti je zabezpečená desiata, obed a olovrant.

V predškolských a v školských stravovacích zariadeniach nie sú zabezpečené priestorové a personálne podmienky na prípravu diétnej stravy.

V predškolských a školských zariadeniach je zabezpečený pitný režim, podávaním pitnej vody a výživovo hodnotných nápojov.

Doplňkové stravovanie žiakov a zamestnancov škôl je zabezpečené v 25 školských zariadeniach zo školských bufetov.

V školských bufetoch bolo vykonaných spolu 3 ŠZD a 1 ÚK.

V rámci štátneho zdravotného dozoru okrem prevádzkovej a osobnej hygieny bol kontrolovaný aj sortiment bufetov. Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných látok a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie

a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladké a slané trvanlivé potraviny a sladené nápoje.

Na základe týchto skúseností prevádzkovatelia bufetov zabezpečujú bohatší výber sladkých pekárenských výrobkov a trvanlivého pečiva. V niektorých bufetoch pred veľkou prestávkou prevádzkovatelia zabezpečujú vlastnú výrobu rýchleho občerstvenia (bagety, hamburger).

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Úloha z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 nebola realizovaná.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci ŠZD v školských zariadeniach, sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na ZŠ na 1. a 2. stupni a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy, výnimočne niektoré triedy v základných školách majú zaradené do rozvrhu 3 hodiny telesnej výchovy.

Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy.

Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telovýchovné plochy okrem výučby telesnej výchovy slúžia nielen pre žiakov, ale aj pre záujmovú telesnú výchovu občanom.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2020 sme neobdržali metodiku na realizovanie projektu.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Zhodnotenie stavu pieskovísk

V rámci plnenia úlohy na úseku pieskovísk bolo odobratých 10 vzoriek piesku z 10 verejných ihrísk v Dunajskej Strede. Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení vzoriek piesku 4 vzorky piesku nevyhovovali požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Zz. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a to piesok:

- z pieskoviska na ihrisku Nová Ves 2219 Dunajská Streda – pre prítomnosť geohelmitov (vajíčka, larvy) patogénnych pre ľudí,
- z pieskoviska na ihrisku ul. Jesenského Dunajská Streda – pre prítomnosť geohelmitov (vajíčka, larvy) patogénnych pre ľudí,
- z pieskoviska na ihrisku pri Lidl Dunajská Streda – zvýšený počet fekálnych streptokokov,
- z pieskoviska na futbalovom ihrisku Sikabony – zvýšený počet termotolerantných koliformných baktérií a prítomnosť geohelmitov (vajíčka, larvy) patogénnych pre ľudí.

Na základe týchto skutočností prevádzkovateľ uvedených verejných ihrísk bol vyzvaný na zabezpečenie vyhovujúcej kvality piesku.

Zhodnotenie stavu vyšetrených pieskovísk v roku 2020

Miesto odberu	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomnosť:		
		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelminthy (vajíčka, larvy)
Verejné ihrisko Poľná, D. Streda	1	0	0	0
Ver. ihrisko Smet.háj D. Streda	1	0	0	0
Ver. ihrisko Trhovisko D. Streda	1	0		0
Ver. ihrisko ZŠ Jilemn. D. Streda	1	0	0	0
Ver. ihrisko Neratov. D. Streda	1	0	0	0
Ver. ihrisko ZŠ Vámbéryho D. Streda	1	0	0	0
Ver. ihrisko Nová Ves D. Streda	1	0	0	1
Ver. ihrisko LIDL D. Streda	1	0	1	0
Ver. ihrisko Jesenského D. Streda	1	0	0	1
Ver. ihrisko Sikabony D. Streda	1	1	0	1
Spolu:	10	1	1	3

Ako nenahraditeľné preventívne opatrenie z hľadiska ochrany zdravia detí na verejných ihriskách, považujeme účinnú zdravotnú výchovu, zdôrazňujúcu osobnú zodpovednosť rodičov za vizuálne posúdenie vhodnosti pieskoviska na hru detí a za dodržiavanie zásad osobnej hygieny pri hraní v piesku a po ňom (umývanie rúk).

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Úloha z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 nebola realizovaná.

4.5 Úrazy detí v SR

Na základe pojednania gestorom projektu sme sa nezúčastnili v realizovaní tohto projektu.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020

Plnenie imunizačného programu bolo v roku 2020 zamerané predovšetkým na zabezpečenie všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dospelých.

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu zostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. V mesiacoch september a október bola vykonaná kontrola očkovania populácie v okrese Dunajská Streda a kontrola dodržiavania chladového reťazca pri skladovaní a manipulácii s vakcínami a kontrola evidencie očkovania v zdravotných záznamoch očkovaných osôb.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Rok 2020 bol zameraný na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom ohnisku nákazy (6252) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika, zápisnicou o epidemiologickom vyšetrení alebo telefonickým oznámením pod lekárskej dohľadom u svojho zmluvného lekára.

V roku 2020 bol nariadený rozhodnutím regionálneho hygienika lekárskej dohľad 620 kontaktom s infekčne chorým pacientom.

Zo zamestnania bolo vyradených 8 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 2x formou čerpania dovolenky a 6x formou PN po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

System rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2020 do systému rýchleho varovania sme hlásili 59 mimoriadnych situácií:

1x sporadické ochorenie skupiny A – vírusové hepatitídy – B172

8x iné závažné sporadické ochorenia – J123

46x iné závažné sporadické ochorenia – U071 - COVID-19 potvrdený PCR

4x epidémia - epidémia - U071

6.4. Nozokomiálne nákazy

V sledovanom období bolo hlásených 284 nozokomiálnych nákaz, čo je o 43 hlásení menej ako v roku 2019.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda:

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet NN	139	203	147	327	284

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2020 sa vykonalo v 7 prípadoch, 4 x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrili 142 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia RÚVZ v Dunajskej Streda bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do informačného systému EPIS.

V roku 2020 sme vyšetrovali 19 epidémií – U071 (19x) s celkovým počtom 624 ochorení.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a ČOV Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2020 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 28x negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci projektu HIV/AIDS odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie realizovali online prednášky s prezentáciou pre žiakov Špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede

s tematikou hrozba AIDS. Cieľom prednášok bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v problematike HIV/AIDS, nakoľko sú najohrozenejšou skupinou.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby v 35 prípadoch.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktoré boli poskytované v 5 prípadoch.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V roku 2020 vzhľadom na epidemiologickú situáciu nebol možné uskutočniť pilotný projekt „Očkovanie hrou“.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

Činnosť oddelenia bola v roku 2020 v značnej miere poznamenaná Vládou SR vyhláseným mimoriadnym stavom a opakovane vyhláseným núdzovým stavom pre pandémiu koronavírusu SARS-CoV, nakoľko zamestnanci oddelenia boli reprofelizované na činnosti súvisiace s riešením prípadov COVID-19.

9.1. Národný program podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia k zlepšeniu stravovacích návykov bola zameraná hlavne na zamestnancov podnikov a úradov, na obyvateľov obcí a na deti a mládež. Aktivity boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy a mobilnej poradne.

Poradňu zdravej výživy za rok 2020 individuálne navštívilo 23 osôb a mobilnou poradňou boli vykonané 2 výjazdy a vyšetrených bolo 51 osôb. Spolu bolo vykonaných 470 vyšetrení. Z celkového počtu vyšetrených malo 11 osôb zvýšený cholesterol. Meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 124 osôb. Hypertenzia bola zistená u 12 osôb.

V spolupráci s diabetologickými ambuláciami v Dunajskej Strede bola pre diabetikov pravidelne zabezpečovaná edukácia zameraná na zdôraznenie dôležitosti dodržiavania správneho diétného režimu. Za rok bolo edukovaných 10 osôb.

Oddelenie realizovalo dňa 04.03.2020 od 9,00hod. do 12,00hod. aktivitu pre širokú verejnosť v spolupráci s tunajšou lekárnou Partner - Cobra Dunajská Streda zameranú k „Svetovému dňu obezity 2020“. Hlavným zámerom tejto aktivity bola edukácia verejnosti o problematike rizík nadváhy a obezity. V rámci tejto aktivity boli u 32 osôb vykonané merania: výška, váha, BMI, viscerálny tuk, kostrové svalstvo a bazálny metabolizmus. U desiatich osôb bola zistená obezita. Všetkým osobám bolo poskytnuté odborné poradenstvo, rozdaný bol informačno-edukačný materiál a zároveň im bola ponúknutá možnosť návštevy nadstavbovej poradne optimalizácie pohybovej aktivity na tunajšom oddelení. Spolupráca s lekárnou Partner - Cobra v Dunajskej Strede bola veľmi dobrá.

Projekt „Viem čo zjem“, ktorý bol zameraný na hygienu potravín, sa realizoval na Základnej škole Smetanov háj v Dunajskej Strede pre 3. a 4. ročník. Cieľom projektu bolo motivovať žiakov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom, k rozdeleniu a správne uskladňovaniu potravín. Prednášok a vyplňovanie pracovných listov sa zúčastnilo 40 žiakov. Pre 5. ročník bol projekt zaradený do normálneho vyučovacieho procesu ako predmet „Viem čo zjem“.

Fyzická inaktivita

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu s cieľom prevencie nadváhy a na znižovanie nadhmotnosti boli zamerané aj na propagáciu pohybovej aktivity.

Poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté za rok 44 klientom. V telocvični oddelenia podpory zdravia bola pre klientov zabezpečovaná možnosť cvičiť na strojoch a raz týždenne skupinové cvičenie pod odborným vedením pracovníčky oddelenia podpory zdravia. Celkový počet návštev bolo 216.

Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie bolo zamerané hlavne na žiakov základných škôl a širokú verejnosť.

Uskutočnili sme premietanie filmov na základných školách v okrese Dunajská Streda na tému „Rozdelenie drog“, a „Riziká užívania drog“ a to pre žiakov 6.,7.,8.,9. ročníka:

- zdravotno – výchovné aktivity na tému „Drogy“ sa uskutočnili pre 106 žiakov Špeciálnej základnej školy a Základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede.
- na Základnej škole Jilemnického v Dunajskej Strede boli premietnuté filmy: „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva“, „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“, „Až do dna“ pre 5.,6.,7.,8. ročník, počet študentov bol 74.

Celoslovenská štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu bola realizovaná z dôvodu pandémie on line formou cez link uverejnený na internete. Ani v jednom prípade však nedošlo k vyplneniu uverejneného dotazníka.

Dňa 30.09.2020 sme sa zúčastnili online seminára „Alkohol a ženy“. Prednášky zabezpečili pracovníci Odborného liečebného psychiatrického ústavu n.o. Predná hora.

Pre mamičky v Materskom centre v Dunajskej Strede boli pravidelne rozdávané zdravotno-výchovné letáky na tému „Až do dna“ a „Užívanie alkoholických nápojov počas tehotenstva“.

Propagácia „Medzinárodných a Európskych dní proti zneužívaniu drog a užívania alkoholu“ sa uskutočnila na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

Zdravé pracovné a životné podmienky

O zdravých životných a pracovných podmienkach sme za rok poskytli informácie e-mailom, telefonicky a osobne 44 osobám, odborný zdravotno výchovný materiál bol poskytnutý 33 osobám.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2020 sme realizovali dotazníkový prieskum zameraný na zistenie zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v okrese Dunajská Streda.

„Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 -2021 (HLS19)“ sa uskutočnil v priebehu mesiacov jún - september 2020. Zber údajov a dát sa uskutočnil dotazníkovou formou u náhodne vybratých osôb v rôznej vekovej kategórii v našom okrese. Vyplnených bolo 62 dotazníkov, ktoré boli následne odoslané na ÚVZ SR.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025

Individuálneho cvičenia na strojoch s väčšou intenzitou a vytrvalostného charakteru vo veku od 19 - 65+ sa za rok 2020 zúčastnilo 44 novo evidovaných osôb, ktorí opakovane 216 krát navštívili poradňu optimalizácie pohybovej aktivity. Počas roka bol 6 osobám na oddelení a 32 osobám na akciách mobilnou poradňou odmeraný aj celkový telesný tuk v tele a body mass index, kostrové svalstvo a viscerálny tuk. Zvýšené hodnoty body mass indexu boli zistené u 3 osôb, ktorým bola doporučená zmena v stravovacom a pohybovom režime.

Skupinové cvičenia pre dospelých, ktoré boli zamerané na spevnenie chrbtových a brušných svalov, na posilnenie svalstva trupu a na prevenciu obezity a osteoporózy sa uskutočňovali v centre podpory zdravia, pod vedením odbornej pracovníčky poradne optimalizácie pohybovej aktivity. Cvičenia sa uskutočnili 8 krát pre 26 osôb, ktorí uskutočnili spolu 109 návštev.

Dňa 04.03.2020 od 9,00hod.do 12,00hod. sme v spolupráci s tunajšou lekárnou Partner - Cobra Dunajská Streda uskutočnili zdravotno-výchovnú aktivitu zameranú k „Svetovému dňu obezity 2020“. Hlavným zámerom tejto aktivity bola edukácia verejnosti o problematike rizík nadváhy a obezity. U 32 osôb boli vykonané merania: výška, váha, BMI, viscerálny tuk, kostrové svalstvo a bazálny metabolizmus. U desiatich osôb bola zistená obezita. Všetkým osobám bolo poskytnuté poradenstvo, rozdáný bol informačno-edukačný materiál a zároveň im bola ponúknutá možnosť návštevy nadstavbovej poradne optimalizácie pohybovej aktivity na našom oddelení.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa mohli obyvatelia okresu informovať osobne, ďalej prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Na požiadanie občanov bol im poskytnutý edukačný materiál.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie „Vyzvi srdce k pohybu“ sa tento rok nerealizovala pre pandémiu COVID-19.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevovali poradňu optimalizácie pohybovej aktivity a poradňu zdravej výživy. Bolo im poskytnuté odborné poradenstvo a edukačný materiál so zameraním na zlepšenie kvality ich života a k upevňovaniu ich fyzickej a duševnej pohody.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňovalo v spolupráci s obcami, klubmi a domovmi dôchodcov. Aktivity poradní zdravia navštívilo za rok 62 občanov v poproduktívnom veku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede dňa 22.09.2020 v spolupráci s mestom Dunajská Streda a Slovenským červeným krížom na akcii „Deň mobility“ spropagoval pre verejnosť v uliciach mesta „Svetový deň Alzheimerovej choroby 2020“. Počas akcie bol 34 osobám odmeraný krvný tlak, pulzová frekvencia a rozdáný zdravotno-výchovný materiál k danej téme. Pracovné listy a kognitívne úlohy na posilnenie pamäti vyplnilo 18 osôb, z toho 13 v poproduktívnom veku.

Propagácia „Svetového dňa Alzheimerovej choroby 2020“ sa uskutočnila na paneli vo vestibule úradu.

Počas roka naši seniori mali možnosť navštíviť poradne zdravia. Na individuálnom cvičení sa na kondičných strojoch zúčastnilo 18 seniorov, ktorí uskutočnili 47 návštev a na skupinovom cvičení zameranom na precvičenie pohybového aparátu a v prevencii vzniku osteoporózy, ktoré navštevujú seniori raz týždenne, sa zúčastnilo 26 osôb a uskutočnili 109 návštev.

Propagácia aktivít pre seniorov sa uskutočňuje informáciami umiestnenými na paneli vo vestibule tunajšieho úradu a v Kluboch dôchodcov v Dunajskej Strede.

9.6 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu v počte 11 452, sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská streda.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede - oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno-výchovné aktivity v nadväznosti na akčný plán 1, Národného onkologického programu, ktoré sa týkali primárnej prevencie v spoločnosti v roku 2020 v okrese Dunajská Streda.

Cieľom aktivít bolo zvýšiť povedomie verejnosti o rizikových faktoroch rakoviny hrubého čreva a konečníka, rakoviny prsníka a o zásadách zdravého životného štýlu.

Cieľové skupiny na ktoré sme sa zamerali:

- prevencia rakoviny prsníka: študenti gymnázia v Dunajskej Strede
- prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka: verejnosť v produktívnom veku 40+ v Dunajskej Strede

Forma zdravotno-výchovnej aktivity:

- edukácia s prezentáciou a diskusiou s využitím zdravotníckeho modelu prsníka pre 25 študentov Gymnázia s vyučovacím jazykom slovenským a pre 20 študentov Športového gymnázia s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede
- edukácia s prezentáciou a diskusiou s využitím zdravotníckeho modelu hrubého čreva pre 22 osôb na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu
- dňa 05.03.2020 sa vykonalo biochemické vyšetrenie nezamestnaným osobám v spolupráci so Slovenským červeným krížom, kde sa merala hladina cukru a cholesterolu, tlak krvi a pulzová frekvencia 19 zúčastneným osobám. Následne im bola pripravená prednáška zameraná na prevenciu vzniku rakoviny prsníka a hrubého čreva, pri ktorej bol použitý zdravotnícky model prsníka a hrubého čreva.
- na záver edukačného stretnutia bol edukovaným predložený dotazník získaných vedomostí a postojov v rámci monitorovania efektivity aktivít u cieľových skupín.

Zdravotno – výchovné modely sú vystavené pre širokú verejnosť na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

Pre mamičky v Materskom centre v Dunajskej Strede sa realizovali zdravotno-výchovné akcie k svetovým a medzinárodným dňom v rámci epidemiologických možností. K daným témam bol rozdán aj zdravotno-výchovný materiál.

K testovaniu telesnej zdatnosti a sledovania vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov stredných škôl v Dunajskej Strede a v okrese, v rámci Národného programu podpory pohybovej aktivity bola vypracovaná prezentácia určená pre študentov jednotlivých zúčastnených stredných škôl, riaditeľov týchto škôl, triednych učiteľov a pedagógov telesnej výchovy. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia navštívili jednotlivé stredné školy a odprezentovali výsledky prieskumu.

Prezentácie sa uskutočnili na troch školách za účasti:

- 25 žiakov - Gymnázia L.Dúbravu v Dunajskej Strede
- 20 žiakov Športového gymnázium v Dunajskej Strede
- 53 žiakov Strednej odbornej školy v Dunajskej Strede.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede dňa 22.09.2020 v spolupráci s mestom Dunajská Streda a Slovenským červeným krížom na akcii „Deň mobility“ spropagoval pre verejnosť v uliciach mesta „Svetový deň Alzheimerovej choroby 2020“. Počas akcie bol 34 osobám odmeraný krvný tlak, pulzová frekvencia a rozdán zdravotno-výchovný materiál k danej téme. Pracovné listy a kognitívne úlohy na posilnenie pamäti vyplnilo 18 osôb.

Propagácia „Svetového dňa Alzheimerovej choroby 2020“ sa uskutočnila na paneli vo vestibule úradu.

„Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 -2021 (HLS19)“ sa uskutočnil v priebehu mesiacov jún - september 2020. Zber údajov a dát sa uskutočnil dotazníkovou formou u náhodne vybraných osôb v rôznej vekovej kategórii v Dunajskej Strede a v okrese. Vyplnených bolo 62 dotazníkov, ktoré boli následne odoslané na ÚVZ SR.

Dňa 30.09.2020 sme sa zúčastnili online seminára „Alkohol a ženy“ – Prednášky zabezpečili pracovníci Odborného liečebného psychiatrického ústavu n.o. Predná hora.

RÚVZ – Oddelenie podpory zdravia v spolupráci so Základnou školou na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a so Špeciálnou základnou školou v Dunajskej Strede realizovalo nasledovné aktivity:

- počas online vyučovania 180 žiakom 6.,7. a 8. ročníka Základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede boli pripomenuté „Červené stužky“ v spojitosti so „Svetovým dňom AIDS 2020“, po ktorom nasledovala krátka beseda
- špeciálna základná škola zapojila 14 žiakov 1.,2.,3.,4.,a 5. ročníka do tvorby plagátov a pohľadníc k Svetovému dňu AIDS, ktoré boli následne vystavené v interiéri školy

- pre 20 žiakov 6.,7.,8.,9 ročníka Špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede boli premietnuté videofilmy s tematikou „Hrozba AIDS“, po ktorých nasledovala diskusia so žiakmi.

„Svetový deň AIDS 2020“ bol spropagovaný aj prostredníctvom panelovej výstavy vo vestibule Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede. Mobilnou poradňou sme za rok uskutočnili 2 výjazdy, pri ktorých bolo vyšetrených 52 osôb a odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia. U 8 osôb bola zistená hypertenzia I., II.a III. stupňa.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Podľa požiadaviek škôl boli pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečované prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti.

Zdravotno–výchovné aktivity na tému „Drogy“ sa uskutočnil pre 106 žiakov Špeciálnej základnej školy a Základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede.

Oddelenie realizovalo premietanie filmov pre žiakov 6.,7.,8.,9. ročníka základných škôl v okrese Dunajská Streda na tému „Rozdelenie drog“, a „Riziká užívania drog“.

Propagácia „Medzinárodných a Európskych dní proti zneužívaniu drog“ sa uskutočnila na paneli vo vestibule úradu.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Cieľom zníženia prevalencie pohybovej aktivity boli vykonané aktivity uvedené v bode č.9.2.

Ing. Rozália Robotková
regionálna hygienička

RÚVZ Galanta

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

Plnenie tejto úlohy sa zatiaľ nerealizovalo, jej plnenie bude vykonávané na základe usmernenia gestora.

Zhodnotenie plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR

V rámci svojej činnosti oddelenie sleduje a monitoruje niektoré zložky životného prostredia uvedené v dokumente NEHAP V. Jedná sa predovšetkým o monitorovanie kvality pitnej vody a vody na kúpanie. V oblasti pitnej vody sa monitorovala kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch a v spolupráci s oddelením HVaPBP vo vodných zdrojoch určených na podnikateľskú činnosť. V rámci monitoringu bolo v roku 2020 odobratých spolu 67 vzoriek pitných vôd (z toho 57 vzoriek z verejných vodovodov a 10 vzoriek z vodných zdrojov slúžiacich na podnikateľskú činnosť), v rámci ŠZD to bolo 10 vzoriek pitných vôd.

Kontrola kvality vody na kúpanie, vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu ochorenia COVID - 19, bola v roku 2020 zameraná hlavne na kontrolu vody na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou, primerane aj v ostatných prevádzkach s bazénmi. Spolu bolo odobraných 31 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických, fyzikálnych a chemických ukazovateľov.

V rámci kúpacej sezóny 2020 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobrané spolu 4 vzorky vody.

1.2

Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

V roku 2020 sa oddelenie HŽPaZ zapojilo do plnenia tejto úlohy. Pri plnení sa postupovalo podľa usmernenia ÚVZ SR, pri kolaudáciách významných vodných stavieb (čo do rozsahu a veľkosti) sa získavali podklady potrebné pre plnenie tejto úlohy (podklady získané pri troch stavbách, z toho 2 stavby verejný vodovod – vonkajšie rozvody pitnej vody, 1 stavba – vnútorný rozvod pitnej vody). Získané podklady sú uvedené v prílohe č. 1.

1.5

Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V roku 2020 sa oddelenie HŽPaZ zapojilo do plnenia tejto úlohy. Postup a plnenie tejto úlohy sa koordinovalo s pracovníkmi ÚVZ SR (OHŽPaZ, OOFŽP). Do sledovania výskytu pesticídnych látok bolo vybraných 15 spotrebísk. Spotrebiská sme vyberali tak, aby sme

prednostne odsledovali kvalitu pitnej vody v týchto ukazovateľoch vo vodných zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a kde je prevádzkovateľom vodovodu obec (7 verejných vodovodov) alebo iný prevádzkovateľ (2 miestne – lokálne verejné vodovody). Do sledovania boli zahrnuté aj hygienicky významné vodné zdroje pitnej vody využívané v rámci podnikateľskej činnosti (2 vodné zdroje), 1 verejná studňa, 1 vodný zdroj inej ako pitnej vody a 2 verejné vodovody, ktoré sú súčasťou veľkých zásobovaných oblastí a sú v správe vodárenskej spoločnosti.

V sledovaných 15 spotrebiskách boli vyšetrené triazínové pesticídy a ich metabolity (spolu 30 pesticídnych látok). Prítomnosť pesticídu atrazín a jeho metabolitu desetylatrazín bola zistená v 7 prípadoch (v jednom prípade bola potvrdená ešte prítomnosť 2-hydroxyatrazínu a metolachloru), avšak iba v jednom prípade (hygienicky významný vodný zdroj pitnej vody využívaný v rámci podnikateľskej činnosti) a to v ukazovateli desetylatrazín bolo zistené prekročenie jeho limitnej hodnoty. Opakovaný odber vzorky vody prekročenie limitu potvrdil. Prevádzkovateľ vodného zdroja v súčasnosti už zabezpečil osadenie technológie na úpravu vody, boli odobrané kontrolné vzorky vody za účelom overenia funkčnosti a účinnosti osadenej technológie, výsledky ešte nie sú k dispozícii.

1.6

Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení. Plnenie tejto úlohy sa zatiaľ nerealizovalo, jej plnenie bude vykonávané na základe usmernenia gestora.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne, aktualizuje sa počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa faktorov, vyhodnocuje sa aj počet nových rizikových prác v danom roku. Celkový počet pracovníkov na rizikových pracoviskách v okrese Galanta je 1 843, z toho 574 žien.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle jednotného postupu:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, väčšinou aj za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, aj za prítomnosti zástupcu PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok

- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodlia sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieľeného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2020 vykonaných 25 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 9 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác. Zrušené rizikové práce neboli. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku a odbornej spôsobilosti. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

V roku 2020 sme sa pri výkone ŠZD sme sa zamerali najmä na výkon a spôsob dezinfekcie priestorov v súvislosti s COVID-19. Sledovali sme toxikologickú charakteristiku používaných prípravkov a vhodnosť podľa určenia. V prípade nezrovnalosti bol používateľ poučený a bola zjednaná náprava (výmena prostriedku, spôsob používania a pod.). Celkom bolo kontrolovaných 187 prevádzok.

Boli vykonané 3 previerky v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

Samostatne boli posúdené 2 prevádzkové poriadky, 2 boli súčasťou návrhu na vyhlásenie rizikových prác a 69 pri rozhodnutí na likvidáciu AZC materiálov. Poskytovali sme konzultácie, týkajúce sa spôsobu dezinfekcie a vhodnosti prípravkov na daný účel.

Skladovanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v organizáciách vykonáva iba vo veľmi malých množstvách a výnimočných prípadoch, pretože v priemyselnej výrobe sa postupne nahradili inými látkami.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Bolo vydaných 69 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V 3 prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového

domu, v 1 o likvidáciu závlahových rúr zo stavebného pozemku a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, v roku 2020 neboli realizované s IP TT spoločné previerky.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe podieľal prostredníctvom odberu vzoriek. V mesiaci september bol z predajne SPORTISIMO v Galante vykonaný odber 1 vzorky (ISOSTAR Shaker, 0,7 l z Chorvátska) za účelom stanovenia bisfenolu A, ktorý by mohol pri používaní uvedenej fľaše z polykarbonátu migrovať do nápojov. Vykonanie migračných skúšok bolo zabezpečené Národným referenčným laboratóriom pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami v Poprade. Testovaná vzorka v parametri obsah bisfenolu A v 1. a 3. výluhu vzorky do 3% kyseliny octovej za podmienok testu spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.2

Monitoring príjmu kuchynskej soli

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Úloha je súčasťou pokračovania aktivít na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli u dospeljej populácie na

5 g/deň so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania (napr. zariadenia sociálnych služieb, stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach) v súlade v oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025.

V rámci úlohy bol v okrese Galanta z dvoch zariadení spoločného stravovania vykonaný odber 6 vzoriek pokrmov v rámci celého obedového menu (2 druhy polievok, 2 druhy hlavných mäsových pokrmov, 2 druhy prílohy) a 1 vzorky chleba na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch a potravinách. Vyšetrenie vzoriek bolo zabezpečené v spolupráci s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Trnave. Všetky odobraté vzorky vyhoveli výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Spracované výsledky boli v mesiaci október zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.3

Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2020 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Na úlohe sa priebežne počas roka podieľali pracovníci odd.HDM a odd.PZaVZ v rámci ŠZD a usmerňovaním zdravotno-výchovných aktivít v oblastiach:

a) podpora zdravého štartu do života

b) podpora zdravšieho prostredia v školách

c) podpora predaja zdravého sortimentu výrobkov v školských bufetoch a automatoch na školách

V školských bufetoch a automatoch sa ponúka žiakom rôzny sortiment výrobkov a nápojov, aj nezdravý. Sú to prevažne cukrárske a lahôdkárske výrobky, pečivárske a pekárske výrobky, cukrovinky, mliečne výrobky (ochutené, nízkotučné aj smotanové), nápoje-sladené aj nesladené, Sortiment zakázaný legislatívou sa nepredáva. Pri výkone kontrol sa opakovane usmerňujú prevádzkovatelia, aby zväžili predaj nezdravého sortimentu a uprednostnili ponuku výživovo a biologicky hodnotných výrobkov a nápojov. Táto skutočnosť je podnikateľmi rokmi neakceptovaná, pretože stále prevyšuje u žiakov dopyt po nezdravých výrobkoch a u podnikateľa v poslednom rade aj zisk z predaja.

d) podpora rozšírenia doplnkového stravovania cez ŠJ formou prípravy zdravých desiat

V okrese eviduje 2 základné školy, ktoré ponúkajú žiakom desiate, pripravované vo vlastnej ŠJ

- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,

- školský mliečny program a školské ovocie

e) dodržiavanie pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach

Sortiment nápojov: preferuje sa čistá, zdravotne nezávadná pitná voda alebo balená pramenitá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky schválených MSNaR pre školské stravovanie

- prednášky a besedy

f) Podpora pohybových aktivít

v rámci ŠZD počas vyučovacieho procesu (hodiny telesnej výchovy) a mimoškolskej a voľnočasovej aktivity

- vybavenie telocviční, využiteľnosť hodín TV, zriaďovanie verejných ihrísk a športovísk,
- prestávky počas vyučovania, telovýchovné chvíľky, športové krúžky.

V priebehu roka 2020 bola edukačná a kontrolná činnosť v školských a predškolských zariadeniach obmedzená, z dôvodu pandémie COVID-19 a v súlade s opatreniami vydanými ÚVZ SR.

4.2

Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Kontroly detských pieskovísk v materských školách sú súčasťou priebežných kontrol v rámci ŠZD. Odbery pieskov z vybraných detských pieskovísk (MŠ, verejné pieskoviská) sa realizujú podľa harmonogramu odberov. Všetky kontroly detských pieskovísk sú zamerané hlavne na dodržiavanie povinností prevádzkovateľa detského pieskoviska, vyplývajúce z ustanovení vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská

V roku 2020 bolo v rámci okresu skontrolovaných len 5 detských pieskovísk - jarný odber (1x MŠ, 4x verejné pieskovisko), z ktorých jedno verejné pieskovisko nevyhovovalo požiadavkám vyhlášky o pieskoviskách, z dôvodu prekročenia najvyššie prípustného množstva v indikátore parazitárneho znečistenia (geohelminty). V uvedenom prípade boli prijaté opatrenia.

Z dôvodu pandémie COVID-19 sa jesenný termín odberu pieskov v okrese zrušil.

4.3

Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Úloha sa presunula na rok 2021 z dôvodu opatrení vydaných ÚVZ SR v súvislosti s pandemiou COVID-19 (prechod škôl na dištančnú formu vzdelávania).

4.4

Úrazy u detí v SR

Sledovanie úrazovosti detí je pilotný projekt NCZI v spolupráci ÚVZ SR, na ktorom participujú RÚVZ v SR s lôžkovými oddeleniami nemocníc. RÚVZ Galanta v úlohe pokračovalo aj v r.2020, počas ktorého bolo zaevidovaných 50 úrazov detí, hospitalizovaných na detskom a traumatologickom oddelení NsP sv. Lukáša v Galante. Najčastejšie išlo prevažne o úrazy pri športových činnostiach (väčšie deti) a úrazy získané v domácom prostredí u menších detí (pád z postieľky, pád nábytku, údery pri lození), kde postihnutými miesta boli hlavne končatiny a hlava. Väčšina úrazov bola bez zdravotných následkov.

Údaje z rozdaných dotazníkov boli nahodené do tabuľky, ktorá bola zaslaná na NCZI.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2019. Formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou

poštou pravidelne informujeme o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, o aktuálnych problémoch v zabezpečovaní vakcín pre povinné očkovanie, o možnostiach riešenia očkovania v prípade nedostupnosti niektorých očkovacích látok. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2020. Poskytujeme odborné konzultácie pre VLDD a VLD v oblasti očkovacích postupov vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci pravidelného povinného očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 20.4.-26.4.2020 sme distribuovali do všetkých 23 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. farebné výťažky o prehľade povinného a odporúčaného očkovania v SR na rok 2020. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 25x osobná, 125x telefonická a 5x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. K 31.8.2020 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/2020, RZ-105567/2020 zo dňa 4.8.2020.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- 30-ročných mužov a žien okresu Galanta (ročník narodenia 1989) proti tetanu
- dospelých osôb okresu Galanta proti chrípke v sezóne 2019/2020 a pneumokokovým invazívnym nákazám
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu a chrípke v sezóne 2019/2020
- zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a. s. proti chrípke v sezóne 2019/2020.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2020 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2019.

Vypracovali sme mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení a mesačné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete.

V záujme zabránenie šírenia chrípky a chrípke podobných ochorení ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol prerušený vyučovací proces 46x v MŠ, 15x na ZŠ a 2x na ŠŠ. V roku 2020 bolo hlásené 1 ochorenie na chrípku s potvrdeným vírusom chrípky B. Zaevidovali sme 2276 ochorení na Covid-19 potvrdených PCR testom a 1381 potvrdených AG testom. Bolo hlásených 51 importovaných nákaz na Covid-19.

Z ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 2 pneumokokové meningitídy u neočkovaných dospelých osôb.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 356 ochorení na varicellu a 3 ochorenia na šarlach.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu E, 6 bezpríznakových nosičstiev HCV a 6 nosičstiev HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. Boli vydané 4 rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na lekársky dohľad pre osoby v kontakte s chorým na VHA (chorí boli z iných okresov).

V roku 2020 bolo hlásených 79 manifestných ochorení na salmonelózu, 2 mimočrevné lokalizácie salmonel a 2 vylučovanie salmonel. Zaznamenali sme 8 rodinných výskytov, z toho 6x po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 3x vajcia z obchodnej siete,

2x kuracie mäso, 1x nezistený), 2x po 3 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x kuracie mäso, 1x nezistený). Importované nákazy zaznamenané neboli. Pre 3 osoby vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 155 hlásených prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Bol zaznamenaný 1 rodinný výskyt po 2 ochorenia, faktor prenosu nákazy nezistený. Importovaná nákaza nebola zaznamenaná.

Boli hlásené 4 prípady akútnych gastroenteritíd, 3 enteritídy zapríčinené *Yersinia enterocolitica*, 9 enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 22 rotavírusových infekcií, 7 adenovírusových enteritíd, 2 norovírusových enteritíd.

Z antropozoonóz bolo hlásených 10 poranení zvierat'om, z toho 7x neznámymi psami a 3x mačkou. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Bolo hlásených 28 ochorení na enterobiózu, 1 ochorenie na trichofýciu.

Z nákaz kože a slizníc bolo hlásených 16 ochorení na svrab. Boli zaevidované 3 rodinné výskyty – 2x po 5 ochorení a 1x po 2 ochorenia.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 42 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 9x gonokoková infekcia, 23x sexuálne prenášané chlamýdiové choroby, 9x syfilis a 1x anogenitálne bradavice.

Hlásilo sa 1 bezpríznakové nosičstvo HIV a 1 ochorenie na akútnu infekciu HIV.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou bolo hlásených 7 ochorení na lymeskú chorobu. Na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých sa distribuovali letáky o závažnosti ochorenia na kliešťovú encefalitídu a možnosti prevencie ochorenia očkovaním.

Zaevidovali sme 16 prípadov septikémií nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii v okrese Galanta vo výskyte infekčných ochorení.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Nad'alej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2020 zaevidovaných spolu 3842 prípadov, 431 epidémií a 82 hlásení do SRV. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2020 hlásených 184 nozokomiálnych nákaz, z toho 30 prebehlo pod obrazom sepsy a boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologickeho režimu v zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná v roku 2020 vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu len 17x, z toho 7x na odborných ambulanciách a 10x na lôžkových oddeleniach.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 13 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u pacientov hospitalizovaných v NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., zabezpečujeme realizáciu opatrení pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení ***klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie.***

V roku 2020 sme nerealizovali zber údajov na OAIM NsP Sv. Lukáša Galanta a. s. na základe protokolu ECDC - sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS.

V mesiaci máj sme v rámci 12. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá bola v roku 2020 prioritne zameraná na oblasť hygieny rúk zdravotných sestier a pôrodných asistentiek, zabezpečili:

1. zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
2. informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
3. poskytnutie edukačných materiálov (letákov) pre zdravotníckych pracovníkov.

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutínne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V roku 2020 bolo hlásených 14528 ARO, z toho 955 CHPO. Hlásených bolo 119 komplikácií chrípky. V prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

Pracovníci RÚVZ sa zúčastnili na oddelení urgentného príjmu NsP Sv. Lukáša Galanta, a. s. praktického nácviku príjmu osoby podozrivej z VNN.

V mesiaci marec sme zaevidovali prvý prípad ochorenia na COVID-19 v okrese. V priebehu celého roka bolo zaevidovaných 3657 prípadov ochorenia na COVID-19 u obyvateľov okresu, z toho metódou RT-PCR bola zistená pozitivita na prítomnosť koronavírusu u 2276 osôb a pozitivita antigénových testov u 1381 osôb. Pracovníci oddelenia vykonávali epidemiologické šetrenie prípadov ochorenia, zisťovali možný zdroj nákazy, úzke kontakty chorých a zabezpečovali vykonávanie karanténnych opatrení v ohniskách nákazy.

Počas trvania epidémie sme zaznamenali 400 epidemických výskytov, väčšinou išlo o rodinné epidémie v rozsahu 2-7 prípadov. Vyskytli sa aj epidémie väčšieho rozsahu a to:

- ubytovňa v meste Galanta u zamestnancov fi Fekollini s počtom 41 chorých
- ubytovňa v obci Veľký Grob u zamestnancov fi Agromačaj s počtom 22 chorých
- DSS Patria s počtom 70 chorých
- DSS Košúty s počtom 84 chorých
- DSS Sered' s počtom 64 chorých
- Novoplast Dolná Streda s počtom 11 chorých
- svadba Šintava s počtom 23 chorých
- oslava Trstice s počtom 16 chorých.

V mesiaci november bolo na RÚVZ Galanta zriadené MOM, ktorého činnosť personálne zabezpečujú zamestnanci RÚVZ Galanta, V roku 2020 bolo v MOM vyšetrených 2087 osôb, z toho bola u 132 osôb zistená pozitivita na prítomnosť vírusu SARS-COVID-19, t.j. 6,3%.

Pracovníci oddelenia zabezpečovali aj objednávanie kontaktov pozitívnych osôb na vyšetrenie RT-PCR pomocou aplikácie v systéme Moje e-zdravie a zároveň aj objednávanie na vyšetrenie osôb vracajúcich sa zo zahraničia cez aplikáciu e-hranica.

Pracovníci oddelenia sa zúčastňovali všetkých rokovaní krízových štábov obcí a miest v okrese a podieľali sa na riešení pandemickej situácie v okrese. Zároveň poskytovali nepretržité telefonické a osobné konzultácie štátnej a verejnej správe, školským

a predškolským zariadeniam, zariadeniam sociálnej starostlivosti, poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a občanom okresu. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti sme poskytovali v pravidelných intervaloch informácie o aktuálnych protiepidemických opatreniach.

Za súčinnosti Policajného zboru sme zabezpečovali kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení u občanov, ktorí sa vrátili zo zahraničia.

Na základe podnetu občanov sme riešili 7x podozrenie na porušenie karanténnych opatrení osôb, ktoré boli v kontakte s pozitívnou osobou, resp. sa vrátili zo zahraničia.

6.6

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2020 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 6 odberov odpadovej vody s negatívnym výsledkom. Vedeckú evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2020 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu.

6.7

Prevenia HIV/AIDS

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu sa v roku 2020 nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ a ani prednášky pre žiakov ZŠ a študentov SŠ o problematike HIV/AIDS. Zabezpečili sme informovanie obyvateľov o danej problematike formou informačného panelu vo vestibule RÚVZ a článkom na internetovej stránke RÚVZ.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2020 bolo hlásených 46 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 5 osobných, 75 telefonických a 6 písomných konzultácií. Rodičom, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa je ponúkaná možnosť osobnej konzultácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania v poradni očkovania.

6.9

Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V roku 2020 sa vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu nerealizoval projekt „Očkovanie hrou“.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1

Národný program podpory zdravia

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov

vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

Zber údajov sa v roku 2020 nerealizoval.

9.2

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Pata zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené

s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 89 žiakov.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Školský program“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením ZŠ Sever v Galante bola zrealizovaná prednáška a beseda na tému „Význam konzumácie zeleniny, ovocia a mliečnych výrobkov“ na ktorej sa zúčastnilo 20 žiakov.

Projekt „Viem, čo zjem“, ktorý je zameraný na prevenciu vzniku civilizačných ochorení a žiakov informuje o správnom výbere potravín, ako chrániť svoje zdravie a ako sa vďaka správnej hygiene vyvarovať rôznym chorobám. Projekt bude realizovaný v I. polroku 2021. V rámci „Svetového dňa obezity“ bola v spolupráci s lekárnou Benu v Galante realizovaná zdravotno-výchovná aktivita. Klienti si mohli dať zmerať tlak krvi, množstvo podkožného tuku a dozvedeli sa hodnotu BMI. Klientom boli ponúknuté letáky zamerané na zdravú životosprávu a vhodnú pohybovú aktivitu.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít bol distribuovaný propagačný materiál a účastnícke listy a ponúknutá možnosť zapojiť sa do kampane Vyzvi srdce k pohybu. V roku 2020 sa projekt nerealizoval.

9.3

Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OPZaVkJ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.4

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V rámci Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020 bola realizovaná prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Prieskumný súbor tvorilo 65 respondentov.

9.5

Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZaVkJ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Z dôvodu pandemickej situácie nebolo možné realizovať zdravotno – výchovné aktivity priamo v domovoch sociálnych služieb a v kluboch dôchodcov. Vedeniam DSS Senior Care Kaskády, DSS Sereď, Domov dôchodcov Patria v Galante, Pohoda seniorov n.o. Galanta a DSS Nezábudka Pata boli zaslané e-mailom informácie vo forme prezentácie - prednáška na tému: Prevencia Covid 19.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

9.6

CINDI program SR

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2020 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ Sereď, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, SČK Galanta, Centrom pre deti a rodiny Sereď, ÚPSVaR Galanta, LIDL Sereď a NsP sv. Lukáša Galanta.

V roku 2020 bolo v rámci TZS vyšetrených 37 klientov, z toho boli 3 klienti prvovýšetrení a 34 klientov opakovane vyšetrených, mimo TZS bolo vyšetrených 36 klientov.

V rámci programu CINDI boli realizované zdravotno-výchovné aktivity:

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“, „Ozdravenie výživy“ a „Správna životospráva“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta, ZŠ G. Dusíka Galanta a ZŠ Pata, deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 89 detí a žiakov.
2. Pre študentov a zamestnancov Bilingválneho Gymnázia v Galante bola realizovaná online prednáška a beseda na tému „Prevenencia Covid 19“, ktorej sa zúčastnilo 60 študentov a 5 zamestnancov.
3. V spolupráci s vedením lekárne BENU v Galante, v rámci Svetového dňa obezity, bola v priestoroch lekárne realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, počas ktorej využilo možnosť merania krvného tlaku, BMI, podkožného tuku a výživového poradenstva 8 klientov.
4. V Poradenskom centre podpory zdravia v priestoroch ambulancie RÚVZ Galanta bolo vyšetrených 37 klientov.
Klientom boli zmerané antropometrické ukazovatele, biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón, merania krvného tlaku a pulzu. Získané údaje boli vkladané do TZS. V prípade záujmu bolo u klientov realizované meranie prístrojom Spirometer a u fajčiarov meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

9.7

Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

Pracovníci OPZaVkJ poskytl v roku 2020, počas 2 týždňov odborné poradenstvo na Linke pomoci na odvykanie od fajčenia. Na linku volalo 20 klientov, z toho 8 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

9.8

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Pohybová aktivita by mala byť prirodzenou potrebou človeka v priebehu celého života.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na posilňovanie záujmu a zodpovednosti za svoje zdravie a informovanie o zdravom životnom štýle a význame pohybovej aktivity pre zdravie. Pozitívne ovplyvňovanie životného štýlu by malo prispieť k zvýšeniu fyzickej

zdatnosti a tým aj k zlepšeniu zdravotného stavu a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku. Klientom poradne optimalizovania pohybovej aktivity bola doporučená fyzická aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy a obezity, pozitívneho ovplyvňovania TK u hypertonikov a hladiny HDL-cholesterolu. Klienti absolvovali vyšetrenie funkčnej zdatnosti tela a bola im poskytnutá pohybová inštrukcia.

Pre žiakov ZŠ Pata bola realizovaná prednáška a beseda zameraná na význam pohybovej aktivity, ktorej sa zúčastnilo 32 žiakov.

V spolupráci s vedením Bilingválneho gymnázia v Galante, bol realizovaný projekt NAPPPA, v rámci ktorého boli monitorované vybrané ukazovatele zdravia študentov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu, v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Študenti absolvovali edukáciu zameranú na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Projektu sa zúčastnilo 8 študentov gymnázia v okrese Galanta.

**OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV,
KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Usmernenie k projektu úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2020 a ďalšie roky (Projekt č. 1.8; od 1.1.2020 Projekt č. 1.4.)

Tabuľka zápisov z kolaudácií:

P. č.	Dátum	Objekt a miesto	Výrobok (+ značka, popis)	Dodávateľ alebo výrobca	Druh materiálu	Kraji na pôvodu	Dokumentácia k výrobku	Doplňujúce info napr. dôvody nepredloženia dokumentácie a pod.
1.	12.02.2020	„Polyfunkčná zóna Prúdy Sereď, I. a II. etapa – SO.17 - Vodovod – severná vetva, SO.18 Vodovod – južná vetva	Rúry a hydranty - rozvody pitnej vody pre IBV, cca 1050 m	PIPELIFE CZECH, s.r.o., Kučovany 1778, 765 02 Otrokovice, ČR	HDPE	ČR	VÚSAPL, a.s., Novozámocká 179, Nitra	
			Hydranty nadzemné	Fabrika Armatur „JAFAR“ S.A., ul. Kadiego 12, Jaslo:		Poľsko	Technický a skúšobný ústav Piešťany, š.p., Krajinská cesta 2929/9, Piešťany	
2	30.01.2020	„IBV Trnavská, Kasárenská 2 – I. etapa“, - SO 02 Vodovod, k. ú. Sereď	rúry, rozvody pitnej vody k RD, dĺžka 145 m,	PIPELINE CZECH, s.r.o. Kučovany 1778, 762 02 Otrokovice	PE - HD	ČR	VÚSAPL, a.s., Novozámocká 179, Nitra - certifikát zhody	
			2 podzemné hydranty	Zaklad Produkcyjny BOHAMET S.J., Henryk Bogusz, Jaroslav Halarewicz, 86-005 Biale Blota, Ciele 91 k/Bydgoszcy		Poľsko	Technický a skúšobný ústav Piešťany, š.p., Krajinská cesta 2929/9, Piešťany – certifikát zhody	
3	10.07.2020	Novostavba bytového domu, Mostová	Nerezové vlnovcové trubky	Dodávateľ IVAR-CS s.r.o., výrobca SITEF SERVICE Srl – Z. I. Villa Zacchea, Castellalto (Italy)	Nerez typ IVAr, SITE-TR,	Taliano	Prehlásenie o zhode od IVAR CS na základe skúšky SZU Brno	
			Miešacie batérie „GALAXI, Color, Danuve, Myjava, Ekono“	Samplus s.r.o., Javorinská 1208, 907 01 Myjava		SR	SK-Certifikát zhody SK03-ZSV-0162 z 31.03.2006, vydal TSÚ Piešťany	Bytové príslušenstvo vnútorného vodovodu
			Zdravotno technické armatúry rady „EASY“	RAF ARMATURY s.r.o., Lipenská 49, Olomouc		ČR	Prohlášení o shode výrobku, vydal RAF armatury na základe certifikátu č. 227/C5a/2018/0335 Certifikační společnost s.r.o., Pražská, Praha 10 – Hostivar z 14.06.2018	
			Guľové kohúty Samplus DN 10- DN 100	Dodávateľ Samplus s.r.o., Bratislava, výrobca AMG JUST VALVE 317600 Zuhuan Zhejiang		Čína	ES- Vyhlásenie zhody, vydal dovozca dňa 01.01.2012	
			Rúry z HDPE PE 100	Výrobca PIPELIFE CZECH, s.r.o., Kučovany 1778, Otrokovice	HDPE	ČR	Vyhlásenie o parametroch, vydal zástupca v SR – PIPELIFE SLOVAKIA s.r.o., Piešťany z 19.05.2014	

RÚVZ Humenné

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

V rámci plnenia akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR bol naplánovaný odber legionel v pitnej vode vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb okresov Humenné, Medzilaborce a Snina, z dôvodu nevhodnej epidemiologickej situácie (COVID -19) bol termín tejto úlohy presunutý na rok 2021.

1.2 Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Cieľom úlohy je získať prehľad o výrobkoch, ktoré sú na našom trhu používané v styku s pitnou vodou. Aj napriek tomu, že RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská, vyžadovali sme pri kolaudácii stavieb novostavieb údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov, vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 550/2007 Z.z.“). Nie všetky majú overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR, obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (hlavne migrácie olova). Získanú dokumentáciu sme zaslali na NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou so sídlom RÚVZ v Poprade.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a monitoringu odoberaných vzoriek z vodovodných kohútikov sme nezaznamenali pri vybraných chemických ukazovateľoch zvýšené hodnoty ukazovateľov (Cu, Ni, Pb).

Získavanie podkladov má poslúžiť pre prípravu jednotnej legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie a pre vypracovanie novelizácie vyhl. MZ SR č. 550/2007 Z.z.

1.5 Mapovanie aktuálneho výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

2 Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1 Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 59 obcí. V správe VVS, a.s., je 54 verejných vodovodov, verejné vodovody v obciach Jabloň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených päť vodných zdrojov. Zistené nedostatky boli konzultované s prevádzkovateľmi vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetrované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

2.2 Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. Tieto zdroje zásobujú bytové domy, ubytovacie, stravovacie, potravinárske, poľnohospodárske, priemyselné, školské a predškolské zariadenia. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 22 obcí a z celkového počtu 61 773 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 9 561 obyvateľov, čo je **15,47 %**. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 11 787 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných **40,60 %**. V okrese Snina z 34 obcí je 24 obcí bez verejného vodovodu a z 36 123 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 5 815 obyvateľov okresu, čo je **16,09 %**.

Z obcí okresu Humenné (Hudcovce, Humenné, Jasenov, Kochanovce, Lukačovce, Pakostov, Papín, Rovné, Slovenská Volová, Vyšný Hrušov, Zubné) bolo odobratých 19 vzoriek vôd, v okrese Snina (Kolbasov, Michajlov, Topoľa, Parihuzovce, Snina, Zboj) bolo odobratých šesť vzoriek vôd, v okrese Medzilaborce (Čabalovce, Čabiny, Čukalovce, Kalinov, Ňagov, Oľka, Palota, Radvaň nad Laborcom, Volica) bolo odobratých jedenásť vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kvalite pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z.z. (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 247/2017 Z.z.“). Najčastejšie, až v 75,3 % prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C a abiosestónu.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt amónnych iónov, dusičnanov, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, mangánu, zákalu a železa.

Zdravotné zabezpečenie individuálnych vodných zdrojov - ochrana, technický stav, dezinfekcia nie sú vždy vyhovujúce. Kvalita vody je kolísavá, nevyhovujúca a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (v priemere v rámci všetkých troch okresov cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

V rámci Svetového dňa v marci 2020 nebolo pre verejnosť zabezpečené orientačné vyšetrenia (testovacími prúžkami) vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov na stanovenie obsahov dusičnanov a dusitanov, z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie pri výskyte ochorenia COVID -19.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2020 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2020 prehodnotené nasledovne: Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 9 organizáciách na 20 pracoviskách, z evidencie bola vyradená riziková práca v jednej organizácii na jednej prevádzke. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk a chemický faktor v dvoch organizáciách na šiestich pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v siedmich organizáciách na 14 pracoviskách pre hluk, vibrácie a chemický faktor. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 29 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2020 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev. Kontrolovali sme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vykonané tri previerky. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov, osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Upozorňovali sme na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Pri kontrole používania a predaja prípravkov na ochranu rastlín sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu

použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2020 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2020 sme pri výkone ŠZD naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť subjektov, ktoré pri svojej činnosti používajú látky alebo zmesi klasifikované ako karcinogény a mutagény: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., Nexis Fibers a.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín. Evidujeme 23 subjektov, ktoré sa v regióne zaoberajú odstraňovaním azbestových materiálov zo stavieb: Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, František Salanci Humenné, Vladimír Lakata Snina, TESAR-DACH s.r.o. Humenné, REGENA ES s.r.o. Strážske, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Strechy M s.r.o. Sabinov, Inžiniering PLUS s.r.o. Majerovce, ASTANA s.r.o. Poprad, Tibor Galanda s.r.o. Snina, RONAR s.r.o. Košice, Dušan Poperník Svidník, LM CONSTRUCTION s.r.o. Trnava, Vokup Klim s.r.o. Prešov, R DREVO s.r.o. Michalovce, Strechy Štec s.r.o. Sedliská 48, SAMP Slovakia s.r.o. Bardejov, Andrej Mihaľ Giraltovec, DILMUN SYSTEM s.r.o. Bratislava, AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava a DIRECT CLUB s.r.o. Spišský Hrhov.

V roku 2020 bolo vydaných 42 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 26 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu v roku 2020 previerky neboli vykonávané.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu neboli v roku 2020 realizované žiadne aktivity.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sme realizovali informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci s nebezpečnými chemickými látkami na pracovisku. Informácie o prebiehajúcej kampani boli zverejnené na webovej stránke úradu.

Z dôvodu výskytu nového koronavírusu spôsobujúceho ochorenie COVID-19 sa „Deň otvorených dverí“ v rámci Európskeho týždňa BOZP neuskutočnil. Konzultácie a poradenstvo k otázkam týkajúcim sa ochrany a podpory zdravia pri práci zamestnanci oddelenia PPL telefonicky poskytovali podľa potreby priebežne počas roka. V roku 2020 bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola s orgánmi inšpekcie práce a NIP v spoločnosti SSE Slovakia s.r.o. v Humennom na prevádzke výroby priemyselných trhavín v lokalite Hubková Humenné.

V Prešovskom kraji je zabezpečená spolupráca s orgánmi inšpekcie práce a realizuje sa prostredníctvom vzájomnej spolupráce hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov a krajského odborníka HH SR za Prešovský kraj pre PPLaT Ing. Vladimíra Dzana. V roku 2020 sa z dôvodu ochorenia COVID-19 neuskutočnili žiadne pracovné stretnutia. Problematika realizácie spoločných previerok IP Prešov a RÚVZ Prešovského kraja bola prerokovaná telefonicky. Vzájomná spolupráca medzi Inšpektorátom práce Prešov a jednotlivými RÚVZ v Prešovskom kraji sa realizuje v potrebnom rozsahu v elektronickej forme, vzájomné postupy sú koordinované telefonicky.

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované použitie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom v Humennom **nebol** v roku 2020 zapojený do tohto projektu

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Plnenie:

V rámci I. etapy monitoringu príjmu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky obedového menu (polievka, hlavný pokrm, príloha A) v dvoch zariadeniach spoločného stravovania, a to v 1 zariadení spoločného stravovania reštauračného typu a v 1 zariadení spoločného stravovania uzatvoreného typu poskytujúce stravovacie služby na pracovisku a 1 vzorka chleba (od výrobcu v SR) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky boli v stanovenom termíne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

V rámci II. etapy bol zabezpečený monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 rokov – 35 rokov a 36 rokov – 54 rokov – v každej kategórii klientov).

Dotazníky boli v stanovenom termíne spracované a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

Vyhodnotenie:

Celkovo boli odobraté:

- 2 vzorky kompletného obedového menu, ktoré pozostávali zo 6 vzoriek, a to konkrétne z 2 vzoriek polievky, z 2 vzoriek hlavného pokrmu, z 2 vzoriek prílohy A, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 13 000 mg/kg,
- 1 vzorka chleba, pričom v odobratej vzorke chleba nebol prekročený obsah pridanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 18 000 mg/kg.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom v Humennom **nebol** v roku 2020 zapojený do tohto projektu.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie:

Etapy riešenia

a) Podpora zdravého štartu do života

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom materské centrá ani rodičovské centrá naďalej nie sú zriadené a neevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Matky na materskej dovolenke nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2020 evidujeme celkom 11 bufetov, z toho 8 pri SŠ a 3 pri ZŠ. Vykonané boli 4 kontroly. Sortiment bufetov pozostáva z balených cukrovíniiek, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárenských výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené. Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie, 100% prírodné ovocné šťavy a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS, vysoká cena). V našich bufetoch je aj predaj presladených želatínových cukrovíniiek, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt a predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich ponuku, svoju prevádzku nimi zásobuje. Musíme však konštatovať, že prevádzkovatelia bufetov sa snažili aspoň čiastočne obmedziť dostupnosť týchto cukrovíniiek v zmysle ponúkaných druhov. Ďalej ich snahou bolo ponúknuť deťom aj už vyššie uvedené 100% prírodné ovocné šťavy (čapované), pričom detí odrádza ich vysoká cena.

Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

Školský mliečny program sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády SR č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády SR č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania.

Do mliečneho programu bolo v roku 2020 v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 72 škôl (Humenné 38, Snina 27, Medzilaborce 7), t.j. 49,7 %, z celkového počtu 145 škôl. Školský mliečny program je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, kde sme nezaznamenali problémy. Používa sa mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ - odborne i zdravotne spôsobilý.

Program **školské ovocie** je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100% ovocná šťava s rôznymi príchuťami.

Ďalej pri výkone ŠZD a ÚKP bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobnéj praxe (HACCP). Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy, frekvencie podávania vybraných druhov potravín a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

Zároveň v roku 2020 boli kontroly v zariadeniach spoločného stravovania pri školách zamerané hlavne na overenie dodržiavania opatrení vydaných ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, na základe záverov rokovania ústredného krízového štábu podľa § 48 ods. 4 písm. c) a e) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území SR a pandémie ochorenia COVID-19. Nariadené hygienické opatrenia sa vzťahovali na umožnenie vstupu do jedálne len s prekrytými hornými dýchacími cestami detí, žiakov, personálu (rúško), okrem času potrebného na konzumáciu nápojov a pokrmov, ďalej následná aplikácia dezinfekčných prostriedkov na ruky žiaka, obsluha žiakov (obslužný personál – jednorazové rukavice, rúška), pri vstupe umiestnenie oznamu o uvedených povinnostiach, dodržiavanie pravidelného vetrania a dezinfekcie stolov a stoličiek v jedálni. Kontrolované bolo aj zabezpečenie príchodu žiakov do jedálne (postupne, po skupinách), balenie príborov a pod. V kuchyni bolo kontrolované dodržiavanie prísnych hygienických požiadaviek - osobná hygiena personálu (rukavice, rúška, jednorazové pracovné pomôcky), prevádzková hygiena - čistenie a dezinfekcia (podláh, pracovných plôch, kľučiek, nástrojov, pomôcok, prístrojov, servírovacieho riadu a pod.). V zariadení pre osobnú hygienu zabezpečenie, resp. vybavenie priestorov tekutým mydlom, papierovými utierkami a vykonávanie dezinfekcie (WC pre žiakov pri jedálni -dezinfekcia každú hodinu). Opatrenia sa dodržiavali - na drobné nedostatky boli prevádzkovatelia upozornení a poučení o ďalšom postupe pri prevádzkovaní v období pandémie.

V roku 2020 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež nebol vykonaný odber vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť, nebol vykonaný ani odber vzoriek varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie (ZŠS-ŠJ prevádzkovali nepravidelne – COVID 19, problém pri plánovaní odberu vzoriek), ale odobratých bolo 40 sterov z povrchov v ZŠS-ŠJ.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (čerstvé ovocie - citrón, pomaranč a pod.) alebo len málo sladených nápojov.

V rámci ÚKP bol kladený dôraz aj na vysledovateľnosť mäsa a vajec, DS a DMT potravín.

V okresoch Humenné a Medzilaborce sa v ZŠS-ŠJ diétna strava nepripravuje, pripravuje sa len v jednom predškolskom zariadení, a to v okrese Snina (šetriaca, diabetická a bezgluténová diéta). V zariadeniach pre deti a mládež sa doposiaľ stravovalo približne 90 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov. V tomto šk. roku 2020/2021 počet stravníkov nevieme porovnať s predchádzajúcim obdobím, a to nielen v súvislosti s projektom „obedy zadarmo“, ale aj z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 a problematického prezenčného vyučovania žiakov v školách.

Jedálne lístky sú pravidelne zostavované, primerane pestré, je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel, a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Správnu

vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS - ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V prípade potreby spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v minulosti sme sa zúčastnili aj na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

d) Podpora pohybových aktivít

Počas výkonu ŠZD pravidelne sledujeme aj priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvične, cvičebne, posilňovne, ihriská).

Zariadenia pre osobnú hygienu žiakov pri TV majú žiaci vyčlenené, môžu ich využívať.

Priestory pre pohybovú aktivitu žiakov sa v školách pravidelne udržiavajú, niektoré sú aj po čiastočnej rekonštrukcii.

Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, zimný štadión a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriská.

Vonkajšie telovýchovné plochy sú síce k dispozícii, v rámci možností upravené, no ich vybavenie nezodpovedá dnešnému štandardu (vykosené, vyasfaltované plochy). Len pri dvoch z kontrolovaných ZŠ boli vonkajšie telovýchovné plochy po rekonštrukcii (multifunkčné ihrisko s umelou trávou, tartanová dráha s doskočiskom alebo iným podobným povrchom zodpovedajúcim súčasne platnej legislatíve). Multifunkčné ihriská s umelou trávou sú zriadené pri viacerých zariadeniach pre deti a mládež, niektoré však patria obci, ale sú zriadené na pozemkoch pri objektoch škôl a žiaci ich pravidelne využívajú v rámci hodín TV. Priestory pre telovýchovu a šport na školách sa využívajú denne, aj v rámci mimoškolských aktivít pre deti v školskom klube, v rámci krúžkovej činnosti, tréningov športovcov a pod. Vykonané boli len 2 kontroly.

Sledovanie realizácie foriem pohybových aktivít na školách :

- telesná výchova na školách je zaradzovaná v rámci rozvrhu hodín na každej vyučovacej hodine,
- počas vyučovacieho procesu pri únave žiakov sa realizujú v rámci vyučovacích hodín telovýchovné chvíľky, resp. malé formy TV v školách; aktívny odpočinok počas prestávok sa realizuje len na 1. stupni,
- počas prestávok sa často využívajú pre pohyb detí spevnené plochy v areáloch škôl, ihriská, oddychové zóny; počas nepriaznivého počasia stolno-tenisové herne, stolno-tenisové stoly na chodbách škôl a pod.,
- počet hodín TV do týždňa 2 x, pri športových triedach 3 x; počet necvičiacich žiakov počas hodín TV nie je vysoký, stáva sa to len ojedinele,
- úplne, resp. čiastočne oslobodených žiakov základné školy nemajú, alebo je ich zastúpenie len v menšej miere, z toho dôvodu sa zdravotná TV na týchto školách nerealizuje; horšie je to s necvičiacimi žiakmi na SŠ, ale ani tam sa zdravotná TV nerealizuje (potrebná je odborná spôsobilosť pedagóga na výkon zdravotnej TV a školy takých pedagógov nezamestnávajú),
- pohybovými aktivitami detí oslobodených od TV sa škola nezaobrá, pretože nie je možné sústrediť v jednej skupine na jednej škole viacerých žiakov s rovnakým telesným postihnutím (rôzne zdravotné indikácie); čiastočne oslobodení žiaci sa zúčastňujú na hodinách TV spolu so zdravými žiakmi s tým, že vyučujúci rešpektuje ich obmedzenia,
- na niektorých školách sa každoročne organizuje športovo-zábavné popoludnie pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj a pod.
- základné školy pre žiakov každoročne zabezpečujú plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a ŠvP - ich realizácia bola v roku 2020 skomplikovaná pandémickými opatreniami.

V období od mesiaca marec 2020 bolo v školách striedavo nariadené dištančné vyučovanie s prezenčným, a to v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, od spomínaného obdobia zariadenia určené pre výučbu TV sa prestali využívať. Ďalej školy postupovali a postupujú až doteraz v zmysle usmernení MŠ SR, kde sú nariadené, resp. odporúčané mnohé obmedzenia vyplývajúce zo súčasnej situácie - pandémie ochorenia COVID-19 (obmedzenia pri využívaní športovísk, pohybovej aktivity žiakov v školách aj v rámci krúžkovej činnosti). Neodporúčalo sa ani organizovanie športovo-zábavných popoludní pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, a tiež ani súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj, plavecký, lyžiarsky výcvik aj ŠvP a pod.

4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Plnenie :

Tento projekt bol realizovaný v roku 2020 v dvoch etapách čiastočne (1. etapa marec - jún, nerealizovala sa, 2. etapa júl až – november – bola zrealizovaná), kedy bol nami zabezpečený odber 0 + 17 vzoriek piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach. Piesok z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v tomto kalendárnom roku nebol odobratý (COVID-19), ihriská s pieskoviskami nebolo možné využívať z dôvodu nariadenia ÚVZ SR. 1. etapa nebola realizovaná z dôvodu dištančného vyučovania, MŠ neboli v prevádzke (opatrenia COVID-19), pieskoviská pri MŠ sa pochopiteľne nevyužívali. Odobraté vzorky piesku v 2. etape, (MŠ činnosť zabezpečovali), boli vyšetrené (parazitárne, bakteriologické vyšetrenie) v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. 16 vyšetrených vzoriek bolo vyhovujúcich, jedna vzorka piesku nevyhovovala požiadavkám uvedeným v § 3 vyhl. č. 521/2007 Z. z. v ukazovateli vajíčka helmintov alebo iné vývojové štádiá helmintov, za čo bola účastníkovi konania uložená bloková pokuta podľa § 57 ods. 41 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. vo výške 150 eur. Zo strany rodičov neboli vznesené podnety na kvalitu piesku v pieskoviskách, pri jednotlivých odberoch vzoriek neboli zisťované nedostatky, preto neboli vydané ani žiadne opatrenia. Podrobná správa bola v stanovenom termíne zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí v MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnenie :

Vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu (COVID-19), realizácia vyššie uvedeného projektu bola presunutá na jarné obdobie roku 2021.

4.4 Úrazy u detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Plnenie :

V priebehu roka 2020 projekt nebol realizovaný RÚVZ so sídlom v Humennom.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Každý rok lekárom zasielame očkovací kalendár, ktorý je zverejnený aj na internetovej stránke úradu.

V roku 2020 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %. Na hranici (95,6 %) sme zaznamenali preočkovanie proti MMR roč. narodenia 2018 v okrese Medzilaborce. Dôvodom je pobyt detí s rodičmi v zahraničí (3,3 %).

V Humennom bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, kompetencie patria MV SR.

Počet zaočkovaných utečencov za obdobie september 2019 – september 2020 vakcínou M-M-RVAXPRO – očkovaných 5 detí.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2020 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení. Surveillance bolo poznačené pandémiou ochorenia COVID-19. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2020 sme nahlásili do EPIS-u celkom 6672 prípadov prenosných ochorení, z toho 5928 potvrdených prípadov ochorenia COPVID-19 (Humenné – 3313, Snina – 2037, Medzilaborce – 578).

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame najmä prostredníctvom internetovej stránky úradu, resp. prostredníctvom médií.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému.

Do systému EPIS sme v roku 2020 nahlásili celkom 6672 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnisk 4683. V systéme sme spracovali 506 epidémií a 66 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zameriavame na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2020 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 174 prípadov nozokomiálnych

nákaz (115 NN Humenné, 59 NN Snina). Po hlásení pozitívnych výsledkov z laboratórií a v rámci šetrenia nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach sme vylúčili cca 20 ochorení, ktoré nezodpovedali definíciám NN.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2020 vykonali 10 previerok zdravotníckych zariadení a odobrali sme 360 vzoriek povrchových sterov z prostredia. Odobrali sme 18 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 53 sterilizačných prístrojov.

Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Ide o kontinuálnu štúdiu v zdravotníckom zariadení Nemocnica A. Leňa Humenné a.s..

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19 sa vo februári a v septembri 2020 uskutočnilo rokovanie Regionálnej protiepidemickej komisie.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme pravidelne zasielali usmernenia a informácie týkajúce sa ochorenia COVID-19.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2020 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní podpora zdravia a výchova k zdraviu

V roku 2020 nám bol nahlásený nahlásený 1 prípad ako Bezpríznakový stav infekcie HIV.

Prostredníctvom besied v rámci Svetového dňa boja proti AIDS bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl a študentom stredných škôl. V roku 2020 bolo spolu realizovaných 5 besied pre 67 žiakov a študentov.

V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel. Článok venovaný problematike HIV/AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu.

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník.

V roku 2020 sme daný projekt nerealizovali z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

9 Podpora zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení. **Realizácia aktivít bola značne ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID-19.**

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február – realizovaná bola jedna beseda zameraná na prevenciu rakoviny hrubého čreva. Besedy sa zúčastnilo 12 ľudí v produktívnom veku. V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

Týždeň mozgu – 16. – 22. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme nevykonávali pre pandémiu COVID-19. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň vody - 22. marec – aktivity o význame vody pre ľudský organizmus sme nerealizovali z dôvodu pretrvávania pandémie COVID – 19.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún – k tomuto svetovému dňu sme pripravili panel v priestoroch úradu.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september – odborný panel k danej tematike bol umiestnený v priestoroch úradu.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - v priestoroch úradu bol umiestnený panel s odbornými informáciami.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V mesiacoch jún - september 2020 sme realizovali dotazníkový prieskum „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia a správanie sa obyvateľov SR 2019 - 2021“. Dotazníky nám boli zaslané z ÚVZ SR. Zabezpečili sme vyplnenie 56 dotazníkov u respondentov v príslušných vekových kategóriách. Vyplnené dotazníky sme zadávali do pripravenej masky v exceli a následne v určenom termíne zaslali na ÚVZ SR.

V mesiacoch október – december 2020 sme realizovali dotazníkový prieskum „Prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu“. Prieskumu sa zúčastnilo 43 respondentov vo vekovej skupine 15. – 29. rokov. Vyplnené dotazníky sme zadali do pracovného hárku v exceli a následne zaslali na ÚVZ SR.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2020 boli realizované 2 besedy pre 40 detí a žiakov v Humennom.

9.3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit

V roku 2020 sme realizovali zdravotnú výchovu pre deti a žiakov znevýhodnených komunit zameranú na hygienu tela, hygiena rúk - nácvik, prevenciu a podporu zdravého životného

štýlu a prevenciu ochorení. Spolu sme realizovali 3 edukačné aktivity (MŠ a ZŠ Podskalka Humenné, ZŠ Koškovce) pre 64 detí a žiakov.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V roku 2020 sme vykonali 1 besedu zameranú na prevenciu užívania alkoholu pre 6 žiakov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali 1 besedu v dennom centre v Humennom zameranú na informácie o činnosti mozgu (13 edukovaných).

9.6 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skríning zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2020 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 49 (16 mužov a 33 žien), z toho 18 prvovýšetrených klientov (4 muži, 14 žien) a 60 opakovane vyšetrených klientov (12 mužov, 19 žien). Z celkového počtu klientov bolo 11 fajčiarov (2 muži a 9 žien). Počas akcií v rámci svetových dní (mimo TZS) sme v roku 2020 vykonali u 12 osôb meranie krvného tlaku a pulzu, 25-im osobám sme odmerali množstvo telesného tuku, 13-im osobám sme určili indexy BMI, svalovú hmotu, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus a odmerali OP a váhu tela, u 12 osôb sme určili hladinu celkového cholesterolu z kapilárnej krvi.

Počas roka sme realizovali prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia 1 výjazd, na ktorom sme zabezpečili komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce (Slovenská pošta Humenné), počas ktorých sme vyšetřili 16 klientov z celkového počtu vyšetrených klientov.

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí školy. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia (tajničky, pracovné listy, kvízy). V prevencii užívania alkoholu sme realizovali 1 edukačnú aktivitu pre 6 žiakov, v prevencii užívania drog sa realizovala 1 aktivita a edukovaných bolo 29 žiakov.

Spolu sme v prevencii drogových závislostí realizovali 2 aktivity a edukovaných bolo 35 žiakov.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 sme nerealizovali plnenie úlohy č. 5.1.1 z dôvodu opatrení pandémie COVID – 19.

Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:

V prostredí škôl realizujeme aj besedy a prednášky na témy súvisiace so zdravým životným

štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita). Spolu sme prezentovali v materských školách a na základných 2 prednášky pre 40 detí a žiakov. V oblasti prevencie HIV a AIDS sme uskutočnili 5 aktivít a edukovaných bolo 67 žiakov a študentov.

Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Hygienické návyky (44 aktivít – 756 edukovaných), Dopravná výchova (2 aktivity – 26 edukovaných) spolu s premietaním DVD s danou tematikou, Aktivity zamerané na pamäť (7 aktivít – 99 edukovaných), Pes tulák (3 aktivity – 50 edukovaných). Spolu bolo realizovaných v materských a základných školách 56 edukačných aktivít.

RÚVZ Košice

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v troch prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Zároveň vykonávajú štátny zdravotný dozor a odoberajú vzorky vody z umelých bazénov na kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platenej služby kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v umelých bazénoch v zdravotníckych zariadeniach (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie. Počet odberov vzoriek vôd predovšetkým z umelých bazénov bol v roku 2020 výrazne ovplyvnený nariadenými opatreniami v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

Z VUK Ružín bolo odobratých 8 vzoriek vôd, z toho počtu 3 nevyhoveli v ukazovateľoch: cyanobaktérie (2x), chlorofyl *a* (3x) a priehľadnosť (2x). Pri odbere vzoriek vôd dňa 19. 08. 2020 bol vizuálne zaznamenaný hojný až masový výskyt cyanobaktérií a kvalita vody bola hodnotená stupňom II. podľa tabuľky č. 1 vyhl. MZ SR č. 309/2012 Z. z. Následne bolo dňa 21. 08. 2020 obci Košická Belá písomne oznámené, že kvalita vody je zhoršená a preto sa neodporúča kúpanie pre citlivú časť populácie – pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom. Laboratórne analýzy vzoriek vôd odobratých dňa 25. 08. 2020 potvrdili ďalšie zhoršenie kvality vody na kúpanie, MH v ukazovateľoch cyanobaktérie (153000 buniek/ml) a chlorofyl *a* (134,1 µg/l) bola prekročená, preto dňa 26. 08. 2020 RÚVZ Košice rozhodnutím nariadil opatrenie, ktorým zakázal kúpanie. Dňa 25. 08. 2020 bola odobratá v mieste najvyššieho výskytu cyanobaktérií vzorka povrchovej vody a vzorka vodného kvetu a tieto boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR. V zmysle protokolu o skúškach č. 1674/2020 zo dňa 21. 09. 2020 vo vode nebola zistená prítomnosť toxínov, % účinku na skúšané organizmy bolo nižšie ako 30 %. V rámci ekotoxikologického vyšetrenia vodného kvetu bola zistená 100 % mortalita na skúšaný organizmus *Thamnocephallus platyurus* pri dobe expozície 24 hodín. V rámci chemického vyšetrenia toxíny zistené neboli.

Z VUK „Pod Bukovcom“ bolo odobratých 7 vzoriek vôd. Voda vykazovala I. stupeň – vhodná kvalita vody – A. Na vodnej hladine ani v jej blízkosti sa nevyskytoval žiadny odpad ani prírodné znečistenie. Kvalita vody vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyhovela na kúpanie.

Mesto Košice opäť realizovalo opatrenia na zlepšenie kvality vody v štrkovisku Jazero v Košiciach. Do vody bol 1x aplikovaný prípravok PAX – LR a 1x prípravok PROFI baktérie. Zamestnanci RÚVZ Košice vykonávali odbery vzoriek vody na základe objednávky Mesta Košice (celkovo 36 vzoriek zo 4 odberných miest na stanovenie biologických ukazovateľov vo voľnej vode a vo vode odobratej planktónovou sieťkou) a MČ Košice Nad Jazerom (3 vzorky vôd). V rámci ŠZD bolo odobratých ďalších 48 vzoriek vôd. Do IS VNK boli zadané len výsledky z odberných miest („Pláž“ a „KVL Trixen“). Vo vzorkách vôd odobratých dňa 05. 08. 2020 boli zistené hodnoty cyanobaktérií nad 20 000 buniek/ml vody na 2 odberných miestach. Následne RÚVZ Košice dňa 07. 08. 2020 vydal odporúčanie pre citlivú časť populácie – pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom nekúpať sa vo vode s takouto kvalitou.

V KS 2020 bola monitorovaná kvalita vody v troch prírodných vodných plochách bez štatútu prírodného kúpaliska a vody určenej na kúpanie a to v štrkoviskách Geča a Čaňa a jazere IZRA. Všetky vzorky boli vyhodnotené ako nevyhovujúce. Na štrkovisku Geča bola zistená znížená priehľadnosť vody, na štrkovisku Čaňa bola prekročená MH v ukazovateľoch cyanobaktérie (273200 buniek/ml vody) a chlorofyl (73,4 µg/l) a znížená priehľadnosť vody, v jazere Izra bola znížená priehľadnosť vody.

V roku 2020 bola kontrolovaná kvalita vody na kúpanie aj z umelých bazénov. Celkovo bolo odobratých 175 vzoriek bazénovej vody, z ktorých 40 vzoriek nevyhovelo požiadavkám vyhl. vo všetkých skúšaných ukazovateľoch, z toho počtu 5 v mikrobiologických ukazovateľoch (3x Pseudomonas aeruginosa a 2x kultivovateľné mikroorganizmy). Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a to zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku, bol vydaný na dvoch umelých kúpaliskách.

Mesto **Košice** je zásobované pitnou vodou z tzv. „Košického skupinového vodovodu“, resp. skupinového vodovodu „Turňa - Drienovec - Košice“. Pitná voda je do spotrebiska privádzaná z viacerých lokalít a v jednotlivých častiach mesta je miešaná. Zdrojom pitnej vody pre tento vodovod je povrchová a podzemná pitná voda z niekoľkých lokalít, a to z: Vodárenskej nádrže Starina, Vodárenskej nádrže Bukovec, Čermeľských prameňov, studní pri rieke Hornád a vodárenských zdrojov z lokality Družstevná pri Hornáde, sústavy vodárenských zdrojov Turňa - Drienovec - Košice a potoka Čierna Moldava. Mestská časť Kavečany má samostatný vodovod a je zásobovaná pitnou vodou z vlastných, podzemných vodárenských zdrojov „Pstružník“. Mesto Košice má takmer 99 % zásobovanosť z vodovodu. Kvalita pitnej vody v „Košickom skupinovom vodovode“ je stabilná a zdravotne bezpečná.

Zamestnanci RÚVZ odobrali v meste Košice v roku 2020 - 84 vzoriek pitnej vody v rámci monitoringu kvality pitnej vody (4 vzorky v rámci úplnej analýzy a 80 vzoriek v rámci minimálnej analýzy) a 29 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu ŠZD.

Obyvatelia okresu **Košice - okolie** sú v prevažnej miere zásobovaní podzemnou pitnou vodou, z povrchových zdrojov sú zásobované obce: Bukovec, Malá Ida, Baška, Budimír, Nová Polhora, Chrastné, Hrašovík, Kráľovce, Rozhanovce, Ploské, Herľany, Poproč a časť mesta Medzev. V 2 obciach (Vyšný Medzev - časť Lucia Baňa a časť obce Vajkovce - lokalita „Slnečná stráň“) je zásobovanie pitnou vodou riešené z podzemného a povrchového zdroja. V okrese Košice - okolie je napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod cca 70 %. Okres aj naďalej ostáva hlboko pod celoslovenským priemerom v počte zásobovaných obyvateľov zdravotne bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov. Aj napriek tomu, že v niektorých obciach je vybudovaný verejný vodovod, stále zaznamenávame nižší záujem občanov o napojenie sa na existujúci vodovod, ako aj pokles spotreby pitnej vody na jedného obyvateľa. V roku 2020 bola schválená II. výnimka na použitie pitnej vody zo skupinového vodovodu Boliarov - Bačkovík - Kecerovce, ktorá nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody v ukazovateli arzén (do 12. 10. 2023). Aj napriek nepriaznivej situácii v zásobovaní obyvateľstva okresu Košice - okolie pitnou vodou, neboli v roku 2020 evidované epidémie, kde by faktorom prenosu bola pitná voda.

Zamestnanci RÚVZ odobrali v okrese Košice - okolie v roku 2020 - 179 vzoriek pitnej vody v rámci monitoringu kvality pitnej (28 vzoriek v rámci úplnej analýzy a 151 vzoriek v rámci minimálnej analýzy) vody a 24 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu ŠZD.

2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2020 bolo vydaných 76 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to:

- a) **63 rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík** s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- b) **13 nových rozhodnutí** na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a posúdenie zdravotného rizika pri práci.

72 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie bolo zrušených z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku pracovísk.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách v obmedzenej miere v súvislosti s pandemiou COVID-19 vykonaných **159** kontrol.

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR 2011.

Na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie a štvrtej kategórie, neboli uložené pokuty.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2019 a 2020

	<i>rok 2019</i>	<i>rok 2020</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	15	13	- 02
Prehodnotenú rozhodnutia RP	61	63	+ 02
Vydané rozhodnutia spolu	76	76	rovnako
Zrušené rozhodnutia RP	68	72	+ 04
ŠZD – kontroly RP	173	159	- 14

Prehľad počtu subjektov s RP a exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za roky 2019 a 2020

Okres	Za rok 2019			Za rok 2020		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.		Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.	
		spolu	z toho žien		spolu	z toho žien
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	120	12 523	1 233	126	11 097	1 118

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2016 – 2020 (trendy)**

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2020		2019		2018		2017		2016	
spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien
11 097	1 118	12 523	1 233	12 432	1 219	12 094	1 179	12 042	1 111

Z celkového prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že v priebehu roka 2020 došlo oproti predchádzajúcim štyrom rokom k zníženiu počtu zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to v dôsledku prehodnotenia expozície faktorom práce na existujúcich pracoviskách, organizačných zmien na pracoviskách a zníženia počtu zamestnancov s rizikovými prácami.

Odbor chemických analýz:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	84	217	277
<i>stacionárny</i>	4	16	16
<i>spolu</i>	88	233	293

Rožňava – z firmy *Belmer* nám bolo dodaných 44 vzoriek na stanovenie koncentrácie pevného aerosólu. Z toho v 7 vzorkách bolo prekročenie menej ako 2-násobné.

Pre PZS Profmed Rožňava sme vykonali odber vzoriek pevného aerosólu vo firme Auranum Rožňava – 8 osobných odberov a 4 stacionárne, limity neboli prekročené.

Trebišov - v Tatragónke Trebišov sme odobrali 7 vzoriek pri zváraní nerezových a mangánových príložiek, z ktorých sa okrem pevného aerosólu v jednej stanovil Cr⁶⁺, v jednej Cr a Ni, v dvoch vzorkách Cr, Ni a Mn a v troch Mn v respirabilnej frakcii. U jedného zvárača bol prekročený pevný aerosól menej ako 2-násobne, u druhého bol prekročený pevný aerosól menej ako 2-násobne a mangán v respirabilnej frakcii viac ako 2-násobne.

Košice - pre ProCare sme stanovili vo firme Auguste Cryogenics pri zváraní nerezu v 4 vzorkách pevný aerosól a v 10 vzorkách sa okrem pevného aerosólu stanovil Cr a Ni. Všetky výsledky boli v limite.

Pre Železničné zdravotníctvo sme vo firme Magna odobrali 4 vzorky pevného aerosólu, ktoré boli v limite.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	7	23	28
<i>stacionárny</i>	10	46	72
<i>spolu</i>	17	69	100

Rožňava - 3 vzorky na stanovenie medi boli dodané z firmy Belmer, koncentrácie boli v limite.

Košice - pre PZS ProCare sme odobrali 10 vzoriek na stanovenie koncentrácie minerálnych olejov vo firme Magna, všetky hodnoty boli v limite.

Pre Železničné zdravotníctvo sme vo firme Magna odobrali 4 vzorky hliníka, ktoré boli v limite.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2020 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných 5 kontrol so zameraním na dodržiavanie právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Predmetom výkonu ŠZD boli pracoviská spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest s. r. o., konkrétne Laboratórium Studenej valcovne, Laboratórium Koksovne a Kvantometrické laboratórium, na ktorých boli vykonané spolu 3 kontroly.

Ďalšia z kontrol bola vykonaná v spoločnosti NEO SLOVAK a. s. v areáli U. S. Steel Košice, v ktorej sa pri tvrdom pochrómovaní valcov používa VTL – oxid chrómový (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 2 a zároveň karcinogén triedy 1A a mutagén triedy 1B).

ŠZD bol vykonaný aj v akreditovanom skúšobnom laboratóriu spoločnosti TEKO, a. s., v ktorom sa realizujú fyzikálno-chemické analýzy vzoriek vody.

V súvislosti so žiadosťami o posúdenie návrhov na skladovanie a manipuláciu s VTLaZ bolo vykonaných 5 obhliadok a vydaných bolo **5 súhlasných rozhodnutí**. Tri rozhodnutia boli vydané pre UPJŠ v Košiciach, pričom **2** z týchto rozhodnutí sa týkali **Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach** (Laboratórium prípravy nanomateriálov na Katedre fyzicky kondenzovaných látok na Ústave fyzikálnych vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a Technologický a inovačný park s Centrom technologického transferu, Centrom progresívnych materiálov a Centrom interdisciplinárnych biovied v MEDIPARKU v budove Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach).

Pre **Lekársku fakultu UPJŠ v Košiciach** bol vydaný súhlas na skladovanie a manipuláciu s VTLaZ na vedecko-výskumnom pracovisku Ústavu farmakológie v priestoroch MEDIPARKU na vyššie uvedenej adrese.

Súhlasné rozhodnutie bolo vydané aj pre **Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach**, výskumné pracovisko Laboratórium biomedicínskej mikrobiológie a imunológie.

Súhlas na skladovanie a manipuláciu s VTLaZ bol v uplynulom roku vydaný aj na pracovisku **Puncového úradu SR, pobočka Košice**.

Z uvedených rozhodnutí bol v **3 prípadoch** vydaný zároveň súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

V roku 2020 bolo rozhodnutím do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre chemické faktory klasifikované ako TLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 3) zaradených 200 zamestnancov, z toho 58 žien (v roku 2019 to bolo 218 zamestnancov, z toho 57 žien) a pre chemické faktory klasifikované ako VTLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 1 a 2) bolo zaradených **15 zamestnancov** (mužov) v spoločnosti USSK.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo v priebehu uplynulého roka zaznamenané. Rovnako nebola zaznamenaná ani mimoriadna, resp. havarijná situácia.

V sledovanom období bolo vydaných spolu **57 osvedčení o odbornej spôsobilosti**, z toho **45 osvedčení** bolo vydaných na prácu s VTLaZ a TLaZ a **12 osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie**. Všetky osvedčenia boli vydané bez vykonania skúšky, nakoľko komisia vzhľadom na krízovú situáciu nezasadala.

	Počet
Previerky	5
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	45

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vydal v roku 2020 **10 rozhodnutí** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej len USSK) bolo vydaných 6 rozhodnutí, a to pre DZ Mechanika (expozícia Cr⁶⁺), DZ Údržba (pracovný proces s rizikom expozície polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom (ďalej len PAU), útvar GM pre B a H (PAU), útvar GM environment (PAU), Útvar riad. pre SVT a SZ (PAU) a DZ Koksovňa (PAU).

Pre spoločnosť ISS Facility Services spol. s r. o. bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (PAU) na pracovisku DZ Koksovňa - práca vykonávaná profesiou čistič Koksovňa VKB1 a VKB3.

Pre spoločnosť RMS Košice s. r. o. bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác vykonávaných profesiou hutný murár do tretej kategórie pre KaMF (ohňovzdorné keramické vlákna - kremičitany).

Pre Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura Košice bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF vykonávaných profesiou pomocný pracovník v zdravotníctve na Dezinfekčnej stanici, pracovisko Tr. SNP 1 a rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami) vykonávaných na Klinike hematológie a onkohematológie, pracovisko Tr. SNP 1 profesiou praktická sestra a pomocný pracovník v zdravotníctve (PPvZ). Dôvodom podania nového návrhu na zaradenie prác do tretej kategórie bola zmena názvu profesie zdravotnícky asistent na praktická sestra a po posúdení zdravotného rizika z expozície KaMF zaradenie ďalšej profesie PPvZ do tretej kategórie.

V porovnaní s rokom 2019 sa **znížil** v roku 2020 počet zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre KaMF **o 56**. V roku 2020 to bolo spolu **717** (773 v roku 2019) zamestnancov, z toho 228 žien (219 žien v roku 2019) (zdroj ASTR), pričom v tretej kategórii to bolo 607 zamestnancov (648 zamestnancov v roku 2019), z toho 226 žien (219 žien v roku 2019) a vo štvrtej kategórii 110 zamestnancov (125 zamestnancov v roku 2019), z toho 2 ženy (0 žien v roku 2019).

Najviac zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF (konkrétne PAU) pracuje v **DZ Koksovňa, USSK**. Ide o 343 zamestnancov troch spoločností: USSK, ISS Facility Services s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých je do tretej kategórie zaradená práca s cytostatikami (**179** zamestnancov). Ide o **zdravotnícke zariadenia**: Východoslovenský onkologický ústav a. s.

s pracoviskami Oddelenie klinickej onkológie, Oddelenie radiačnej onkológie a Nemocničná lekáreň, Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice s pracoviskami Klinika hematológie a onkohematológie, Nemocničná lekáreň, Detská fakultná nemocnica Košice s pracoviskami Oddelenie detskej onkológie a hematológie, Nemocničná lekáreň a Odbor prevádzkových a technických činností - referát upratovacích činností. Významný je aj počet zdravotníckych zamestnancov (**43**), ktorých práca je zaradená do tretej kategórie pre expozíciu formaldehydu, ktorý je podľa nariadenia EPaR č. 1217/2008 v platnom znení klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1B. Ide o práce vykonávané v Dezinfekčnej stanici UNLP Košice profesiou verejný zdravotník, praktická sestra a PPvZ a práce vykonávané na Oddelení patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, laboratórny diagnostik, zdravotnícky laborant a sanitár a na Ústave patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach profesiami lekár, zdravotnícky laborant a sanitár.

V sledovanom období bolo v rámci ŠZD vykonaných **10 kontrol** zameraných na ochranu zdravia zamestnancov exponovaných na pracovisku karcinogénnym a mutagénnym faktorom (ďalej len KaMF). Z uvedeného počtu bolo 7 kontrol vykonaných na pracoviskách spol. USSK a v dcérskych spoločnostiach USSK v areáli U. S. Steel Košice.

Pri týchto kontrolách neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. a vykonávacích predpisov.

V roku 2020 bolo vydaných **5 rozhodnutí na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF** (UPJŠ - Technologický a inovačný park s Centrom technologického transferu, Centrom progresívnych materiálov a Centrom interdisciplinárnych biovied na 9. NP budovy Lekárskej fakulty na Triede SNP 1 v Košiciach, časť MEDIPARK, Sekcia I, LF UPJŠ Ústav farmakológie, Tr. SNP 1 Košice, UVLaF - Laboratórium biomedicínskej mikrobiológie a imunológie, Hlinkova 4/A, Košice, Puncový úrad Slovenskej republiky, pobočka Košice, Szakkayho 1, Košice a spoločnosť SIPAPRESS s. r. o., Učňovská 1, Košice.

V sledovanom období bolo vydaných **62 rozhodnutí**, ktorými bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom a pre prácu v expozícii KaMF.

V roku 2020 vydal úrad **139 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest** klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1A a v triede nebezpečnosti látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1, čo je o **32 rozhodnutí viac** ako v roku 2019.

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **exteriéri** boli schválené v 118 rozhodnutiach, z toho 100 x bol azbest odstraňovaný zo striech rodinných domov, bytových domov a nebytových budov (domov mládeže, kostol, sklad, kultúrny dom, chatka, nebytová budova), 3 x z fasády nebytovej stavby (telocvičňa, inžinierska stavba, väznica), 1 x zo svetlíkov strechy haly a 14 x bol odstraňovaný už demontovaný azbestocementový (ďalej azc) materiál uložený na pozemku.

Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **interiéri** boli schválené v 21 rozhodnutiach, z toho 1 x bol odstraňovaný azbest z podzemných priestorov kolektorov, 10 x pri demontáži stropných podhládov v pivniciach v bytových domoch, 1 x pri demontáži kanalizačného potrubia, 2 x pri demontáži odvetrávacích rúr, 1x pri odstraňovaní obkladu kancelárií, 1 x pri odstraňovaní rozvodu VZT v bytovom dome, 1 x pri odstraňovaní dažďových zvodov v bytovom dome, 1 x v lávkach v káblových kanáloch, 1 x vo vnútorných priečkach učebne, 1 x pri odstraňovaní dopravníkového pásu a 1 x pri demontáži dosiek v záchodoch.

Spolu bolo odstránených cca 586,83 t materiálov s obsahom azbestu (v roku 2019 to bolo cca 921,69 t.

V roku 2020 boli vykonané 2 kontroly zamerané na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z. z.).

V súvislosti s odstraňovaním azbestu zo stavieb boli šetrené 2 podnety. Predmetom prvého bolo odstraňovanie eternitovej strešnej krytiny z rodinného domu na Moravskej 88 v Košiciach. Vzhľadom k tomu, že demontáž bola vykonávaná ešte pred dorúčením podnetu a v čase výkonu ŠZD už bola pôvodná azc strešná krytina odstránená, nebolo možné vyjadriť sa k opodstatnenosti podnetu.

Druhý podnet sa týkal nesprávnej manipulácie s nebezpečným materiálom na rodinnom dome na ulici hraničiacej so vstupom do areálu ZŠ Staničná v Košiciach. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že v danej oblasti prebiehali práce na rekonštrukcii rodinného domu na Mudroňovej 11 v Košiciach, vo vzdialenosti cca 100 m od uvedenej školy. Súčasťou týchto prác bolo aj odstránenie pôvodnej eternitovej strešnej krytiny, pričom v čase výkonu ŠZD už bol demontovaný eternit zo stavby odvezený. Spoločnosť vykonávajúca demontáž si splnila povinnosti vyplývajúce z ustanovení zák. č. 355/2007 Z. z. a v čase výkonu ŠZD nebolo preukázané, že došlo k nesprávnej manipulácii s azc materiálom, na základe čoho bol podnet uzavretý ako neopodstatnený.

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2020 bolo zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu 280 zamestnancov, z toho 163 žien (zdroj ASTR) v 6 organizáciách (Kerkotherm a. s., UN. L. Pasteura Košice, Východoslovenský onkologický ústav, a. s., ČaSS s. r. o. , Detská fakultná nemocnica v Košiciach a USSK).

K najčastejšie sa vyskytujúcim látkam poškodzujúcim reprodukciu, patria dichróman draselný a fenoltaleín, ktoré sa používajú pri laboratórnych analýzach a sú zároveň klasifikované ako KaMF. Na pracoviskách v areáli USSK je významná aj expozícia 3,4 benzo(a)pyrénu.

Odbor chemických analýz:

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK dodaných	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
azbest	-	6	-	21	30
Cr ⁶⁺ Neoslovak		3	3	15	20
Nikel	1	13*	1	-	-
Cr ⁶⁺ Tatra-vagónka TV		1*			
Cr ⁶⁺ Auguste Cryogenics		4*			
Spolu	1	9	4	36	50

*tieto kovy boli stanovené ako ďalšie ukazovatele zo vzoriek započítaných ako pevný aerosól, preto sa v tejto

tabuľke uvádzajú ako karcinogény, ale nezapočítavajú sa ako vzorky ani ukazovatele a analýzy.

2 vzorky ovzdušia na stanovenie azbestu boli odobraté pre firmu Astana v kolektoroch sídliska Ťahanovce Košice, 2 vzorky materiálu na stanovenie azbestu boli odobraté a zaslané na analýzu do Nitry. Ďalšie 2 vzorky azbestu boli odobraté v bytových domoch v Sabinove pre firmu Frivan a v Prešove pre firmu Vokup klim.

1 vzorka na *stanovenie niklu* bola dodaná z firmy Belmer, 10 vzoriek niklu bolo odobratých vo firme Auguste Cryogenics pri zváraní nerezú a 3 v Tatravagónke Trebišov tiež pri zváraní nerezú. Všetky hodnoty niklu boli v limite.

Šesťmocný chróm bol stanovený v 3 vzorkách odobratých vo firme Neoslovak USS, v 1 vzorke Tatravagónka Trebišov a v 4 vzorkách vo firme Auguste Cryogenics, všetky hodnoty boli v limite.

Genetická toxikológia

V priebehu roka 2020 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom :

- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa - VKB1,CHÉMIA, VKB3,TARV
- STERIS AST SK s.r.o. Michalovce
- SWS Vojany s.r.o.

EXPEDOVANÉ VZORKY: 59

NEEXPEDOVANÉ VZORKY A KONTROLNÉ VZORKY: 14

2.2. INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2. 2. 1 Zdravé pracoviská

Úloha sa na plní vo všeobecnej rovine, nie je zameraná na konkrétne podniky. V rámci výkonu ŠZD sa vo všetkých dozorovaných zariadeniach kladie dôraz na kontrolu ustanovení platných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia, vrátane zdravia pracujúcej populácie z cieľom vytvorenia optimálnych - zdravých pracovných podmienok zo strany zamestnávateľov.

2. 2. 2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Úrad pravidelne komunikuje s IP Košice, a to najmä pri plánovaní a koordinácii spoločných previerok v rámci Košického kraja. Vykonané boli 4 spoločné stretnutia, dve z nich distančnou formou.

Na základe dohody zo spoločného stretnutia IP a RÚVZ Košice dňa 05. 05. 2020, bola v II. Q vykonaná spoločná kontrola zameraná na šetrenie podnetu doručeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach. IP Košice bol v tejto súvislosti požiadaný o spoluprácu. Išlo o kontrolu tzv. podvodnej činnosti, týkajúcej sa regulácie živočíšnych škodcov.

Ostatné aktivity boli z dôvodu pandémie COVID-19 obmedzené.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3. 2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky obedového menu z prevádzok zariadení spoločného stravovania a to: NAŠA – Jedáleň Južná trieda Košice

a zo zariadenia Univerzitnej nemocnice L. Pasteura oddelenia stravovacej prevádzky na Tr. SNP 1 v Košiciach. Zároveň boli odobraté tri vzorky pekárenských výrobkov, z toho 2 vzorky chleba a jedna vzorka rožok tukový. V odobratých vzorkách bol stanovený obsah NaCl.

Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavkám Výnosu MZ SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Výsledky boli spracované do určených tabelárnych prehľadov a boli zaslané na celoslovenské spracovanie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Odbor chemických analýz:

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch podľa výnosu MZ SR je maximálne 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskych výrobkoch maximálne 18 000 mg/kg.

V roku 2020 sme vyšetřili celkovo 26 vzoriek, ktoré boli odobrané odborom hygieny výživy, v ktorých sa monitoroval obsah kuchynskej soli.

Z RÚVZ Michalovce sme obdržali 7 vzoriek hotových pokrmov na obsah NaCl. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity.

Z RÚVZ Trebišov nám zaslali 7 vzoriek. Limitné hodnoty hotových pokrmov neboli prekročené.

Z RÚVZ Rožňava sme obdržali 6 vzoriek pokrmov. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy.

Z RUVZ Košice sme vyšetřili 6 vzoriek. Obsah soli nebol prekročený v žiadnej vzorke.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Bodu a) Podpora zdravého štartu do života

Úloha prebiehala cestou odboru podpory zdravia.

Bodu b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Cielený výkon ŠZD, tak ako po minulé roky, bol prioritne zameraný na:

- posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy,
- kontrolu pestrosti stravy,
- kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD,
- dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach ,
- hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.

Bodu c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive (6),
- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotných dôsledkov pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice (počet prednášok: 2).

Bodu d) Podpora pohybových aktivít

Pracovníci odboru HDM v rámci výkonu ŠZD v školách, vykonávajú aj kontroly telocviční a ich zázemia. V roku 2020 boli v súvislosti s výskytom pandémie ochorenia COVID-19 v rámci prijatých epidemiologických opatrení telovýchovné zariadenia uzavreté.

4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V čase sezóny t. j. od 1. marca do 30. novembra 2020 bolo odobratých 43 vzoriek piesku na mikrobiologické a biologické vyšetrenie. Vzorky boli odobraté z pieskovísk v MŠ a na detských ihriskách v rámci občianskej vybavenosti.

Nedostatky boli zistené v dvoch prípadoch na území mesta Košice (MŠ Hronská 7, MŠ Hrnčiarska 1) a v jednom prípade na území okresu Košice – okolie (ZŠ Bidovce), kde vzorky piesku z pieskovísk nevyhoveli limitu najvyššie prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku ustanoveného vyhláškou č. 521/2007 Z. z. (termotol. kol. baktérie, fekálne streptokoky).

Za zistené skutočnosti boli prevádzkovateľom pieskovísk uložené opatrenia na mieste v zmysle § 55 ods.2, písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z., a to: zákaz používania piesku v detskom pieskovisku.

Následnými kontrolami plnenia uložených opatrení bolo zistené, že prevádzkovatelia pieskovísk vykonali výmeny piesku. Piesok opakovanou kontrolou vyhovel limitu sledovaných ukazovateľov ustanovených vyhláškou č. 521/2007 Z. z.

Pri plnení úlohy odborom mikrobiológie životného prostredia v roku 2020 bolo analyzovaných 73 vzoriek pieskov, čo predstavuje 292 ukazovateľov a 1973 analýz. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 36 vzoriek a pre RÚVZ Michalovce 37 vzoriek. Nevyhovujúcich bolo 7 vzoriek a to, v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovelo 6 vzoriek a na prítomnosť helmintov rodu *Toxocara* 1 vzorka piesku.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

Realizáciu tejto úlohy zabezpečuje skupina pracovníkov zložená zo zástupcov pracovísk radiačnej ochrany na jednotlivých úradoch verejného zdravotníctva. V roku 2019 bola úloha zameraná na stanovenie individuálnych dávok pacientov a kolektívnych dávok pacientov z najfrekvencovanejších vyšetrení pomocou počítačovej tomografie a najfrekvencovanejších vyšetrení v nukleárnej medicíne.

Hodnotenie dávok pacientov pri jednotlivých vyšetreniach sa uskutočňuje na všetkých pracoviskách nukleárnej medicíny a všetkých pracoviskách, kde sú vykonávané CT vyšetrenia v rámci Slovenskej republiky. V rámci Košického kraja je 12 pracovísk, kde sa vykonávajú CT vyšetrenia a 11 pracovísk v rámci Prešovského kraja. Vyšetrenia metódami nukleárnej medicíny sa vykonávajú v Košiciach a v Michalovciach – Košický kraj a v Prešove a v Poprade – Prešovský kraj.

V roku 2020 boli analyzované údaje, ktoré boli zaslané na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach z pracovísk s CT zariadeniami a pracovísk nukleárnej medicíny. Dotknuté pracoviská zabezpečili zber údajov za obdobie troch mesiacov v roku 2019. Čo sa týka CT pracovísk, hodnotené boli 4 pracoviská v rámci Prešovského kraja a 8 pracovísk v rámci Košického kraja. Počty vyšetrení sa pohybovali od 662 do 2882

na jednotlivých pracoviskách. Výrazný počet vyšetrení bol zaznamenaný na pracoviskách Košického kraja. Pri analýze počtu vyšetrení na sledovaných pracoviskách bolo zistené, že prevažnú skupinu tvoria pacienti s vekom od 60 rokov a kulminuje vek okolo 70 rokov. Priemerný vek vyšetrených pacientov je 61 rokov. Medzi vyšetreniami žien a mužov nebol zaznamenaný výrazný rozdiel. Vo formulároch, ktoré boli zaslané na pracoviská s CT zariadeniami, boli uvedené pre jednotlivé vyšetrenia hodnoty DLP a pomocou konverzného faktora sme stanovili celkovú efektívnu dávku pre jednotlivé vyšetrenia. Najväčšie zastúpenie mali vyšetrenia hlavy a dosahovali od 9,8 % do 53,7 %. Vyšetrenia brucha tvorili od 4,3 do 25,7 % z celkového počtu vyšetrení. Na pracovisku vo Vyšných Hágoch tvorili vyšetrenia pľúc 91,4 % a na pracovisku VÚSCH v Košiciach tvorila CTA koronarografia 41,4 %. Najnižšie hodnoty efektívneho dávkového ekvivalentu boli stanovené pre vyšetrenia hlavy a dosahovali od 1,25 do 2,62 mSv. Hodnota efektívneho dávkového ekvivalentu pri vyšetreniach brucha sa pohybovala od 6 do 14,5 mSv a pre vyšetrenia hrudníka boli stanovené hodnoty od 5,3 do 16,7 mSv.

V rámci Košického a Prešovského sú prevádzkované 4 pracoviská nukleárnej medicíny. Najvyšší počet vyšetrení bol vykonaný na Inštitúte nukleárnej a molekulárnej medicíny v Košiciach (292) a najmenej na Oddelení nukleárnej medicíny NsP Š. Kukuru v Michalovciach (150). Priemerný vek vyšetrených pacientov sa na jednotlivých pracoviskách pohyboval od 56 do 62 rokov. Vyšetrených bolo dvakrát viac žien ako mužov. Priemerný úväzok efektívnej dávky sa pre scintigrafiu skeletu pohyboval od 3,18 do 3,81 mSv a pre perfúziu scintigrafiu pľúc od 1,69 do 1,99 mSv. Pre scintigrafiu obličiek bol stanovený úväzok efektívnej dávky 0,67 mSv a pre scintigrafiu štítnej žľazy 2,55 mSv.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9459/136291/2019 zo dňa 20.12.2019 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2020. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie, boli hlásené výskytly ochorení na **pertussis** a **parotitídu**.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 21 ochorení: v okrese Košice I – 2, Košice II – 4, Košice IV – 2, Košice okolie – 13. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 0 roč. =4x, 5-9 roč.=1x, 10-14 roč. =1x, 15-19 roč.=1x, 20 - 24 roč. = 1x, 25 - 34 roč. =1x, 35-44 roč. = 3x, 45-54 roč. = 2x, 55- 64 roč. =5x, 65 roč. a viac= 2x. V 9 prípadoch boli chorí očkovaní, 6 neboli očkovaní pre vek, 1 chorý nebol očkovaný pre kontraindikáciu a v 5 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

Laboratórne boli potvrdené 3 sporadické ochorenia na **parotitídu**: v okrese Košice IV (1x) a Košice oII (1x). Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 15-19 roč.=1x, 25-34 roč.=1x a 45-54 roč.=1x. V jednom prípade bol chorý očkovaný 2 dávkami a v dvoch prípadoch chorí neboli očkovaní pre vek.

Kontrola očkovania

V zmysle Odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR zn. č. OE/6372/2020, RZ-105567/2020 zo dňa 4.8.2020 bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek, vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni.

Výsledky kontroly pravidelného očkovania boli na celokrajskej úrovni priaznivé. Celková zaočkovanosť v rámci KK bola 95,8 % (pohybovala sa od 94,9 % do 96,9 %), minulý rok 96,1 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celookresnej úrovni došlo v 6 okresoch – v okresoch Košice II, III a IV, v okr. Spišská N. Ves, Michalovce a Trebišov. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov. Ako dôvod sú uvádzané: obavy z možného vzniku nežiaducich reakcií po očkovaní, výhrady vo svedomí – náboženské dôvody (v prípade vakcíny proti MMR), výhrady voči zloženiu vakcín (konzervanty, adjuvansy), výhrady voči kombinovaným vakcínam pre veľké množstvo prítomných antigénov. Príčinou je spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- posun povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov do neskoršieho veku detí,
- chyba malých čísiel v pediatrickom obvode,
- dlhodobý pobyt v zahraničí bez vyradenia z evidencie ambulancie.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli RÚVZ Košice u 30 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2019 za okres Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u detí na tetanus, poliomyelitídu, diphtériu, morbilli a rubeolu. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okr. Košice I - IV bolo hlásených 8 ochorení (v r. 2019 39 ochorení) a v okrese Košice okolie 13 ochorení na pertussis (v r. 2019 11 prípadov). Potvrdené boli 3 sporadické prípady ochorení na parotitídu (r. 2019 – 4 prípady).

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2019/2020

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2019/2020 **v okresoch Košice I-IV možno charakterizovať poklesom výskytu ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku** v porovnaní s predchádzajúcou sezónou a v okrese Košice – okolie nárastom

ochorení na akútne respiračné ochorenia a nárastom výskytu chrípky. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2019/2020 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 59630 ARO, čo predstavuje chorobnosť 52954,5/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2397 ochorení, chorobnosť 2128,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 4,0%. Spolu bolo hlásených 758 komplikácií (1,3%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 69199 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 59056,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2687 ochorení, chorobnosť 2268,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 9569, čo predstavuje 16% a chrípky o 290 prípadov, čo je 12,0% .

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 19918 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 49086,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1621 ochorení, chorobnosť 3994,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 8,1%. Spolu bolo hlásených 63 komplikácií (0,3%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 19879 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 54672,5/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1565 ochorení, chorobnosť 4304,2/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k nárastu počtu hlásených ARO o 39, čo predstavuje 0,1% a nárastu chrípky o 56 prípadov, čo je 3,5%.

V okresoch Košice I-IV sa krivka chorobnosti pohybovala od najvyššej 5209,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 5. KT), kedy bolo hlásených 4369 ARO (z toho 298 chrípok) po najnižšiu 364,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 16. KT), hlásených bolo 443 ochorení ARO (žiadna chrípka).

Najviac komplikácií – 108 bolo hlásených v 7. KT, čo tvorilo 2,8 % z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V okrese Košice okolie sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 3396,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 5. KT, kedy bolo hlásených 1625 ARO (z toho 155 chrípok), po najnižšiu 277,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 16. KT, hlásených bolo 104 ARO (z toho 1 chrípka).

Najviac komplikácií - 11 bolo hlásených v 6. KT, čo tvorilo 0,6% z celkového počtu hlásených ochorení.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo - špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice II vo vekovej skupine **6-14 ročných** – 27596,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 1158 ochorení v 5. KT.

V okrese Košice okolie bola najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine **0-5 ročných** a činila 8320,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 524 ochorení v 9. KT.

Najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice IV vo vekovej skupine 60+ 0,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri nulovom výskyte ochorení v 44. a 52. KT.

V okrese Košice okolie bola najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine 60+ ročných a činila 88,8//100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 7 ochorení v 17. KT.

Protiepidemická komisia:

Z dôvodu nízkeho počtu ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku v tejto sezóne regionálna protiepidemická komisia nezasadala.

Vyučovací proces:

V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30% chorobnosti žiakov prerušený vyučovací proces v 123 MŠ, 43 ZŠ a 7 SŠ. V okrese Košice okolie bol prerušený vyučovací proces v 78 MŠ a 41ZŠ.

Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):

V chrípkovej sezóne 2019/2020 boli hlásené z okresov Košice I – IV 4 ochorenia na chrípku A(H1N1), a to z okresu Košice I 1x, Košice II 1x a Košice IV 2x. U všetkých bol potvrdený vírus chrípky A (H1)pdm09.

V uvedenej sezóne sme zaznamenali 4 ochorenia na SARI a to z okresov Košice I 1x, Košice II 1x a Košice okolie 2x. Z nasofaryngeálnych výterov bol 1x potvrdený vírus chrípky A(H3), 1x vírus chrípky B a 2x negat. V dvoch prípadoch ochorenia končili úmrtím.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Nadalej priebežne pri metodických návštevách všeobecných lekárov sú zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti využívania systému EPIS v lekárskej praxi. Kontrola kvality údajov v EPIS sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nález sa komplexne spracovávali ohniska vybraných nákaz.

V roku 2020 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených individuálnych prípadov prenosných ochorení: 12 500 (z toho 968 nozokomiálnych nákaz)
- počet hlásení do SRV: 127
- počet epidémií: 53, z toho 20 rodinných (s počtom chorých 2) a 1 epidémia s počtom chorých 118 v ZSS (COVID-19).

V rámci epidemiologického vyšetřovania a prijatých opatrení boli vydané 2 rozhodnutia v okr. Košice I-IV. Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPIS-u je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2020 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **968 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2019 - 815), z toho bolo **238 črevných nákaz** (182 klostrídiových infekcií, 37 rotavírusových, 10 norovírusových, 5 adenovírusových, 2 salmonelózy 1 infekcia enteropatogénnymi E. coli, 1 šigelóza), **157 respiračných infekcií** (r. 2019 - 142), **138 infekcií v mieste chirurgického výkonu a popálenín** (r. 2019 - 96), **107 septických infekcií** (r. 2019 - 136), **195** ochorení zo skupiny **ostatných nozokomiálnych**

nákaz (r. 2019 - 115), **88 urogenitálnych infekcií** (r. 2019 - 58) a **45 nákaz kože a slizníc** (r. 2019 - 42).

Etiologický agens bol potvrdený v 946 prípadoch (3 x negatívny výsledok kultivácie, 22x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: mikroorganizmy rodu *Staphylococcus* 202x – druh *Staphylococcus aureus* 85x (z toho 70x MRSA), *Staphylococcus epidermidis* 41x (z toho 24x MRSE) a *Staphylococcus haemolyticus* 68x (z toho 46x MRSH). **Medzi najčastejších vyvolávateľov nozokomiálnych nákaz sa v r. 2020 zaradil aj koronavírus SARS-Cov-2, ktorý spôsobil 137 ochorení.** Ďalšími najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: *Clostridium difficile* 181x, *Klebsiella pneumoniae* 86x, *Pseudomonas aeruginosa* 73x, *E. coli* 65x a rotavírus 37x, a **250 nozokomiálnych infekcií (t.j. 25,83 %) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi. 47x bola nozokomiálna nákaza vyvolaná kmeňmi Enterobacteriaceae produkujúcimi karbapenemázy (*Klebsiella pneumoniae* 41x, *Pseudomonas aeruginosa* 5x a *E. coli* 1x).** Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt mikroorganizmov s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám, boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice hlásila 313 nemocničných nákaz (r. 2019-321x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 182 prípadov (r. 2019 - 23x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 165 ochorení (r. 2019 - 125x), Detská fakultná nemocnica Košice 143 ochorení (r. 2019 - 212x), Nemocnica Košice - Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 125 ochorení (r. 2019 - 72x), Železničná nemocnica s poliklinikou Košice - 16 NN (r. 2019 – 32x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 10 NN (r. 2019 - 28x). Medialyz s.r.o. – nešťatny dialyzačný stacionár hlásil 13 NN a 1 prípad nemocničnej nákazy zaznamenali v nešťatnom zdravotníckom zariadení – dialyzačnom stredisku Logman a.s.

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v rámci ŠZD vykonaných 200 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 1375 vzoriek, z toho 450 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 222 sterilných predmetov, 689 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 9 vzoriek dialyzačných vôd, 1 dezinfekčný roztok na kontrolu účinnosti a 10 vzoriek z ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 103 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku výrazne obmedzený z dôvodu prebiehajúcej pandémie ochorenia COVID-19 a s tým spojeným prioritným plnením úloh súvisiacich s nepriaznivou epidemiologickou situáciou.

Kampaň „**Clean care is safer care**“ v roku 2020 realizovaná nebola vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi protiepidemickými opatreniami.

Do programu **HELICS** v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v priebehu roka 2020 realizovaná **Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile***. Prípady infekcií spôsobených *Clostridium difficile* zaznamenané za uvedené obdobie (182x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz sa na odbore mikrobiológie životného prostredia analyzovali vzorky

na kontrolu dekontaminácie, sanitácie a sterility predmetov. Celkovo bolo pri plnení tejto úlohy analyzovaných **1852** vzoriek, čo predstavuje 2160 ukazovateľov a 10532 analýz.

Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených **11** vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených **213** sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených **1628** vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 127 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

V súvislosti s vyhlásením pandémie ochorenia COVID-19 sa zamestnankyne Odboru epidemiológie v mesiaci február roku 2020 zúčastnili koordinačných porád a súčinnostných cvičení na železničnom hraničnom prechode Čierna nad Tisou a na cestnom hraničnom prechode Vyšné Nemecké. Témou ukázkových cvičení bola činnosť zložiek integrovaného systému záchranného systému a zdravotníctva pri zistení osoby s podozrením na ochorenie COVID-19.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 10 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V sledovanom období bol hlásený jeden prípad akútnej chabej obrny u 15 ročného dieťaťa z okr. Košice okolie, u ktorého bol zabezpečený odber dvoch vzoriek stolice na virologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom.

V okrese Košice okolie boli zaznamenané 2 ochorenia s dg. paréza nervu facialis (G51).

Systém práce pri riešení tejto úlohy odborom lekárskej mikrobiológie spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2020 bolo vyšetrených 87 vzoriek odpadových vôd, všetky s negatívnym výsledkom.

V hodnotenom období sme vyšetrili na prítomnosť enterovírusov 154 klinických materiálov od 139 pacientov, všetky s negatívnym výsledkom. Z toho s diagnózou suspektná

akútna chabá obrna (ACHO) od pacientov do 15 rokov sme nemali žiaden materiál a nad 15 rokov sme vyšetrili od 3 pacientov 4 materiály.

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2020/2021 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2020 – február 2021.

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS v roku 2020 realizáciu edukačných aktivít vzhľadom, na epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19, hlásil iba Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach. Na plnení úlohy sa podieľali pracovníci odboru podpory zdravia uvedeného úradu.

Edukačné aktivity realizované RÚVZ v Slovenskej republike v rámci plnenia úlohy:

RÚVZ	Besedy/prednášky/ diskusie (....x ZŠ/..... osôb,x SŠ/..... osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky, WEB
Bardejov		
Banská Bystrica		
Bratislava hl. m.		
Čadca		
Dolný Kubín		
Dunajská Streda		
Galanta		
Humenné		
Komárno		
Košice	<p>16 aktivít/4 ZŠ/279 žiakov, 15 pedagógov;</p> <p>3 aktivity/2 SŠ/33 študentov, 1 pedagóg;</p> <p>3 aktivity/3 KC/ vekovo zmiešaná skupina 65 adolescentov, 15 žien;</p>	<p>Informačno-propagačné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - distribúcia zdravotno-výchovných letákov (napr. „Prečo povedať drogám "NIE!"“, „Prečo ma puberta neminie“, z edície RÚVZ Košice) v rámci vybraných edukačných aktivít; - informovanie verejnosti (ZŠ v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) o významnom termíne "Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - 26. jún" prostredníctvom sprievodného listu s dvoma letákmi a webového sídla RÚVZ so sídlom v Košiciach

	2 aktivity/1 VŠ/16 poslucháčov; 1 aktivita/ZSS/15 osôb	(www.ruvzke.sk), v časti Hlavné menu – Aktuality (od júna 2020 doteraz); - informovanie verejnosti prostredníctvom informácií (príp. s fotodokumentáciou) z uskutočnených aktivít, uverejňovaných na webových stránkach spolupracujúcich subjektov (škôl) – priebežne.
Levice		
Liptovský Mikuláš		
Lučenec		
Martin		
Michalovce		
Nitra		
Nové Zámky		
Poprad		
Považská Bystrica		
Prešov		
Prievidza		
Rimavská Sobota		
Rožňava		
Senica		
Spišská Nová Ves		
Stará Ľubovňa		
Svidník		
Trebišov		
Trenčín		
Topoľčany		
Trnava		
Veľký Krtíš		
Vranov nad Topľou		
Zvolen		
Žiar nad Hronom		
Žilina		
SPOLU	4 ZŠ/294, 2 SŠ/34, 1 VŠ/16, 1 ZSS/15, 3 KC/80	

V rámci úlohy „Prevenia HIV/AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 25 aktivít pre 439 edukovaných osôb (4x ZŠ, 2 SŠ, 1 VŠ, 1 ZSS, 3x KC). Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité vzdelávacie aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom, webová stránka RÚVZ, nástenky, verejné tabule a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov napr. do školských zariadení.

6.8 Poradne očkovania

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorá v roku 2020, vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi prijatými protiepidemickými opatreniami, poskytovala výlučne telefonické konzultácie ohľadom problematiky očkovania.

V roku 2020 bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre deti a dorast 134 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu roku pokles o 9 odmietnutí.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Daná úloha v roku 2020 realizovaná nebola vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi prijatými protiepidemickými opatreniami.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Poradne Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a kúpalísk

Pri plnení úlohy v roku 2020 bolo analyzovaných **133** vzoriek vôd z prírodných vodných plôch. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 101 vzoriek z nasledovných prírodných vodných plôch: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, Izra a Čaña.

Pre RÚVZ Michalovce bolo analyzovaných 30 vzoriek z prírodných kúpalísk Zemplínska Šírava (odberové miesta - Biela hora, Hôrka, Kamenec, Paľkov) a Vinianske jazero. Pre RÚVZ Rožňava boli analyzované 2 vzorky pre odberové miesto Palcianska Maša.

Odbor MŽP sa aj v roku 2020 podieľal na plnení projektu “Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice“, ktorý vypracovalo a realizovalo Sdruženie Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD. Monitorovanie vzoriek vôd sa zahájilo už 07.06.2020, odber vzoriek prebiehal v týždenných intervaloch zo 4 odberových miest. Kvantitatívny rozbor sa vykonával z voľnej vody a na kvalitatívny rozbor sa vzorky odoberali planktónovou sieťkou. Počas celej kúpacej sezóny všetky vzorky vyhovovali limitom pre cyanobaktérie.

Vo vzorkách z ostatných prírodných vodných plôch bol prekročený limit pre chlorofyl aj cyanobaktérie v jednej vzorke vody z prírodnej vodnej plochy Čaña a v 5 vzorkách z vodnej nádrže Ružín.

Okrem biologických ukazovateľov sa vo vodách prírodných vodných plôch sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo **62** vzoriek. Všetky vzorky vyhovovali limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V roku 2020 sa pri plnení úlohy analyzovalo **355** vzoriek umelých kúpalísk. Z toho pre RÚVZ Košice 226 vzoriek, RÚVZ Michalovce 107 vzoriek, RÚVZ Rožňava 17 vzoriek a RÚVZ Trebišov 5 vzoriek. Vzorky vôd umelých kúpalísk tvorili vzorky z bazénov s celoročnou prevádzkou, vonkajšie letné bazény, školské bazény a rehabilitačné bazény zo zdravotníckych zariadení.

Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 10 (2,8%) vzoriek bazénových vôd. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C u 5 vzoriek a *Pseudomonas aeruginosa* tiež u 5 vzoriek. Prítomnosť legionell vo vzorkách vôd umelých kúpalísk nebola zistená.

Vo vzorkách umelých kúpalísk sa sledovali aj biologické ukazovatele. V ani jednej vzorke neboli prekročené limity pre biologické ukazovatele.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

V rámci plnenia úlohy bola podľa plánu odobratá z distribučnej siete mesta Košice **1 vzorka potravy pre dojčatá a malé deti: dm Babylove 2 - následná dojčenská mliečna výživa od 6. mesiaca veku**, ktorá bola laboratórne skúšaná na prítomnosť 187 druhov rezíduí pesticídov v laboratóriu ÚVZ SR.

Vyšetrená vzorka **vyhovela** požiadavkám nariadenia komisie (EÚ) č. 1259/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1881/2006, pokiaľ ide o maximálne hodnoty obsahu dioxínov, PCB podobných dioxínov a PCB nepodobných dioxínov v potravinách.

7.10 Monitoring biologických alergénov v ovzduší (peľová informačná služba – PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

V rámci peľového monitoringu bolo analyzovaných **245** vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu a na www.alergia.sk. Peľový monitoring sa zahájil v 8. kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné : v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čelade tisovité, v mesiaci máj bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čelade borovicovitých. V letných mesiacoch boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čelade prhl'avovité, lipnicovité, ambrózie a paliny. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

7.13 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Odbor chemických analýz:

Počet vzoriek:	3
Počet ukazovateľov:	3
Počet analýz:	3

V rámci monitoringu TOC, RÚVZ so sídlom v Košiciach odobral 3 vzorky z prírodných kúpalísk.

V rámci monitoringu TOC v umelých kúpaliskách neboli odobraté žiadne vzorky.

7.14 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

Dosiahnuté výsledky

Odbor chemických analýz:

V rámci tohto projektu oddelenie genetickej toxikológie v roku 2020 spolupracovalo s Východoslovenským onkologickým ústavom v Košiciach a s Ligou proti rakovine v Košiciach

pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie. Kompletne anamnestické údaje sme získali od 88 chorých pacientov,

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2020 bolo vyšetrených 342 materiálov od 284 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho bolo 68 odberov od sentinelových lekárov, 62 pitevných materiálov od 19 pacientov, 1 materiál od pacienta s diagnózou SARI.

Spolu bolo 109 materiálov pozitívnych na vírusy chrípky. Chrípka A bola identifikovaná 101-krát, z toho 42-krát od sentinelových lekárov, 11-krát z pitevného materiálu od 9 pacientov. Chrípka B bola identifikovaná 8-krát, z toho 2-krát od sentinelových lekárov a 1 pitevný materiál.

Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 7 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, kde boli identifikované nasledovne:

- 1-krát A/Brisbane/02/2018(H1N1)pdm09-like (výter od nesentinelového lekára),
- 4-krát A/Kansas/14/2017(H3N2)-like (1x výter od sentinelového a 3x od nesentinelového lekára),
- 2-krát B/Colorado/06/2017-like (z toho 1x SARI a 1x pitevný materiál).

Metódou RT-PCR boli dokázané vírusy chrípky nasledovne:

- 6-krát A(H1)pdm09 (5-krát od nesentinelových lekárov a 1 pitevný materiál),
- 65-krát A(H3) (32-krát od sentinelových lekárov, 5 pitevných materiálov od 4 pacientov)
- 6-krát B (z toho 2-krát od sentinelových lekárov).

Rýchlotestom bolo vyšetrených 102 materiálov na chrípku A a B, z nich bolo 25 pozitívnych na chrípku A (z toho 7-krát od sentinelových lekárov a 4x pitevný materiál).

V rámci laboratórnej diagnostiky vzoriek na dôkaz prítomnosti vírusu SARS-CoV-2 bolo od marca 2020 metódou real-time RT-PCR vyšetrených 34 708 vzoriek, z toho 3226 s pozitívnym výsledkom.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok:

V roku 2020 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 3051 sérologických vyšetrení (572 vzoriek) metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 6 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae, vírus parachrípky). Pozitívne vyšetrenia: 13x chrípka A, 9x RS-vírus, 11x mykoplasma,

3x parachrípka.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke typu A a B bolo vyšetrených 118 sér od 111 pacientov. Z toho 6 vzoriek malo zvýšenú hladinu protilátok triedy IgM proti chrípke A.

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 25 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetřenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrujúci lekáři v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posielá v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky respiračných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetřenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrujúcich lekářov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetřených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2020 sme nemali žiadnu vzorku na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetřovaním protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

Medzioborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbory, ako podpora zdravia a výchova k zdraviu, epidemiológia, hygiena životného prostredia a zdravia, preventívne pracovné lekářstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam (pozri body A. a B.):

Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR (vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, schváleného vládou SR); *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* (schváleného vládou SR) v gescii ÚVZ SR; *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR; *Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020*; *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020*; *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020* (spolu s *Akčným plánom realizácie NPS SR na obdobie rokov 2017 – 2020* v rezorte zdravotníctva); *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR; *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na plnení *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020* a *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.5, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.

Celková činnosť v roku 2020 bola realizovaná v obmedzenom režime z dôvodu pandemickej situácie a prijatých opatrení na celoštátnej a regionálnej úrovni v súvislosti s prevenciou šírenia nového koronavírusu – SARS-CoV-2, spôsobujúceho ochorenie COVID-19.

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov *Poradenského centra ochrany a podpory zdravia* (ďalej len *PCOPZ*), vkladaných do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumentoch, ako napr. *Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu*; *Viedenská deklarácia o výžive a prenosných ochoreniach v kontexte Zdravia 2020*; na národnej úrovni, napr. v *Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*; *Akčnom pláne*

pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025, resp. v úlohách spojených s ochranou a podporou zdravia obyvateľov SR. Nadväzujúc na uvedené spolupracujeme s Odborom hygieny výživy RÚVZ Košice prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ – *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.2**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora ***Stratégie SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023*** (z júla 2017), v zmysle ktorej sa (od 1.8.2017) do jedného právneho rámca spojili dva programy – *Školský program pre ovocie a zeleninu* a *Školský program pre mlieko*. Jej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu uvedených potravinových komodít a výrobkov z nich u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovými skupinami (na základe návrhu rezortov MPRV SR, MŠ SR, MZ SR) majú byť v období od 1.8.2017 do 31.7.2023, v rámci sektora školské ovocie a zelenina, deti vo veku 3 – 15 rokov a sektora školské mlieko a mliečne výrobky, deti a mládež vo veku 3 – 18 rokov.

V spádovom území RÚVZ Košice sa na školách realizujú *skupinové edukačné aktivity* (napr. formou výkladu s besedou, prednášky s diskusiou, panelovej diskusie, s uplatnením prvkov interaktívneho a zážitkového učenia, vedomostného kvízu, učebných pomôcok, ako výučbové prezentácie, pracovné listy, maľovanky, projekcia DVD filmu, tlakomer, tukomer) so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, záložky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR.

V kalendárnom roku 2020 (resp. v 2. polroku šk. r. 2019/2020 a 1. polroku šk. r. 2020/2021) boli edukačné aktivity realizované v materských a základných školách (na I. a II. stupni), v stredných školách vrátane gymnázia a na jednej z vysokých škôl. Na niektorých školách sa aktivity realizovali opakovane. Intervenovaných bolo spolu 1269 osôb, z toho 105 detí z 2 MŠ; 819 žiakov z 9 ZŠ; 50 študentov z 1 osemročného gymnázia; 137 študentov z 2 ostatných SŠ a 158 študentov z 1 VŠ.

V nadväznosti na metodický pokyn ÚVZ SR na realizáciu edukácie v súvislosti s plnením „Školského programu“ (s účinnosťou od septembra 2018) a s určením pre RÚVZ v SR, zostavili a rozposlali sme ponuku sprievodných zdravotno-výchovných aktivít s dvoma informačnými letákmi (na témy *"Dôverujte mlieku – je kvalitné a zdravé"* a *"Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine"*, z edície RÚVZ Bratislava 2018) oprávneným vzdelávacím zariadeniam v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. MŠ, ZŠ, SŠ, školám zabezpečujúcim špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, zapojeným do uvedeného programu (e-mailom dňa 12.10.2018). Ponuka sa vzťahuje na obdobie šk. rokov 2018/2019 až 2022/2023 a na okruhy aktivít, ktoré z hľadiska preventívno-edukačných cieľov a foriem výkonu (intervenčné prístupy edukačného, poradenského, resp. informačno-propagačného charakteru, s prevahou skupinového pôsobenia) sú tematicky prierezové, uplatniteľné v ideovo príbuzných projektoch, t. j. nielen v menovanom školskom programe, ale aj v celoslovenskom internetovom kurze zdravého životného štýlu *„Hravo ži zdravo“*; v projekte *„Viem, čo zjem“* celosvetového programu *Nestlé Healthy Kids*, na ktorých RÚVZ Košice participuje.

V predošlom roku sme v reakcii na požiadavku ÚVZ SR a predmetnú *Stratégiu SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023* zaslali odpoveď/podklad – aktualizovaný text aj s kontaktmi za RÚVZ Košice, v súvislosti s prezentovaním činnosti na internetovej stránke „Školského programu“ – www.skolskeovocie.sk, v sekcii Aktivity: Inšpirácie z regionálnych úradov verejného zdravotníctva z pohľadu poradní zdravia (emailom 22.2.2019).

V januári 2020 sme na základe požiadavky ÚVZ SR – v súvislosti so „Školským programom“ – zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2018/2019 – sumárny prehľad za RÚVZ so sídlom v Košiciach. Ciele programu sa naplňali na lokálnej a regionálnej úrovni v územnej pôsobnosti úradu, t. j. v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, prostredníctvom činnosti Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu. Cieľovými skupinami pre intervencie boli deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a školských internátov ako aj doplnkovo učitelia ZŠ. Intervencie mali najmä edukačný, interaktívny a informačno-propagačný charakter. Finančné náklady na program boli spojené s edíciou informačných zdravotno-výchovných materiálov (tvorba, tlač, distribúcia, nástenná propagácia), ktorú RÚVZ Košice realizoval z verejných zdrojov (z rozpočtu úradu/vo vlastnej réžii). Intervenčné aktivity v spomínanom školskom roku boli uskutočnené v 62 školách (20 MŠ; 33 ZŠ; 6 SŠ; 3 ŠI). Vykonaných bolo celkom 330 edukačných aktivít, z toho 147 pre deti MŠ; 155 pre žiakov ZŠ; 21 pre študentov SŠ; 6 pre študentov v ŠI; 1 pre učiteľov z 1 ZŠ. Edukovaných bolo spolu cca 5178 osôb (755 detí z MŠ; 3494 žiakov zo ZŠ; 567 študentov z SŠ; 337 študentov zo ŠI; 25 učiteľov z 1 ZŠ).

V školskom roku 2020/2021 sme sa zapojili do 5. ročníka celoslovenského projektu „*Viem, čo zjem*“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu spoločnosti Nestlé na podporu zdravej výživy detí „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“, resp. „*Nestlé pre zdravie detí*“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava, odborným garantom ÚVZ SR, s odporúčaním MŠVVŠ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách SR, v danom ročníku s prioritným určením pre žiakov III. – VI. ročníka ZŠ (t. j. žiakov vo veku 8 – 11 rokov). Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z RÚVZ v SR a pedagógovia zapojených škôl.

Na danom projekte sme účastní už od jeho 1. ročníka (ktorý mal ešte pilotný charakter), so zapojením RÚVZ na krajskej úrovni.

Úvodné vzdelávacie aktivity tohto ročníka projektu sa v zmysle metodického usmernenia zo strany ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., Bratislava realizujú na prihlásených školách prostredníctvom pracovníkov RÚVZ v SR. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice je miestom konania aktivít 9 košických ZŠ. Počas novembra a decembra 2020 bolo na 4 z 9 škôl prostredníctvom lektoriek z RÚVZ Košice intervenovaných 18 tried, s celkovou účasťou 352 žiakov (z III. – IV. roč.). Po ukončení výučby prvej lekcie na každej z intervenovaných škôl bol na základe požiadavky ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., zasielaný na ÚVZ SR „Záznam o priebehu školenia“. V aktivitách sa pokračuje v roku 2021.

V rámci spolupráce **RÚVZ Košice** (Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu; Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) a **O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol **vypracovaný projekt výskumu** pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)*“.

Prípravná fáza v roku 2016 zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

V roku 2017 bola uskutočnená prieskumná činnosť – zber dát anonymným dotazníkom na vybranom súbore respondentov (zabezpečilo SAPN). Na vyhodnocovaní dát z prieskumu participovali oba spolupracujúce subjekty (RÚVZ Košice a SAPN), sólovo podľa jednotlivých okruhov dotazníka. V rámci RÚVZ Košice, na Odbore podpory zdravia

a výchovy k zdraviu boli dáta z dotazníkového prieskumu – 24-hodinových jedálničkov respondentov zadávané do programu Alimenta 4.3e. V nadväznosti na to sa Odbor hygieny výživy podieľal na zhodnocovaní generovaných výstupov z uvedeného programu (t. j. vyhodnocovaní nutričného zloženia a energetického príjmu z celodennej stravy respondentov vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo v SR – 9. revízie). Zo strany Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu boli spolupracujúcej organizácii SAPN (v zmysle dohody) zaslané všetky vyhodnotené jedálničky respondentov, v celkovom počte 298. Respondentom, ktorí vyplnili 24-hodinový jedálny lístok, bola ponúknutá možnosť konzultovať zistené výsledky a odporúčania zo strany Poradne správnej výživy pri RÚVZ Košice.

V roku 2018 (v mesiacoch apríl a august) pokračovala medzi RÚVZ Košice a SAPN pracovná komunikácia (e-mailom/tel. a osobnými stretnutiami). Týkala sa postupu prác na projekte (t. j. metodiky/vyhodnocovania dát z prieskumnej činnosti, zo zhodnotených jedálničkov a súvisiacich aktivít).

Nadväzujúc na túto spoluprácu bola realizovaná aktívna účasť na vedeckej konferencii formou posteru a plnotextového príspevku do konferenčného zborníka – bibliografický odkaz: Schnitzerová, E.: Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky – u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou. In: Ochaba, R. (ed.). *Nové trendy v oblasti podpory zdravého životného štýlu. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 40. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, konanej 6. – 7. júna 2018 v Trnave*. Bratislava: Úrad verejného zdravotníctva SR, 2018, s. 126 – 132. ISBN 978-80-7159-237-2.

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri**; **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november**. Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny, sa nachádza v **bodoch A.II.2 a 9.2**.

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „**Výzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.2.1**).

V súvislosti s propagáciou významných termínov podporujúcich zdravie ako aj plnením **Národného programu prevencie obezity – v oblasti pohybovej aktivity**, resp. **Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (bod 9.2)**, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť (edukačná, poradenská). Aktivity v spádovom území RÚVZ Košice boli určené dospeljej populácii (podľa záujmu; resp. pre verejnosť).

Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj (zaradený do kalendára významných dní SZO od roku 2003) sme pripomenuli najmä seniorskej vekovej kategórii. Konkretizáciu aktivít, formu výkonu a počty intervenovaných osôb uvádza **bod 9.5**.

Ďalej, napríklad v oblasti témy **Svetového dňa obezity – 4. marec**, s mottom v roku 2020 „**Riešme spoločne obezitu v Európe**“ (súčasť kampane Svetovej obezitologickej federácie/WOF a Európskej Asociácie pre štúdium obezity/EASO), boli zo strany ÚVZ SR a RÚVZ v SR, v spolupráci s českou spoločnosťou STOB (**Stop obezite**) a Centrom výživy a zdravia Hygeia – Zdravotným strediskom Bratislava, realizované aktivity v sieti lekární BENU. **Informačno-propagačná činnosť** zahŕňala ponuku služieb mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia a poradenstvo). Cieľovou skupinou boli klienti z radov verejnosti

(v celkovom počte 9 osôb). Miestom konania poradenskej akcie RÚVZ Košice bola BENU lekárň, OC Cassovia, Pri Prachárni 4, Košice, dňa 2.3.2020. Ponúkané služby a sledované parametre zahŕňali: vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátoru Accutrend Plus; meranie tlaku krvi, pulzu; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet BMI a WHR; stanovenie percenta telesného tuku; percenta kostrového svalstva; obsah viscerálneho tuku; úroveň bazálneho metabolizmu v kJ; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód, a napokon individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života. Informácia o akcii bola propagovaná cez webové sídlo RÚVZ Košice, priečinok Aktuality, pod titulom „Svetový deň obezity“, pozri tiež **bod 9.2**.

Z ostatnej činnosti na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme menovať *cyklickú edukáciu s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov* na tému: „**Prevenčia osteopénie a osteoporózy pohybom**“ a „**Vybrané prvky z kalanetiky**“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov). Realizuje sa viacročne, priebežne počas roka a konanie aktivít sa rozšírilo na štyri zariadenia, t. j. Denné centrum MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice; Denné centrum MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; Denné centrum MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a Kultúrne centrum Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie, viac v **bode 9.5**.

Činnosť zameraná na plnenie *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* je uvedená v **bode 9.8**.

3. Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. edukácia pre rôzne vekové skupiny, výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná na prevenciu látkových závislostí (zahŕňujúc problematiku legálnych a nelegálnych drog), na prevenciu nelátkových závislostí a súvisiace témy. Za hodnotené obdobie (rok 2020) sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na školách rôzneho stupňa (počnúc MŠ až po VŠ), na viacerých opakovane. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, besedy, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako

mimická bábka Adamko, maľovanky, premietnutie DVD – animovanej agitky „*Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo*“ a i). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

Okrem školského prostredia sa aktivity realizovali aj v komunitných centrách, pre mládež a dospelých.

V spojitosti s **informačno-propagačnou činnosťou** vo vzťahu **k významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii sme reflektovali na nasledovné dni:

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku – 31. máj** a **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie) dali do pozornosti tieto významné termíny, prioritne žiackej populácii ako aj širokej verejnosti.

Činnosť spočívala v edukačných a informačno-poradenských aktivitách so zameraním na prevenciu látkových závislostí a podporu zdravého spôsobu života (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitost', DVD, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR). V problematike prevencie tabakizmu bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (s doplnením o merania smokerlyzerom, príp. spirometrom a i.). Pri niektorých akciách sa ponúkali aj služby mobilnej Poradne zdravia (meranie koncentrácie celkového cholesterolu, resp. aj HDL, triacylglycerolov, glukózy v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, percenta telesného tuku a ďalšie antropometrické merania).

Na webovom sídle RÚVZ Košice boli v priečinku Aktuality umiestnené dva tituly: 1. *Svetový deň bez tabaku – Tabakový priemysel sa zameriava na novú generáciu – 31. máj*, s presmerovaním na stránku ÚVZ SR; 2. *Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún*, s uverejnením sprievodného slova a dvoch letákov („Stop drogám: Kde hľadať pomoc?“; „Nebezpečenstvo drog: Príznaky užívania drog“), z vlastnej edície.

Základným školám v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie bola zaslaná informácia o významnom termíne „*Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún*“ (emailom dňa 25.6.2020). Súčasťou e-mailu bol sprievodný list a dva letáky (primárne určené pre deti a mládež, z edície RÚVZ Košice/umiestnené na webovom sídle RÚVZ Košice, pozri ods. vyššie), s metodickým usmernením k využitiu materiálov v rámci výučbového procesu.

Edukačné aktivity k vyššie zmieneným termínom sa konali v časovom období od 24.6. do 17.8.2020 na nasledovných miestach:

- Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice – výklad s besedou na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí*“ (24.6.2020), s účasťou 30 žiakov druhého stupňa;
- Združenie príbuzných a priateľov a rehabilitačné stredisko Radosť, Bauerova 1, Košice – prednáška na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí*“ (2.7.2020), s účasťou 15 klientov zariadenia a 3 študentov LF UPJŠ štud. odboru VZ/na praxi;
- Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice – *Deň zdravia* (6.7.2020) – v mobilnej Poradni zdravia bolo intervenovaných 21 zamestnancov školy (štandardné

vyšetrenie), z toho 14 osôb/fajčiarov absolvovalo aj vyšetrenie s poradenstvom v Poradni na odvykanie od fajčenia;

- KC Jasov a KC Medzev – prednášky na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí*“ (17.8.2020), s účasťou 65 poslucháčov vekovo zmiešaných skupín.

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september bol z hľadiska informačno-propagačných cieľov daný do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinkoch Aktuality, resp. Hlavné menu – O nás – Odborné útvary – Podpora zdravia – Príspevky odboru), od septembra 2019 doteraz.

Písomne boli oslovené vybrané inštitúcie v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc predmetný termín), list bol zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019. Určený bol adresátom, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i.

Ponúkané výchovno-vzdelávacie aktivity sú zamerané na zvýšenie informovanosti o nebezpečenstvách konzumácie alkoholu počas tehotenstva a primárne určené cieľovej skupine žien od 15 do 35 rokov. Spojené sú s výkladom a diskusiou, s využitím učebných pomôcok, ako tematická prezentácia, okuliare simulujúce opitosť, premietnutie DVD filmu „*Až do dna...*“ a/alebo „*Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu*“.

V roku 2020 bola realizovaná jedna aktivita, konkrétne pre:

- Lekársku fakultu UPJŠ Košice (14.10.2020) – 1x prednáška s diskusiou (dištančnou formou) pre 12 študentiek I. ročníka Mgr. stupňa št. odboru Verejné zdravotníctvo.

Svetový deň duševného zdravia – 10. október sme edukačnou aktivitou dali do pozornosti *študentskej populácii*. Akcia sa konala pre nasledovnú inštitúciu:

2. Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 14.10.2020 (1 aktivita) – na tému „*Prevencia závislostí*“ (prednáška s diskusiou dištančnou formou), pre študentov I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo (v celkovom počte 12).

Činnosť v súvislosti s významným termínom **Európsky týždeň boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)** spočívala v *edukačných a edukačno-poradenských aktivitách* realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie), zameraných na prevenciu látkových a nelátkových závislostí (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitosť, DVD, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR). V problematike prevencie fajčenia bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (doplnené meraním hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu smokerlyzerom; v indikovaných prípadoch funkčné vyšetrenie pľúc spirometrom a i.).

Predmetná činnosť sa realizovala na 5 školách. Edukovaných bolo spolu 166 osôb (z toho 53 žiakov ZŠ, 97 študentov SŠ, 16 študentov VŠ). K spolupracujúcim inštitúciám okrem škôl patrili aj Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach (KR PZ) a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ÚPSVR).

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Európskemu týždňu boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)

P. č.	Miesto konania (inštitúcia)	Termín konania	Cieľová skupina (počet edukovaných)	Forma, názov a počet aktivít
1.	Stredná zdravotnícka škola Moyzesova 17, Košice	21.01.2020	študenti III. ročníka odboru Asistent výživy (v počte 10)	(2x) výklad s besedou na tému „Prevenčia chronických ochorení“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
		21.01.2020	študenti IV. ročníka odboru Asistent výživy (v počte 7)	
2.	Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice	8.9.2020	študenti I. a II. ročníka (v počte 80, z toho 15 študentov vyšetrených v POF)	(4x) výklad s besedou na témy „Zdravý spôsob života: Správna výživa“; „Prevenčia aktívneho a pasívneho tabakizmu“; „Prezentácia služieb Poradne na odvykanie od fajčenia/POF“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, smokerlyzer, spirometer, tlakomer a ďalšie pomôcky pre ukážky výkonu vyšetrenia s poradenstvom).
		9.9.2020		
3.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice	11.11.2020	žiaci V. až IX. ročníka/sociálne znevýhodnená skupina (v počte 33)	(3x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost).
4.	Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2, Vtáčkovce, okres Košice-okolie	20.11.2020	žiaci I. až IX. ročníka/sociálne znevýhodnená skupina (v počte 20)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, okuliare simulujúce opitost).
5.	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice	20.02.2020 (2 vyuč. h)	študenti I. roč. Bc. stupňa, štud. odb. Verejné zdravotníctvo, dennej formy štúdia (v počte 4)	(1x) seminár prezenčnou formou (2 vyuč. h) na tému „Životný štýl a rizikové faktory“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia)
		14.10.2020 (2 vyuč. h)	študenti I. ročníka Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo, dennej formy štúdia na LF UPJŠ Košice (v počte 12)	(10x) seminár dištančnou formou (celkom 10 vyuč. h) na tému „Závislosti; Ich vplyv na zdravie; Rizikové a protektívne faktory“ (učebné pomôcky: 4 výučbové prezentácie, ukážka drogového kufra a okuliarov simulujúce opitost).
		4.11.2020 (2 vyuč. h)		
		18.11.2020 (2 vyuč. h)		
		25.11.2020 (4 vyuč. h)		

Informačno-propagačné aktivity pre verejnosť k danému termínu zahŕňali: **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie tematického informačno-propagačného listu vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahŕňujúc predmetný termín), s určením pre adresátov, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 6.9.2019;

informovanie verejnosti prostredníctvom informácií (príp. s fotodokumentáciou) z uskutočnených aktivít, uverejňovaných na webových stránkach spolupracujúcich subjektov (škôl) – priebežne.

V **Poradni na odvykanie od fajčenia** (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou pre 53 klientov. Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. Prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7** a vo Výročnej správe RÚVZ Košice za rok 2020. Základné informácie o Poradni na odvykanie od fajčenia sú verejnosti k dispozícii na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Servis – Poradne zdravia).

Poradenstvo formou telefonickkej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia v rozsahu SR sa vykonávalo podľa zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 8 ods. 1 pís. b). Na základe rozhodnutia hlavného hygienika SR a metodického pokynu ÚVZ SR, linku pomoci prevádzkujú všetky RÚVZ v SR podľa stanoveného harmonogramu, v 2-týždňových intervaloch počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 h. RÚVZ Košice disponoval telefónnou linkou v období od 9.3.2020 do 20.3.2020. Počet volaní (prichádzajúcich hovorov) bolo celkovo 25. Po skončení prevádzky telefonickkej služby na RÚVZ Košice, zabezpečilo sa odovzdanie mobilného telefónu spolu s príslušenstvom osobným doručením na RÚVZ Trebišov. Ten v rámci zostaveného harmonogramu pokračoval v konzultačno-poradenskej činnosti cez linku pomoci.

V hodnotenom období sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- workshopu „Novodobé nástrahy internetu a digitálnych médií“, v rámci OP EVS projektu: Medzigeneračná solidarita a ochrana ľudskej dôstojnosti (TF KU v Ružomberku, Hlavná 89, Košice, 28.1.2020). Koordinátori: Košický samosprávny kraj; Fórum života, o. z.;
- videokonferencie na tému „Psychosociálna podpora pre zamestnancov ÚVZ SR a RÚVZ v SR“ (Webex, 14.5.2020). Organizátori: Národný krízový klinický tím, MZ SR;
- online seminára s názvom „Alkohol a ženy“, s určením pre zamestnancov RÚVZ v SR z útvarov PZaVkJ (Webex, 30.9.2020). Organizátori: Odborný liečebný ústav psychiatrický, n. o., Predná Hora v spolupráci s ÚVZ SR, Odb. PZaVkJ;
- online stretnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ (Webex, 20.10.2020). Organizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR, Odb. PZaVkJ (účasť v rámci členstva v uvedenej pracovnej skupine s pôsobnosťou pre SR).

Na základe vyžiadania ÚVZ SR sme predkladali stanoviská, vyjadrenia k vybraným materiálom koncepcnej, strategickej povahy. Napríklad zaslali sme reakcie na nasledovné materiály, resp. problematiky:

- ad stretnutie pracovnej skupiny Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí (Webex, 20.10.2020) – žiadosť o stanovisko – odpoveď e-mailom zaslaná 23.10.2020;
- ad tvorba Stratégie pre rozvoj poradní prevencie závislostí – odpoveď e-mailom zaslaná 2.12.2020;
- ad návrh Stratégie rozvoja poradní podpory psychického zdravia – pripomienkovanie – odpoveď e-mailom zaslaná 7.12.2020.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri **body 9.1 – A.I.2, 9.2.**

b) životné prostredie

Z významných termínov v oblasti životného prostredia bol daný do pozornosti **Svetový deň vody – 22. marec** (vyhlásený OSN v roku 1993). Aktivity mali vzhľadom na prijaté epidemiologické usmernenia Hlavného hygienika SR v súvislosti s nepriaznivým vývojom epidemiologickej situácie vo výskyte ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom (SARS-CoV-2), podľa oznamu na webovom sídle RÚVZ Košice, iný charakter. Zrušili sa plánované bezplatné laboratórne analýzy vzoriek vôd. Zamestnanci Odboru hygieny životného prostredia a zdravia dňa 23.3.2020 (v čase od 8:00 do 12:00 h) poskytovali záujemcom telefonickou cestou odborné poradenstvo v problematike pitnej vody, so zameraním najmä na ochranu individuálnych vodných zdrojov, čistenie studní, dezinfekciu pitnej vody, kvalitu vody atď. Odborné informácie, týkajúce sa najmä kontaminácie vody v individuálnych zdrojoch pitnej vody v dôsledku povodní a záplav sú priebežne zverejňované aj na webovom sídle úradu v sekcii Servis: Povodeň–Záplava.

Z ďalších významných termínov sme verejnosti pripomenuli **Svetový deň životného prostredia – 5. jún**. Zverejnená informácia na webovom sídle RÚVZ Košice obsahovala sprievodné slovo pod rovnomenným názvom a informačný leták pre deti a mládež „Naučme sa žiť s úctou ku krajine“, reedícia RÚVZ Košice 2020. Informácia o predmetnom svetovom dni bola, dňa 4.6.2020, emailom zaslaná na základné školy v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie. Školy boli metodicky usmernené ohľadom využitia informačných materiálov (publikovaných na webovom sídle RÚVZ Košice).

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do **Kroniky mesta Košice** (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok). Materiál bol magistrátu postúpený 3. apríla 2020.

V rámci členstva pôsobíme v dvoch odborných poradných skupinách, t. j. pre **oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"** a pre **oblasť "Košice – Sociálne mesto"** Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Na medzinárodnej úrovni sme členmi **expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia**.

Viacročne sa spolupracuje s ÚPSVaR Košice v problematike prevencie násilia páchaného na deťoch – v súvislosti s realizáciou cieľov **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím** a **Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím** (formou pracovných a koordinačných stretnutí, vzdelávania a preventívnych aktivít). Účasť na odborných podujatiach v danom smere uvádza bod **9.3**. V nadväznosti na zameranie národnej stratégie a projektu, realizujeme edukačné aktivity na prevenciu kyberšikany, prevencie nelátkových závislostí a súvisiace témy (v spolupráci so školami, ÚPSVaR Košice, KR PZ Košice).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

Primárnu prevenciu KVO realizujeme najmä cestou základnej Poradne zdravia, edukačnými aktivitami na podporu zdravého spôsobu života a každoročnou propagáciou významného termínu SZO a Svetovej federácie srdca **Svetového dňa srdca – 29. september**,

vyhláseného v roku 2000 (pred rokom 2012 pripomínaného v poslednú septembrovú nedeľu). V roku 2020 sme uvedený termín dali do pozornosti verejnosti, resp. vybraným profesijným skupinám prostredníctvom akcií mobilnej Poradne zdravia (s ponukou vybraných vyšetrení), realizovaných v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., pobočkou v Košiciach a uskutočnili sa na nasledovných miestach:

- RÚVZ Košice, Ipeľská 1 – „Dni zdravia“ (17.9. a 28.9.2020) – pre zamestnancov v počte 41 osôb (z biochemických ukazovateľov boli klientom vyšetrené parametre na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom). Pri akcii vypomáhali študenti LF UPJŠ, študijný odb. VZ, I. roč. Bc. štúdia/na praxi;
- SKANSKA SK, a. s., Alejová 2, Košice – „Deň pre vaše zdravie“ (21.9.2020) – pre zamestnancov spoločnosti, v celkovom počte 27 osôb (z biochemických parametrov bol záujemcom vyšetrený celkový cholesterol). Pri akcii vypomáhali študenti LF UPJŠ študijný odb. VZ, II. roč. Bc. štúdia/na praxi;
- Národný inšpektorát práce, Masarykova 10, Košice (22.9.2020) – pre zamestnancov v počte 43 osôb (z biochemických ukazovateľov boli klientom vyšetrené parametre na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom). Pri akcii vypomáhali študenti LF UPJŠ, študijný odbor VZ, II. roč. Bc. štúdia/na praxi;
- RÚVZ Košice, detašované pracovisko Rooseveltova 8, Košice – exkurzia – edukačno-poradenské podujatie (na Odbore podpory zdravia a výchovy k zdraviu a v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia), dňa 4.9.2020 (8:00 – 10:15 h) – pre študentov SZŠ Kukučínova 40, Košice, II. ročník študijného odboru Diplomovaná všeob. sestra, v sprievode vyučujúcej (v celkovom počte 9 + 1). Program exkurzie obsahoval edukáciu v skupine na dve témy „Prevenia srdcovocievnych ochorení a atriálna fibrilácia“; „Podstata a význam Poradenského centra ochrany a podpory zdravia“; exkurziu v Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia (spojenú s ponukou služieb s vyšetrením parametrov na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom).

ÚVZ SR a osem krajských RÚVZ v SR (vrátane RÚVZ Košice) sa prostredníctvom poradní zdravia zapojilo (od 1.7.2018) do celoslovenského projektu „*Od srdca k srdcu*“. Projekt je zameraný na skrining rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení vrátane cievej mozgovej príhody, t. j. najmä dvoch hlavných rizikových faktorov, ako vysoký krvný tlak a najčastejší typ srdcovej arytmie – predsieňová (atriálna) fibrilácia. Generálnym partnerom projektu je spoločnosť Interpharm Slovakia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. Odbornými partnermi sú Farmaceutická fakulta UK v Bratislave a Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach.

V rámci poradenskej i edukačnej činnosti v roku 2020 boli v súvislosti s projektom uskutočnené merania krvného tlaku (tlakomerom s funkciou detekcie atriálnej fibrilácie) u klientov Poradne zdravia, resp. vo vybraných prípadoch u edukovaných osôb.

Z informačno-propagačných aktivít k danému projektu môžeme menovať nasledovné:

- zhotovenie dvoch tematických panelov v budovách RÚVZ Košice (na Rooseveltovej 8 a Ipeľskej 1 v Košiciach);
- uverejnenie informačných materiálov na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, pod titulmi „*Od srdca k srdcu – projekt prevencie cievej mozgovej príhody*“ (sprievodné slovo s prezentáciou a presmerovaním na stránku adc.sk); „*Svetový deň srdca – Projekt „Od srdca k srdcu*“ (tlačová správa ÚVZ SR);

V rámci uvedenej priority bol v roku 2015 vypracovaný návrh projektu s názvom „*Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skriningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy*“. Projekt je pilotný

a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešení participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia a zdravia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/skupinovej úrovni.

Nadväzujúc na daný projekt a informačno-propagačnú oblasť smerom k materským školám, môžeme spomenúť distribúciu dvoch materiálov z edície ÚVZ SR, konkrétne letáka „Soľ (nie) je nad zlato“ (vyrobeného s finančnou a odbornou pomocou SZO v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci s MZ SR na roky 2018-2019) a pexesa „Zdravé a nezdravé potraviny“.

2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu.

Príležitosťou k aktivitám je významný termín Medzinárodnej diabetickej federácie (skr. IDF), podporovaný SZO, **Svetový deň diabetu – 14. november**. V roku 2020 s témou „*Sestra a cukrovka*“, s cieľom zvýšiť povedomie o zásadnej úlohe zdravotných sestier a ďalších zdravotníckych pracovníkov pri podpore ľudí trpiacich cukrovkou.

Informačno-propagačná činnosť zahŕňala:

- písomne oslovenie vybraných inštitúcií v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci: „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahŕňujúc *Svetový deň diabetu – 14. november*), rozposlaného e-mailom dňa 6.9.2019;
- inštalovanie monotematického informačného panela k svetovému dňu vo vstupných priestoroch budov RÚVZ Košice;
- umiestnenie prezentačného materiálu pod názvom „*Svetový deň diabetu – 14. november*“, z edície RÚVZ Košice, na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality/Archív), s určením pre verejnosť.

Edukačné aktivity v roku 2020 boli zamerané viac tematicky, napr. ako *Zdravý spôsob života, Zdravá výživa, Prevencia chronických ochorení* a pod. Vykázané sú v **bodoch 9.1 (A.I.1, A.I.2); 9.2; 9.5; 9.6**.

Mimo uvedeného významného termínu sme realizovali, napr. aktivitu pre znevýhodnené skupiny v Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24, Košice (6.2.2020) – výklad s besedou na tému „*Diabetes mellitus, význam zdravého spôsobu života a správnej výživy*“, pre žiakov I. – IX. ročníka v počte 33.

3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov „Medicína“ Košice, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., viac v **bodoch 9.1 – A.I.2, 9.2**.

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín **Svetový deň rakoviny – 4. február**, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine/UICC. Téma trojročnej kampane 2019 – 2021 znie „*Ja som a ja budem*“. Cieľom je vzbudiť v jednotlivcoch zamyslenie sa nad tým, ako môžu oni sami konať v záujme prevencie rakoviny a šíriť túto myšlienku ďalej. Informačno-propagačná činnosť k danému termínu bola zameraná na:

- zostavenie tematických informačných panelov (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), za účelom propagácie svetového dňa a poskytnutia informácií o prevencii rakoviny, vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v ústrednom pracovisku na Ipeľskej 1 a v dvoch detašovaných pracoviskách: Rooseveltova 8 a Senný trh 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- propagáciu informačných materiálov k svetovému dňu a primárnej prevencii rakoviny na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Hlavné menu – Odborné útvary – Podpora zdravia);
- distribúciu informačno-propagačných materiálov spojenú s konzultáciami, resp. odborným poradenstvom so zameraním na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkých klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili nielen v mesiaci február 2020.

V rámci prevencie onkologických ochorení zahájili RÚVZ v SR v mesiaci február, v nadväznosti na Svetový deň rakoviny, a s výkonom počas roka 2020, rôzne edukačné aktivity so zameraním na najčastejšie sa vyskytujúce nádorové ochorenia, prevenciu rakoviny prsníka a prevenciu rakoviny hrubého čreva a konečníka. Cieľom aktivít bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch vybraných onkologických ochorení, o možnostiach ich prevencie a zásadách zdravého životného štýlu.

Nižšie uvádzame prehľad zdravotno-výchovných aktivít realizovaných Odborom podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Košice v rámci prevencie vybraných onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka).

Výchovno-vzdelávacia činnosť spočívala najmä v *edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* (ako všeobecné poradenstvo v rámci mobilnej Poradne zdravia, poradenstvo v oblasti zdravej výživy, s využitím tematických informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice).

Predmetné preventívne aktivity sa začali realizovať vo februári 2020. Doposiaľ bolo vykonaných 12 aktivít, so sumárnym počtom intervenovaných osôb 221 (z toho 33 študentov SŠ, 12 študentov VŠ). Spolupracujúcich inštitúcií bolo 8. Dominovali hlavne individuálne intervencie (prezenčne i dištančnou formou). O uvedené témy prejavovali záujem rôzne vekové kategórie, čomu bolo vyhovené. V aktivitách sa pokračuje, nakoľko mnohé boli odročené z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti so SARS-CoV-2/COVID-19. Išlo o nasledovné aktivity:

- propagácia výučbového programu „*Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka*“ (doplnková téma skupinovej edukácie zameranej na inú ťažiskovú tému) – SZŠ Kukučínova 40, Košice, dňa 28.2.2020 – pre študentov III. a IV. roč. (v celkovom počte 24). Edukačné aktivity na prevenciu onkologických ochorení sa v neskoršom období – z objektívnych dôvodov (epidemiologická situácia v súvislosti so SARS-CoV-2/COVID-19) – na škole nerealizovali;
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia s následným poradenstvom, doplnené o poradenstvo na odvykanie od fajčenia) – Benu Lekáreň, OC Cassovia, Pri prachárni 4, Košice, dňa 2.3.2020 – pre klientov z radov verejnosti (v

celkovom počte 9 osôb). Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačенých zdravotno-výchovných materiálov;

- intervencia dištančnou formou (e-mail a e-meeting) na tému „*Prevenca vybraných onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“, v prípade jednej osoby intervencia prezenčne na RÚVZ Košice (Poradňa zdravia), v dňoch od 15.6. do 30.6.2020 – s určením pre cvičencov/klientov POPA/PCOPZ a ostatných záujemcov vo veku od 56 – 75 rokov (v celkovom počte 11, z toho 8 žien a 3 muži). V rámci intervencie boli uplatnené výučbové prezentácie, ukážky modelov prsníka a hrubého čreva, distribúcia dotazníkov po edukácii k obom témam;
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice, dňa 6.7.2020 – pre zamestnancov školy (v celkovom počte 21). Zo služieb poradne boli realizované štandardné vyšetrenia, s následným poradenstvom. Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačенých zdravotno-výchovných materiálov;
- ponuka služieb stabilnej Poradne zdravia (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – RÚVZ Košice, detašované pracovisko Rooseveltova 8, Košice, dňa 8.7.2020 – pre zamestnancov úradu (v celkovom počte 8). Zo služieb poradne boli realizované štandardné vyšetrenia, s následným poradenstvom. Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačенých zdravotno-výchovných materiálov;
- skupinová intervencia/výklad s besedou na tému „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ – ZPP a RS Radosť, Bauerova 1, Košice, dňa 10.7.2020 – pre dospelých klientov zariadenia (v celkovom počte 15). V rámci intervencie boli uplatnené výučbové prezentácie, ukážky modelov prsníka a hrubého čreva, distribúcia dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačенých zdravotno-výchovných materiálov;
- exkurzia – edukačno-poradenské podujatie na RÚVZ Košice, detašovanom pracovisku Rooseveltova 8, Košice (Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu a Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia), dňa 4.9.2020 (8:00 – 10:15 h) – pre študentov SZŠ Kukučínova 40, Košice – II. ročník študijného odboru Diplomovaná všeob. sestra, v sprievode vyučujúcej (v celkovom počte 9 + 1). Program exkurzie obsahoval: edukáciu v skupine na dve témy 1. *Prevenca srdcovocievnych ochorení a atriálna fibrilácia*; 2. *Podstata a význam Poradenského centra ochrany a podpory zdravia*; exkurziu v Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia (spojenú s ponukou štandardných služieb); propagáciu výučbového programu „*Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka*“. Edukačné aktivity na prevenciu onkologických ochorení sa v neskoršom období – z objektívnych dôvodov (epidemiologická situácia v súvislosti so SARS-CoV-2/COVID-19) – na škole nerealizovali;

- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – RÚVZ Košice, Ipeľská 1, Košice, dňa 17.9.2020 – pre zamestnancov úradu (v celkovom počte 24). Zo služieb poradne boli realizované štandardné vyšetrenia, s následným poradenstvom. Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačených zdravotno-výchovných materiálov;
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice (vybrané vyšetrenia s následným poradenstvom, doplnené o poradenstvo na odvykanie od fajčenia) – SKANSKA SK, a. s., Alejová 2, Košice, dňa 21.9.2020 – pre zamestnancov spoločnosti (v celkovom počte 27). Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačených zdravotno-výchovných materiálov;
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – Národný inšpektorát práce, Masarykova 10, Košice, dňa 22. 9. 2020 – pre zamestnancov NIP (v celkovom počte 43). Zo služieb poradne boli realizované štandardné vyšetrenia, s následným poradenstvom. Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačených zdravotno-výchovných materiálov;
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – RÚVZ Košice, Ipeľská 1, Košice, dňa 28.9.2020 – pre zamestnancov RÚVZ Košice (v celkovom počte 17). Zo služieb poradne boli realizované štandardné vyšetrenia, s následným poradenstvom. Téma „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“ bola realizovaná individuálnou intervenciou, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačených zdravotno-výchovných materiálov;
- edukačná skupinová aktivita dištančnou formou (Zoom, 2.12.2020) – pre 12 študentov I. roč. Mgr. stupňa štud. odboru Verejné zdravotníctvo pri LF UPJŠ Košice – na tému „*Prevenca onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka)*“, uplatnením výučbových prezentácií, ukážok modelov prsníka a hrubého čreva, s distribúciou dotazníkov po edukácii k obom témam, ako aj tlačených zdravotno-výchovných materiálov.

Súhrn aktivít vo veci „*Prevenca onkologických ochorení – zaslanie odpočtu realizovaných aktivít*“ bol na základe požiadavky ÚVZ SR zaslaný 30.11.2020.

V aktuálnych otázkach verejného zdravia, verejného zdravotníctva a v problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení sme sa zúčastnili viacerých odbornovo-vzdelávacích podujatí na národnej i medzinárodnej úrovni. Napríklad išlo o nasledovné:

- školenie pre učiteľov na tému zdravého životného štýlu – v rámci projektu Sila zvyku (Centrum voľného času Tip-Top, M. R. Štefánika 12, Šaľa, 14.2.2020). Organizátori: O. Z. Movendi SK v spolupráci s CVČ Tip-Top v Šali. Aktívna účasť s prednáškou: Kollárová, J.: „Životný štýl mladých na Slovensku a chronické ochorenia neinfekčného charakteru“;
- videokonferencia k Národnému projektu Tvorba nových a inovatívnych postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe (Webex, 28.2.2020). Organizátor: MZ SR;
- obezitologický kongres – pracovné stretnutie k navrhovanej spolupráci a spoločnému postupu pri riadení obezitologického poradenstva (hotel Chopok, Demänovská dolina, 17.7.2020). Organizátor: Slovenská obezitologická asociácia;
- pracovné stretnutie k prevencii obezity v Obezitologickej poradni Centra pre pohybovú aktivitu Biomedicínskeho centra SAV Bratislava – s určením pre zamestnancov RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice, z útvarov podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OB poradňa pri CPA BMC SAV Bratislava, Pavilón lekárskeho vied, Dúbravská cesta 9, Bratislava, 25.8.2020). Organizátor: OB poradňa pri CPA BMC SAV Bratislava;
- finálne pracovné stretnutie k procesom Odbornej spôsobilosti v rámci projektu OP EVS (Webex, 2.10.2020). Organizátori: ÚVZ SR.

Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS, ochorení preventabilných očkovaním, významu očkovania a v neposlednom rade na zmenu ich postojov a správania v možných rizikových situáciách (pozri **body 6.7 i 6.1 a 6.9**).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie plnenia úloh NPP HIV/AIDS – bodu 5.1. Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5 a doplnkovo 15*. Ich odpočet je uvedený nižšie, resp. v rámci bodu **6.7** tejto správy.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. preventívno-edukačné programy/aktivity rôzneho charakteru pre mládež, nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia a výchovy k zdraviu, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

Prehľad zdravotno-preventívnych aktivít v oblasti nešpecifickej a špecifickej primárnej prevencie:

Edukačné aktivity realizované na školách v roku 2020 (**tab. 1**) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako *Dospievanie; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu; Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS; Význam Poradne prevencie HIV/AIDS* (dve posledné menované témy s určením pre starších žiakov ZŠ, študentov SŠ/VŠ, dospelé osoby z radov verejnosti, profesijných skupín a i.). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – *Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí; Ochorenia preventabilné očkovaním: význam očkovania* a i.

Uskutočnených bolo celkovo **28 edukačných aktivít** (z toho 19 na ZŠ, 3 na SŠ a ŠI, 2 na VŠ, 3 KC, 1 v ZPP-RS). **Intervenovaných bolo spolu 504 osôb** (344 žiakov a 15 pedagógov z 5 ZŠ; 33 študentov a 1 pedagóg z 2 SŠ; 16 študentov z 1 VŠ; 15 dospelých klientov a 65 adolescentov/klientov z 3 KC; 15 dospelých klientov zo ZPP-RS), pozri **tab. 1**.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho, reprodukčného zdravia a súvisiacim témam na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2020

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	23.1.2020	ZŠ Postupimská 37, Košice	žiaci VII. – VIII. roč./90	4
	28.9.2020		pedagógovia/15	1
	29.9.2020		žiaci VIII. – IX. roč./47	2
	14.10.2020		žiaci VII. roč./19	1
2.	24.1.2020	ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5, okres Košice-okolie	žiaci V. – IX. roč./65	3
3.	13.2.2020	ZŠ Hroncova 23, Košice	žiaci IV. roč./60	3
4.	24.6.2020	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	žiaci V. – IX. roč./30	2
	11.11.2020		žiaci V. – IX. roč./13	1
5.	2.7.2020	Združenie príbuzných a priateľov a rehabilitačné stredisko Radosť, Bauerova 1, Košice	klienti zariadenia – dospelé osoby/15	1
6.	17.8.2020	Komunitné centrá v obci Jasov a v meste Medzev, okres Košice-okolie	vekovo zmiešaná skupina adolescentov/spolu 65	2
7.	21.9.2020	Komunitné centrum v obci Čaňa, okres Košice-okolie	klienti zariadenia – dospelé osoby (ženy)/15	1
8.	20.11.2020	Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	žiaci I. – IX. roč./20	2
9.	priebežne – prierezovo (v dvoch šk. rokoch)	Stredná zdravotnícka škola Moyzesova 17, Košice	vekovo zmiešaná skupina študentov/24	2
10.	4.9.2020	Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice	študenti II. roč. štud. odb. Diplomovaná všeob. seštra/9; 1 pedagóg	1
11.	20.02.2020	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Trieda SNP 1, Košice	študenti I. roč. – Bc. st., študijný odb. VZ/4 (prezenčná výučba na RÚVZ Košice)	1
	25.11.2020		študenti I. roč. – Mgr. st., študijný odb. VZ/12 (dištančná výučba)	1
SPOLU		344 žiakov a 15 pedagógov z 5 ZŠ; 33 študentov a 1 pedagóg z 2 SŠ; 16 študentov z 1 VŠ a 30 dospelých osôb/klientov a 65 adolescentov zo 4 zariadení (3 KC a 1 ZPPaRS)		28

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Najčastejšie išlo o tieto tituly:

Prečo ma puberta neminie? Košice: RÚVZ, 2011,

Prečo povedať drogám „NIE“! Košice: RÚVZ, 2015.

Väčšina výchovno-vzdelávacích aktivít u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže bola širšie tematicky ladená. Uskutočnené boli na troch základných školách, najmä u žiakov z druhého stupňa (t. j. na *Spojenej škole – Špeciálnej ZŠ Odborárska 2 v Košiciach; ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5; Špeciálnej ZŠ Vtáčkovce 2 v okrese Košice-okolie*), s celkovou účasťou **128** žiakov. V troch komunitných centrách (t. j. v *KC v obciach Čaña, Jasov* a v *KC v meste Medzev*) boli intervenované rôzne vekové skupiny.

Edukácia bola orientovaná na témy, ako *Zdravý spôsob života; Prevencia drogových závislostí* (u niektorých skupín s využitím výučbových pomôcok, ako napr. DVD, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť), *Sexuálne a reprodukčné zdravie vrátane primárnej prevencie infekcie HIV/AIDS; Význam očkovania* (s určením pre starších žiakov a dospelé osoby), **tab. 2**.

Tab. 2

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice a u obyvateľov z marginalizovaného prostredia, v roku 2020

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	24.1.2020	ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 5 okres Košice-okolie	žiaci V. – IX. roč./65	3
2.	24.6.2020	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	žiaci V. – IX. roč./30	2
	11.11.2020		žiaci V. – IX. roč./13	1
3.	17.8.2020	Komunitné centrá v obci Jasov a v meste Medzev, okres Košice-okolie	vekovo zmiešaná skupina adolescentov/65	2
4.	21.9.2020	Komunitné centrum v obci Čaña, okres Košice-okolie	klienti zariadenia/dospelé osoby (ženy)/15	1
5.	20.11.2020	Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	I. – IX. roč./20	2
SPOLU		128 žiakov z 3 ZŠ; 65 adolescentov z 2 KC a 15 žien z 1 KC		11

V rámci *informačno-propagačnej činnosti* boli realizované tri aktivity:

- písomné oslovenie základných škôl v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci informácie o významnom termíne „*Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún*“, s priloženými dvoma letákmi z edície RÚVZ Košice 2020 (e-mailom dňa 25.6.2020);
- informovanie verejnosti prostredníctvom prezentačného materiálu na tému „*26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi*“;

obsahujúc sprievodné slovo a dva letáky z edície RÚVZ Košice 2020, na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality; od júna 2020 doteraz);

- informovanie verejnosti pri príležitosti „Svetového dňa boja proti AIDS (1. december)“ prostredníctvom prezentačného materiálu na tému „Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV“, z edície ÚVZ SR 2020, s umiestnením na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality; od 30. nov. 2020 doteraz).

Výchovno-vzdelávacou činnosťou vo vzťahu k školám (vrátane informačno-propagačnej činnosti) sa participovalo na **14. ročníku celoslovenskej kampane Červené stužky** (s trvaním od 2. septembra do 1. decembra 2020, t. j. Svetového dňa boja proti AIDS). Kampaň sa realizovala pod záštitou *Kancelárie SZO na Slovensku*, s podporou *MŠVVaŠ SR* (v rámci rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2020“), pod odbornou garanciou *MZ SR* a v spolupráci s ďalšími inštitúciami. (Akciami uvedenými v odpočte NPP HIV v SR v bode 5.1 – ods. Aktivita č. 1, 3 a 4 sme zároveň podporili plnenie Aktivity č. 15 pod názvom *Celoslovenská školská preventívna kampaň „Červené stužky“*.)

14. ročník kampane bol odporúčaný školám a školským zariadeniam v SR prostredníctvom materiálu Sprievodca školským rokom 2020/2021 (vyd. MŠVVaŠ SR, september 2020). Uvedený ročník kampane bol však z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie vo výskyte ochorenia COVID-19 (spôsobeného SARS-CoV-2) poznačený dištančným vzdelávaním na školách, preto informácie pre školy a školské zariadenia boli dostupné najmä z internetového prostredia.

Svetový deň AIDS – 1. december (vyhlásený SZO v roku 1988) bol v roku 2020 zameraný na tému „Globálna solidarita, spoločná zodpovednosť“. Význam tohto dňa zostáva rovnako dôležitý ako v minulosti. Pripomína potrebu zvýšiť financovanie v rámci prevencie HIV/AIDS, zvyšovať povedomie verejnosti o tejto nákaze, eliminovať stigma, diskrimináciu ľudí s HIV/AIDS a zlepšiť kvalitu ich života.

Školskej populácii a iným vekovým skupinám bol uvedený termín daný do pozornosti prostredníctvom edukačných aktivít najmä na témy „Prevencia infekcie HIV/AIDS“; „Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu“ a „Prevencia pohlavne prenosných infekcií“ (v 3 ZŠ, 2 SŠ, 1 VŠ a 1 KC). Uskutočnených bolo celkovo 12 aktivít v období od 4.9. do 25.11.2020. **Intervenovaných** bolo **spolu 174 osôb**, z toho 99 žiakov ZŠ, 15 pedagógov z 1 ZŠ, 33 študentov SŠ, 12 študentov VŠ a 15 klientok z 1 KC.

V rámci **masmediálneho vplyvu** sú informácie (príp. s fotodokumentáciou) o uskutočnených aktivitách, o problematike prevencie infekcie HIV/AIDS a súvisiacich témach uverejňované priebežne na webových sídlach a facebookových stránkach spolupracujúcich subjektov (najmä škôl), nevynímajúc webové sídlo RÚVZ Košice. Stručný popis Poradne prevencie HIV/AIDS pri RÚVZ Košice je na stránke úradu umiestnený permanentne (v priečinku Servis – Poradne zdravia).

V Poradni prevencie HIV/AIDS v roku 2020 bolo pracovníkmi Odboru lekárskej mikrobiológie vykonaných 217 sérologických vyšetrení, všetky boli negatívne. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

12. ročník kampane „Zachráň životy: Umývaj si ruky“ v rámci programu SZO „Čistá starostlivosť je bezpečná starostlivosť“, bol v kontexte s ochorením COVID-19, a slogan v roku 2020 znel „Sestry a pôrodné asistentky, bezpečná starostlivosť je vo vašich rukách“. Uskutočnil sa pri príležitosti **Svetového dňa hygieny rúk – 5. mája (2020)**, so zámerom poukázať na význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach.

Kampaň sme podporili propagačnou formou umiestnením titulu „Zdravie je v čistých rukách“ na webové sídlo RÚVZ Košice (do priečinku Aktuality), s presmerovaním na stránku

ÚVZ SR. Zároveň sme myšlienku kampane propagovali popri edukačných aktivitách na nasledovných miestach:

- Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice (24.6.2020) – organizovaním besedy na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“, pre 45 žiakov I. – IX. roč.;
- ZPP Radosť, o. z., Rehabilitačné stredisko, Bauerova 1, Košice (11.8.2020) – na prednáške s diskusiou na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“ – s účasťou 15 klientov centra v produktívnom veku.

Každoročne si pripomíname aj **Svetový deň umývania rúk – 15. október**. Pri tejto príležitosti sa realizovali edukačné aktivity na týchto školách:

- ZŠ s VJM, Čsl. armády 15, Moldava nad Bodvou (5.10.2020) – beseda na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“, pre 42 žiakov V. roč.;
- ZŠ Postupimská 37, Košice (7.10.2020) – beseda na tému „*Infekčné nákazy, parazitárne ochorenia, choroby z nečistoty*“, pre 37 žiakov VI. roč.; (7.10. a 8.10.2020) – beseda na tému „*Chrípka a chrípke podobné respiračné ochorenia*“, pre 121 žiakov V. – IX. roč.; (2.12.2020) – beseda na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“, pre 35 žiakov IV. roč.;
- ZŠ Belehradská 21, Košice (14.12.2020) – beseda na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“, pre 77 žiakov IV. roč.

V rámci vyššie menovaných edukačných aktivít sa realizoval nácvik správnej techniky umývania rúk s následnou detekciou čistoty rúk nanosením fluidizačného koncentrátu/emulzie na ruky, t. j. fluorescenčný test s nasvietením UV svetla v Derma LiteCheck Boxe.

V spolupráci s Odborom epidemiológie sme pokračovali v plnení úlohy č. **6.9 „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania – Očkovanie hrou“**, ktorá je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2020 a ďalšie roky a vyplynula zo štúdie realizovanej v roku 2013 pod názvom „*Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu*“. Gestorom úlohy je RÚVZ Komárno.

V zmysle manuálu k pilotnému projektu hlavnou cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. Avšak o edukáciu v tomto smere prejavujú záujem aj základné školy, na ich požiadavky sa reflektuje (za predpokladu prispôsobenia edukácie príslušnej vekovej skupine žiakov). V našej územnej pôsobnosti bolo vzdelávanie interaktívnou formou realizované na ZŠ Postupimská 37, Košice, v dňoch 28.9.2020 (pre 15 pedagógov školy) a 29.9.2020 (pre žiakov VIII. – IX. roč. v počte 47), prostredníctvom Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu. Intervenovaných bolo celkovo 62 osôb. Efekt intervencie bol overovaný formou vyplnenia dotazníka I. (pred edukáciou) a dotazníka II. (po edukácii). Celkovo bolo vyplnených 2x62 dotazníkov (I. a II.). Podľa pokynov z vyššie uvedeného školenia boli vyplnené dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom „*Ako sa chrániť pred kliešťom – deti*“ a „*Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť*“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality – Archív príspevkov). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

Výber z aktivít nad rámec pracovného zamerania Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu – súvisiacich s objektívnymi okolnosťami – nepriaznivou pandemickou situáciou

vo výskyte SARS-CoV-2/COVID-19 a nariadenými opatreniami v roku 2020:

- výpomoc Odboru lekárskej mikrobiológie (napr. v telefonickom hlásení negatívnych výsledkov pacientom z vyšetrenia na COVID-19 v 2. štvrtroku 2020; v zadávaní údajov do PC zo sprievodných lístkov na vyšetrenie na COVID-19 v 2. štvrtroku 2020);
- výpomoc Odboru epidemiológie (napr. v službe v rámci „Call centra“ na telef. infolinkách k problematike SARS-CoV-2/COVID-19 pre verejnosť v I. polroku 2020; v službe na telef. infolinke ohľadom informácií k opatreniam vzťahujúcim sa na karanténne povinnosti osôb po vstupe na územie SR – v období od 15.7.2020 do 31.12.2020 bolo poskytnutých 347 konzultácií; participácia na e-mailovej informačnej službe na koronavirus@ruvzke.sk; resp. v ďalších činnostiach);
- výpomoc pre Odbor hygieny životného prostredia a zdravia vo veci návrhov miest a objektov na vykonávanie odberu vzoriek biologického materiálu pre potreby testovania na COVID-19 (v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie). Boli kontrolované subjekty – vykonávané obhliadky odberových miest vytvorených pre celoplošné testovanie populácie SR Ag testami na COVID-19 v rámci celonárodnej akcie „Spoločná zodpovednosť“ (hodnotili sa rôzne podmienky, ako min. personálne zabezpečenie, materiálno-technické vybavenie, hygienicko-epidemiologický režim MOM a pod.). Obhliadky sme vykonali v dvoch dňoch, t. j. 27.10.2020 (6 miest v okrese Košice-okolie) a 28.10.2020 (7 miest v Košiciach);
- participácia na personálnom zabezpečení MOM – antigénového testovania na COVID-19 pre verejnosť v areáli letného kúpaliska Červená hviezda, Staničné nám. 5, Košice, ktorého prevádzkovateľom je RÚVZ Košice (formou striedania služieb zamestnancov z rôznych odborov úradu od novembra 2020);
- v súlade s usmernením MPSVR SR sme realizovali vyšetrenia zamestnancov Národného inšpektorátu práce (22.7.; 23.7.; 12.8.; 27.8.2020) a ÚPSVaR v Košiciach a v Moldave nad Bodvou (3.9.; 9.9.; 10.9.; 16.9.; 24.9.2020) rýchlotestami COVID-19 IgG/IgM;
- v rámci informačno-propagačnej činnosti a problematiky SARS-CoV-2/COVID-19 sme umiestnili na webovú stránku RÚVZ Košice za účelom osvetly tri informačné letáky: „Špeciálne preukazy pre ľudí s diagnózou autizmu“ (odkaz na stránku MZ SR); „Dodržiavanie sociálneho odstupu“ (odkaz na korona.gov.sk); „Ako správne používať tvárové rúško“ (odkaz na uvzs.sk);
- podieľali sme sa na vyhodnocovaní výtvarných prác detí, žiakov zo ZŠ, ZUŠ prihlásených do online celoslovenskej súťaže pod názvom „Obrázkom proti vírusu“, ktorej iniciátorom bola ZUŠ, Irkutská 1, Košice, pod záštitou primátora mesta Košice a v spolupráci s Mestom Košice. Súťaž prebiehala na sociálnych sieťach (jún 2020).

V rámci problematiky prevencie infekčných nákaz a súvisiacich tém sme sa zúčastnili dvoch odborných, vzdelávacích podujatí:

- videokonferencie na tému „Duševné zdravie a koronavírus“ (Webex, 16.4.2020), v rámci členstva v pracovnej skupine „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ s pôsobnosťou pre SR. Organizátor: ÚVZ SR, Odbor PZaVkZ;
- informatívneho stretnutia „Covidový automat“ – ku kritériám prijímania opatrení na regionálnej úrovni (Webex, 11.12.2020). Organizátor: MZ SR.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa v roku 2019 zapojili do dotazníkového prieskumu *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR*, ktorý sa realizuje periodicky (naposledy v rokoch 2013 a 2016). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 89 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti a podľa určenej kvóty vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až auguste 2019. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Kompletná databáza bola v termíne (do októbra 2019) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledky prieskumu budú publikované formou súhrnnej správy, ktorá toho času ešte nie je k dispozícii.

V roku 2020 sme participovali v rámci siete RÚVZ v SR na *Európskom prieskume zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19 – Health Literacy Survey 2019 a project of M-POHL)*. HLS19 sa plánuje uskutočniť vo väčšine európskych krajín a jeho cieľom je opísať, porovnať úroveň zdravotného uvedomenia a poskytnúť informácie pre tvorbu zdravotnej politiky. Prieskum prebiehal – podľa metodického usmernenia a koordinácie ÚVZ SR (riešiteľského pracoviska projektu) – dotazníkovou formou u obyvateľov s trvalým pobytom v SR, vo veku 18 rokov a viac. Pred začatím prieskumu sme sa zúčastnili videokonferencie k prieskumu M-POHL HLS19 (Webex, 9.6.2020), ktorej organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor PZaVkJ. Zber údajov bol realizovaný v období od 22. júna, s termínom zaslania databázy na ÚVZ SR do 14. septembra 2020. Každý RÚVZ v SR mal pridelenú veľkosť výskumnej vzorky podľa spádovej oblasti (pre RÚVZ Košice ako krajské mesto bol daný celkový počet respondentov 49, z toho 24 mužov a 25 žien). Výber respondentov bol náhodný a v zmysle kritérií stanovených pre vzorku. Po zaslaní databázy (v septembri 2020) sa v danej úlohe bude pokračovať po následnom metodickom usmernení gestora (ÚVZ SR).

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2020 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 189 osôb, z toho 57 mužov a 132 žien, vo veku 20 rokov a viac. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U väčšiny z nich bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triacylglyceroly), prístrojom Reflotron, a boli im uskutočnené aj antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len MS). U ostatných klientov bola z kapilárnej krvi vyšetrená len hladina celkového cholesterolu, resp. aj hladina glukózy, a uskutočnené antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo. Štatistické výstupy z programu Test zdravé srdce a ďalšie štatistické hodnotenia vyšetrených osôb uvádza Výročná správa za RÚVZ Košice rok 2020 v kap. Podpora zdravia a výchova k zdraviu.

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi; meranie vybraných antropometrických ukazovateľov; tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer; u silných fajčiarov vyšetrenie Spirometrom a zistenie stupňa závislosti od nikotínu prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom). Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneného vyšetrenia biochemických a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste zdravé srdce. Mimo Testu zdravé srdce máme evidovaných/zhodnotených 9 klientov z jednej akcie, pri ktorých poradenské služby boli poskytnuté anonymne a v užšom rozsahu/bez vyšetrenia biochemických parametrov z kapilárnej krvi (akcia v Lekárni BENU, OC Cassovia, Pri prachárni 4, Košice, pre 9 klientov).

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva (pozri bod **9.1 – A.I.1**), spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci *so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* (ďalej len *VšZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili spoločné akcie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, s konaním na 3 miestach: 17.9. a 28.9.2020 na RÚVZ Košice, Ipeľská 1 (vyšetrených 41 zamestnancov na riziko metabolického syndrómu; 21.9.2020 v SKANSKA SK, a. s., Alejová 2, Košice (vyšetrených 27 zamestnancov na vybrané vyšetrenia); 22.9.2020 v Národnom inšpektoráte práce, Masarykova 10, Košice (vyšetrených 43 zamestnancov na riziko metabolického syndrómu). Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 111 klientov.

Výber z činnosti *k* niektorým *významným termínom*:

Napríklad v oblasti témy *Svetového dňa obezity – 4. marec*, s mottom v roku 2020 „*Riešme spoločne obezitu v Európe*“ (súčasť kampane Svetovej obezitologickej federácie/WOF a Európskej Asociácie pre štúdium obezity/EASO), boli zo strany ÚVZ SR a RÚVZ v SR, v spolupráci s českou spoločnosťou STOB (*Stop obezite*) a Centrom výživy a zdravia Hygeia – Zdravotným strediskom Bratislava, realizované aktivity v sieti lekární BENU. Zámerom kampane bolo zvýšiť povedomie verejnosti o obezite, jej rizikách a prevencii cestou zdravého spôsobu života. *Informačno-propagačná činnosť* zahŕňala ponuku služieb mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia a poradenstvo). Cieľovou skupinou boli klienti/záujemcovia z radov verejnosti (intervenovaných bolo celkovo 9 osôb, 7 žien a 2 muži). Miestom konania poradenskej akcie RÚVZ Košice bola BENU lekáreň, OC Cassovia, Pri Prachárni 4, Košice, dňa 2.3.2020. Ponúkané služby a sledované parametre zahŕňali: vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátoru Accutrend Plus; meranie tlaku krvi, pulzu; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pásu, bokov), výpočet BMI a WHR; stanovenie percenta telesného tuku; percenta kostrového svalstva; obsah viscerálneho tuku; úroveň bazálneho metabolizmu v kJ; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa

závislosti prostredníctvom dotazníkových metód, a napokon individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života. Informácia o akcii bola propagovaná cez webové sídlo RÚVZ Košice, priečinok Aktuality, pod titulom „Svetový deň obezity“, pozri tiež **bod 9.2.**

Z ďalších významných termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť **Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri** a **Svetový deň potravy – 16. október**, pri príležitosti ktorých sme edukačné aktivity, spojené s distribúciou informačných materiálov, uskutočnili v:

- ZŠ s VJM – Alapiskola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, na tému „*Zdravá výživa, zdravý životný štýl, prevencia obezity*“, pre 26 žiakov VI. roč. (2 aktivity dňa 19.10.2020);
- LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice – dištančnou formou – na tému „Aktuálne intervenčné programy zamerané na podporu správnej výživy“, pre 12 študentov I. roč. Mgr. stupňa štud. odb. VZ;
- ZŠ Postupimská 37, Košice, na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu*“ pre 30 žiakov II. ročníka (2 aktivity dňa 30.11.2020).

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri aj **body 9.1, 9.6.** Aktivity realizujeme priebežne, i mimo významných termínov, z hľadiska prehľadu uvádzame niektoré z nich:

- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice, dňa 21.1.2020 (1 aktivita) – téma **Poruchy príjmu potravy** (výklad s besedou) – celkovo pre 7 študentov IV. ročníka študijného odboru Asistent výživy; tam tiež dňa 21.1.2020 (1 aktivita) – téma **Liečebná výživa pri ochoreniach žalúdka** – celkovo pre 10 študentov III. ročníka študijného odboru Asistent výživy;
- ZŠ Družstevná pri Hornáde, Hlavná 283, okres Košice-okolie, dňa 24.1.2020 (3 aktivity) – téma **Zdravý životný štýl** (výklad s besedou) – celkovo pre 65 žiakov V. – IX. roč.;
- Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice, dňa 31.1.2020 (3 aktivity) – téma **Zdravý životný štýl** (výklad s besedou, s meraním tlaku krvi, stanovením BMI) – celkovo pre 120 študentov I. – III. roč.;
- ZŠ Belehradská 21, Košice, dňa 4.2.2020 (4 aktivity) – téma **Zdravý spôsob života** (výklad s besedou) – celkovo pre 70 žiakov II. roč.; tam tiež, dňa 10.3.2020 (3 aktivity) téma **Zdravý spôsob života** (výklad s besedou) – celkovo pre 75 žiakov III. roč.;
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice, dňa 25.2.2020 (2 aktivity) – téma **Poruchy príjmu potravy** (výklad s besedou) – celkovo pre 50 študentov tercie a kvarty;
- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 20.2.2020 (1 aktivita) – téma **Životný štýl a rizikové faktory** (prednáška s diskusiou) – celkovo pre 4 študentov I. roč. Bc. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo; tam tiež, dňa 25.2.2020 (1 aktivita) – téma **Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia: Poradňa zdravej výživy – význam** (prednáška s diskusiou) – celkovo pre 150 študentov I. roč. študentov odboru Všeobecné lekárstvo; tam tiež, dňa 27.2.2020 (1 aktivita) – na tému **Determinanty zdravia životného štýlu** (prednáška s diskusiou) – celkovo pre 4 študentov I. roč. Bc. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo.

Príkladom informačno-propagačnej činnosti a vzdelávania vo vzťahu k školám je aj organizovanie a praktická **realizácia exkurzií** na pôde RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu a PCOPZ (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia). V hodnotenom období o takúto formu spolupráce prejavila záujem SZŠ Kukučínova 40, Košice (4.9.2020). Súčasťou exkurzie bola edukácia (prednáška s diskusiou) na témy: „*Prevencia srdcovocievnych ochorení a atriálna fibrilácia*“; „*Podstata a význam poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košice*“, spojená s praktickými ukázkami služieb základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, a s možnosťou ich absolvovať. Cieľovou skupinou boli študenti II. ročník študijného odboru Diplomovaná všeob. sestra, v sprievode vyučujúcej (v celkovom počte 9 + 1).

Na základe spolupráce a dopytu po poradenských službách, navštívili sme s mobilnou Poradňou zdravia Spojenú školu (Špeciálnu ZŠ), Odborárska 2, Košice (6.7.2020) a poskytli sme zamestnancom, resp. i rodičom a iným záujemcom vyšetrenia s poradenstvom v štandardnom rozsahu (s účasťou 21 klientov).

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení **úlohy č. 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority **a) Podpora zdravého štartu do života**. Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učitelia).

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

Naposledy v roku 2019 sme sa zapojili do 8. ročníka celonárodnej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie. Ďalší ročník je naplánovaný na rok 2021. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Kampaň je intervenčným projektom, ktorý sa realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR, na národnej úrovni jej gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici a záštitu nad kampaňou majú Úrad verejného zdravotníctva SR a Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť. Súčasťou kampane je súťaž, ktorá prebieha zväčša v jarnom období (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov). Účasť RÚVZ Košice, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňa propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Úloha súvisí s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou Zdravie) a so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu).

Z odborných podujatí, resp. aktivít zameraných na problematiku marginalizovaných skupín a súvisiace témy, na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme spomenúť napríklad:

- diskusiu (okružly stôl) na tému „*Životné prostredie v marginalizovaných komunitách*“ (Congress hotel Centrum Košice, Južná trieda 2A, Košice, 29.1.2020). Organizátor: ÚVZ SR;

- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod okresov Košice-mesto a Košice-okolie k problematike násilia páchaného na deťoch, v rámci Národného projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Žižkova 21, Košice, 25.6.2020). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- multidisciplinárne vzdelávanie v téme „Metodika odhaľovania sexuálneho zneužívania“, v súvislosti s plnením cieľov Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím a implementáciou Národného projektu „Podpora ochrany detí pred násilím“ (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Žižkova 21, Košice, 24.9. – 25.9.2020). Organizátor: ÚPSVaR Košice;
- stretnutie pracovnej skupiny k Oblasťi "Zdravie" k príprave a aktualizácii Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov (Okresný úrad Košice-okolie, Hroncova 13, Košice, zasadacia miestnosť, 30.9.2020). Organizátor: Úrad splnomocnenca vlády pre rómske menšiny;
- zaslanie e-mailovej požiadavky (3.6.2020) o spoluprácu v oblasti propagácie informácií a kontaktov v rámci problematiky prevencie násilia páchaného na deťoch. Osloveným adresátom (ako centrá voľného času, materské a rodinné centrá, centrá pre deti a rodiny/detské domovy, komunitné centrá, knižnice, kultúrne strediská, Slovenská pošta, Dopravný podnik mesta Košice, Hlavná stanica železničná a autobusová v Košiciach, obchodné centrá – Atrium Optima, Cassovia, Tesco) bol v danej súvislosti zaslaný odkaz na dva informačné letáky (uverejnené na webovom sídle RÚVZ Košice) pod názvami: 1. „Zastavme násilie aj v čase izolácie“ – leták vypracovaný Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny; 2. „Linky pomoci“ (obsahujúci kontakty pomoci v meste Košice a okrese Košice-okolie) z edície Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (koordinátorov ochrany detí pred násilím). Predmetná aktivita spadala pod plnenie Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím. Adresáti boli predmetným e-mailom usmernení ohľadom možností využitia propagovaných materiálov. Predmetné letáky boli zároveň vyvesené na informačných paneloch RÚVZ Košice;
- zaslanie e-mailovej odpovede (31.7.2020) na požiadavku zo strany ÚPSVaR Košice (27.7.2020) vo veci aktualizácie informácií a údajov v materiáli ÚPSVaR Košice pod názvom „Zbierka preventívnych aktivít pre školy so sídlom v Košice-mesto a Košice-okolie“ pre šk. rok 2020/2021 (v časti 14 Preventívne aktivity pre skupiny žiakov od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach);
- v neposlednom rade je možné menovať spoluprácu so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ako Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice; Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice; v okrese Košice-okolie: Špeciálna ZŠ Vtáčkovce 2, Vtáčkovce – kde uplatňujeme cyklické vzdelávanie žiakov v rôznych témach. Edukačná činnosť smerom k žiakom bola vykonávaná jednorazovo i opakovane na témy, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, prevencia závislostí, prevencia kyberšikany, poskytovanie predlekárskej (laickej) prvej pomoci a i. Spolupráca sa rozvíja aj s komunitnými centrami, detskými domovmi/centrami pre deti a rodiny v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, vo výkone zdravotno-edukačných aktivít pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov. Konkretizovať môžeme napríklad aktivity v troch komunitných centrách a v jednom krízovom centre:

- Komunitné centrum, Námestie sv. Floriána 94/4, Jasov, okres Košice-okolie – beseda na tému „Starostlivosť o dieťa“, s premietnutím rovnomenného DVD filmu, pre 20 matiek z marginalizovaného prostredia (dňa 28.1.2020);
- Stredisko krízovej intervencie, Adlerova 4, Košice – viac tematická prednáška (k reprodukčnému zdraviu, prevencii závislostí a k významu očkovania) pre klientov zariadenia – otvorená skupina (v januári 2020);
- Komunitné centrum, Námestie sv. Floriána 94/4, Jasov, okr. Košice-okolie a Komunitné centrum Medzev (priestory MŠ), okr. Košice-okolie – besedy na tému „Prevencia drogových závislostí“ pre 65 adolescentov (dňa 17.8.2020);
- Komunitné centrum, Námestie sv. Floriána 94/4, Jasov, okres Košice-okolie – beseda na tému „Ústna hygiena“ pre vekovo zmiešanú skupinu v počte 10 osôb (dňa 18.9.2020);
- Komunitné centrum, Jesenná 37, Čaňa – beseda na tému „Reprodukčné zdravie“ pre 15 žien (21.9.2020).

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z *informačno-propagačnej činnosti* môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prílb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

RÚVZ Košice v rámci siete RÚVZ v SR bol v roku 2020 účastný na realizácii *dotazníkového prieskumu, zameraného na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu*. Dotazníkový prieskum je súčasťou celoslovenskej štúdie, ktorú koordinuje Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, na základe plnenia Aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 (úlohy č. 5). Cieľom štúdie je zmapovať názory na alkohol, jeho reguláciu, reklamu a v neposlednom rade názory na jeho požívanie u vybranej skupiny populácie (vo veku od 15 do 29 rokov).

Na zber dát bol použitý dotazník (anonymný) – online aj tlačенá verzia, o rozsahu 25 položiek. Výber respondentov bol náhodný, na základe splnenia kritérií, ktoré sa vzťahovali na výberový súbor pre spádovú oblasť RÚVZ Košice (počty respondentov v súbore boli

rozdelené do troch vekových kategórií 15 – 19, 20 – 24 a 25 – 29 rokov, podľa pohlavia a miesta trvalého bydliska – mesto/vidiek). Zber dát bol realizovaný v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR a pri výbere respondentov sme dodržali stanovenú proporčnú tabuľku pre RÚVZ Košice. Celkový počet oslovených respondentov v našom výberovom súbore bol 143, čím sme prekročili stanovenú kvótu o 13 osôb (požiadavka zo strany gestora bola stanovená na 130 respondentov, z toho 62 mužov a 68 žien). Do prieskumu (pre zber dát) bola náhodne vybraná 1 SŠ, 1 VŠ a 2 inštitúcie. Databázu z dotazníkového prieskumu zameraného na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu sme zaslali e-mailom 23.12.2020.

Ďalšie informácie k problematike prevencie závislostí pozri v **bode 9.1 – A.I.3.**

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len *DC*), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou a intervenčnou formou sme podporili tri **informačné kampane**:

1. „**Týždeň mozgu – Brain Awareness Week**“ (16. – 22. marec 2020), celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po trinásť krát (od roku 2008). Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom je zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, o činnosť ľudského mozgu, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Pred spustením kampane sme na základe výzvy zaslali (6.3.2020) vyplnenú prihlášku s dojednanými aktivitami Slovenskej Alzheimerovej spol. Vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu v súvislosti so SARS-CoV-2 a ochorením COVID-19 sa realizácia osvetových podujatí (kontaktnou formou) pri danej príležitosti neuskutočnila v plnom rozsahu, resp. bola pozastavená (presunutá na neskoršie obdobie).

V rámci našej účasti sme kampaň dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi aktivít.

- **propagácia kampane** umiestnením titulu „*Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 16. – 22. marca 2020*“ **na webovom sídle** RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality), s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, s určením pre verejnosť (počnúc marcom 2020 doteraz);
- **propagácia kampane formou nástenných informačných panelov** s titulom „*Týždeň mozgu 2020*“ v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk RÚVZ Košice, s určením pre zamestnancov a stránky úradu (marec – apríl 2020);
- **zaslanie informácie** o medzinárodnej kampani „Týždeň mozgu 2020“ vybraným adresátom (Stredná športová škola, Tr. SNP 104, Košice; Gymnázium, Opatovská cesta 7, Košice – e-mailom 16.3.2020; študentom LF UPJŠ, I. roč. odb. VZ, Bc. stupňa – e-mailom 19.3.2020), s metodickým usmernením k propagácii kampane.
- **Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)**, bol propagovaný v širšom časovom rámci. Činnosť mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná prioritne seniorom, pozri aj **bod 9.1 (A.I.2)**. Pre seniorov/členov z troch denných centier z Košíc (DC MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36; DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2; DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5) a z Kultúrneho domu vo Vyšnej Myšli, okres Košice-okolie, bola organizovaná dištančnou formou – online (cez

program Skype) *cyklická edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite* na témy: „*Prevenca osteopénie a osteoporózy pohybom*“ a „*Vybrané prvky z kalanetiky*“ (teoretický výklad a komentovaný súbor cvikov – rozcvička a precvičovanie zostáv cvikov, s doplnkovými video ukážkami). Aktivity sa konali od 4.5.2020 do 28.5.2020. K cvičeniu „*Pohybom proti osteoporóze*“ boli uskutočnené 4 online stretnutia s celkovým počtom 36 účastí (v dňoch 4.5., 11.5., 18.5., 25.5.2020; s priemernou návštevnosťou 9 záujemcov/1 akciu). Cvičenie *kalanetiky* (o ktoré prejavili záujem seniori/členovia z košických DC) bolo realizované celkom 4-krát, so súhrnným počtom 28 účastí (v dňoch 7.5., 14.5., 21.5., 28.5.2020; s priemernou návštevnosťou 7 osôb/1 akcia).

- Aktivity pri príležitosti významných termínov: ***Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september)/Mesiac Alzheimerovej choroby (september); Medzinárodný deň starších (1. október)/Mesiac úcty k starším (október); Svetový deň osteoporózy (20. október)***, boli určené dospelaj populácii a primárne seniorom. Činnosť spočívala v *edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* (vykonávaná bola formou *všeobecného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne zdravia; *špecializovaného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity; s využitím informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice). Akcie boli uskutočnené v časovom období od 7.9.2020 do 2.12.2020. Prehľad aktivít v rámci vyššie uvedených významných termínov je štruktúrovaný do štyroch oblastí činností.
- **Ponuka služieb mobilnej Poradne optimalizácie pohybovej aktivity** (v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela):
 - dištančná/online intervencia cez Skype a video ukážky na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, komentované súbory cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, v dňoch 22.9.; 29.9.2020 (po 1 aktivite v každom termíne) – celkovo 22 účastí;
 - dištančná/online intervencia cez Skype a video ukážky na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, komentované súbory cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice a DC MČ Košice--Sídliisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 5.10.; 6.10.; 12.10.; 13.10.; 19.10.; 26.10.2020 (po 1 aktivite v každom termíne) – celkovo 56 účastí;
 - prezenčná/kontaktná intervencia – v telocvični na tému *Pohybom proti osteoporóze* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorné ukážky cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, v dňoch 14.9.; 21.9.; 5.10.2020 a z DC MČ Košice-Sídliisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 7.9.; 21.9.2020 (po 1 aktivite v každom termíne) – celkovo 17 účastí;
 - dištančná/online intervencia cez Skype a video ukážky na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, komentované súbory cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; DC MČ Košice-Sídliisko KVP, Cottbuská 36, Košice a DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5,

- Košice, v dňoch 11.9.; 25.9.2020 (po jednej aktivite v každom termíne) – celkovo 16 účastí;
- dištančná/online intervencia cez Skype a video ukážky na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad, komentované súbory cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice a DC MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 2.10.; 7.10.; 8.10.; 14.10.; 15.10.; 21.10.; 28.10.2020 (po 1 aktivite v každom termíne) – celkovo 67 účastí;
 - prezenčná/kontaktná intervencia – v telocvični na tému *Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky* (teoretický výklad s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, názorné ukážky cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre seniorov/členov z DC MČ Košice-Sídlisko KVP, Cottbuská 36, Košice, v dňoch 16.9.; 30.9.2020 (po 1 aktivite v každom termíne) – celkovo 13 účastí;
 - **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia** (individuálna intervencia s poskytnutím vybraných, resp. štandardných vyšetrení) – v rámci všetkých vyššie uvedených významných termínov:
 - RÚVZ Košice, Ipeľská 1, Košice (Dni zdravia), dňa 17.9. a 28.9.2020 (2 aktivity) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom)² – celkovo pre **41 zamestnancov**;
 - SKANSKA SK, a. s., Alejová 2, Košice, dňa 21.9.2020 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo)¹ – celkovo pre **27 zamestnancov**;
 - Národný inšpektorát práce, Masarykova 10, Košice, dňa 22.9.2020 (1 aktivita) – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia v spolupráci s VŠZP, pobočkou Košice* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom)² – celkovo pre **43 zamestnancov**.
- Poznámky:*
- ¹ *Ponúkané služby a sledované parametre pri vybraných vyšetreniach: biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Accutrend Plus; meranie pulzu, tlaku krvi s možnosťou detekcie atriálnej fibrilácie; vyplnenie dotazníka k projektu prevencie cievnej mozgovej príhody/primárneho skríningu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení „Od srdca k srdcu“; meranie percenta telesného tuku; výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI), indexu centrálnej obezity (WHR); zistenie anamnézy cez dotazník k TZS; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer; u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života, distribúcia tlačených zdravotno-výchovných materiálov a i.*
- ² *Pri vyšetreniach na riziko metabolického syndrómu sú ponúkané štandardné služby (obsahujúce stanovenie širšieho spektra biochemických parametrov a všetky vyšetrenia uvedené pri pozn. 1). Biochemickým vyšetrením sa zisťuje koncentrácia celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Reflotron.*
- **Edukačná aktivita na škole pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby (21. september), Svetového dňa duševného zdravia (10. október), Svetového dňa osteoporózy (20. október):**
 - Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, dňa 2.12.2020 (1 aktivita), na témy *Prevencia chronických ochorení a Intervenčné programy v podpore aktívneho starnutia* (prednáška s diskusiou dištančnou formou) – celkovo pre **12 študentov** I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo.

– Informačno-propagačná činnosť:

- **propagácia** termínov „Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september), Medzinárodný deň starších (1. október), Svetový deň osteoporózy (20. október), prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov **v priestoroch** vestibulu ústredného **pracoviska RÚVZ Košice** (Ipeľská 1) a oboch detašovaných pracovísk (Rooseveltova 8 a Senný trh 4), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť (september až október 2020 – 3 aktivity);
- **umiestnenie titulu** „Svetový mesiac Alzheimerovej choroby – september“ **na webovom sídle RÚVZ Košice**, v priečinku Aktuality (sprievodná informácia doložená prílohami: upútavkou z vlastnej edície, letákom z edície ÚVZ SR a brožúrou z edície UK), od septembra 2020 doteraz;
- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci „Zaslania zdravotno-výchovných materiálov k významným termínom venovaným problematike zdravia – žiadosť o propagovanie“ (zahŕňujúc „Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september“ a „Svetový mesiac Alzheimerovej choroby – september“ a odkaz na titul z webového sídla RÚVZ Košice, pozri odrážku vyššie), s určením pre adresátov, ako denné centrá seniorov, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb/zariadenia pre seniorov v pôsobnosti miestnej samosprávy/Úradu KSK/MVO; knižnice; kultúrne strediská; Jednota dôchodcov Slovenska. E-mail s usmernením v oblasti propagácie bol inštitúciám zaslaný dňa 18.9.2020.

K ďalším aktivitám v oblasti informačno-propagačnej činnosti môžeme zaradiť nasledovnú korešpondenciu:

- propagácia informácie o online prednáške „Charakteristika štyroch fáz demencie“ Slovenskej Alzheimerovej spol. (s určením primárne pre rodinných opatrovateľov), e-mailom 19.5.2020, zaslaným vybraným zariadeniam sociálnych služieb a Jednote dôchodcov Slovenska;
- uverejnenie informačného letáka „Seniori a ochorenie COVID-19“ z edície ÚVZ SR na webovom sídle RÚVZ Košice v priečinku Aktuality (od 23.10.2020 doteraz);
- zaslanie požiadavky o spoluprácu pri propagovaní informačného letáka „Seniori a ochorenie COVID-19“ (s odkazom na webové sídlo RÚVZ Košice, pozri odrážku vyššie, a usmernením v oblasti propagácie), e-mailom 3.11.2020, zaslaným vybraným subjektom, ako Jednota dôchodcov na Slovensku (OO a KO); denné centrá seniorov; domovy dôchodcov; domovy sociálnych služieb/zariadenia pre seniorov v pôsobnosti miestnej samosprávy/Úradu KSK/MVO v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie;
- zaslanie požiadavky o spoluprácu pri propagovaní informačného letáka „Seniori, sme tu pre vás! Povedzme STOP podvodníkom“, v dvojjazyčnej verzii (slov.-maď.), z edície MV SR – Odboru prevencie kriminality Kancelárie ministra vnútra SR. Predmetný materiál bol pripravený v rámci Národného projektu „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“ (s podporou Európskeho sociálneho fondu). E-mail s priloženým letákom a s usmernením v oblasti jeho propagácie bol zaslaný 6.4.2020, vybraným subjektom, ako Jednota dôchodcov na Slovensku (OO a KO); denné centrá seniorov v pôsobnosti miestnej samosprávy v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie.

Výjazdovou formou činnosti **Poradne optimalizovania pohybovej aktivity** (skr. POPA – pri RÚVZ Košice zriadená v roku 2019) sa zintenzívňuje spolupráca so zariadeniami sociálnych služieb v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na „**Preveniu osteopénié a osteoporózy pohybom**“ a „**Kalanetiku**“.

Pre klientov/seniorov z dvoch denných centier v Košiciach (ďalej len „DC“), menovite DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-

KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016), sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V roku 2018 sa v tomto smere začala spolupráca s DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a v roku 2019 s Kultúrnym domom Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie.

V hodnotenom období:

2. so seniormi z DC MČ Košice-Sever sa uskutočnilo 90 stretnutí – prezenčne/dištančne (v období od 13.1.2020 do 21.12.2020), z toho 49 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 384 účastí (s priemernou účasťou cca 8 osôb/1 akcia) a 41 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 197 účastí (s priemernou účasťou cca 5 osôb/1 akcia);
3. so seniormi z DC MČ Košice-KVP sa uskutočnilo 74 stretnutí – prezenčne/dištančne (v období od 13.1.2020 do 16.12.2020), z toho 33 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 166 účastí (s priemernou účasťou cca 5 osôb/1 akcia) a 41 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 206 účastí (s priemernou účasťou cca 5 osôb/1 akcia);
4. so seniormi z DC MČ Košice-Dargovských hrdinov sa uskutočnilo 33 stretnutí – prezenčne/dištančne (v období od 13.1.2020 do 25.9.2020), z toho 19 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 32 účastí (s priemernou účasťou cca 2 osoby/1 akcia) a 14 cvičení kalanetiky s celkovým počtom 18 účastí (s priemernou účasťou cca 1 osoba/1 akcia);
5. so záujemcami z Kultúrneho domu vo Vyšnej Myšli, okres Košice-okolie, sa uskutočnilo 23 stretnutí – prezenčne/dištančne (v období od 14.1.2020 do 28.7.2020), z toho 23 aktivít na prevenciu osteoporózy s celkovým počtom 129 účastí (s priemernou účasťou cca 6 osôb/1 akcia).

Za všetky štyri uvedené zariadenia sme v roku 2020 evidovali (prezenčne) spolu 76 klientov/cvičencov (z toho 27 z DC MČ Košice-Sever; 22 z DC MČ Košice-KVP; 8 z DC MČ Košice-Dargovských hrdinov; 19 z Vyšnej Myšle).

9.6 CINDI program SR

Pre sprostredkovanie aktuálnych zdravotno-výchovných informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri hromadných akciách dostupných verejnosti, v prístupe k jednotlivcom), ako aj prostriedky masmediálnej komunikácie (tlač, rozhlas, televízia, internet).

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre šírenie zdravotno-výchovných informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek/rodičov, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu, podieľame sa na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je edukačná činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, prioritne orientované na školskú mládež (uvedené napr. v **bode 9.1**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená na aktuálne témy prevencie (zdravý životný štýl a výživa; stomatohygiena;

prevencia látkových a nelátkových závislostí; prevencia kyberšikany; podpora duševného zdravia; environmentálna výchova; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS; prevencia vybraných infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; prevencia vybraných chronických neinfekčných ochorení atď.). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Konzultačnú, resp. poradenskú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých rodičov s deťmi, ktorí sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie smerom k pracovným kolektívom, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných termínov* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

Na základe dlhoročne realizovaného a osvedčeného projektu *„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“*, v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice pretrváva záujem o osvetu *v oblasti ústneho zdravia* zo strany škôl aj iných inštitúcií. Aktivity sú vykonávané najmä na materských a základných školách (na mnohých opakovane) a určené sú nielen deťom a žiackej/študentskej populácii, ale aj učiteľom a rodičom, podľa požiadaviek.

Pri príležitosti významného termínu *Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec*, vyhláseného Svetovou organizáciou zubných lekárov, boli realizované aktivity primárne pre deti a mládež.

Edukačná činnosť zameraná na podporu ústneho zdravia a propagáciu termínu sa v regióne Košíc a okolia vykonávala v období od 10.1. do 9.3.2020. Aktivity sa konali v 2 MŠ a 2 ZŠ a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 55 detí predškolského veku a 105 žiakov ZŠ. Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniek), od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR, ako aj DVD projekcia. Prehľad škôl a školských zariadení, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Svetovému dňu ústneho zdravia (20. marec) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	MŠ Geča, Kostolná 382, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 20 detí predškolského veku)
2.	MŠ Ruskov 94, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 35 detí predškolského veku)
3.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice (2 aktivity, edukovaných 35 žiakov I. – IV. roč.)
4.	ZŠ Čaňa, Pionierska 33, okres Košice-okolie (3 aktivity, edukovaných 70 žiakov VII. roč.)

Pre propagačné účely je na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality) pre verejnosť určený prezentačný materiál pod titulom *„Svetový deň ústneho zdravia 20. marec: Všetko sa začína tu! Zdravé ústa. Zdravé telo.“* (z edície Kancelárie SZO v SR a Slovenskej komory zubných lekárov), so sprievodným slovom a ponukou edukačných aktivít.

K ďalšiemu významnému dňu *Európsky deň ústneho zdravia – 12. september*, vyhláseného Radou Európskych dentistov, sme uskutočnili aktivity v širšom časovom rámci –

uvádza ich nasledovná tabuľka. Aktivity sa konali na 8 miestach (1 MŠ, 4 ZŠ, 1 VŠ, 2 ZSS) a intervenovaných bolo spolu 262 osôb, z toho 50 detí predškolského veku, 175 žiakov ZŠ, 12 študentov VŠ a 25 klientov ZSS.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia (12. september) – prehľad navštívených škôl, školských zariadení a iných inštitúcií
1.	ZPP a RS Radosť, Bauerova 1, Košice (1 aktivita, edukovaných 15 dospelých klientov centra)
2.	KC Jasov, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 10 vekovo zmiešaná skupina)
3.	MŠ Ruskov 94, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 50 detí predškolského veku)
4.	ZŠ Belehradská 21, Košice (4 aktivity, edukovaných 100 žiakov I. roč.)
5.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice (2 aktivity, edukovaných 20 žiakov I. stupňa)
6.	ZŠ Postupimská 37, Košice (2 aktivity, edukovaných 35 žiakov I. roč.)
7.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14 Košice (1 aktivita, edukovaných 20 žiakov I. roč.)
8.	LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice (1 aktivita, dištančne edukovaných 12 študentov I. roč. Mgr. stupňa štud. odb. VZ)

Spolupráca so školami v danej oblasti je priebežne propagovaná cez príspevky na ich webových stránkach (najmä MŠ, ZŠ).

Popis činnosti k ďalším významným termínom sa nachádza v bodoch **9.1, 9.2, 9.5.**

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020

V súlade s predmetným akčným plánom – v oblasti zníženia dopytu po drogách a priority zameranej na preventívne programy, naša účasť spočíva v priebežnom zabezpečení a realizácii aktivít formou výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti zdravého životného štýlu, v oblasti prevencie závislostí od legálnych a nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak, iné drogy) a v problematike nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza **bod 9.1 – A.I.3.**

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (skratka NAPPPA)

Predmetný akčný plán vychádza zo Stratégie pohybovej aktivity SZO pre Európsky región na roky 2016 – 2025, z Globálneho akčného plánu SZO pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013 – 2020, Aktualizovaného NPPZ v SR, Koncepcie štátnej politiky v oblasti športu – Slovenského športu 2020 ako aj z iných dokumentov, týkajúcich sa podpory pohybovej aktivity. Hlavným zámerom NAPPPA na roky 2017 – 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia podporou pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov súvisiacich s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

V roku 2018 sme začali participovať na prvej z dvoch multisektorových úloh NAPPPA:

- 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“;
- 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“.

Gestormi oboch úloh sú MZ SR, ÚVZ SR a riešiteľmi RÚVZ v SR. Plnenie na národnej úrovni začalo v školskom roku 2017/2018. Cieľovou skupinou boli študenti

I. ročníka (pre vstupný prieskum) a III. ročníka (pre výstupný prieskum v šk. roku 2019/20) stredných škôl (gymnázií, stredných odborných škôl s maturitou a bez maturity) – súbor 60 študentov na každý RÚVZ v SR. V školskom roku 2018/2019 boli ďalšou cieľovou skupinou žiaci VIII. roč. základných škôl – súbor 60 žiakov na každý RÚVZ v SR (podľa metodiky).

Etapa zberu vstupných dát na vybraných SŠ sa cez RÚVZ v SR realizovala v II. polroku šk. roka 2017/2018 (v triedach I. roč.), resp. v I. polroku šk. roka 2018/2019 (počnúc septembrom, v triedach II. roč.). Následne (v rámci edukačnej časti úlohy) sa zo strany RÚVZ podľa kapacitných možností ponúkli zapojeným školám prednášky/besedy na tému „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“.

V regióne Košíc v zmysle metodiky k úlohe č. **5.1.1** boli v septembri 2018 prostredníctvom **RÚVZ Košice** oslovené a informované štyri stredné školy v Košiciach, ktoré boli do tejto výskumno-prieskumnej akcie vybrané náhodne. V týchto školách sa následne realizovala distribúcia informovaných súhlasov pre zákonných zástupcov študentov II. roč./probandov. K daným školám patrili: Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice (38 študentov); Gymnázium M. R. Štefánika, Nám. L. Novomeského 4, Košice (21 študentov); Gymnázium, Park mládeže 5, Košice (24 študentov); Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Komenského 44, Košice (20 študentov). Celkovo sa na plnení úlohy 5.1.1 realizácie NAPPPA zúčastnilo 103 študentov (47 chlapcov, 56 dievčat).

V rámci uvedenej úlohy sa u študentov vykonali nasledovné vyšetrenia a úkony:

- biochemické vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, t. j. stanovenie koncentrácie celkového cholesterolu, glukózy, triacylglycerolov, HDL, LDL z kapilárnej krvi) ako aj vybrané antropometrické vyšetrenia, ako meranie telesnej výšky, hmotnosti, obvodu pása, bokov, stanovenie BMI, WHR, WHtR, meranie tlaku krvi, pulzu, viscerálneho tuku, telesného a podkožného tuku (bodystatom, kaliperom), kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu;
- hodnotenie držania tela, flexibility tela, testovanie telesnej zdatnosti realizáciou kondičného testu (Ruffierov test) s použitím športových hodínok, zisťovanie vitálnej kapacity pľúc (spirometrom);
- vyplňanie dotazníka životného štýlu (súčasť celoslovenského monitoringu vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov), pozostávajúceho z 51 položiek vrátane identifikačných. Dotazník bol rozdelený na niekoľko sekcií, ako životná pohoda, zdravie, pohybová aktivita, výživa, pitný režim, stravovacie návyky, komunikačné technológie, závislosti a demografické údaje.

Výsledky z vyššie uvedených vyšetrení ako aj informácie z osobnej, rodinnej anamnézy a o spôsobe stravovania boli vpisované do záznamového listu probanda. Údaje zo záznamového listu boli zadávané do „šablón“, určených ako doklad o výsledkoch vyšetrení pre zúčastnených študentov. Na to nadväzovalo odborné poradenstvo s odporúčaniami v zmysle zásad zdravého spôsobu života, k dispozícii boli informačno-edukačné materiály.

Vyšetrené parametre a údaje z dotazníka sa zadávali do mustry, ktorá bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi (v novembri 2018) a zadávali sa taktiež do Testu zdravé srdce (pre adolescentov), vytvoreného pre účely NAPPPA.

V úlohe 5.1.1 sa bude pokračovať cca o dva roky od vstupného testovania/prieskumu.

Etapa zberu vstupných dát na vybraných ZŠ sa cez RÚVZ v SR realizovala v II. polroku šk. roka 2018/2019 (v triedach VIII. roč.). Následne (v rámci edukačnej časti úlohy) sa zo strany RÚVZ podľa kapacitných možností ponúkli zapojeným školám prednášky/besedy na tému „Benefity optimálnej pohybovej aktivity“.

V regióne Košíc v zmysle metodiky k úlohe č. **5.1.3** boli vo februári 2019 prostredníctvom **RÚVZ Košice** oslovené a informované štyri základné školy v Košiciach, ktoré boli do tejto výskumno-prieskumnej akcie vybrané náhodne. V týchto školách sa následne realizovala distribúcia informovaných súhlasov pre zákonných zástupcov žiakov VIII. roč./probandov. K daným školám patrili: ZŠ Požiarnická 3, Košice (15 žiakov); ZŠ Staničná 13, Košice (33 žiakov); ZŠ M. Lechkého, ul. J. Pavla II. 1, Košice (11 žiakov); ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice (27 žiakov). Celkovo sa na plnení úlohy 5.1.3 realizácie NAPPPA zúčastnilo 86 žiakov (36 chlapcov, 50 dievčat).

V rámci uvedenej úlohy sa vykonali u žiakov vyšetrenia a úkony ako pri úlohe č. 5.1.1 (pozri vyššie), okrem kapilárneho odberu krvi na biochemické vyšetrenie (ten sa týkal len študentov stredných škôl).

Výsledky z vyššie uvedených vyšetrení ako aj informácie z osobnej, rodinnej anamnézy a o spôsobe stravovania boli vpisované do záznamového listu probanda. Údaje zo záznamového listu boli zadávané do „šablón“, určených ako doklad o výsledkoch vyšetrení pre zúčastnených študentov. Na to nadväzovalo odborné poradenstvo s odporúčaniami v zmysle zásad zdravého spôsobu života, k dispozícii boli informačno-edukačné materiály.

Vyšetrené parametre a údaje z dotazníka sa zadávali do mustry, ktorá bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi (v júli 2019) a zadávali sa taktiež do Testu zdravé srdce (pre adolescentov), vytvoreného pre účely NAPPPA.

K danému projektu boli pre odbornú verejnosť organizované nasledovné podujatia:

- zasadnutie pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity (POPA)“, v súvislosti s pokračovaním realizácie úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Cesta k nemocnici 1, Banská Bystrica, 21.2.2020). Organizátori: Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (účasť v rámci členstva v uvedenej pracovnej skupine s pôsobnosťou pre SR);
- zasadnutie pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ (RÚVZ Trnava, 11.9.2020). Organizátori: ÚVZ SR a RÚVZ Trnava, OPZaVkJ.

RÚVZ Komárno

RÚVZ so sídlom v Komárne realizuje k 31. decembru 2020 účasť na riešení **celkom 25 projektov resp. programov.**

Z uvedeného celkového počtu rozpracovaných programov a projektov na rok 2020 sa k 31. decembru 2020 zabezpečovalo plnenie -

na úseku oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia – 2 programy resp. projekty,
na úseku oddelenia preventívneho pracovného lekárstva – 2,
na úseku oddelenia hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov – 1,
na úseku oddelenia hygieny detí a mládeže – 3,
na úseku oddelenia epidemiológie – 7,
na úseku NRC – 2,
na úseku oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu – 8.

Na úseku oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa súčasne riešil 1 projekt a na úseku NRC sa riešili 2 projekty, ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov.

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING –SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

V rámci plnenia uvedenej úlohy RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2020 vykonal zber údajov o materiáloch, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou ako aj inej dokumentácie, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou.

Údaje a dokumentácie boli zaznamenané aj v súčinnosti s ostatnými oddeleniami RÚVZ celkovo v 16 prípadoch kolaudácií stavieb a boli zaslané na ďalšie spracovanie Národnému referenčnému centru pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

V rámci plnenia uvedenej úlohy RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2020 vykonal odber 16 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov v regióne Komárno na vyšetrenie triazínových pesticídov. Prekročenie limitných hodnôt koncentrácie vyšetovaných pesticídnych látok podľa platnej legislatívy zistené nebolo.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. – *Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).*

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2020 v spádovom území RÚVZ Komárno v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 959 zamestnancov z toho 298 žien. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 881 zamestnancov, z toho 272 žien, v 4. kategórii 78 zamestnancov, z toho 26 žien. V porovnaní s rokom 2020 celkový počet exponovaných zamestnancov mierne stúpol z 928 na 959. V priebehu roka 2020 sa na 2 prevádzkach prehodnocovali rizikové práce z dôvodu, že sa jednalo o práce zaradené do 4. kategórie. V uplynulom roku boli vydané 4 rozhodnutia určenia rizikových prác, z toho 2 rozhodnutia sa týkali zrušenia rizikových prác. V rámci určenia rizikových prác sa jednalo o zaradenie prác do kategórie rizika z dôvodu expozície hluku, expozícii pevnému aerosólu a fyzickej záťaži. Z toho 1 rozhodnutie bolo o prehodnotení zaradenia prác do kategórie rizika, nakoľko sa v uvedenom prípade jednalo o práce zaradené do 4. kategórie a v 2 prípadoch sa jednalo o zrušenie rizikových prác z dôvodu zrušenia konkrétneho výrobného procesu (fyzická záťaž) a zrušenie pneumologickej ambulancie (biologický faktor).

Z celkového počtu 823 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Komárno je 39 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami.

V priebehu roka 2020 sme nezaznamenali výrazné zmeny v počte exponovaných zamestnancov, čo pripisujeme nepriaznivej epidemiologickej situácii. Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravím škodlivým faktorom pracovného prostredia bol tak ako aj po iné roky hluk. K 31. 12. 2020 evidujeme 748 zamestnancov, z toho 138 žien, vystavených nadmernému hluku. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam; evidujeme 198 takýchto zamestnancov, z toho 36 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom v roku 2020 sa stala expozícia fyzickej záťaži, kde evidujeme celkovo 133 zamestnancov z toho 118 žien.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci

harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 523, z toho na 6 rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2. – *Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.*

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 49, z uvedeného počtu bol 4-krát dozor vykonaný pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 5 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Vydaných bolo 46 rozhodnutí o schválení prevádzkového poriadku, z toho 17-krát súčasne aj s uvedením priestorov do prevádzky. V rámci posudkovej činnosti RÚVZ v sledovanom období neposudzoval návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Formou kontrolných listov bolo u 1 zamestnávateľa vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenávali hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2020 bolo evidovaných 110 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém.*

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve. K 31. 12. 2020 evidujeme celkom 53 zamestnancov, z toho 27 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Oproti roku 2018 došlo v 4. kategórii k poklesu počtu evidovaných zamestnancov, jeho dôvodom bolo zrušenie oddelenia patológie. Najviac exponovaných zamestnancov bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami - celkom 32, z toho 28 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku. V roku 2020 sme neposudzovali návrhy na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

V sledovanom období bolo vydaných 117 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol schválený prevádzkový poriadok. Vo všetkých prípadoch sa jednalo odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéri. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli v sledovanom období vykonané v počte 2.

2.1.5. - *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.*

V sledovanom období sme nemali hlásené podozrenie na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávania preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OPOP.

Snahou pracovníkov odd. PPL je aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciiu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci plnenia úlohy na základe dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi Úradom verejného zdravotníctva SR a Národným inšpektorátom práce bol bol v spolupráci s IP Nitra vykonaný štátny zdravotný dozor (ďalej „ŠZD“) so zameraním na drevospracujúci priemysel, s počtom zamestnancov 10 a viac. Bol vykonaný 19. októbra 2020 v spoločnosti HEGE s.r.o., Martovce 385, 947 01 Martovce s celkovým počtom 21 zamestnancov vo výrobe. Spoločnosť je vo svojich výrobných priestoroch zameraná v rámci stolárskych prác prevažne na výrobu okien, dverí a nábytku na objednávku. Počas ŠZD bolo zistené, že zamestnanci spracovávali drevnú hmotu pomocou strojných zariadení v dielňach č. 2 a č. 3, ručnú povrchovú úpravu materiálu a kompletizáciu stolárskych výrobkov v dielni č. 1. Spoločnosť má ďalej k dispozícii prípravovňu pre striekareň, kde sa vykonávalo morenie materiálu, striekareň, sklad farieb a materiálu. Na spracovanie drevej hmoty sú k dispozícii strojné zariadenia rozmiestnené v dielňach č. 1 – 3. Na výrobu je používané prevažne mäkké drevo, ojedinele tvrdé (buk, dub). V priestoroch prevádzky bola vykonaná objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a to chemických faktorov vrátane pevného aerosólu z dreva a hluku pri opracovaní drevej hmoty. Na základe objektivizácie boli vypracované posudky o riziku a práce v profesii stolár v stolárskej dielni č. 3 boli zaradené do kategórie 3 pre rizikový faktor hluk, práce v profesii stolár s rizikovým faktorom pevné aerosóly (prach a s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory (prach z tvrdého dreva – dub, buk) boli zaradené do kategórie 2. Prevádzkovateľ predložil k nahliadnutiu dokumentáciu s hodnotením zdravotných rizík, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku a dokumentáciu lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Počas štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnanec v stolárskej dielni č.3 v profesii stolár zaradenej do kategórie 3 rizika pre rizikový faktor hluk do upozornenia nepoužil pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky na ochranu sluchu (zátkové). Ďalej bolo zistené, že v priestore striekárne boli na podlahe voľne uložené chemické látky klasifikované ako nebezpečné - nádoby s farbami a ďalšími náterovými hmotami určené na povrchovú úpravu materiálov. Na základe uvedeného bolo uložené prevádzkovateľovi zabezpečiť umiestnenie chemických látok vhodným spôsobom v priestore striekárne, resp.

sklade. Následne bola 23. októbra 2020 prevádzkovateľom zaslaná fotodokumentácia zobrazujúca odstránenie nedostatkov.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, jej cieľom je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len „RÚVZ“) podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2020 nebol do uvedenej úlohy zapojený.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“ s cieľom dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

RÚVZ v rámci uvedenej úlohy odobral v 2 zariadeniach spoločného stravovania (uzavreté a verejné stravovanie) kompletne obedové menu na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Následne boli výsledky spracované do tabuľkovej formy a samostatne vyhodnotené (polievka, mäsový pokrm, príloha), pričom všetky vzorky boli vyhovujúce. V prípade odobratia vzoriek chleba a pekárskych výrobkov v zariadeniach spoločného stravovania RÚVZ nebol v roku 2020 do uvedenej úlohy zapojený, za Nitriansky kraj sa na plnení úlohy podieľal RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Úloha nadväzuje na spoločnú EÚ legislatívu v danej oblasti, RÚVZ nebol v roku 2020 do uvedenej úlohy zapojený.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity.

V rámci svojej činnosti sa zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže zameriavali na sortiment bufetov, v ktorých preferovali predaj zdravších druhov potravín. V roku 2020 boli vykonané 4 kontroly školských bufetov v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas ktorých boli prevádzkovatelia upozornení na obmedzenie sladených nápojov a zásady zdravej výživy

detí. V zariadeniach školského stravovania bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 39 kontrol a 11 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín. Počas kontrol bola pre pracovníkov zariadení spoločného stravovania zabezpečená aj edukácia v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť aj hygienickým podmienkam pri zabezpečení diétného stravovania v 2 zariadeniach zabezpečujúcich prípravu diétnych pokrmov. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách (26 krát) bola pozornosť venovaná aj zabezpečeniu pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov. Z prevádzok zariadení spoločného stravovania bolo odobratých 27 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu. Zamestnanci oddelenia sa zúčastnili krajskej pracovnej porady organizovanej Okresným úradom v Nitre, určenej pre pracovníkov školských jedální. Vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva aj priebežne pri výkone ŠZD.

Pracovníci oddelenia odprezentovali 5 prednášok na tému "Osobitosti školského stravovania" pre 55 účastníkov v rámci prípravy pracovníkov na získanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov. Vedúca oddelenia je členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov.

V školských zariadeniach sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru venovala pozornosť aj priestorom využívaným na telovýchovu a šport. Celkovo bolo vykonaných 11 kontrol, z toho 5 kontrol telocviční a 6 kontrol vonkajších plôch určených na telovýchovu a šport.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže spolupracovali s oddelením výživy pri kontrolách dodržiavania nariadených opatrení v súvislosti ochorením COVID - 19 v zariadeniach spoločného stravovania.

Plnenie aktivít bolo značne obmedzené z dôvodu pandémie COVID - 19, nakoľko zariadenia pre deti a mládež boli uzatvorené, resp. ich činnosť bola obmedzená.

4.2. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitálneho znečistenia piesku.

Zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne boli v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonané odbery vzoriek piesku na laboratorne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia v celkovom počte 21 vzoriek, z toho 6 vzoriek nevyhovovalo požiadavkám podľa vyhlášky 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská (v 5 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty v ukazovateli Fekálne streptokoky, súčasne boli vo 2 vzorkách prekročené limity v ukazovateli Termotolerantné koliformné baktérie). Parazitárne znečistenie piesku bolo zistené v 2 vzorkách, v ktorých bola izolovaná Salmonella species a geohelminthy. Z uvedeného počtu vzoriek bolo 13 vzoriek odobratých z pieskovísk materských škôl a 8 vzoriek z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2020 boli do projektu zaradené 3 materské školy v okrese Komárno (MŠ Pribeta, MŠ Iža, MŠ Kolárovo). Jednotlivé školské jedálne boli listom oslovené a zahájený bol zber týždenných jedálnych lístkov za hodnotené obdobie. Realizácia projektu bola pozastavená z dôvodu zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie pre ochorenie COVID - 19 na území Slovenskej republiky a uzatvorenia školských zariadení .

4.5 ÚRAZY DETÍ V SR

V roku 2020 prebiehalo spracovanie získaných údajov gestorom projektu.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2020 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2020 neboli riešené priestupky pre odmietnutie očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov a činnosť poradne očkovania.
- platný očkovací kalendár pre rok 2020 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2020.
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania – v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa v rámci činnosti poradne očkovania.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC - RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2020 zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania.

Oddelenie epidemiológie v roku 2020 vzhľadom na mimoriadnu situáciu v súvislosti s epidémiou COVID-19, sa nezapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti

očkovania osôb pred cestou do zahraničia, osôb vystavených riziku nákazy ako aj zdravotníckych pracovníkov po poranení kontaminovanými zdravotníckymi pomôckami.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť v okrese Komárno je vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

Č.6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP, boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratória pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, majú však zavedený funkčný systém na zabezpečenie včasného a dôsledného plnenia hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná hlásna povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samovzdelávania, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Oddelenie epidemiológie aj v roku 2020 pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií a webovej stránky RÚVZ.

Č. 6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, v roku 2020 sa jednalo o 3 lekárov. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelením epidemiológie bolo v roku 2020 riešených celkom 124 epidémií, z toho: 104 epidémií COVID-19, 7 epidémií svrabu, 1 epidémia spôsobená norovírusom, 2 adenovírusové epidémie, 3 epidémie kampylobakteriôz, 6 epidémií salmonelôz a 1 epidémia chrípky v kolektívnom zariadení.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2020 vykonané v 1813 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Spolu 2735 rozhodnutím bolo nariadených 5499 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrovateľmi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY-„TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

RÚVZ so sídlom v Komárne nie je zapojené do programu HELICS.

Európska surveillance infekcií Clostridiumdifficile podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2020 zúčastnilo projektu prostredníctvom vkladania údajov do EPIS.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2020 nevykazuje aktivitu v súvislosti s BPS II.

Realizácia kampane Clean care is save care:

RÚVZ so sídlom v Komárne sa aktívne nezapojilo do kampane. Na internetovej stránke www.ruvzkn.sk bola zverejnená informácia ohľadne kampane.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno, krízový plán, kde sú určené preventívne opatrenia pripravenosti na ohrozenie verejného zdravia vznikom epidémie spôsobenej novým koronavírusom COVID-19.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

V roku 2020 bola zabezpečená aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách. Pre zamestnancov RÚVZ je naďalej zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach.

V roku 2020 bola vyhlásená mimoriadna situácia a následne núdzový stav pre celé územie SR z dôvodu ochorenia COVID-19. Iná mimoriadna udalosť v okrese nebola zaznamenaná.

Č. 6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2020 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

C. 6.7. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne za rok 2020 nevykazuje aktivitu v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Vzhľadom na epidemický výskyt COVID-19 v roku 2020 nebola možná realizácia aktivít na stredných školách.

Č 6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci oddelenia epidemiológie propagovali činnosť poradne očkovania zriadenej na RÚVZ cestou očkujúcich lekárov aj médií.

Č. 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne.

Vzhľadom na epidemický výskyt COVID-19 v roku 2020 nebola možná realizácia aktivít na stredných školách.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.5 Nadstavbová diagnostika významných mikroorganizmov v životnom prostredí

Clostridium difficile je v súčasnosti najčastejšou príčinou hnačiek v nemocničnom prostredí, v SR sa zároveň stal najčastejším pôvodcom nozokomiálnych nákaz. Pre svoje vlastnosti (masívna kontaminácia prostredia spórmi, vysoká odolnosť spór a ich dlhodobé prežívanie v prostredí) má enterokolitída zapríčinená *Clostridium difficile* (CDI) tendenciu k epidemickému šíreniu v nemocničnom prostredí. Na zabránenie šírenia CDI v nemocničnom prostredí je nevyhnutné vykonávať včasné a účinné protiepidemické opatrenia, ktorých základom je rýchla a spoľahlivá diagnostika. Pri kontrole dodržiavania

opatrení nariadených v prevencii šírenia sa CDI, je potrebná kontrola mikrobiálnej kontaminácie prostredia spórami *Clostridium difficile*.

Pre tieto účely sme v mikrobiologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Komárne zaviedli metódu skrínigovej selektívnej kultivácie *Clostridium difficile* v steroch z prostredia s použitím média CDBB-TC (*Clostridium difficile* brucella broth s prídavkom kyseliny merkaptooctovej a cysteínu) podľa Cadnum *et al.* (2014). Prítomnosť *C. difficile* v pozitívnych vzorkách sme overili identifikáciou izolátov s použitím mikroskopie, následnej subkultivácie na fluorogénnom selektívnom médiu a identifikačného systému RapID ANAII (Remel, USA).

Celkovo bolo vyšetrených 40 sterov z nemocničného prostredia zo šiestich zdravotníckych zariadení. *C. difficile* bolo dokázané v 8 prípadoch. V piatich prípadoch bola u izolovaných *C. difficile* dokázaná skrínigovou imunochromatografickou metódou aj produkcia toxínu A/B.

7.9 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ:

Cieľom projektu je zhodnotiť:

- výskyt vibrií v povrchových vodách na kúpanie a bazénových vodách, v ktorých sa predpokladá zvýšené riziko výskytu týchto baktérií,
- zhodnotiť riziko výskytu patogénnych vibrií v potravinách,
- overiť možnosti molekulárno-biologickej subtypizácie týchto mikroorganizmov s použitím metód založených na PCR.

Anotácia

S prihliadnutím na prirodzené vlastnosti vibrií je dôvod predpokladať výskyt patogénnych a potenciálne patogénnych druhov tohto rodu v povrchových vodách i v mineralizovaných termálnych bazénových vodách. Riziko ich výskytu v prírodných vodách sa aktuálne zvyšuje s prebiehajúcimi klimatickými zmenami a otepľovaním atmosféry.

Zároveň moderné trendy v stravovaní (konzumácia sushi, ustríc, surových, polosurových a sušených rýb, darov mora a in

ých) prinášajú častejší kontakt populácie s potravinami, kde sa patogénne vibriá prirodzene nachádzajú a môžu byť zdrojom rôznych gastrointestinálnych ochorení pri konzumácii alebo iných ochorení (hlavne kože a mäkkých tkanív) pri manipulácii.

V súvislosti s týmito predpokladmi sa zhodnotí riziko výskytu baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodách na kúpanie a v rizikových potravinách. Vo vodách na kúpanie sa bude stanovovať koncentrácia sodíkových kationov, ktorá sa, bude dávať do vzťahu s rizikom výskytu jednotlivých druhov patogénnych vibrií. Z izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Tento súbor sa bude ďalej analyzovať z hľadiska toxinogenity a virulénneho potenciálu genotypovými a fenotypovými metódami a overí sa na ňom použiteľnosť niektorých metód molekulárnej epidemiológie/molekulárnej biológie.

Získané výsledky prispesú k poznaniu rizika osídlenia vôd patogénnymi a podmienene patogénnymi vibriami aj vzhľadom na klimatické zmeny a zhodnotia riziko výskytu vibrióz z potravín v súvislosti s modernými trendmi v stravovaní.

Cielená genotypová a fenotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

Plnenie úloh :

Výskyt vibrií vo vodách na kúpanie

V rámci projektu sme k 31.12.2020 vyšetřili 623 vzoriek, z toho 324 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier, 89 vzoriek bazénových vôd z celého Slovenska, 117 sterov z bazénových stien a 93 povrchových vôd na confirmáciu. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 150 kmeňov vibrií. Z toho z bazénov plnených mineralizovanou vodou bolo izolovaných 7 kmeňov potenciálne patogénnych a patogénnych vibrií, okrem *Vibrio cholerae* to boli i *V. alginolyticus* a *V. vulnificus*, ktoré sú považované za obligátne humánne patogény. Tieto druhy vibrií sú zodpovedné hlavne za extraintestinálne vibriózy s vysokým rizikom vzniku sepsy. Tieto typy bazénov sa javia pri nedostatočnej sanitácii ako rizikové pre vznik vibriových infekcií, keďže sa zdá, že vibriá sa v týchto typoch vôd vyskytujú endemicky. Izolované kmene *Vibrio cholerae* non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód.

Sledovanie výskytu vibrií vo vybraných rizikových potravinách

Pre hodnotenie rizika vibrióz z potravín sme sa zamerali v prvej fáze hlavne na potraviny, pri ktorých predpokladáme najvyššie riziko výskytu patogénnych vibrií - potraviny s obsahom surových, polosurových, sušených alebo krátko tepelne upravených rýb a darov mora (hlavne sushi a podobné potraviny). Tieto vyšetřenia prebiehali v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializovaným laboratóriom 2 mikrobiologických analýz.**, ktoré vyšetřilo v roku 2020 v rámci projektu 59 vzoriek potravín (mrazené a chladené ryby, čerstvé sushi, mrazené morské plody). V NRC pre *Vibrionaceae* bolo v roku 2020 vyšetřených 177 vzoriek mrazených a chladených rýb a morských plodov.

Celkovo bolo izolovaných 71 vibrií a im príbuzných organizmov. Zo 16 vzoriek sme izolovali *Vibrio sp.*, zo 6 vzoriek *Vibrio cholerae* non O1 O139, zo 4 vzoriek *Vibrio parahaemolyticus*, z jednej vzorky *Vibrio sp.* CDC skupina 512, zo 42 vzoriek sme izolovali vibriá bežne prítomné v morskej vode považované za nepatogénne pre človeka.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Od roku 2005 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len "OPZaVkJ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu boli zrealizované 2 prednášky (Zdravé zúbky, Zdravá výživa a zdravý životný štýl) pre 41 detí žiakov ZŠ v okrese Komárno.

V rámci projektu „Viem čo zjem“ bolo edukovaných 21 žiakov 2. a 5. ročníka ZŠ Ferenc Móra s vyučovacím jazykom maďarským v Zemianskej Olči.

V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetřenia pre 75 záujemcov (z toho bolo 25 klientov vyšetřených v rámci 2 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetřenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 2 výjazdy, kde bolo vyšetřených 17 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, lipidových parametrov krvi, glukózy, obvodu pása, bokov, výšky a váhy.

V rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sa realizovali edukačné a rozvojové aktivity v spolupráci so sociálnymi pracovníkmi zariadení sociálnych služieb zamerané na posilnenie funkcií mozgu, následne prebehla distribúcia pracovných listov na rozvoj

vedomostných a kognitívnych aktivít v dvoch Zariadeniach sociálnych služieb v Komárne, kde dané aktivity vykonávali sociálni pracovníci zariadenia. Taktiež bola pripravená nástenka s danou tematikou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne. Uverejnený bol článok na webovej stránke úradu o základných informáciách daného ochorenia.

V rámci „Svetového dňa obezity“ bola uskutočnená akcia v spolupráci s lekárnou BENU, kde pracovníci OPZaVkZ záujemcom uskutočnili merania výšky, váhy, obvodu pása a bokov, BMI, svalovej hmoty, bazálneho metabolizmu, percentuálneho podielu viscerálneho tuku v tele.

V rámci „Svetového dňa vody“ boli zrealizované 2 prednášky a premietnuté edukačné DVD pre deti základnej školy s celkovým počtom edukovaných 49 žiakov.

V rámci svetového dňa „Boja proti rakovine“ bola odprezentovaná 1 prednáška pre 26 žiakov.

V rámci problematiky prevencie onkologických ochorení bolo zrealizovaných 5 prednášok s názvom „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka“ na 2 stredných školách v Komárne s celkovým počtom edukovaných 83 študentov, 1 prednáška s názvom „Prevencia rakoviny prsníka“ na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Komárne s celkovým počtom edukovaných 15 študentov. Celkom bolo s tematikou prevencie rakoviny odprezentovaných 7 prednášok s počtom edukovaných 124 študentov. Prednášky boli realizované v slovenskom aj maďarskom jazyku. Nakoľko u žiakov stredných škôl je vyučovanie formou dištančného vzdelávania, prednášky boli vykonávané online. Taktiež boli distribuované letáky „Rakovina hrubého čreva a konečníka“ v počte 200 kusov do lekární a do ambulancií pre dospelých.

V rámci prevencie šírenia ochorenia COVID – 19 boli realizované prednášky pre deti na šiestich špeciálnych základných školách v počte 55 edukovaných žiakov v jazyku slovenskom a 55 edukovaných v jazyku maďarskom. Prednášky boli zamerané na správne umývanie rúk spojené s názornou ukážkou správnej techniky umývania rúk, nosenia rúšok a manipulácie s rúškom, dodržiavania odstupu. Uverejnený bol aj informačný materiál na webovej stránke úradu „Seniori a ochorenie COVID – 19“.

V rámci Svetového dňa diabetu bol uverejnený článok na web stránke RÚVZ so sídlom v Komárne s názvom „14. november Svetový deň diabetu“.

V rámci Svetového dňa osteoporózy bol uverejnený článok na web stránke RÚVZ so sídlom v Komárne s názvom „Prevencia osteoporózy“.

Oddelenie PZaVkZ zabezpečilo distribuovanie zdravotno výchovného materiálu – letáky „Očkovací kalendár na rok 2020“ v počte 20 kusov a „Povinné odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike ba rok 2020“ v počte 600 kusov do 14 detských ambulancií v meste a okrese Komárno. Taktiež boli distribuované letáky „Mám chrípku“ v počte 80 kusov a „Ako predísť chrípke“ v počte 70 kusov do detských ambulancií, lekární, do ambulancií pre dospelých a školských zariadení.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie zdravotného uvedomenia. V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 75 klientov (z toho bolo 25 klientov vyšetrených v rámci 2 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 2 výjazdy, kde bolo vyšetrených 17 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, hladiny cholesterolu

(HDL aj triglyceridy), obvodu pása, bokov, výšky a váhy (Comklíma s.r.o. Komárno). Z celkového počtu klientov (75) bolo 10 vyšetrených v súvislosti s realizáciou projektu NAPPPA.

V súvislosti s Aktualizáciou Národného programu podpory zdravia z roku 2014 bol realizovaný „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS 19)“ formou dotazníkov rozdelených podľa vekovej štruktúry a pohlavia. Pracovníci oddelenia zabezpečili distribúciu, zber údajov a následné vkladanie údajov do masky od 61 respondentov. Získané údaje boli následne zaslané gestorovi projektu.

Pracovníci oddelenia v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže zabezpečujú činnosť mobilného odberového miesta zriadeného v priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminovať jej výskyt. Pracovníci OPZaVkJ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu boli vykonané 2 aktivity pre 41 žiakov ZŠ.

V rámci „Svetového dňa obezity“ bola uskutočnená akcia v spolupráci s lekárnou BENU, kde pracovníci OPZaVkJ záujemcom uskutočnili merania výšky, váhy, obvodu pása a bokov, BMI, svalovej hmoty, bazálneho metabolizmu, percentuálneho podielu viscerálneho tuku v tele. Každému klientovi bol počas konzultácie poskytnutý leták „Fakty o obezite: čo je obezita“, „Zásady správneho stravovacieho režimu“ a brožúru Zdravo jesť, zdravo žiť“. Akcie sa zúčastnilo 9 záujemcov. Hlavným zámerom tejto aktivity bola edukácia verejnosti o problematike rizík nadváhy a obezity.

V súvislosti s realizáciou projektu NAPPPA bola pre 19 študentov zapojených do projektu vykonaná edukácia zameraná na zdravý životný štýl a pohybovú aktivitu.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2020 celonárodná kampaňou "Vyzvi srdce k pohybu" nebola realizovaná.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom projektu je zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

S cieľom posilnenia výchovy a vzdelávania žiakov špeciálnych základných škôl bolo odprezentovaných 6 prednášok pre 110 žiakov s tematikou prevencie šírenia ochorenia COVID – 19. Prednášky boli zamerané na správne umývanie rúk spojené s názornou ukážkou správnej techniky umývania rúk, nosenia rúšok a manipulácie s rúškom, dodržiavania odstupov. Prednášky boli odprezentované v slovenskom a maďarskom jazyku.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V súvislosti s Aktualizáciou Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol realizovaný prieskum zameraný na skúsenosti a postoje dospelých ku konzumácii a regulácii alkoholu. Cieľom prierezovej štúdie bola analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. Štúdia bola realizovaná formou dotazníkového prieskumu rozdeleného podľa vekovej štruktúry a pohlavia. Pracovníci oddelenia zabezpečili distribúciu, zber údajov a následné vkladanie údajov do masky od 67 respondentov. Získané údaje boli následne zaslané gestorovi projektu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V spolupráci so sociálnymi pracovníkmi zariadení sociálnych služieb boli v rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ realizované edukačné a rozvojové aktivity zamerané na posilnenie funkcií mozgu. Pracovníci oddelenia zabezpečili distribúciu pracovných listov na vedomostné a kognitívne aktivity do dvoch Zariadení sociálnych služieb v Komárne, v ktorých dané aktivity vykonávali sociálni pracovníci zariadenia. Taktiež bola pripravená nástenka s danou tematikou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne. Uverejnený bol článok na webovej stránke úradu o základných informáciách daného ochorenia.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 75 klientov (z toho bolo 25 klientov vyšetrených v rámci 2 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 2 výjazdy, kde bolo vyšetrených 17 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, hladiny cholesterolu (HDL aj triglyceridy), obvodu pása, bokov, výšky a váhy (Comklíma s.r.o. Komárno). Z celkového počtu klientov (75) bolo 10 vyšetrených v súvislosti s realizáciou projektu NAPPPA.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

V rámci nadstavbovej poradne odvykania od fajčenia bolo poradenstvo odvykania od fajčenia poskytnuté 2 klientom. RÚVZ so sídlom v Komárne vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu na Slovensku aktivity zameranú na prevenciu fajčenia nerealizoval.

9.8. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom projektu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

V roku 2020 bolo v rámci projektu NAPPA vyšetrených celkovo 10 študentov strednej školy v okrese Komárno, kde boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov, glukózy, krvného tlaku, pulzu, obvodu pása, bokov, výšky, váhy, vyšetrenia spirometrom, držania tela, merania flexibility BMI, WHR index, % tuku a iné a vyplnenie dotazníka životného štýlu. Taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti podpory vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenia životosprávy. Získané údaje boli následne spracované a zaslané gestorovi projektu. Z dôvodu pandémie ochorenia COVID - 19 bola realizácia projektu prerušená.

Referát výchovy k zdraviu realizuje vlastné projekty, ktoré nie sú súčasťou PaP vyhlásených HH SR:

Zdravý životný štýl - Od roku 2005 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu boli zrealizované 2 prednášky pre 41 žiakov ZŠ v okrese Komárno.

RÚVZ Lučenec

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

V roku 2020 oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Lučenci sa podieľalo na plnení jednej úlohy č. 1.4 a čiastočne na úlohe č. 1.1 „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2020 a na ďalšie roky“. Ďalšie úlohy pod č. 1.2, 1.3, 1.5 a 1.6 neboli realizované.

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
Gestor úlohy: ÚVZ SR

Jedným zo strategických dlhodobých cieľov, ktorý bol v NEHAP V. prijatý je znížiť expozíciu a riziko závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami rodu Legionella. Na plnenie tohto cieľa je definovaná aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“.

Plnenie v roku 2020:

V súvislosti s plnením predmetnej aktivity sme v roku 2020 navrhli pre overenie situácie zrealizovať odbery vzoriek pitnej vody, teplej vody a sterov z prostredia v jednom zariadení sociálnych služieb v meste Lučenec.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, odber vzoriek na prítomnosť baktérií rodu Legionella do 28.02.2021 nebol realizovaný, termín odberov vzoriek je v súčasnosti určený do konca apríla 2021.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Gestor úlohy: NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte

Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),

- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení

Plnenie v roku 2020:

- pri kolaudácii stavieb na oddelení HŽPaZ bola požadovaná dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou, údaje sú uvedené v priloženej tabuľke.

**OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV,
KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Usmernenie k projektu úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2019 a ďalšie roky (Projekt č. 1.8; od 1.1.2020 Projekt č. 1.4.)

Tabuľka s príkladmi zápisov z kolaudácií:

Dátum	Objekt a miesto	Výrobok (+ značka, popis)	Dodávateľ alebo výrobca	Druh materiálu	Krajina pôvodu	Dokumentácia k výrobku	Doplňujúce info napr. dôvody nepredloženia dokumentácie a pod.
09.03.2020	Lekáreň Lučenec, Rúbanisko II	rozvody pitnej vody – rúry PE- RT/Al/PE-RT – typ HAKATHEN	HAKA GERODUR AG	plast	Švajčiarsko	SK certifikát	
14.08.2020	Bytový dom Lučenec, Ul. cinočínska	Tvarovky IPA z mosadze	HERZ Armaturen Ges. m. b. H	mosadz	Rakúsko	SK certifikát zhody	
05.10.2020	Dvojdóm RD Lučenec, M. a V. Torák	Rozvody pitnej vody – prúry PP-R				nebola predložená	
13.10.2020	Wellness Pleš	Rozvody PV	UPONOR AB, P.O.Box 101	plast	Švédsko	SK-Certifikát zhody	
8.12.2020	Prestavba AB na bytový dom	Rozvody pitnej vody PP-R (systém INSTAPLAST)	SLOVPLAST Myjava, a.s. PIPELIFE Czech s.r.o., Otrokovice, ČR	plast	Slovensko	Certifikát výrobu – VÚPS, Praha	
		Spoločné rozvody pitnej vody	Železiarne Podbrezová, a.s., SR	ocel' – pozinkované potrubie	ČR	Certifikát výrobu – Institut pro testování a certifikaci, a. s., ČR	
					Slovensko	Vyhlásenie o parametroch – zhoda s nariadením (EÚ) č. 305/2011	

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKOV A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okres Lučenec a okres Poltár. K 31.12.2020 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1 067 zamestnancov, z toho 193 žien na pracoviskách 37 zamestnávateľov.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva). V riziku 3. kategórie evidujeme 1 039 zamestnancov, z toho 191 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 28 zamestnancov, z toho dve ženy. Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1 020, chemickým látkam a zmesiam – 89, fyzickej záťaži – 28, vibráciám – 42, u všetkých uvedených faktorov sme zaznamenali zníženie počtu exponovaných zamestnancov. Počty exponovaných biologickým faktorom – 14, chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčno toxickým látkam – 12 ostali nezmenené.

Podľa aktuálnych výstupov z ASTR vidieť, že celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce poklesol o 124 zamestnancov, čo predstavuje pokles oproti predchádzajúcemu roku o cca 10 %. Pokles je len v malej miere spôsobený preradením zamestnancov do 2. kategórie práce z dôvodu vykonaných účinných opatrení, v prevažnej miere ide o vedľajší efekt zníženia celkového počtu zamestnancov. Závod na výrobu nábytku Ekoltech Fiľakovo, ako dlhodobo najväčší zamestnávateľ v regióne, znížil celkový počet zamestnancov k 31.12.2020 v porovnaní s rovnakým dátumom predchádzajúceho roku o 118 a s tým súvisí aj pokles zamestnancov vykonávajúcich prácu v riziku o 46. Väčší pokles zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu sme zaznamenali aj v závode na výrobu žiaruvzdorných materiálov v Kalínove, prevádzkovateľa Žiaromat a. s.. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu sa znížil z 82 v roku 2019 na aktuálnych 62. Tento stav rovnako súvisí so znížením celkového počtu zamestnancov. Aktuálne k 31.12.2020 evidujeme 37 podnikateľských subjektov, ktoré majú pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami, čo je o 2 menej ako v predchádzajúcom roku. Spoločnosť PLAST MONT zameraná na výrobu plastových okien a dverí zmenila majiteľa. V prevádzke boli vykonané organizačné opatrenia na zníženie expozície zamestnancov hluku. Na základe výsledkov meraní a posúdení rizík bolo na návrh zamestnávateľa vydané rozhodnutie, ktorým boli rizikové práce zrušené. Zamestnávateľ a PODOL Export-Import s. r. o. ukončil činnosť kovovýroby a pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami zanikli.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík a prevádzkové podmienky. Zároveň sme pri kontrolách brali do úvahy aktuálne platnú legislatívu a s tým súvisiace zmeny v povinnostiach zamestnávateľov (zákon NR SR č. 69/2020 Z. z. o mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v oblasti zdravotníctva a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony).

V roku 2020 sme vydali 9 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien alebo boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Schválený

bol 1 návrh na vyradenie prác z tretej kategórie, práce boli na základe nových posúdení rizík preradené do kategórie 2. V jednom prípade právnická osoba ukončila svoju činnosť a pracoviská boli zrušené, rozhodnutie o zrušení rizikových prác nebolo vydané.

Pred vydaním každého rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2020 bolo vydaných 13 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky, kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci. Samostatným rozhodnutím boli schválené 4 prevádzkové poriadky. Skladovanie a manipulácia s veľmi toxickými látkami bolo schválené v dvoch predajniach elektronických cigariet, kde sa predávajú náplne do elektronických cigariet s obsahom nikotínu nad 1%. V tabuľke číslo 7 nie je toto schvaľovanie uvedené, rozhodnutie je započítané v rozhodnutiach o uvedení priestorov do prevádzky.

Adient Slovakia s. r. o., Lučenec – závod na výrobu hlavových opierok z polyuretánovej peny. V technologickom procese sa používajú prípravky a zmesi na báze diizokyanátov, klasifikovaných ako veľmi toxické látky.

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú používané v galvanizačnom procese povrchovej úpravy kovov – dvojchrómnan draselný – v spoločnostiach K-Kart s. r. o., Lučenec a EL.ZET s. r. o., Lučenec. Vo veľmi malých množstvách sú skladované a používané v zubných ambulanciách, v lekárnach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k. s. Fil'akovo a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. (Laboratórium Lučenec, ČOV Lučenec).

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 2 písomné konzultačné stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (verejná lekáreň a pracovisko zubnej techniky), oddeleniu epidemiológie 2 písomné konzultačné stanoviská, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi v zubných ambulanciách. Všetky boli schvaľované bez používania toxických a veľmi toxických látok.

V roku 2020 bolo doručených 75 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 15 oprávnených subjektov. V 14 prípadoch boli pri vykonávaní deratizácii a dezinfekcii použité látky a zmesi klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. Jednalo sa o látky s obchodnými názvami:

- Quickphos pellets 56 GE - 7 oznámení, TAJBA a. s., Čaňa – deratizácia v obilných silách v prevádzke Lučenec,

- Ficam 80 WP a Persteril/Pedox - 6 oznámení – Asanarates s. r. o., Košice - dezinfekcia a dezinfekcia vykonávaná v prevádzkach Tesco Stores – predajne Lučenec, Poltár, Fil'akovo,

- Ficam 80 WP - 1 oznámenie – Asanarates s. r. o., Košice - dezinfekcia vykonaná v predajni NAY Elektrodom Lučenec.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Brush Block s.r.o., Lučenec	7/2	prach – tvrdé drevo	4
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o	5/4	Formladehyd	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k. s. Fil'akovo, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a. s., Banská Bystrica, Laboratórium Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme:

- THORMA Výroba k. s. - pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú síran nikelnatý a chlorid nikelnatý (karcinogény kat. 1A a mutagén kat. 2), Proseal XZ-120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén kat. 1B a mutagén kat. 2), Topás 2100 Glanzzusatz s obsahom tiomočoviny (karcinogén kat. 2), práce zaradené do 2. kategórie prác.
- K-Kart s. r. o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľuďí (kat. 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác.
- EL.ZET. s. r. o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľuďí (kat. 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác.
- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n. o., Oddelenie patologicko-anatomické – formaldehyd (karcinogény kat. 1B a mutagén kat. 2) v rôznych koncentráciách, práce zaradené do 3. kategórie prác, vyhlásené rizikové práce.

V drevospracujúcich prevádzkach sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva:

- Mäspoma s. r. o., Výroba údenárskej štiepky Rovňany,
- BrushBlock s. r. o., Výroba kefodrievok Lučenec,
- D&J Design, s. r. o., Stolárska výroba Lučenec,
- QUERCUS s. r. o. Drevovýroba Lučenec.

Proces s rizikom chemickej karcinogenity - používanie cytostatík v liečebnom procese – práce zaradené do 2. kategórie prác:

- LC- Oncomed s. r. o. onkologická ambulancia,
- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n. o., Oddelenie radiačnej onkológie.

Proces s rizikom chemickej karcinogenity - výroba liateho asfaltu práce zaradené do 2. kategórie prác:

- STRABAG s. r. o., obal'ovačka Kalinovo,
- KOLEK s. r. o. Lučenec.

Kontrola bola vykonaná v prevádzke EL.ZET. s. r. o., Lučenec, galvanické pokovovanie a Mäspoma s. r. o., Výroba údenárskej štiepky Rovňany. Nedostatky neboli zistené.

Vydaných bolo 13 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, všetky bez súvisu s vnútornými priestormi slúžiacimi na pobyt ľudí (strešná krytina). Štátny zdravotný dozor bol vykonaný len v 1 prípade. Práce sú často vykonávané počas víkendu, termín sa občas mení v závislosti od počasia a nie vždy sa podarí sklbiť plán ciest tak, aby bolo možné kontrolu vykonať, najmä ak ide o stavby vo vzdialenejších obciach.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vyhlásila na roky 2020-2022 kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“. Kampaň je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Najviac prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania aj najviac priznaných chorôb z povolania v našom regióne je práve z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia. Každoročne usporadúvame v októbri v rámci Európskeho týždňa BOZP deň otvorených dverí. V roku 2020 sme vzhľadom na pandemickú situáciu od tejto aktivity upustili. Celkovo, tak ako iné pracovné oblasti aj aktivity zamerané na podporu zdravia pri práci boli poznamenané svetovou pandémiou. Kontroly boli vykonané u menšieho počtu zamestnávateľa, aj témy poradenstva boli často práve o tom, ako chrániť zamestnancov ako nastaviť postupy a opatrenia tak, aby v čo najväčšej miere bolo zabránené šíreniu vírusu pri zachovaní činnosti v prevádzkach.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD. Konzultácie boli poskytované hlavne telefonicky.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia

- I. etapa : január 2019 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek
- II. etapa : 30. marec 2020 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2019

Záverečná správa

30. marec 2020

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2020 nepodieľal.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárske výrobky (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 03. 2021 – RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

V rámci plnenia 1. etapy úlohy bola pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odobratá a odoslaná na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli 1 vzorka obedového menu v uzavretom sektore a 1 vzorka obedového menu vo verejnom stravovaní. Všetky analyzované vzorky vyhoveli obsahu kuchynskej soli podľa výnosu MZ SR platného od 1. decembra 2015.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa :

1.1. 2018 – 31.12.2019 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa :

1.1.2020 - 30.3.2020 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31.december 2019

Záverečná správa

30. marec 2020

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2020 nepodieľal.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR,

Termín ukončenia: rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2020 nasledovne:

Vykonali sme 10 kontrol v školských stravovacích zariadeniach a v bufetoch. Okrem uvedeného sme poskytli 36 konzultácií týkajúcich sa problematiky stravovania v školských a predškolských zariadeniach. Konzultácie boli poskytnuté hlavne zákonným zástupcom detí stravujúcich sa v stravovacích zariadeniach, týkali sa možností poskytovania vegánskej a vegetariánskej stravy a tiež stravovania detí s potrebou diétného stravovania. Tiež sme poskytovali konzultácie prevádzkovateľom súkromných zariadení pre deti v oblasti stravovania.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ Detských PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2020

Úloha bola plnená v 1. etape v mesiaci júl. V rámci úlohy sme vykonali 3 ŠZD a odobrali 8 vzoriek piesku. Laboratórnym rozborom bolo zistené že jedna vzorka piesku z ZŠ s MŠ, Družstevná 11, Halič nespĺňa požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. v dôvodu prítomnosti geohelmintov. Uvedenému zariadeniu bol vydaný zákaz na používanie pieskoviska do doby vykonania nápravných opatrení. Správa z plnenia úlohy bola v požadovanom termíne zaslaná na ÚVZSR.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2022

Uvedená úloha bola z dôvodu uzatvorenia predškolských zariadení kvôli epidémii COVID 19 presunutá na rok 2021.

4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: NCZI, vybrané regionálne nemocnice, všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2022

Úloha bola plnená v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou n.o., Námestie republiky 15, Lučenec, III. Detská klinika Slovenskej zdravotníckej univerzity.

V rámci projektu sme doručili na Detskú kliniku VsNsPn.o. Lučenec „Dotazník o úrazoch detí“ v určených etapách. Po uplynutí časového obdobia na zber dotazníkov – mesiac február, júl a október sme konštatovali, že rodičom, ktorých deti mali byť hospitalizované s úrazom nebol predložený v žiadnom časovom úseku realizácie projektu dotazník. Zdôvodnenie uvedenej situácie zamestnancami Detskej kliniky, prečo nedošlo z ich strany k odovzdaniu dotazníkov rodičom hospitalizovaných detí je nasledovné: Deti, ktoré utrpia úraz sú hospitalizované na oddelení chirurgie v rámci VŠNsPn.o, Lučenec, deti s vážnymi úrazmi sú transportované na vyššie pracovisko – Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica.

Z uvedeného dôvodu sme v rámci plnenia úlohy nedostali späť od vybraného zdravotníckeho zariadenia ani jeden vyplnený dotazník.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania v okresoch Lučenec a Poltár bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 04.08.2020 pod značkou OE/6372//2020 RZ-105567/2020 za obdobie od 1.9.2019 do 31.8.2020 podľa predložených tabuliek.

V okrese Lučenec v sledovanom období zaočkovanosť detskej populácie sa pohybovala v rozmedzí od 92,9% - 99,2 %. Nižšia zaočkovanosť pod 95 % bola zistená proti morbilám, parotitíde a rubeole. Očkovanie proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb v okrese Lučenec 84,4 %.

V okrese Poltár v sledovanom období zaočkovanosť detskej populácie sa pohybovala v rozmedzí od 92,5% - 99,3 %. Nižšia zaočkovanosť pod 95 % bola zistená proti morbilám, parotitíde a rubeole a v základnom očkovaní proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde, pneumokokovým infekciám, osýpkam, rubeole a parotitíde. Očkovanie proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb v okrese Poltár 74,6 %.

V roku 2020 sa monitoroval výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu. V sledovanom období sme zaznamenali jeden prípad akútnej hepatitídy B s dg. B 16.9 z okresu Lučenec, tri prípady nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (1 prípad v okrese Lučenec a 2 prípady v okrese Poltár). V sledovanom období bolo hlásené aj 1 laboratórne potvrdené ochorenie na pertusis z okresu Lučenec. Priaznivá situácia je aj naďalej vo výskyte respiračných nákaz, hlavne vďaka ochoreniam preventabilným imunizáciou. Nevyskytlo sa žiadne ochorenie na záškrt, osýpky, ružienku, mumps.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

V dňoch od 20. do 26. apríla 2020 bol vyhasený 15. ročník Európskeho imunizačného týždňa. Vzhľadom na pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali informácií všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých o povinnom očkovaní v SR telefonicky a elektronickou poštou. V rámci vakcinačnej poradne telefonicky sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom a laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou. V roku 2020 bolo celkovo hlásených 2 558 prenosných ochorení z okresu Lučenec a 589 z okresu Poltár.

V roku 2020 bol prerušený priaznivý trend vývoja epidemiologickej situácie pandémiou COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie. V analyzovanom roku v okrese Lučenec bolo hlásených 2 238 ochorení COVID-19, čo je 89,84 % z celkového počtu ochorení. 10,16% ochorení bolo zaznamenaných skupinách: bakteriálnych a vírusových črevných infekcií, neuroinfekcií, zoonóz, vírusových hepatitíd, infekcií s prevažne pohlavným spôsobom prenášania. V okrese Poltár - 503 ochorení COVID-19, čo je 90,30 % z celkového počtu ochorení, 9,7% ochorení bolo zaznamenaných skupinách: bakteriálnych a vírusových črevných infekcií, neuroinfekcií, zoonóz, vírusových hepatitíd, infekcií s prevažne pohlavným spôsobom prenášania. Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Lučenec

a Poltár v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadnych epidemiologických situácií bol vykázaný prostredníctvom informačného systému EPIS.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Lučenec a Poltár.

Vo Všeobecnej nemocnici v Lučenci evidujeme nasledovné prípady, ktoré boli zistené v rámci skriningových vyšetrení pri prijímaní pacientov na hospitalizáciu na jednotlivé oddelenia:

Chirurgické oddelenie – 2 prípady pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile

Neurologické oddelenie – 2 prípady pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a pod číselnou diagnózou A 08.0 Rotavírusová enteritída

Interné oddelenie – 9 prípadov pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile

Infekčné oddelenie – 1 prípad pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2020 bol prerušený priaznivý trend vývoja epidemiologickej situácie pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie.

V roku 2020 v okrese Lučenec bolo hlásených 2 238 ochorení COVID-19, čo je 89,84 % z celkového počtu ochorení. V okrese Poltár - 503 ochorení COVID-19, čo je 90,30 % z celkového počtu ochorení.

V rámci krízovej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na území SR RÚVZ so sídlom v Lučenci pravidelne zúčastňoval zasadnutí krízového štábu okresu Lučenec a mesta Lučenec. V decembri RÚVZ so sídlom v Lučenci sa zúčastnil zasadnutia Bezpečnostnej rady Banskobystrického kraja.

Počas krízovej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na území SR na RÚVZ so sídlom v Lučenci v mesiaci november bolo zriadené mobilné odberové miesto na antigénové testovanie. Od 18 novembra do konca decembra spolu na RÚVZ so sídlom v Lučenci bolo vykonaných 1685 antigénových testov, pozitívny výsledok bol zistený v 74 prípadoch.

Na riešenie mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 zamestnanci oddelenia epidemiológie spolupracujú s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, so zložkami policajného zboru, hasičského zboru, so zložkami ozbrojených síl a inými zložkami integrovaného záchranného systému.

V súvislosti s dg. A 02.0 bola v mesiaci september hlásená epidémia salmonelovej enteritídy v ZŠ a MŠ v okrese Poltár, ktoré majú spoločnú kuchyňu. Z celkového počtu 25 exponovaných sme zaznamenali 5 potvrdených ochorení u detí ZŠ Hrnčiarske Zalužany.

V mesiacoch maj a september evidujeme 2x rodinný výskyt ochorení s dg. A 02.0 a 1x s dg A 04.5 Kamylobakteriálna enteritída.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme nezaznamenali ani v jednom okrese.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x. Výsledky boli negatívne. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Lučenec. V roku 2020 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období nebolo zaznamenané.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa podujatie v roku 2020 nekonalo. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené webovej stránke a na nástenke RÚVZ so sídlom v Lučenci.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V roku 2020 pokračovala činnosť Poradne pre očkovanie V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (120x) aj laickej verejnosti (195x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Lučenec a Poltár, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia a o očkovanie proti COVID-19. V roku 2020 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 33 v okrese Lučenec a 4 v okrese Poltár.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V roku 2020 z dôvodu pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2 projekt sme nerealizovali. Informovanosť o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení bola zabezpečená telefonickým poradenstvom.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci, v okrese Lučenec a Poltár, sme úlohy v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 v hodnotenom období realizovali v obmedzenom režime, tak ako to nariaďovali opatrenia a usmernenia hlavného hygienika SR. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa na začiatku roka 2020 orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8. V marci sme obmedzili aktívne činnosti podľa danej epidemiologickej situácie a naša činnosť bola smerovaná na riešenie pandémie a každodennej pomoci epidemiologickému odboru v trasovaní kontaktov pozitívne testovaných obyvateľov v našom regióne.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovali sme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. Pokiaľ nám epidemiologická situácia dovoľovala vykonávali sme aktivity v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti zameranú najmä na prebiehajúcu epidemiologickú situáciu ochorenia COVID – 19, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Správne výživové návyky a pravidelnú pohybovú aktivitu klientov, sme podporovali najmä letákmi a edukačnými materiálmi. V mesiaci február a marec sme vykonali prednášky pre ZŠ a SŠ so zameraním najmä na prevenciu onkologických ochorení k svetovému dňu boja proti rakovine (4.2.), a v oblasti zdravého stravovania, pohybovej aktivity a boja proti drogám, fajčeniu a iným návykovým látkam.

V období od júna do septembra 2020 sme realizovali dotazníkový prieskum : M-POHL HLS19: Európsky prieskum zdravotného uvedomenia. Respondenti k vyplneniu dotazníkov boli oslovení podľa pohlavia, vekovej štruktúry a miesta osídlenia. Spracovali sme 53 papierových dotazníkov. Údaje z dotazníkov boli vkladané do databázy v programe MS Excel a na USB kľúči spätne zaslané na UVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2020 sme v základnej poradni vyšetrili 49 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Prevažnú väčšinu klientov tvorili seniori a skupina adolescentov a široká verejnosť, ktorá bola oslovená pri aktivitách v rámci svetových dní a aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie** (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI). Ponúkali sme rôzne prednášky na tému úprava životného štýlu, srdcovo - cieвне ochorenia, zásady zdravej výživy, zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia.

04. marec – Svetový deň obezity

Svetový deň obezity sme realizovali v spolupráci so spoločnosťou STOB za súčinnosti sietí lekární BENU. Aktivita bola zameraná na poradenstvo v oblasti zdravej výživy a prevencie nadváhy a obezity. Súčasťou poradenstva bolo poskytnutie analýzy ľudského tela následnou interpretáciou nameraných hodnôt a distribúcia informačného materiálu.

Školský program - ovocie a zelenina do škôl, školské mlieko

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému „Farebné zdravie, biela krv“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

7.apríl – svetový deň zdravia – Výživa a pohyb – ZŠ Štefánika, LC – informácie prostredníctvom e-mailu

16.október – svetový deň potravy – Zdravé a kvalitné potraviny – informácie a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (piate ročníky - 63 žiakov)

Projekt „Viem čo zjem“

04.02.2020 – beseda, prezentácia, dotazníkový prieskum na súkromnej ZŠ Opatová, Lučenec v ročníkoch 3.A 3.B – 30 žiakov

05.02.2020 – beseda, prezentácia, dotazníkový prieskum na súkromnej ZŠ Opatová, Lučenec v ročníkoch 4.A 5.A – 37 žiakov

12.02.2020 – vyplnené dotazníky „PRÍPAD“ – k projektu Viem čo zjem boli odoslané na ÚVZ SR v počte 127

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej-pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

-počet preventívne vyšetrených klientov v poradni zdravia bolo výrazne obmedzené šíriacim sa ochorením COVID - 19, klientom sa okrem anamnestických údajov, antropometrických

vyšetření, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – CHOL, Gl, Tg. Vyšetrenie nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy sledovania výživového stavu obyvateľstva sa vykonávalo za prísnych hygienických opatrení.

-preventívne vyšetrenie klientov výjazdovou poradňou sa vykonalo len v ZŠ Haličská 8, pre pedagogických pracovníkov a ostatných zamestnancov školy.

-podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizovalo individuálne poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických ochorení, kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzie a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,

-odporúčali sme znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržiavať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,

-zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti, aj keď je to v hodnotenom období neaktuálne vo vzťahu k pandemickej situácii. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu a webovej stránky RÚVZ.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom/.

V poradni používame metódy individuálneho poradenstva a prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín najmä v produktívnom veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI), dotýka sa mimo pandemickej situácie.

Projekt „Stomatohygiena a zdravé stravovanie“

Stomatohygiena v roku 2020 už nie je súčasťou Programov a projektov, ale v rámci zdravého stravovania a prevencii obezity realizujeme aj aktivity na tému stomatohygiena a zdravá strava (február, marec).

Nasledujúce informácie boli poskytované edukačnou formou, primárna prevencia zubného kazu už v útlom veku, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojí nové návyky, ako aj spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti na prvom stupni ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti, v období, keď ešte neplatili prísne opatrenia.

04.02.2020 – beseda, prezentácia, súkromná ZŠ Opatová, Lučenec
v ročníkoch 3.A 3.B – 30 žiakov

05.02.2020 – beseda, prezentácia, súkromná ZŠ Opatová, Lučenec
v ročníkoch 4.A 5.A – 37 žiakov

09.03.2020 - ŠZŠ - Lučenec - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia
edukačného materiálu – 37 detí

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU- *Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie*

Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie – mali by sme realizovať v roku 2021. Kampaň sa realizuje 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

S koordinátormi a asistentmi v spádovej oblasti RÚVZ Lučenec (Poltár, Fiľakovo) sme každoročne v kontakte len vďaka našej iniciatíve.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Participovali sme na realizácii úlohy Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR (NAPPPA). Za hodnotené obdobie v roku 2020 október - december boli oslovení respondenti k vyplneniu dotazníkov elektronicky, podľa pohlavia a vekovej štruktúry. Údaje z dotazníkov boli nahodené do programu excel – muštra a odoslané elektronicky na ÚVZ SR - 16.12.2020. Spracovali sme 56 dotazníkov a cieľom tejto štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie v súvislosti s požívaním alkoholu, resp. jeho reguláciou. Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane organizovanej ku Dňu zodpovednosti, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu.

Dňa 30.09.2020 sme sa zúčastnili videokonferencie Alkohol a ženy, ktorý pripravili odborní pracovníci – OLU, n.o.Predná Hora.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo

strany seniorov. Výchovno – vzdelávacie aktivity sa realizujú priebežne počas celého roka, len v roku 2020 boli tieto aktivity výrazne redukované pandémiou COVID-19. Odborné informácie týkajúce sa ochorenia COVID -19 spracované vo forme edukačného materiálu boli určené pre seniorov regionálnych DDaSS a klubov dôchodcov, keďže najviac ohrození ťažkým priebehom ochorenia sú práve ľudia nad 60 rokov. Obsah edukačného materiálu tvorili odporúčania – ako chrániť seba a ostatných pred koronavírusom.

- Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany
- DDaSS Libertas Lučenec
- DDaSS AMBRA Lučenec
- *Klub dôchodcov vo Vidinej*
- *Liga proti rakovine*

Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci

16 – 22.03.2020 -- Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia, propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

16.03.2020 -- prezentácia, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov, matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 21 klientov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne, skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia.

Individuálne poradenstvo elektronicky, telefonicky resp. po prijatých prísnych hygienických opatreniach bola aj osobná intervencia pre klientov priamo v poradni zdravia.

Skupinové poradenstvo sa uskutočnilo v mesiacoch január až marec.

V rámci poradne zdravia v roku 2020 bolo 13 klientov prvovýšetrených a 36 kontrolných vyšetrení.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch (2), kde bolo vyšetrených 33 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu). Výjazdové aktivity poradne v ZŠ Haličská 8 a v OC Lučenec.

4. február -Svetový deň proti rakovine - propagácia na paneloch v budove RÚVZ Lučenec, a v mestskom rozhlase.

16.-22. marec – týždeň mozgu

11.marec – OA Lučenec, prvé ročníky – 61 žiakov, Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy.

16. marec -- Pamäť a logické myslenie, prednáška pre Spoločnosť psoriatickov v Lučenci, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy - 16 klientov.

17. marec – prednáška pre zamestnancov RÚVZ v Lučenci,- Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy - 21 klientov.

13. marec – deň otvorených - dverí na oddelení podpory zdravia, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl, Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu 10 klientov.

Deň pre Vaše zdravie

3. február – ZŠ Haličská 8, Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, analýza tela, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 21 klientov.

4. marec – verejnosť, meranie TK, TT, BMI, antropometrické merania, spirometria, analýza tela, individuálne poradenstvo, príprava, distribúcia edukačného materiálu - 12 klientov.

Prevenia HIV/AIDS

Táto problematika bola realizovaná na ZŠ a SŠ v okrese Lučenec a Poltár (SŠ - 2/61) v mesiacoch február – marec. Odpočet za rok 2020 bol vo forme tabuľky odoslaný na ÚVZ SR dňa 25.01.2021.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Oddelenie výchovy k zdraviu sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Za sledované obdobie (rok 2020) bolo vykonaných **233 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Hygiena detí a mládeže :	14
Hygiena výživy :	65
Hygiena životného prostredia:	47
Epidemiológia :	73
Preventívne pracovné lekárstvo:	34

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali na informačných paneloch v budove RÚVZ Lučenec.
Európsky týždeň boja proti drogám

Vzhľadom k dištančnému štúdiu žiakov ZŠ a SŠ sme túto aktivitu nerealizovali.

Linka na odvykanie od fajčenia

Linku na odvykanie od fajčenia sme v roku 2020 na základe vytvoreného harmonogramu zabezpečovali od 27.01.2020 do 07.02.2020. Evidovali sme 24 prijatých hovorov, z ktorých bolo 10 opodstatnených. Volajúci podľa pohlavia : Muži:7, ženy:3. Počet neprijatých hovorov počas vypnutia: 33. Počet neprijatých hovorov počas víkendov: 41.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

V roku 2018 bola 1.etapa NAPPPA na SŠ a 2. etapa mala pokračovať v roku 2020.

V roku 2020 sme oslovili riaditeľov SŠ, ktorí sa zúčastnili 1. etapy a dohodli sme podmienky a spôsob, ako realizovať 2. etapu projektu, ale vzhľadom na vzniknutú a rýchlo sa šíriacu pandemickú situáciu ochorenia COVID – 19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2, sme považovali za nereálne a nebezpečné pre zdravie respondentov tento projekt realizovať v tejto situácii.

RÚVZ Liptovský Mikuláš

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1. **Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.** – Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2020 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.2. **Protokol o vode a zdraví - Plnenie národných cieľov** – Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Úloha č. 1.3. **Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí** – Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2020 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4. – **Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou** - Riešil gestor NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou – RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – roky 2020 – 2021.

Úloha č. 1.5. – **Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách** – Riešil gestor NRC pre pitnú vodu, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – roky 2020 – 2022.

Úloha č. 1.6. – **Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší** – Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy - rok 2020 a ďalšie roky.

Zabezpečovali sme monitoring pitných vôd v rámci kontrolnej činnosti verejných vodných zdrojov. Znížený počet odberov vzoriek pitnej vody v r. 2020, oproti predchádzajúcim rokom, bol ovplyvnený priebehom pandémie Covid – 19, resp. v kontexte s možnosťami vyšetovania vzoriek v RÚVZ so sídlom v Žiline. Problematiku možnosti vyšetovania pesticídnych látok sme konzultovali so zariadením Grand Hotel Permon, s.r.o., Podbanské, Pribylina 1486. Koncom roka sa začalo plnenie úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií Legionella vo vybraných zariadeniach – konkrétne ide o úlohu Zmapovania prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb. V úlohe sa bude pokračovať v r. 2021. Spolupracovali sme so starostami obcí v Kvačanoch, v Lipt. Matiašovciach, v Bešeňovej a v obci Lúčky kvôli problematike merania radónu v rodinných domoch, gestorom úlohy bude RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

II. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov bolo vykonávané priebežne na základe opatrení uložených orgánom verejného zdravotníctva pri uvádzaní priestorov do skúšobnej prevádzky, pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti zaradené do tretej alebo štvrtej kategórie práce, pri šetreniach podozrení na choroby z povolania. V r. 2020 bolo vykonaných 340 kontrol, z toho 168 kontrol bolo zameraných na overenie dodržiavania opatrení Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky počas pandémie ochorenia COVID-19, ostatné boli vykonané na základe žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií, kontrol rizikových prác, kontrol vykonaných na základe písomných podnetov, pri šetrení podozrenia na chorobu z povolania. Schválených bolo 129 prevádzkových poriadkov pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia. Pri ŠZD vykonanom u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie, boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

ŠZD bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., najmä:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň limitov ustanovených osobitnými predpismi,
 - zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou
 - vypracovanie písomného záznamu o posúdení rizika, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika,
 - zabezpečenie pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu,
 - vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej, tretej alebo štvrtej kategórie
- a ďalších povinností:
- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrola ich používania,
 - pracovné podmienky zamestnancov,

- miera expozície zamestnancov,
- realizácia náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Povinnosť aktualizovať posúdenie zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia bola uložená pre 1 kontrolovaný subjekt, ostatné kontrolované subjekty plánujú z vlastnej iniciatívy aktualizovať posúdenie zdravotných rizík. V r. 2020 RÚVZ neuložil kontrolovaným subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami pokutu rozhodnutím pre iné správne delikty na úseku verejného zdravotníctva, z dôvodu neplnenia povinností vyplývajúcich z ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z.

Realizačné výstupy:

- K 31.12.2020 je v regióne Liptov **102** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami,
- počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **2 599**, z toho **605** žien; do v štvrtej kategórii sú práce zaradené u **10** podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 55, z toho 7 žien.

Do 31.12.2020 bolo RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši vydaných 30 rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- **12 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií,**
- **6 rozhodnutí bolo vydaných k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií,**
- **7 rozhodnutí na zaradenie prác do štvrtej kategórie (existujúce pracoviská, každoročne vydávané rozhodnutie),**
- **5 rozhodnutí na vyradenie rizikových prác z dôvodu zrušenia pracovísk a prevádzok.**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD, pri uvádzaní priestorov do prevádzky, pri posudzovaní prevádzkových poriadkov. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 a nariadením vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi sú používané v koželužskom priemysle, elektrotechnickom priemysle, celulózo-papierenskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v lekárňach (reagenčný aparát), vo veľmi malom rozsahu v poľnohospodárstve. Snahou zamestnávateľov je v prípadoch, kde je to možné z hľadiska technologických postupov, redukovať používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

V r. 2020 bol v poľnohospodárskom sektore vykonaný ŠZD u jedného subjektu, ktorý bol zameraný aj na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Zásadné nedostatky neboli zistené, nakoľko v poľnohospodárskom sektore pretrváva tendencia nepoužívať, alebo minimálne používať prípravky na ochranu rastlín, ktoré sú klasifikované ako toxické.

Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov v r. 2020 bolo **40** prevádzkových poriadkov týkajúcich sa pracovných činností spojených s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V r. 2020 nebolo vydané žiadne rozhodnutie k návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

ŠZD zameraný na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami nebol v r. 2020 vykonávaný z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Konzultácie k problematike sú poskytované priebežne (počas ŠZD, na základe telefonických alebo osobných konzultácií).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V r. 2020 nedošlo k významným zmenám v evidencii zamestnancov pracujúcich v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Významné použitie karcinogénnych a mutagénnych látok je aktuálne v Liptovskej nemocnici s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš pri podávaní cytostatík. Práce súvisiace s prípravou, riedením a podávaním cytostatík na Internom oddelení v ambulancii klinickej onkológie sú zaradené do tretej kategórie. V databáze sú ďalej evidovaní zamestnávateľa, kde sa používajú technológie asfaltovania ciest a chodníkov za tepla, pri prácach vo vonkajšom teréne, kedy môžu byť zamestnanci exponovaní PAU /benzo(a)pyrén/ – tretia a štvrtá kategória prác; v r. 2019 boli uvedené do prevádzky priestory mobilného obal'ovacieho centra, kde sa vyrábajú štandardné aj nízkotepelné asfaltové zmesi. Pri obsluhu mobilného obal'ovacieho centra sú zamestnanci exponovaní benzo(a)pyrénu; na základe výsledkov meraní a posúdenia rizika boli práce zaradené do druhej kategórie; v r. 2020 nebolo mobilné obal'ovacie centrum v prevádzke. Karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú exponovaní zamestnanci aj v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení (pevný aerosól - sadze, tretia kategória práce), v koželužskom priemysle, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórnych analýz, prácach pri povrchovej úprave kovov (druhá kategória práce), prácach v drevárskom priemysle (pevný aerosól – dub, buk), pri odstraňovaní azbestových materiálov alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Zároveň sú používané karcinogénne a mutagénne látky ako súčasť reagenčného aparátu v lekárňach, kde je expozícia minimálna.

Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory, je vedený.

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **116** návrhov na činnosti spojené s odstraňovaním a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest, z toho 106 návrhov bolo na odstraňovanie a likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest v exteriéri, 5 návrhov v interiéri a 5 návrhov v bytových jadrách v budovách na bývanie a vydaných **116 súhlasných rozhodnutí** pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov, oprávnené odstraňovať

azbest alebo materiály obsahujúce azbest zo stavieb. Zároveň bolo schválených 70 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou pracovníkov prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z., ktoré tvorili súčasť žiadostí k návrhom na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Ostatné rozhodnutia boli vydané na základe žiadostí, ktorých súčasťou bol aj prevádzkový poriadok, ale od 21.7.2020 už nepodliehal schváleniu orgánom verejného zdravotníctva.

V r. 2020 bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie k návrhu na schválenie činnosti spojenej s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov na pracovisku „Výroba dyhy“, Kráľova Lehota, kde je vyrábaná centricky lúpaná dyha len z tvrdého dreva.

V r. 2020 bola riešená problematika týkajúca sa nadmernej expozícii pracovníkov pevnému aerosólu z tvrdého dreva (dub, buk) u zamestnávateľa, ktorý vykonáva dodávateľsky upratovacie služby v drevosklade spoločnosti Mondi SCP, a. s., Ružomberok. Z dôvodu porušenia povinností zamestnávateľa uvedených v § 30 ods. 1 písm. b), písm. i) a § 52 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z., RÚVZ uložil zamestnávateľovi pokutu rozhodnutím, následne zamestnávateľ začal vo veci konať, zabezpečil opatrenia, ktoré znížia expozíciu zamestnancov chemickým a fyzikálnym faktorom práce a pracovného prostredia. Z dôvodu pandémie RÚVZ akceptoval požiadavku zamestnávateľa o predĺženie termínu na predloženie dokumentácie týkajúcej sa posúdenia zdravotného rizika na uvedenom pracovisku.

U zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory, ŠZD v r. 2020 nebol vykonaný.

Na základe podnetu na neoprávnené odstraňovanie azbestovocementového materiálu zo stavieb bol vykonaný ŠZD, počas ktorého bolo zistené, že na uvedenej adrese nie sú vykonávané činnosti spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

2.2.1 Zdravé pracoviská:

Prerokované boli otázky súvisiace s hodnotením rizík pri práci a prevencie chorôb z povolania u zamestnávateľov, u ktorých boli šetrené podozrenia na choroby z povolania. Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

V rámci celonárodného programu intervencie proti neinfekčným chorobám (CINDI), cieľom ktorého je znižovanie chorobnosti, invalidity a úmrtnosti populácie Slovenska predovšetkým na choroby srdcovo-cievne, cukrovku a nádorové ochorenia, boli v r. 2020 realizované pracovníčkami OPZ a VKZ individuálne a skupinové intervenčné aktivity v 9-tich organizáciách okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok. V nich bolo spolu vyšetrených **82** zamestnancov.

	Názov organizácie:	Počet vyšetrených zamestnancov:
1	Obecný úrad Závažná Poruba	5
2	L.L, s. r. o Liptovské Laboratória, Štúrova 36, Lipt. Mikuláš	8
3	Pošta Dúbrava pri Lipt. Mikuláši č. 191	2
4	Obecný úrad Dúbrava	1
5	Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok	14
6	Okresný úrad, Námestie osloboditeľov 1, Lipt. Mikuláš	20
7	Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štúrova 1578/34, Lipt. Mikuláš	9
8	Grafon, s. r. o, Vajanského 13, Lipt. Mikuláš	9
9	Tesco Hypermarket, Kamenné pole 4447/2, Lipt. Mikuláš	14

Vyšetrovanie zamestnancov bolo vykonávané s použitím nasledovných prístrojov:

Reflotron Plus na biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi;

Omron – analyzátor stavby tela;

Tlakomer OMRON- ic-10.

Druh vyšetrení:

- Biochemické vyšetrenie krvi: cholesterol, triacylglyceroly, glukóza, HDL a výpočet LDL;
- Skríning zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013;
- Analýza stavby tela (meranie podielu tuku v tele , množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva, výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Meranie telesných parametrov: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR;
- Meranie tlaku krvi a pulzu, osobná a rodinná anamnéza;
- Vyhodnotenie aterogénnych indexov klientom zadaných do Testu zdravého srdca;

- Poskytnutie poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života (úprava hmotnosti stravovacích návykov, pohybovej aktivity, zanechania fajčenia, nefarmakologické ovplyvňovanie tlaku krvi).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci:

Do Európskej informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) sa RÚVZ nezapojil.

III. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BIFENOLU A <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.2	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
	Monitorovanie príjmu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach spoločného stravovania a vo vybraných pekárenských výrobkoch - úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.3	BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	

IV. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Uvedený projekt má 5 priorít: 1. podpora zdravšieho štartu do života, 2. podpora zdravšieho prostredia v školách, 3. poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesionálnych združení, 4. podpora pohybových aktivít a 5. monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku.

Aktivity v rámci uvedeného projektu neboli pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže v roku 2020 riešené z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch materských škôl a v rámci občianskej vybavenosti

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2020 vykonali 35 kontrol detských pieskovísk a odobrali sme 35 vzoriek piesku, z toho 9 vzoriek z pieskovísk predškolských zariadení a 26 vzoriek z pieskovísk, vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti. Vzorky boli vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Z uvedeného počtu odobratých vzoriek nevyhoveli 3 vzorky. U 2 vzoriek bolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérii resp. fekálnych streptokokov, u 1 vzorky bola zistená prítomnosť *Salmonella* species. Išlo o vzorky z verejných pieskovísk v meste Ružomberok, preto bol prevádzkovateľovi uložený pokyn na vykonanie opatrení, ktoré zabezpečia odstránenie mikrobiologického znečistenia piesku. Prevádzkovateľ vykonal v predmetných pieskoviskách výmenu piesku, o čom písomne informoval RÚVZ.

Iné nedostatky neboli v rámci vykonaných kontrol pieskovísk riešené.

4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách

Uvedený projekt nebol pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže v roku 2020 riešený, nakoľko gestor projektu – ÚVZ SR oznámil e-mailovým podaním zo dňa 18.06.2020, že z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v Slovenskej republike a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež sa realizácia predmetného projektu presúva na jarné obdobie roku 2021.

4.4. Úrazy u detí v SR

V roku 2020 sme sa v spolupráci s Liptovskou nemocnicou s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu podieľali na riešení tohto projektu. Projekt prebiehal dotazníkovou formou. Dotazník vyplňali rodičia detí, ktorí boli s dieťaťom na ošetrovaní na detskom oddelení, z oddelenia úrazovej chirurgie nebol odovzdaný žiadny dotazník. Vyplnených bolo celkovo **28 dotazníkov**, ktoré boli pracovníkmi RÚVZ spracované do číselníka, zaslaného gestorom projektu – NCZI.

VI. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

V priebehu roka 2020 vzhľadom k vzniknutej pandémie ochorenia COVID-19 sme v rámci Programov a projektov splnili jednotlivé úlohy stanovené pre odbor epidemiológie na úseku verejného zdravotníctva len čiastočne a podľa časových možností.

6.1 Národný imunizačný program SR

Vzhľadom k pandémie ochorenia COVID-19 bola kontrola povinného očkovania vykonaná na základe vyplnených tabuliek jednotlivými lekármi pre deti a dorast (administratívna kontrola). Kontrola očkovania je vykonávaná v zmysle odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly.

V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok je celkove 24 pediatrických obvodov. Zaočkovanosť všetkých ročníkov detí, ktoré v období od 1.9.2019 do 31.8.2020 podliehali kontrole očkovania **je stále veľmi dobrá - pohybovala sa v rozmedzí od 94,6 % do 98,3%**. Zaočkovanosť nižšia ako 90 % nebola zistená.

Na všetky hlásené odmietnutia povinného očkovania boli zaslané pozvánky s poučením do poradne očkovania.

Pracovníci oddelenia epidemiológie usmerňujú lekárov prvého kontaktu pre deti a dospelých v problematike pravidelného povinného a odporúčaného očkovania a poskytujú konzultácie týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním.

V roku 2020 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie, smerované najmä pre mladých rodičov
- aktuálne informácie týkajúce sa očkovania sú uverejňované na web stránke a nástenke úradu.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Mesačné analýzy prenosných ochorení za región boli vykonávané do augusta 2020, prednostne bolo vykonávané spracovávanie a sledovanie ochorení vyvolaných SARS-CoV-2 (COVID-19).

V oblasti výskytu chrípky a ARO celé chrípkové a aj mimo chrípkové obdobie elektronicky informujeme o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke úradu.

V sledovanom období boli zaznamenané 3 potvrdené ochorenia na chrípku, v jednom prípade išlo o vírus chrípky typ A, v ostatných prípadoch vírus chrípky typ B. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných prostredníctvom sentinelových lekárov celkom 8 odberov na laboratórny dôkaz chrípky. Od iných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti výskyt chrípky nebol hlásený. V roku 2020 neboli hlásené prípady SARI.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 9943 prípadov, čo je v priemere 828 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Prevažne boli spracovávané ohniská v súvislosti s ochorením COVID – 19 čo predstavuje 8945 ohnisk.

Program EPIS sa využíva aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len tri lekárky aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2020 boli realizované tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- realizované kontroly hygienicko-epidemiologického režimu – 2 kontroly v súkromných stomatologických ambulanciách, 5 kontrol sterilizátorov, 10 kontrol na oddeleniach LNsP MUDr. I. Stodolu Liptovský Mikuláš..
- odobratých bolo 192 sterov zo sterilného materiálu, 225 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 16 sterilizátorov – 22 sterilizačných programov
- hlásených bolo 25 ochorení nozokomiálneho charakteru: OAIM (5x), interné oddelenie (3x), JIS interná (2x), oddelenie dlhodobých chorých (10x), chirurgické oddelenie (4x), JIS neurologická (1x)
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNsP je zabezpečené monitorovanie výskytu multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

V roku 2020 bol hlásený výskyt multirezistentných *Klebsiella pneumoniae carbapenemase* (KPC) 34 x. Nosičstvá boli hlásené z LNsP MUDr. I. Stodolu z jednotlivých oddelení a 1 všeobecným lekárom pre dospelých v regióne.

V rámci celoslovenského projektu Hygiena rúk „Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov“, oddelenie epidemiológie zabezpečilo odborný seminár – Hygiena rúk v prvom polroku pre študentov Strednej zdravotníckej školy V Liptovskom Mikuláši.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení je sústavne monitorovaný aj výskyt SARS, ochorenie v roku 2020 nebolo hlásené.

Prípady vtácej chrípky neboli v regióne riešené. Prípady MERSCoV neboli hlásené ani riešené.

Všetky materiály súvisiace s pripravenosťou na riešenie mimoriadnych epidemiologických hrozieb sú komunikované so zdravotníckymi pracoviskami.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme plnili úlohy surveillance poliomyelitídy - monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

V sledovanom období sme nezaznamenali žiadne ochorenie na ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vykonané boli odbery vzoriek odpadových vôd - 6x na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli v 6 –tich prípadoch negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ – oddelenie epidemiológie má zriadenú poradňu HIV pre jednotlivcov s anonymnými odbermi krvi na testovanie HIV a anonymné a bezplatné poradenstvo.

V roku 2020 bolo anonymne vyšetrených 7 osôb. Poradňa v roku 2020 fungovala v obmedzenom režime.

Edukáciu na školách v problematike HIV /AIDS realizuje oddelenie podpory zdravia.

V roku 2020 bol nahlásený jeden nový prípad HIV infekcie.

6.8 Poradňa očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V roku 2020 sme zaznamenali 47 odmietnutí povinného očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne, osobne v rámci poradne očkovania usmernenia v oblasti povinného a odporúčaného očkovania.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Všetkým rodičom, ktorí odmietajú povinné očkovanie u svojich detí, je zaslané poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa a predvolanie do poradne očkovania. V roku 2020 poradňa očkovania zriadená v RÚVZ bola v obmedzenom režime. Každý štvrtok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

V roku 2020 nebola realizovaná prednáška v rámci Európskeho imunizačného týždňa.

VII. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

- 1. Výživa a stravovacie zvyklosti:** 44 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 923 osôb.
- 2. Fyzická inaktivita:** 12 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 36 osôb.
- 3. Tabak:** 2 zdravotno-výchovné aktivity, počet edukovaných 59 osôb.
- 4. Alkohol:** 6 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 103 osôb.

Témy zamerané na podporu zdravého životného štýlu v súvislosti s oblasťou:

- duševného zdravia: 12 aktivít, počet edukovaných 111 osôb,
- prevencie úrazov: 2 aktivity, počet edukovaných 26 osôb,
- prevencia sexuálne prenosných chorôb (vrátane HIV/AIDS): v kal. roku 2020 zdravotno- výchovné aktivity neboli nerealizované,

Iné témy: 25 aktivít, počet edukovaných 286 osôb.

Počet zdravotno - výchovných aktivít celkom : 112

Počet edukovaných celkom : 1694.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 1 aktivita, počet edukovaných 27 osôb.

2. Diabetes mellitus: V rámci preventívnych opatrení bol v poradni zdravia realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu 15-tim klientom.

3. Nádorové ochorenia: 6 aktivít, počet edukovaných 97 osôb.

Do procesu podpory zdravia bolo zainteresovaných 48 subjektov : 10 základných škôl, 3 stredné školy, 3 obecné úrady, 9 zariadení sociálnych služieb, 12 základných organizácií Jednoty dôchodcov Slovenska a 11 neštátnych organizácií sídliačich v okrese Lipt. Mikuláš a Ružomberok. Išlo o subjekty patriace pod orgány štátnej správy a samosprávy, neziskové organizácie, súkromný sektor a iné. Edukačné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu detí a mládež, produktívny a poproduktívny vek.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Do dotazníkového prieskumu „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021“ HLS 19 sa zapojilo 53 osôb vo veku od 18 do 76 + (z toho 13 mužov z mesta, 12 mužov z vidieka, 14 žien z mesta a 14 žien z vidieku, okresov Ružomberok a Lipt. Mikuláš). Obdobie zberu údajov bolo zabezpečené v termíne od 22. júna do 14. septembra 2020.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Intervenčné aktivity pozostávali z individuálnych a skupinových intervencií. **Individuálne** intervencie boli zamerané na vyšetrenie pozostávajúce z analýzy stavby tela (meranie podielu tuku v tele, stanovenie množstva viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu) a z merania telesných parametrov ako je: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI a WHR. Použitý bol analyzátor stavby tela OMRON BF 11. Súčasťou intervencie bolo poskytovanie odborného poradenstva v oblasti znižovania hmotnosti. Intervenčných aktivít a meraní sa zúčastnilo **24** občanov regiónu Liptova, z toho bolo **7** seniorov základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska, 8 klientov poradne zdravia a 8 osôb počas aktivity, ktorá bola v rámci „Svetového dňa Obezity“, realizovaná v lekární BENU SK 32, s.r.o., v Obchodnom centre STOP SCHOP, ul. 1. Mája 41 v Lipt. Mikuláš.

Skupinové intervencie boli zamerané na zmenu výživových zvyklostí, pitný režim a zdravotné riziká spojené s fyzickou inaktivitou. **Témy edukačných aktivít:** Význam vyváženej stravy, Riziká sladených nápojov z hľadiska vzniku obezity, Výživa v prevencii diabetes mellitus a obezity.

V cieľovej skupine detí a mládeže: bolo vykonaných **10** besied v nasledovných školských zariadeniach:

- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba,
- ZŠ Nábregie Dr. A. Stodolu 1863/49, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Demänovská ulica 408/4A Lipt. Mikuláš,
- Odborné učilište Ul. Janka Alexyho č. 1942, Lipt. Mikuláš (žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami).

Počet edukovaných: **288** žiakov a **25** pedagogických pracovníkov.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Projekt realizovali v roku 2020 len vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Lipt.Mikuláši projekt nerealizoval.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít (besied) v cieľovej skupine žiakov základných škôl. Aktivity boli vykonávané v školských zariadeniach :

- ZŠ s MŠ, Školská 57, Liptovská Osada,
- ZŠ Pribylina,
- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš.

Témy edukačných aktivít: Riziká nadmerného užívania alkoholu na ľudský organizmus, Fetálny alkoholový syndróm, Príčiny a dôsledky abúzu alkoholu v dospievaní.

Celkový počet intervenčných aktivít :6, počet edukovaných: 103.

Prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu bola realizovaná nasledovne : dotazník vyplnilo 60 respondentov z celkového počtu 68 . Termín zberu dotazníkov a vkladanie dát bol predĺžený do januára 2021.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia bolo realizované intervenčnými aktivitami

v cieľovej skupine seniorov

- Jednoty dôchodcov Slovenska, Palúdzka Lipt.Mikuláš.
- Zariadenia pre seniorov KARITA, Partizánska Ľupča 84.

Témy a počty edukačných aktivít (prednášková činnosť): Kolorektálny karcinóm - incidencia, prevalencia, vývoj, Výživa v prevencii kolorektálneho karcinómu, Osteoporóza - faktory spôsobu života v prevencii rednutia kostí, Výživa v prevencii osteoporózy.

Počet aktivít : 6, počet edukovaných : 163 seniorov.

Zdravotno-výchovné informácie v oblasti vplyvu spôsobu života na pokles hladiny cholesterolu

v krvi boli poskytnuté seniorom v priebehu vyšetrení krvi u 80 členov nasledovných organizácií

Jednoty dôchodcov Slovenska : ZO JDS Dúbrava, ZO JDS Závažná Poruba, ZO JDS Lipt. Hrádok

– učiteľia, ZO Jednota dôchodcov Slovenska, Východná, Jednota dôchodcov Slovenska, Vajanského 11, Lipt. Mikuláš .

9.6 CINDI program SR

V oblasti prevencie chronických ochorení boli realizované individuálne aj skupinové intervencie.

Individuálne aktivity:

Základná poradňa zdravia :

V základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 213 klientov, z toho v Teste zdravého srdca bolo zadaných 163 klientov a mimo testu je evidovaných 50 vyšetrených klientov Poradne zdravia, vrátane 10 študentov strednej školy Hotelovej akadémie vyšetrených v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity.

Biochemické ukazovatele vo vyšetrovanej krvi: Cholesterol celkový – vyšetrený u 187 klientov, HDL cholesterol – 43 klientov, LDL cholesterol – 43 klientov, Triacylglyceroly – 47 klientov,

Glukóza – 79 klientov.

Počty ďalších výkonov v základnej poradni zdravia :

- Stanovenie rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u 15 klientov v Poradni zdravia.
- Meranie tlaku krvi a pulzu – 159 klientov, zisťovanie osobnej a rodinnej anamnézy – 163 klientov , antropometria – 173 klientov (vrátane meraní u 10 študentov strednej školy v rámci projektu NAPPPA)
- Určenie hodnôt : BMI – 173 klientov, WHR , WHtR – 16 klientov,
- Analýza stavby tela - analyzátorom stavby tela boli zistené parametre: podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho tuku, meranie podielu kostrového svalstva (%), hodnota BMI a bazálneho metabolizmu. V rámci výjazdov do terénu bolo vyšetrenia stavby tela s následným poradenstvom realizované u 34 klientov základnej poradne zdravia.

Odborné poradenstvo a konzultácie : 213 klientov

Odporúčanie do siete zdravotníckych zariadení : 41 klientov

V rámci výjazdov do terénu bolo vyšetrenie krvi realizované v nasledovných organizáciách a zariadeniach:

- Tesco Hypermarket, Kamenné pole 4447/2,
- Grafon,s.r.o, Vajanského 13, Lipt. Mikuláš,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štúrova 1578/34, Liptovský Mikuláš,
- Okresný úrad, Námestie osloboditeľov 1, Lipt. Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- Pošta Dúbrava pri Lipt. Mikuláši č. 191,
- ZO JDS Dúbrava,
- BENU SK 32, s.r.o OC STP SHOP, ul. 1. Mája 41, Lipt. Mikuláš,
- L.L,s.r.o liptovské Laboratória, Štúrova 36, Lipt. Mikuláš,
- ZO JDS Závažná Poruba,
- Obecný úrad Závažná Poruba
- ZO JDS Lipt. Hrádok – učitelia,
- ZO Jednota dôchodcov Slovenska, Východná,
- Jednota dôchodcov Slovenska, Vajanského 11, Lipt. Mikuláš .

Nadstavbové poradne

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované spolu - 93 klientom v nižšie uvedených špecializovaných poradniach.

Poradňa zdravej výživy

Individuálne poradenstvo bolo poskytované 91 klientom a to v rámci oddelenia podpory zdravia v RÚVZ a aj v rámci výjazdov v nasledovných prevádzkach :

- Obecný úrad Závažná Poruba,
- ZO JDS Závažná Poruba,
- L.L,s.r.o Liptovské Laboratória, Štúrova 36, Lipt. Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štúrova 1578/34, Liptovský Mikuláš,
- Grafon,s.r.o, Vajanského 13, Lipt. Mikuláš,
- Tesco Hypermarket, Kamenné pole 4447/2.

Klienti vyplnili dotazník o stravovacích zvyklostiach a bolo im poskytnuté poradenstvo v oblasti ozdravenia výživových zvyklostí.

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity:

Poradenstvo bolo poskytnuté celkovo dvom klientom v priestoroch Poradne zdravia.

Desiatim študentom strednej školy Hotelová Akadémia v Lipt. Mikuláši bolo vyšetrené držanie tela a meraná flexibilita.

Poradňa odvykania od fajčenia:

V rámci telefonickej linky Quit line bolo evidovaných 16 opodstatnených hovorov.

Medializácia výchovy k zdraviu (komunikácia s médiami)

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity

Na web stránku

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši boli umiestnené nižšie uvedené témy:

- Svetový deň Alzheimerovej choroby - september 2020,
- Svetový deň diabetu -14. November,
- Podpora zdravia a prevencia onkologických ochorení, cestou poradní zdravia podporujúcich zdravý životný štýl, ako súčasť opatrení Národného onkologického programu SR.
-

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2017 -2020

V rámci prevencie užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak) boli realizované zdravotno - výchovné aktivity (prednášky, besedy) pre cieľovú skupinu deti a mládež.

A./Realizácia prednášok v oblasti užívania tabaku

Skupinové edukačné aktivity boli zamerané na zvýšenie zdravotnej uvedomenosti v prevencii užívania tabakových výrobkov. Dve prednášky boli realizované v školskom zariadení ZŠ

Pribylina s počtom edukovaných 59, s témami : Vplyv cigaretového dymu na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne.

B./ Realizácia prednášok v oblasti prevencie nadmerného užívania alkoholu

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít (besied) v cieľovej skupine žiakov základných škôl. Aktivity boli vykonávané v školských zariadeniach :

- ZŠ s MŠ, Školská 57, Liptovská Osada,
- ZŠ Pribylina,
- Spojená škola J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš.

Témy edukačných aktivít: Riziká nadmerného užitia alkoholu na ľudský organizmus, Fetálny alkoholový syndróm, Príčiny a zdravotné následky pitia alkoholu v tinedžerskom veku,

Celkový počet intervenčných aktivít : 6, počet edukovaných: 103.

Prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu bola realizovaná nasledovne : dotazník vyplnilo 60 respondentov z celkového počtu 68 . Termín zberu dotazníkov a vkladanie dát bol predĺžený do januára 2021.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA

ROKY 2017-2020

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) bolo vyšetrených 10 študentov strednej školy Hotelová Akadémia v Lipt. Mikuláši .

Komplex meraní pozostával:

- antropometrické merania: meranie telesnej výšky a hmotnosti, stanovenia pomeru telesnej hmotnosti k telesnej výške (BMI – Body mass index)), merania % kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, obvodu pásu a bokov, výpočtu pomeru obvodu pásu k telesnej výške, merania % telesného tuku pomocou kalípera (meranie 4 kožných rias na ramene z oboch strán, pod lopatkou a na bruchu) a z predklonu zo stoja vzpriameného.
- biochemické vyšetrenie krvi
- meranie krvného tlaku a pulzu, hodnotenie držania tela a meranie flexibility.

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhlásené HH SR

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu spolupracovali pri realizácii nasledovných projektov:

1. Projekt „**Školský program**“.
Všeobecným cieľom Školské

ho programu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov, predchádzať obezite a následným chronickým ochoreniam. Cieľovou skupinou tohto projektu, sú žiaci I. a II. stupňa základných škôl.

Zúčastnené školské zariadenia:

- ZŠ s MŠ Liptovská Osada, Školská 57,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ s MŠ Demänovská ul. 408/4A, Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba,
- ZŠ Nábrežie Dr. A Stodolu, 1863/43 Lipt. Mikuláš (Škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia),

Zdravotno-výchovné aktivity: prednášková činnosť, **13** besied.

Témy edukačných aktivít: Zdravotné následky nevyváženej stravy (obezita, cukrovka, zubný kaz a kolorektálny karcinóm), Význam jednotlivých nutrientov pre telesný rast a vývoj žiaka, Ochorenia z nevyváženej stravy (anorexia, bulímia a obezita), Chyby v stravovacích zvyklostiach u žiaka (nekonzumovanie raňajok, polievok, nedostatočný príjem ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov), Pitný režim (dôležitosť pitného režimu pre organizmus, zdravotné riziká sladkých nápojov z hľadiska vzniku obezity, zdravotné riziká energetických nápojov).

Počet edukovaných: **258** žiakov a **20** pedagógov.

2. Projekt „**Viem čo zjem**“

Ide o projekt, ktorý je súčasťou globálneho programu Nestlé pre zdravie detí, ktorý sa od roku 2009 postupne realizoval už v 84 krajinách sveta. Doposiaľ ním prešlo približne 8 miliónov detí. V školskom roku 2019/2020 na Slovensku sme sa podieľali na realizácii štvrtého ročníka projektu, ktorého hlavnou témou bola hygiena potravín. Hlavným cieľom tohto projektu je motivácia žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, k správnym stravovacím návykom a podpora ich záujmu aj o pohybové aktivity. Cieľovou skupinou sú žiaci 3;4;5;6 a 7. ročníka základných škôl.

Zapojené základné školy:

- ZŠ s MŠ Ľubeľa 161,
- ZŠ Miloša Janošku, Ulica Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie projekt pre žiakov ZŠ Ľubeľa nebol realizovaný.

Zdravotno-výchovné aktivity v ZŠ Miloša Janošku, Ul. Čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš prebiehali formou interaktívnej besedy, za použitia digitalizovanej verzie lekcie s interaktívnou tabuľou, súčasťou ktorej bolo video a hra. **Počet výchovno-vzdelávacích aktivít:** 2 besedy. **Témy edukačných aktivít:** Bezpečnosť a hygiena potravín, dôležitosť umývania rúk pri príprave pokrmov, správne skladovanie surovín, význam hlavných živín v pokrme, význam čítania etikety na potravinárskom výrobku z dôvodu kontroly nad zvýšeným príjmom cukrov a tukov v potravinách. **Počet edukovaných:** 52 žiakov tretieho ročníka ZŠ a 2 pedagógickí pracovníci.

RÚVZ Levice

**Programy a projekty
úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike
za rok 2020 a ďalšie roky**

Odpočet RÚVZ so sídlom v Leviciach za rok 2020

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a vodou na kúpanie, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Oddelenie HŽPaZ sa priamo na riešení tejto úlohy nepodieľa, avšak v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V roku 2020 bolo v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) 19 hygienických kontrol a bol zabezpečený odber 104 vzoriek pitnej vody.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽPaZ ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2020 odobratých zamestnancami oddelenia HŽPaZ 24 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 24 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Pre kúpaciu sezónu 2020 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie v nej je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2020 odobratých oddelením HDM 9 vzoriek piesku z pieskovísk v okrese Levice.

Oddelením HŽPaZ bolo počas tohto obdobia vykonaných 139 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom tejto úlohy je získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Prvá fáza riešenia tejto úlohy bola zameraná na zmapovanie výskytu triazínových pesticídov (s dôrazom atrazínu) v pitnej vode vo vytípaných vodných zdrojoch, ktoré by mohli byť uvedeným druhom pesticídov kontaminované (predovšetkým z ošetrovania kukurice). Odber vzoriek pitnej vody bol zrealizovaný zamestnancom RÚVZ v Leviciach zo 7 vodných zdrojov, ktoré slúžia na zásobovanie 6 vodovodných systémov v okrese Levice. Vyšetrenie vzoriek pitnej vody bolo zabezpečené v laboratóriu Úradu verejného zdravotníctva

Slovenskej republiky, pričom v odobratých vzorkách pitných vôd (na kohútiku u spotrebiteľ'a) nebola zistená prítomnosť triazínových pesticídov.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ v Leviciach vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011.

K 31.12.2020 bolo v okrese Levice evidovaných 55 právnych subjektov, v ktorých rizikové práce vykonávalo celkovo 2 424 zamestnancov (z toho 659 žien). V porovnaní s predchádzajúcim rokom pribudli dvaja zamestnávateľia, u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikové práce (OSCHATZ Slovakia s.r.o. – výroba a opracovanie kovových výrobkov v Demandiciach a COR, s.r.o. v Šahách – pneumologická ambulancia). Celkovo došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a aj žien (v roku 2019 to bolo 2 886, z toho 713 žien).

Nové rizikové práce boli vyhlásené v spoločnosti ZF Slovakia, a.s. - výrobný závod v Šahách (komponenty do automobilov), FRAGICSLOV s.r.o. v Šahách (výroba sedacích súprav), CHOCAL k.s. v Šahách (výroba obalov z ľahkých kovov pre potravinársky priemysel) a OSCHATZ Slovakia s.r.o. v Demandiciach (výroba a opracovanie kovových výrobkov). K zrušeniu rizikových prác došlo v spoločnosti FRAGICSLOV s.r.o. v Šahách (výroba sedacích súprav – uzavretie a znovu otvorenie prevádzky v dôsledku pandémie) a Hörnlein Slovakia s.r.o. (výroba pre automotive – zmena v zaradení do 2. kategórie prác). Vo všeobecnosti majú zamestnávateľia snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia, a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobou je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ v Leviciach evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómové elektrárne Mochovce) a v oblasti priemyselnej výroby, kde prevažuje najmä výroba kovových konštrukcií a výroba potravín.

Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je stále hluk (1 860 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce). Ďalej nasledujú faktory pracovného prostredia ionizujúce žiarenie (557 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce), záťaž teplom a chladom (482 zamestnancov), chemické látky a zmesi a vibrácie.

Čo sa týka situácie pri určovaní rizikových prác u samostatne zárobkovo činných osôb a samostatne hospodáriacich roľníkov, tí nepodávali žiadosti/návrhy na vyhlásenie rizikovej práce. Vo väčšine prípadov nemajú vykonané posúdenie zdravotných rizík z pracovného prostredia a ani si nezabezpečujú vykonanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

Pre faktory pracovného prostredia psychická pracovná záťaž a ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach neboli určené žiadne nové rizikové práce.

Zamestnávateľia majú snahu plniť povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku podľa § 30 ods. 1 písm. l)

zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, avšak nie vždy sú v posúdení uvedené kódy profesií, resp. nie sú uvedené správne kódy.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola v územnej pôsobnosti RÚVZ Levice zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že zamestnanci exponovaní chemickému faktoru (toxické a veľmi toxické látky a zmesi) boli oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu, preukázali sa platnými osvedčeniami na prácu s týmito látkami a aj dokladmi o absolvovaní vzdelávacieho akreditovaného kurzu v požadovanom rozsahu. Zamestnávateľia zabezpečovali pre zamestnancov pravidelne v ročných intervaloch bezpečnostné školenia a inštruktáže.

V roku 2020 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 5 kontrol v prevádzkach s rôznym zameraním napr. poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poľnohospodárska činnosť, laboratórne stanovenia a i. so zameraním na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola kontrolovaná aj informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov (5 ks).

V roku 2020 RÚVZ v Leviciach nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku.

Spoločnosti vykonávajúce dezinfekciu, dezinfekciu a deratizáciu pravidelne informovali RÚVZ v Leviciach o tom, kedy, kde a s akým chemickým prípravkom budú vykonávať tieto práce. Doručených bolo 66 oznámení, čo je o 10 viac ako v predchádzajúcom roku.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2020 boli v okrese Levice vykonávané práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu napríklad v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Agel Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami), v nemocnici HOSPITALE s.r.o. (chirurgické oddelenie-operačné sály, gynekologické oddelenie - zákrokovňa, verejná lekáreň a vyšetrovňa), v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií), Cloetta Slovakia s.r.o., Slovenské elektrárne, a.s., JAVYS a.s. (laboratórne stanovenia), Fibra spol. s r.o. (výroba drevených podsádok).

RÚVZ v Leviciach v roku 2020 vydal 1 kladné rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov, a to pre nemocnicu HOSPITALE s.r.o. v Šahách – sterilizácia (formaldehyd) a schválil 1 prevádzkový poriadok, v ktorom bolo posúdené riziko z expozície karcinogénov a mutagénov v pracovnom prostredí.

Pracovníci RÚVZ v Leviciach upozorňovali zamestnávateľov na zmenu legislatívy (informovanie zamestnancov o zabezpečení zdravotného dohľadu vykonaním lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci aj po ukončení expozície karcinogénom alebo mutagénom z dôvodu neskorých následkov na zdravie). Pri štátnom zdravotnom dozore bola monitorovaná informovanosť zamestnancov o účinkoch karcinogénnych a mutagénnych látok formou kontrolných listov (5 ks).

V roku 2020 bolo vydaných 71 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Vo všeobecnosti možno skonštatovať, že posledné roky výrazne stúpol počet žiadostí o vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a azbestových materiálov. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a rodinných domov a azbestovo-cementových potrubí z bytových jadier.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pracovníčky oddelenia PPL poskytovali v roku 2020 konzultácie najmä v oblasti nastavenia protiepidemických opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 na pracoviskách, ďalej pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru. Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické a právnické osoby sa týkali najmä ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe, zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím, vykonávania lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, zriadenia chránených pracovísk a dielní, vypracovania posudkov o riziku, zabezpečenia zdravých pracovných podmienok, ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia a používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov, chorôb z povolania.

V roku 2020 RÚVZ v Leviciach v rámci kontrol protiepidemických opatrení kontroloval aj používané dezinfekčné prostriedky (označovanie, zloženie, účel použitia) v celkovo 115 subjektoch, pričom v jednom prípade bolo zistené používanie dezinfekčného prostriedku na dezinfekciu rúk, ktorý bol určený na plochy. RÚVZ v Leviciach prevádzkovateľovi nariadil jeho okamžité stiahnutie a nahradenie ho dezinfekčným prípravkom určeným na ruky.

RÚVZ v Leviciach aj v roku 2020 poskytoval konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám a tiež konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru. Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali najmä ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe, zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím, vykonávania lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, zriadenia chránených pracovísk a dielní, zabezpečenia zdravých pracovných podmienok, ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia, používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov (najmä rúšok) a chorôb z povolania.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

RÚVZ v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti a zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra.

V rámci dvojročnej kampane Európskej agentúry pre BOZP, ktorej témou bolo „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“, RÚVZ v Leviciach priebežne počas roka propagoval u zamestnávateľov dôležitosť hodnotenia rizík pracovného prostredia, informovania a oboznamovania zamestnancov o účinkoch nebezpečných chemických látok a ich zdravie a v neposlednom rade o nutnosti kontrolovať používanie pridelených osobných ochranných pracovných pomôcok a v čase pandemickej situácie najmä nosenie rúšok.

V roku 2020 bola vykonaná spoločná kontrola s Inšpektorátom práce Nitra v prevádzke stolárskeho centra *Ladislav Németh - Stolar Centrum Levice*, ktorá bola zameraná na kontrolu chemických faktorov (pevné aerosóly, použitie tvrdého dreva). Nedostatky počas kontroly neboli zistené. Zamestnávateľ mal vypracované aktuálne posudky o rizikách oprávnenou pracovnou zdravotnou službou, zabezpečil objektivizáciu pracovného ale aj životného prostredia. Zamestnanci sú oboznámení s rizikami na pracovisku a poučení, že majú používať vhodné a účinné osobné ochranné pracovné prostriedky. V prevádzke sa pracuje iba s mäkkým drevom.

RÚVZ v Leviciach v roku 2020 nevydal žiadne stanovisko k udeleniu certifikátu „Bezpečný podnik“.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive. Úloha je riešená v dvoch etapách.

V I. etape boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka pekárskeho výrobku od slovenského výrobcu. Vyšetrená vzorka pekárskeho výrobku a vzorky hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanej dennej dávke soli boli namerané hodnoty obsahu soli v jednom hotovom pokrme prekročené. V prepočte na percenta bola hodnota prekročená nad 100% (174,64%).

Voči doporučenému podielu jedlej soli na obed boli tieto hodnoty prekročené vo všetkých vyšetrených hotových pokrmoch až nad 100% (134,23% a 498,98%).

V II. etape bude na základe laboratórnych výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácií vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 110/2011.

Úloha bude riešená v dvoch etapách. V priebehu rokov 2017 a 2018 budú odobraté vzorky k laboratórnemu rozboru a základe laboratórných výsledkov bude do 30.03.2019 vypracovaná záverečná správa.

Nakoľko v kalendárnom roku 2020 nebolo zo strany gestora cielenej úlohy Úrade verejného zdravotníctva SR a RÚVZ v Poprade usmernenie týkajúce sa spresnenia odberu vzoriek, neboli vzorky odobraté k laboratórnemu rozboru.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľom úlohy je:

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov.

V druhom polroku 2020 bola odobratá 1 vzorka k laboratórnemu vyšetreniu. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority:

„Podpora zdravšieho prostredia v školách“

Pri výkone bežného ŠZD sa RÚVZ v Leviciach v roku 2020 zamerl na priestorové usporiadanie, funkčné členenie a vybavenie zariadení školského stravovania, zapojenie sa školských jedální do „mliečného školského programu“ a „programu školské ovocie“, kontrolovalo sa dodržiavanie pitného režimu detí s odporúčaním presadzovania konzumu pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, realizáciu donášky stravy pre deti s osobitným stravovaním a sledovanie predávaného sortimentu v bufetoch.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

V rámci II. etapy projektu v mesiacoch júl – október 2020 bolo odobratých spolu 9 vzoriek piesku v okrese Levice na laboratórny rozbor (mikrobiologický a biologický) z detských pieskovísk z areálov predškolských zariadení a v rámci občianskej vybavenosti (6x mesto Levice – Ul. Hviezdoslavova pieskovisko č.1,2, Mestský park - Rybka, DJ Ul. Perecká, MŠ Ul. Perecká, MŠ Ul. Vojenská; 3x mesto Želiezovce – Ul. L. Štúra, Ul. Rákocziho, Ul. Hviezdoslavova). Na základe laboratórných analýz odobratých vzoriek v rozsahu vyšetrených ukazovateľov 1 vzorka piesku (Želiezovce - Ul. Hviezdoslavova) nevyhovovala

ustanoveniam vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, nakoľko v uvedenej vzorke bolo prekročené najvyššie prípustné množstvo fekálnych streptokokov a termotolerantných koliformných baktérií. Prítomnosť Salmonelly sp. a geohelmintov nebola zistená ani v jednom prípade. Vzhľadom k uvedenému bol prevádzkovateľ pieskoviska Mesto Želiezovce upovedomený o nevyhovujúcom výsledkom vzorky piesku a vyzvaný k vykonaniu opatrení k náprave.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ZŠ

Realizácia projektu pre rok 2020 bola pre mimoriadnu pandemickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID – 19 presunutá na jarné obdobie roku 2021.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

V rámci projektu NCZI odd. HDM vykonalo v rámci spolupráce s Nemocnicou AGEL Levice s.r.o. distribúciu a zber dotazníkov týkajúcich sa úrazov hospitalizovaných detí na Oddelení úrazovej chirurgie a ortopedie. Zber dotazníkov z nemocnice sa uskutočnil 2x a to v I. a II. polroku. Celkový počet spracovaných dotazníkov bol 14 ks. Údaje z dotazníkov boli spracované do predpísaného excelového súboru a zaslané gestorovi projektu NCZI.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ v Leviciach elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – úloha sa priebežne plní, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú správu, ktorú zasielajú písomne Slovenskou poštou resp. elektronickou formou, o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov.

Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnoteného obdobie od 1.9.2019 do 31.8.2020. Kontrola očkovania bola vykonaná v 28 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%.

V roku 2020 bolo uskutočnených 12 priestupkových konaní voči rodičom odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných 5 rozhodnutí (z toho 1 odvolanie voči rozhodnutiu bolo Úradom verejného zdravotníctva SR potvrdené) v celkovej sume 563 eur (+ 80 eur trový konania) a v 7 prípadoch bola uložená bloková pokuta v celkovej sume 579 eur.

Okrem uvedeného počtu priestupkových konaní bol 1 nahlásený prípad preposlaný na riešenie miestne príslušnému RÚVZ, v 6 prípadoch bola vec odložená z dôvodu uloženia pokuty rodičom v predchádzajúcich rokoch v súhrnnej výške 331 eur a v 1 prípade došlo k zániku zodpovednosti za priestupok.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam -

odporúčanie o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 34 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť.

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam -
rozhodnutie o lekárskom dohľade – 7 osôb – 7x poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou
o zvýšenom zdravotnom dohľade 0 - nebolo potrebné zahájiť
o vykonaní očkovania – 0 - nebolo potrebné zahájiť
o podávaní protilátok – 0 - nebolo potrebné zahájiť.
Vykonávanie opatrení nariadením:
o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby 3 – 3 osoby rodinné kontakty meningokokovej meningitídy.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných
šetrenie v ohniskách nákaz – 3109 epidemiologických šetrení v ohniskách nákaz prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch = 4831 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz .

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2020 bolo v okrese Levice hlásených 381 prípadov nozokomiálnych nákaz.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na RÚVZ v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - 53 týždňov

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – 65x Covid-19 ochorenie v epidemiologickej súvislosti, 1x epidemický výskyt pemphig

meningitídy (len bakteriálne), sepsy – 2 prípady: 1x hemofilová meningitída, 1x meningokoková meningitída

akútne chabé obrny – 0 prípadov

osýpky, rubeola, parotitída - 0 prípadov

*vírusové hepatitídy –
iné informácie -
SARI -*

0 prípadov
0 prípadov
0 prípadov.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 13.2.2019 č. OLM/1493/88140/2019 bola dňa 12.2.2020, odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná 1 vzorka odpadovej vody.

Na základe nariadenia Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 12.2.2020 č. OLM/1748/40771/2020 bolo v dňoch 1.4.2020, 20.5.2020, 24.6.2020, 19.8.2020, 7.10.2020 a 25.11.2020 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané 6 vzoriek odpadovej vody.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ v Leviciach zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2020 vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu nebola odprezentovaná ani jedna prednáška.

6.8 PORADŇA OČKOVANIA

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Czigányiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2020 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x. Záujem o osobnú konzultáciu i napriek ponuke neprejavil nikto. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých 58-krát. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prist'ahovaní sa z iného štátu resp. posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B a VHA, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM

O projekt s názvom „Očkovanie hrou“, kde interaktívnou formou sa študenti stredných škôl zapájajú do problematiky povinného pravidelného očkovania i napriek ponukám už v minulosti stredné školy v okrese nejavili záujem. Ako dôvod nezájmu uvádzali dlhý časový úsek (min. 2 vyučovacie hodiny) potrebný na realizáciu predmetnej interaktívnej hry. V rámci prednáškovej činnosti je k dispozícii prednáška s názvom „ Očkovanie áno alebo nie?, ktorá bola ponúknutá stredným školám v okrese vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii nebola zabezpečená ani jedna prednáška.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

I. Opatrenia zamerané na podporu zdravého životného štýlu:

Výživa a stravovacie zvyklosti: K osvojeniu si pozitívnych návykov v oblasti výživy bolo v roku 2020 od prednášaných 12 prednášok pre MŠ a ZŠ, ktoré boli spojené 12-krát s premietaním video nahrávok a následnou voľnou besedou k téme. Zdravú výživu im pripomenuli 2 tituly letákov. V Poradni zdravia - základnej bolo 13 klientom s nadváhou podané ciele poradenstvo k zmene stravovacích návykov. 17 neštandardne vyšetreným klientom v problematike nadhmotnosti bola zdôraznená zmena stravovacích zvyklostí. Klientom bolo poskytnuté 5 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

Fyzická inaktivita: Význam aktívneho pohybu v prevencii srdcovo-cievnych ochorení bol u obyvateľov okresu spropagovaný 3-krát na paneloch na verejných priestranstvách a 1-krát na webe RÚVZ v Leviciach. Ciele poradenstvo v aktívnom pohybe na zníženie hmotnosti dostalo 32 klientov poradne zdravia. Klienti získali 6 titulov letákov opakovane.

Tabak, alkohol, drogy: Pre žiakov ZŠ boli vykonané 4 prednášky spojené s premietaním videonahrávky /4-krát/ a distribuované 4 tituly letákov. O téme sme informovali ZŠ a SŠ e-mailovou správou a poskytnutým letákom. Materiál bol 1-krát spropagovaný na webe RÚVZ v Leviciach 1.krát bol rozhovor poskytnutý lokálnej televízii.

OPZ a VkZ sumarizuje počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov za RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2020 bolo vykonaných 1289 kontrol.

Počet vykonaných kontrol fajčenia podľa jednotlivých oddelení:

Oddelenie	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	Spolu
	5	74	934	150	126	1289

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej „KVO“) – v prevencii KVO u obyvateľov okresu bolo vykonané poradenstvo za štandardných aj neštandardných podmienok 53-krát, spropagovali sme zdravý životný štýl 2-krát na paneloch na verejných priestranstvách, 1-krát na webe RÚVZ v Leviciach. Obyvateľom bolo pravidelne poskytovaných 7 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

Diabetes mellitus (ďalej „DM“) – 2-krát umiestnený panel na verejných priestranstvách a téma spropagovaná na webe RÚVZ v Leviciach.

Vybrané nádorové ochorenia – k zvýšeniu povedomia o tomto ochorení, o jeho príčinách a príznakoch bol pre rok 2020 pripravený z Úradu verejného zdravotníctva SR vzdelávací

projekt. V prevencii Ca prsníka bolo edukovaných 52 študentiek 1. a 2. ročníka OA v Leviciach. Akcia sa stretla s pozitívnym ohlasom u študentiek. V prevencii Ca hrubého čreva a konečníka bola prednášaná prednáška v rámci seminára RÚVZ v Leviciach pre 20 zamestnancom. Prednáška bola prijatá pozitívne.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cielené individuálne poradenstvo zamerané na zníženie hmotnosti a prevencie obezity bolo vykonané u 32 klientov za štandardných aj neštandardných podmienok. Téma prevencie obezity bola súčasťou 12 prednášok pre deti a mládež. V rámci ovplyvnenia zdravotného uvedomenia a zníženia rizika obezity sme vykonali 41 meraní % tuku v tele.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

O škodlivosti nadmerného užívania alkoholu a o opodstatnenosti zníženia jeho spotreby v dospelosti boli odprezentované 2 prednášky spojené s besedou a premietnutím videofilmu pre žiakov ZŠ. Tému sme zviditeľnili 4-krát na paneloch v meste a 1-krát na webstránke RÚVZ v Leviciach. K danej téme bol poskytnutý rozhovor lokálnej TV.

K problematike alkoholu bola vykonaná dotazníková štúdia, zozbierali sme 23 dotazníkom od respondentov vo veku 20-29 rokov.

9.5. NÁRODNÉ REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020

Vzhľadom k tomu, že demografický vývoj vo svete a na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v edukácii obyvateľov produktívneho a poproduktívneho veku sme aktuálne témy spropagovali /Osteoporóza a Alzheimerova choroba/ na 6 paneloch /po 3-krát/ a na web RÚVZ. E-mailovou poštou sme DSS doručili materiály prevencie oboch ochorení k využitiu. Prevencia Alzheimerovej choroby bola spojená s edukáciou. Spätnou väzbou nám z DSS poďakovali za materiál, s ktorým ich sociálni pracovníci ďalej pracovali v zariadení.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Nadalej zostáva dlhodobý cieľ programu znižovanie úmrtnosti obyvateľov na srdcovo-cievne a vybrané nádorové ochorenia formou intervenčných zdravotno-výchovných aktivít (individuálne poradenstvo, edukácia prednáškami a besedami, zhotovovanie panelov na verejných priestranstvách, uverejňovanie aktuálnych tém na webstránke RÚVZ v Leviciach, spolupráca s lokálnou TV a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu), zameraných na znižovanie výskytu rizikových faktorov a k zmene postoja k vlastnému zdraviu. V roku 2020 bolo vykonaných u 53 klientov vyšetrenie rizikových faktorov za štandardných a neštandardných podmienok, spojených s poradenstvom.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Cieľom projektu NAPPPA je zvýšenie fyzickej aktivity u žiakov ZŠ a SŠ a znížiť ich sedavý spôsob života. Vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu sa nám projektovú úlohu predpísanú na rok 2020 nepodarilo ukončiť.

Médiá za RÚVZ v Leviciach

Prednášky: 13

Tlač – 0

Televízia – 6

Web RÚVZ v Leviciach – 8

RÚVZ Michalovce

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

V roku 2020 bolo v rámci plnenia NEHP V, aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“ odobratých 8 vzoriek, z toho 1 vzorka pitnej vody, 4 vzorky teplej vody a 3 stery z Domova sociálnych služieb a zariadení pre seniorov za čelom vyšetrenia ukazovateľa Legionella.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

V roku 2020 bolo v rámci plnenia projektu kontrolované používanie výrobkov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou predkladaním dokumentácie k používaným výrobkom, ktorými je preukázaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou v rámci kolaudácie stavieb (rozvody pitnej vody v rámci novo zrealizovaných, príp. zrekonštruovaných objektov, výstavba nových vodovodných vodovodov).

Odd. HŽPaZ participuje na úlohách

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Oddelenie HŽPaZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje monitoring výskytu cyanobaktérií a vodných kvetov na dvoch prírodných vodných plochách určených na kúpanie, Zemplínska Šírava a Vinianske jazero.

V roku 2020 bolo počas kúpaciej sezóny odobratých 30 vzoriek rekreačných vôd, z toho 25 vzoriek zo Zemplínskej Šíravy a 6 vzoriek z Vinianskeho jazera. Pri vizuálnej kontrole vody na kúpanie bolo počas kúpaciej sezóny premnoženie cyanobaktérií vyhodnotené v stupni I (žiadny výskyt). V odobratých vzorkách vôd nebolo ani v jednej vzorke potvrdené prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa cyanobaktérií.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCIÍ BISFENOLU A

V rámci rozdelenia plnenia tejto úlohy za Košický kraj, RÚVZ Michalovce nebol uvedený na plnení tejto úlohy.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

Splnenie cieľa :

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu-postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia :

V roku 2020 pod koordináciou RÚVZ so sídlom v Košiciach boli realizované odbery dvoch vzoriek hotových pokrmov – celé obedové menu na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach. Obedové menu v zložení: slepačia polievka s pečeňovými haluškami, azu na tatársky spôsob, dusená ryža, kapustový šalát bolo odobrané v reštaurácií (verejné stravovanie) a obedové menu v zložení hovädzia polievka s cestovinou, pečené kuracie stehno, dusená ryža bolo odobrané v závodnej kuchyni (uzavretý systém).

Prehľad je popísaný v nižšie uvedených tabuľkách :

Obedové menu odobrané v reštaurácii „CENTRAL PUB“, špitálska 5, Michalovce:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Slepačia polievka s pečeňovými haluškami	5339	0,53	1,07	200	5000	5339	vyhovuje
Azu na tatársky spôsob	11727	1,17	2,35	200	4000	11727	vyhovuje
Dusená ryža	7389	0,74	1,48	200	1000	7389	vyhovuje
Kapustový šalát	4541	0,45	0,91	200	1000	4541	vyhovuje

Obedové menu odobrané v závodnej kuchyni ZEKON, Ul. Š. Tučeka 23, Michalovce:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Hovädzia polievka s cestovinou	5263	0,53	1,05	200	1000	5263	vyhovuje
Pečené kuracie stehno	538,6	0,05	0,11	200	2000	538,6	vyhovuje
Ryža dusená	7138	0,71	1,43	200	2000	7138	vyhovuje

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

Splnenie cieľa :

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Etapy riešenia :

V rámci monitoringu obsahu rezíduí pesticídov bola dňa 20.7.2020 odobraná vzorka výrobku počiatočnej sušenej mliečnej výživy dojčiat NUTRILON, 800g, dátum minimálnej trvanlivosti: 5.3.2021, predávajúci : Nutrila s.r.o., Prievozská 4, Bratislava, dodávateľ : Veľkosklad p.k. SOLVENT SR, s.r.o., Vinárska 1, Lužianky, SR z obchodnej siete v Michalovciach, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie – reziduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach výsledky hodnôt rezíduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

Priorita - Podpora zdravého štartu do života.

- Podieľali sme sa na realizácii lokálneho projektu „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. V roku 2020 sa realizoval 1 kurz, ktorého sa zúčastnilo 7 mamičiek. Na kurze sme prednáškami na témy „Výživa v tehotenstve“ a „Dojčenie“ poukazovali na potrebu správnej životosprávy už od najútlejšieho veku.

Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách.

- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 146 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež. Kontroly boli zamerané na hodnotenie pestrosti jedálnych lístkov a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Sledovali sme aj zaraďovanie tzv. zdravých potravín napr. tmavého a celozrnného pečiva, špaldovej, pohánkovej alebo semolinovej múky, potravín bez pridaného cukru. Zisťovali sme aj plnenie celospoločenskej úlohy pri znižovaní množstva pridanej soli pri príprave pokrmov a praktickú aplikáciu upravených MSN. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronického systému používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. Príprava diétného stravovania (bezlepková strava) sa vykonáva v dvoch stravovacích zariadeniach. V ostatných zariadeniach, kde sú aj deti so špecifickými požiadavkami stravovania sa deti buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú uvedené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania).
- V roku 2020 bola naďalej poskytovaná dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa na zabezpečenie obeda a iného jedla dieťaťa v materskej škole a v základnej škole. Dotácia sa poskytuje pre žiakov v základnej škole, deti v poslednom ročníku materskej školy, pre deti ak sú vo veku 2 - 5 rokov a žijú v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a v materskej škole, kde okrem detí v poslednom ročníku, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.
- V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda na zabezpečenie pitného režimu. Pribežne pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali poskytovanie pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu detí a to z hľadiska vhodnosti druhov

- nápojov. Zisťované bolo podávanie sladených nápojov ako sladený čaj, sirupová voda, v menšej miere bola podávaná čistá voda hlavne u nápojov podávaných počas dňa. Pri kontrolách aktívne upozorňujeme prevádzkovateľov stravovacích zariadení na dôležitosť vhodného výberu nápoja na zabezpečenie pitného režimu.
- Pri kontrolách v školách a školských stravovacích zariadeniach sme aktívne presadzovali zavádzanie desiat zo školskej jedálne a vedenie škôl sme usmerňovali o možnosti prehodnotiť prítomnosť bufetov v školských zariadeniach. Evidujeme 14 bufetov, 10 nápojových automatov (na teplé nápoje – bezkofeínové, čaj) a 1 automat na bagety. Kontroly v nich boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri jednaniach s prevádzkovateľmi sme sa zameriavali na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom cukrov, farbív alebo soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukroví, po ktorých je zo strany detí veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásoboval.
 - Zariadenia pre deti a mládež aj naďalej pokračujú v školskom mliečnom programe a programe „Školské ovocie“. Realizujú sa cez školské stravovacie zariadenia a 4 mliečne automaty. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia programov školskými stravovacími zariadeniami pri štátnom zdravotnom dozore neboli zaznamenané. Pozitívne bolo zistenie o zvyšujúcom sa počte zapojených detí do programov a o rozširujúcom sa ponúkanom sortimente mliečnych výrobkov a ovocia.

Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- V roku 2020 neboli z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 organizované žiadne školiace aktivity.
- Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečneho programu a programu školské ovocie. Ohľadom zabezpečenia školského stravovania sme poskytovali osobné (pri kontrole) aj telefonické konzultácie.

Priorita - Podpora pohybových aktivít.

- V rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Vykonali sme 32 kontrol telocviční a miestností prispôbených na vykonávanie pohybových aktivít.
- Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 sa veľká časť športových aktivít (súťaže, olympiády, krúžky) nekonala vôbec, alebo to bolo len v obmedzenom režime tak ako to dovoľovali aktuálne hygienicko-epidemiologické podmienky.
- „Saunováčik „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. Materská škola, Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch október 2019 – apríl 2020 nám zasielali mesačné hlásenia, v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní /počet detí, pocity, závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet

chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../. Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 sa projekt v roku 2020 realizoval tak ako to dovoľovali aktuálne hygienicko-epidemiologické podmienky.

- Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. Rodičom boli rozdane dotazníky spokojnosti, výsledkom bol pozitívny ohlas na saunovanie.

Termín ukončenia: r. 2025

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v areáloch MŠ a na verejných plochách v rámci občianskej vybavenosti sme prekontrolovali 26 pieskovísk (z toho štyri pieskoviská boli kontrolované aj opakovane). Odobrali sme 26 vzoriek piesku. Nevyhovujúce boli 4 vzorky piesku (pre prekročenie najvyššie prípustného množstva Fekálnych streptokokov, Termotolerantných koliformných baktérií v troch vzorkách a pozitívny nález vajíčok helmintov v jednej vzorke). Pri opakovanom odbere vzoriek z nevyhovujúcich pieskovísk po už vykonaných nápravných opatreniach boli vzorky hodnotené ako vyhovujúce.
- pri kontrolách sme posudzovali aj technický stav pieskovísk - ohraničenie od okolitej plochy (múrik so sedacími doskami, drevená konštrukcia), výskyt trávy a nečistôt (lístie zo stromov, výskyt trávy, konáriky, kamienky), čistenie a udržiavanie pieskovísk. Pri kontrolách sa vyskytovali len drobné nedostatky (poškodené sedacie dosky, výskyt tráv v piesku). Prevádzkovatelia týchto pieskovísk boli v zápisnici z kontroly upozornení na vykonanie nápravy zistených nedostatkov, a zároveň uviedli aj termíny na ich odstránenie.
- celková výmena piesku v pieskoviskách sa realizuje ojedinele, častejšie sa vykonáva dopĺňanie piesku. Dopĺňanie piesku sa uskutočňuje hlavne pred začiatkom sezóny a to buď každý rok, alebo raz za 2 roky. Piesok bol zabezpečovaný prevádzkovateľom pieskovísk alebo sponzorsky z prevádzok zaoberajúcich sa predajom stavebného materiálu.

Termín ukončenia: 31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Realizácia projektu odd. HDM:

V roku 2020 sa hodnotenie nerealizovalo. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 sa riešenie projektu presúva na jarne obdobie roku 2021.

Termín ukončenia: 1.9.2022

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor: NCZI

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice a RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Realizácia projektu odd. HDM:

RÚVZ Michalovce v roku 2020 projekt neriešil.

V roku 2019 sa realizovala pilotná etapa projektu, jednotlivé etapy sa budú realizovať každé nasledujúce tri roky. Ďalšia etapa je plánovaná na r. 2022.

Termín ukončenia: r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 - ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE :

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce :

V roku 2020 pri štátnom zdravotnom dozore k 31.12.2020 sme naďalej sledovali zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľmi podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri výkone ŠZD zamestnanci odd. PPLaT, zisťujú či zamestnávatelia, ktorých zamestnanci sú evidovaní v 3 a 4 kategórii rizikových prác, majú zabezpečený zdravotný dohľad PZS, či riešia technické, organizačné a individuálne opatrenia na ochranu zdravia týchto zamestnancov, či majú spracovanú dokumentáciu, tak ako to vyplýva z § 30 zák. č. 355/2007 Z. z., kontrolujú vykonávanie LPP: harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov.

V roku 2020 bol vydaný 1 pokyn pozostávajúci z troch bodov na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonaného v spolupráci s IP Košice, a to na zabezpečenie pracoviska tak, aby osvetlenie pracoviska spĺňalo požiadavky podľa Prílohy č. 2, bod 3 Vyhlášky MZ SR č. 541/2007 Z. z., a aby sa každá zistená porucha, ktorá má vplyv na bezpečnosť a ochranu zdravia čo najskôr odstránila a na zabezpečenie povinnosti zamestnávateľa podľa § 4 NV SR č. 391/2006 Z. z., aby pracovisko spĺňalo požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci uvedené v prílohe č. 1 citovaného NV SR č. 391/2006 Z. z.. Išlo o spoločnosť SIMOP SK, s.r.o., Strážske. U ostatných zamestnávateľov, ktorých zamestnanci sú zaradení do 3 a 4 kategórie rizikových prác neboli zistené nedostatky, neboli uložené sankcie pre porušenie § 30 a § 31 zák. č. 355/2007 Z. z..

V roku 2020 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickým látkam, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2020 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 32 firmách. V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepny závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti DARYN, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1013 (1305 expozícií) exponovaných zamestnancov (oproti roku 2019 došlo k poklesu počtu exponovaných zamestnancov o 50 zamestnancov), z toho je 232 (232 expozícií) žien (oproti roku 2019 došlo k poklesu počtu exponovaných žien o 53 žien).

V 3 kategórii rizikových prác evidujeme spolu 1008 zamestnancov (1297 expozícií), z toho 232 žien (232 expozícií), a 5 zamestnancov (8 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), fyzická záťaž (bremená), hluk, chemické látky

a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, psychická pracovná záťaž, vibrácie (prenášané na celé telo a na ruky) a záťaž teplotou a chladom – teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis sú evidované v Nemocnici s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce, a to na ambulancii pneumológie a ftizeológie a v RN, n.o. Sobrance. Taktiež sú evidované rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis v 2 NZZ, a to na pracovisku Pľúcna ambulancia – pneumológie a ftizeológie, Michalovce, prevádzkovateľa STRIPAI s.r.o., Michalovce a na pracovisku Nešťátna pneumologická a ftizeologická ambulancia pre deti a dospelých, Michalovce, prevádzkovateľa PNEUMOMEDIK s.r.o., Michalovce. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor Mycobacterium tuberculosis boli zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác.

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž evidujeme na pracoviskách Mestskej polície Michalovce, prevádzkovateľa Mesto Michalovce, Mestský úrad, Michalovce. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž boli zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopia, Strážske (1 zamestnanec - muž), Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (8 zamestnancov, z toho 5 žien), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce (3 zamestnanci - muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 12 zamestnancov, z toho je 5 žien.

K 31.12.2020 bolo vydaných **10** rozhodnutí:

Prehodnotenú rizikové práce:

- **Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava**, pracovisko spoločnosti Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – Závod organickej chémie – Vedenie závodu. Rizikové práce boli prehodnotenú na základe viacerých organizačných zmien, v rámci ktorých funkcia špecialistu pre rozvoj a procesné riadenie, závodu organickej chémie bola zrušená.
- **SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce** - v priebehu roka 2020 boli vydané 2 rozhodnutia: Pracovisko Prevádzka prírodných syrov - oddelenie balenia prírodných syrov – rizikové práce boli prehodnotenú a na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky objektivizácie bola práca zamestnancov v profesii operátor balenia PS III a zoraďovač STZ HCH zaradená do 3 kategórie rizikových prác pre faktor hluk. V druhom polroku 2020 bolo vydané druhé rozhodnutie, nakoľko v spoločnosti došlo k vzniku nového pracoviska „TITAN projekt – plniaca linka“ a taktiež došlo k organizačným zmenám. Na pracoviskách Oddelenia výroby a balenia tavených syrov boli vyhlásené rizikové práce v 3 kategórii pre faktor hluk na základe objektivizácie a posúdenia rizika a pre chemický faktor - živočíšny pevný aerosól, nakoľko došlo k organizačným zmenám a profesia operátor váženia na práškovni, ktorá bola aj doteraz zaradená do 3 kategórie rizikových prác pre uvedený faktor bola preradená na oddelenie výroby a balenia tavených syrov.
- **Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance** – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotenú rizikové práce, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie. Po prehodnotení rizikových prác sú zamestnanci naďalej evidovaní vo 4 kategórii rizikových prác.
- **eustream, a.s., Votrubova 11/A, Bratislava, Kompresorová stanica KS 01 Veľké Kapušany**, pracovisko Koordinácia údržby, prevádzky a HPS KS 01 - v priebehu roka 2020 boli vydané 2 rozhodnutia. Rizikové práce boli prehodnotenú na základe viacerých organizačných zmien a zrušenia niektorých pracovných pozícií. V druhom

rozhodnutí boli prehodnotenie rizikových prác, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie.

- **Craft In SK, s.r.o., Michalovce**, pracovisko Zváračská a zámočnícka dielňa – rizikové práce boli prehodnotené a na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky merania zváračských pevných aerosólov v pracovnom prostredí bola práca zamestnancov v profesii robotník – zvárač zaradená do 3 kategórie rizikových prác pre faktor zváračské pevné aerosóly.
- **Ehlebracht Slowakei s.r.o., Michalovce**, pracovisko RASTER - rizikové práce boli prehodnotené na základe predloženého posudku o riziku a organizačných zmien, v rámci ktorých funkcia obsluha lisu RASTER bola zrušená.

Rizikové práce vyradené z evidencie:

- **ZEKON, akciová spoločnosť Michalovce**, rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ, 3 kategória RP,
- **SZČO Milan Hudika, Pavlovce nad Uhom**, rizikový faktor zváračský pevný aerosól, hluk, vibrácie, 3 kategória RP, ukončil podnikateľskú činnosť,
- **TSR Slovakia, s.r.o., Bratislava, pracovisko Šrotovisko Strážske**, rizikový faktor hluk, 3 kategória RP – spoločnosť na pracovisku v Strážskom ukončila svoju pracovnú činnosť.

Súčasťou všetkých vyššie uvedených návrhov boli posudky o riziku, pri spracovaní ktorých spracovatelia vychádzali z hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, pracovných podmienok, objektivizácie rizikových faktorov na pracoviskách.

Dalšie zmeny:

V roku 2020 došlo k poklesu počtu zamestnancov vo faktoroch:

- fyzická záťaž o 51 zamestnancov,
- vibrácie o 9 zamestnancov.

K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch:

- biologické faktory o 1 zamestnanca,
- hluk o 6 zamestnancov,
- chemické látky a zmesi o 4 zamestnancov.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom 60 kontrol na pracoviskách s rizikovými prácami.

Pracovné podmienky, ako aj opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok boli prerokované so zástupcami zamestnávateľov pri šetreniach podozrení na CHzP.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2014 až 2020 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2014	1317	312	1215	310	102	2
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0
2017	949	303	941	303	8	0
2018	1096	285	1088	285	8	0

2019	1063	285	1058	285	5	0
2020	1013	232	1008	232	5	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č.1a,1b,1c,1d,1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

K 31.12.2020 bolo prešetrených 14 podozrení na choroby z povolania v týchto položkách „Zoznamu“:

- DNJZ -10 x
- DNJZ + vibrácie - 3x
- Vibrácie – 0x
- Choroba v spojení s aktívnou tuberkulózou (položka 33b) – 1x

Celkovo sa podozrenie na **ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 13 prípadoch** so záverom:

- 1 x bola uznaná CHzP,
- 5 x nebola uznaná CHzP,
- v 7 prípadoch sme zatiaľ neobdržali záver.

Ochorenie z vibrácií:

- 1 x bola uznaná CHzP,
- 1 x nebola uznaná CHzP,
- v 1 prípade sme zatiaľ neobdržali záver.

Podozrenie na **Chorobu v spojení s aktívnou tuberkulózou (položka 33b) – respiračná tuberkulóza pľúc** sa prešetrovalo u 1 zamestnankyne, v pracovnom zaradení zdravotná sestra – Psychiatrická nemocnica Michalovce so záverom: neuznaná choroba z povolania.

Z uvedeného počtu prešetrovaných podozrení na CHzP sme v 5 prípadoch odporúčali prekonzultovanie na RKD.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu, v dvoch prípadoch išlo o Tendinosis m. supraspin. u predavačky potravín a u operátorky výroby plastových súčiastok.

U podozrení na CHzP z DNJZ išlo o zamestnancov textilného priemyslu (3 prípady), operátorov výroby pre potravinársky priemysel 2 zamestnanci + 1 podozrenie sa prešetrovalo vo výrobe plastových súčiastok pre automobilový priemysel, 3 podozrenia sa prešetrovali v obchode a služieb a 1 podozrenie bolo u zamestnanca pracujúceho v stavebníctve.

Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: automobilový priemysel - 3x, stavebníctvo - 1x, textilný priemysel – 3x, pôdohospodárstvo – 1x, zdravotníctvo - 1x, obchod a služby - 3x, potravinársky priemysel – 2x.

K 31.12.2020 sme obdržali z UN L. Pasteura Košice, KPL Košice 3 Lekárske posudky o priznaní CHzP, pričom v 2 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 1 prípade išlo o vibrácie. Priznané CHzP sa vyskytovali v týchto odvetviach: DNJZ - 1x textilný priemysel, 1x automobilový priemysel, vibrácie – 1x pôdohospodárstvo (prehľad je uvedený v tabuľke). Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme obdržali v 5 prípadoch (prehľad prešetrených, priznaných a nepriznaných CHzP – v priložených tabuľkách č. 4, 4a, 4b).

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, pre záťaž teplom a chladom, pre prácu s azbestom bolo vydaných k 31.12.2020 celkom 15 rozhodnutí, z toho bolo 5 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, 3 rozhodnutia pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci, 4 rozhodnutia pre biologické faktory, v 2 prípadoch to boli

prevádzkové poriadky pre záťaž teplom a chladom a v 1 prípade prevádzkový poriadok o ochrane zamestnancov pri práci s azbestom.

V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 19 rozhodnutí, z toho v 15 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam, v 1 prípade to bola expozícia hluku, v 1 prípade išlo o expozíciu chemickým látkam a biologickým faktorom. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT – celkom 19 (odd. epidemiológie 14, odd. HŽP 2, odd. HV 3).

K 31.12.2020 bolo vyplnených celkom 13 dotazníkov informovanosti (chemické látky 1, hluk 2, teplo a chlad 10). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ.

V roku 2020, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „NV SR č. 355/2006 Z. z.“), pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2020 nevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce poľnohospodárske organizácie prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov. V roku 2020 štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 4 organizáciách, kde chemickú ochranu rastlín (CHOR) vykonávalo 11 zamestnancov, z toho 1 žena. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú.

V roku 2020 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané 2 kontroly predaja chemických látok - 2 predajne v okrese Michalovce. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkovi sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajni sa nenachádzali hračky, ani potraviny. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným

tovarom, resp. v OC či marketoch sú uložené vo vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Ďalších 10 previerok bolo vykonaných v spoločnostiach, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s VTL a Z a TL a Z.

Zamestnanci odd. PPLaT pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola REACH bola vykonaná celkom v 68 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky aj v roku 2020, predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 5 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – 15. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 14.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 13 organizácií, ktoré používajú pri práci VTL a Z a TL a Z. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 125 zamestnancov, z toho je 35 žien. Ide o organizácie, ktoré VTL a Z a TL a Z používajú pri chemických analýzách, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2020 bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu, skladovanie s VTL a Z. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTL a Z a TL a Z je uvedený v priloženej tabuľke č.2.

V roku 2020, k 31.12. neevidujeme mimoriadnu situáciu v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 323 prípadoch.

V roku 2020 bolo vykonaných 6 previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií. Previerkam vykonávaným v rámci prevencie ZPH predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice. Previerky boli vykonané v týchto spoločnostiach:

- FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske,
- Transpetrol, a.s. – Prečerpávací stanica 1, Budkovce,
- MSM Nováky, a.s., Nováky – Muničné sklady, Trnava pri Laborci.

Výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky. V 1 prípade sme sa vyjadrovali k bezpečnostnej správe podniku kategórie „B“: spoločnosť MSM Nováky, a.s., Nováky – Muničné sklady, Trnava pri Laborci.

Na web. stránke sú uverejňované edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

V roku 2020 bola vykonaná 1 spoločná previerka s Inšpektorátom práce v spoločnosti SIMOP SK, s.r.o., Strážske.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁ-TOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM.

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 21 organizáciách, v okrese Sobrance tieto práce neevidujeme, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, resp. fyzické osoby, ktoré odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien a majú sídlo v okrese Michalovce.

K 31.12.2020 evidujeme celkom 245 zamestnancov (80 žien) v okrese Michalovce, ktorí sú pri práci exponovaní chemickými karcinogénmi. Z uvedeného počtu v riziku chemickej karcinogenity – 3 kategória rizikových prác evidujeme celkom 83 zamestnancov (z toho je 54 žien) v týchto spoločnostiach:

- **NsP Š. Kuku Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické 49 zamestnancov (47 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám,
- **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** (bývalý EBSTER SK, s.r.o.) – 9 zamestnancov, len muži, ktorí sú exponovaní etylén oxidu (H350), resp. prípravku Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylén oxidu, prípravok je zároveň klasifikovaný ako mutagén 1B (H340 – môže spôsobovať genetické poškodenie),
- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** - 23 zamestnancov, z toho je 7 žien (z uvedeného počtu je 8 zamestnancov, z toho 7 žien v profesii laborant), ktorí sú exponovaní formaldehydu,
- **Ekologické služby, a.s. Strážske** – 2 zamestnanci v profesii bezpečnostný technik, ktorí sú exponovaní formaldehydu v rámci svojej pracovnej činnosti.

V roku 2020 bolo na základe žiadosti prevádzkovateľa vydané 1 rozhodnutie na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmto rozhodnutím bolo schválené kontrolované pásmo a prevádzkový poriadok. Išlo o spoločnosť:

- **ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Bratislava** – prevádzka ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Strážske, pracovisko Laboratórií pre úsek innovation & development – chemický karcinogén 2 furaldehyd 99 % (karcinogén kategórie 2), na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.

Do evidencie prehľadu spotreby chemických karcinogénov boli zaradené aj organizácie, ktorých sídlo sa nachádza v okrese Michalovce, a ktorých zamestnanci v roku 2020 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance. Ide celkom o 3 firmy:

- **R Drevo, s.r.o., Michalovce,**
- **Proservis, s.r.o., Strážske,**
- **Regena ES, s.r.o., Strážske.**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Do vyššie uvedenej evidencie neboli zaradené firmy, ktorých zamestnanci zabezpečovali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, ale ktorých sídlo sa nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance. Ide o tieto firmy:

- **H&L Tesárstvo, s.r.o., Humenné,**
- **ASTANA, s.r.o. Poprad,**
- **Vokup Klim, s.r.o. Prešov,**
- **INŽINIERING PLUS s.r.o., Majerovce,**
- **GARDEN – WOOD s.r.o., Sečovce,**
- **Strechy Štec, s.r.o., Sedliská,**
- **BISMONT, s.r.o., Vranov nad Topľou,**

- DIRECT CLUB s.r.o., Spišský Hrhov,
- CLEANTRANS s.r.o., Košice,
- Vladislav Kovaľ, Nový Ruskov,
- AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava,
- STRECHYM s.r.o., Sabinov,
- Ing. František Salanci GAS – SERVICE, Humenné,
- Andrej Mihaľ, Giraltovce,
- Ján Tóth MIRATO, Trebišov,
- PM GSTAV SK s.r.o., Žilina,
- RONAR s.r.o., Košice,
- Roman Švec – ŠVESTAV, Brezovička.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 9 kontrol. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Na manipuláciu a skladovanie s karcinogénnymi látkami bolo vydané 1 rozhodnutie (ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Bratislava – prevádzka ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Strážske).

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 65 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v 3 prípadoch išlo o práce v interiéri (odstraňovanie azbestocementového potrubia v inštalačných šachtách bytových jadier). V 62 prípadoch boli práce vykonávané v exteriéri, pričom v 56 prípadoch išlo o odstraňovanie eternitovej strešnej krytiny a v 6 prípadoch išlo o likvidáciu už zdemontovaného strešného eternitu z dvora. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v 45 prípadoch, pričom tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov boli vykonané 2 previerky so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu a na dodržiavanie plánu práce. Pri previerke neboli zistené nedostatky, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané záverečné správy – v počte 12.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** – na sterilizáciu je používaný prípravok Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhľitým, zmes je dodávaná v tlakových fľašiach. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu s oxidom uhľitým s 10% obsahom etylénoxidu bola 0 kg, spotreba zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bola 188 130 kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu zdravotníckych, farmaceutických, kozmetických nástrojov, prístrojov, zariadení a pomôcok (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 9 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom

zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. Súčasťou LPP je aj vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov u všetkých zamestnancov. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavážajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov, používanie ochranných polo masiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie.

2. **VVS, a.s. Košice - závod Michalovce** – v tejto firme sa v roku 2020 používal pri chemických analýzach chroman draselný – spotreba 40 g, dvojchroman draselný – spotreba 70 g a indikátor fenolftalein - spotreba 0,5 g, formaldehyd – spotreba 110 ml, hydroxylamín hydrochlorid – spotreba 1947 g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu pitných vôd, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
3. **Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce** - oddelenie klinickej onkológie + onkologická ambulancia - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 2 322 236,90 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 49, z toho je 47 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP. Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bio boxe. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.
4. **Eurovia – Services, s.r.o. Košice – Obalovačka Zbudza** – Detašované laboratórium. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný perchlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.
5. **TP 2, s.r.o. Strážske** – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný (1B, mutagenita 1B), ročná spotreba 25 g, taktiež sa používajú fenolftalein indikátor (1B, mutagenita 2) ročná spotreba 1 g a hydroxylamín hydrochlorid (2), ročná spotreba 500,0 g. S uvedenými chemickými látkami pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.
6. **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – chemické karcinogény sú používané na troch pracoviskách ÚRaKK – oddelenie FCHM, Útvar technického rozvoja a inovácií (ÚTRaI) a výrobné priestory Novokol a Fenokol, podrobný prehľad je uvedený v tabuľke č. 3.
7. **MICHATEK, k.s., Michalovce** – v spoločnosti vznikajú karcinogény na oddelení NISS – brusiareň, jedná sa o brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni, ktorý vzniká ako vedľajší produkt z brúsenia. Uvedenú pracovnú činnosť vykonávajú 6 zamestnanci – muži, v profesii brúsič, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Množstvo vyprodukovaného prachu za rok 2020 bolo 420 kg.
8. **Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce** – na pracovisku v laboratóriu je používaný chroman draselný, spotreba za rok 2020 bola 0 g, exponovaná je 1 pracovníčka, evidovaná v 2 kategórií prác. **Zberné strediská plynu** – karcinogény

- gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov - 3 muži (2 vodiči autocisterny a prevádzkový mechanik ZPS), ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác.
9. **FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske** – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka N, N dimethylanilín. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov je 29 - mužov, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 171,68 kg. Uvedení zamestnanci sú však evidovaní v 3 kategórii prác pre chemický faktor styrén.
 10. **Proservis, s.r.o. Strážske** – ide o spoločnosť, ktorá sa zaoberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 12 zamestnancov, mužov. V roku 2020 odstránili 13,990 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien v okrese Michalovce a Sobrance a v rámci celého Slovenska vyprodukovali 87,510 ton.
 11. **Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce** - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 7 zamestnanci – v profesiách skladník – 1 žena a laborant – 6 zamestnanci, z toho 4 ženy, ročná spotreba – 20 l. Práce s ropou (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 17 zamestnancov, mužov. Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
 12. **SWS, s.r.o. Vojany** – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s čiernouhoľným dechtom (1A), benzolom (1A), naftalénovým olejom (1B), pracím olejom (1B) – spolu 15 zamestnancov - mužov a s antracénovým olejom (1B) - spolu 3 zamestnanci - muži. Uvedené látky sú aj mutagénne (1B, 2). Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke č. 3.
 13. **R-DREVO, s.r.o. Michalovce** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 3 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2020 odstránili celkom 29,40 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
 14. **DIAKOL, s.r.o. Strážske** – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehydových lepidiel. Formaldehyd je karcinogén 1B a mutagén 2. Počet exponovaných zamestnancov 23, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2020 je 26 821 ton.
 15. **TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany** - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba za rok 2020 bola 220 kg. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci, muži.
 16. **Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske** – používané karcinogény v laboratóriu: formaldehyd 35% roztok (1B), fenoltalein (1B, mutagenita 2), dichroman draselný (1B, mutagenita 1B) - exponovaných je 6 zamestnancov – len ženy v profesii laborantka. Vo výrobe sú zamestnanci exponovaní karcinogénom formaldehyd 35% roztok (1B) – 5 zamestnancov, mužov. Zamestnanci sú na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.
 17. **Regena ES, s.r.o. Strážske** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 8 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2020 odstránili celkom 0,86 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
 18. **Spoločnosť pre skladovanie, a.s., Trakovice, prevádzka PS 1 Budkovce** – spoločnosť sa na prečerpávacej stanici 1 Budkovce zaoberá skladovaním ropy. V roku 2020 sa vo vlastných troch nádržiach a v jednej dlhodobu prenajatej nádrži od spoločnosti TRANSPETROL, a.s. v priemere skladovalo 183 000 ton ropy.

- 19. Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – prevádzka Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Vojany, Útvar chémie a technických analýz – laboratória, ktorých hlavnou pracovnou náplňou je analýza vôd, olejov, paliva podľa požiadaviek jednotlivých prevádzkových súborov. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný chemický karcinogén benzín lekárenský, fenolftaleín indikátor, hydroxylamín hydrochlorid, hydrazín koncentrovaný do 5 %, hydrazín hydrát 24 - 25 %. S uvedenými chemickými látkami pracujú 4 zamestnanci, z toho 2 ženy (1 vedúci chémie a technických analýz, 2 laborantky – ženy, 1 technik neštandardných meraní), ktorí sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika evidovaní v 2 kategórii prác.**
- 20. ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce – pracovisko Analýza olejov, laboratórium na vykonávanie fyzikálno-chemických analýz a merania priemyselných olejov a kvapalín. Hlavnou činnosťou spoločnosti je výroba a kompletizácia papierových olejových filtrov. Používaný chemický karcinogén v laboratóriu - fenolftaleín indikátor, spotreba k 31.12. bola 4 g. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe hodnotenia a posúdenia rizika do 2 kategórie prác.**
- 21. ENERGOCHEMICA TRADING a.s. Bratislava – prevádzka ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Strážske, pracovisko Laboratórií pre úsek inovation & development. V laboratóriách sa hodnotí kvalita dostupnej fytohmoty a dendromoty za účelom výroby bioetanolu druhej generácie. Sleduje sa kvalita vstupných surovín, stav medziproduktov a výsledných produktov pri extrakcii, impregnácii a chemickej hydrolyze materiálov. Taktiež sa hodnotí zloženie vedľajších produktov. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný chemický karcinogén 2 furaldehyd 99 % (karcinogén kategórie 2). Na pracovisku pracujú 5 zamestnanci, z toho 4 ženy. Na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.**

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2020.

	Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/organizácii
1	Formaldehyd	1B	68/24	5
2	Fenolftaleín indikátor	1B	18/14	5
3	Dvojchroman draselný	1B	20/18	3
4	Cytostatika	1B	49/47	1

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2020 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č. 3. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

2.2 – INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Úlohu riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V priebehu roka 2020 boli na www. stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách uverejňované tieto materiály:

- „Zdravé pracoviská pre všetky kategórie“,
- „Čo by ste mali vedieť o ftalátoch“,
- „Nebezpečné látky v pekárňach: Buď informovaný, hodnot' a chráň“,
- „Nová kampaň EU OSHA a SLIC na obdobie rokov 2020 – 2022 zameraná na prevenciu porúch podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou“,
- „Zastavme pandémiu: Akčný plán EU OSHA pre zdravé pracoviská: Zdravé pracoviská zastavujú pandémiu. Pripravte svoje pracovisko v prípade, že do vašej komunity príde COVID – 19. Predchádzanie šíreniu infekcie. Čo robiť, ak sa na pracovisku nachádza niekto s podozrením alebo s potvrdením, že má COVID – 19“,
- „Pandémia COVID – 19 zvyšuje potrebu ochrany pracujúcich pred vystavením biologickým látkam“,
- „Minimalizácia expozície COVID – 19 pri práci“,
- Kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ s upozornením, že v dňoch 19.10. až 23.10.2020 prebieha Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom panely vo vestibule RÚVZ.

Na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:

- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 08.07.2020 - aktívna účasť s prednáškou „Výkon ŠZD na odd. PPLaT za rok 2018-2019, faktory práce a pracovného prostredia a zistené nedostatky“, autori: Špiváková, A., Čuhaničová, P., Humeníková, J., a s prednáškou „Perzistentné organické polutanty-dôsledok výroby PCB v Chemku Strážske“, autori: Humeníková, J., Bánociová I., Miková A.,
- Odborný seminár zamestnancov RÚVZ Michalovce dňa 09.12.2020, aktívna účasť s prednáškou „Posudzovanie rizík pri práci pre jednotlivé profesie“, autori: Miková A., Čuhaničová, P., Špiváková, A..

Bod č. 2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2020 – 2022 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“. Zamestnancami odd. PPLaT boli pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na webovej stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávatelia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení. Spolu 15 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE v roku 2020 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej
činnosti)**

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	71	0	3	0	74	0
B	Ťažba a dobývanie	3	0	0	0	3	0
C	Priemyselná výroba	726	169	0	0	726	169
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	81	0	2	0	83	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	2	0	0	0	2	0
F	Stavebníctvo	27	0	0	0	27	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	27	0	0	0	27	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	71	63	0	0	71	63
	Spolu	1008	232	5	0	1013	232

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE v roku 2020 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej
činnosti)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	4	0	0	0	4	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	3	0	3	0
03	Rybolov a akvakultúra	67	0	0	0	67	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0	0	3	0
10	Výroba potravín	270	52	0	0	270	52
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	79	15	0	0	79	15
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	148	98	0	0	148	98
24	Výroba a spracovanie kovov	23	2	0	0	23	2
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	194	0	0	0	194	0
32	Iná výroba	12	2	0	0	12	2
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	81	0	2	0	83	0
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	2	0	0	0	2	0
42	Inžinierske stavby	8	0	0	0	8	0

43	Špecializované stavebné práce	19	0	0	0	19	0
84	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	27	0	0	0	27	0
86	Zdravotníctvo	71	63	0	0	71	63
	Spolu	1008	232	5	0	1013	232

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2020 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora
(1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)

Tabuľka č. 1c

Faktor (1_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	14	11	0	0	14	11
Fyzická záťaž	98	98	0	0	98	98
Hluk	690	56	5	0	695	56
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	83	54	0	0	83	54
Chemické látky a zmesi	184	8	0	0	184	8
Ionizujúce žiarenie	12	5	0	0	12	5
Psychická pracovná záťaž	27	0	0	0	27	0
Vibrácie	163	0	3	0	166	0
Záťaž teplom a chladom	26	0	0	0	26	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2020 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí
(1. a 2. stupeň)

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	14	11	0	0	14	11
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	98	98	0	0	98	98
Hluk	Premenný	392	2	5	0	397	2
Hluk	Ustálený	298	54	0	0	298	54
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	4	0	0	0	4	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	8	5	0	0	8	5
Psychická pracovná záťaž	Psychická pracovná záťaž	27	0	0	0	27	0
Vibrácie	Prenášané na celé telo	4	0	0	0	4	0
Vibrácie	Prenášané na ruky	159	0	3	0	162	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	26	0	0	0	26	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2020 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora – chemické látky a zmesi (2. stupeň triedenia)

Tabuľka č. 1e

Chemická látka	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergény	93	15	0	0	93	15
dermatotropné	102	22	0	0	102	22
dráždivé	119	59	0	0	119	59
chemické karcinogény	83	54	0	0	83	54
jedovaté - toxické	34	7	0	0	34	7
mutagény	49	47	0	0	49	47
pevné aerosoly	114	0	0	0	114	0
reprodukčne toxické látky	58	47	0	0	58	47
žieravé	25	7	0	0	25	7

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2020.

Tabuľka č.2

<u>Porad. Číslo</u>	<u>Názov organizácie</u>	Názov chemickej látky
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Dvojchroman draselný Síran hydrazínu Síran kademnatý Formaldehyd Azid sodný Nesseloro činidlo Síran ortuťnatý
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd Metanol
3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-03 Trigonox K-90

4.	Duslo, a.s. Strážske	Formaldehyd Nesslerovo činidlo Pyragallol 1,10 Fenantrolín Dusičnan ortuťaný Dvojjchroman draselný
5.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Azid sodný Formaldehyd Nitroprusid sodný Orto – Fenantrolín
6.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
7.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťaný Metanol Chloroform
8.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
9.	HANKE CRIMP TECHNIK, s.r.o. Michalovce	Pragokor Brunigal N
10.	ENERGOCHEMICA TRADING a.s. Bratislava – prevádzka Strážske	2 Furaldehyd 99 %
11.	Agro družstvo Čičarovce	DECIS EW 50 PYRINEX 48 EC
12.	Nafta, a.s. – pracoviská v okrese Michalovce	Metanol Amoniak Chlorid bárnatý
13.	Lechman Michal – DDD činnosť Zalužice	Phostoxin Ratimor granule Bromadiolone Gardentop BB

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2020 v okrese Michalovce.

Tabuľka č.3

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/kateg. Podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce	Siadtox s 10% a 15% obsahom etylénoxidu	1B	9/0	0 kg - 10% 188 130 kg –15%

VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Fenolftalein indikátor Formaldehyd Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 1B 1B 2	6/5	70 g 40 g 0,5 g 110 ml 1 947 g
NsP Michalovce	Cytostatika	1B	49/47	2 322 236,90 mg
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Perchloretylén	2	1/0	40 l
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 2	1/1	25 g 1 g 500 g
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – ÚRaKK - odd. FCHM	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Formaldehyd 37% Benzén 1,2 Dichlóretán Síran hydrazínia	1B 1B 1B 1B 1A 1B 1B	1/0	280,5 g 84,0 g 20 g 2 928,1 t N N N
Útvar technického rozvoja a inovácií	Benzén Bromičnan draselný Dvojchroman amónny Formaldehyd 37%	1A 1B 1B 1B	7/7	N N 150,0 g N
Výrobňa Novokol, Fenokol	Formalín (37% vodný roztok formaldehydu)	1B	15/0	2 928,100 ton
MICHATEK, k.s., Michalovce	Brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni	1B	6/0	420 kg
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Gazolín, ložisková voda Chroman draselný	1B 1B	3/0 1/1	135 815 kg 0 g
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	12/0	87,510 ton odpadu
Fiberstruct, s.r.o. Strážske	N,N dimethylanilín	2	29/0	171,68 kg
Transpetrol, a.s. PS 1	Laboratórium: Chloroform	2	7/5	20 l

Budkovce	Ropa Prevádzka – skladovacie nádrže: Ropa	1B 1B	 17/0	2 800 l N
SWS, spol. s r.o. Vojany 332	Čiernouhoľný decht Benzol Naftalénový olej Prací olej Antracénový olej	1A 1A 1B 1B 1B	 15/0 3/0	50 370,15 ton 37 626,80 ton 0 ton 0 ton 1 001,10 ton
R DREVO, s.r.o.	Azbest	1A	3/0	29,40 ton odpadu
Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd	1B	23/2	26 821 ton
TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany	Hydrazín hydrát	1B	7/0	220 kg
DUSLO, a.s. prevádzka Strážske	Laboratórium: Formaldehyd roz. 35% Fenolftalein indikátor Dichroman draselný Výroba: Formaldehyd 35%	 1B 1B 1B 1B	 6/6 5/0	 40 litrov 20 g 500 g N
Regena ES, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	8/0	0,86 ton odpadu
Spoločnosť pre skladovanie a.s., PS 1 Budkovce	Ropa	1B	1/0	183 000 ton
Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – závod Elektrárne Vojany	Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid Hydrazín hydrát 24 - 25 %	1B 2 1B	 4/2	15 g 120 g 243 kg
ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce	Fenolftalein indikátor	1B	1/0	4,0 g
ENERGOCHEMICA TRADING a.s., Bratislava – prevádzka Strážske	2 Furaldehyd 99 % Bromičnan draselný Formaldehyd 37%	 2 1B 1B	 5/4	 N 0 g 1 197,0 g

- * kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí
 kat. 1B – pravdepodobný karcinogén
 proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity
 **N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Tabuľka č.4

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2020						
	Č. položky Zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Záver prešetrovania S / N / ? / K / X*	Lehota (v dňoch)
1.	29 + 28	DNJZ+ vibrácie: Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy canalis carpi bilat. Stredne ťažký stupeň, Impingement sy ommae bilat. gr. II. , Arthrosis def. Bilat. Gr. III. et omarthrosis def. bilat. gr. II, Arthrosisi def. cubiti bilat. gr. II.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice, Správa povodia Laborca, Michalovce	poriečny a hrádzny - hatiar	RKD	40 dní (predĺžená lehota na vybavenie)
2.	33	Respiračná tuberkulóza pľúc	PN Michalovce, n.o., Michalovce	zdravotná sestra	N	42 dní (predĺžená lehota na vybavenie)
3.	28 + 29	Susp. ochorenie HKK z vibrácií a DNJZ: (Impingement sy. omae bilat. pr. I dx. gr. II., PHS I. dx. dok., Arthrosis AC I. utrq. gr. II. – III., Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Arthrosis artic. cubiti I. utrq., Contractura Dupuytreni man. I. dx., Sy. canalis carpi I.dx.)	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	RKD	22 dní
4.	29	Susp. ochorenie HKK z DNJZ: (Impingement syndróm omi. bilat. gr. 2 – 3, St. p. ASK ommae I. dx., subakrom. dekompresii pr. laesio RM I. dx. gr.I., bursitis subacromialis I.dx., tendinitis calcarea I.dx., Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy canalis carpi bilat., vľavo stredne ťažkého stupňa, vpravo ľahkého stupňa, St. p. discisio	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	RKD	Nad 60 dní

5.	29	Susp. ochorenie HKK z DNJZ: (Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy canalis carpi I.sin. ľahk. stupeň, Impingement sy ommae I.dx. Laesio SSP I.dx. partialis, Impingement sy. I. sin. incip.).	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	S	Nad 60 dní
6.	29	HKK z DNJZ: (Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat. PHS bilat. pr. I. dx., Bursitis chron, Tendinitis c. longi m. biceps brachii bilat. Parc. ruptúra m. supraspinatus I.dx. Tendinitis calc. m. supraspin. I.dx. (usg) Tendinóza m. supraspin. I.dx., (MR) Sy canalis carpi I. dx. ľahkého stupňa v dokumentácii., t.č. v remisii	KARMEN s.r.o., maloobchodná prevádzka, Strážske	predavačka maloobchodu	N	29 dní
7.	29	Susp. ochorenie HK z DNJZ: Sy. canalis carpi bilat. St. p. discízií karp. kanála vpravo pre SCC str. ľazkého stupňa, st., st. discízií šľach. pošvy flexora palca pravej ruky pre ľupavý palec (St. p. endoskopickej discízií lig. pre SCC I. sin pre progredujúci SCC str. ľazkého stupňa. Epicondylitis radialis humeri bilat. praec. I. sin. Epicondylitis ul. hum.bila. I. sin v dok. Impingement sy SA I. dx. – gr. I. Tendinitis m. supraspinati I. dx. PHS calcarea I. dx. Bursitis calcarea SA I. utrq. PHS I. sin (RTG).	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	operátor logistických činností	S	25 dní
8.	29	Susp. ochorenie HK z DNJZ: Impingement sy. subacrom. I. sin., st. p. OP 9.9.2019, Tendinitis calcarea m. SSP I. sin. (MRI), S43.7, st.p. distorsionem art humeroscapularis I. sin. Postoperačne, S46.0 laesio m. SSP partialis I.dx., S46.0 laesio m. SSP I.sin. Partialis, M75.5 busitis subacromialis I.sin.	Peter Jakubík, reštaurácia ARECA Michalovce	čaišnička	N	30 dní

9.	29	Suspektné ochorenie HK z DNJZ: M75.1 Impingement sy. subacrom. I. sin., st. p. OP 22.07.2020; M 75.0 – Bursitis subacromialis I.sin., Arthrosis AC I. sin.	Lidl SR, v.o.s., predajňa Lidl, Michalovce	predavač - pokladník	N	40 dní (predĺžená lehota na vybavenie)
10.	29	Susp. ochorenie HK z DNJZ: Impingement sy ommae I.sin gr. I. Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy. canalis carpi I.dx. ľahkého stupňa	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce	operátor baliacich automatov	RKD	64 dní (predĺžená lehota na vybavenie)
11.	29	Suspektné ochorenie HKK z DNJZ: Epicondylitis ulnaris humeri bilat. pr. I. dx. klin., Impingement sy I. dx. klin., Sy canalis carpi I. dx. gr. gravis, I. sin. gr. medii	YWTS, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	S	15 dní
12.	29	Suspektné ochorenie HKK z DNJZ: Syndróm karpálneho tunela ťažkého stupňa vpravo a ľahkého stupňa vľavo, Incip. sy kubitálneho kanála vľavo, Epicondylitis radialis humeri bilat., pr. I.dx. Impingement sy ommae bilat., pr. I. dx.	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	RKD	24 dní
13.	29+ 28	Susp. ochorenie HKK z DNJZ + vibrácií: Sy canalis carpi bilat ľahkého stup., Sy canalis cubiti bilat. incip., Epicondylitis radialis humeri bilat, PHS bil. v dokum., Tendinosis m. Supraspinatus a infraspinatus bil., Tendovaginitis caput. longum m. biceps brachii asept., Arthrosis acromioclavicularis bit., Arthrosis sternoclavicularis I dx., Omarthrosis bil., Arthrosis art. cubiti I.sin. Arthrosis carpi. bit.	JMP Plast, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N	17 dní
14.	29	Syndróm manžety rotátorov	Chemkostav, a.s., Michalovce	tesár	S	21 dní

Zdroj: RÚVZ v SR

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrení podľa položiek zoznamu chorôb z povolania (nezhoduje sa s počtom fyzickým osôb, u ktorých bola prešetrovaná choroba z povolania, vzhľadom na to, že u jednej fyzickej osoby bolo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania, ktorá zahŕňa viac

položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek 28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bude došetrené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Vzor vyplnenia stĺpca Záver prešetrenia - napr.:

S
? K
N
?

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.)

* pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom)

Tabuľka č. 4a

Uznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2020					
1.	28	Vibrácie	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Košice, Správa povodia Laborca, Michalovce	poriečny a hrádzny - hatiar	U 19.2.2020
2.	29	DNJZ	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	U 19.6.2020
3.	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 19.2.2020

Neuznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2020					
1.	33b	Respiračná tuberkulóza pľúc	PN Michalovce, n.o., Michalovce	zdravotná sestra	N 28.1.2020
2.	29	DNJZ	KARMEN s.r.o., maloobchodná prevádzka, Strážske	predavačka maloobchodu	N 22.7.2020
3.	29	DNJZ	Peter Jakubík, reštaurácia ARECA Michalovce	časníčka	N 17.9.2020
4.	29	DNJZ	Lidl SR, v.o.s., predajňa Lidl, Michalovce	predavač - pokladník	N 21.9.2020
5.	29	DNJZ	JMP Plast, s.r.o., Michalovce	operátor výroby	N 10.12.2020

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.2020 – 31.12.2020 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 38 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 270

- **Očkovací kalendár na rok 2020** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Evidencia a dokumentácia o očkovaní** - žiadosť o plnenie povinností (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých): **90**
- **Očkovací kalendár na rok 2021** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**

Previerky očkovania: 32

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v **okr. Michalovce** 3 ochorenia na pertussis v týchto vekových skupinách 0- roční – 1, 35-44 r. – 1, 45-54r. – 1, 65+ - 1., z toho v 1 prípade sa jednalo o zdravotníckeho asistenta v Psychiatrickej nemocnici Michalovce.

Obce výskytu: Oborín, Michalovce, Jovsa a Tušice

Očkovanie: neočkovaní pre vek: 2

Očkovanie úplne (5 dávok): 4

Ochorenia potvrdené klinicky a laboratórne

EIT nebol realizovaný v roku 2020

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2020 do 30.12.2020 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 5475 ohnisk /počet opatrení – 7245/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 5475 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo

pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 101 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v **okr. Michalovce** 3 ochorenia na pertussis v týchto vekových skupinách 0- roční – 1, 35-44 r. – 1, 45-54r. – 1, 65+ - 1., z toho v 1 prípade sa jednalo o zdravotníckeho asistenta v Psychiatrickej nemocnici Michalovce.

Obce výskytu: Oborín, Michalovce, Jovsa a Tušice

Očkovanie: neočkovaní pre vek: 2

Očkování úplne (5 dávok): 4

Ochorenia potvrdené klinicky a laboratórne

EIT nebol realizovaný v roku 2020

- **Importované ochorenia** – okr. Michalovce – 94 (93 COVID19)
okr. Sobrance – 14 (14 COVID 19)

Boli hlásené v roku 2020 tieto ochorenia:

A32.1 – Listériová meningitída a meningoencefalitída:

MICHALOVCE: Hlásené 1 ochorenie u 64 ročného zamestnaného muža, bytom Michalovce.

Epid. šetrením zistená častá konzumácia kuracieho mäsa (zo súkromného chovu) aj z obchodnej siete (aj mrazené aj chladené), denná konzumácia fľaškového plnotučného mlieka zakúpeného v obchodnej sieti, konzumácia surovej plodovej zeleniny, pri obrábaní pôdy kontakt so zeminou - aj v mesiacoch október - november (pozemok pár metrov od rieky Uh); neguje konzumáciu čerstvých syrov, hovädzieho mäsa i konzum surovej koreňovej zeleniny. Pridružené choroby: DM 2.typu, arteriová hypertenzia 3st., ICHS, hyperlipidémia, anémia.

- **Ochorenie potvrdené:** klinicky a kultivačné
- likvor - Listéria monocytogenes

A39.0 – meningokoková meningitída:

MICHALOVCE: Hlásené 1 ochorenie u 0 ročného dieťaťa (5 mesačné), bytom Drahňov, žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach bývania a stravovania.

Lab. výsledky: 12.2.2020 – likvor -kultivačne: POS

12.2.2020 – likvor- mikroskopicky: G-diplokoky

18.2.2020 – likvor – latexová aglutinácia: **Neisseria meningitidis**,

séroskopina B

- **Ochorenie potvrdené:** klinicky, mikroskopicky a serologicky
Protiepidemické opatrenia v rodine vykonané v plnom rozsahu.
Ochorenie potvrdené v NRC pre meningokoky, ÚVZ SR Bratislava.

Z21 – bezpríznakový stav infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti /HIV/

MICHALOVCE: Hlásené 1 importované bezpríznakové ochorenie u 24 ročnej ženy.

Krajina trvalého pobytu: Ukrajina

- vyšetrená ako čakateľka na víza, ochorenie už diagnostikované na Ukrajine, opakovane vyšetrená na vlastnú žiadosť aj na Slovensku ako samoplatca.

Adresa pacientky neznáma, pobyt na Slovensku neznámy, vyšetrená dňa 27.3.2019 v Centre pre cudzokrajné choroby a cestovnú medicínu Košice (gravidná v 20. mesiaci) - odvtedy jej pobyt neznámy

- 7.3. -18.3.2019 – sérum (Westernblot) – pozitívny - vírus HIV 1
- 13.3. – 26.3.2019 – sérum (Westernblot) – pozitívny - vírus HIV 1

- Hlásené ďalšie 2 prípady ochorenia u cudzích štátnych príslušníkov
- - 41 r. žena
- 48 r. muž
- Prameň nákazy – nezistený 2x
- Faktor prenosu – neznámy 2x

B21.0 – choroba HIV – Kaposiho sarkóm

- Hlásený 1 prípad v meste Michalovce u 32 r. muža
- Faktor prenosu neznámy
- Prameň nákazy – nezistený
- Mechanizmus prenosu – sexuálny styk muža s mužom

Z22.8 – nosič inej infekčnej choroby

- ❖ 76 ročná žena, hospitalizovaná dňa 9.4.2020 na neurologickom oddelení NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. s Dg: I63.5 - mozgový infarkt vyvolaný bližšie neurčenou oklúziou alebo stenózou mozgových artérií
- 14.4.2020 – moč - Klebsiella pneumóniae produkujúca karbapenemázu

Hlásený epidemický výskyt ochorení COVID-19:

Celkový počet ochorení na COVID-19:

Okr. Michalovce – 4586

Okr. Sobrance - 889

Vekové skupiny:

0-roční- 3

0- 4- 18

5-9 – 84

10-14 – 133

15-19 – 228

20-24 – 322

25-34 – 809

35-44 – 1081

45-54 – 1030

55-64 – 945

65+ - 822

Rozdelenie ochorení podľa obcí:

Okres Michalovce: 74 obcí, 3 mestá

Hospitalizácia – 522

Osoby – UPC – 30

Exitus s COVID – 90

z dôvodu COVID – 59 okr. Michalovce a Sobrance
ochorenia u zdravotníkov – 161

Izolácia v štátnych karanténnych strediskách – 17 (CÚZ MV SR Predná Huta – 4x, Gabčíkovo – 4x, Hotel Granit Piešťany - 1, Hotel Granit Tatranské Zruby - 1, Krpáčovo - 1, Lešť – 1, Modra - 1, KLÚ Bardejovské kúpele – 1, VŠ internát Družba Bratislava – 1, Omniko Gäcel Dolný Kubín – 1, Internát OS Liptovský Mikuláš - 1)

Okres Sobrance: 45 obcí, 1 mesto

Izolácia v štátnych karanténnych strediskách – 4 (CÚZ MV SR Predná Huta - 1, Hotel Granit Piešťany - 1, Medická Košice – 1, SOŠ Banská Štiavnica - 1)

Počet ochorení zistených v rámci operácie Karusel – 11 ochorení z 5 obcí (Hatalov – 2, Vrbnica – 6, Senné – 1, Trhovište – 1, Pavlovce nad Uhom – 1)

Počet osôb v e-karanténe: 390

Počet osôb prihlásených do domácej karantény (po skončení štátnej a e-karantény) - 328

Počet vydaných karanténnych opatrení: 388

Rozhodnutie RH: 22, z toho 1 Verejná vyhláška (Vrbnica)

Zápisnica: 5212

- výskyt ochorení v roku 2020 v **okr. Michalovce a Sobrance** – sporadický a epidemický (U07.1)

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2020 do 31.12.2021 boli odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktívanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 9 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých, z toho v 1 prípade izolovaný RS vírus, vírus chrípky A(H1)pdm9, vírus chrípky A nešpec – 2, vírus chrípky A (H3) a v 4 prípadoch bol výsledok negatívny. **Hlásené 1 ochorenie na SARI, ktoré končilo úmrtím (viď vyššie úmrtia)**

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2020 do 31.12.2020 bolo do informačného systému EPIS vložených 5475 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance.

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 7245 ohnisk s počtom vykonaných opatrení 2266.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance 108 importovaných ochorení

- výskyt ochorení v roku 2020 v **okr. Michalovce a Sobrance** – sporadický a epidemický (U07.1)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutí v okrese Michalovce a Sobrance 5234 opatrení (U07.1, z toho 22 rozhodnutí RH a 5212 zápisnicou)

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 7 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2020 – 31.12.2020 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 101 hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.

PN Michalovce, n.o

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o

Za obdobie od 1.1.2020 do 31.12.2020 bolo hlásených 123 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 180
- PN Michalovce, n.o. - 2
- RN Sobrance, n.o. – 6

- v rámci plnenia tejto úlohy neboli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované žiadne preventívno – edukačné aktivity

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 18

v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:

- NsP Š.Kukuru Michalovce (17 kontrol), a.s. - 7 odskúšaných autoklávov, 5 HS
- PN Michalovce, n.o. – 0
- Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
- iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 0
- NZZ v okrese Michalovce: 0
- NZZ v okrese Sobrance: 0
- zariadenia osobných služieb Michalovce: 0
- zariadenia osobných služieb Sobrance: 0
- platená služba: 1 (Michalovský domov seniorov) /1 ster. prístroj (HS)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:**Počet kontrol:0 ; Počet pracovísk: 0**

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. : 0
- PN Michalovce, n.o.: 0
- v RN Sobrance, n.o.: 0
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 0
- cielené kontroly: 0

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:**Počet kontrol:1 ; Počet pracovísk: 1**

- NZZ v okr. Michalovce: 0 kontrol
- NZZ v okr. Sobrance : 0 kontrol
- Cielené kontroly: 0 kontrol
- platená služba – ANTES Michalovce (40sterov zo sterilných predmetov a 40 sterov z prostredia a 11 vzoriek s pozitívnym výsledkom, t.j. 27,5 %

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0**Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance**

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		sterov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	0	0	-	0	0	-
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	-	0	0	-
3.	RN Sobrance, n.o.	0	0	-	0	0	-
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	0	-	0	0	-
5.	Cielené kontroly	0	0	-	0	0	-
6.	Platená služba	40	0	-	40	11	27,5
7.	NZZ Mi + SO	0	0	-	0	0	-
SPOLU :		40	0	-	40	11	27,5

Kontroly a obhliadky v NZZ: 24

Kontrola pokynov: 5

Platená služba: 4 (odber vody na legionely)

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie za rok 2020

Druh Oddelenia	Lokalizácia infekcie																						
	Črevná		dolné dýchacie cesty		gynekologické		horné dýchacie cesty		Iné		infekcie v mieste chirurg. rany (IMCHV)		kože a sliznice (SST)		rany a popáleniny		Sepsy (BSI)		Urologické (UTI)		Spolu		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	a	b	s.	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ARO	1	5,26	13	68,42										1	5,26			4	21,05			19	10,43
JIS (chir.+int.+neuroI.)	2	5,40	18	48,64			1	2,70			6	16,21	2	5,40			2	5,40	6	16,21	37	20,32	
DCH+ geriatrické	4	36,36	1	9,09														3	27,27	3	27,27	11	6,04
Infektologické	4	100,0																				4	2,19
Gynekológia+ pôrodnictvo					2	100,0																2	1,09
Vnútroľekárstvo	8	30,76	4	15,38										1	3,84			1	3,84	12	46,15	26	14,28
Chirurgické			2	66,66							1	33,33										3	1,64
Klinická																							
Onkológia	1	6,66	4	26,66			2	13,33					2	13,33	3	20,0	3	20,0				15	8,24
Neonatologické																						0	-
Neurologické	2	5,0	6	15,0			1	2,5					6	15,0	1	2,5	6	15,0	18	45,0	40	21,97	
Ortopedické											1	100,0										1	0,54
pediatrické	5	83,33	1	16,66																		6	3,29
Pneumológia a fizeológia	4	33,33	2	16,66							1	8,33	4	33,33	1	8,33	1	8,33				12	6,59
Úrazová chirurgia											1	33,33					1	33,33	1	33,33	3	1,64	
Urologické																				1	100,0	1	0,54
Psychiatrické	1	50,0					1	50,0														2	1,09

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2020 bol hlásený epidemický výskyt ochorenia na COVID-19.

Hlásený epidemický výskyt ochorenia COVID-19:

Celkový počet ochorenia na COVID-19:

Okr. Michalovce – 4586

Okr. Sobrance - 889

Vekové skupiny:

0-roční- 3

1- 4- 18

5-9 – 84

10-14 – 133

15-19 – 228

20-24 – 322

25-34 – 809

35-44 – 1081

45-54 – 1030

55-64 – 945

65+ - 822

Rozdelenie ochorenia podľa obcí:

Okres Michalovce: 74 obcí, 3 mestá

Hospitalizácia – 522

Osoby – UPC – 30

Exitus s COVID – 90

z dôvodu COVID – 59 okr. Michalovce a Sobrance
ochorenia u zdravotníkov – 161

Izolácia v štátnych karanténnych strediskách – 17 (CÚZ MV SR Predná Huta – 4x,
Gabčíkovo – 4x, Hotel Granit Piešťany - 1, Hotel Granit Tatranské Zruby - 1, Krpáčovo - 1,
Lešť – 1, Modra - 1, KLÚ Bardejovské kúpele – 1, VŠ internát Družba Bratislava – 1,
Omniko Gäcel Dolný Kubín – 1, Internát OS Liptovský Mikuláš - 1)

Okres Sobrance: 45 obcí, 1 mesto

Izolácia v štátnych karanténnych strediskách – 4 (CÚZ MV SR Predná Huta - 1, Hotel
Granit Piešťany - 1, Medická Košice – 1, SOŠ Banská Štiavnica - 1)

Počet ochorenia zistených v rámci operácie Karusel – 11 ochorenia z 5 obcí (Hatalov – 2,
Vrbnica – 6, Senné – 1, Trhovište – 1, Pavlovce nad Uhom – 1)

Počet osôb v e-karanténe: 390

Počet osôb prihlásených do domácej karantény (po skončení štátnej a e-karantény) - 328

Počet vydaných karanténnych opatrení: 388

Rozhodnutie RH: 22, z toho 1 Verejná vyhláška (Vrbnica)

Zápisnica: 5212

- výskyt ochorenia v roku 2020 v **okr. Michalovce a Sobrance** – sporadický a epidemický (Uo7.1)

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2020 do 31.12.2020 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

- v rámci plnenia tejto úlohy neboli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované žiadne preventívno – edukačné aktivity

6.8 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.-31.12.2021 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 38 x**

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

- úloha nebola realizovaná

PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie Podpory zdravia má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL a LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Zároveň ponúka každému klientovi informácie o zdravých stravovacích návykoch a individuálne poradenstvo. Poradňu navštívilo spolu 120 klientov. Poskytujeme informačné materiály / diéty, výživové odporúčania a dávky, energetické tabuľky potravín...../

Činnosť poradne je zverejnená na web stránke RÚVZ Michalovce, priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií

Viem čo zjem 2020

Projekt pokračuje aj v šk. r. 2020/2021. Je možné využívať materiál a pracovné listy z predošlých rokov, zároveň pre Michalovce pribudol dotazníkový prieskum pre edukovaných žiakov. Do projektu sa zapojili ZŠ J. Švermu, Cirkevná škola sv. Michala a ZŠ T.J. Moussona Michalovce. Termíny realizácie projektu sme dohodli vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu na mesiac Máj 2021.

Školský program – monitoring šk.r.2019/2020

Návrh pre rok 2020

- naďalej pokračovať v prednáškovej činnosti o zdravej výžive v materských, základných i stredných školách
- pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež v rámci poradenskej činnosti presadzovať realizáciu projektu
- na webovej stránke RÚVZ Michalovce zverejniť základné informácie o projekte
„Schéma školského ovocia“ a Mliečny program - cieľ, projektu, cieľovú skupinu, obdobie realizácie, spôsob zabezpečenia projektu v zariadeniach pre deti a mládež
- na stránke tiež zverejniť súťaž o najlepší recept z ovocia a zeleniny / v školách vyčleniť priestor a čas na túto kreatívnu činnosť/

Projekt “Školské ovocie”

V roku 2020 boli do projektu zapojených 54 MŠ, 21 ZŠ a 12 spojených MŠ a ZŠ.

Projekt” Mliečny program”

V roku 2020 do projektu zapojených 18 MŠ,13ZŠ a 5 spojených MŠaZŠ, 0 SŠ

Oddelenie hygieny detí a mládeže počas kontrol nezistilo žiadne nevyhovujúce podmienky.

Dodávateľmi ovocia boli MADD. Fruit s.r.o. Sobrance, a HOOK s.r.o. Košice.

Dodávatelia mlieka boli Tatranská mliekareň Kežmarok a RAJO Bratislava.

Čo sa týka propagácie projektu a samotnej edukačnej stránky zo strany OPZ, v roku 2020 kvôli mimoriadnej pandemickej situácii, neboli realizované žiadne aktivity. Koncom roka sme však rozhodli, vzhľadom na pretvárajúcu mimoriadnu situáciu budeme realizovať osvetu formou dodania letákov a brožúr na školy.

Fyzická inaktivita

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu, počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny. Zapájame sa do akcií v spolupráci s mestom a školami. Rok 2020 - 0 aktivít.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

1.2.3.-tabak , alkohol, drogy.... prednášky pre školy – na základe našej ponuky a spätných väzieb pripravený harmonogram. Vzhľadom na mimoriadnu situáciu neboli zrealizované. Informácie k danej téme sme zverejňovali na web stránke RÚVZ-

31. máj – Deň bez tabaku- iba web stránka RÚVZ.

26. jún- „ Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“

Informácie k téme sme zverejnili na web stránke RÚVZ.

9.9 FETÁLNY ALKOHLOVÝ SYNDRÓM

V období od 9.9. do 9.10 - iba web stránka RÚVZ

November- medzinárodný deň boja proti fajčeniu - info na web stránke RÚVZ

4. Zdravé pracovné a životné podmienky – informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s počítačom postupne zverejňujeme počas akcií . Rok 2020 – 0 výkonov

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

Lokálny projekt „Tichá ischémia myokardu“ pozostáva z vyhotovenia EKG záznamu s kompletným popisom a interpretáciou normálneho záznamu a prípadných patologických zmien, charakter krivky, frekvencia, typ, prevod predsieň – komora, konfigurácia, prítomnosť dysrytmii, extrasystol predsieňových a komorových.

U vybraných klientov robíme kondičnú ergometriu.

Projekt je zameraný na prevenciu KVCH a tichej ischémie myokardu vo vekovom rozmedzí 20 – 55 rokov, s pozitívnou rodinnou záťažou na KVCH, akútny IM, NMCP, esenciálna hypertenzia bez pravidelnej medikácie a dispenzarizácie na odbornej kardiologickej ambulancii. Nutný je súhlas klienta.

V roku 2020 - 15 klientov, u dvoch klientov boli zistené odchýlky, na základe ktorých dostali odporúčanie byť vyšetrení špecialistom, kardiológom.

Prednášky na tému KVCH- v kluboch dôchodcov spolu 1 prednáška pre 30 seniorov

2. Diabetes mellitus

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. Počet chorých na cukrovku stále zvyšuje. V dôsledku akútnych a chronických komplikácií sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a j úmrtnosti. V Slovenskej republike podľa štatistických údajov z Národného centra zdravotníckych informácií SR je výskyt za rok 2013 - 340 445 diabetikov, čo je okolo 7 % z celej populácie. Naďalej pretrváva vysoká miera novo diagnostikovaných prípadov, okolo 22 000 – 22 557. 90% prípadov je diabetes 2 typu, pri ktorom je faktorom vzniku i nadváha, obezita, nízka fyzická aktivita.

Pri tejto príležitosti sme spropagovali aktivity, ktoré súvisia s touto problematikou. Edukačno – preventívne vyšetrenia pre populáciu produktívneho veku a postproduktívneho veku sme upriamili na skrining rizikových chorôb meranie TK, glukózy, prípadne ďalšie parametre.

Realizácia v kluboch dôchodcov a stacionároch- spolu 1 prednáška pre 25 seniorov.

Ostatné plánované aktivity k danej téme nebolo možné zrealizovať počas roka 2020

3. Vybrané nádorové ochorenia.

Medzinárodná únia proti rakovine UICC vyhlásila 4. február za Svetový deň proti rakovine. Účelom je zvyšovanie povedomia o ochorení, o jeho príčinách, príznakoch a liečbe.

Podľa údajov z Národného centra zdravotníckych informácií patria nádory dlhodobo medzi 2. najčastejšie príčiny smrti s podielom okolo 25 %.

4.február – Svetový deň proti rakovine – počas celého mesiaca.....

- odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Michalovce a na web stránke úradu s edukačným materiálom
- propagácia info materiálu o prevencii onko ochorení vo vestibule polikliniky a ambulancií v meste

Na základe záverov z 11. zasadnutia Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor Výchova k zdraviu.

K bodu prevencia onkologických ochorení žiadate návrhy aktivít a rozpočet.

Návrhy aktivít na rok 2021:

Prevencia prsníkových ochorení – pre študentky a širšiu verejnosť – ženy, dotazníkový prieskum, edukácia, informačný materiál, spolupráca so SZŠ, odborníkmi Svetu zdravia a Ligou proti rakovine

HPV vírus- osвета, význam očkovania, spolupráca s gynekológmi v regióne, SZŠ, verejné aktivity

Fajčenie – príčiny a následky vzniku onkologických ochorení- pracovníci RÚVZ, študenti SZŠ, onkológ

Prevencia onkologických ochorení GIT – MUDr. Hamadejová, poradňa zdravej výživy, špecifika stravovania, poradenstvo, primárna a sekundárna prevencia vzniku onkologických ochorení v súvislosti so stravovaním

Rozpočet:

Materiálne vybavenie – 1 000 €

Odmeny pre lektorov - 450 €, odvody 158 €

S p o l u : 1 608 €

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Info letáky na tému:

- očkovanie, chrípka, hepatitída typu A, ako sa chrániť pred kliešťom pre širokú verejnosť, umývanie rúk, Covid – 19

Vzhľadom na minulú epidémiu vírusovej hepatitídy typu A v regióne boli expedované na školy i pre širokú laickú verejnosť letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu. Predovšetkým o správnom umývaní rúk.

C. Regionálne projekty:

a) „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky .

IX.MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu.V mesiacoch október 2019 – apríl 2020 nám zasielajú mesačné hlásenia ,v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní / počet detí, pocity ,závraty, palpítácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../

Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach.

Nové spracovanie je za obdobie 2019 - 2020. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. Rodičom boli rozdane dotazníky spokojnosti, ktoré postupne zhodnotíme.

b.) „**Čakáme na bociana**“ – náš lokálny dlhoročný projekt pokračuje i v roku 2020.Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva . Realizujeme podľa záujmu .

1. „**Čakáme na bociana**“ – kurz pre budúce mamičky

Stať sa matkou, rodičom je veľmi dôležitá úloha v živote človeka. Príprava na túto úlohu je ešte významnejšia. Musíme poznať dôkladne svoje telo, čo je preň v tomto období dôležité a čo je dôležité pre dieťa. Pritom je potrebné pripraviť sa na pôrod a hlavne na prvý rok života dieťaťa, kedy mu treba venovať každú chvíľu dňa, aby nám neuniklo nič dôležité.

Na toto obdobie života ženy organizujeme kurz, ktorý ich môže edukovať o dôležitých a nezanedbateľných informáciách od odborníkov.

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí.

Program kurzu „Čakáme na bociana“

I. Tehotenstvo, cvičenie v tehotenstve

1. Privítanie
2. Vstupný dotazník
3. Vnútromaternicový vývoj dieťaťa a priebeh tehotenstva + diskusia – MUDr. Filkor, gynekologicko-pôrodnické odd. Svet zdravia Michalovce
4. Bezbolestný pôrod + diskusia – MUDr.Somošová, OAaIM Svet zdravia Michalovce
5. Výživa v tehotenstve+ diskusia – RÚVZ Michalovce Ing. Hubal'ová

II. Pôrod, cvičenie pred pôrodom a dýchacie techniky

1. Pôrod + diskusia – MUDr. Filkor gynekologicko-pôrodnické odd. Svet zdravia Michalovce
2. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
3. Film - pôrod
4. Návšteva pôrodnice a novorodeneckého oddelenia Svetu zdravia Michalovce

III. Prvý rok života, ukážky cvičení po pôrode

1. Odber pupočníkovej krvi + diskusia – EUROCORD Slovakia, MVDr. Bérešová
2. Očkovanie detí + diskusia – Bc. Karín Záviská, RÚVZ Michalovce
3. Dojčenie – prednáška + diskusia – Ing. Hubal'ová, RÚVZ Michalovce
4. Cvičenie v tehotenstve – praktické cvičenie – Mgr. Dagmar Erdélyiová, RÚVZ Michalovce, film
5. Film- Dojčenie

IV. Starostlivosť o dieťa s praktickými ukážkami kúpania, prebaľovania, relaxačné cvičenia

1. Starostlivosť o dieťa – praktická ukážka kúpania a prebaľovania – Bc. Hrubá, vrchná sestra novorodeneckého oddelenia svetu zdravia Michalovce
2. Dieťa v prvom roku života + diskusia – MUDr. Fil'ková – detská lekárka
3. Diskusia
4. Výstupný dotazník

Premietanie filmov, relaxačná hudba

Lektori

Lekár GPO – vnútromaternicový vývoj, vyšetrenie počas tehotenstva, pôrod, exkurzia na pôrodnicu

Lekár OAaIM – bezbolestný pôrod (epidurálna anestézia)

Lekár NO – exkurzia na novorodenecké oddelenie

Lekárka detskej ambulancie – starostlivosť o dieťa v prvom roku života, choroby, zdravotné prehliadky

RÚVZ – očkovanie, výživa v tehotenstve a dojčenie, cvičenie počas tehotenstva a dýchacie techniky pred a pri pôrode

Termín : pokiaľ možno stály – mesačne , okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

Za rok 2020 1 kurz, spolu 7 mamičiek

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR

Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 - 2021 / HLS19/

Termín zberu údajov 22. jún - 14. september 2020, výber respondentov bol náhodný, jeden člen domácnosti, spolu 53 - muži i ženy, podľa vekových kategórií, veľkosti regiónu, mestskej alebo vidieckej časti. Otázky boli širšieho spektra, týkajúce sa zdravotného uvedomenia, prevencia, očkovanie, zdravá výživa, vzdelanie, životný štýl. Zadané údaje v excel tabuľke boli odoslané v požadovanom termíne september 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je celosvetovou pandémiou, v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Edukačné aktivity formou prezentácii poskytujeme rôznym cieľovým skupinám podľa dohody a poradenstvom v poradni a ako súčasť plnenia úloh NAPPPA.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU CELONÁRODNÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 -2015

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR

Téma alkohol je súčasťou spektra prednášok , ktoré sme dohodli v januári 2020 medzi RÚVZ a školami v Michalovciach, v septembri pokračujeme témou fetálny alkoholový syndróm , žena a alkohol . vid'. ods. 1.2.3. popis aktivít- drogy a alkohol.

Plnenie úlohy číslo 5 - aktualizácie národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 - 2020

Realizovali sme prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov na roky 2013 – 2020. Cieľom je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou.

Prieskumný súbor tvorí 2 738 osôb z celého Slovenska. Rozdelenie je podľa pohlavia a vekových skupín / 15 -19, 20 – 24 , 25 – 29 roční/

Časový harmonogram:

Október - december vyplňanie dotazníkov , vkladanie dát v MS Excel a zaslanie do 31.12.2020

Seminár Alkohol a ženy 30.9.2020 od 7.30 - 12.30 hod WEBEX

Dodatočne nám boli zaslané aj prednášky.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA.

V marci sme si pripomenuli medzinárodná kampaň „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upozorniť verejnosť na ľudský mozog a jeho činnosť, tiež hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Téma sa venuje celoročne. Stretnutia pozostávali z prezentácie Alzheimerova choroba, diskusie so zúčastnenými, distribúciou informačných letákov od Alzheimerovej spoločnosti.

2.3.2020 Deň otvorených dverí pre širokú verejnosť s kognitívnymi prednáškami a diskusiami v zasadačke RÚVZ RÚVZ

Zúčastnili sa dospelí v produktívnom veku, seniori i študenti spolu v počte 30

Jednotlivé prednášky boli prispôbené cieľovým skupinám.

So seniormi sme vyplnili dotazník porúch pamäti, Mini- mental state examination test, OCA test – montreal cognitiv assessment test.

9.6 ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Podľa harmonogramu na základe našej ponuky - január 2020 - 1 prednáška MŠ 30 detí
Ďalej počas roka 2020 inovujeme projekt, rozširujeme záber pôsobenia aj pre staršie deti, na základe nových odporúčaní od odborníkov stomatológie pod vedením prof. MUDr. Nedy Markovskej.

9.7 CINDI PROGRAM SR

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

9.9 NAPPPA – 2017 – 2020

RÚVZ Martin

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Plnenie úlohy:

oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP V. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (bolo odobratých 38 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 4 vzorky v rozsahu úplného rozboru podľa vyhlášky č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou), pričom 3 vzorky v rozsahu úplnej analýzy nevyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch (koliformné baktérie, kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C) a 1 vzorka v rozsahu minimálnej analýzy (E.coli, koliformné, kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C). Na základe uvedeného boli odbery vzoriek pitnej vody na príslušných odberných miestach bezodkladne zopakované. Hodnoty prekročených ukazovateľov kvality pitnej vody na príslušných odberných miestach v rámci kontrolného odberu, spĺňali najvyššie medzné hodnoty stanovené platnou legislatívou;
- dohľadom nad vodami určenými na kúpanie - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk - sezónnych aj celoročných.
Činnosť prevádzok celoročných umelých kúpalísk bola vo veľkej miere ovplyvnená epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19.
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Podľa situácie vyžadujeme rozptylové/emisno-imisné štúdie, svetlotechnické posudky, hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky.

1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.

Plnenie úlohy : RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine sa do úlohy zapojil na základe usmernenia ÚVZ SR na začiatku roka 2020.

V súčasnosti požiadavky na výrobky určené na styk s pitnou vodou ustanovuje zákon č.

355/2007 Z.z. a Vyhláška MZ SR č. 550/2007 Z.z o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. Úloha je zameraná na získanie podkladov pre prípravu jednotnej legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie a pre novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z.z.

Počas roka 2020 odborní pracovníci zozbierali dokumentáciu týkajúcu sa výrobkov určených pre styk s pitnou vodou a k tomu prislúchajúce doklady, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou pri vydávaní záväzných stanovísk ku kolaudáciám stavieb. Jednalo sa najmä o novostavby (bytové domy, polyfunkčné domy, výrobné prevádzky..) a o stavby, pri ktorých dochádza k rozšíreniu alebo rekonštrukcii existujúcich vodovodov.

Z podkladov boli získané údaje týkajúce sa *výrobku, jeho značka a popis*, pričom sa jednalo najmä o výrobky: rozvody pitnej vody, rúry, tlakové rúry, tvarovky, hydroizolácie, nadzemné a podzemné hydranty, odberové súpravy, tesnenie, výstelky nádrží, armatúry potrubia,...; ďalej to boli údaje týkajúce sa *dodávateľa alebo výrobcu materiálu; druh materiálu; krajina pôvodu* a ostatná relevantná *dokumentácia* k výrobkom určených na styk s pitnou vodou kompetentných úradov SR a iných členských štátov a technických skúšobných ústavov SR, ČR (Certifikáty zhody, Vyhlásenia o parametroch, Certifikáty výrobku, technické listy).

1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Predslov

Rok 2020 sme začali netušiac, že nám tak dramaticky zmení život. Plány, i tie pracovné, sme menili niekedy z týždňa na týždeň, niekedy aj z hodiny na hodinu. Maličký vírus SARS-CoV-2 zasiahol do našich životov viac ako hospodárska kríza, hladomor, či vojna. Pandémia ochorenia COVID-19.

O pandémiách sme doteraz počuli z historických prameňov a mnohí si nevedeli predstaviť, čo to znamená a čo všetko môže nastať. Zrazu sme ju mali tu, stala sa súčasťou našich životov, našej práce. Aj práce odborných pracovníkov oddelenia Preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Martine.

Generálny riaditeľ Svetovej zdravotníckej organizácie vyhlásil dňa 11.03.2020 pandémiu ochorenia COVID-19. V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti a na aktuálnu epidemiologickú situáciu vo svete, v Európskej únii a v Slovenskej republike, dochádza k šíreniu ochorenia COVID-19, ktoré ohrozuje verejné zdravie.

Vláda Slovenskej republiky vyhlásila podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov počnúc dňom 12.03.2020 od 6:00 hod. mimoriadnu situáciu z dôvodu ohrozenia verejného zdravia II. stupňa a vyhlásila na postihnutom území Slovenskej republiky núdzový stav podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 19. marca 2020 a od 01. októbra 2020 jeho predĺžením, pokračujúcim do konca roku 2020.

V nadväznosti na vyhlásenú pandémiu ochorenia COVID-19 a núdzového stavu vyhláseného vládou Slovenskej republiky sa aj všetka činnosť pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine orientovala na prácu so zvládaním šírenia ochorenia COVID – 19 v regionálnych podmienkach. Z „pracárov“ sme sa stali na dlhé mesiace epidemiológovia. Riešili sme chorých, izolovali ich kontakty, usmerňovali čo a ako robiť v karanténe, ako zvládať situáciu v rodine, v práci. Naraz z nás boli aj psychológovia aj duchovní a nie raz sme zachraňovali životy, depresívne stavy i zúfalstvo našich občanov. Riešili sme aktuálne vzniknuté situácie s výskytom ochorenia COVID-19 s kompetentnými z firiem regionálnych, mimoregionálnych, aj zahraničných. Museli sme sa naučiť zvládať prácu pod extrémnym tlakom verejnosti, jednotlivcov, vrátane ich neraz veľmi neprijemných a osočujúcich slovných útokov. Nie raz na hranici ľudských možností, od skorého rána, do neskorej noci a neraz aj v noci, keď ostatní spokojne spali, sme riešili návraty našich občanov zo zahraničia, keď sa títo nevedeli na Slovensku nikde dovolať pomoci. Nevrhali sme, prácu sme robili a ďalej robíme s porozumením a láskou, s láskou k svojim blízkym i vzdialeným, naplňajúc tak poslanie verejného zdravotníctva, verejnozdravotníckeho a medicínskelekárskeho poslania.

Veríme, že nastanú aj lepšie časy, keď sa znovu vrátíme k svojej práci v oblasti preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie a tiež k tomu, čo sme museli na čas opustiť.

V nasledujúcich riadkoch uvádzame činnosť odborných pracovníkov oddelenia Preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Martine v oblasti preventívneho pracovného lekárstva za rok 2020, ktorú sme sa snažili urobiť čo najlepšie a v možnostiach, ktoré nám koronakríza poskytla i napriek tomu, že sme robili prácu epidemiológov a pomáhali všetkými silami oddeleniu epidemiológie.

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Napriek sťaženým a obmedzujúcim podmienkam pri výkone práce pracovníkov oddelenia PPLaT z dôvodu riešenia situácie z pandémie ochorenia COVID-19 sme sa v prekrytom čase aktívne venovali programu znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, ich pracovných podmienok či spôsobu vykonávanej práce. Rizikové práce sú jednou z priorit štátneho zdravotného dozoru v oblasti preventívneho pracovného lekárstva.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa jednotný databázový program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje:

- a) evidovať právne subjekty (podnik, organizačná jednotka, pracovisko),
- b) vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác,
- c) 1. a 2. kategóriu prác,
- d) prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia,
- e) priznané choroby z povolania,
- f) evidenciu všetkých vykonávaných činností na oddeleniach.

Súčasťou programu sú neustále aktualizované štatistické spracovania a výstupy do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databáza je obsahovo zosúladená s platnými právnymi predpismi v oblasti verejného zdravotníctva, ochrany zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2020 bola distribuovaná verzia aktualizácie 6_4.

K 31.12.2020 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3 202 (v roku 2019 to bolo 3359)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1 627 žien (v roku 2019 to bolo 1634 žien)**. Títo pracovníci sú vyhlásení celkom v **144 (v roku 2019 to bolo 147)** právnych subjektoch.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe a zdravotníctve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)						
Rizikový faktor (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	169	132	0	0	169	132
Fyzická záťaž	832	599	0	0	832	599
Hluk	1523	322	43	15	1566	337
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	292	190	0	0	292	190
Chemické látky a zmesi	413	184	5	0	418	184
Ionizujúce žiarenie	255	167	0	0	255	167
Optické žiarenie	22	5	0	0	22	5
Psychická pracovná záťaž	712	620	0	0	712	620
Vibrácie	255	15	0	0	255	15
Záťaž teplom a chladom	330	159	0	0	330	159

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnska výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2020 bolo vydaných **16** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **4** na dobu určitú (4. kategória rizika). **9** rozhodnutí bolo vydaných vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác. Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Aj naďalej sú riešené zásadné nedostatky v podkladoch/dokumentoch spracovaných pracovnými zdravotnými službami v oblasti ochrany zdravia pri práci pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice.

Podklady (spracované PZS) nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, najmä identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v nadväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného

prostredia), prevádzkové poriadky. Rovnako tak v nadväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká nie je definovaný vhodný spôsob a vhodná forma ich zníženia, či už formou kolektívnych a/alebo individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa, vrátane presných typov používaných OOPP - frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu z predložených podkladov jednotlivými subjektmi (viac ako 95 %) je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnych faktorov vrátane spolupôsobiacich faktorov práce a pracovného prostredia, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných právnych predpisov. Údaje, uvádzané v materiáloch spracovaných PZS, sú často v rozpore s údajmi získanými odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) od účastníkov konania, resp. od zamestnávateľov/prevádzkovateľov priamo v prevádzke.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadefinovaná priorita) cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ predkladaných každoročne k 31.12. do 15.01..

U viacerých právnych subjektov sú nedostatočne vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia, obsahová náplň preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery posúdenia ohľadom schopnosti pracovníka vykonávať konkrétnu činnosť sú len všeobecné a bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa (uvádzané obmedzenia pracovnej spôsobilosti v posudku o zdravotnej spôsobilosti nekorelujú so skutočne vykonávanou činnosťou).

Výber vhodných OOPP a ich pridelovanie je vo veľkom percente prípadov formálne - nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani NV SR č. 395/2006 Z.z..

Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu ale aj individuálnom, musíme (verejné zdravotníctvo) riešiť aj OOPP. Kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práce a pracovného prostredia nie sú riešené (alebo sú riešené nedostatočne).

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)							
Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		Spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	158	7	0	0	15	7
B	Ťažba a dobývanie	19	0	0	0	19	0
C	Priemyselná výroba	1423	362	48	15	1471	377
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	28	0	0	0	28	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	33	0	0	0	33	0
F	Stavebníctvo	28	1	0	0	28	1
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	68	6	0	0	68	6
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	5	1	0	0	5	1
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	1	0	0	30	19
P	Vzdelávanie	82	7	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1270	1081	0	0	1270	1081
S	Ostatné činnosti	8	2	0	0	8	2
	Spolu	3154	1612	48	15	3202	1627

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
Chemická látka	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	20	3	0	0	20	3
Benzén	36	29	0	0	36	29
Benzo(a)pyrén	13	0	0	0	13	0

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
Chemická látka 3. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Cement (Portlandský)	4	0	0	0	4	0
Cytostatiká	57	53	0	0	57	53
Dolomit	12	1	0	0	12	1
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	4	0	0	0	4	0
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	15	4	0	0	15	4
Drevo tvrdé - pevný aerosol	43	12	0	0	43	12
Etylénoxid	2	0	0	0	2	0
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	97	80	0	0	97	80
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	4	4	0	0	4	4
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	2	0	0	0	2	0
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6
Minerálne oleje, chladiace emulzie	18	4	0	0	18	4
Múka	32	12	0	0	32	12
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom	4	1	0	0	4	1
Polyesterové živice	4	0	3	0	7	0
Rastlinný pevný aerosol ostatný (vrátane obilného)	6	0	0	0	6	0
Sadze	2	0	0	0	2	0
Sevoflurán	199	130	0	0	199	130
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
Škvára, popolček	8	0	0	0	8	0
Toluén	12	9	0	0	12	9
Umelé brusivo	2	0	0	0	2	0
Vápenec (calcium carbonate)	12	1	0	0	12	1
Xylén	34	24	0	0	34	24
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	5	0	0	0	5	0

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
Chemická látka	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	3. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom
Zváračské pevné aerosoly - materiál	2	0	2	0	4	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	39	0	0	0	39	0
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	6	0	0	0	6	0

V tabuľke sú uvedené počty pracovníkov exponovaných pri vykonávaní pracovných činností chemickým látkam a zmesiam: chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň) zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác.

Aj v roku 2020 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v poľnohospodárskych družstvách; zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností/lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok.

Plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov - obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie v roku 2020 zasielali pravidelne niektoré poľnohospodárske družstvá.

Časť prípravkov, ktoré sú poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii celého spektra pesticídov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva. RÚVZ so sídlom v Martine sa však na základe výkonov ŠZD dohodol s právnymi subjektmi o oznamovaní aplikácie pesticídov, zakotvenom v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky (skúšobnej prevádzky).

Aplikácia pesticídov je spojená s expozíciou účinným látkam, obsiahnutým v používaných/schválených prípravkoch na ochranu rastlín. Nakoľko sa jedná o látky poškodzujúce aj zdravie pracovníkov v krátkodobom aj dlhodobom horizonte (napr. glyfosát), je nutné mať reálny obraz o rozsahu aktuálne používaných pesticídov v každom regióne SR. Len s aktuálnymi údajmi je možné kontrolovať aktuálnosť posudzovania zdravotnej spôsobilosti postrekovačov na prácu, vrátane posúdenia opodstatnenosti odberu biologického materiálu (vyšetrenie acetylcholinesterázy), tiež rozsah a spôsob vyšetrenia obsahu pesticídov v pitnej vode...

Rozsah problematiky v uvádzaných zdravotných a zdravotníckych súvislostiach prináleží bez akýchkoľvek pochybností do rúk odborníkov vo verejnom zdravotníctve. Zabezpečovanie primeraného dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností spojených o.i. s pesticídmi je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídmi). Spätno orgán verejného zdravotníctva len zložito získava od zamestnávateľov podklady ku skutočnej

expozícii, systému/spôsobu ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva pracujú alebo pracovali.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných (doručených mailom) 443 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktoré realizovali:

- Ing. Anton Fedor FEDOREX, IČO: 11943629, Švermova 31, 038 61 Vrútky
- ENGIE Services a.s., IČO: 35966289, Jarošova 2961/1, 831 03 Bratislava
- EKOLAS, s.r.o., IČO: 36227897, Paderovce, Poľná 11/2 , 919 30 Jaslovské Bohunice
- DeArt s.r.o., IČO: 36548332, Tekovská ul. 2337/16, 934 01 Levice
- DE - AQUA, s.r.o., IČO: 36829587, Hrdinov SNP 5713, 036 01 Martin
- ASANARATES s.r.o., IČO: 36606693, Park Angelinum 4, 040 01 Košice
- DDD Star, s.r.o., IČO: 36262960, A. Hlinku 12, 919 21 Zeleneč
- DEZINFOG, s.r.o., IČO: 53080696, Mieru 590/1, 083 01 Sabinov
- Bc. Michal Liko - Profisect DDD, IČO: 51073650, Jabloňová 367/22, 949 05 Nitra
- DDD Prešov, s.r.o., IČO: 36477346, Ľubochnianska 5, 080 01 Prešov
- UniClean, s.r.o., IČO: 47335866, 013 02 Kotrčiná Lúčka 160
- AJ-DDD-LR, s.r.o., IČO: 52136515, I.kolónia 2159/9, 036 08 Martin
- Eduard Simondel, IČO: 41888154, Jesenského 4, 903 01 Senec

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 90 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektmi. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

Priebežné doručovanie informácií o vykonaní plánovaných postrekov na RÚVZ so sídlom v Martine vykonávali v r. 2020 družstvá v okrese Martin a Turčianske Teplice:

- Poľnohospodárske družstvo "Valča", družstvo, IČO: 36440116, 038 35 Valča 1
- Agromajetok, s.r.o., IČO: 36002526, Sučany 1259, 038 52 Sučany
- Turiec - Agro, s.r.o., IČO: 31608469, 038 43 Turčiansky Ďur 34
- Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach, IČO: 00005754, 038 02 Dražkovce

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň triedenia)						
Chemická látka (2. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergény	162	93	3	0	165	93
dermatotropné	58	34	0	0	58	34
dráždivé	341	222	3	0	344	222
chemické karcinogény	277	193	0	0	277	193
jedovaté - toxické	158	112	0	0	158	112
mutagény	126	85	0	0	126	85
pevné aerosoly	219	34	5	0	224	34
reprodukčne toxické látky	86	62	0	0	86	62
veľmi jedovaté - veľmi toxické	23	3	0	0	23	3
žieravé	101	83	0	0	101	83

V celkovom počte pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v tejto kategórii rizikových faktorov pracovného prostredia, sú najviac zastúpené dráždivé chemické látky s počtom pracovníkov 344 a z toho 222 žien. Z hľadiska zdravotných dopadov na zdravie je exponovaných chemickým karcinogénom až 277 pracovníkov (oproti minulému roku pokles o 48 pracovníkov), z toho 193 žien (oproti minulému roku pokles o 19 žien); mutagénom 126 pracovníkov, z toho 85 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a na pracoviskách Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, prevahu majú ženy.

Presnejšie údaje o počtoch exponovaných pracovníkov, spotrebovaných množstvách CMR látok (pokiaľ bol údaj k dispozícii, tak sme ho uviedli pre možné neskoršie využitie) podľa jednotlivých právnych subjektov, kategórií prác a pracovných činností sú uvedené v Tabuľke č.5a_1 - Tabuľke č.5a_4 Výročnej správy za rok 2020. Tabuľka č.5a_1 uvádza expozíciu CMR látkam na základe podkladov právnych subjektov, doručovaných na RÚVZ. Tabuľky č.5a_2 – 5a_4 sú výstupom z programu ASTR s uvedením počtu exponovaných pracovníkov zaradených v kategórii 2., 3., 4. prác a pracovných činností.

V roku 2020 bolo vydaných 36 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre právne subjekty: AMELLA, s.r.o., IČO: 44476493, Hečkova 462/5, 036 01 Martin; ASTANA, s.r.o., IČO: 46157701, Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad; Direct club s.r.o., IČO: 48285081, Jarná 362/15, 053 02 Spišský Hrhov; ECOLIKVID s. r. o., IČO: 46666982, Folkušová 107, 038 42 Folkušová; Jesika Pačajová – MARTBEST, IČO: 52525686, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad; KANAT MT, s.r.o., IČO: 45953121, Kozmonautov 35, 036 01 Martin; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val 118/64, 010 01

Žilina; MONTES COMPANY s.r.o., IČO: 50385003, 034 81 Lisková 1218; MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., IČO: 47440678, M.R. Štefánika 911/53, 962 12 Detva; ReTrash s.r.o., IČO: 47602503, P. Križku 385/32, 967 01 Kremnica; SD Gelnica, s.r.o., IČO: 46 235 507, Tehelná 3, 056 01 Gelnica; STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR s.r.o., IČO: 51 425 971, Vonkajší rad 3963, 926 01 Sereď.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali neohlásene štátny zdravotný dozor, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie. V rozhodnutí na manipuláciu s azbestovocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestovocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy.

Presné odlíšenie a rozdelenie výkonov alebo činností v nadväznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby neriešia posúdenie zdravotných rizík v nadväznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení s prekopírovaním údajov o zložení chemickej zmesi z karty bezpečnostných údajov bez posúdenia jej aktuálnosti a relevantnosti, nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká (napr. adekvátne riešenie a realizácia vzduchotechnických zariadení s lokálnym odsávaním,...) pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie na podporu zdravia pri práci majú napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Aj v roku 2020 RÚVZ so sídlom v Martine intenzívne spolupracoval na podpore a ochrane zdravia pracovníkov u zamestnávateľov v regióne Turiec. V súvislosti so šírením pandémie ochorenia COVID – 19 bola situácia u zamestnávateľov o to zložitejšia.

Pri nástupe pandémie na Slovensku sme nemali žiadne skúsenosti, učili sme sa za pochodu a z dostupných štúdií i poznatkov v zahraničí. Chceli sme spoločne so zamestnávateľmi udržať zamestnanosť v regióne na takej úrovni, aby dopad zatvárania firiem na Slovensku i vo svete (máme veľa firiem so zahraničnými investormi, ale aj slovenských firiem, ktoré sú však svojim portfóliom viazané na produkciu zahraničných spoločností) bol v našom regióne čo najmiernejší. Boli sme si vedomí, že zatvorením firiem síce ochránime časť populácie, ale zároveň znemožníme funkčnosť ekonomiky, a preto sme zvolili iný a zdá sa, že efektívny spôsob boja s pandemiou. A tu chceme vyzdvihnúť pružnosť turčianskych firiem, s akou zareagovali na situáciu a aj na potreby regiónu i zdravotníkov. Spoločne sme riešili výrobu rúšok, ochranných štítov (v začiatkoch pandémie na Slovensku) – bol to nedostatkový tovar, ktorý sa začal vyrábať priamo vo firmách, distribuovali ho všetkým svojim zamestnancom a predovšetkým do zdravotníckych zariadení, najmä do UNM a do zariadení sociálnej starostlivosti.

Po rokovaníach s vedením firiem sme spoločne nastavili fungovanie firiem tak, aby aj pri výskyte pozitívne testovaných pracovníkov výroba fungovala ďalej za dodržania prísnych opatrení – povinné rúška boli prvou voľbou, vykonávanie dezinfekcie plošnej i celkovej sa stalo súčasťou manažmentu riadenia rizík zvládania COVID-19 na pracoviskách, edukácia zamestnancov bola prioritná. Nastavil sa spôsob stravovania zamestnancov v spoločnej jedálni, režim v denných miestnostiach, šatniach a hygienických zariadeniach.

Mnohé z turčianskych firiem si skúsenosti vymieňali prostredníctvom aplikácie WhatsApp a prostredníctvom Facebook <https://www.facebook.com/groups/2296086997357320/>

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, IČO: 36389820, 038 41 Košťany nad Turcom 337

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopočáhov pre automobilový priemysel.

Pracovníkov celkom: 531

Z toho žien: 427

V posledných rokoch zaznamenávame znižovanie počtu pracovníkov v tomto podniku. Aj v roku 2020 došlo k celkovému poklesu pracovníkov; v nosnej profesii šička/šič pracovalo celkovo (v roku 2019/331) 303 pracovníkov, z toho (v roku 2019/326) 300 žien. V tejto profesii okrem pracovníkov z regiónu Turiec, pracovali aj pracovníci z iných regiónov Slovenska a tiež mimo SR.

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia zamestnávateľom v roku 2020:

Technologické a technické:

- Poličky na vozíkoch pre materiál sú optimalizované a štandardizované. V rámci roku 2019 sa začalo s výmenou koliesok týchto vozíkov za nové nižšie z kvalitnejšieho materiálu s cieľom znížiť fyzickú silu pri tlačení, rozbehu a vedení vozíka, a tiež s cieľom znížiť celkovú dosahovú výšku na police tohto vozíka. V súčasnosti je viac ako polovica vozíkov s novými kolieskami a v roku 2020 boli vymenené všetky.
- Zamestnanci, ktorí pracujú na stabilnom pracovisku v stoj (šička, majster, operátor vo výrobe, audítor, výstupná kontrola, tréner), majú naďalej k dispozícii kvalitné protiúnavové rohože.
- Dosahové vzdialenosti na poličky s materiálom na šijacom stole sú optimalizované a naďalej sa v rámci Ergo teamu kontrolujú a vytvára sa vhodnejšie pracovisko pre šičky/výstupné kontroly.
- Zamestnancom sú k dispozícii na TV náučné videá v rámci priestorov oddychovej zóny a časti výroby, kde sú premietané správne návody k zdraviu nepoškodzujúcemu šitiu (správne nastavenie stola, optimálna poloha tela pri práci, ergonomické používanie pracovných pomôcok a strojov, osvetla pre znižovanie fyzickej námahy pri šití). V roku 2020 boli na tieto TV umiestnené aj videá - so správnym a nesprávnym šitím z hľadiska expozície fyzickej záťaže vrátane ich porovnania, s cieľom usmerniť a edukovať pracovníkov so zameraním na zníženie fyzickej záťaže – najmä zložky DNJZ pri šití.
- V rámci 2020 bolo do technológie výroby poťahu KIA CD pridané zariadenie automatizačnej linky – lepiaci robot a pre kontrolu kvality materiálu na vstupnej kontrole LG detektor. V dôsledku odchodu biznisu KIA do Rumunska budú v priebehu roka 2021 všetky tieto zariadenia aj celý projekt KIA presunuté do Rumunska.

Organizačné opatrenia:

- U zamestnancov sa pri prijímaní do pracovného pomeru a následne v pravidelných intervaloch jedenkrát za dva roky naďalej vykonáva posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby – MUDr. Marty Ľuptákovovej, PhD..
- Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri prijímaní do pracovného pomeru je naďalej rozšírené o EMG vyšetrenie.
- Počas celého roka 2020 bola k dispozícii zamestnanecká asistenčno-poradenská služba, ktorá zamestnancom pomáhala pri ich pracovných alebo osobných problémoch.
- V septembri roku 2020 bolo vykonané meranie lokálnej a celkovej fyzickej záťaže na novom modeli biznisu YARIS, ktorý nabehol do výroby 03-04/2020. Meranie bolo zamerané najmä na nové a ťažké operácie pri šití. Meraním sa potvrdili opakujúce sa skutočnosti pri zavádzaní nových modelov. Zvýšený počet pohybov (chýbajúca prax s daným poťahom) a rozdielnosť v šití jednotlivých operátorov. Na základe výsledkov ergonomický tím vytvoril akčný plán na odstránenie jednotlivých nálezov. Ide o tzv. ergo trénera na učenie operátorov šiť spôsobom, ktorým šijú operátori s nameranou nižšou svalovou záťažou. Ďalej je to zmena v procese šitia, kde sa identifikoval problém v pinčovom úchope pri ručnom vkladaní drôtu. Úpravou procesu šitia bude možné drôt najprv položiť a následne prešiť poťah bez následného vkladania drôtu. Potvrdili sa tiež rozdiely vo fyzickej záťaži na jednotlivých strojoch.
- V rámci Európskej časti spoločnosti Adient sa naďalej vykonávajú rôzne analýzy a merania

zamerané na zlepšenie pracovných podmienok u zamestnancov – zlepšenie ergonomie pracovného prostredia. Výsledky jednotlivých závodov sú prezentované na spoločných konferenciách štvrťročne. Zároveň si jednotlivé závody vymieňajú zistené skutočnosti a aplikujú BBP (Best business practice).

- Zástupcovia ergonomie v rámci EÚ pre Adient vyvíjajú projekt „ERGO TPLP“, ktorý má za úlohu stanoviť ergonomickú – záťažovú silu pre jednotlivé šijacie stroje a operácie na nich, vychádzajúc z meraní fyzickej záťaže na globálnej úrovni. Jedná sa v podstate o niečo obdobné, ako bol zavedený „ergo layout“ na základe spracovaní pre biznis KIA.
- Interný „Ergo team“ sa pravidelne stretáva a rieši konkrétne problémy z oblasti ergonomie pracovného prostredia. „Ergo team“ pozostáva zo zamestnancov z každého oddelenia (výroba, engineering, HSEE, blackbelt, kvalita, údržba, PZS). Všetci členovia „Ergo teamu“ boli zaškolení v oblasti ergonomie pracovného prostredia a na prácu s ergo formulármi Hazard Recognition Tools 4 Ergonomics (HRT4E) a RULA.
- Začiatkom jesene bol závod informovaný o plánovanom prechode biznisu KIA do sesterskej spoločnosti v Rumunsku. V dôsledku toho riadenie spoločnosti prijalo rozhodnutia, ktoré ovplyvnia prevádzku spoločnosti v roku 2021.
- Vzhľadom ku vývoju pandemickej situácie na Slovensku v roku 2020, bolo potrebné prijať opatrenia, ktoré ovplyvnili aj chod spoločnosti a to:
 - a) stanovenie režimu práce Home Office pre administratívnych pracovníkov
 - b) úprava pracovísk – rozširovanie šijacích buniek na úkor uličiek medzi bunkami, rozširovanie ostatných pracovísk
 - c) aplikovanie R-O-R v rámci všetkých priestorov prevádzky
 - d) vstupné meranie teploty všetkým osobám
 - e) úprava spoločných priestorov (šatne, jedáleň, fajčiarske priestory, sociálno-hygienické zariadenia)
 - f) zvýšená frekvencia čistenia a dezinfekcie priestorov (zavedené nočné ozónovanie spoločných priestorov a plošná dezinfekcia výrobných hál)
 - g) menovanie protipandemického tímu spoločnosti
 - h) stanovenie postupov pri výskyte pozitívnych resp. rizikových prípadov ochorenia COVID-19 v rámci spoločnosti

Náhradné opatrenia:

- a) na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu, v roku 2020 rozšírené o pravidelné pridelenie ochranných rúšok
- b) prehodnocovanie poskytovaných OOPP (okuliare, obuv) v spolupráci s radou zamestnancov a teamom pre hodnotenie rizík
- c) zamestnanci majú naďalej možnosť vyberať si z 2 typov obuvi, nezávisle na tom, či sa jedná o ortopedickú alebo bezpečnostnú obuv
- d) naďalej sú k dispozícii 3 typy okuliarov, výber je podľa toho, aké okuliare jednotliví zamestnanci preferujú
- e) vo výrobných hálach sú k dispozícii UVEX čistiace stojany na okuliare, kde si môžu špeciálnou čistiacou vodou vytvoriť na sklách pracovných okuliarov ochrannú vrstvu, ktorá ich chráni pred poškrábaním a zahmlievaním

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2020:

Lekárske prehliadky	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupné	3	3	0	0
Periodické/preventívne	146	132	11	3
Pri zmene pracovného zaradenia	7	7	0	0
Výstupné	0	0	0	0
Následné (po materskej dovolenke, tehotenstvo,..)	16	14	2	0
Kontrolné vyšetrenia	9	6	3	0
Nočná práca	32	32	0	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v prevádzke v porovnaní s minulým rokom výrazne nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrváva dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Tieto faktory sa najväčšou mierou podieľajú na počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Zaťažujúcimi faktormi je aj celozmenová práca v stoji, tempo práce, senzorická záťaž a pracovné polohy.

V roku 2020 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 210 preventívnych lekárskeho prehliadok u zamestnancov s cieľom posúdenia ich zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie prác.

ECCO Slovakia, a.s., IČO: 35745916, Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin

Výrobný závod je orientovaný na obuvnícky priemysel, na výrobu dámskej, pánskej a detskej obuvi z rôznych materiálov.

Pracovníkov celkom: 866

Z toho žien: 590

V roku 2020 došlo k poklesu počtu pracovníkov z 937 na 866, z toho počet žien zo 644 na 590. Zamestnávateľ v roku 2020 vykonal opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia:

Technické a technologické opatrenia:

Fabrika 1 (Main Group 3)

- Na pracovisku prebehla inštalácia prezúvacieho dopravníka, ktorý je navrhnutý tak, aby do budúca bolo možné súčasný proces plne zautomatizovať a tým pádom odstrániť záťaž spojenú s operáciou prezúvania. Dopravník má potenciál pre budúcu automatizáciu aj súčasných finišových operácií.
- Na pracovisku bol nainštalovaný lepiaci robot č. 2, ktorý automaticky nanáša lepidlo na strobel. Týmto sa zlepšila priepustnosť paliet (plynulejší tok), ako aj zníženie manuálneho doliepania komponentov na operácii lepenie komponentov.
- Na pracovisku bol nainštalovaný robot „zober a polož“ (pick and place), ktorý bude

automaticky lepiť komponenty a tým sa zníži aj lokálna svalová záťaž pre operátorov, ktorí tento proces robia plne manuálne.

- Na obúvacích a vyzúvacích staniách sa nainštalovali kapacitné tlačidlá, ktoré slúžia na odosielanie platní na dopravníku. Zlepšila sa celková ergonómia ako aj znížila lokálna svalová záťaž, nakoľko nie je potrebné tlakové spínanie rukami.

Fabrika 2 (Desma 2)

- Na pracovisku bol repasovaný nástrekový agregát (PSA), ktorý slúži na priamy nástrek podošiev, kde sa očakáva menej nepodarkov spôsobených zlým nástrekom a následne aj menej opravných extra operácií pre nastreknuté topánky.

Fabrika 3 (Main Group 1)

- Na fabrike a podporných úsekoch bol spustený „Elektronický zásobovací systém“ EDS (Electronic delivery system) s príslušnou vizualizáciou, ktorá priniesla lepší prehľad stavu výroby, materiálov a tým aj menej presunov pracovníkov a taktiež stresových situácií v rámci výroby a podporných oddelení z pohľadu plánovania, potrebného materiálu, stavu objednávok a výmen foriem na stroji.
- Na fabrike bol spustený pilotný projekt AGV (automatic guided vehicle), automatický zásobovací vozík materiálu, ktorý premáva zo skladu na Halu 2 a nazad v pravidelných cykloch. Toto riešenie odstránilo manipuláciu s debničkami v sklade a vo výrobe, nakoľko potrebný materiál je umiestnený rovno na vozík podľa príslušnej stanice na stroji, s ktorou putuje cez všetky prípravné procesy.

Fabrika 4 (Main Group 2)

- Na fabrike bol spustený projekt AGV (automatic guided vehicle), automatický zásobovací vozík materiálu, ktorý premáva zo skladu na Halu 2 a nazad v pravidelných cykloch. Toto riešenie odstránilo manipuláciu s debničkami v sklade a vo výrobe, nakoľko potrebný materiál je umiestnený rovno na vozík podľa príslušnej stanice na stroji, s ktorým putuje cez všetky prípravné procesy.

Všetky fabriky

- Na všetkých fabrikách bol nainštalovaný a spustený proces razenie piktogramov, ktorý je trvácnejší a nemusí sa naliepať znova ako pri starom spôsobe naliepania.
- Na všetkých fabrikách a finišových linkách sa nainštaloval nový kontrolórsky stôl s osvetlením a príslušenstvom v rámci štandardizácie kontroly všetkých jednotiek ECCO.
- Na všetkých fabrikách a úsekoch montáže a finišu sa na kontrole nainštaloval ANDON (výstražný) systém, ktorý slúži na lepšiu vizualizáciu chýb, ich riešení a zastavení tak, aby nevznikala nekvalita a práca navyše.
- Na Hale 2 sa zmenila pozícia nabíjačky AGV vozíka tak, aby sa mohla v roku 2021 nainštalovať halogenizačná linka.
- Na Hale 2 sa odstránil starý nefunkčný dopravníkový systém a celá časť prípravy montáže sa presunula bližšie ku otočnému kolesu D1.

Pracovisko sekania

- Na pracovisku sekania bol vymenený automatický sekací stroj ATOM FlashCut, ktorý je flexibilnejší z pohľadu sekania. Nože nie je potrebné v zariadení prekladať manuálne

zamestnancami, čím sa zníži fyzická záťaž zamestnancov.

Pracovisko halogenizácie

- Na pracovisku halogenizácie sa nainštalovalo odsávanie pre schnutie gumených podošiev na koniec liniek. Nainštalovalo sa nové pracovné bezpečnostné sklo, ktoré má zamedziť odparovaniu lepidla do dýchacej zóny operátorov. V tejto sekcii linky bolo aj prerobené odsávanie tak, aby bol výkon čo najefektívnejší v zónach, kde sa pracuje s chemickými látkami a zmesami. Na linke boli vymenené aj nové UV svetlá pre ľahšiu identifikáciu nenatretých miest.

Montážne vývojové pracovisko (Desma 1)

- Na pracovisku bol umiestnený drásací robot pre edukáciu a nastavovanie skupín artiklov pred začiatkom výroby.

Iné opatrenia:

- Koncom roka 2020 bolo realizované meranie chemických faktorov na pracovisku Halogenizačnej linky.
- V priebehu roka 2020 PZS aktualizovala:
 - posudok o riziku pre chemické faktory - pracovisko „Montážna, Finišová a Halogenizačná linka; Oddelenie kvality; Sklad odpadov; Opravy zvrškov; Údržba; Príprava výroby; Pracovisko sekania; Pilotné oddelenie“ na základe vykonaných meraní chemických faktorov.
 - posudok o riziku pre činnosti, súvisiace s expozíciou hluku na pracoviskách „Výrobná hala 1,2, sklad“ na základe vykonaných meraní hluku.
 - posudok o riziku pre činnosti, súvisiace s expozíciou fyzickej záťaži na pracoviskách „Montážna linka a pracovisko sekania“.
- Aj v roku 2020 bola naďalej posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskech prehliadok a periodických lekárskech prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby. U vybraných výrobných profesií sú v rámci preventívnych lekárskech prehliadok vykonávané spirometrické vyšetrenia u zamestnancov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s chemickými látkami.
- Na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovanej inštrukcie pre poskytovanie osobných ochranných pracovných prostriedkov.
- Je vykonávaná pravidelná údržba strojnotechnologických zariadení vo výrobe.
- PZS v spolupráci s BTS aj v tomto roku pravidelne kontrolovala zaraďovanie nových chemických prípravkov do výroby a podieľa sa na procese ich schvaľovania. Súčasťou schvaľovacieho procesu chemických prípravkov do výroby je kontrola kariet bezpečnostných údajov a hlavne zloženie prípravkov z hľadiska obsahu nebezpečných zložiek prípravkov, posudzovanie manipulácie s chemickými prípravkami a návrh preventívnych opatrení pri manipulácii s chemickými faktormi. Počas procesu schvaľovania sú kontrolované karty bezpečnostných údajov, či obsahujú legislatívou stanovené informácie, ktoré musia byť v kartách uvedené, prípadne sú konzultované nedostatky resp. nejasnosti v kartách bezpečnostných údajov s nákupom a oni následne riešia problém s dodávateľmi.

V rámci ergonómie práce boli vykonané nasledovné opatrenia:

- Organizovanie ergonomického školenia pre zamestnancov ohľadom ergonomických základov, úvodu do ergonómie, metodiky hodnotenia pracovných polôh.
- Organizovanie ergonomického školenia pre oddelenie WS za účelom zaučenia na prácu s jednotlivými indexovými hodnotiacimi metódami (RULA, REBA, OWAS, ART).
- Analyzovanie a vytvorenie ergonomického hodnotenia pre vybrané montážne a finišové operácie pomocou indexových hodnotiacich metód.
- Analyzovanie a vytvorenie ergonomického hodnotenia pre vybrané montážne a finišové operácie pomocou aplikácie CERAA.
- Vytvorenie komplexného ergonomického hodnotenia pre montážne a finišové operácie za účelom rýchleho ohodnotenia pracoviska formou bodov.
- Návrh a vytvorenie Ergonomického projektu „Obuj sa do svojho zdravia“, ktorý zahŕňa komplexné hodnotenie pracoviska, ako aj samotného pracovníka formou fyzioterapeutických vyšetrení.
- Návrh systému fyzioterapeutických vyšetrení za účelom zlepšenia celkovej hybnosti kostrovo-silového aparátu pracovníkov.

Protipandemické opatrenia:

- Už pri prvých náznakoch šíriaceho sa vírusu a ním spôsobeného ochorenia v Európe boli už v januári 2020 prehodnotené plány čistenia, upratovania a dezinfekcie pracovného prostredia, prehodnotené zásoby OOPP a špeciálneho materiálu s cieľom zabezpečiť ich dostupnosť pre prevádzku spoločnosti, ako aj podporu kritickým zložkám.
- So zhoršujúcou sa epidemickou situáciou bola v marci vymenovaná interná krízová pandemická komisia - vrátane zástupcov zamestnancov a externých poradcov. Vďaka ich spolupráci a podpore sa podarilo rýchlo definovať a zaviesť protipandemické opatrenia vo forme pandemického plánu ako aj súboru interných pravidiel.
- Vďaka konzultáciám a intenzívnej spolupráci s RÚVZ v Martine sa poradilo nastaviť a správne načasovať všetky opatrenia tak, aby sa spomalilo šírenie ochorenia COVID-19.
- Spoločnosť zaviedla svoj vlastný interný systém reportovania a trasovania úzkych aj širších kontaktov.
- Pandémia viedla k zníženiu počtu objednávok, čo viedlo ku zrušeniu nočnej zmeny od augusta 2020, kedy výroba prešla na dvojzmennú prevádzku. Zrušenie nočnej zmeny bolo pozitívne prijaté zamestnancami, nakoľko podporí rovnováhu ich pracovného a súkromného, respektíve rodinného života.
- Vstup do prevádzky, ako aj vnútorné priestory prevádzky sú označené piktogramami podporujúce prijímané opatrenia. Zamestnanci majú povinnosť nosiť v prevádzke ochranné rúška v zmysle aktuálnych nariadení a predpisov platných v SR ako aj dodržiavať ďalšie opatrenia a nariadenia.
- Pri príchode do práce cez vrátnicu sú zamestnanci povinní dodržiavať bezpečné rozostupy.
- Pri vstupe na pracovisko, ako aj na miestach so zvýšeným pohybom / koncentráciou zamestnancov sú umiestnené dezinfekčné zariadenia na ruky.
- Na všetkých fabrikách v úsekoch montáže sa nainštalovali ochranné plexisklá medzi operáciou strobel a obúvanie.
- Umyvárne v spoločnosti a všetky toalety sú vybavené zásobníkom na tekuté mydlo a jednorazovými utierkami.

- V priestore sociálnych zariadení sú umiestnené grafické inštrukcie o správnom spôsobe umývania rúk v rôznych variantoch.
- Je vypracovaný a zavedený plán dezinfekcie povrchov a dotykových plôch na pracovisku upratovacou službou. Povrchy sú dezinfikované dezinfekčnými prostriedkami s virucídnym účinkom.
- Boli vykonané stavebné aj organizačné úpravy v jedálni a šatniach zamestnancov.
- Boli vykonané úpravy pracovného času a prestávok zamerané na zníženie kontaktu medzi zamestnancami. Počas prestávok aj počas práce sú zamestnanci povinní dodržiavať bezpečné rozostupy.
- U administratívnych zamestnancov bola uprednostnená práca z domu (home office), vo výrobe došlo k prehodnoteniu inštalácie vybraných strojov a zariadení tak, aby bola zabezpečená väčšia vzdialenosť medzi zamestnancami pri výkone prac.

Organizačné opatrenia:

Na pracoviskách sa vykonáva rotácia zamestnancov po 4 hodinách práce v zmysle inštrukcie. Rotácie boli v roku 2020 prehodnocované a prispôbované aj s ohľadom na aktuálnu pandemickú situáciu.

Aj v roku 2020 bola naďalej posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskeho prehliadok a periodických lekárskeho prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby. U vybraných výrobných profesií sú v rámci preventívnych lekárskeho prehliadok vykonávané spirometrické vyšetrenia u zamestnancov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s izokyanátom.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2020:

	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupných PLP	21	20	0	1
Periodických PLP spolu	183	171	10	2
Výstupných	0	0	0	0
Gravidita	0	0	0	0
Kontrolné vyšetrenia	4	4	0	0

1. Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v porovnaní s minulým rokom nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrvávajú dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Spolupôsobiacimi faktormi, ktoré sa podieľajú na vzniku chorôb z povolania sú individuálne rizikové faktory ako nedostatočné osobnostné predpoklady zamestnanca, nedostatočná telesná zdatnosť, životný štýl, genetická predispozícia, mimopracovná činnosť a iné. Zamestnávateľ dbá na prevenciu a ochranu zdravia zamestnancov prostredníctvom vykonávania technických, technologických, organizačných a iných opatrení na pracovisku v súlade s legislatívou.
2. V roku 2020 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 187 preventívnych lekárskeho prehliadok s cieľom posúdenia zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie práce u zamestnancov.

3. Počas pandemickej situácie spôsobenej ochorením COVID-19 v roku 2020 bolo vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci a vstupných preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci obmedzené. Po skončení týchto obmedzení boli preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci u zamestnancov opätovne a postupne vykonávané.

Okrem uvedeného sú realizované odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce optimálnejšie riešenia ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtov chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti, a pod..

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampane za zdravé pracoviská sa konajú od roku 2000 pôvodne s názvom „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“.

Kampaň na obdobie rokov 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou.

Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou nielen na Slovensku, ale aj v Európe a inde vo svete. Sú častou príčinou zdravotnej neschopnosti, invalidizácie a predčasných odchodov do dôchodku. Neraz sú významnou ekonomickou záťažou nielen pre zdravotníctvo s nákladmi na liečbu, ale aj pre zamestnávateľov v ekonomických stratách pri zapracovaných zamestnancoch neschopných pracovať/podať kvalitný pracovný výkon. V nemalej miere je to aj ekonomický zásah do rodín a osobného života takto postihnutých osôb.

Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Vzhľadom na rozšírenosť výskytu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou je jasné, že treba urobiť viac na zvýšenie informovanosti o prevencii.

Kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Jej cieľom je šírenie kvalitných informácií o tejto téme, podporovanie integrovaného prístupu k riadeniu tohto problému. V rámci nej sa poskytujú praktické nástroje a riešenia, ktoré môžu pomôcť na úrovni pracoviska.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine sa dlhodobo venujú problematike fyzickej záťaže – jej jednotlivých zložiek a tiež jej hodnotenia ako rizikového faktora na pracoviskách zamestnávateľov v regióne Turiec. Poskytujú odborné poradenstvo na základe odborného posúdenia pracovných podmienok, spôsobu vykonávanej pracovnej činnosti v jednotlivých profesiách/pracovných miestach/pracoviskách a výsledkov objektivizácií jednotlivých zložiek fyzickej záťaže, ktoré vykonávajú v rámci štátneho zdravotného dozoru s použitím dostupných metodík, aj zahraničných.

Tak, ako do všetkých oblastí nášho života hlboko zasiahla pandémia COVID-19, tak aj do našej bežnej práce preventívneho pracovného lekárstva. Bolo potrebné riešiť zachovanie zamestnanosti a ako-tak funkčnej ekonomiky. Mnohé činnosti výrobných podnikov i drobných prevádzkovateľov boli značne obmedzené, znižovala sa výroba a znižovali sa počty pracovníkov. Napriek tomu zamestnávatelia neznižovali opatrenia na ochranu zdravia svojich zamestnancov,

naopak rozšírili tieto aj o opatrenia na ochranu pred ochorením COVID-19.

V roku 2020 boli plánované s Inšpektorátom práce Žilina spoločné previerky v oblasti ochrany zdravia pracovníkov u zamestnávateľov – MODIS GLOBAL s.r.o. Lipovec, SAMHWA TECH Slovakia s.r.o. Turčianske Teplice a HBM Pharma s.r.o. Martin, ktoré z dôvodu komplikácií pri výskyte a šírení ochorenia COVID-19 v našom regióne a v žilinskom regióne nebolo možné uskutočniť. Plánované termíny boli niekoľkokrát z dôvodu ochorenia pracovníkov Inšpektorátu práce Žilina a nepriaznivej aktuálnej pandemickej situácie na Slovensku opakovane prekladané. Previerky budú vykonané odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s odbornými pracovníkmi Inšpektorátu práce Žilina v najbližšom možnom termíne v roku 2021 po zlepšení celkovej situácie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených a opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Projekt je rozdelený do dvoch etáp a je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2020 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľským pracoviskom sú regionálne úrady verejného zdravotníctva v sídle kraja SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape, v termíne do 31.12.2020 každé RÚVZ v sídle kraja odobralo 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie – celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Spracované výsledky zašlú KO v HV podľa komodít v tabuľkovej forme na RÚVZ so sídlom v Trenčíne do 30.1.2021. V druhej etape, v termíne do 30.03.2021 pripraví RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR záverečnú správu za SR, ktorá bude podkladom pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2020 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

V zmysle stanoveného harmonogramu odberu vzoriek na rok 2020 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2020 **nepodieľal na plnení daného projektu.**

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Etapy riešenia : Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

Trvanie projektu : 01.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia: r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá – výchovné aktivity v rámci oddelení HDM a ani oddelení podpory zdravia neboli realizované (*pozn. k realizácii tejto úlohy neboli zadane*

potrebné materiály, ktoré by odborných pracovníkov verejného zdravotníctva odborne inštruovali pri riešení tejto úlohy .

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V roku 2020 bolo vykonaných celkovo 265 kontrol v školských stravovacích zariadeniach, v školských bufetoch a predajných automatoch umiestnených v objektoch školských zariadení. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie schváleného sortimentu v školských bufetoch v súlade s požiadavkou predaja výživovo hodnotného sortimentu, ktorý je legislatívne naviazaný na povinnosť prevádzkovateľa zariadenia pre deti a mládež zabezpečiť, aby predávaný sortiment v školských bufetoch mal zodpovedajúcu energetickú a biologickú hodnotu (§ 24 ods.5 písm. b/ zákona č. 355/2007 Z.z.) a zodpovedal zdravej výžive (§ 2 písm. s/ zákona č. 355/2007 Z.z.).

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

V okrese Martin a Turčianske Teplice 4 zariadenia školského stravovania zabezpečujú poskytovanie desiat pre prvý stupeň ZŠ, v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 6 kontrol zameraných na poskytovaný sortiment desiat. Je dôležité konštatovať, že poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade s Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí

Úloha v roku 2020 nebola realizovaná z dôvodu mimoriadnej situácie súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19 a zatvorením všetkých škôl a školských zariadení.

- mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

Mliečny program :

Oddelenia HDM dlhodobo a pravidelne sledujú dodržiavanie realizácie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách, v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa

mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na školách v rámci školského stravovania (mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiata pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ) a prostredníctvom mliečnych automatov, hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Do programu v školskom roku 2019/2020 sa zapojilo 69 škôl s počtom cca 8753 detí a žiakov. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom, správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod.. Výsledky sledovania mliečneho programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Program školské ovocie :

RÚVZ v SR sa podieľajú na realizácii projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR. Realizáciu projektu zabezpečujú odborní pracovníci RÚVZ v Slovenskej republike z odborov Poradenské centrum zdravia/Výchova k zdraviu a odborov hygieny detí a mládeže v súčinnosti s poverenými zamestnancami jednotlivých vybraných škôl (materské školy, základné školy, základné školy so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami), ktoré boli zapojené do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl “. V školskom roku 2019/2020 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru monitorovali zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“. Bolo zistené, že do „Programu ovocie a zelenina do škôl“ je zaregistrovaných 82 škôl (materské školy a základné školy) s počtom cca 9 600 detí a žiakov. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. Pracovníci oddelenia HDM kontrolovali dodržiavanie hygienických požiadaviek na manipuláciu s ovocím a zeleninou pri jej skladovaní a podávaní v školách v zmysle Metodického usmernenia 15/2009-R z 29.8.2009 na realizáciu nariadenia vlády SR o poskytovaní pomoci na podporu spotreby ovocia a zeleniny pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečneho programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatriedňovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 265 kontrol (ŠZD - 161 kontrol, ÚKP - 104 kontrol).

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V období január – november 2020 bolo odobratých 35 vzoriek hotových pokrmov a lahôdkarských výrobkov na mikrobiologické vyšetrenie.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

V okrese Martin a Turčianske Teplice zabezpečuje poskytovanie diétného stravovania 60 zariadení školského stravovania, v týchto zariadeniach bolo vykonaných 31 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky, náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

Odborní pracovníci HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 108 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach

V okrese Martin a Turčianske Teplice priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach je nasledovný : MŠ - 100,00 % detí, ZŠ – 75,41 %, SŠ a gymnáziá - 55,50 %.

- kontrolovať pestrosť stravy
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Úloha v roku 2020 nebola realizovaná z dôvodu mimoriadnej situácie súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19 a zatvorením všetkých škôl a školských zariadení.

- b) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení
- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi – 1 porada, ktorá bola zameraná na dodržiavanie opatrení v školských stravovacích zariadeniach pri mimoriadnej situácii súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19.
- c) Podpora pohybových aktivít
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
 - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
 - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
 - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
 - monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
 - v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
 - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V priebehu roka 2020 odborní pracovníci oddelenia HDM vykonali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru 14 kontrol telovýchovných zariadení zriadených pri základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na viacero oblastí, medzi nimi napríklad na dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú klímu, teda či je možné v telocvičniach merať teplotu vnútorných priestorov, aké sú možnosti a spôsoby vetrania, ďalej zabezpečenie prívodu pitnej a teplej vody, dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie, na osvetlenie, v akom stave sú podlahové krytiny, ale tiež či sa telocvične využívajú na mimoškolské aktivity, koľko hodín telesnej výchovy žiaci počas týždňa mávajú, ako sú zaradené do rozvrhu, počty cvičiacich žiakov a v neposlednom rade dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže mali v roku 2020 pri realizácii predmetnej úlohy sťažené podmienky z dôvodu prerušenia vyučovania na školách v čase mimoriadneho stavu súvisiaceho so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19.

4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Anotácia: Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia. Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. **Etapy riešenia:** každoročne, počas sezóny 1.etapa – 15. apríl až júl a 2. etapa – 1.júl až 15. október **Realizačné výstupy:** –vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie, –následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov, –priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti, –vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

Trvanie projektu: r. 2020 a ďalšie roky

Termín ukončenia: 31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

Za obdobie od mája do októbra 2020 odborní pracovníci hygieny detí a mládeže odobrali 45 vzoriek piesku z pieskovísk nachádzajúcich sa v areáloch materských škôl (40 vzoriek) a z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti (5 vzoriek). Vzorky boli vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a všetky vyhoveli požadovaným kritériám najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku v zmysle citovanej vyhlášky.

Tabuľka č. 1 Výsledky vyšetrených vzoriek pieskov za RÚVZ Martin za obdobie máj – október 2020

okres	Počet odobratých vzoriek piesku	Vzorky odobraté na pieskoviskách		Počet nevyh. vzoriek	Nevyhovujúce výsledky vzoriek piesku z hľadiska mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku		
		v areáli MŠ	v rámci občianskej vybavenosti		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelminthy (vajíčka, larvy)
Martin	38	33	5	0	0	0	0
Turčianske Teplice	7	7	0	0	0	0	0
spolu	45	40	5	0	0	0	0

Záverom možno konštatovať, že prevádzkovatelia pieskovísk v areáloch materských škôl a prevádzkovatelia pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti vykonávajú pravidelnú údržbu pieskovísk (čistenie, prekopávanie a prehrabávanie piesku) a taktiež zabezpečujú aj údržbu vonkajších priestorov okolia v ktorom sú pieskoviská vybudované. V porovnaní

s predchádzajúcimi rokmi sa zlepšuje situácia pri ochrane pieskovísk, eviduje sa častejšie prekryvanie pieskovísk.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Etapy riešenia:

rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)

rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),

rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

– čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,

– záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,

– získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálno-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Trvanie projektu: r. 2019 - 2022

Termín ukončenia: 01.09.2022

Úloha v roku 2020 nebola realizovaná z dôvodu mimoriadnej situácie súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19 a zatvorením všetkých škôl a školských zariadení.

4.5 Úrazy u detí v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestor: NCZI

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR,
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice,
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra),
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ,
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ,
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Trvanie projektu: r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

Úrazy predstavujú poškodenie zdravia, ktoré vzniká náhle, pôsobením vonkajších síl, ktoré svojou intenzitou presahujú adaptačné možnosti ľudského organizmu. Úrazy sa stávajú závažným zdravotníckym, ekonomickým a spoločenským problémom na celom svete. Patria k najzávažnejším príhodám, ktoré trvale menia zdravotný stav a veľmi často sú aj príčinou úmrtí. Náklady spojené s úrazmi predstavujú vynaloženie veľkých finančných prostriedkov a to nielen na liečbu, ale aj na rehabilitáciu a na následky ktoré úraz spôsobuje. Veľa úrazov zanecháva trvalé následky, predstavujúce handicap, ktoré doprevádzajú jedincov po celý život a taktiež významne ovplyvňujú životy ďalších ľudí – členov rodiny, spoločnosti. Problematika úrazov je najväčšia u detí a mladistvých, kde je najčastejšou príčinou úmrtí. Úrazy v detskom veku sú podľa WHO považované za najväčší problém, predstavujúci predčasné a zbytočné úmrtia.

Cielenou edukáciou obyvateľstva v zvýšení bezpečnosti vlastného zdravia za predpokladu adekvátnych podmienok v ich životnom a pracovnom prostredí, je možné mnohým úrazom predchádzať, ich počet a závažnosť minimalizovať. Prevencia by mala byť zameraná na všetky vekové skupiny, predovšetkým na detskú populáciu, ktorá je najrizikovejšou vekovou skupinou.

Projekt bol realizovaný v spolupráci medzi Univerzitnou nemocnicou v Martine, Klinikou detí a dorastu a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, v roku 2019 a 2020. Cieľom bolo získať potrebné informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí, prostredníctvom dotazníkov od rodičov detí hospitalizovaných v nemocnici v dôsledku úrazu.

V roku 2020 bolo vyzbieraných 49 dotazníkov, od rodičov hospitalizovaných detí, z toho bolo 35 chlapcov a 14 dievčat.

Zaznamenali sme, že viac ako polovica úrazov u detí sa vyskytuje u chlapcov. Z hľadiska percentuálneho zastúpenia podľa vekového štádia je najviac ohrozený školský vek, a to predovšetkým starší školský vek. Z hľadiska lokalizácie poranenia, najviac poranená bola hlava a končatiny. Z hľadiska mechanizmu úrazu najčastejšie bol uvádzaný „pád“ a podľa miesta vzniku bola uvedená „cesta“.

Najviac poranení vzniklo pri bicyklovaní, nasledovali rôzne iné druhy športov (futbal, lyžovanie, hádzaná, skákanie na trampolíne, jazda na skateboarde, súťaž v jude,...). U malých detí do 4 rokov vo viacerých prípadoch bola uvedená príčina pád (zo schodov, zo stromu, zakopnutie) a popáleniny.

Monitoringom úrazov získavame prehľad o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku. Jediným spôsobom, ako zabrániť zbytočným ťažkým poškodeniam zdravia, resp. úmrtia detí v dôsledku úrazov, je efektívna prevencia.

Odborní pracovníci oddelenia HDM vyplnili získané informácie z dotazníkov do excelovej tabuľky a zaslali mailom do NCZI.

Vzhľadom na dobrú spoluprácu s Univerzitnou nemocnicou Martin, zástupcom prednostu Klinky detí a dorastu projekt plánujeme realizovať v priebehu trvania celého projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program (NIP) SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2020. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky a osobné konzultácie v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania, očkovania pri ceste do zahraničia aj očkovania proti ochoreniu Covid -19.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

V roku 2020 bolo praktickými lekármi pre deti a dorast nahlásených 75 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu odmietnutí povinného očkovania bolo 34 celkových odmietnutí a 41 čiastočných odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovania v rámci NIP,
 - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2020 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 127 (telefonicky),
 - o realizovali kontroly povinného očkovania v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast, očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, kontraindikácie a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020:

- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde
 - o herpes zoster
 - o VHA a VHB
 - o Covid-19

pri:

- doplnení chýbajúcich očkování detí v rámci povinného očkovania,
- zmena očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
- intervaly medzi jednotlivými dávkami očkovania.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 18 z toho 10 x izolácia vírusu (4x vírus chrípky typu A, 6 x pandemický vírus chrípky AH12009, informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - kontrolu chladového reťazca vakcín v pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 23,
 - kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 44.

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - priebežné kontroly zaočkovanosti (počet očkovaných 7475) v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2020,
 - realizáciu výsledkov imunologického prehľadu v SR vykonaného koncom roka 2018 za okres Martin a Turčianske Teplice.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení,
- ročné analýzy infekčných ochorení v rámci surveillance.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni),
- jednotlivými klinikami a oddeleniami Univerzitnej nemocnice Martin pri epidemiologickom vyšetrowaní nozokomiálnych nákaz (počet hlásených NN 312),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrených,
- Klinikou biochémieu s.r.o, mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okrese Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých paréz,
- odborné usmerňovanie a spolupráca odborných lekárov a lekárov primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých pri epidemiologickom vyšetrowaní infekčného ochorenia Covid-19.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaniu (celkový počet 136),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii chrípky a chrípke podobných ochorení v regióne Turiec.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú a aktívnu prácu v programe EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskytu a pandemický výskyt ochorenia Covid-19,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vysokým výskytom ochorenia Covid-19, akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS,
- od 01.01.2020 do 31.12.2020 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 7238 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 6635 a za okres Turčianske Teplice 603 prípadov.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin v spolupráci so zodpovednými pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillancu nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 01.01.2020 do 31.12.2020 bolo v EPISe evidovaných celkom 312 prípadov NN hlásených z UN Martin.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie, hlásenie a protiepidemické opatrenia pri výskyte ochorenia Covid-19,
- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácia o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri vysokovirulentných nákazách a vírusoch vtácej chrípky (H5N8, H5N1, H7N7, H7N2, H9N2 a pod.) a cholere.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľovi UN Martin.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2020:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 6x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negatívnych hlásení z UNM ,
 - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
 - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom a azyllantom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, oddelenie epidemiológie v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS vykonalo v okrese Martin a Turčianske Teplice nasledovné činnosti zameraná na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie prostredníctvom:

Prevencie sexuálneho prenosu HIV:

- zabezpečilo dostupné, dobrovoľné, bezplatné a anonymné poradenstvo a testovanie HIV,
- v rámci poradenstva bolo zrealizovaných 17 konzultácií z toho 1 osobná a 16 telefonických,

Podpory akcií a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť:

- zvyšovanie informovanosti odbornej verejnosti, najmä zdravotníckych pracovníkov s cieľom zníženia a zamedzenia diskriminácie ľudí žijúcich s HIV prostredníctvom zdravotnej výchovy študentov Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – odbor verejné zdravotníctvo a všeobecné lekárstvo,
- v rámci oddelenia epidemiológie poskytovanie individuálneho poradenstva klientom
- zaujímavých sa otázkami a problematikou HIV/AIDS.

6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky .

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú :

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti
- odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného
- alebo profesionálneho rizika.

6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. Národný program podpory zdravia

PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkJ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o pozitívach pohybovej aktivity na organizmus. Ďalšou prioritou je prevencia užívania návykových látok, ktorá je realizovaná formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní. Cieľom je, obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

V dňoch 27. a 28. februára 2020 sme sa zúčastnili 13. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine. V úvode stretnutia sme vyhodnotili plnenie záverov z 12. zasadnutia PZ HH SR pre odbor VkJ - závery boli splnené. Na zasadnutí sme diskutovali projekt „Zdravé deti UNION, na ktorom by regionálne úrady verejného zdravotníctva participovali so zdravotnou poisťovňou UNION. Projekt mal sporné otázky, ktoré sa budú diskutovať s predstaviteľmi zdravotnej poisťovne. Ďalším bodom ktorému sme sa venovali je prieskum M-POHL. Jedná sa o projekt WHO zaoberajúci sa zdravotnou gramotnosťou obyvateľstva v jednotlivých vekových kategóriách. K prieskumu sme sa zúčastnili online seminára, kde nám bola odprezentovaná metodika zberu dát.

V roku 2020 sme mali za úlohu realizáciu prevencie onkologických ochorení. Bola vypracovaná metodika, Dotazník získaných vedomostí a postojov a Minimálne štandardy pre edukáciu. Dotazník získaných vedomostí a postojov je potrebné aktualizovať s väčším dôrazom na získavanie postojov jednotlivých cieľových skupín.

Členovia pracovných skupín sa neustále aktualizujú, pravidlom je, že 1 člen zastupuje jeden kraj. Národný akčný plán pre pohybovú aktivitu (NAPPPA) 2. etapa a prierezová štúdia „Alkohol“ sa mal realizovať v roku 2020. V súvislosti s riešením kritickej situácie s rozvojom pandémie COVID-19 sa tieto štúdie nerealizovali.

Závery so stretnutí jednotlivých pracovných skupín budú na overenie zasielané minimálne jednému členovi pracovnej skupiny.

Celoslovenská porada vedúcich oddelení podpory zdravia a výchovy ku zdraviu 2020 sa nekonala z dôvodu kritickej situácie v súvislosti s pandemiou COVID-19.

Dňa 24. a 25. augusta 2020 sa konalo 14. zasadnutia Poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch. V úvode odznela informácia o plnení záverov z 13. zasadnutia PZ HH SR pre odbor podpory zdravia a výchovy ku zdraviu. Všetky úlohy boli splnené. V úvode stretnutia sme sa venovali „Stratégii rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia“. Jej finalizácia prebehla v II. polroku 2020. Činnosti a aktivity v rámci odborov bolo potrebné prispôbiť obmedzeniam vyplývajúcim

z aktuálnej epidemiologickej situácie. Poradenskú činnosť vykonávať prostredníctvom telefonátov, telemostov a webových stránok.

Úlohou krajských odborníkov je aktualizácia textovej časti VS s cieľom jej zostručenia a sprehl'adnenia.

Výsledky prieskumu „Zdravotné uvedomenie“ budú k dispozícii na ÚVZ SR.

Pracovné stretnutie pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ sa konalo 7. júla 2020 na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni. Cieľom stretnutia bolo prediskutovať vývoj návštevnosti a výkonov v poradni na odvykanie od fajčenia. Počet návštevnosti klientov v poradniach dlhodobo klesá. Je potrebné záujmových klientov aktívne vyhľadávať a oslovovať. V závere stretnutia sa členovia pracovnej skupiny dohodli, že je potrebné stanoviť minimálny štandard klientov v POF nad 18 rokov a je potrebné vypracovať systém hodnotenia efektívnosti POF. Efektívnosť sa bude hodnotiť po 3 a 6 mesiacoch. V tomto systéme by mali zohrávať dôležitú úlohu praktickí lekári a špecialisti v odbore pneumológia, psychiatria, imunoalergológia, ale dlhodobo sa s nimi nadviazať kontakt prepojenia sekundárnej prevencie s primárnou prevenciou nedarí.

Dňa 6. júla 2020 sa konalo multidisciplinárne vzdelávanie „Krizová intervencia – vedenie rozhovoru a postupy krízovej intervencie u detí v rôznych špecifických situáciách“. Workshop sa venoval zneužívaniu maloletých na sociálnych sieťach, ich zraniteľnosti, možnosti odhaliť toto zneužívanie a následne možnosti naprávania vzniknutých fyzických, ale hlavne psychických dôsledkov zneužívania. Súčasťou vzdelávania bola prezentácia filmu „V sieti“, ktorý sa zaoberá zneužívaním mladistvých dievčat v online prostredí. Film poukázal na rôzne druhy manipulácie, ktoré sexuálni predátori využívajú. Keďže postavenie filmu bolo z etickej stránky veľmi náročné, producenti spolupracovali na filme s psychológmi, právnikmi a policajtm. Online priestor je staršími rodičmi často krát nepoznaný, a tak aj rodičia sa v tejto oblasti musia vzdelávať, aby vedeli svoje deti lepšie pochopiť a včas identifikovať rizikové správanie, čo však v kyber priestore nie je jednoduché. Film má dve verzie pre staršie a mladšie deti.

„Svetový deň zdravia“ - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval aktivity k Svetovému dňu zdravia v Turčianskej knižnici Martin.

V rámci kampane sme poskytovali klientom meranie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, BMI a percenta podkožného tuku. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle zamerané na znižovanie nadváhy a obezity. Svetového dňa zdravia sa zúčastnilo 17 klientov, z toho boli 2 muži a 15 žien.

V roku 2020 sme realizovali projekt „Stomatohygiena“ v MŠ Košťany nad Turcom a MŠ Mošovce. Projektu sa zúčastnilo 35 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno - výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – 6 ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení
- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygiene
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu
- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk. Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania si správneho postupu pri umývaní rúk /. Projektu sa v roku 2020 zúčastnilo 35 detí.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Úloha č. 5.1.1 „Meranie biochemických ukazovateľov, testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov stredných škôl. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2020 túto úlohu nerealizoval z dôvodu zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019-2021 (HLS19) je prieskum zaoberajúci sa zdravotnou gramotnosťou obyvateľov Slovenskej republiky. Zber dát prebiehal v čase od 22. júna do 14. septembra 2020. Každý regionálny úrad verejného zdravotníctva obdržal tlačené dotazníky, 1x karty k dotazníkom a USB kľúč. Dotazník sme obdržali aj v elektronickej podobe. Výber respondentov bol náhodný a v jednej domácnosti mohol byť oslovený len jeden respondent. Forma zberu dát bol riadený rozhovor s účastníkom, keďže dotazník bol pomerne náročne koncipovaný obsahovo, formou, ale aj graficky (formu nebolo možné meniť, keďže sa jednalo o štandardizovaný dotazník WHO). Za vyplnený dotazník sa považoval iba ten, ktorý mal vyplnených najmenej 80% otázok. Údaje z vyplnených dotazníkov sa vkladali do databázy v programe MS Excel. Prieskumu sa zúčastnilo 57 respondentov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom.

Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 48 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

Dňa 4. marca 2020 sme sa zúčastnili celoslovenskej kampane v rámci „Slovenského dňa prevencie obezity“ v spolupráci s lekárnou BENU Tesco. Klientom lekárne bolo poskytnuté meranie váhy, percenta podkožného tuku, kostrového svalstva a viscerálneho tuku. Každý zúčastnený klient obdržal zdravotno – výchovné materiály s tematikou zdravého stravovania a redukcie telesnej hmotnosti. Kampane sa zúčastnilo 15 klientov

Počas roka 2020 sme realizovali regionálny projekt „Správna výživa“. Cieľom projektu je priblížiť deťom, čo je zdravé stravovanie, jeho zásady, z akých zložiek pozostáva naša strava a aký dôležitý je správny pitný režim. Deťom sa priblížila problematika vitamínov a minerálnych látok, kde ich môžeme nájsť a aký je ich význam v našom tele. Do projektu sa zapojilo 63 detí.

Projekt „Viem, čo zjem“ – je celoslovenským projektom medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5. – 6. ročníky základných škôl.

Projekt je realizovaný prostredníctvom interaktívnej prednášky s praktickou realizáciou (vypracovávaním pracovných listov). Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2020 oslovil 3 základné školy: ZŠ A. Dubčeka, Spojená evanjelická škola a ZŠ s MŠ Dolinského. Projektu sa v roku 2020 mala zúčastniť ešte jedna trieda – 6. roč. na ZŠ A. Dubčeka, avšak z dôvodu zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 prednášky v tejto triede neboli realizované. Pokračovanie projektu by malo prebehnúť v I. polroku 2021.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

- kampaň sa v roku 2020 nerealizovala (realizuje sa každý nepárny rok)

9.3 Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

- tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Dňa 20. októbra 2020 sme sa zúčastnili online stretnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“, na ktorom sme riešil rozsah a obsah našej pôsobnosti v oblasti podpory duševného zdravia a rozšírenie našich služieb. Ďalšou témou nášho stretnutia bolo posúdiť rozšírenie našich služieb o poskytovanie psychorelaxácie, relaxačných metód na báze dýchacích cvičení a relaxačných koncentratívnych metód, autogénneho tréningu, Jacobsonovej progresívnej relaxácie, ktoré majú uplatnenie pri zvládaní stresových a záťažových situácií.

V rámci plnenia úloh Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom sme sa zúčastnili online seminára, ktorý zorganizoval Úrad verejného zdravotníctva SR a Odborný liečebný ústav psychiatrický Predná hora. Seminár sa venoval problematike pitia žien, charakteristike a špecifikám zneužívania alkoholu ženami. Odbornú tematiku prednášali zdravotnícki pracovníci OLÚp Predná hora.

Prierezovú štúdiu „Alkohol“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine nerealizoval, a to z dôvodu zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie v súvislosti s rozvojom ochorenia COVID-19.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia“

V rámci „Týždňa mozgu 2020“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu v spolupráci s Centrom pomoci Ligy proti rakovine v Martine. Kampaň bola venovaná seniorom, ktorí sa zúčastnili tréningu pamäti. Každý klient zúčastňujúci sa tréningu pamäti vypracovával jednotlivé pracovné listy zamerané na rozvoj zmyslového vnímania, rozvoja jemnej motoriky, koncentrácie, kapacity pamäti, mentálnej rotácie a priestorovej orientácie. Tréningu pamäti sa počas Týždňa mozgu zúčastnilo 6 klientov, ktorý v priebehu roka 2020 absolvovali 2 tréningy.

9.6 CINDI program SR

Za obdobie od 01.01.2020 do 31.12.2020 sme uskutočnili 2 štandardné výjazdy do Turčianskej knižnice Martin a Centra pomoci Ligy proti rakovine, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkého poradenstva o zdravom životnom štýle. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetrených 16 klientov. 2 výjazdy boli neštandardné, t. z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 32 klientov.

Činnosť poradenského centra ochrany a podpory zdravia bola ovplyvnená vývinom epidemiologickej situácie v súvislosti s rozvojom ochorenia COVID-19

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytuje klientom podľa dohody vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy, príp. spolupracujeme na rôznych projektoch a kampaniach.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu v roku 2020 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v poradni zdravia, ktoré pozostávali z merania TK, zisťovania percenta podkožného tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 14 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a VkJ.

V roku 2020 sme vytvorili propagačné materiály na aktuálne témy: „Prevencia AIDS/HIV“, „Správne meranie krvného tlaku“, „Pohyb a krvný tlak“, „Štyridsiatnici – budíček“, „Koronavírus“, „Chrípka“. Materiály boli uverejnené k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

9.7 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia bola zriadená na základe zákona č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, usmernená v § 8 ods.) 1, písm. b.. Je realizovaná všetkými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva SR. Je štandardnou metódou v rámci podpory nefajčenia, efektívnou intervenciou umožňujúcou prvý kontakt fajčiara s odborníkom. Umožňuje nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia je realizovaná prostredníctvom telefonického poradenstva. Linka je reaktívna, poskytujúca odpovede a rozhovory s volajúcimi bez aktívneho vstupu a monitorovania postupu odvykania od fajčenia. Linka poskytuje poradenstvo na telefónnom čísle 0908 222 722 každý pracovný deň v čase od 8.00 – 15.00 hod.. Počas rozhovoru je úlohou operátora získať informácie o klientovi tzv. minimal data set, ide o súbor základných minimálnych otázok, pomocou ktorých operátor získa prehľad o klientovej závislosti.

Telefonické poradenstvo je štandardnou službou v rámci poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia. Je efektívnou intervenciou umožňujúcou prvý kontakt fajčiara s odborníkom a úspešné ukončenie fajčiarskeho návyku. Cieľovou skupinou sú motivovaní fajčiari, ktorí nedokážu abstinovať bez cudzej pomoci. Prostredníctvom Linky poskytujeme interaktívnu pomoc pri odvykaní od fajčenia, zvyšujeme motiváciu pre ukončenie fajčiarskeho návyku, zlepšujeme informovanosť o spôsoboch a možnostiach odvykania od fajčenia, zlepšujeme informovanosť o dostupných voľnopredajných farmakologických preparátoch, informujeme o účinkoch tabaku na ľudský organizmus a pomoci pri prekonávaní abstinčných príznakov a ťažkostí. Dôležitá v celom procese je motivácia klienta, ktorá zahŕňa hlavne zdravotné, estetické a ekonomické dôvody. Po získaní informácií z minimal data setu sa vyhodnotí stupeň závislosti, prípadné prekážky a komplikácie, ktoré sa môžu vyskytnúť v procese odvykania. Ďalšou fázou poradenstva je plánovanie a stanovenie krátkodobých cieľov u klienta, výber formy odvykania a plánovanie zmeny životného štýlu. Pri procese odvykania, jeho realizácie a vyhodnotenia úspešnosti už nie je možné s klientom pracovať, keďže nie je možná spätná väzba na klienta. Tá by bola možná pri proaktívnej forme linky, ktorú však zatiaľ nie je možné realizovať. Pri takomto type poradenstva je dôležité dodržiavať zásady telefonického komunikácie. Pri zvonení nie je vhodné hneď zdvihnúť telefón, ale počkať približne dve zvonenia. Predstavíme sa, počkáme a necháme klienta, aby sa sám rozhovril. V rozhovore klienta usmerňujeme tak, aby sme získali odpovede na otázky minimal data setu a smerujeme rozhovor na oblasti najčastejších problémov. Počas celého rozhovoru operátor udržiava a zvyšuje motiváciu klienta. Na záver klientovi poďakujeme, poprajeme úspešné odvykanie. Na začiatku celého tohoto procesu musíme zistiť u klienta, v akom štádiu motivácie sa nachádza. Ak o zmenu nestojí, vyvoláme v klientovi pochybnosti, umožníme mu spoznať riziká. Ak je v štádiu rozhodovania, pomôžeme mu rozhodnúť sa, posilňujeme jeho sebadôveru. V štádiu rozhodnutia je potrebné vybrať najvhodnejšiu alternatívu pre klienta. Nie vždy prebieha verbálna komunikácia efektívne, ale môže byť narušená vývinom, vekom, anatomickou poruchou, kukturnými rozdielmi, zdravotným stavom, psychickým stavom prípadne medikamentóznou liečbou.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia je v prevádzke od mája 2016, za tento rok disponujeme údajmi, ktoré je možné využiť ako možnosť ďalšieho postupu a smerovania tejto formy pomoci v oblasti intervencie nefajčenia.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval “Telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia” v čase od 7. septembra do 18. septembra 2020. Počas tohto obdobia sa uskutočnilo 41 hovorov.

Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívil v roku 2020 1 klient.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Projekt „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ (NAPPPA) bol prijatý vládou SR uznesením č. 472/2017 dňa 3. mája 2017. Má multirezortný charakter a opiera sa o Stratégiu pohybovej aktivity WHO pre Európsky región 2016-2025. Cieľom projektu je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politík pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite, trvaniu, typu a odporúčanému celkovému množstvu pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

Úlohy vyplývajúce z projektu NAPPPA:

- 5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškóľákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.
- 5.1.3 Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov ZŠ. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2020 mal realizovať 2. etapu Úlohy 5.1.1 Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškóľákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi, avšak kvôli zhoršujúcej sa epidemiologickej situácii v súvislosti s ochorením COVID-19 sa úloha nerealizovala.

RÚVZ Nitra

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY V. (NEHAP V.)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa B – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. V roku 2020 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 216 vzoriek pitnej vody (172 vzoriek kontrolný monitoring, 44 vzoriek preverovací monitoring).
- v rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Hostovce a Kostofany pod Tríbečom v okrese Zlaté Moravce.
- súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2020 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra)
- na oddelení počas celého roka je k dispozícii environmentálna poradňa zdravia
- v roku 2020 zamestnankyne RÚVZ odd. HŽP zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou, taktiež aj na sezónnych kúpaliskách. Kvalitu vody na kúpanie je sledovaná podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacjej sezóne 2020 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 274 vzoriek vody, v rámci plnenia úlohy boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas kúpacjej sezóny 2020 aj na prítomnosť Legionelly sp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa C - Minimalizácia nepriaznivých účinkov chemických látok na ľudské zdravie a životné prostredie boli vykonané kontroly na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľom tohto projektu je

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie,

týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),

- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:

a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,

b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) RÚVZ vyžadoval v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých boli ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. Získané výsledky boli spracované v tabuľkovom prehľade, ktorý bol zaslaný do NRC pri RÚVZ Poprad.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre sa v sledovanom roku 2020 zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

č. 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných celkom 228 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Počet výkonov zameraných na plnenie Programov a projektov bol v priebehu roku 2020 ovplyvnený mimoriadnou situáciou vyhlásenou Vládou SR pre celé územie SR dňa 11.3.2020 v súvislosti s pandemiou nového koronavírusu.

Úloha č.2.1.: ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

V priebehu roku 2020 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou – tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby. Na základe výsledkov týchto kontrol možno konštatovať, že v prípadoch, kedy zamestnávatelia zabezpečujú posúdenie zdravotných rizík v pracovnom prostredí zdravotníckymi pracovníkmi (tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby), sú predkladané dokumenty na dobrej odbornej úrovni.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPL vykonané celkom v 57 subjektoch, z toho v 39 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 96 prípadoch boli zamestnancami vyplnené kontrolné listy zamerané na zistenie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci, napr. v prostredí s rizikovým faktorom azbest, hluk, biologické faktory a práce s bremenami. Na základe vyhodnotenia týchto kontrolných listov – dotazníkov informovanosti možno konštatovať, že úroveň poznatkov zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci bola rôzna, v mnohých prípadoch nedostatočná a závisí od mnohých faktorov (prístup zamestnávateľa, úroveň zabezpečenia zdravotného dozoru, osobný záujem a zdravotná uvedomelosť zamestnanca).

Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 70 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky a v 20 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o schválenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. Pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov bolo potrebné v mnohých prípadoch tieto predkladané materiály doplniť resp. na základe konzultácie s prevádzkovateľmi upresniť.

Zo strany zamestnávateľov bolo spolu predložených 25 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, z toho bolo 14 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác spolu so schválením prevádzkových poriadkov a 1 návrh na zrušenie rizikových prác spolu so schválením prevádzkového poriadku.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť bola osobitne zameraná na:

➤ práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sú zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám, chemickým faktorom (hlavne pevným aerosólom, toxickým, veľmi toxickým látkam, karcinogénom, chemickým látkam zakázaným či s obmedzeným použitím).

➤ prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané odborom laboratórnych činností RÚVZ Nitra (počet meraní a vyšetrených vzoriek v pracovnom prostredí v roku 2020 vykonaných Odborom laboratórnych činností RÚVZ so sídlom v Nitre – 1182) sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2020 bolo vydaných 25 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií.

Z celkového počtu 6620 dozorovaných organizácii v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra evidujeme 170 organizácii s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 5173, z toho 1232 žien.

V období roku 2020 bolo vykonaných 39 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaraďovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2020 na rizikové práce novozaradených celkom 795 zamestnancov (z toho 139 žien). Z uvedeného počtu bolo novovyhlásených v 3. kategórii rizika 696 osôb (z toho 108 žien), v 4.kategórii v počte 99 osôb, (z toho 31 žien.).

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať od hospodársko-ekonomickej situácie v regióne – rušenie, rozširovanie, resp. vznik nových prevádzok zameraných hlavne na automobilovú a strojárenskú výrobu s činnosťami, ktoré sú často spojené s významnými zdravotnými rizikami pre zamestnancov (hluk, vibrácie, fyzická záťaž), od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania a hodnotenia odbornými

zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS a taktiež od prístupu zamestnávateľov k zabezpečeniu vhodných a účinných opatrení na znižovanie rizík v pracovnom prostredí.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Dozorná činnosť bola zameraná hlavne na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien.

V sledovanom období bolo vykonaných celkom 24 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Do 01.10.2020, kedy nadobudla účinnosť novela zák. č. 355/2007 Z.z. o zrušení povinnosti zamestnávateľov predkladať prevádzkové poriadky pre práce v expozícii chemickým faktorom a karcinogénom na schválenie, bolo celkovo schválených 48 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktorých súčasťou boli posudky o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika, z toho samostatným rozhodnutím v 20-tich prípadoch.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčikovej chémie a pod.

V podniku Duslo a.s., pracovisko Šaľa v roku 2020 z celkového počtu zamestnancov 1657/310 žien evidujeme v 3. kategórii rizika 824 zamestnancov (z toho 21 žien), z toho exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení – 218/8, pevným aerosólom – 89/3, chemický faktor 200/4). Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie.

➤ V roku 2020 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 20 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 6-tich prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 14-tich prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 10 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (z toho 2 na základe skúšky pred komisiou, v 8 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2020 bolo evidovaných 159 hlásení o použití chemických prípravkov pri

výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

➤ Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

- Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, Bia Plastic and Plating technology Slovakia s.r.o., Čab, Plastcom spol. s.r.o., Nitra, TEGAL, s.r.o., Vráble, KTL ZM a.s. Zlaté Moravce), v chemických laboratóriách vysokých škôl pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v zdravotníckych zariadeniach (FN Nitra, Medicínske centrum Nitra, spol. s r.o.), diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre,) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra).

V roku 2020 bolo vykonaných 13 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Treban AT s.r.o., Machulince, Bia Plastics s.r.o. Čab, Tesgal s.r.o. Vráble, Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, FN Nitra, Miba Steeltec, s.r.o. Vráble, Secop s.r.o., Zlaté Moravce, Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre, Jaguar Land Rover s.r.o. Nitra, Matador a.s. Vráble). Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

- V roku 2020 bolo vydaných 168 posudkov (163 rozhodnutí a 5 stanovísk) na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbest zo stavieb, z tohto počtu rozhodnutí bolo vydaných pre vonkajšie priestory 144 rozhodnutí, pre vnútorné priestory 12 rozhodnutí

- Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

- Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci písomne upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, boli vydané 4 stanoviská k odstraňovaniu stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb v rámci rekonštrukčných a búracích prác.

ŠZD bol tiež zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI :

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
 - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
 - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.
- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. Šaľa k 31.12.2020 je 1657/310 žien. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi v 3. kategórii rizika evidujeme v 3. kategórii rizika 824 zamestnancov (z toho 21 žien), z toho exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení – 218/8, pevným aerosólom – 89/3, chemický faktor 200/4) a hlukom 309/2, laser 4/4, ionizujúce 4/0. Aktuálny stav rizikových prác v spoločnosti Duslo Šaľa, a.s. je uvedený v rozhodnutí RÚVZ Nitra č. PPL/A/2020/04774 zo dňa 8.11.2020.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosolov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahujú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrpta), cestou fyziatrisko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podporno – pohybovej sústavy .

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2020 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS boli vykonané previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri práci na pracoviskách s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom (výroba lepidiel, výroba amoniaku, sklad dusíkatých hnojív, pracovisko centrálnych laboratórií) a s expozíciou hluku. Pre uvedené pracoviská bolo nariadené vykonať opatrenia týkajúce sa úpravy pracovných postupov, riešenia odsávania nebezpečných škodlivín z pracovného ovzdušia a dôsledného používania vhodných OOPP na ochranu dýchacích ciest.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov na pracoviskách Duslo Šaľa a.s. k 10.12.2020:

Rizikový faktor	Počet pracovísk s rizikovou prácou	Počet zamestnancov v riziku práce
Chemické faktory	55	200/4
Hluk	81	309/2
Prach	24	89/3
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	63	218/8
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	4/4
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	226	824/21

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

V zmysle vyššie uvedenej dohody RÚVZ Nitra uskutočňuje každoročne minimálne jednu spoločnú kontrolu s IP Nitra v prevádzke výrobného charakteru s významným výskytom rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Výber podniku resp. kontrolovanej prevádzky a zameranie kontroly sa uskutoční po vzájomnej dohode s IP Nitra.

V roku 2020 bola spoločná kontrola s IP Nitra uskutočnená v spoločnosti Treban AT s.r.o., Machulince zameranej na výrobu kvetináčov, podláh a iných stolárskych výrobkov na objednávku.

V spoločnosti sú vyhlásené rizikové práce : rizikový faktor – hluk, pevný aerosól z dreva, prach z tvrdého dreva – dub, buk (karcinogén kategórie 1A), všetko v 3. kategórii rizika. Previerky boli zo strany orgánov verejného zdravotníctva zamerané na kontrolu plnenia povinností pri ochrane zdravia zamestnancov podľa zákona č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Pri kontrole bolo zistených 5 nedostatkov, boli nariadené opatrenia s termínmi na ich odstránenie. Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu súvisiacu s pandémiou koronavírusu spoločnosť požiadala o predĺženie termínu na odstránenie nedostatkov z organizačných dôvodov a zaviazala sa nedostatky odstrániť ihneď po skončení mimoriadnej situácie.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

> Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2020 sa vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu súvisiacu s pandémiou koronavírusu uskutočnilo 1 pracovné stretnutie za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraja a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1.BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCI BISFENOLU A

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, nebol v roku 2020 určený riešiteľským pracoviskom tejto úlohy

3.2 MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli z dvoch zariadení spoločného stravovania (1 x uzavretý typ zariadenia spoločného stravovania a 1 x otvorený typ ZSS) odobraté 2 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka pekárského výrobku. Výsledky boli porovnávané s hodnotami výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách , ktorý vstúpil do platnosti od 1.decembra 2015 a ktorý znižuje obsah prídavanej kuchynskej soli do potravín. Povolnený

limit pridanej soli v pekárskych výrobkoch je 18 000 mg/kg. Laboratórnym vyšetrením bol zistený obsah NaCl po odpočítaní neistoty merania v odobratom pekárskom výrobku v súlade s legislatívou. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) taktiež neboli prekročené, dosahovali hodnoty od 7518,0 mg/kg do 8 963,0 mg/kg. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je 13 000 mg/kg. Percento odporúčaného podielu príjmu jedlej soli na obed (čo je 35 % podiel z celodennej stravy) bolo vysoko prekročené u každej vzorky. Pri percentuálnom hodnotení výsledkov na odporúčanú dennú dávku sa hodnoty pohybovali od 111,56 % do 115,64 %.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít:

v bode b) – **Podpora zdravšieho prostredia na školách:**

- zabezpečujú kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity,
- zabezpečujú edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, Školského programu, ktorý zahŕňa mliečny program pre deti, program školské ovocie; sledujeme a podporujeme konzumáciu ovocia a zeleniny v surovom stave, konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov, priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
- zabezpečujú účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania určených pre deti a mladistvých,
- kontrolujú hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolujú dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzujú používanie pitnej vody a nesladených nápojov pre deti v rámci pitného režimu, vrátane jeho podávania hygienicky vyhovujúcim spôsobom,
- zisťujú počet stravníkov v zariadeniach školského stravovania,
- posudzujú energetickú a biologickú hodnotu stravy, kontrolujú jej pestrosť, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a s ohľadom na odporúčané výživové dávky, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.

v bode c) - **Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:**

- zúčastňujú sa a pripravujú pracovné porady pre riaditeľov materských škôl, špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení, pre vedúcich pracovníkov zariadení školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odbormi školstva a spoločnými školskými úradmi. Cieľom porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, informovanie o aktuálnej legislatíve, o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cielených kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení,
 - v spolupráci s uvedenými inštitúciami zabezpečujú odborné vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania,
 - dňa 17.02.2020, Mestský úrad Nitra, Štefánikova tr. 60, Nitra – veľká zasadačka, Okresný úrad Nitra, odbor školstva v spolupráci s Mestským úradom v Nitre a RÚVZ v Nitre,
 - vzdelávanie odborných zamestnancov – kuchárov, kuchárovi zariadení školského stravovania:
 - základné požiadavky na priestory zariadenia školského stravovania (ďalej len ZŠS),
 - ako postupovať pri výrobe pokrmov a nápojov podľa zásad správnej výrobnjej praxe (zabezpečenie zdravotnej neškodnosti vyrábaných pokrmov a nápojov, zásady počas tepelného spracovania pokrmov, riziká počas technologického procesu prípravy a podávania pokrmov a nápojov),
 - dodržiavanie požiadaviek na skladovanie potravín, surovín a hotových pokrmov a nápojov v jednotlivých typoch skladov ZŠS,
 - ako postupovať pri odoberaní vzoriek hotových pokrmov,
 - dodržiavanie zásad osobnej hygieny, osobnej čistoty, čistoty pracovného prostredia a pracovných pomôcok pracovníkmi ZŠS,
 - najčastejšie zisťované nedostatky pri výkone štátneho zdravotného dozoru v ZŠS.
- Aktívne sa zúčastnila: Gregušová, A., pasívne sa zúčastnili: Hupková, A., Maceková, L., Fikselová, P., Petrikovičová, M.

v bode d) - Podpora pohybových aktivít:

- realizujú monitoring telovýchovných priestorov a podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledujú využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledujú využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledujú využívanie malých foriem telesnej výchovy v školách (telovýchovných chvíľok, ranných rozvíčiek, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.),
- podporujeme realizáciu všetkých foriem pohybu na čerstvom vzduchu, škôl v prírode, športových krúžkov, aktívnejšieho využívania hodín telesnej výchovy,
- monitorujú hodiny telesnej výchovy v rámci dodržiavania zásad hygieny pedagogického procesu (počet hodín TV do týždňa, jej zaradovanie do rozvrhu, percento cvičiacich na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov),
- zisťujú možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV,
- ďalšie aktivity boli cielené na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravší spôsob života.

4.3 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Zamestnankyne oddelenia HDM vykonali štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním povinností pri čistení a udržiavaní pieskovísk určených na hranie detí vo vonkajších plochách materských škôl podľa požiadaviek § 24 ods. 5 písm. c) zák. 355/2007 Z. z. a vyhl. MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. ŠZD bol spojený s odbermi vzoriek piesku na laboratórnu analýzu vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku.

V mesiacoch jún až august 2020 boli vykonané zamestnankyňami RÚVZ v Nitre odbery spolu 9 vzoriek piesku z pieskovísk pri materských školách na laboratórnu analýzu. V mesiacoch jún až august 2020 boli vykonané zamestnankyňami RÚVZ v Nitre odbery spolu 9 vzoriek piesku na laboratórnu analýzu. Z vyšetrených vzoriek nevyhovovali 2 vzorky (22,22 %) v ukazovateli termotolerantné koliformné baktérie a 2 vzorky v ukazovateli fekálne streptokoky (22,22 %) požiadavkám platnej legislatívy a prekračovala najvyššie prípustné množstvo. Prevádzkovatelia vykonali nápravné opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcej kvality piesku. V jesenných mesiacoch 2020 vzhľadom nepriaznivé poveternostné podmienky a nevyužívanie pieskovísk deťmi v areáloch predškolských zariadení vzorky odoberané neboli.

V mesiacoch marec, apríl i november 2019 vzhľadom na nevhodné počasie, najmä dlhšie trvajúce a veľmi intenzívne dažde v našom spádovom území, pre ktoré boli piesky mokré a nedostatočne presušené, ako aj pre nevyužívanie pieskovísk deťmi v areáloch predškolských zariadení vzorky odoberané neboli.

Ostatní prevádzkovatelia pieskovísk pri predškolských zariadeniach zabezpečujú pravidelné čistenie, prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou v súlade s platnou legislatívou. O čistení a udržiavaní pieskovísk sa viedli požadované záznamy. Vonkajšie plochy určené na telovýchovu a šport, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou vybavenia predškolských zariadení boli vybudované komplexne, oplotené, vybavené viacerými zariadeniami a pohybovými prvkami určenými na kolektívne využitie na detských ihriskách.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

V roku 2020 nebola zabezpečená realizácia úlohy č. 4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov materských škôl. Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Plnohodnotný a nutrične

vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Pri hodnotení jedálnych lístkov sa používa bodový systém koeficientu pestrosti a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok, na základe ktorých sa hodnotia školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Úloha by sa mala realizovať na jar v roku 2021.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Dotazníkový zber údajov sa uskutočnil na základe dohody o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

RÚVZ v Nitre nadviazal spoluprácu s Klinikou úrazovej chirurgie a ortopédie Fakultnej nemocnice v Nitre. V spolupráci s touto klinikou bol od marca až do konca roka 2019 zabezpečovaný kontinuálny zber dotazníkových údajov. Zozbierané dotazníky boli priebežné odoberané pracovníkmi RÚVZ. Celkovo bolo v uvedenom období zozbieraných 51 dotazníkov, ktoré vyplňali zákonní zástupcovia detí hospitalizovaných na uvedenej klinike pre závažnejšie úrazy. Dotazníky boli elektronicky spracované a zaslané na NCZI.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTIBILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním a o význame povinného očkovania detí v SR. Realizácia tejto úlohy je dôležitá z hľadiska ochrany a podpory verejného zdravia a má aj celospoločenský význam, najmä v období stále pretrvávajúcich antivakcinačných kampaní. Cieľovou skupinou na vzdelávanie sú vybraní študenti 3.- 4. ročníkov stredných škôl. Ide o vzdelávanie študentov interaktívnou formou. Efekt intervencie je overovaný dotazníkovou metódou, realizovanou pred a po intervencii. V roku 2020 sa úloha nerealizovala.

5. PRACOVNÁ SKUPINA PRE OCHRANU ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

V rámci odboru ochrany zdravia pred žiarením bola Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením Oddelenia PPL RÚVZ Nitra v roku 2020 riešiteľským pracoviskom pre nasledovnú úlohu:

Úloha č. 5.1 „Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia.“

Hlavným cieľom úlohy je zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení, vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike a posúdiť súlad dávok s národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR č. S02933-2018-OL z 19.03.2018.

V roku 2020 bol dokončený zber údajov o vyšetreniach zo všetkých pracovísk počítačovej tomografie v Nitrianskom kraji. Ide o 8 prevádzkovateľov, ktorí používajú spolu 10 CT prístrojov. V prípade dvoch subjektov, ktoré nemajú zavedený elektronický systém zaznamenávania údajov, sa zber dát uskutočňoval za obdobie troch mesiacov - od 20.09.2019 do 20.12.2019, v prípade jedného subjektu, u ktorého došlo v priebehu roka k výmene CT prístroja, údaje od 20.08.2019 do 31.12.2019 a u ostatných subjektov za celý rok 2019.

V roku 2020 bola podľa vypracovanej metodiky spočítaná pre každé CT vyšetrenie celková efektívna dávka, ktorou bol pacient exponovaný a súbory boli zaslané gestorovi úlohy na ÚVZ SR, ktorý zabezpečí finálne spracovanie údajov za Slovensko. Pre dve CT pracoviská boli dáta na RÚVZ Nitra podrobnejšie spracované (rozdelené do oblastí skenovania, spočítané efektívne dávky pre rôzne typy CT vyšetrení). Ďalšie štatistické spracovanie údajov, ako aj plánované hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami nukleárnej medicíny a na mamografických pracoviskách bolo presunuté na rok 2021 z dôvodu pandémie Covid-19 a potreby prioritne riešiť trasovanie pozitívnych osôb a ich kontaktov a poskytovať verejnosti telefonické a e-mailové konzultácie.

V rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie bola Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením Oddelenia PPL RÚVZ Nitra v roku 2020 riešiteľským pracoviskom pre nasledovnú úlohu:

Úloha č. 2.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“.

2.1.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)“

Hlavným cieľom predmetnej úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2020 bolo vykonaných spolu 68 previerok používania zdrojov ionizujúceho žiarenia, laserového žiarenia a zdrojov IPL (intenzívne pulzné svetlo) zameraných aj na

problematiku posudzovania rizík pracovného prostredia a zabezpečovania zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami zamestnancov podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov. Z dôvodu pandémie ochorenia Covid-19 bol v roku 2020 počet previerok na uvedených typoch pracovísk nižší.

Zamestnávateľom, pracovným zdravotným službám a subjektom, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby boli poskytované konzultácie a vydané stanoviská k problematike posudkov o riziku, ku kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho, laserového a IPL žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov.

Boli vydané odborné stanoviská pre RÚVZ Topoľčany k žiadosti Sveta zdravia Nemocnica Topoľčany, a.s., Topoľčany a pre RÚVZ Nové Zámky k žiadosti Fakultnej nemocnice s poliklinikou Nové Zámky o vyhlásenie rizikovej práce z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenia, predmetné rozhodnutia vydali príslušné RÚVZ. Za účelom hodnotenia rizikovitosti prác pri používaní rtg prístrojov vykonali pracovníci RÚVZ Nitra dozimetrické merania vo Svete zdravia Nemocnici Topoľčany, a.s., Topoľčany, FNŠP Nové Zámky, Fakultnej nemocnici Nitra a v spoločnosti JESSENIUS – DC, a.s. Nitra, pričom išlo najmä o merania na operačných sálach. Prehodnocovanie rizík podľa aktuálnej legislatívy však bolo dočasne pozastavené z dôvodu pandémie Covid-19.

V hodnotenom roku pracovníci RÚVZ Nitra prešetrovali jeden prípad zvýšenej dávky ožiarenia u lekára gastroenterologickej ambulancie vykonávajúceho ERCP vyšetrenia vo FN Nitra. Zaznamenaných však bolo viacero prípadov zvýšenej dávky ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetroch vo FNŠP Nové Zámky (neurochirurgia, urológia, úrazová chirurgia) a na pracovisku nukleárnej medicíny v Nitre, ktoré boli prešetrované odbornými zástupcami pre radiačnú ochranu uvedených pracovísk.

V roku 2020 vykonali RÚVZ Nitra 831 meraní príkonu priestorového dávkového ekvivalentu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie v pracovnom prostredí a 995 meraní kvality primárneho zväzku röntgenových prístrojov.

V problematike vyhlasovania, resp. rušenia rizikových prác boli vyhlásené rizikové práce kategórie 3 z titulu rizikového faktora umelé optické žiarenie - intenzívne pulzné svetlo v novozriadenej prevádzke kozmetického salónu v Nitre. Pre existujúce zdravotnícke zariadenie v Nitre bolo vydané nové rozhodnutie o vyhlásení rizikovej práce pre práce s lasermi 4. triedy zohľadňujúce zmeny v profesiách, ktoré sa podieľajú na laserových výkonoch.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie, a to na pracovisku nukleárnej medicíny v Nitre, ďalej na pracovisku v Nitre, na ktorom sa vykonávajú intervenčné kardiologické zákroky a na defektoskopickom pracovisku v Šali. Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 43 pracovníkov, z toho 17 žien.

V uvedených okresoch je 22 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou kategórie 3 v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 18 pracovníkov, všetko ženy a v riziku laserov 4. triedy 34 pracovníkov, z toho 26 žien. V riziku IPL kategórie 3 sú 3 pracovníci, všetko ženy. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2019 znížil o cca 20 %. Počet pracovníkov v riziku IPL sa zvýšil o 1 osobu, celkovo sú v tomto riziku 3 pracovníčky v 3 kozmetických salónoch v Nitre, Vrábl'och a Zlatých Moravciach.

V rámci štátneho zdravotného dozoru ako aj štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany sa kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a posudzovania rizík pracovného prostredia podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Činnosť oddelenia epidemiológie v roku 2020

Odbor epidemiológie RÚVZ so sídlom v Nitre			Počet
1.	Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	počet ohnisk	18960
		zvýšený zdravotný dozor	16
		lekársky dohľad	104
		spolu:	19080
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom	10
		vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	
		voda	14
		potraviny	1
		iné	0
	spolu:	15	
3.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov	54
		kontrola očkovania	19343
		kontrola skladovania očkovacích látok	53
		prejednanie neúčasti na očkovaní	0
		priestupkové konanie	0
		spolu:	19450
4.	Práca v EPIS-e	zadávanie prípadov	18960
		kontrola a uzatváranie prípadov	18960
		spracovanie dotazníkov k epidémii	63
		SRV	60
		spolu:	38043
5.	Analýza epidemiologickej situácie (uviest' počet)	týždenná	53
		mesačná	12
		ročná	1
		na požiadanie	1
		spolu:	67
6.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnú	0
		prednášky pre ZP	0
		spolu:	0
7.	Publikačná činnosť	Spolu ²⁾ :	0
8.	Účasť na konferenciách ³⁾	aktívna	0
		pasívna	0
		spolu:	0

9.	Práca na osobitných štúdiách a programoch ⁴⁾	príprava zadania	0
		zber podkladov	0
		sumarizácia	0
		analýza	0
		iné (príprava)	0
		spolu:	0
10.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očk. preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		0
11.	Posudková činnosť	štúdie projektovej dokumentácie	0
		konzultácie	29
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov (čiastkové stanoviská) záväzné stanoviská	0
		spolu:	3
12.	Podnety	počet	0
13.	Sankcie	v zmysle § 12 odsek 2 opatrenia počet	0
14.	Rozhodnutia	v zmysle § 12 ods. 2	115
		v zmysle § 13 ods. 4	10
15.	Odvolania	počet	0

Prednášková činnosť 0

Účasť na konferenciách - 0

V. Ostatné činnosti

Práca na osobitných programoch

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2020 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb,
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2020 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 1 prípad ochorenia na TBC u dospeljej osoby, 10 ochorení na pertussis, 3 prípady ochorenia na akútnu VHB, 1 ochorenie na akútnu VHE a 4 prípady chronických vírusových hepatitíd typu C.

Kontrola plnenia imunizačného programu

V roku 2020 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 144. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu roka boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a tiež o povinnom a odporúčanom očkovaní osôb pred cestou do zahraničia.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 18960 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií o predchádzaní šírenia infekčných ochorení.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BA , NRC BB, LF UK v BA, SAV, CL Bratislava, Medirex Bratislava, ALPHA MEDICAL Bratislava, SYNLAB Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg (7 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach typu B boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia

regionálneho hygienika o lekárskom dohľadea zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u kontaktov v ohniskách VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 32 poranení).

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sa vykonalo 17 sentinelových odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku, z toho 12-krát bol potvrdený vírus chrípky (9-krát typ A, 2 krát typ AH3, 1 krát typ AH1N1).

6.3. EPIDEMIOLOGICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania:

- vložených 18960 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Za rok 2020 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 1 408 nozokomiálnych ochorení (590 FN Nitra, 75 ŠN Nitra, 119 PN Veľké Zálužie, 6 FMC Nitra, 6 Kardiocentrum Nitra, 5 Hospic Nitra, 418 ZSS Nitra (120 Zariadenie pre seniorov Nitra, 65 ZSS Nitrava, 39 ZSS Viničky Nitra, 42 ZSS Ľudovítová, 97 ZSS Borinka Nitra, 12 ZSS Promeritae Nitra, 43 DOS Zlatý vek Nitra) 42 Nemocnica Zlaté Moravce, 42 ZSS Olichov, 13 ZSS Obyce, 58 ZSS Orlik Močenok a 34 ochorení DD Milosrdného samaritána Močenok.

. V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2020 sme vykonali 8 previerok (z toho 6-krát v súvislosti s epidemickým výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia.

Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát: v Špecializovanej nemocnici (ŠN) Nitra – Zobor a v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky a odber vzoriek v zdravotníckych zariadeniach v Nitre, Zlatých Moravciach a v Šali. Skontrolovaných bolo 370 sterilizačných prístrojov, odobratých 158 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 5-krát aeroskopickým meraním skontrolované ovzdušie operačných sál, 5-krát odobraté stery

z rúk zdravotníckeho personálu a 16-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. Spolu 370-krát bolo skontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade.

Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto roku bolo hlásené 32-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 23-och prípadoch a 9 poranení bolo podľa miesta trvalého bydliska odstúpených na príslušné RÚVZ .

Pri epidemickom výskyte NN v zdravotníckych zariadeniach a sociálnych ústavoch bolo krát začaté správne konanie a rozhodnutím nariadené protiepidemické opatrenia.

Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo.

V rámci projektu vzdelávania pracovníkov v zdravotníctve bol v roku 2020 zdravotnícky personál PN Veľké Zálužie a ŠN Nitra edukovaný o hygiene rúk. Správne postupy hygieny rúk si zdravotnícky pracovníci vyskúšali aj na praktickom nácviku s použitím UV lampy a fluorescenčným roztokom.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2020 sme vykazovali 63 epidémií: A02 (8x), A08.0 (5x), A08.1 (3x), A08.2 (1x), A 08.3 (1x), A04.5 (13x), A04.7 (2x), A09 (1x), B86 (9x), J06 (2x), J10 (1x), U07.1 (17x) z toho 8 epidémií malo nozokomiálny pôvod (A 04.7 (2x), J06 (2x), J10 (1x), B86 (1x) a U 07.1 (2x)).

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí bolo negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 23 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ v Nitre.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Poradňa poskytla osobne odborné poradenstvo 7 – mim klientom. Osobné poradenstvo sa vykonávalo do 4.3.2020 z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie s výskytom ochorenia Covid 19. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 14 návštev a 14 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 7 sér. Poradňu navštívili 3 muži a 4 ženy . Všetky vyšetrenia boli anonymné. Nebol vydaný žiadny certifikát Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia. Poradňa poskytovala svoje odborné poradenstvo prostredníctvom telefonických konzultácií, podľa požiadaviek klientov priebehu celého roka.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania , ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania.

Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Aj v tomto roku sme sa zapojili do regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „ CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Do aktivít boli zapojené všetky lôžkové zariadenia v okresoch Nitra a Zlaté Moravce, dialyzačné pracoviská, študenti SZŠ UKF v Nitre, vybrané ambulancie a zariadenia sociálnych služieb.

7. ODBOR LABORATÓRNYCH ČINNOSTÍ

(OCHFA, MŽP, BŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov)

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Cieľ

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody, - v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofyty v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,
- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (Mollusca) - sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy - včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

Cieľ

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami
- zisťovať výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach, diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie, zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných zariadeniach,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike, - riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázných a alergologicky významných druhov).
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

- ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
- zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
- podporovať medzirezortnú spoluprácu;
- skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
- rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzenu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

- dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Oddelenie	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
MŽP	7.1	Monitoring kvality vôd vybraných lokalít ÚVZ SR, RÚVZ v SR	32	118	128
	7.2	Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk ÚVZ SR, RÚVZ v SR	38	76	228
	7.10	Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba - PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	147	441	2296
	6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie RÚVZ v SR medziodborová úloha	48	144	230
OCHFA	7.1	Monitoring kvality vôd vybraných lokalít ÚVZ SR, RÚVZ v SR	5	38	83
	7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ďalší podľa záujmu	15	15	45
	3.2	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, RÚVZ v SR	41	41	61

9. PODPORA ZDRAVIA

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

Úlohy vyplývajúce z plnenia Programov a projektov ÚVZ SR boli realizované len čiastočne. Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 boli pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu od apríla 2020 presunutí na oddelenie epidemiológie, kde vykonávali činnosti, ktoré súviseli so zabezpečovaním protiepidemických opatrení v ohniskách nákazy a zabezpečovaním poradenstva prostredníctvom telefonической linky.

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Jedná sa o medzioborovú úlohu. Na plnení tejto úlohy sa podieľajú okrem oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu aj ostatné oddelenia RUVZ so sídlom v Nitre (oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva oddelenie hygieny výživy a oddelenie hygieny detí a dorastu).

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V zmysle metodického pokynu ÚVZ SR sa oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zapojilo do medzinárodného dotazníkového prieskumu M-POHL „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 HLS19“. Prieskum bol zameraný na zisťovanie zdravotnej gramotnosti obyvateľstva Slovenskej republiky a realizoval sa v rámci medzinárodnej porovnávacej štúdie (M-POHLO: Monitoring of personal and Organizational Health Literacy), ktorý sa uskutočňoval v niekoľkých krajinách Európskeho regiónu WHO. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Celkový počet respondentov bol 68 osôb. Na získanie údajov bol použitý anonymný dotazník. Údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do programu Excel. Kompletná databáza bola odoslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V 1.štvrtroku 2020 boli zrealizované celkovo 4 zdravotne výchovné aktivity zamerané na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu. Problematike zvýšenia pohybovej aktivity bolo venovaných celkovo 4 zdravotne výchovných aktivít. V rámci činnosti Poradne zdravia sme vykonávali odborné poradenstvo pre klientov s nadváhou. Všetky aktivity boli zamerané na monitorovanie výskytu obezity u jednotlivých klientov, u ktorých boli realizované antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia. Klientom boli poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, dodržiavanie správneho pitného režimu a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovat' a znížiť zdravotné riziká.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Program CINDI sa dlhodobo realizuje na individuálnej a skupinovej úrovni prostredníctvom Poradne zdravia formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť odborné poradenstvo a nefarmakologickú intervenciu. V prípade závažného problému sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. V roku 2020 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo za štandardných podmienok 43 klientov.

MUDr., Mgr. Katarína Tináková, MPH, MHA
regionálna hygienička

RÚVZ Nové Zámky

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V).

Priorita (A):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (B):

- Oddelenie zabezpečovalo kontrolu kvality pitnej vody na území okresu Nové Zámky. Počet odobratých vzoriek pitnej vody: preverovací monitoring 14 vzorky pitnej vody, kontrolný monitoring 89 vzoriek vody, štátny zdravotný dozor 13 vzoriek pitnej vody. Vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

- Informácie o kvalite pitnej vody sú zverejňované na webovom sídle úradu.

- Počas letnej turistickej sezóny oddelenie zabezpečovalo odbery vzoriek vody na kúpanie z bazénov umelých otvorených kúpalísk a prevádzok wellness, vybavených atrakciami, na prítomnosť baktérií rodu Legionella. Počet odobratých vzoriek bazénových vôd:

TK I Štúrovo: 4 vzorky

TK Štúrovo wellness: 3 vzoriek

TK Nové Zámky: 3 vzorky

TK Podhájska: 2 vzorky

TK Podhájska wellness: 0

TK Tvrdošovce: 1

Palárikovo wellness: 0

Podhájska morská sprcha: 1 vzorka.

Spolu bolo odobratých 13 vzoriek, vo vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

-V rámci aktivity „Monitoring vzoriek životného prostredia (voda, stery) sa zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou bolo odobratých zo zariadenia sociálnych služieb „VEK NÁDEJE Zariadenie sociálnych služieb Nové Zámky Šoltésovej ul.č.2, Nové Zámky“:

- 6 vzoriek vody, z toho 5 vzoriek teplej úžitkovej vody a 1 vzorka pitnej vody na minimálny rozbor+prítomnosť baktérií rodu Legionella

- 5 vzoriek sterov, z toho 2x vodovodný kohútik, 3x sprchová hlavica+hadica.

Prítomnosti baktérií rodu Legionella nebola zistená.

Priorita (C):

-V rámci plnenia aktivity kontrola rezíduí pesticídov v potravinách a v detskej výžive v Slovenskej republike **oddelenie hygieny výživy** vykonalo odber 3 vzoriek detskej výživy na vyšetrenie prítomnosti pesticídov, vyšetrenie vzoriek zabezpečil ÚVZ SR Bratislava.

Priorita (D):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (E):

V rámci stanoviska k oznámeniu o začatí obstarávania Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja bol obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie upozornený na nutnosť zaoberať sa technickými opatreniami, ktoré súvisia so zmenou klimatických pomerov, ktorá sa prejavuje aj na území NSK, negatívne vplyva na zdravie obyvateľov kraja (povrchový odtok zrážkových vôd, nízka a vysoká zeleň, znižovanie podielu spevnených plôch v intraviláne sídelných útvarov, agrotechnické opatrenia...).

Priorita (F):

-V rámci plnenia priority monitoring a kontrola hygienických požiadaviek na pieskoviskách zabezpečilo **oddelenie hygieny detí a mládeže** odber vzoriek z troch verejných pieskovísk

a troch pieskovísk materských škôl, vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre. Nebola zistená prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií, Salmonella sp., geohelminčov (vajíčka, larvy).

Priorita (G):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita nad rámec definovaných priorít Ostravskej deklarácie:

- Informácia o škodlivých účinkoch UV žiarenia v súvislosti s návštevou solárií sú uvedené na webovom sídle úradu.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

V rámci kolaudačných konaní vodohospodárskych stavieb bola vykonaná kontrola dokumentácie materiálov, ktoré boli pri stavbách použité a prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou. Kontrola bola vykonaná v rámci 5-tich kolaudačných konaní, predkladaná dokumentácia je neúplná a vo väčšine prípadov sa uvedenou problematikou nezaobera.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V rámci plnenia úlohy pracovníci oddelenia zabezpečili odber 15 vzoriek vody na vyšetrenie na prítomnosť triazínových pesticídov s dôrazom na atrazín. Vzorky boli odobraté z verejných vodovodov, napojených na obecné vodné zdroje (5 vzoriek - Chľaba, Dubník-Mikuláš, Dvory nad Žitavou, Jatov, Rastislavice), z významných vodných zdrojov pitnej vody v okrese (7 vzoriek - DSS Chľaba-Kováčov, Dubník-Mikuláš farma dojníc, Dvory nad Žitavou farma dojníc, Rastislavice-bytovka, Rastislavice-reštaurácia, Nové Zámky-Novofruct 2 zdroje) a z verejného vodovodu, napojeného na diaľkovod Gabčíkovo (3 vzorky-Štúrovo, Šurany, Nové Zámky). Vyšetrenie vzoriek zabezpečil ÚVZ SR Bratislava s negatívnym výsledkom

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Rozšírenie siete sa netýka okresu Nové Zámky, v súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľa.

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

- Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečného programu je

zapojených 25 materských škôl a 26 základných škôl. do projektu školské ovocie je zapojených 30 materských škôl a 31 základných škôl.

- V predškolských a školských zariadeniach v rámci ŠZD prebieha prednášková činnosť o zdravom stravovaní a kontrola používaných surovín na prípravu stravy pre deti.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Prebiehalo počas výkonu ŠZD na tému: Zdravé stravovanie, prevencia obezity v dňoch 26.2.2020 – Materská škola, Kmeťovo , 26.2.2020 - Materská škola, Maňa, 1.7. – Materská škola, Mužla a 3.12. – Materská škola, Lipová.

4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november.

V mesiacoch máj a jún bol odobratý piesok z verejných pieskovísk v Nových Zámkoch (Výpalisko, Ul. G. Bethlena a Čerešňová ulica) a v MŠ Hul, Vlkaš a Bánov, Ul. kpt. Nálepku. V mesiacoch júl až november bol piesok odobratý v MŠ Mužla, MŠ Lipová ul., Štúrovo, MŠ Széchenyiho ul., Nové Zámky, MŠ Palárikovo, MŠ Bitúnková ul., Nové Zámky a z verejných pieskovísk v meste Štúrovo na Záhradníckej ul., Športovej ul. a v Družstevnom rade. Vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie neboli potrebné, nakoľko všetky laboratórne výsledky zodpovedali požadovaným laboratórnym parametrom pre piesok.

4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov v MŠ a v ZŠ.

Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v SR a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež nebolo možné vykonať zber a hodnotenie jedálnych lístkov v materských školách v stanovených mesiacoch (marec a máj). Po konzultácii krajských odborníkov pre odbor HDM sa realizácia úlohy prekladá na jarné obdobie roka 2021.

4.4. Úrazy u detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Projekt sa realizuje v spolupráci s príslušnými pracovníkmi oddelení traumatológie a ambulancie traumatológie FNsP Nové Zámky. K 31.12.2020 bolo vyzbieraných 36 dotazníkov, ktoré boli následne spracované a zaslané NCZI.

Národný akčný plán na kontrolu tabaku.

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Monitoring zaočkovanosti detí v materských školách

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch na základe požiadavky Úradu komisára pre deti spolupracuje pri zbere údajov o zaočkovanosti detí navštevujúcich predškolské zariadenia v okrese. Údaje za šk. rok 2020/2021 boli v mesiaci november 2020 zaslané na Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 944, z tohoto počtu vykonáva rizikové práce 396 žien. V priebehu roka 2020 mierne klesol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, vykonali sa opatrenia na elimináciu rizikových faktorov v pracovnom prostredí alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 488/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v súlade s Vyhláškou č. 91/2018 Z. z. boli vyhlásené v 6 prípadoch. Zrušenie rizikových prác na žiadosť prevádzkovateľa firmy bolo vykonané v 4 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kladol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 2 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinností zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Na pracoviskách sme použili 77 kontrolných listov (ďalej KL) informovanosti zamestnancov pri práci v hluku (41 KL), pri práci s chemickými faktormi (28 KL), pri práci so zobrazovacími jednotkami (4 KL) a pri práci s bremenami (1 KL).

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín v poľnohospodárstve sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2020 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme vydali v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 - od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov a NV SR č. 301/2007 Z.z.

V zdravotníctve sa v okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík a vo FNŠP Nové Zámky: oddel. klinickej onkológie a FNŠP Nové Zámky: 3 onko ambulancie - podávanie cytostatík. Ďalej na oddelení patológie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch a na oddelení centrálnej sterilizácie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 87 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme dve pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to : AT STAVBY, s.r.o. so sídlom Komárňanská cesta 3 Nové Zámky a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy Nikin, s.r.o. 946 54 Bajč č. 78, ASTANA, s.r.o. so sídlom Scherffelova 1364/28 Poprad, KOMSTAV STRECHY s.r.o. so sídlom Súbežná 75 Komárno, NIKIN s.r.o.

so sídlom Bajč 78, Strešné centrum Tomáš Molnár s.r.o. so sídlom Vonkajší rad 3963 Sereď a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác z Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta č. 52 Bratislava. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriéry. Ďalej každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva. Ďalej nám firmy zasielajú oznámenia o začatí činnosti týkajúcej sa likvidácie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v mesiaci október 2020 sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočnil ako každý rok deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, so sídlom v Nových Zámkoch vykonali štátny zdravotný dozor na 7 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na 2 už existujúcich chránených pracoviskách. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 7 rozhodnutí a 11 písomných stanovísk na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 22 pracovníkov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to : administratívne práce, monitorovanie kamerového systému, obchodnú činnosť, informátor/vrátnik a strážna služba. Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Oddelenie hygieny výživy

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

Plnenie: Bolo odobratých : z uzavretého typu spoločného stravovania **4 vzorky pokrmov (1 obedové menu)** z otvoreného typu spoločného stravovania **4 vzorky pokrmov (1 obedové menu)** . Obsah soli vo vzorkách neprekročil odporúčané- predpísané hodnoty.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre

dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

Etapy riešenia

1. etapa: zber a analýzy 40 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah 43 etapa: analýza a vyhodnotenie obsahu 111 pesticídov-analytov, čo zodpovedá výberu podľa Nariadenia Komisie č. 2018/555 z 9. apríla 2018 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2020.

Plnenie : Boli odobraté **3 vzorky** dojčenskej výživy . Vzorky vyhovovali podmienkam zdravotnej nezávadnosti.

7.9 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská

NRC pre *Vibrionaceae* pri RÚVZ so sídlom v Komárne, RÚVZ so sídlom v Poprade, Ústav mikrobiológie LF SZU, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ zhodnotiť riziko výskytu patogénnych vibrií v potravinách

Anotácia

Moderné trendy v stravovaní (konzumácia sushi, ustríc, surových, polosurových a sušených rýb, darov mora a iných) prinášajú častejší kontakt populácie s potravinami, kde sa patogénne vibriá prirodzene nachádzajú a môžu byť zdrojom rôznych gastrointestinálnych ochorení.

V súvislosti s týmito predpokladmi sa zhodnotí riziko výskytu baktérií z čeľade *Vibrionaceae* v rizikových potravinách. Z izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Tento súbor sa bude ďalej analyzovať z hľadiska toxinogenity a virulencného potenciálu genotypovými a fenotypovými metódami a overí sa na ňom použiteľnosť niektorých metód molekulárnej epidemiológie/molekulárnej biológie.

Získané výsledky zhodnotia riziko výskytu vibrióz z potravín v súvislosti s modernými trendmi v stravovaní.

Cielená genotypová a fenotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

Etapy riešenia :Projekt je rozvrhnutý dlhodobo s požadovaným vyhodnocovaním

Plnenie :Bolo odobratých **8 vzoriek** rýb a plodov mora a zaslaných na vyšetrenie do laboratória RÚVZ Komárno. **1 vzorka nevyhovovala** pre prítomnosť *Vibrio parahaemolyticus*.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje ako garant na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR .

Sledovanie mykotoxínov v potravinách pre dojčatá a malé deti – odobratých 6 vzoriek .

Sledovanie pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti -odobraté 3 vzorky

Sledovanie rezíduí antibiotík v mäsových výrobkoch –odobraté 2 vzorky

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcinálne reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2020 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2018 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 97,3%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2018 proti PCV bolo vykonané na 97,2%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2013) bolo vykonané na 96,0%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2006) bolo realizované na 98,2%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníku 2017 vykonané na 97,3% a v ročníku 2018 na 95,9%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2007 na 97,7% a v ročníku narodenia 2008 na 97,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 92% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 95%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 5 kontaktov chorých na VHB, 31 kontaktov nosičov HBsAg, u 490 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 26 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Odporúčané očkovanie proti VHA u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom bolo vykonané v ročníku 2017 na 31,3% a v ročníku 2018 na 28,6%. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 960 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 87,3%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 234 osôb a zaočkovanosť dosiahla 21,3%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 834 detí, z toho 107x proti Kliešťovej encefalitíde, 57x proti Chrípke, 18x proti VHA, 30x proti Meningokokovej meningitíde, 0x proti iným infekciám vyvolaným *S.pneumoniae*, 352x proti Rotavírusovým infekciám, 22x proti Ovčím kiahňam, 242x proti HPV infekcii a 6x proti Tuberkulóze.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014–2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2019. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNsP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie

o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2020 bolo zaznamenaných 6471 ohnisk infekčných ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2020 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 29084 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2020 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochranu zdravia. V priebehu roka 2020 bolo prešetrených 417 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 67 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a na kontrolu fajčenia. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 323 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 30 vzoriek zo sterilného materiálu, 143 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 123 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 27 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 75 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 197 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 32 chorobopisov a 8 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. V rámci Európskej surveillance Clostridium difficile bolo prešetrených 62 infekcií. V súvislosti s pandemickým výskytom vírusu SARS-Cov-2 v Číne a niektorých štátoch Európy bola dňa 6.03.2020 v kinosále FNsP Nové Zámky vykonaná odborná prednáška pre pracovníkov FNsP. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2020 sa zasadnutie komisie, ktorú organizovala FNsP uskutočnilo dňa 28.02.2020. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme

v priebehu roka 2020 ako uspokojivú. Ku dňu 5.05.2020 bola FNŠP informovaná o príprave 12. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. Na základe pandemického výskytu COVID-19 vyhlásenej dňa 11.03.2020 generálnym tajomníkom SZO a vyhlásením mimoriadnej situácie na území SR vládou Slovenskej republiky, sa dňa 26.03.2020 a 23.09.2020 uskutočnilo rokovanie Bezpečnostnej rady okresu Nové Zámky, na ktorom sa zúčastnil MUDr. Benko. Taktiež sa vedúci oddelenia epidemiológie pravidelne zúčastňoval zasadania Krízového štábu FNŠP Nové Zámky, ktorá riešila na svojich zasadnutiach prijímanie aktuálnych preventívnych a represívnych opatrení, v súvislosti s pandémiou COVID-19.

6/6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2020 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, z iných enterálnych vírusov bol potvrdený 1x Echo vírus č. 7.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchyľnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou

realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity v oblasti zdravotno-výchovných aktivít boli realizované na Špeciálnej ZŠ Nové Zámky, odborná prednáška „Prevencia HIV/AIDS“ pre 21 žiakov 8. a 9. ročníka, a na ZŠ Mostná v Nových Zámkoch pre 32 žiakov 9. ročníka školy. Za oddelenie epidemiológie RÚVZ bolo zrealizované vyhodnotenie aktivít RÚVZ v rámci úlohy NPP HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 za rok 2019. Ako i vyhodnotenie úlohy č. 6.7 Prevencia HIV/AIDS pre RÚVZ v Košiciach. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v troch prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. Obder krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, na základe požiadavky občanov vykonaný v roku 2020 nebol.

6/8 Úloha – poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosť populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovaní, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiadúcich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2020 poradenskú činnosť ohľadom očkovaní pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovaní, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovaní a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovaní a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6/9 Úloha – Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania - Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovaní. Dotazníkový prieskum s edukáciou nebol n priebehu roka 2020 realizovaný, z titulu pandemického výskytu ochorenia COVID-19.

Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance COVID-19

- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

Podpora zdravia a výchova k zdraviu

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia a výchova k zdraviu je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním výchovy k zdraviu ako nástroja podpory zdravia je ponímanie zdravia ako zdroja pre každodenný život. Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia a výchova k zdraviu zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO a úloh vyplývajúcich z Národných programov a akčných plánov.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovat' obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Mimoriadna situácia COVID-19

OPZVZ sa aktívne podieľalo s oddelením epidemiológie od 11.marca 2020 (vyhlásením pandémie ochorenia COVID – 19 generálnym riaditeľom WHO a následne vyhlásením mimoriadnej situácie na území SR vládou SR dňom od 12.marca 2020) na riešení aktuálnej epidemiologickej situácie pri výskyte ochorenia COVID-19 v okrese. Pracovníci plnili opatrenia vydávané ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, zabezpečovali ich kontrolu v jednotlivých oblastiach, poskytovali telefonické poradenstvo ohľadom ochorenia COVID-19, aktívne vyhľadávali kontakty s osobami s podozrením resp. potvrdeným prípadom COVID-19 a podieľali sa na epidemiologickom vyšetrení suspektných prípadov koronavírusovej infekcie. Núdzový stav sa skončil 13. júna 2020, no vyhlásená mimoriadna situácia trvá naďalej. V septembri roku 2020, prišlo k postupnému zhoršovaniu epidemiologickej situácie na Slovensku a druhá vlna pandémie po letných mesiacoch prispela k sprísneniu opatrení a k zatvoreniu niektorých škôl. Od 12.10.2020 výuka žiakov druhého stupňa ZŠ a stredných škôl prebiehala dištančnou formou vzdelávania - online. Plnenie úloh, programov a projektov OPZVZ bolo ovplyvnené uvedenou situáciou – COVID-19, na základe ktorej došlo k množstvu obmedzení, ktoré výrazne ovplyvnili ich plnenie.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou a úlohy vyplývajúce z Národných programov a Národných akčných plánov:
 - 1x prednáška „Prevencia žltacky typu A“
 - 3x prednáška „Prevencia AIDS“
 - 3x prednáška „Prevencia rakoviny hrubého čreva“
 - 2x beseda „Prevencia rakoviny prsníka“
- v miestnych masmédiách a na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili články a propagáciu svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň obezity“ „Svetový deň bez tabaku“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“, a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so štátnym, verejným, súkromným a tretím sektorom podľa možností ovplyvnených mimoriadnou situáciou COVID-19.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku podpory zdravia a výchovy k zdraviu v Poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Ciel': Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCOPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCOPZ antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia: spolu bolo realizovaných 144 antropometrických meraní, 0 biochemických a 16 somatických vyšetrení. Z toho bolo 16 vyšetrení výšky, 16 vyšetrení váhy, 16 vyšetrení BMI, 16 vyšetrení obvodu pása a bokov, 16 vyšetrení WHR, 16 vyšetrení WHtR, 16 vyšetrení % celkového tuku, 16 vyšetrení kostrového svalstva a bazálneho metabolizmu, biochemické vyšetrenia neboli realizované a 16 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V roku 2020 vyšetrenia na základné somatické, antropometrické a biochemické parametre Reflotronom (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, triglyceridy, krvný tlak a pulz, výška, váha, obvod pása, bokov, BMI na základe telesnej výšky a hmotnosti, WHR, WHtR, % celkového tuku tukomerom, bazálny metabolizmus) v rámci Testu zdravé srdce neboli realizované.

Mimo testu zdravé srdce bolo vyšetrených 17 klientov, z antropometrických meraní bolo realizovaných 16 vyšetrení výšky, 16 vyšetrení váhy, 16 vyšetrení BMI, 16 vyšetrení obvodu pása a bokov, 16 vyšetrení WHR, 16 vyšetrení WHtR, 16 vyšetrení % celkového tuku, kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu; biochemické vyšetrenia neboli realizované; ďalej bolo 16 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V rámci Svetového dňa obezity bolo vyšetrených 16 klientov (výška, váha, obvod pásu, WHR index, WHtR, BMI, viscerálny tuk, podiel kostrového svalstva a tuku v tele, bazálny metabolizmus váhou Omron, tlak krvi a pulz.

Telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia a bolo poskytnuté 1-krát.

Odborné poradenstvo s konzultáciami bolo poskytnuté 16-krát.

- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./ a v prípade záujmu aj mimo vyhradených ordinačných hodín v priebehu dňa.
- V priebehu mimoriadnej situácie COVID-19 bolo poskytovanie služieb verejnosti v značnej miere obmedzené, informácie sa poskytovali telefonicky.

V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek (spolupráca s FNsP Nové Zámky):

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o možnosti poradenstva v tehotenstve, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa;

- podľa záujmu realizujeme v spolupráci s oddelením epidemiológie besedy a prednášky pre matky na tému očkovania a zdravého životného štýlu.

V rámci základnej poradne zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníkymi i nezdravotníkymi organizáciami

Ad 3 : Plnenie harmonogramu realizačných programov a projektov na podporu zdravia. Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

OPZVZ sa zapája do jednotlivých programov a projektov NPPZ, Národného programu starostlivosti o deti a dorast, Národného programu aktívneho starnutia, Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom, Národný akčný plán v prevencii obezity, Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie a priebežne sme ich plnili aj v spolupráci s inými oddeleniami (odd. HDM, odd. HV, odd.epidemiológie), pričom sú využívané najmä skupinové a hromadné formy zdravotno-výchovného pôsobenia. (prednášky a články). Ak si to projekt vyžaduje vykonávame dotazníkové prieskumy, vyšetrenia antropometrických a biochemických ukazovateľov. Zdravotno-výchovná osвета sa realizuje aj v rámci organizovania svetových a medzinárodných dní.

V priebehu roka bola realizácia zdravotno-výchovných aktivít v značnej miere ovplyvnená mimoriadnou situáciou COVID-19.

- Zapojili sme sa do programu CINDI, organizovania svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň obezity“, „Svetový deň bez tabaku“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi; „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“
- s oddelením epidemiológie OPZVZ participovalo pri riešení mimoriadnej situácie COVID-19;
- „**Školský program**“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam v roku 2020 nebol realizovaný.
- Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku v oblasti stomatohygieny oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením HDM sa počas „Svetového dňa ústneho zdravia“ z dôvodu mimoriadnej situácie nerealizovalo.
- Plnenie **Národného akčného plánu v prevencii obezity** sa realizovalo v rámci „Svetového dňa obezity“, ktorý bol realizovaný vo vybranej lekárni Benu v Nových Zámkoch pre spolu 16 klientov. Hlavným zámerom tejto aktivity bola edukácia verejnosti o problematike rizík nadváhy a obezity. Aktivity boli zamerané na poradenstvo v oblasti výživy a prevencie nadváhy a obezity, poskytnutie analýzy ľudského tela váhou OMRON,

stanovenie BMI hodnoty, poskytnutie informácií vhodného spôsobu stravovania a spôsobu života daného klienta, poskytnutie zdravotno- výchovných materiálov – letátov a brožúr o obezite a stravovacom režime. Klientom boli odmerané hodnoty výška, váha, obvod pásu, WHR index, WHtr, BMI, viscerálny tuk, podiel kostrového svalstva a tuku v tele, bazálny metabolizmus váhou Omron a meranie tlaku krvi a pulzu. Namerané hodnoty boli zaznamenané do priloženého elektronického formulára a odoslané na štatistické spracovanie.

- Plnenie úlohy č.5.1.1 **Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity** na roky 2017 – 2020 (NAPPPA), zameranej na sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi súvisí s objektivizáciou antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotením telesnej zdatnosti a držaním tela. Cieľom je taktiež edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy. Cieľovou skupinou sú študenti stredných škôl a gymnázií z prvej etapy realizovanej v roku 2018 v celkovom počte 76 študentov aj s dotazníkovým prieskumom životného štýlu. Projekt v roku 2020 nebol realizovaný z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie.
- **Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia** zamerané na podporu zdravšieho a kvalitnejšieho života pre ľudí v staršom veku neboli realizované, z dôvodu mimoriadnej situácie COVID-19. OPZVZ poskytovalo telefonické poradenstvo súvisiace s mimoriadnou situáciou pre tieto zariadenia a informovalo o aktuálnych usmerneniach vydaných hlavným hygienikom SR pre ZSS z dôvodu zabezpečenia ochrany klientov a personálu v zariadeniach sociálnych služieb. Propagáciu „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sme realizovali uverejnením informačného materiálu - na webovej stránke úradu s názvom „Mozog, čo mu škodí a čo prospieva“ a distribúciou prezentácie do zariadení sociálnej starostlivosti a domovov dôchodcov;
V rámci mesiaca október Mesiac úcty k starším boli poskytnuté Domovom dôchodcov a Zariadeniam pre seniorov v Nových Zámkoch propagačné ZV materiály so zameraním na ochorenie Covid-19, uverejnenie letáku „Seniori a ochorenie Covid-19“ na webovej stránke úradu a distribúcia letáku v rámci Mesiaca úcty k starším do zariadení sociálnej starostlivosti.
- Súčasťou plnenia **Akčného plánu realizácie národnej protidrogovej stratégie SR** je realizácia protidrogových aktivít zameraných na primárnu prevenciu drogových závislostí; propagácia „Svetového dňa bez tabaku“ a „Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ bola v značnej miere ovplyvnená mimoriadnou situáciou jej zabezpečenie sa realizovalo prostredníctvom webovej stránky RÚVZ uverejnením článku „Spoločne proti drogám“.
V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v 1. polroku 2020 poskytli telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia 1-krát.
- Plnenie **Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR**, ktorých cieľom je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovednému správaniu sa obyvateľstva a k zvyšovaniu informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch užívania návykových látok, sa realizuje zdravotno – výchovnou osvetou s prednáškami na základných a stredných školách, ktoré sa tento rok nerealizovalo z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie Covid -19.
Realizovalo sa plnenie úlohy č.5 aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020:

Úlohou je vypracovanie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Cieľom je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory prostredníctvom dotazníkového prieskumu na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. Prieskumný súbor tvorí vzorka respondentov z pohľadu pohlavia a 5 ročných vekových skupín (15-19 roční, 20-24 roční, 25-29 roční) a bol realizovaný podľa metodického usmernenia.

Otázky do dotazníka boli použité z *Dotazníka o vplyve zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti*, ktorý bol použitý pri realizácii prierezovej štúdie o vplyve a dopade zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti v roku 2015. Porovnaním otázok bude zároveň možnosť hodnotiť zmenu v postoji respondentov s časovým odstupom 5 rokov.

Spolu bolo za RÚVZ Nové Zámky vybratých 66 respondentov, z toho 35 mužov a 31 žien podľa jednotlivých vekových kategórií. Údaje z dotazníka boli spracované elektronicky vo vyplnenej šablóne.

- Projekt podporujúci zdravú výživu detí s názvom „**Viem čo zjem**“, ktorý je projektom celosvetového programu Nestlé Healthy Kids, s celoslovenskou pôsobnosťou sa tento rok nerealizoval.

V rámci projektu podporujúceho zdravú výživu detí s názvom „Viem čo zjem“ v roku 2020 neboli realizované prednášky na tému „Hygiena potravín“ z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie. Vybrané školy za okres boli kontaktované, termíny boli preložené na jar 2021, zároveň bol školám zaslaný materiál - individuálne vytvorená prezentácia na tému „Hygiena potravín“.

- Dotazníkový prieskum Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR v roku 2020 v súvislosti s **Národným programom podpory zdravia** nebol realizovaný.
- **Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 M-POHL (HLS19)** – medzinárodný dotazníkový prieskum je zameraný na tému zdravotného uvedomenia, čo je schopnosť mať prístup, porozumieť, posúdiť a použiť informácie týkajúce sa zdravia za účelom posudzovania a rozhodovania sa v každodennom živote človeka v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou, prevenciou ochorení a podporou zdravia. Uskutočňuje sa vo väčšine európskych krajín, a jeho cieľom je opísať a porovnať úroveň zdravotného uvedomenia, a poskytnúť tak informácie pre tvorbu zdravotnej politiky. Prieskum sa začal 22.júna a končí 14.septembra 2020, s celkovým počtom 61 respondentov pre okres Nové Zámky, ktorí budú vybraní podľa vekovej štruktúry a pohlavia. Získané informácie z dotazníka boli spracované elektronickou formou.
- V nadväznosti na schválené **Akčné plány Národného onkologického programu**, zvlášť Akčný plán 1, ktorý sa týka primárnej prevencie, ktorá je súčasťou nadrezortnej zodpovednosti za predchádzanie ochoreniam v spoločnosti bola realizovaná edukácia v prevencii onkologických ochorení. Aktivity boli zahájené v mesiaci február – v nadväznosti na Svetový deň boja proti rakovine s tematikou prevencie rakoviny prsníka a prevencie rakoviny hrubého čreva a konečníka, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch rakoviny a o možnostiach prevencie a zásadách zdravého životného štýlu. Cieľové skupiny pre problematiku rakoviny prsníka boli dievčatá/SŠ (s celkovým počtom 30 dievčat na SZŠ v Nových Zámkoch) - prednáška „Prevencia rakoviny prsníka“ a pre problematiku rakoviny hrubého čreva a konečníka bola populácia v produktívnom veku 40+ (s celkovým počtom 45 – diaľkoví študenti, učitelia na škole, pracovníci úradov) – prednáška „Prevencia rakoviny hrubého čreva“. Zdravotno – výchovné aktivity boli zamerané na edukáciu s prezentáciou a diskusiou s využitím

zdravotníckeho modelu prsníka a hrubého čreva. Na záver bol predložený dotazník získaných vedomostí a postojov v rámci monitorovania efektivity aktivít u cieľových skupín.

- Na tému prevencie žltacky typu A bola realizovaná 1x prednáška pre žiakov špeciálnej ZŠ v Nových Zámkoch (spolu 31 žiakov).
- Na tému prevencie ochorenia AIDS bola pre žiakov špeciálnej ZŠ v Nových Zámkoch (spolu 21 žiakov) 1x prednáška a 2x prednáška pre žiakov ZŠ (9. roč.) v Nových Zámkoch (spolu 32 žiakov).
- Poradňa zdravia v rámci **programu CINDI** vykonávala vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a individuálne poradenstvo u klientov.
Na základe informácie, ktorá bola poskytnutá Kanceláriou WHO, prostredníctvom ÚVZ SR zo dňa 9.12.2020 v súčasnosti WHO nepovažuje program CINDI za naďalej aktívny. Na základe tejto informácie je odporúčané využívať aktuálnu agendu WHO Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013-2020.
- Podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá, taktiež aj prostredníctvom webových stránok;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva.

Ad 4: Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ, projekty WHO a projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- Spolupracovali sme so všeobecnými lekármi okresu ďalej so štátnymi orgánmi, organizáciami i dobrovoľnými združeniami pri riešení danej problematiky.
- V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v prípade záujmu obyvateľov poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia, v roku 2020 bolo poskytnuté v rámci linky pomoci na odvykanie od fajčenia 1- krát;
- OPZVZ a PCOPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v oblasti zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.
- OPZVZ v priebehu roka 2020 v značnej miere participovalo s oddelením epidemiológie pri riešení mimoriadnej situácie COVID-19.

MUDr. Juraj Benko
regionálny hygienik
generálny tajomník služobného úradu

RÚVZ Považská Bystrica

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií,
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií,
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Riešenie

V roku 2020 bolo v prevádzke 21 zariadení solárií s celkovým počtom 31 opaľovacích prístrojov, z toho v okrese Považská Bystrica 7 prevádzok s 12 opaľovacími prístrojmi, v okrese Púchov 5 prevádzok s 8 opaľovacími prístrojmi a v okrese Ilava 9 prevádzok s 11 opaľovacími prístrojmi. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 8 zariadeniach so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek v prevádzke a kontrolu vykonávania objektivizácie UV žiarenia.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2020 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3734 exponovaných zamestnancov, z toho 810 žien.

Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 117.

Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 3113 zamestnancov. 71 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 24 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 145 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 41 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 17 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 22 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 211 pracovníkov. 90 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2560 exponovaných pracovníkov, z toho 2300 v 3. kat. a 260 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1461 pracovníkov (z toho 1225 v 3. kategórii a 236 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 1122 pracovníkov (z toho 905 v 3. kat. a 217 v 4. kat.) a chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam je exponovaných spolu 526 pracovníkov (z toho 370 v 3. kat. a 156 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 578 pracovníkov (záťaž teplom - 466 pracovníkov a 112 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 185 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - dynamickej je exponovaných 22 pracovníkov v 3. kat., DNJZ je exponovaných 131 pracovníkov v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 13 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 7 zamestnancov. 102 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 17 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu je vystavených 7 pracovníkov v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2019 došlo k poklesu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 163 pracovníkov.

Uvedené súvisí predovšetkým so situáciou ohľadom pandémie ochorenia COVID-19, obmedzením výroby z dôvodu poklesu objednávok, nedodania komponentov atď. a tým súvisiace znižovanie počtu pracovníkov.

Okrem toho boli niektoré práce vyradené z tretej resp. štvrtej kategórie z dôvodu zániku

spoločnosti alebo z dôvodu prehodnotenia zaradenia prác do príslušnej kategórie na základe nových meraní a posúdenia rizík:

Vývoj Martin, a.s., Martin, prevádzka Dubnica nad Váhom - úplné zrušenie prevádzky

Pilamus, spol. s r.o., Dohňany - zrušenie prevádzky.

RIBE Slovakia, k.s., Nitra, prevádzka Dubnica nad Váhom - vyradenie niektorých prác z tretej kategórie na základe nových meraní (hluk).

PARTNER PROGRES, s.r.o., Považská Bystrica - práce sú vykonávané pre iného zamestnávateľa .

Milan Markovič - MiMark, Považská Bystrica - zníženie výroby o cca. 80 % a s tým súvisiace zníženie miery rizika.

Elastomer Solutions, s.r.o., Beluša - vyradenie práce ľadovača zo štvrtej kategórie z dôvodu vykonaných organizačných zmien a zníženia miery zdravotného rizika.

Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov - vyradenie práce inštruktora prevádzky mixing z tretej kategórie z dôvodu zníženia miery zdravotného rizika.

Nové rizikové práce boli vyhlásené v nasledovných spoločnostiach:

Výstavba vodných elektrární, s.r.o., Dubnica nad Váhom - nová výrobná spoločnosť - rizikový faktor chemické faktory, hluk, vibrácie.

ZTS VÝSKUM A VÝVOJ, a.s., Dubnica nad Váhom - nová výrobná spoločnosť - rizikový faktor chemické faktory, hluk, vibrácie.

STM POWER, a.s., Dubnica nad Váhom - nové rizikové práce - rizikový faktor chemické faktory, hluk, vibrácie.

Bonfiglioli Slovakia s.r.o., Považská Bystrica - nové zaradenie prác do tretej kategórie - rizikový faktor hluk.

RAMIL, s.r.o., Dulov - nová spoločnosť a nové rizikové práce - rizikový faktor hluk, chemické faktory, vibrácie.

ALMICHA, s.r.o., Záriečie - nová spoločnosť a nové rizikové práce - rizikový faktor hluk.

Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov - nové miešacie linky a obslužné činnosti zaradené do tretej kategórie - rizikový faktor - chemické faktory.

RONA, a.s. - nová riziková práca drevotokára - rizikový faktor hluk, vibrácie, chemický faktor - prach z tvrdého dreva - buk a práca sústružníka - rizikový faktor hluk.

EMT Púchov, s.r.o., Púchov - nová riziková práca - prevádzkový zámočník (rizikový faktor hluk).

Spanner SK, k.s., Považská Bystrica - nové pracovisko brusiareň - práca brusiča zaradená do tretej kategórie - rizikový faktor hluk a štvrtej kategórie - rizikový faktor vibrácie.

Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov - nové rizikové práce pri obsluhu miešacích liniek a obslužných činností zaradené do tretej kategórie - rizikový faktor - chemické faktory na základe nových meraní a posúdenia rizík.

IMC Slovakia, s.r.o., Šebeš'anová - nová práca vykonávaná obsluhou pieskovacej linky - ručné pieskovanie, práca je zaradená do tretej kategórie - rizikový faktor hluk, chemický faktor.

ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom - prehodnotenie zaradenia viacerých prác do príslušnej kategórie po vykonaných nových meraniach a posúdení rizika. Niektoré práce boli zaradené do 4 kategórie. Zároveň došlo k zmene názvov niektorých pracovísk (objektov, stredísk).

KN, s.r.o., Sverepec - nové rizikové práce - expozícia hluku, chemickým faktorom a vibráciám.

FUSO Industries Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica - nové rizikové práce - rizikový faktor - vibrácie a záťaž teplom.

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom nebol zaznamenaný významnejší rozdiel. Mierny nárast evidujeme v expozícii nadmernej záťaži teplom (zaradenie prác v spoločnosti FUSO Industries Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica) a vibráciám prenášaných na ruky (zaradenie prác v spoločnosti FUSO Industries Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica, Výstavba vodných elektrární, s.r.o., Dubnica nad Váhom, ZTS VÝSKUM A VÝVOJ, a.s., Dubnica nad Váhom, Ramil, s.r.o., Dulov, KN, s.r.o., Sverepec, STM POWER, a.s., Dubnica nad Váhom). Z hľadiska expozície ostatným rizikovým faktorom došlo skôr k poklesu počtu pracovníkov.

Celkovo bolo k 31.12. 2020 vydaných **34** rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.). Z toho **11** rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu straty platnosti rozhodnutia, nakoľko sa opatreniami vykonanými zamestnávateľom nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a práce naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie.

Povinnosť vypracovať a predkladať na RÚVZ informáciu o zdravotných rizikách na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie podľa § 30 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov si väčšina zamestnávateľov splnila, o čom svedčí počet predložených informácií o hodnotení rizík (spolu 114). V niektorých informáciách nie sú uvedené konkrétne opatrenia zamestnávateľa na zníženie rizika, ale len všeobecné opatrenia vyplývajúce z legislatívy - čistenie strojov, LPP, informovanosť pracovníkov, OOPP... Dokumenty boli vypracovávané v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

Za účelom znížovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona a jednotlivých nariadení vlády. Z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 a značného obmedzenia výkonu ŠZD oddelením PPLaT (všetci pracovníci OPPLaT sa podieľali na riešení epidemiologickej situácie a trasovaní kontaktov) bolo vykonaných 10 kontrol na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. resp. 4. kategórie. ŠZD bol zameraný na kontrolu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov; spôsobu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov vo vzťahu k práci; kontrolu náležitostí lekárskeho posudkov o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu; opatrení vykonaných na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia; kontrolu evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a dokumentácie vypracovanej zamestnávateľom v spolupráci s PZS (posudky o riziku a prevádzkové poriadky). Dozor bol vykonaný najmä na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie a pracoviskách, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnancov.

Overovanie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia prostredníctvom dotazníkov informovanosti pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia nebolo v roku 2020 realizované.

Expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia bola posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri hodnotení výsledkov posúdenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní

zaradenia prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

Z dôvodu nezabezpečenia posúdenia zdravotných rizík vo vzťahu k práci v zmysle zákona (spolu s inými porušeniami ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.) boli v správnom konaní uložené **2 pokuty** v celkovej sume **700 €**.

V roku 2020 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici predložený návrh na zaradenie prác do tretej kategórie s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž ani neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž.

Tiež neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie - rizikový faktor ionizujúce žiarenie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12.2020 bol z dôvodu situácie súvisiacej s pandemiou ochorenia COVID-19 (obmedzený výkon ŠZD, vyťaženosť všetkých pracovníkov OPPL podieľajúcich sa na riešení vážnej epidemiologickej situácie) vykonaný ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v spoločnosti Bel Power Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom, kde zamestnanci na viacerých pracoviskách spoločnosti používajú dvojzložkové lepidlo. Jednou zložkou je tvrdidlo - zmes je podľa predloženej karty bezpečnostných údajov klasifikovaná ako smrteľná pri vdýchnutí - pre obsah 2,2-iminodí(etán-1-amín) - H330 s obsahom 25 - 50%. Dozor bol tiež vykonaný na pracoviskách spoločnosti ZVS holding a.s., Dubnica nad Váhom, kde pracovníci manipulujú s toxickými a veľmi toxickými látkami pri výrobe zloží, pri plnení a striekaní striel. V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež splnenie povinnosti absolvovania aktualizácie odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

K 31.12. 2020 boli podané na posúdenie 2 návrhy na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z. (Bel Power Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom, ZVS holding a.s., Dubnica nad Váhom). V roku 2020 bol posudzovaný 1 návrh podaný v mesiaci december 2019. Na základe posúdenia predmetných návrhov boli vydané 3 súhlasné rozhodnutia.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené.

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. K 31.12. 2020 bolo na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici doručených 744 takýchto oznámení. Oznámenia sú v evidencii oddelenia HŽPaZ, ktoré nariaďuje výkon DDD. V roku 2020 bol prešetrovaný 1 podnet na výkon DDD v spoločnosti TATRA GOLD, s.r.o., Beluša. DDD vykonávala oprávnená osoba Ing. Milan

Pastierik - DERAZIN, Považská Bystrica na základe objednávky. Porušenia neboli zistené.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2020 evidujeme v programe ASTR celkom 526 zamestnancov z toho 23 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami. Do tohto počtu sú zaradení najmä pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania LOG Personal, s.r.o., Púchov a GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, GIMAX Logistics, s.r.o., LOG Support, s.r.o, LOG Komplex, s.r.o., ktorí sú exponovaní sadziám na pracoviskách spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov (spolu 490 z toho 16 žien), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne. V roku 2020 došlo k nárastu počtu pracovníkov exponovaných sadziám (o 88 pracovníkov viac) - nové linky na miešanie zmesí a zaradenie prác pri obsluhu miešacích liniek a ďalších obslužných prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulantnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie. Počet podaných dávok sa eviduje - v roku 2020 bolo podaných 7209 dávok.

Poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva tiež na súkromnej ambulancii neštátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet podaných dávok sa eviduje - v roku 2020 bolo podaných 319 dávok.

Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (18 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Práce zaradené do štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) evidujeme v spoločnosti RONA, a.s. v drevotokárskej dielni pri výrobe drevených foriem na výrobu skla (5 pracovníkov). Do druhej kategórie prác sú zaradené práce s expozíciou zlúčeninám šesťmocného chrómu pri chrómovaní v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica a práce na oddelení patológie NsP Ilava z hľadiska expozície formaldehydu.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom (expozícia karcinogénom pri výrobe zloží, plnení a striekaní striel), Bel Power Solutions, s.r.o., Dubnica nad Váhom (expozícia lepidlo s obsahom N,N-dimetyl-p-toluidín - v priebehu posudzovania návrhu bola uvedená látka nahradená).

V rámci posudkovej činnosti boli vydané 2 rozhodnutia (1 rozhodnutie pre spoločnosť ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom a 1 pre spoločnosť LUSIK TRADE, s.r.o., Beluša - rozhodnutie vydané na základe návrhu podaného a posudzovaného v mesiaci december 2020) podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku (v oboch prípadoch spolu s T+ látkami). Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou

chemickým faktorom pri práci.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2020 posúdených 91 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 15 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v stúpačkách bytových jadier
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z dymovodných rúr zo striech dvoch bytových domov určených na demoláciu
- 49 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy chatiek
- 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy prístavby
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy prístrešku pri rodinnom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy zvonice
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy materskej školy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy skladu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy ŽST - objekt útulku T. O. v obvode ŽS
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z plota pozemku pri rodinnom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odvoz azbestovocementovej strešnej krytiny uloženej na pozemku
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia azbestovocementovej strešnej krytiny z chaty
- 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia azbestovocementovej strešnej krytiny z rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia azbestovocementovej strešnej krytiny z obce
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - nelegálna skládka nebezpečného odpadu - likvidácia strešného eternitu zo strechy hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z izolačných dosiek z opláštenia skladovej haly
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odstránenie azbestovocementových platní umiestnených v kontajneri
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stropných dosiek z podhládov v suteréne resp. pivničných priestoroch bytového domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z interiérového obkladu v kanceláriách

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Roman Juríček - STRECHYRJA,

Lysá pod Makytou (8 návrhov), MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba (7 návrhov), Losstav, s.r.o., Streženice (25 návrhov), KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (4 návrhy), Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov (5 návrhov), TREMEX s.r.o., Nová Dubnica (2 návrhy), SD Gelnica, s.r.o. (4 návrhy), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (7 návrhov), Pro-stav, s.r.o., Trenčín (1 návrh), THERMKLIMA, s.r.o., Lipová (1 návrh), M-GAS, s.r.o., Trenčianska Turná (3 návrhy), ReTrash s.r.o., Kremnica (4 návrhy), ASTANA, s.r.o., Poprad (3 návrhy), Peter Michale, Nitrianske Rudno (1 návrh), ECOLIKVID, s.r.o., Folkušová (5 návrhov), Concret, s.r.o., Boleráz (1 návrh), AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava - mestská časť Nové Mesto (2 návrhy), E - RAN TZB, s.r.o., Bratislava (1 návrh), MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva (1 návrh), Jesika Pačajová - MARTBEST, Poprad (1 návrh), LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč (1 návrh), KvoBal s.r.o., Púchov (2 návrhy), STIM CORP, s.r.o., Trenčín (1 návrh), TM - Montinštala, s.r.o., Jelšovce (1 návrh), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme nasledovné spoločnosti, ktoré odstraňujú azbestový materiál: Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou, Losstav, s.r.o., Streženice, Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov, KAMON, s.r.o., Považská Bystrica, KvoBal s.r.o., Púchov, MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba.

V roku 2020 nebolo kontrolované dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

Na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo odstúpené Zelenou linkou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky podanie týkajúce sa azbestovej skládky. Nakoľko sa jednalo o fyzickú osobu bol uvedený podnet odstúpený na vecne príslušný orgán vo veci nakladania s nebezpečným odpadom - príslušná obec a okresný úrad životného prostredia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali v roku 2020 najmä edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov orientovanú na zvládanie pandémie ochorenia COVID-19, prijímanie protiepidemických opatrení, pomoc pri zabezpečovaní úzkych kontaktov.... Tiež boli nápomocní pri vypracovávaní pandemických plánov. Konzultácie boli poskytované najmä telefonicky alebo elektronicky prostredníctvom e-mailu. Spolu bolo poskytnutých minimálne 4032 konzultácií.

Vzhľadom na vyššie uvedené aktivity zamerané na podporu zdravia pri práci v pravom slova zmysle, či aktivity prostredníctvom poradní zdravia boli v roku 2020 vykonané len u zamestnancov hypermarketu TESCO Púchov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu, glukózy a triglyceridov v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 14 zamestnancov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európskej agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) vyhlásila pre roky 2020 -2022 kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020 – 2022“, ktorá je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou.

V roku 2020 nebol počas Európskeho týždňa BOZP vzhľadom na vyhlásený núdzový stav a vážnu epidemiologickú situáciu a vyťaženosť pracovníkov realizovaný deň otvorených dverí. Z rovnakého dôvodu nebola v roku 2020 po vzájomnej dohode realizovaná spoločná previerka s IP Trenčín

Informácie súvisiace s témou kampane boli zamestnávateľom poskytované najmä pri výkone štátneho zdravotného dozoru v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania, či pri zaradovaní prác do tretej, resp. štvrtej kategórie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade .

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2001 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia EK (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potraviny alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv.watercoolerov, pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

V roku 2020 nebol Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017- 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v :

ZSS verejné - 2 vzorky kompletného obeda (1. vzorka - polievka kyselica, XXL bravčový rezeň, steakové hranolky, 2. vzorka - polievka hubová s mrveničkou, restované kuracie mäso, cestovinový šalát s krémovým syrom).

ZSS závodné stravovanie – 1 vzorka kompletného obeda (polievka hrachová, provensálske kuracie mäso, dusená ryža).

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných pekárskych výrobkoch bola odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy RÚVZ Považská Bystrica odobratá na laboratórne vyšetrenie 1 vzorka pekárskeho výrobku (1 vzorka rožok biely). Výsledky laboratórných vyšetrení odobratých pekárskych výrobkov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

V roku 2020 nebol Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2020 nasledovné aktivity.

a) **Podpora zdravého štartu do života** - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- aktivity neboli v roku 2020 realizované.

b) **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov

- zistené, že deťom sú ponúkané v prevažnej väčšine sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny.
- prevažnú časť roka 2020 boli školské bufety zatvorené kvôli COVID -19.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

- Záujem o podávanie desiat je aj so strany rodičov nízky a počet stravníkov odoberajúcich desiatu pripravovanú školskou kuchyňou stále klesá. Školy neuvažujú o možnosti podávania desiat pre žiakov nakoľko to nie je pre školskú kuchyňu efektívne. Popri zavedení "obedov zadarmo" došlo v niektorých zariadeniach k zrušeniu podávania desiat, nakoľko sa zvýšil počet stravníkov na obedy.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR . V roku 2020 tieto aktivity realizované vzhľadom k mimoriadnej situácii COVID -149 realizované neboli.

- V roku 2020 bol projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity prejavovaný záujem z dvoch škôl v meste Považská Bystrica. Realizovaný vzhľadom k mimoriadnej situácii COVID - 19 zatiaľ nebol.

- väčšina školských jedální je zaradená do Školského programu, prostredníctvom ktorého žiaci a deti v predškolských zariadeniach dostávajú dotované ovocie (jablká, slivky, mandarínky,

ovocné šťavy a v malej miere bobuľové ovocie) a mlieko podávané v predškolských zariadeniach prevažne na raňajky a na základných školách k hlavnému pokrmu.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- výkon štátneho zdravotného dozoru je realizovaný v rámci možností personálneho obsadenia oddelenia podľa plánu kontrol.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- V pôsobnosti RÚVZ v Pov. Bystrici realizuje prípravu diétného stravovania jedna školská jedáleň pri Základnej škole v meste Považská Bystrica, kde majú možnosť prísť sa stravovať aj žiaci ostatných škôl v rámci mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- pitný režim je v materských školách zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody a čistá voda. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2020 neboli odobrané vzorky pokrmov ani rýchleho občerstvenia kvôli COVID - 19

- kontrolovať pestrosť stravy

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 25.08.2020.

- Poskytovanie konzultácií pre vedúce školských kuchýň v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

d) Podpora pohybových aktivít

Pracovníčky úseku Poradne zdravia sa aktívne podieľali na propagovaní zdravého životného štýlu a pohybovej aktivity v rámci uskutočnených prednášok.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Realizácia projektu prebiehala v období od marca do septembra 2020.

Celkovo bolo odobraných 20 vzoriek piesku a skontrolovaných bolo 20 pieskovísk, z toho 6 pieskovísk sa nachádzalo pri predškolských zariadeniach a 14 pieskovísk bolo v rámci občianskej vybavenosti v mestách Považská Bystrica, Púchov a Nová Dubnica.

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že 20 vzoriek piesku vyhovovalo vo všetkých sledovaných ukazovateľoch podľa vyhl. MZ SR č. 521/2007 Z.z o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

V žiadnej vzorke piesku nebola zistená prítomnosť Salmonelly ani vajíčok helmintov a ich vývojových štádií.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2020 mala prebehnúť druhá etapa za obdobie jar leto (v mesiacoch marec a máj). Vzhľadom k vzniknutej mimoriadnej situácií ohľadom COVID -19 bola táto etapa presunutá na jarne obdobie roku 2021.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Vzhľadom k vzniknutej mimoriadnej situácií ohľadom COVID -19 neboli v roku 2020 zberané dotazníky ohľadom úrazov detí.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2019, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Etapy riešenia

- realizácie vlastného očkovania

Časové obdobie : priebežne

- zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020 (zabezpečenie Národného imunizačného programu SR, vypracovanie očkovacieho kalendára na rok 2021, zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie, udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania na všetkých úrovniach – národnej, regionálnej, okresnej a lokálnej so zameraním na definovanie imunitných dier, definovanie rizikovej populácie a spôsobu riešenia zistených nedostatkov, príprava registra očkovaných osôb, aktívna činnosť „Poradní očkovania“ v oblasti edukácie laickej verejnosti, surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy).

- viacúčelové imunologické prehľady v SR

Časové obdobie: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2021

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR

Časové obdobie : september – október 2019

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- aktívna činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- v rámci "Európskeho imunizačného týždňa" - vytvorenie informačných materiálov na web stránku úradu, vytvorenie informačného panelu na RÚVZ,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2020 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v kontrolovanom ročníku narodenia 2018 bolo z celkového počtu 1 640 detí zaočkovaných tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 575 detí – 96,0 %.
 - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v kontrolovanom ročníku narodenia 2019 bolo z celkového počtu 1 640 detí zaočkovaných tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 570 detí - 95,7 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2013 bolo z celkového počtu 1 619 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 544 detí – 95,4 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) – v kontrolovanom ročníku 2006 bolo z celkového počtu 1 359 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 330 detí – 97,9 %.
 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde
 - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2018 bolo z celkového počtu 1 640 detí zaočkovaných 1 557 detí – 94,9 %.
 - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2017 bolo z celkového počtu 1 672 detí zaočkovaných 1 612 detí – 96,4 %.
 - preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života)
 - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2008 bolo z celkového počtu 1 450 detí zaočkovaných 1 410 detí– 97,2%.
 - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2007 bolo z celkového počtu 1 377 detí zaočkovaných 1 350 detí – 98,0 %.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Ciel'

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

Etapy riešenia

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prisťahovalcov

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení – v roku **2020** bolo spracovaných **14 965** prípadov,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií,

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

Etapy riešenia

- skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť
- kontrola kvality údajov v EPISe
Časové obdobie : priebežne
- vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ
Časové obdobie : priebežne
- manažment epidémií
Časové obdobie : priebežne
- manažment kontaktov a ohnisk
Časové obdobie : priebežne
- pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC
Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- v roku 2020 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 14 965 prípadov prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

Etapy riešenia

- skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- kontrola kvality údajov v EPISe

Časové obdobie : priebežne

- vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Časové obdobie : priebežne

- manažment epidémií

Časové obdobie : priebežne

- manažment kontaktov a ohnísk

Časové obdobie : priebežne

- pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- v roku 2020 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 14 965 prípadov prenosných ochorení.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Etapy riešenia

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo
- posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- riešenie mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY SLEDOVANIE VDPV

A

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného

virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

- vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2020 – január 2021

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2020: všetky odobrané vzorky odpadových vôd negat.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. Súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je aj projekt Hrou proti AIDS. Cieľom projektu Hrou proti AIDS je, aby mladí ľudia (do 18 rokov) diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochoreniach, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Pri realizácii úlohy je možné okrem interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ využiť aj edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Etapy riešenia

Marec – november 2020: vlastná realizácia projektu

Realizačné výstupy

- aktivity sa v r. 2020 nevykonávali
na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2019 - 0 klientov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Od overenia efektu intervencie možno upustiť v prípade, že projekt intervencie nebol modifikovaný. V prípade modifikácie dotazníka je potrebné overenie efektu intervencie.

Realizačné výstupy

- v roku 2020 sa projekt nerealizoval

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu. Prednášky boli obmedzené epidemiologickou situáciou ohľadom COVID -19.

Témy prednášok:

Stomatohygienu 2x: na 1 MŠ, edukovaných 39 detí

Prednášky pre dospelých:

Hygienu rúk a správne nosenie rúška 1x: na ZŠ Gorazdova, Púchov, edukovaných 68 zamestnancov

Prevenca Alzheimerovej choroby 1x: v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici, edukovaných 12 seniorov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Projekt Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19)

Prieskum bol zameraný na tému zdravotného uvedomenia, čo je schopnosť mať prístup, porozumieť, posúdiť a použiť informácie týkajúce sa zdravia za účelom posudzovania a rozhodovania sa vo Vašom každodennom živote v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou, prevenciou ochorení a podporou zdravia.

HLS19 sa uskutočňoval vo väčšine európskych krajín, a jeho cieľom bolo opísať a porovnať úroveň zdravotného uvedomenia, a poskytnúť tak informácie pre tvorbu zdravotnej politiky. Svojou účasťou respondenti mohli prispieť k zlepšeniu úrovne zdravotného uvedomenia v krajine.

Prieskum prebiehal dotazníkovou formou a boli vyplňané v mesiacoch jún - september. Dotazníky boli distribuované v poradni zdravia. Boli spracované a zaslané. Celkovo bolo spracovaných 65 dotazníkov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Počas Svetového dňa obezity sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v Lekárni Sv. Mikuláša v Domaniži. Bolo poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybu. Bol distribuovaný aj zdravotno-výchovný materiál a plagát.

V septembri roku 2020 sa začal realizovať ďalší ročník projektu "**Viem, čo zjem**", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Sú zapojené 2 ZŠ Súkromná ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici a ZŠ Stred v Považskej Bystrici. Prednášky o hygiene potravín sa neuskutočnili kvôli vážnej epidemiologickej situácii COVID -19.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním sa na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

Školský program

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky. Tiež sú distribuované edukačné letáky s názvom "Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine" a "Dôverujte mlieku - je kvalitné a zdravé".

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Prednášky neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu COVID -19.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa uskutočnila v roku 2019.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych základných školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 definuje v úlohe č. 5 vypracovať štúdiu zameranú na postoje dospelých k alkoholu a regulácii alkoholu. Cieľom prierezovej štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdiu monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu.

Úlohou pracovníkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva bol zber dát počas mesiaca december 2020 u 15 až 29-ročných respondentov. Dotazník bol elektronicky rozposlaný na Gymnázium v Považskej Bystrici, Vysokú školu DTI, s.r.o. v Dubnici nad Váhom a Trenčiansku univerzitu Alexandra Dubčeka v Trenčíne - Fakultu priemyselných technológií v Púchove, ale žiaden dotazník neprišiel vyplnený. Štúdiu bola predĺžená do januára 2021.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby** v spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnili prednášky pre verejnosť v Považskom osvetovom stredisku. Edukovaných bolo 12 záujemcov. Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke Považského osvetového strediska.

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2020 sa tiež zameralo na znižovanie počtu osôb s rizikovými faktormi životného štýlu, od ktorých sa odvíjajú biologické rizikové faktory srdcovocievnych a nádorových ochorení.

Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 33. Z toho bolo 12 mužov a 21 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 727 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 146, meranie tlaku a pulzu 50 a meranie telesného tuku 52.

V roku 2020 sa v rámci činnosti poradne zdravia malo pokračovať v 3. fáze projektu "NAPPPA". Pre nevyhovujúcu epidemiologickú situáciu ohľadom COVID -19 bolo pokračovanie projektu odložené.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia

Bolo prijatých 37 telefonátov, z toho bolo 11 opodstatnených.

Mobilné odberové miesto pre antigénové testovanie

Od 16. novembra bolo v spolupráci s Nemocnicou s poliklinikou v Považskej Bystrici zriadené mobilné odberové miesto pre antigénové testovanie na Okresnom úrade v Považskej Bystrici. Bola poskytnutá súčinnosť pri evidencii testovaných. Celkovo bolo do konca decembra 2020 evidovaných 8653 osôb.

Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci s oddelením PPL a s **Hypermarketom TESCO v Púchove** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu, glukózy a triglyceridov v krvi. Fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 11 zamestnancov.
- V spolupráci s Lekárňou Sv. Mikuláša v Domaniži sa počas Svetového dňa obezity vykonávali preventívne vyšetrenia návštevníkov. Uskutočnili sa merania výšky, váhy, obvodu pása, BMI, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu a viscerálneho tuku. Celkovo boli 4 vyšetrení.
- V spolupráci s oddelením HDM sa vykonala prednáška na ZŠ Gorazdovej v Púchove pre zamestnancov a vedúce školských jedální z okresu Púchov. Vykonali sa prednášky na tému Čisté ruky a správne nosenie rúška a prednáška o aktuálnych platných opatreniach v rámci COVID v školských zariadeniach, ktorých sa zúčastnilo 68 zamestnancov školských jedální.

Bolo premietnuté video ako si správne umývať ruky a zamestnanci si mohli vyskúšať prístroj Derma Litecheck na kontrolu správnej techniky umývania rúk. Bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnili preventívne vyšetrenia počas Svetového dňa srdca v Považskom osvetovom stredisku. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku a merania celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 14 záujemcov.
- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnila prednáška v rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby pre verejnosť v Považskom osvetovom stredisku. Edukovaných bolo 12 záujemcov.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Počas mesiaca december sa začala realizovať prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu, ktorá bola predĺžená do januára nasledujúceho roku.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu. Prednášky neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu.

Počas Svetového dňa obezity sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v Lekárni Sv. Mikuláša v Domaniži. Bolo poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybu. Bol distribuovaný aj zdravotno-výchovný materiál.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

V mesiacoch september a október 2020 sa malo pokračovať v realizovaní 3. fázy celonárodného projektu "NAPPPA", ktorý bol prijatý vládou SR. Úlohou projektu bolo sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov a žiakov 8. ročníkov základných

škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. V tomto roku sa mali opakovane vykonať vyšetrenia u stredoškolákov. Pre nevyhovujúcu epidemiologickú situáciu ohľadom COVID -19 bolo pokračovanie projektu odložené.

Cieľom je objektivizácia antropometrických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

RÚVZ Prievidza

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Príprava návrhu akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

Akčný plán (NEHAP V.) reflektuje definované priority, ktoré boli výsledkom 7-ročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavenie nových priorít v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy TUR 2030 (Agenda trvalo udržateľného rozvoja v európskom regióne).

Etapy riešenia

- plniť úlohy vyplývajúce z NEHAP V. v pôsobnosti rezortu zdravotníctva podľa schválených termínov
- predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP V. v SR každé 2 roky.

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2020 bolo odobratých spolu 149 vzoriek pitných vôd a 245 vzoriek vôd určených na kúpanie.

1.2 Protokol o vode a zdraví, plnenie národných cieľov

Cieľom tohoto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava

laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do projektu nezapojil.

1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórólurón, izoproturón). V roku 2020 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach je jeden z vybraných RÚVZ v rámci Slovenska, ktoré sú zapojené do uvedeného projektu, ktorý je zatiaľ v prípravnej fáze.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2020 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza evidovaných k 31.12.2020 celkom 3755 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 609 žien, v 113 subjektoch. Oproti roku 2019 sa znížil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii o 7 (0,19 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 3560 zamestnancov a v štvrtej kategórii 195 zamestnancov. Oproti roku 2019 zaznamenávame pokles počtu zamestnancov v tretej kategórii o 6 zamestnancov (0,17 %) a v štvrtej kategórii o 1 zamestnanca (0,5 %). Tieto výstupné zostavy však nezohľadňujú do 3. kategórie novozaradené profesie pre biologický faktor SARS-CoV-2 v nemocnici Bojnica (262 zamestnancov karanténneho pracoviska, urgentného príjmu a OAIM).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2288 zamestnancov, z toho 532 žien a v ťažbe nerastných surovín - 1234 zamestnancov, z toho 17 žien.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	28	25
elektromagnetické polia	51	0
fyzická záťaž	998	213
hluk	2739	336
chemické faktory	1938	158
optické žiarenie	52	2
vibrácie	262	8
záťaž teplom a chladom	68	12

V sledovanom období bolo vydaných 21 rozhodnutí v súvislosti so zaradením, zmenou zaradenia, resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (10) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou. Oproti minulým rokom bol počet kontrol výrazne nižší z dôvodu pandemickej situácie, ako aj novely zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., podľa ktorej počas krízovej situácie zamestnávateľa nie sú povinný zabezpečovať povinnosti pri ochrane zdravia pri práci podľa § 30 citovaného zákona.

V r. 2020 nebola v súvislosti s rizikovými prácami uložená žiadna sankcia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2020 bola vykonaná jedna kontrola zameraná na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov v prevádzkach, kde sa používajú toxické látky a zmesi, a to v spoločnosti SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky. V rámci kontroly oznámenej SIŽP sme okrem iného vykonali i kontrolu manipulácie s veľmi toxickými látkami v laboratóriu.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pre oddelenie epidemiológie boli vypracované podklady ku schváleniu prevádzkového poriadku pre manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami v novozriadenej nemocničnej lekáreň NsP Prievidza, nemocnica Bojnice. Ako toxické sú klasifikované nasledovné používané chemické látky a zmesi: hydroxylamónium chlorid, bromičitan draselný, dusitan sodný, chlorid bárnatý, metyloranž sodná soľ, pentakyano-nitrozylželezitan sodný a sulfid sodný. Pri skladovaní a manipulácii sú dodržiavané všetky opatrenia v zmysle platnej legislatívy.

V sledovanom období sme obdržali 40 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinspekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

V roku 2020 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 294 zamestnancov, z toho 71 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 66; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 21; 1,2,-dichlóretán - 17; polyaromatické uhľovodíky pri výrobe karbidu – 58; cytostatiká – 8, z toho 7 žien; formaldehyd - 43, z toho 12 žien; tetrachlóretylén – 3; technický benzín – 59, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 7, tvrdé drevo – 4, z toho 1 žena.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2020 pracovalo 26 zamestnancov, z toho 7 žien, a to nasledovne: toluén - 1; cytostatiká - 8, z toho 7 žien; ortuť - 1 a oxid uhoľnatý -16.

Medzi najčastejšie karcinogénne a mutagénne faktory, ktorým boli zamestnanci exponovaní v r. 2020 patria:

- gumárenské kaučukové zmesi, ktoré obsahujú karcinogénnu zložku 4-[(morpholinothio)thioxomethyl]morpholine, ktorým sú exponovaní zamestnanci spoločnosti ContiTech Vibration Control Slovakia, s.r.o., Dolné Vestenice, práca nie sú vyhlásené v riziku,
- vinylchlorid, ktorému sú exponovaní pracovníci v dvoch spoločnostiach: Fortischem, a.s., Nováky a CHEMSTROJ, s.r.o., Strážske, prevádzka Nováky, časť prác je vyhlásená v riziku,
- etylénoxid/propylénoxid, ktorým sú exponovaní pracovníci troch spoločností: Fortischem, a.s., SLOVECA Sasol Slovakia, spol. s r.o., a CHEMSTROJ s.r.o., časť prác je vyhlásená v riziku,
- PAU, ktorým sú exponovaní pracovníci v spoločnosti Fortischem, a.s. a CHEMSTROJ s.r.o., časť prác je vyhlásená v riziku.

V priebehu roku nebolo na RÚVZ vydané žiadne rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

Vydané boli 2 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre spoločnosti:

- **Brose Prievidza, spol. s r.o., Prievidza**, kde na pracoviskách vývoja a testovania výrobkov v klimatizovaných komorách evidujeme pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom u zamestnancov, ktorí priamo obsluhujú testovacie komory. Činnosť s týmto rizikom je pri aplikácii striekaním špeciálnej zmesi prachu, solí a vody na testované diely, pričom karcinogénom kategórie 1A je arizonský testovací prach. Nanášanie sa vykonáva v špeciálnych ochranných pracovných pomôckach 1–2-krát týždenne, v uzavretom priestore v rámci tzv. durability testu s frekvenciou zmeny teploty. Vzhľadom na spôsob manipulácie, používané množstvá prípravku a frekvenciu činností s ním, práca nie je zaradená do rizika z titulu karcinogénnych a mutagénnych faktorov,
- **AGEES, s.r.o., Krušovce** pre čerpaciu stanicu SHELL na Prievidskej ceste v Handlovej.

Prevádzkový poriadok bol schválený aj v rámci uvedenia do prevádzky čerpacej stanice SHELL na Prievidskej ceste v Handlovej a na Nitrianskej ceste v Partizánskom. Spoločnosť **HAPPE s.r.o., Nedožery – Brezany** prevzala prevádzkovanie už existujúcich prevádzok.

Pre oddelenie epidemiológie boli vypracované podklady pre vydanie rozhodnutia o uvedení priestorov do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov, a to pre verejnú

lekáreň **NsP Prievidza, nemocnica Bojnice**. V rámci prípravy liekov sú v lekárni v reagenčnom aparáte používané karcinogénne a mutagénne faktory.

Kontrola uplatňovania nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. bola realizovaná v spoločnosti **SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky**, a to v rámci kontroly oznámenej SIŽP.

V priebehu roka bolo na RÚVZ vydaných 134 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. Vykonané boli tri kontroly počas prác spojených s odstraňovaním azbestovej strešnej krytiny a u pracovníkov boli použité kontrolné listy (2).

Jedna kontrola bola vykonaná pri odstraňovaní strešnej krytiny z budovy bývalého stredoškolského internátu, ďalšia pri odstraňovaní kanalizačných potrubí v bytových jadrách, v rámci ktorej boli použité aj kontrolné listy. Tretia kontrola bola vykonaná na základe anonymného telefonátu, pričom išlo o odstraňovanie strešnej krytiny z rodinného domu. Počas kontrol bolo zistené, že spoločnosti vykonávali činnosť v súlade s platnými právnymi predpismi, mali vydané súhlasné rozhodnutia k vykonávaniu predmetnej činnosti na daných stavbách, postupovali v zmysle vypracovaných prevádzkových poriadkov a plánov práce, používali predpísané OOPP a vopred písomne zaslali na RÚVZ Prievidza oznámenie o presnom termíne začiatku a ukončenia demontážnych prác.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Aktivity v rámci tohto projektu boli v dôsledku krízovej situácie značne obmedzené, nakoľko zamestnávateľia v pochopiteľnej snahe predchádzať šíreniu ochorenia COVID-19 na pracoviskách obmedzovali prístup cudzích osôb do svojich prevádzok.

Preto činnosť zameraná na ochranu zdravia pracovníkov sa realizovala prevažne spôsobom nevyžadujúcim osobný kontakt a zamerala sa predovšetkým na ochranu pred šírením infekcie novým koronavírusom SARS-CoV-2. Stredným a veľkým podnikom regiónu boli postupne zaslané tri informačné listy zamerané na dodržiavanie opatrení proti šíreniu nového koronavírusu na pracoviskách (obmedzenie stretávania sa pracovníkov z rôznych budov, resp. jednotlivých zmien, zavedenie ranného filtra, zabezpečenie odstupov medzi zamestnancami, nariadenie práce z domu a podobne) a na obmedzenie vykonávania služieb poskytovaných pracovnou zdravotnou službou priamo na pracovisku a zároveň výkon lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, ktoré neboli neodkladnou činnosťou, ktorých cieľom bolo eliminovať kontakt s ďalším okruhom osôb mimo pracoviska. Taktiež bol zamestnávateľom zaslaný list týkajúci sa novely zákona č. 355/2007 Z. z. v súvislosti s vyhlásenou krízovou situáciou a s tým súvisiacimi zmenami v povinnostiach zamestnávateľov. Podľa potreby boli zamestnávateľom a pracovným zdravotným službám poskytované telefonické a e-mailové konzultácie pre riešenie aktuálnych problémov týkajúcich sa ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ Prievidza v roku 2020 nebol zapojený do riešenia úlohy.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha bola splnená. Na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli boli odobraté vzorky celého obedového menu v 3 prevádzkach zariadení spoločného stravovania. Celkovo bolo odobratých 11 vzoriek hotových pokrmov. V odobratých vzorkách hotových pokrmov nebolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanoveného platnou legislatívou.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ Prievidza v roku 2020 nebol zapojený do riešenia úlohy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priorita: **a) Podpora zdravého štartu do života**

Vykonáva Poradňa zdravia

Priorita: **b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**

Z dôvodu prebiehajúcej krízovej situácie sme vykonali efektívny a účinný štátny zdravotný dozor v 10 zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, v ktorých boli kontrolované: hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu s presadzovaním používania pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

Priorita: **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou vzdelávanie pracovníkov školského stravovania nebolo realizované.

Priorita: d) Podpora pohybových aktivít

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou projekt nebol realizovaný.

4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou projekt nebol realizovaný.

4.4 Úrazy detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou projekt nebol realizovaný.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2019 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia. O aktuálnej situácii v používaní, dodávkach vakcín a o informáciách v súvislosti s očkovaním boli lekári informovaní aj samostatne elektronicky.

Problematicke očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Očkovací kalendár na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.
- Očkovací kalendár na rok 2020 v elektronickej forme.
- Upozornenie na vznik nového portálu o dôležitosti a potreba očkovania na webovej stránke, ktorá vznikla z iniciatívy a garancie ÚVZ SR s názvom „Chráňme sa očkovaním“ na doméne www.ockovaniechrani.sk.

Z dôvodu epidemiologickej situácie spôsobenej pandémiou vyvolanou koronavírusom COVID-19 neboli v roku 2020 realizované aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa.

V mesiaci február a marec boli do ambulancií pediatrov distribuované informačné materiály zamerané na podporu očkovania určené pre lekárov aj rodičov (brožúra, kartičky, kolieska), ktoré boli dodané z ÚVZ SR.

V marci 2020 sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili XVII. vedecko – odbornej konferencie NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR. V septembri 2020 sa vedúca oddelenia zúčastnila XI. Slovenského vakcinologického kongresu v Tatranskej Lomnici.

Podľa usmernenia ÚVZ SR bola vykonaná kontrola očkovania v mesiacoch september – november 2020 v 38 pediatrických obvodoch (29 v okrese Prievidza a 9 v okrese Partizánske). Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V okrese Prievidza nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v troch kontrolovaných ročníkoch narodenia: ročník 2018 – základné očkovanie (Infanrix Hexa) 94,6%, (PCV) 94,4% a (MMR) 90,9%, ročník 2017- základné očkovanie (MMR) 94,6%, ročník 2013 - preočkovanie (DTaP-IPV) 94,0%. V okrese Partizánske nebola dosiahnutá zaočkovanosť 95% v ročníku narodenia 2018 – základné očkovanie (MMR) 94,6%.

Zaočkovanosť 95% nebola dosiahnutá prevažne z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania, nerešpektovania predvolaní na očkovanie zo strany rodičov detí a z dôvodu kontraindikácií očkovania. U ostatných očkovaní sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Prievidza od 95,5% do 97,3% a v okrese Partizánske od 95,2% do 98,0%. Výsledky kontroly očkovania boli porovnateľné z predchádzajúcim rokom.

V okrese Prievidza klesol na obvodoch počet druhov očkovania so zaočkovanosťou pod 90%. (zo 43 na 36). V okrese Partizánske neklesla v žiadnom obvode zaočkovanosť pod 90%. Počet zistených odmietnutí očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia oproti minulému roku v okrese Prievidza klesol o 9,2%, v okrese Partizánske vzrástol o 2,8%.

V roku 2020 bolo VLPDD hlásených 52 odmietnutí povinného očkovania. Počet evidovaných odmietnutí očkovania bol štvrt'ročne hlásený na ÚVZ SR.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2020 prešetrili 1 prípad bezpríznakového nosičstva HBsAg, 1 prípad ochorenia na pertussis a 1 invazívne pneumokokové ochorenie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2020 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2019.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach. Aktuálne informácie o prenosných ochorenia v SR a v zahraničí boli zverejnené na našej webovej stránke

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, OKB Bojnice, laboratóriá Medirex, Alpha medical a OKM Zvolen). Laboratória Medirex a Alpha medical hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2019 - 2020 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2020 bolo odobratých 6 nasofaryngeálnych výterov z toho bol izolovaný: 1x vírus chrípky A/Brisbane/02/2018(H1N1)pdm09-like, 1x vírus chrípky A a 4x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO boli rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorené 4 základné školy, 4 základné školy s materskou školou, 3 špeciálne základné školy, 1 špeciálna stredná škola, zriaďovatelia zatvorili 2 materské školy. Z dôvodu zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení boli rozhodnutím regionálneho hygienika nariadené opatrenia v nemocniciach Bojnice, Handlová a Partizánske.

Od začiatku roka 2020 boli nahlásené 2 ochorenia na SARI, obidve z okresu Prievidza. V obidvoch prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. Z okresu Partizánske nebol výskyt SARI v roku 2020 hlásený.

V roku 2020 prebiehala pokračujúca pandémia ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov 2-COVID 19. Celkovo sme prešetrili 9669 prípadov z okresov Prievidza a Partizánske a niekoľko prípadov aj mimo regiónu pôsobnosti RÚVZ Prievidza. V súvislosti s pandémiou bolo vydaných 114 rozhodnutí regionálneho hygienika na uzatvorenie školských zariadení, 13 rozhodnutí regionálneho hygienika na uzatvorenie domovov dôchodcov a centier sociálnych služieb, ako aj 19 rozhodnutí regionálneho hygienika na uzatvorenie organizácií, častí prevádzok alebo celej prevádzky, kde sa v kolektíve vyskytlo ochorenie COVID 19. Celkovo bolo vydaných 11269 karanténnych opatrení formou zápisníc a rozhodnutí regionálneho hygienika.

V roku 2020 sme prešetrili 1 bezpríznakové nosičstvo VHB. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída nebolo vydané žiadne rozhodnutie. V súvislosti s poranením zdravotníckych pracovníkov bolo vydaných 15 rozhodnutí, z toho v 5 prípadoch bolo nariadené podanie jednej dávky vakcíny proti VHB.

Vykázali sme 1 epidémiu Salmonelovej enteritídy, 1 epidémiu akútnej gastroenteritídy zapríčinenú vírusom Norwalk, 1 epidémiu hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu a 40 epidémií COVID-19.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 2x Campylobacterom jejuni, 2x Salmonelou enteritidis, 1x epidermofytonom a 29x COVID-19. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 9 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 17 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých nebola potvrdená ani jedna sepsa.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásili:

- chrípku 6 obvodní lekári - 3 pre dospelých (2x okres PD a 1x okres PE) a 3 pediatri z okresu Prievidza,
- prenosné ochorenia 5 obvodní lekári - 2 lekári pre dospelých (1x okres PD a 1x okres PE) a 3 pediatri z okresu Prievidza.

Pravidelne sme zabezpečovali informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

K 31.12.2020 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 317 nozokomiálnych nákaz. Oproti roku 2019 ide o nárast o 15%.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 2 zdravotníckych zariadeniach na 2 lôžkových oddeleniach, na operačných sálach a v 2 ambulanciách.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 19 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období sme prešetrili 55 multirezistentných kmeňov baktérií a 101 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenamázu sme zabezpečili opatrenia u 37 pacientov v zdravotníckych zariadeniach a v domácnosti. Prešetrili sme 143 prípadov výskytu *Clostridium difficile*, z toho malo 103 prípadov nozokomiálny charakter.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 22 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 3 závažné stanoviská ku kolaudácii a k umiestneniu stavby.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob v prevencii, vrátane ochorenia COVID-19. Tohtoročná kampaň bola zameraná najmä na prevenciu v kontexte s ochorením COVID-19 - hygiena rúk v komunite a pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti (správne praktiky, správny čas a správna technika hygieny rúk v zdravotníckych zariadeniach). Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. Všetkým ambulantným a ústavným zariadeniam bol zaslaný e-mailom alebo poštou informačný materiál. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné letáky.

V I. polroku 2020 sme sa zapojili do akčného plánu 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR – 1. etapa školenie zdravotníckych pracovníkov v hygiene rúk. V projekte sme po predchádzajúcom roku pokračovali a bol realizovaný na jednom oddelení v nemocnici v

regióny a aj v jednej triede u študentov všeobecného odboru na gymnáziu v okrese Prievidza. Súčasťou prednášok bola edukácia formou prezentácií, vzdelanostné dotazníky pred a po edukácii a praktický nácvik správnosti dezinfekcie rúk pomocou fluoreskujúceho svetla UV prístroja. Celkovo bolo vyzbieraných 69 dotazníkov.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

Aj v chrípkovej sezóne 2019/2020 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

V roku 2020 bola zaznamenaná pokračujúca pandémie ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov 2 - COVID 19. V pôsobnosti RÚVZ Prievidza bolo zaznamenaných 9650 ochorení spôsobených koronavírusom SARS Cov 2. V rámci zabezpečenia protiepidemických opatrení a vyšetrení kontaktov s pozitívnymi osobami bolo celkovo odobratých 16622 vzoriek na PCR testy a 25030 vzoriek na antigénové testy. O epidemiologickej situácii boli pravidelne podávané správy okresným pandemickým zasadnutiam, okresným krízovým štábom, krajskej pandemickej komisii a krajskému krízovému štábu. V spolupráci s krajským operačným strediskom a okresnými nemocnicami bol zabezpečovaný manažment a prevoz suspektných a potvrdených prípadov ochorenia. Poskytovali sme poradenskú a konzultačnú činnosť laickej i odbornej verejnosti. Zriadená bola nepretržitá telefonická linka a emailová adresa, kde je tiež zabezpečené poradenstvo pre širokú verejnosť. Od novembra 2020 RÚVZ Prievidza začalo poskytovať služby mobilného odberového miesta (ďalej len MOM) pre antigénové testovanie klientov. Opatrenia na zamedzenie šírenia ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov – 2 boli zabezpečované v zmysle usmernení hlavného hygienika SR a všetky zmeny boli pravidelne aktualizované a zverejňované na webovej stránke RÚVZ Prievidza. O aktualizáciách usmernení hlavného hygienika SR boli pravidelne informovaní aj poskytovatelia zdravotnej starostlivosti ako aj o platnej legislatíve vydané vládou SR.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2020 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2019. V roku 2020 nebolo hlásené ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

- aktivity sú realizované a vyhodnocované oddelením výchovy k zdraviu a PZ

6.8 Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2020 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 52 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 6 prípadoch.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Z dôvodu pandémie spôsobenej koronavírusom COVID-19 sa v roku 2020 neuskutočnilo vzdelávanie študentov zamerané na zvýšenie povedomia o očkovaní.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Monitoring vybraných prírodných vodných plôch a biokúpalísk

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2020 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili žiadny výskyt vodného kvetu na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno a Kanianka - priehrada. V augustovom odbere na lokalite Kanianka – priehrada sme zaznamenali počet siníc 64 816 buniek/ml s dominantným druhom *Aphanizomenon flos-aquae*. V ďalších odberoch už tento počet prekročený nebol.

7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

V 46 vzorkách vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza za rok 2020 vyšetrený ukazovateľ **améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C**.

Vyšetrených bolo 46 termálnych bazénových vôd.

Vyšetrená voda z termálnych bazénov bola v penzióne Kalinka, v kúpeloch Malé Bielice (sedací bazén, relaxačno-hydromasážny bazén, vonkajší bazén), kúpele Bojnice (LD Mier biely bazén, LD Mier modrý bazén, LD Mier zelený bazén, LD Mier žltý bazén, LD Baník malý bazén, LD Baník veľký bazén, LD Baník vonkajší bazén).

V 9-tich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov *Vahlkampfia*, *Hartmannella*, a *Vannella* (kúpele Malé Bielice, kúpele Bojnice) V dvoch prípadoch bola identifikovaná umelo vytvorená skupina améb *Vahlkampfia/Naegleria* (kúpele Bojnice), za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénny rod *Acanthamoeba* zaznamenaný nebol.

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C bolo do NRC pre TTA za rok 2020 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 6 vzoriek vykultivovaných améb z vôd relaxačných, vírivých, detských, plaveckých a neplaveckých bazénov.

Zachytené boli rody *Hartmannella*, *Vahlkampfia/Naegleria*, *Vahlkampfia*, *Vannella* a *Dactylamoeba*. Potenciálne život ohrozujúce améby rodu *Acanthamoeba* zaznamenané neboli..

S výsledkami zistenia saprofytických aj potencionálne patogénnych rodov améb boli upovedomení pracovníci biológie životného prostredia RÚVZ Banská Bystrica, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

Na ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C boli vyšetrené aj štyri vzorky z očného oddelenia NsP Bojnice. V dvoch vzorkách bol vyšetrený roztok na kontaktné šošovky. Dve vzorky boli vyšetrené ako zoškrab z rohovky oka.

Vo všetkých vyšetrených vzorkách bol sledovaný ukazovateľ neprítomný.

Vyšetrenie Legienel v našom laboratóriu nevykonávame.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti
2. Fyzická inaktivita
3. Tabak, alkohol, drogy – uvedené v bode 9.4 a 9.7
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Riešiteľské pracoviská

PZ, Spojená škola Nováky, ZŠ Bojnice, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Nedožery-Brezany

- „*Anorexia*“ – beseda pre študentov SOŠ spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, celkovo edukovaných 22 študentov
- „*Anorexia vs. bulímia*“ – beseda pre žiakov 7. ročníka ZŠ Bojnice, celkovo edukovaných 23 žiakov
- „*Anorexia vs. bulímia*“ – beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, celkovo edukovaných 30 žiakov

Aktivity pri príležitosti 16. októbra – Svetového dňa potravy

- „*Anorexia*“ – beseda spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, pre žiakov 8. ročníka ZŠ Nedožery-Brezany, celkovo edukovaných 18 žiakov
- „*Anorexia*“ – beseda spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, pre žiakov 9. ročníka ZŠ Nedožery-Brezany, celkovo edukovaných 22 žiakov

Riešenie

január, marec, október

3. Tabak, alkohol, drogy

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Nováky

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetového dňa bez tabaku

- „*Škodlivosť fajčenia*“ – 4 besedy pre žiakov 5. až 9. ročníka ZŠ Nováky spojené s projekciou zdravotno-výchovného filmu „Kým stúpa dym“, celkovo edukovaných 83 žiakov 2. stupňa základnej školy

Riešenie

Máj

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a, Pracovné prostredie

Riešiteľské pracoviská

PZ, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Novesta s.r.o Partizánske, JP Plast Slovakia spol s r.o Prievidza

Zdravotno-výchovná akcia organizovaná Všeobecnou zdravotnou poisťovňou „ Deň zdravia“ pre zamestnancov Novesta s.r.o Partizánske – (4.9.2020)

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 39 vyšetrení celkového cholesterolu a 39 meraní krvného tlaku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Zdravotno-výchovná akcia v rámci „Safety Week“ organizovaná firmou JP Plast Slovakia spoločnosť s r.o Prievidza (13. – 15.10.2020)

- v rámci akcie bolo zrealizovaných 14 celkových vyšetrení TZS 5 vyšetrení celkového cholesterolu a 10 meraní krvného tlaku spojené s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov v závislosti od výsledkov vyšetrení

Riešenie

september, október

b, Životné prostredie

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny životného prostredia, ZŠ Lazany

Aktivity pri príležitosti 22.marca – Svetového dňa vody

- „*Máme radi vodu*“ – beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ Lazany spojené s vedomostným kvízom, edukovaných 21 žiakov

Realizácia

Marec

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

2. Diabetes mellitus

Riešiteľské pracoviská

PZ, SOŠ Nováky

- „Cukrovka“ – beseda pre študentov 4. ročníka SOŠ Nováky, edukovaných 32 študentov

Riešenie

Február

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Riešiteľské pracoviská

PZ, MŠ Športová Prievidza, MŠ Poruba, SŠI Prievidza, ZŠ Nedožery-Brezany

- „*Stomatohygienu*“ – 2 cykly 8 prednášok v MŠ Športová Prievidza a MŠ Poruba spojené s praktickým nácvikom správnej techniky umývania zubov ako prevencie pred vznikom zubného kazu, edukovaných 42 detí predškolského veku
- „*Prevencia zubného kazu*“ – beseda pre žiakov 1. stupňa špeciálnej základnej školy spojená s projekciou DVD (Pozor na zubokazy), edukovaných celkovo 30 žiakov
- „*Umývanie rúk, prevencia infekčných ochorení*“ – 2 besedy pre žiakov 1. a 5. ročníka ZŠ Nedožery-Brezany, celkovo edukovaných 37 žiakov
- „*Deti a karanténa v čase pandémie COVID19*“
- preposlanie odkazov na edukačné materiály Úradu verejného zdravotníctva Bratislava elektronickou poštou materským školám v rámci pôsobnosti nášho úradu (celkovo 33 predškolských zariadení)

Riešenie

február, september, október

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Riešiteľské pracoviská

PZ, Lekárň Staré mesto Prievidza

Aktivity pri príležitosti 4. marca – Svetový deň obezity

Zdravotno-výchovná akcia pre obyvateľov mesta v spolupráci s Lekárňou Staré mesto Prievidza – v rámci uvedenej aktivity bolo vyšetrených 10 klientov uvedenej lekárne, ktorým bolo stanovené na základe hmotnosti a výšky BMI a analyzátorom OMRON zrealizované vyšetrenie skladby tela. Zároveň bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

Riešenie
marec

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Riešiteľské pracoviská
PZ, SOŠ Nováky

- „*Fetálny alkoholový syndróm*“ – beseda pre študentov SOŠ Nováky, celkovo edukovaných 22 študentov

Realizácia prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu

- realizácia prierezovej štúdie formou on-line dotazníkov. Celkovo bolo zozbieraných 82 dotazníkov, ktoré boli zadané do predpísanej mustry.

Realizácia
február, október, november

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, ÚVZ SR, Kluby dôchodcov a Denné centrá okresu Prievidza, Jednota dôchodcov Partizánske, Zariadenie pre seniorov, Domov dôchodcov Bojnice, Zariadenie pre seniorov, Domov sociálnej starostlivosti Nitrianske Rudno, Domov dôchodcov Handlová, Stredisko sociálnych služieb Kanianka, Zariadenie pre seniorov Zemianske Kostol'any, Zariadenie pre seniorov, ul. Okáľa Prievidza

Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- článok na internetovej stránke úradu
- zaslanie zdravotno- výchovných edukačných materiálov (zdroj ÚVZ SR) poštou resp. elektronicky s tematikou „Alzheimerova choroba“ celkovo 15 klubom dôchodcov a Denným centrom seniorov spádového okresu Prievidza a Partizánske a Domovom dôchodcov okresu Prievidza (6x)
 - prezentácia „Alzheimerova choroba“
 - prezentácia „Mozog – čo mu škodí a čo prospieva“
 - pracovné listy – „Vedomostný kvíz o mozgu“
 - pracovné listy – „Pomiešané slová“
 - pracovné listy – „Hľadanie dvojíc“
 - pracovné listy – „Tajnička“
 - pracovné listy – „Tvorenie slov“

Riešenie
september

9.6 CINDI

Riešiteľské pracoviská:

Poradňa zdravia

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných celkovo 60 vyšetrení, z toho 53 v základnej poradni a 7 v poradni zdravej výživy. V poradni na odvykanie od fajčenia nebolo realizované žiadne vyšetrenie.

Realizácia

priebežne

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ Bojnice, ZŠ Nedožery-Brezany

- „*Legálne a nelegálne drogy*“ – beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Bojnice edukovaných 20 žiakov
- „*Legálne a nelegálne drogy*“ – beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Nedožery-Brezany edukovaných 26 žiakov

Realizácia:

marec, október

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Riešiteľské pracoviská

PZ, SOŠ OaS Kalinčiaka Prievidza, SSS stavebná T. Vansovej Prievidza, Gymnázium V.B Nedožerského Prievidza

V rámci uvedeného projektu sme na vybraných 2 stredných odborných školách a jednom gymnáziu vyšetřili nasledovný počet študentov:

- **Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza**
 - vyšetřených celkovo 22 študentov, z toho 10 chlapcov a 12 dievčat
- **Združená stredná škola stavebná, Vansovej 32 Prievidza**
 - vyšetřených 15 chlapcov
- **Stredná odborná škola obchodu a služieb, Nábřežie Kalinčiaka 1, Prievidza**
 - vyšetřených 5 dievčat

Celkovo bolo zrealizovaných 42 vyšetrení. Všetci zúčastnení žiaci vyplnili na začiatku vyšetrenia anonymný dotazník životného štýlu. Tabuľka s kompletným súborom vyšetrených bola odoslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Realizácia:

október

V Bojniciach, 23. februára 2021

*Mgr. et Mgr. Zuzana Tornócziová, MHA
regionálna hygienička*

RÚVZ Prešov

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala Protokol o vode a zdraví v roku 2001 v nadväznosti na Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste. Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele Protokolu o vode a zdraví a v roku 2020 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Etapy riešenia

Plniť národné ciele podľa stanovených termínov.

Výstupy

Národné správy o plnení cieľov Protokolu o vode a zdraví, ktoré sa predkladajú na rokovanie vlády Slovenskej republiky, Svetovej zdravotníckej organizácii a Ekonomickej komisii Organizácie spojených národov pre Európu.

Stav plnenia k 31. 12. 2020

RÚVZ so sídlom v Prešove v roku 2020 oddelenie HŽP sa podieľa na plnení dvoch z dvanástich stanovených cieľov a to:

Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa sa v spádovom území RÚVZ Prešov prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti. Kvalita vody v spádovom území RÚVZ v Prešove je monitorovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu. Pracovníci odd. HŽP v roku 2020 odobrali celkom 159 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. Plán odberov vzoriek nebol dodržaný z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ v Prešove prispieva zabezpečením odberov vzoriek vody z prírodnej nádrže Delňa, ktorá sa v letnom období využíva na kúpanie prevažne obyvateľmi mesta Prešov. Pracovníci odd. HŽP v roku 2020 odobrali celkom 6 vzoriek vôd z nádrže. Kvalita vody v prírodnom kúpalisku vyhovovala kritériám Vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie

Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možností využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Etapy riešenia

príprava realizácie projektu (projektový zámer so žiadosťou o príspevok z OP Kvalita životného prostredia),

obnova vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ,

zaškolenie personálu podieľajúceho sa na prevádzke PIS, úprava internetovej stránky, informovanie verejnosti.

Výstupy

obnova technického a prístrojového vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie technického a prístrojového vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ, budovanie kapacít v rámci RÚVZ, vzdelávanie, redizajn a úprava súčasnej internetovej stránky pre alergikov, vytvorenie mobilnej verzie webu, využitie údajov pre vedu a výskum.

Stav plnenia k 31. 12. 2020

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR a za podmienky, že vybavenie peľovej stanice bude finančne zabezpečené z operačného programu - Kvalita životného prostredia. Prebehlo niekoľko rokovaní s SHMÚ o možnosti ich zapojenia sa a možnej spolupráce v tejto oblasti z hľadiska testovania automatizácie monitoringu a efektívnejšieho prenosu informácií. Plnenie úlohy značne ovplyvnila pandemická situácia na Slovensku a budovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ bolo pozastavené. Ďalšie kroky budú zrealizované v roku 2021.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2021 a ďalšie roky

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

V roku 2021 vytvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení na účely hodnotenia expozície a následne zdravotného rizika pracovníkov v štruktúre podľa usmernenia z ÚVZ SR.

Realizovať konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zefektívniť posudzovanie pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov. Frekvenciu konzultačných porád si dohodnú príslušné RÚVZ v kraji.

Stav plnenia k 31.12.2020

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

K 31.12. 2020 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 2 194 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 528 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 410 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi (763, vibrácie (206), záťaž teplom a chladom, biologické faktory, optické žiarenie.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 94 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2020 bolo vydaných 27 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho pre existujúce firmy (na základe prehodnotenia rizík) 17 rozhodnutí a 7 rozhodnutí pre nové právne subjekty.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR. Sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli uplatnené.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Zosúladenie terminológie

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ,

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pripraviť vecné návrhy zmien v legislatíve na zapracovanie povinnosti praktickej prípravy na prácu s vybranými toxickými látkami a prípravkami .

Stav plnenia k 31.12.2020

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

V roku 2020 bolo vydaných 22 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 3 osvedčenie boli vydané na DDD činnosť (20 osvedčení bolo vydaných na základe overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní odbornej prípravy, v dvoch prípadoch bola vykonaná skúška pred komisiou zriadenou na RÚVZ v Prešove).

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na

minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu
- ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície karcinogénom a mutagénom pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

Stav plnenia k 31.12.2020

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémie COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

Evidujeme 14 organizácii kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve.

K 31. 12.2020 bolo vydaných 214 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,
- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov,
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,

- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Etapy riešenia

rok 2021 a ďalšie roky

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Stav plnenia k 31.12.2020

Konzultácie a poradenstvo so zameraním na zvýšenie povedomia zamestnancov v oblasti vplyvu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sa poskytovali, vzhľadom na situáciu spôsobenú pandémiou COVID 19, iba telefonicky.

Spoločné previerky s IP v roku 2020 neboli realizované.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárske výrobky (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne do 30. 01. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 03. 2021 – RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2020

V troch zariadeniach spoločného stravovania boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov - kompletných obedov a 2 vzorky chleba na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky boli zaslané na ÚVZ SR.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor

ÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025,

Ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež vo výdajniach stravy,
 - kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
 - kontrolovať dodržiavanie pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
 - zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
 - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
 - kontrolovať pestrosť stravy,
 - kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**
- Zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
 - v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania
- d) Podpora pohybových aktivít**
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhostná mikroklíma a pod.)
 - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
 - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko)
 - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
 - monitorovať využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
 - v pravidelných intervaloch (1 x 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
 - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiacich uzatvorení a obmedzení prevádzok zariadení pre deti a mládež sa projekt nerealizoval.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**Gestor**

ÚVZSR

Riešiteľské pracoviská

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Anotácia

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia. Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia

každoročne, počas sezóny 1.etapa –marec až júl a 2. etapa –júl až november

Realizačné výstupy

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov, priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti, vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím. Trvanie projektu: r. 2019 a ďalšie roky Termín ukončenia: 31.12.2019 a vždy ku koncu kalendárneho roka.

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiacich uzatvorení a obmedzení prevádzok zariadení pre deti a mládež sa projekt nerealizoval.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Gestor

ÚVZSR

Riešiteľské pracoviská

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov)

Anotácia

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007. Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť

školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia

- rok 2019-budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020-jedálne lístky v3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)
- rok 2021-jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022-jedálne lístky z3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8. príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Trvanie projektu

r. 2019 -2022

Termín ukončenia

01.09.2022

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiacich uzatvorení a obmedzení prevádzok zariadení pre deti a mládež sa projekt nerealizoval.

4.5. ÚRAZY UDETÍ V SR

Gestor

NCZI

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku

Anotácia

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia

Rok 2019 - pilotný projekt.

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

Realizačné výstupy

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Trvanie projektu

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiaceho špeciálneho režimu NsP Prešov sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2020 oddelenie epidemiológie plnilo 7 úloh. Národný imunizačný program a Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam neboli vykonané z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaniami, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaniami
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaniami v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Stav plnenia k 31.12.2020

Od 1.1.2020 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 544/2011 Z. z. Očkovací kalendár platný od januára 2020 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len

jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

V prípade, ak sa nevykoná očkovanie podľa schémy uvedenej v očkovačom kalendári, postupuje sa v súlade s Prílohou č. 2a vyhlášky MZ SR č. 442/2019 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z. z.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 47 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s očkovačím kalendárom pre rok 2020.

V roku 2020 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 20.4.2020 – 26.4.2020. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove. Edukačné aktivity ku kampani Európskeho imunizačného týždňa (EIW) neboli realizované z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

V roku 2020 kontrola očkovania vo všeobecných ambulanciách pre deti a mládež nebola ukončená z dôvodu výskytu COVID-19.

V mesiaci január, február 2021 kontrola očkovania pokračuje naďalej, pričom v mesiaci február bude odbornými pracovníkmi oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove ukončená, v rámci ktorej bude kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bude vykonané v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/6372/2020, RZ - 105567/2020 zo dňa 4.8.2020 za obdobie od 1.9.2019 do 31.8.2020.

Výsledky z kontroly očkovania za Prešovský kraj budú následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj napriek ťažkej situácii bola aj v roku 2020 venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Tento rok sa pracovníci oddelenia nezúčastnili žiadnych vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: ako napr. Vakcinologického kongresu a Východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz ochorení sú pravidelne zasielané na e-mailové adresy:

- riaditeľovi, primárovi, nemocničným epidemiológom FNŠP J.A. Reimana v Prešove,
- Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji,
- Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici,
- Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe Prešov
- Laboratóriu synlab slovakia s.r.o.
- Poliklinike ProCare Prešov a Poliklinike Sabinov

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2019 bola spracovaná vo VS v termíne do 28.2.2019. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2019 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 13.3.2019.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologikom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Stav plnenia k 31.12.2020

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2020 to predstavovalo spolu 13 912 prenosných ochorení (okres Prešov 9 994, okres Sabinov 3 918).

V súvislosti so surveillancie ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

V okrese Prešov v roku 2020 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNŠP J. A. Reimana Prešov. V roku 2020 bolo hlásených spolu 481 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených črevných nákaz, respiračných nákaz a infekcií chirurgickej rany. Z hľadiska oddelení najviac NN hlásilo Interné oddelenie FNŠP J. A. Reimana Prešov. Pri vzniku NN sa uplatnilo najmä *Clostridium difficile*.

V roku 2020 neboli vykonané žiadne edukačné aktivity v rámci kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ a projektu „Hygiena rúk“ z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlú a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Stav plnenia k 31.12.2020

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2020 v okrese Prešov ani v okrese Sabinov nebol hlásený prípad SARI.

Dňa 30.1.2020 vyhlásila Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) epidémiu 2019-nCoV za globálny stav núdze. V súvislosti s vyhlásením WHO a vývojom epidemiologickej situácie hlavný hygienik Slovenskej republiky nariadil zabezpečenie 24-hodinovej pohotovosti na všetkých RÚVZ v SR tj. pohotovosť na mobilnom telefóne z dôvodu výskytu nového koronavírusu 2019 – nCoV až do odvolania hlavným hygienikom Slovenskej republiky.

S účinnosťou od 3.2.2020 hlavný hygienik Slovenskej republiky nariadil zabezpečenie zariadenia telefónnej linky pre verejnosť „call centra“ v krajských RÚVZ.

V roku 2020 boli evidované zvýšené výskyty ochorenia COVID 19 v okresoch Prešov a Sabinov. Zaznamenané boli epidemické výskyty v rodinách, vo firmách, na školách, v domovoch sociálnych služieb, kňazských seminároch.

Protiepidemické opatrenia boli zabezpečené v plnom rozsahu.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Stav plnenia k 31.12.2020

V roku 2020 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ Prešovského kraja. V roku 2020 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizovaných 6 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 5 mužov a 1 ženy vo vekovom rozmedzí od 25 do 44 rokov. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorá je dostupná počas pracovnej doby. Linku kontaktovalo 34 klientov, v 12 prípadoch bola informácia poskytnutá e-mailom. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2020 neboli vykonané edukačné aktivity o problematike prevencie HIV/AIDS z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31.12.2020

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2020 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 10 prípadoch.

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Stav plnenia k 31.12.2020

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ v roku 2020 nezapojilo z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Monitoruje sa výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov v prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Sleduje sa mikrobiologické osídlenie vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy.

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. RÚVZ Svidník odoberá vzorky v dvoch rekreačných strediskách: Tíšava a Valkov. RÚVZ Vranov monitoruje kvalitu vody v piatich rekreačných strediskách: Dobrá, Holčíkovec, Nová Kelča, Poľany a polostrov Krym. V roku 2020 bolo spolu na stanovenie cyanobaktérií a mikrobiologických ukazovateľov vyšetrených 42 vzoriek z rekreačnej nádrže Veľká Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený. Aj v ďalších sledovaných ukazovateľoch podľa uvedenej vyhlášky boli vzorky vyhovujúce.

Ďalšie vzorky boli odobraté lokalít: Slovenská Volová, Chlmec, Vyšný Kazimír, Delňa – po 2 vzorky, Laborec – 1 vzorka. Všetky vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce. Z biokúpaliska Sninské rybníky bolo v priebehu letnej sezóny vyšetrených 5 vzoriek, z toho jedna vzorka zo zdroja vody nevyhovela v ukazovateľoch črevné enterokoky a Escherichia coli. Z biokúpaliska Lackovce boli odobraté počas letnej sezóny 2 vzorky (zdroj a kúpalisko), obidve vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce.

7.2. KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k vyhovujúcej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie. Sleduje sa kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami. Zisťuje sa výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach.

V roku 2020 bolo v 263 vzorkách z umelých kúpalísk stanovených 735 chemických ukazovateľov. V 276 vzorkách z umelých kúpalísk bolo stanovených 1390 mikrobiologických a 564 biologických ukazovateľov.

Legionely boli stanovené v 6 vzorkách vôd z umelých kúpalísk. Vzorky vyhovelí určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku. Stanovenie améb nebolo v priebehu roka požadované.

Zo zdravotníckych zariadení boli doručené 2 vzorky pitnej vody na stanovenie chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov.

7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Vo vzorkách materského mlieka z Banky ženského – materského mlieka oddelenia neonatológie FNŠP J. A. Reimana v Prešove sa sleduje nutričná kvalita monitorovaním biopozitívnych látok (obsah bielkovín, tuku, sacharidov a vápnika), sleduje sa účinnosť pasterizácie sledovaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii. Zisťuje sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku. V 25 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 175 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 49 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 204 ukazovateľov. V 1 vzorke bola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov (*Staphylococcus aureus*).

7.15. ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z Odporúčania Komisie (EÚ) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy. Cieľom je monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

V roku 2020 bolo analyzovaných spolu 13 vzoriek rôznych druhov potravín: 6 vzoriek čaju, 4 vzorky výživových doplnkov a 3 vzorky ryže. Vo výživových doplnkoch bol stanovený arzén pod limit kvantifikácie použitej metódy, vo vzorkách čaju sa obsah celkového arzénu pohyboval v intervale 0,050 – 0,066 mg/kg a vo vzorkách ryže bol stanovený obsah celkového arzénu v intervale 0,020 – 0,024 mg/kg.

7.16. MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľom je sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín. V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy sú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

V roku 2020 bolo analyzovaných 9 vzoriek rôznych druhov zeleniny. Vo všetkých vzorkách bol stanovený obsah dusitanov pod limit kvantifikácie použitej metódy. Stanovený obsah dusičnanov v analyzovaných vzorkách sa pohyboval v intervale 87 - 422 mg/kg. V 2 vzorkách bol prekročený limit pre obsah dusičnanov (200 mg/kg NO₃⁻), ktorý určuje Nariadenie komisie (ES) č. 1881/2006 z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Národný program podpory zdravia sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Tento program naďalej vychádza z politiky „Zdravie pre všetkých“ – Svetovej zdravotníckej organizácie zakotvanej v politike „Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu“.

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti na zlepšovaní zdravotného stavu obyvateľstva SR.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci plnenia tohto bodu sme zabezpečili vyplnenie 24 dotazníkov Európskeho prieskumu zdravotného uvedomenia pre roky 2019-2021 podľa požiadaviek metodiky prieskumu. Cieľom tohto prieskumu je opísať a porovnať úroveň zdravotného uvedomenia európskych krajín a poskytnúť tak informácie pre tvorbu zdravotnej politiky.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Problematika prevencie obezity bola hlavnou témou 25 besied, ktoré sme uskutočnili aj v rámci 4. ročníka projektu „Viem, čo zjem“ na ZŠ Važecká, ZŠ Kúpeľná, CZŠ sv. Gorazda, ZŠ M. Nešpora, Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove a na ZŠ v Ľuboticiach. Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme v spolupráci s lekárnou BENU v OC Max Prešov zrealizovali aktivitu zameranú na edukáciu verejnosti o prevencii nadváhy a obezity spojenú s analýzou ukazovateľov tohto ochorenia, ako je index telesnej hmotnosti, meranie obvodu pásu a bokov u 15 klientov lekárne. Taktiež sme uverejnili článok na webovej stránke úradu a o tejto téme sme informovali aj na nástenke v priestoroch RÚVZ Prešov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Projekt sa nerealizoval.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVYHODNENÝCH KOMUNÍT

Aktivity sa nevykonávali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Uskutočnili sme 2 intervenčno-edukačné aktivity s počtom edukovaných – 50 študentov, a to na Strednej odbornej škole dopravnej v Prešove. V rámci prierezovej štúdie „Skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii alkoholu“ sme zabezpečili vyplnenie 40 dotazníkov u respondentov vo veku 15-29 rokov podľa určených požiadaviek metodiky štúdie. Cieľom prierezovej štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014-2020

Aktivity sa nevykonávali v dôsledku pandémie COVID-19.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení. Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy. Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2020 uskutočnili 54 vyšetrení u 52 klientov, z čoho bolo 33 žien a 19 mužov. Opakovane bolo vyšetrených 17 klientov, z toho 12 žien a 5 mužov. V tomto roku sme pre opatrenia spojené s pandémiou COVID-19 uskutočnili iba jednu výjazdovú poradňu pre 32 zamestnancov firmy DOMA v Prešove, ktorým sme vyšetřili základné biochemické parametre a zmerali antropometrické ukazovatele, na základe ktorých sme stanovili riziko vzniku srdcovocievnych ochorení.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Na tému drog a závislostí sme uskutočnili 2 intervenčno-edukačné aktivity a to pre študentov Strednej odbornej školy dopravnej v Prešove.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Na dôležitosť pravidelnej fyzickej aktivity ako predpokladu úspešnej primárnej prevencie chorôb sme poukazovali na besedách, ktoré sme uskutočnili pre 150 žiakov a študentov. Intervenčné aktivity sa uskutočnili na SOŠ dopravná v Prešove, ZŠ M. Nešpora v Prešove a na ZŠ Ľubotice.

Projekt NAPPPA nebol realizovaný kvôli pandémii COVID-19.

RÚVZ Poprad

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (HEHAP V.)

Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

V roku 2020 boli vzorky odobraté vzorky v 6 zariadeniach sociálnych služieb a 1 zdravotníckom zariadení a zároveň z objektu kotolne nemocnice, ktorá zásobuje teplou vodou objekt zariadenia sociálnych služieb v jej susedstve. Spolu bolo odobratých 34 vzoriek teplej vody, 8 vzoriek pitnej vody a 22 sterov. V 4 zariadeniach boli vo vzorkách teplej vody a v steroch stanovené legionely, v žiadnej vzorke pitnej vody legionely neboli stanovené.

Tabuľka s výsledkami monitoringu v r. 2020:

Zariadenie	Počet vzoriek pitnej vody (PV)	Počet vzoriek PV so stanovenými legionelami	Počet vzoriek teplej vody (TV)	Počet vzoriek TV so stanovenými legionelami	Počet sterov	Počet sterov so stanovenými legionelami
Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie, Vyšné Hágy	1	0	4	0	2	0
Centrum sociálnych služieb Domov pod Tatrami, Batizovce	1	0	10	5	6	2
Zariadenia pre seniorov a Zariadenia opatrovateľskej služby, Kežmarok	1	0	2	1	2	2
Kotolňa Nemocnice Dr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku, n. o.	1	0	2	2	0	0
SENIORPARK n. o., Kvetnica	1	0	3	0	2	0
Domov sociálnych	1	0	4	0	4	0

služieb sv. Jána z Boha, Spišské Podhradie						
Centrum sociálnych služieb v Poprade, Poprad	1	0	5	5	3	3
Centrum sociálnych služieb, Spišský Štvrtok, n.o.	1	0	4	0	3	0
Spolu:	8	0	34	13	22	7

1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Gestor: Národné referenčné laboratórium pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade (ďalej len „NRC pri RÚVZ Poprad“) v spolupráci s ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: Vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie,
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
 - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

Etapy riešenia – rok 2019 – 2021

- 1) Vypracovať usmernenie k postupu RÚVZ pri riešení projektu.
- 2) Vyžadovať pri kolaudácii stavieb predkladanie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou a údaje o výrobkoch a predloženej dokumentácií zaevidovať.
- 3) Spracovanie zozbieraných údajov a návrhy na ďalšie riešenia.

Odpočet za rok 2020

V roku 2020 prebiehala 2. etapa riešenia : „Vyžadovať pri kolaudácii stavieb predkladanie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou a údaje o výrobkoch a predloženej dokumentácií zaevidovať“, ktorá bola vykonávaná v zmysle „Usmernenia k projektu úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2019 a ďalšie roky“ vypracovaného v roku 2019.

Do riešenia tejto etapy projektu sa zapojilo 11 RÚVZ v SR (RÚVZ so sídlom v Humennom, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trebišove, RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch, RÚVZ so sídlom v Martine, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Komárne a RÚVZ so sídlom v Poprade), ktoré v zmysle usmernenia zaslali tabuľky zápisov z kolaudácií na RÚVZ so sídlom v Poprade – NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou.

Celkovo bolo v roku 2020 skontrolovaných:

- 152 objektov (napr. polyfunkčné a obytné domy, ZŠ a MŠ, ubytovacie zariadenia, obchodné centrá, sklady, predajne, zdravotné strediská, rekonštrukcia a stavby vodovodov a vodojemov, výrobné potravín atď.),
- v týchto 152 objektoch bolo skontrolovaných 453 rôznych výrobkov určených na styk s pitnou vodou (napr. vodovodné systémy a rozvody, rúry, armatúry a tvarovky, batérie, hydroizolácie, čerpadlá atď.) z rôznych typov materiálov (plast PP, PE, PVC, nerez, oceľ, mosadz, liatina, keramika, liatina, pozinkované materiály atď.),
- zo 453 skontrolovaných výrobkov pochádzalo 421 (93%) z krajín EÚ a 32 výrobkov (0,07%) z tretích krajín (21 z Číny, 9 z Izraela, 1 z Turecka 1 z USA),
- zo 453 skontrolovaných výrobkov nebola predložená dokumentácia k 22 výrobkom (0,04%) väčšinou u objektoch ako predajne, hostinec a ZŠ a MŠ a dokumentácia nebola dodaná k výrobkom : vodovodné batérie a vodovodné potrubie (tieto výrobky boli zakúpené vo veľkoobchode resp. maloobchode a k dispozícii boli pokladničné bloky).

V realizácii tohto projektu sa pokračuje aj v roku 2021 a závery zo zistených skutočností budú slúžiť ako návrhy na prijatie účinných opatrení pre riešenie problematiky do budúcnosti (transpozícia *Smernice EP a rady (EÚ) 2020/2184 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu* a novelizáciu *vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou*) a pokynov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ, t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne zlepšuje, dopĺňa. Program ASTR postupným zlepšením a zadávaním už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 2 224 subjektov. V 95 subjektoch, v ktorých je zahrnutých 216 pracovísk a 480 profesií sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3 542 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 922 žien. V roku 2020 došlo k zníženiu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika. Najväčší úbytok bol zaznamenaný v riziku hluku v spoločnosti FALKE Slovakia s.r.o. Svit v okrese Poprad z dôvodu zníženia výroby, čím prišlo o prácu cca 100 zamestnancov. Pokles počtu zamestnancov je aj v spoločnosti TREVES Slovakia s.r.o. Veľká Lomnica, kde došlo k poklesu výroby na Slovensku a presunu výroby do zahraničia. K najväčším zamestnávateľom regiónu sa naďalej radí Tatravagónka, a.s., Poprad, ktorá zamestnáva 1 830 pracovníkov. Druhým v poradí je Whirlpool Slovakia s.r.o., Poprad s 1 308 zamestnancami. U zamestnávateľov dochádza k zlepšeniu výrobných liniek novými technologickými zariadeniami. Aj naďalej v regióne platí, že pri výmene technologických zariadení sa vykonáva nová objektivizácia pracovného prostredia. V prevažnej miere nové zariadenia skvalitňujú komfort pracovného prostredia a vtedy dochádza k preradeniu zamestnancov z kategórie rizikových prác, čím si zamestnávatelia plnia povinnosť zabezpečovania technických opatrení na pracoviskách, ktoré im vyplývajú z platných právnych predpisov.

V roku 2020 boli u 5 prevádzkovateľov zrušené rizikové práce. U 6 prevádzkovateľov boli rozhodnutím zamestnanci zaradení do rizika a 7 prevádzkovateľov malo rizikové práce prehodnotené.

U prevádzkovateľov, ktorí pri uvádzaní priestorov do prevádzky využili skúšobnú prevádzku a počas nej vykonali objektivizáciu pracovného prostredia došlo k zaradeniu pracovníkov do rizika.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 922 žien, čo predstavuje 26 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe cca 78 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 17 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov s 1,4 % zastúpením. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 94%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 4,4 %, kde majú ženy 88 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradení prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 82 % (premenný 86%, ustálený 14 %), chemické látky a zmesi 20 % z nich pevné aerosóly tvorili až 97 %, tretím faktorom bol biologický faktor s 13 % zastúpením.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskeho prehliadok, posudzovanie rizík,

spoluprácu zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. V roku 2020 bol tento ŠZD vykonávaný v obmedzenom režime z dôvodu pandémie COVID-19. Zamestnávateľa vykonávali preventívne lekárske prehliadky v zmysle novely zákona č. 355/2007 Z.z. v posunutých intervaloch. Spolupráca PZS so zamestnávateľmi u ktorých sa vykonávajú rizikové práce aj napriek nepriaznivej epidemiologickej situácii je na veľmi dobrej úrovni. PZS je pre týchto zamestnávateľoch nápomocná a mnoho činností vykonáva na diaľku. V rámci intervencií boli niektoré PZS nápomocné pri testovaní zamestnancov a tým došlo k eliminácii ochorenia COVID-19 na pracoviskách a odstávke výroby.

Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej objektivizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2020 bolo vydaných 13 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. V 7 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotenú rizikové práce, v 6 prípadoch sa jednalo o vyhlásenie nových rizikových prác. Vyhlásenie rizika bolo prevažne u zamestnávateľov v priemyselnej výrobe. Najviac zastúpeným rizikovým faktorom bol hluk.

K zrušeniu rizík došlo u 5 prevádzkovateľov. Hlavným dôvodom zrušenie rizika bola zmena technológie – výmena starých strojov za nové (3 prevádzkovatelia), zrušenie výroby (1 prevádzkovateľ), výkon činnosti dodávateľským spôsobom - aplikácia agrochemikálií (1 prevádzkovateľ).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2020 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 166 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T v roku 2020 nebolo vydané žiadne.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ.

Mimoriadne situácie, havárie v roku 2020 neboli hlásené

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2020 v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. §13 ods. 4 písm. j), vydal 80 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2020 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 55 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch v roku 2020 pracovalo 62 pracovníkov. V rámci spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade nevznikla žiadna nová spoločnosť vykonávajúca odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. 5 nových právnych subjektov s pôsobnosťou v inom regióne SR v našej spádovej oblasti vykonávalo v roku 2020 odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia, faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických a biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Neoddeliteľnou súčasťou poradenstva je aj sledovanie expozície zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia faktorov práce na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 10 príspevkov do 2 médií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa dňa 4. októbra na svojej webovej stránke www.osha.europa.eu a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2020 boli odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade zaradení na vykonanie spoločnej dozornej aktivity s IP Prešov na pracovisku s vyhláseným rizikom 3.kategórie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č. 117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

Etapy riešenia a výstupy

I. etapa : RÚVZ so sídlom v Poprade odobral v ZSS 1 vzorku hotového pokrmu (obedové menu v ZSS uzavretého typu) a 1 vzorku pekárskoho výrobku od výrobcu v SR na laboratórnu analýzu obsahu kuchynskej soli. Výsledky boli spracované v tabuľkovej forme pod koordináciou KO v HV. Výsledky vyhoveli Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Úloha je ukončená.

II. etapa: Sumárne za Prešovský kraj bolo odobratých 15 hotových pokrmov a 7 pekárskych výrobkov na laboratórnu analýzu. Záverečná správa za Prešovský kraj bola spracovaná v tabuľkovej forme a zaslaná na RÚVZ Trenčín 19. 01. 2021 na ďalšie spracovanie za SR do 30. 05. 2021.

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Vyhodnotenie k roku 2020

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Jednou z priorit Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania. Nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR s možným rizikom vzniku chronických neinfekčných ochorení. Zdravotným rizikám tohto druhu je vystavená aj mladá generácia nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

Za účelom získavania vedomostí o správnych stravovacích návykoch a zdravíu prospešných potravinách na základných školách, ktoré sa do projektu zapojili (ZŠ Dostojevského 2616/25, Poprad, ZŠ Komenského 587, Poprad a Spojená škola sv. Jána Pavla II., Dlhé hony 2, Poprad) mal pokračovať projekt „Viem, čo zjem“. Pre rok 2020 mala byť ťubovoľná téma o zdraví a životnom štýle, ktorú by si zvolila škola zapojená do projektu.

Avšak pre stúpajúcu nepriaznivú epidemiologickú situáciu v jarných mesiacoch 2020 a uzatváranie škôl, tento projekt nebol realizovaný.

Taktiež opakovaný „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v populácii stredoškolskej mládeže“ v jeseni 2020 v rámci projektu NAPPPA (Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity), v ktorom malo byť vyšetrovaných 72 študentov v Poradenskom centre podpory zdravia pri RÚVZ Poprad sa nerealizoval.

Informatívne letáky pri príležitosti významných dní podľa WHO boli mailovou poštou zasielané do škôl (6 tém z oblasti zdravotníctva) pedagógom ako pomôcka v oblasti prevencie civilizačných ochorení aj pri dištančnom vzdelávaní.

Intervencie v oblasti zdravého životného štýlu sa na školách nerealizovali pretože vyučovanie v školských zariadeniach od polovice marca prešlo na dištančné vzdelávanie a na jeseň a v zime r. 2020 sa situácia na ZŠ II. stupňa a na stredných školách zopakovala.

O pokračovaní projektu rozhodne gestor úlohy ÚVZ SR.

4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V letnej sezóne 2020 bolo odobratých 42 vzoriek pieskov, prevahu tvorili vzorky pieskov odobraté z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti na sídliskách v Poprade (34). Na sídlisku v meste Kežmarok bolo odobratých 5 vzoriek pieskov.

Iba 3 vzorky boli odobraté z MŠ Mesta Poprad. Aj keď prevádzka Materských škôl v letných mesiacoch bola zabezpečená, prevádzkovateľ dodržiaval zonáciu jednotlivých tried (vyčlenený priestor školského dvora bez využitia pieskoviska) aj počas pobytu detí na školskom dvore.

Z celkového počtu odobratých vzoriek pieskov bol v 22 vzorkách (pieskoviská na sídlisku v Poprade) pozitívny nález vajíčok geohelminťov ako indikátora parazitárneho znečistenia piesku a 2 vzorky mali prekročený limit indikátorov mikrobiálneho znečistenia (koliformné baktérie a fekálne streptokoky). V odobratých vzorkách pieskov prítomnosť Salmonelly sp. nebola zistená. Prevádzkovateľ pieskovísk (52) na detských ihriskách (73) v meste Poprad zabezpečoval údržbu pieskovísk (prehrabávanie, prekopanie, dopĺňanie, prípadne výmenu piesku). Spoluprácu s Mestom Poprad možno hodnotiť kladne, v prípade

nášho upozornenia o parazitárnom znečistení pieskov okamžite zamestnanci verejne prospešných prác vykonávali nápravné opatrenia v rámci údržby pieskovísk. Projekt bude plnený aj v r. 2020.

4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Podľa metodického pokynu z ÚVZ SR v r. 2020 mala byť realizovaná 2. etapa riešenia uvedeného projektu - hodnotenie pestrosti mesačných jedálnych lístkov v predškolských zariadeniach za mesiac marec a máj 2020 v 3 vybraných materských školách (hodnotenie za mesiace október a november bolo realizované v 1. etape - r. 2019).

Mali byť hodnotené jedálne lístky vo vybraných mesiacoch podľa bodového systému koeficientu pestrosti, pričom sa mala hodnotiť samostatne každá súčasť obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha, šalát a nápoj. Súčasne mali byť hodnotené jedálne lístky z hľadiska frekvencie vybraných druhov potravín/pokrmov na desiatu a olovrant a samostatne na obed. Druhy potravín/pokrmov boli uvedené v osobitnej tabuľke a podľa počtu odporúčanej frekvencie za mesiac získavali jednotlivé bodové hodnotenia a následne spoločné vyhodnotenie.

Vzhľadom na vyhlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie vo výskyte ochorenia COVID-19 a s tým súvisiace prerušenia prevádzok zariadení pre deti a mládež a stravovacích prevádzok bola 2. etapa riešenia projektu presunutá na r. 2021.

4.4 Úrazy u detí v SR

V r. 2020 RÚVZ Poprad pokračoval v plnení pilotného projektu „Úrazy u detí v SR“. Na základe spolupráce s Nemocnicou Poprad, a.s., Poprad bol zabezpečený zber dotazníkov vyplnených rodičmi pri ošetrovaní, prípadne hospitalizácii ich detí z dôvodov vzniku úrazov v jarných a letných mesiacoch.

Z chirurgického a detského oddelenia bolo odovzdaných iba 12 dotazníkov, ktoré dobrovoľne vyplnili rodičia. V r. 2019 počet odovzdaných dotazníkov bol 38.

Najčastejšie išlo o poranenie končatín pri páde a najčastejším miestom úrazu bolo ihrisko. Všetky úrazy boli ambulantne ošetrené, závažnejšie zdravotné následky neboli uvádzané. Dotazníky zadané do excel súboru boli odoslané na ÚVZ SR.

Pandémia ochorenia Covid-19 a vydávané opatrenia na ochranu verejného zdravia zapríčinili obmedzenie a prerušovanie vyučovania žiakov ZS II. stupňa a stredných škôl a prechod na dištančné vzdelávanie.

Na I. stupni ZS a v predškolských zariadeniach boli v dôsledku úzkych kontaktov s pozitívne testovanými osobami často prerušované vyučovania žiakov a detí pre dodržiavanie izolácie v domácom prostredí. Preto aj plnenie programov a projektov nebolo možné realizovať. Pracovníčky odd. HDMaVZ sa podieľali na činnosti odd. epidemiológie pri telefonickom dohľadovaní kontaktov, písaní listov epidemiologického vyšetrovania, rozhodnutí a zápisníc

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2020 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2020. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 64 ochorení na pertussis. Je to na rovnakej úrovni ako minulého roku, keď bolo hlásených 67 prípadov. Zaznamenali sme 3 rodinné výskyty vo Svite – 4 prípady, v Krížovej Vsi – 2 prípady a v Spišskej Belej – 4 prípady. Ostatné prípady boli sporadické. Riadne očkovanie bolo zaznamenané v 28 prípadoch (intervaly od 286 dní po 47 rokov od očkovania). Hlásený bol 1 prípad akútnej hepatitídy B u dospelého muža, neočkovaného. Hlásený bol 1 prípad novozisteného nosičstva vírusu hepatitídy B. Hlásený bol 1 prípad pneumokokovej meningitídy a 4 prípady pneumokokového zápalu pľúc.

V priebehu jesene bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, ktorej analýza bude vykonaná v priebehu roka 2021.

Aktivity Európskeho imunizačného týždňa 2020, prednášky pre stredné zdravotnícke školy sa v tomto roku pre pandémiu neuskutočnili, poradňa očkovania fungovala len v prvých dvoch mesiacoch roka 2020. Bolo pozvaných na konzultáciu o očkovaní 6 rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí.

6.2. Surveillancie infekčných chorôb

Surveillancie infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa dodržiavalo. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá však bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam z dôvodu pandémie s oneskorením a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2019.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení najmä COVID-u, vrátane platných opatrení na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam vyvolaným koronavírusom. V regióne bolo v roku 2020 zaznamenaných 11915 prípadov ochorenia COVID-19. Prvý prípad bol v regióne zaznamenaný 17.3.2020. Najviac ochorení zaznamenaných v mesiaci december a november. Na podrobnej analýze prípadov COVID-19 sa ešte pracuje.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne aj zdravotníckymi zariadeniami mimo regiónu, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillancie infekčných ochorení. Aktívne sme spolupracovali s centrami sociálnych služieb, školami, obcami, karanténnymi zariadeniami pri riešení problémov súvisiacich s výskytom ochorení COVID-19.

Surveillancie chrípky s odbermi od sentinelových lekárov sa vykonávala len na začiatku roka 2020. Do NRC pre chrípku bolo na začiatku roka odoslaných 26 materiálov od sentinelových lekárov.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk. Ako nové pribudli databáza PCR výsledkov na koronavírusu a databáza antigénových výsledkov koronavírusu.

V roku 2020 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 14136 prípadov infekčných ochorení vrátane Covidu, z nich 482 bolo nozokomiálnych nákaz (NN). Akútne respiračné ochorenia a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2020 bolo zaevidovaných 1529 epidémií z nich 1495 koronavírusových.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 482 nozokomiálnych nákaz. Prešetrovali sme pozitívne výsledky hemokultúr hlásených z OKM Nemocnice Poprad, a.s. a OKM Zvolen. V roku 2020 sme sa už po desiaty krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., analýza bude vykonaná v priebehu roka 2021 po ustúpení pandémie.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 84 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 124 vzoriek z prostredia, 18 vzoriek na sterilitu, 1 vzorka dezinfekčného roztoku, 30 vzoriek ovzdušia. Súčasťou ŠZD bola aj kontrola účinnosti sterilizácie zdravotníckych pomôcok akreditovanou metódou odberu vzorky a to u 61 horúcovzduchových a 62 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2020.

Kampane a projekty budú pokračovať v roku 2021 po skončení pandémie COVID-19.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2020 od marca do decembra sa oddelenie epidemiológie plne venovalo riešeniu prípadov, nariaďovaniu opatrení, kontrole opatrení v súvislosti s pandemiou COVID-19 v súčinnosti so všetkými dotknutými inštitúciami. Na úvod pandémie bolo zasadnutie protiepidemickej komisie na RÚVZ so sídlom v Poprade na ktorú nadväzovala spolupráca všetkých účastníkov pri riešení rôznych situácií, ktoré vyplynuli pri zabezpečovaní opatrení pri výskyte COVID-19.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie akútnych chabých obrń (ACHO) v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. V roku 2020 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa

vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2020 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2020 bol 1 klientovi po konzultácii v poradni pre AIDS pri RÚVZ Poprad boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice.

V rámci prevencie AIDS boli rozdane vzdelávacie materiály (letáky) do 112 školských zariadení. V priestoroch RÚVZ Poprad (na chodbe a v Poradni zdravia) bola umiestnená nástenka o HIV/AIDS. Bola vykonaná 1 prednáška pre 26 žiakov ZŠ. RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska na webovej stránke RÚVZ

6.8. Poradne očkovania

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

V roku 2020 bolo do poradne pozvaných 6 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 5 rodičov. Aj napriek pohovoru rodičia svoje dieťa nedali zaočkovať.

V roku 2020 poradňu navštívili 2 cestovatelia, telefonicky sa poradilo 10 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia. Informácie sa podávali hlavne v súvislosti s opatreniami pri COVIDe v rámci cestovania.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt sme chceli realizovať v mesiac marec 2020 na troch stredných školách v okrese Poprad, Kežmarok a Levoča. Z dôvodu nástupu pandémie táto úloha bude odložená na priaznivejšie popandemické obdobie.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3 Materské mlieko

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetrenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetřilo za rok 2020 51 vzoriek (51 ukazovateľov, 302 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených 26 vzoriek materského mlieka pred pasterizáciou:

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter</i> sp.	11
<i>Bacillus cereus</i>	1
<i>Enterobacter</i> sp.	4
<i>Escherichia coli</i>	3
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	4
<i>Klebsiella oxytoca</i>	7
<i>Pantoea</i> sp.	1
saprofytické stafylokoky	17
<i>Staphylococcus aureus</i>	5
<i>Streptococcus</i> sp.	2

Bolo vyšetřených 25 vzoriek materského mlieka po pasterizácii:

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter</i> sp.	1
<i>Bacillus cereus</i>	1
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	1
<i>Klebsiella oxytoca</i>	1
saprofytické stafylokoky	7

Záver:

V 14 vzorkách bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.

V 9 vzorkách aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.

V šiestich vyšetřených vzorkách pred pasterizáciou sme potvrdili prítomnosť

Staphylococcus aureus.

V jednom prípade izolovaného kmeňa *Staphylococcus aureus* bola potvrdená produkcia enterotoxínu typ D.

7. 18 Monitoring výskytu vibrií s cieľom ochrany verejného zdravia

Gestor: NRC pre *Vibrionaceae*, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetrilo v roku 2019 v rámci projektu 59 vzoriek mrazených rýb (118 ukazovateľov, 1805 analýz). V 57 vzorkách sme prítomnosť *Vibrio* spp. nezistili. V dvoch vzorkách sme zistili prítomnosť *Vibrio* spp.

V NRC pre *Vibrionaceae* boli kmene reidentifikované.

Pozitívne vzorky: Asian food hlbokomrazené krevety nelúpané bez hlavy (vz. č. 2649): správa o skúške č. 182/2020 – *Salinivibrio costicola* , 183/2020 - *Salinivibrio costicola* , 184/2020 – *Vibrio* sp., 185/2020 – *Vibrio* sp.

Hlbokomrazené krevety chvosty (vzorka č.2675): správa o skúške č.186/2020 , 187/2020 - *Vibrio* sp. najbližšie k *V. diazotrophicus* resp. *V. mitili*

Na reidentifikáciu bol zaslaný kmeň izolovaný z brezových špáradiel (vzorka č. 3796): Správa o skúške č. 395/2020 *Vibrio* sp.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 Národný program podpory zdravia

Národný program podpory zdravia plní ciele v oblasti prevencie civilizačných ochorení, ktoré sú najčastejšou príčinou chorobnosti a úmrtnosti nášho obyvateľstva.

Činnosť Poradenského centra PZ pri RÚVZ prispieva k znižovaniu rizikových faktorov civilizačných ochorení a súčasne zvyšuje zdravotné uvedomenie obyvateľov. Prispievajú k tomu aj články so zdravotníckou tematikou do masovokomunikačných prostriedkov, celkovo bolo zaslaných 35 príspevkov.

V mesiacoch jún – september bol realizovaný prieskum „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021“. Prieskum bol zameraný na rôzne druhy faktorov spôsobu života obyvateľov v SR vo vekovej kategórii 18 – 76 rokov. Celkovo bolo vyplnených 56 dotazníkov obyvateľov vo vekových skupinách 18 – 76 rokov (podľa zaslanej metodiky). Údaje z dotazníkov boli zadané do masky v programe excel a zaslané gestorovi projektu (ÚVZ SR).

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva sa vykonáva predovšetkým u klientov v našom Poradenskom centre podpory zdravia.

V roku 2020 bolo v základnej poradni pri RÚVZ Poprad vyšetrených 23 klientov vo veku nad 18 rokov, z toho 15 žien a 8 mužov. Z celkového počtu bolo 3 klientom odporúčané navštíviť nadstavbovú poradňu pre zdravú výživu alebo iných odborných lekárov z dôvodu zdravotných indikácií (zvýšený krvný tlak, zvýšený glykémia a pod.).

Vo februári sa uskutočnil monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u zamestnancov v ZŠ Vikartovce. Vyšetrených bolo spolu 22 zamestnancov, a výjazdová akcia s Poradňou zdravia. Vyšetrených bolo spolu 22 klientov, ktorým bol stanovený celkový cholesterol, meraný krvný tlak a pulz, zisťované vybrané antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, BMI). Všetkým bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo.

V rámci činnosti Poradenského centra podpory zdravia v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení bolo v r. 2020 spolu vyšetrených 45.

Nadstavbovú poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity v tomto roku navštívil jeden klient, ktorému bolo poskytnuté i odborné poradenstvo.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity na roky 2015 - 2025

V priebehu roka 2020 boli do cca 210 predškolských a školských zariadení nášho regiónu zasielané letáky a informácie o správnom stravovaní, ako aj o prevencii vzniku obezity.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sa v spolupráci s vybranou lekárňou v Poprade dňa 04.03.2020 uskutočnila výjazdová akcia, ktorej hlavným zámerom bola edukácia verejnosti v problematike rizík nadváhy a obezity. Do akcie sa zapojilo celkovo 20 klientov, ktorým boli zisťované základné antropometrické údaje (telesná výška a hmotnosť, BMI a WHR index, obvod pásu a bokov), meraný krvný tlak a pulz. Každému klientovi bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo.

Na tému prevencie nadváhy a obezity a potravín boli uverejnené letáky na webovej stránke RÚVZ a na nástenke v budove RÚVZ.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

V r. 2020 projekt nebol plnený.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V r. 2020 bola realizovaná prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Štúdia bola realizovaná v rámci aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 a bola zameraná na postoje dospelých k alkoholu a k regulácii alkoholu. Cieľom prierezovej štúdie bola analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitorovala tiež názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch, ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. Celkovo bolo vyplnených 52 dotazníkov od obyvateľov vo vekových skupinách 15 – 29 rokov (podľa zaslanej metodiky). Údaje z dotazníkov boli zadané do masky v programe excel a zaslané gestorovi projektu (ÚVZ SR).

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020

V r. 2020 boli v mesiaci september pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby a v mesiaci október – mesiac úcty k starším distribuované letáky do 21 klubov dôchodcov, domovov sociálnych služieb a zariadení opatrovateľskej starostlivosti.

9.6 CINDI program SR

Do predškolských a školských zariadení nášho regiónu (cca 220 zariadení) boli pravidelne distribuované letáky v rámci významných svetových dní vyhlasovaných WHO (Svetový deň potravy, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň bez fajčenia, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň boja proti AIDS) ako forma intervencie v rámci zdravotne výchovných aktivít pri dištančnom vzdelávaní. Tieto letáky boli tiež uverejňované na web stránke nášho úradu, aj na nástenke v budove úradu.

Pravidelné informácie zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva boli zabezpečované aj prostredníctvom regionálnych médií (Chemosvitské noviny, Noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, noviny Kežmarok, TV Poprad).

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia a Európskeho týždňa boja proti drogám boli vytvorené informatívne letáky, ktoré boli uverejnené na web stránke nášho úradu, ako aj na nástenke v budove úradu.

V rámci celoslovenskej linky poskytovania telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia bolo v dňoch 27. 07. 2020 – 07. 08. 2020 poskytované telefonické poradenstvo v rámci linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Celkovo bolo prijatých 46 telefonických hovorov, pričom 10 z nich bolo vyhodnotených ako opodstatnené.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V r. 2020 projekt nebol plnený.

V súvislosti s pandémiou ochorenia Covid – 19 a vydaných opatrení na zabránenie šírenia tohto ochorenia naša činnosť v oblasti podpory a výchovy k zdraviu bola obmedzená.

Naopak, oddelenie HDMaVZ , bolo nápomocné odd. EPI pri riešení problematiky pandémie ochorenia Covid – 19.

RÚVZ Rimavská Sobota

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. Pristúpením k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave (13 - 15.6.2017), sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanoví svoje národné ciele a priority a určí nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.), ktorý reflektuje definované priority Ostravskej deklarácie a následné opatrenia na podporu environmentálneho zdravia. Predkladaný akčný plán bol v januári 2019 schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 3. Ide o prierezový medzirezortný materiál, ktorý vznikol na základe medzirezortnej spolupráce relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Plnenie:

V rámci plnenia programu NEHAP V. bol RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zahrnutý ako riešiteľské pracovisko so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu *Legionella* v zariadení sociálnych služieb DD a DSS Rimavská Sobota.

V sledovanom roku sa z titulu šírenia pandémie na ochorenie COVID-19 úloha nezabezpečovala.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 - Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na

Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2020 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU
- a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantít absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitoring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 28 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri

vykonávaní aktivít smerujúcich k napĺňaniu cieľov tejto úlohy spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku, vrátane NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitoringu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- > vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- > posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie,
- > získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
 - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

Anotácia

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné pri hodnotení kvality pitnej vody vykonať okrem iného aj analýzu rizík v súvislosti s domovými rozvodmi. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olovo z 10 $\mu\text{g/l}$ na 5 $\mu\text{g/l}$ a zadefinovanie požiadaviek na výrobky prichádzajúce do styku s pitnou vodou. Požiadavky na uvedené výrobky doteraz európske právne predpisy nedefinovali. I keď na Slovensku je problematika výrobkov ktoré prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou upravená právnymi predpismi, v praxi sa jej nevenuje osobitná pozornosť a neexistuje prehľad o výrobkoch, ktoré sa pri zásobovaní pitnou vodou v styku s ňou najčastejšie používajú.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru niektorými RÚVZ boli tiež pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody (meď, olovo a nikel) po určitej dobe stagnácie zistené prekročenia prípustných limitných hodnôt pitnej vody (napr. olova), ktoré stanovuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich kvalitu bolo možné preukázať projektovou dokumentáciou k výstavbe). Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Nakoľko prekročenie limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii, je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo väčšinou o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený.

Problematika výrobkov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou sa intenzívne rieši i na európskej úrovni a je reálny predpoklad začlenenia uvedenej problematiky do novej

európskej smernice pre pitnú vodu už počas roka 2020. I z tohto dôvodu je nevyhnutné sa oblasti podrobnejšie venovať. Zozbierané údaje majú slúžiť najmä na posúdenie situácie na národnom trhu v oblasti materiálov určených na styk s pitnou vodou a na prehodnotenie aktuálne platných legislatívnych požiadaviek pri ich uvádzaní na trh v Slovenskej republike. Navrhovaný projekt pomôže poukázať práve na túto oblasť pri ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídy tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, vyskytujúcich sa v životnom prostredí, ktoré sú určené najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín. Okrem poľnohospodárstva sa pesticídne látky používajú vo významnej miere v lesníctve, potravinárskych podnikoch, ale aj v zdravotníctve a veterinárstve. Správanie pesticídov po aplikácií v životnom prostredí závisí od ich fyzikálno-chemického zloženia a od charakteru prostredia - môže dochádzať k transportu, akumulácii, vzniku metabolitov (reakčných a degradačných produktov) alebo k úplnému rozkladu látok. Čo sa týka zdravotných rizík zo samotných pesticídnych látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické. Nepriaznivé účinky látok aj niektorých metabolitov na zdravie sú veľmi rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Tzv. relevantné metabolity môžu mať prirodzené vlastnosti porovnateľné alebo ešte rizikovejšie s vlastnosťami materskej látky, pokiaľ ide o účinok na biologický cieľ alebo vykazujú toxikologické vlastnosti, ktoré sú považované za neprijateľné (akútna a chronická toxicita, genotoxicita, karcinogenita....).

Napriek deklarovanému poklesu množstva používaných prípravkov na ochranu rastlín v poslednom období potvrdili analýzy v rokoch 2017 a 2018 prítomnosť pesticídov nielen v zdrojoch vôd, ale i v pitnej vode. K najzávažnejším zisteniam patrilo 3 až 5-násobné prekročenie limitnej koncentrácie atrazínu v 3 verejných vodovodoch v okrese Dunajská Streda. Podľa rozhodnutia Komisie č. 2004/248/EC z 10. marca 2004 o nezaraďení atrazínu do prílohy I Smernice Rady 91/414/EHS o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o odňatí povolení pre prípravky na ochranu rastlín obsahujúce túto účinnú látku, ide o nepovolenú látku. V súčasnosti nie je na území Slovenskej republiky autorizovaný žiadny prípravok na ochranu rastlín obsahujúci atrazín ako účinnú látku.

Predpisy pre pitnú vodu u nás (ani na európskej úrovni) neupravujú podrobnejšie kontrolu pesticídov a ich relevantných metabolitov v pitnej vode a v jej zdrojoch. Nevyžadujú tiež stanovenie nerelevantných metabolitov pesticídov resp. neurčujú ich limitné hodnoty. Podľa platných požiadaviek sa zisťujú pesticídy, ktorých prítomnosť možno predpokladať. To vedie v praxi k rozdielnym prístupom pri monitorovaní kvality pitnej vody, ktoré nezohľadňujú aktuálne údaje o používaných prípravkoch. Nakoľko ide o prierezovú tému, je pri zavedení postupu a jednotných princípov pri monitorovaní a hodnotení pesticídov a ich metabolitov nevyhnutná spolupráca s rezortom životného prostredia (zabezpečuje monitorovanie pesticídnych látok v podzemných a povrchových vodách) a rezortom pôdohospodárstva (vykonáva schvaľovanie pesticídov, prípravkov na ochranu rastlín a dozor nad ich používaním).

Okrem pesticídnych látok sa v posledných rokoch v súvislosti s pitnou vodou venuje pozornosť prítomnosti iných látok ako sú napr. mikroplasty, lieky a drogy, látky typu endokrinných disruptorov, PFOS, PFOA atď. Ide o široké spektrum látok, z ktorých mnohé sú súčasťou výrobkov každodennej spotreby alebo patria do zoznamu látok, ktorých monitorovanie sa bude vyžadovať na základe novej európskej smernice pre pitnú vodu (s termínom prijatia v roku 2019). O prítomnosti uvedených látok v pitnej vode nemáme u nás v súčasnosti žiadne poznatky. V rámci projektu je plánovaná spolupráca s odborníkmi v oblasti pesticídov a zisťovania mikropolutantov aj z iných inštitúcií (STU Bratislava, VÚVH Bratislava).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy sa bude zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR.

Plnenie:

Plnenie úlohy sa malo zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR. V sledovanom roku sa z titulu šírenia pandémie na ochorenie COVID-19 úloha nezabezpečovala.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc - peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení - najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2019 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr. Rozšírená sieť monitorovacích staníc založená na tradičných metódach sledovania koncentrácie peľových častíc môže zároveň v budúcnosti slúžiť ako referenčná v prípade testovania a zavádzania monitorovania založeného na automatizovanom vyhodnocovaní peľov v ovzduší do praxe.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V prípade schválenia projektu bude oddelenie HŽPZ zabezpečovať plnenie danej úlohy a vytvorenie peľovej stanice v lokalite Rimavská Sobota, technické a prístrojové vybavenie

peľovej stanice vrátane zaškolenia zamestnanca podľa usmernenia ÚVZ SR.

Plnenie:

V roku 2020 nebol schválený projekt a preto oddelenie HŽPZ nezabezpečilo plnenie danej úlohy a nebola vytvorená peľová stanica v lokalite Rimavská Sobota, a nebolo zabezpečené technické a prístrojové vybavenie peľovej stanice, vrátane zaškolenia zamestnanca. Usmernenie ÚVZ SR pre plnenie danej úlohy nebolo zaslané.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia rok 2020 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) vydané podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- zisťovanie údajov o počte exponovaných zamestnancov
- o počte nových rizikových prác
- o počte a druhu sankcií
- sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce
- vkladať údaje do registra „matric expozície profesií“ podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR

- viesť údaje o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.
- tvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR
- zúčastňovať sa konzultačných porád na RÚVZ v sídle kraja

Plnenie:

- zisťovanie údajov o počte exponovaných zamestnancov

K 31.12.2020 evidujeme spolu 40 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (24 v okrese Rimavská Sobota a 16 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 245 (461 v okrese Rimavská Sobota a 784 v okrese Revúca).

Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2020 je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Evidencia v ASTR k 31.12.2020 – Prehľad firiem a počty zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2020.

p.č	Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED s.r.o., Čerenčany, prevádzka Rimavská Sobota	5
2	BB Tools s.r.o., Rimavská Sobota	5
3	Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec	2
4	DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce	8
5	FORESTMAN, s.r.o. Klenovec, prevádzka Hrachovo	5
6	GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	10
7	Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa - Mútnik	23
8	GRAVPLAST s.r.o., Rimavská Sobota	4
9	H.M.H. - Drevovýroba, s.r.o., Kociha	42
10	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice-Šaca, prevádzka Hnúšťa - Hačava	47
11	KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	7
12	Kovozvar, s.r.o., Rimavská Sobota	2
13	K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce	11
14	Mestské lesy Tisovec s.r.o., Tisovec	1
15	Ján Parobek Inštal s.r.o., Klenovec	5
16	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	7
17	Prega spol. s r.o., Klenovec	1
18	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	17
19	ROLLER, spol. s r.o., Jesenské	6
20	Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	26
21	TALOS s.r.o., Rimavská Sobota	0
22	Tauris, a.s., Rimavská Sobota	170
23	Technické služby mesta Hnúšťa	3
24	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ R.Sobota	54
	Revúca	
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	53
2	Drevex Revúca s.r.o., Revúca	5
3	Gemstav Revúca spol. s r.o., Revúca	3
4	I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	24
5	Jozef Hutka – JAAS Revúca	2
6	LVD S2, a.s., Tornaľa	10
7	LVD S3, a.s., Tornaľa	22
8	Alena Oravcová - Oralex, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	2
9	P M, s.r.o. Bratislava, prevádzka BPS Jelšava I. a II.	5
10	Tomáš Ráčko, Tornaľa	8
11	REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s r.o., Revúca	6
12	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	2
13	SKLOTEXTÍLIE Revúca s.r.o., Revúca	7
14	SLOVMAG, a.s., Lubeník	231

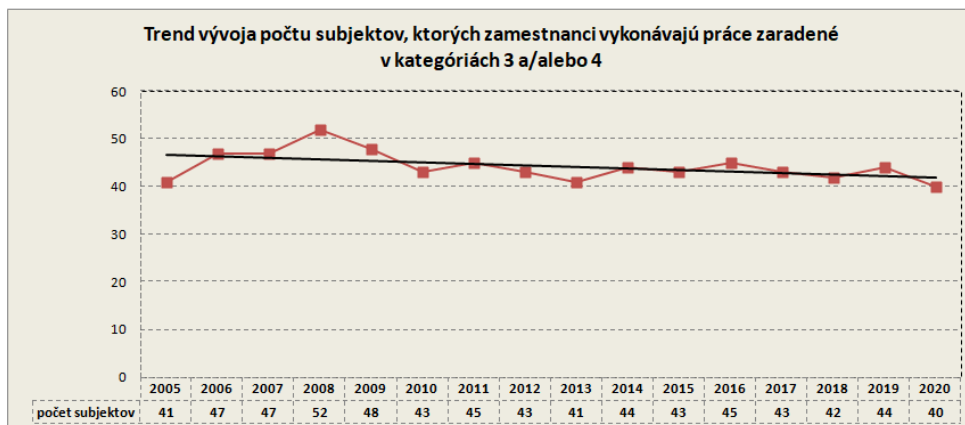
15	Slovenské magnezitové závody, akciová spoločnosť, Jelšava	394
16	BUDIŠ, a.s.,Dubové, prevádzka Tornaľa	10
	SPOLU	1245

* počet pracovníkov zaradených do kategórie rizika 3 a 4.

- zisťovanie údajov o počte nových rizikových prác

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ nebolo k 31.12.2020 vydané pre žiaden nový subjekt.

Vývoj počtu subjektov „s rizikovými pracoviskami“ je uvedený v grafe č. 1 – trend vývoja je klesajúci.

Graf. č. 1

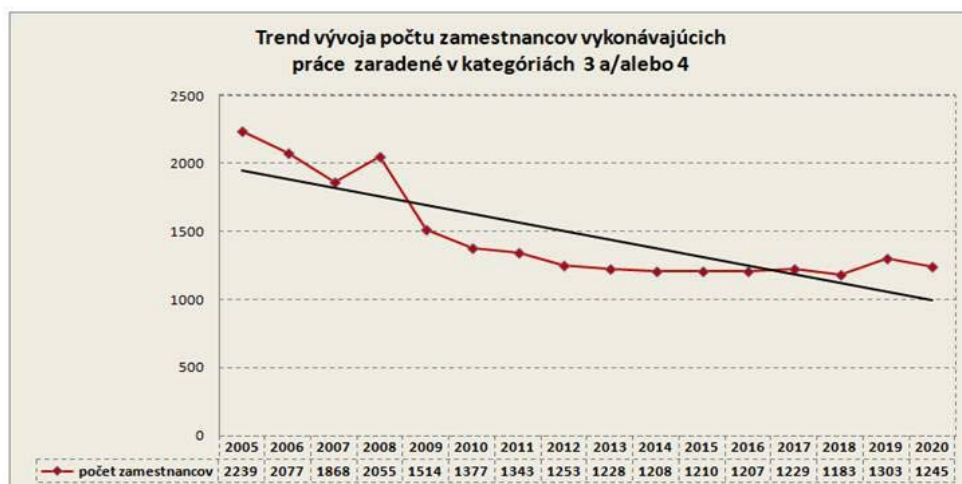
- zisťovanie údajov o počte a druhu sankcií

Pre subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo v roku 2020 vydané rozhodnutie na uloženie sankcie.

- sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce

V porovnaní s rokom 2019 došlo k poklesu počtu evidovaných firiem o 4 subjekty a k poklesu počtu exponovaných pracovníkov celkom o 58 (v 3. kategórii pokles o 46 pracovníkov a v 4. kategórii pokles o 12 pracovníkov, v počte žien exponovaných rizikám došlo celkom k poklesu počtu o 13 žien - v 3. kategórii pokles o 11 žien a v 4. kategórii pokles o 2 ženy).

Trend vývoja počtu zamestnancov v období 2005-2020 uvádza graf č. 2 – trend vývoja je klesajúci.

Graf. č. 2

Tabuľka č. 2: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priereze rokov 2003 – 2020

Rok	Počet pracovníkov za okres RS a RA spolu
2003	2751
2004	2694
2005	2239
2006	2077
2007	1868
2008	2055
2009	1514
2010	1377
2011	1343
2012	1253
2013	1228
2014	1208
2015	1210
2016	1207
2017	1229
2018	1183
2019	1303
2020	1245

- vkladat' údaje do registra „matric expozičie profesií“ podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR

V roku 2020 nebol zriadený centrálny register matric a ani nebolo doručené žiadne usmernenie, podľa ktorého by mali úrady postupovať.

- viesť údaje o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania

V roku 2020 bolo prešetrených 13 suspektných profesionálnych ochorení, z toho:

- 7 na „rizikových pracoviskách“,
- 3 na pracoviskách, ktorých zamestnanci vykonávali „rizikovú prácu“, ale pre faktor, ktorý nesúvisel s prešetrovaným podozrením na profesionálne ochorenie,
- 3 na pracoviskách, ktorých zamestnanci nevykonávali „rizikovú prácu“

Zo 7 chorôb prešetrených na „rizikových pracoviskách“ bolo priznaných 6 ochorení, z toho s položkou 28 – 2 prípady (zamestnanci boli zaradení v kategórii 4), s položkou 29 – 4 prípady (2x boli zamestnanci zaradení v kategórii 3-fyzická záťaž, 2x v kategórii vibrácií (raz kategória 3 a raz kategória 4)).

V súvislosti s podmienkami práce možno konštatovať, že sa jednalo o profesie lisiar-údržbár, špecialista, pomocný lamač, baník/lamač, lamač, baník/strojník a obrábač kovov-špecialista.

Podmienky práce v profesii lisiar-údržbár, špecialista: práca je spojená s ručnou manipuláciou s výliskami, ktorá je vykonávaná na úrovni 3. kategórie fyzickej záťaže. Jedná sa predovšetkým o prekračovanie celozmenových hmotností bremien a nevhodné pracovné polohy pri práci. Zamestnávateľ s cieľom odstránenia týchto rizík, rieši vybavenie lisov manipulátormi, používaním ktorých vylúči fyzickú prácu. Toho času je 60% lisov vybavených manipulátormi.

Podmienky práce v profesiách spojených s dobývaním magnezitu v podzemí sú limitované charakterom tejto činnosti. Zamestnanci používajú vibračné náradie s vysokou hodnotou vibrácií, ktoré toho času nie je možné nahradiť. Pri práci sa vyskytujú nevhodné pracovné polohy, zamestnanci sú exponovaní vysokej vlhkosti a chladu.

Podmienky práce v profesii obrábač kovov-špecialista: zamestnanec pracoval so zbíjajúcim kladivom pri narážaní a vyrážaní koncových kokíl pri výrobe foriem do lisov. Zamestnávateľ

prijal opatrenia – ručné zbíjacie kladivá nahradil pneumatickým zariadením a vylúčil expozíciu zamestnancov vibráciám.

- **tvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR**

Databáza nebola vytvorená, nakoľko nie je zriadený centrálny register matríc a nebolo vydané usmernenie základných požiadaviek na údaje pre vkladanie do tohto registra.

- **zúčastňovať sa konzultačných porád na RÚVZ v sídle kraja**

V roku 2020 neboli organizované konzultačné porady v sídle kraja.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- výkon ŠZD zameraného na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami,
- výkon ŠZD nad chemickou ochranou rastlín

Plnenie:

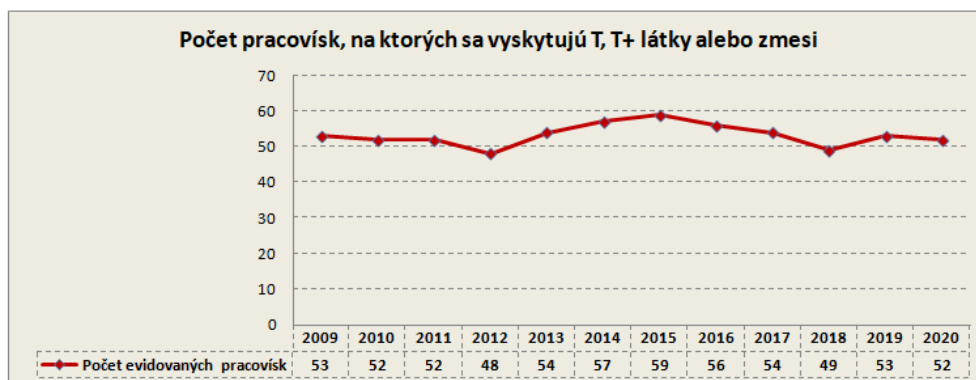
K 31.12.2020 evidujeme 47 subjektov s 52 prevádzkami, resp. pracoviskami, čo znamená, že v počte evidovaných prevádzok došlo k zníženiu o 1. Z celkového počtu 52 pracovísk sa 40 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (24) a laboratórií (9), prevádzky s pracoviskami manipulujúcimi s výbušninami (5), zdravotnícke zariadenia (4), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín (CHOR), 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet, 1 prevádzka výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov, 1 strojárnská a gumárnská výroba, 1 krytá plaváreň a 1 subjekt vykonávajúci DDD činnosť.

Počet exponovaných zamestnancov na pracoviskách je 210 (100 v okrese Rimavská Sobota a 110 v okrese Revúca). V porovnaní s rokom 2019 došlo k poklesu počtu zamestnancov o 2. Rozdiel zamestnancov súvisí s aktualizáciou evidencie subjektov (vyradenie 1 subjektu). V lekárnach evidujeme len počet zamestnancov, ktorí sú priamo exponovaní, t.j. manipulujú s toxickými a/alebo veľmi toxickými látkami. Na pracoviskách lekární, kde pri práci uvedené látky nevyužívajú, len ich preskladňujú, nie sú zamestnanci započítaní do celkového počtu zamestnancov.

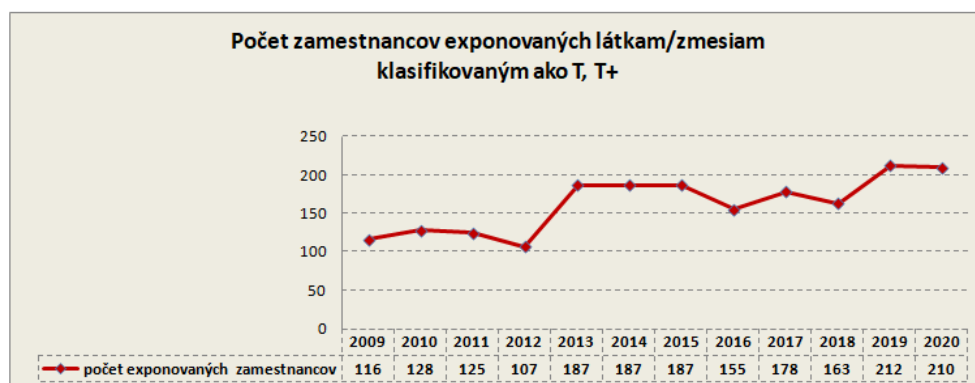
Trend vývoja v evidovaných pracoviskách, vrátane subjektu vykonávajúceho DDD činnosť, ktoré používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi a počtu exponovaných osôb v sledovaných rokoch uvádzajú grafy č. 3 a 4.

Pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín bola vykonaná 1 prednáška v súvislosti s ochranou zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 nebol na pracoviskách s výskytom toxických látok a zmesí, resp. veľmi toxických látok a zmesí a u prevádzkovateľov vykonávajúcich chemickú ochranu rastlín vykonaný ŠZD.

Graf č. 3

Graf č. 4

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto

látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vedenie databázy organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- vedenie databázy výkonu búracích prác s expozíciou azbestu
- výkon ŠZD na vybraných pracoviskách, vrátane azbestu
- získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- získanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Plnenie:

- **vedenie databázy organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity**
- **vedenie databázy výkonu búracích prác s expozíciou azbestu**

Databázu organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a výkon búracích prác s expozíciou azbestu uvádza tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3 – Evidencia subjektov, u ktorých sa používajú karcinogénne a/alebo mutagénne látky a zmesi

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných (vrátane azbestu) (vrátane RP) celkom / ženy		ŠZD
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1B – K	chirurgia 10	8	nie
			gynekológia 7	5	
dermatovenerologická ambulancia			2	2	
gastroenterologická ambulancia			2	2	
oftalmologická ambulancia			2	2	
chirurgická ambulancia			7	7	
sono ambulancia			2	2	
hematologická ambulancia			3	3	
oddelenie centrálnej sterilizácie			6	5	
oddelenie radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	1B - K	20	18	nie

AVIMED, s.r.o. Čerčenany					
onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	1B - K	5	4	nie
Alpha medical, s.r.o. Martin					
laboratórium klinickej biochémie a hematológie	laboratórne diagnostiká	1B - K	11	11	nie
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	2	2	nie
SMZ, a.s. Jelšava					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	1B - K	0**	0	nie
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	1B - K	96	0	nie
SLOVMAG, a.s. Lubeník					
linka MgO-C	PAU (carbores P, F112M)	1B - K 1B - M	6	0	áno
chemické laboratórium	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	5	5	nie
	o-toluidín	1B - K			
	fenolftaleín	1B - K			
	PAU (carbores P, F 112M)	1B - K 1B - M			
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	1B - K	69	0	nie
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	fenolftaleín	1B - K	1	1	nie
TAURIS, a.s. Rimavská Sobota					
laboratórium	chróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	nie
Calmit, spol. s r.o., Bratislava					
laboratórium	fenolftaleín	1B - K	2	2	nie
SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa					
laboratórium	hydrazínium sulfát	1B - K	2	1	nie
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
	síran kobaltnatý	1B - K			
	fenoftaleín	1B - K			
OSBD R. Sobota- 2 stavby/2 rozhodnutia					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	2	0	nie
Peter Kaličiak ml. Hrušovo					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	4	0	nie
MONTES COMPANY s.r.o. Lisková					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	áno
KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o. Žilina					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	4	0	nie
PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – 3x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	7	0	nie

TEC-TRADE s.r.o. Pohorelá					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie
AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava – 6x					
výmena kanalizačných potrubí	azbest	1A - K	5	0	nie
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny				0	nie
MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva – 2x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	2	0	nie
JESIKA PAČAJOVÁ – MARTBEST Poprad – 2x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	2	0	nie
TOMAR best s.r.o. Spišská Teplica					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	2	0	nie
SD Gelnica s.r.o. Gelnica					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	áno
RONAR s.r.o. Košice					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	5	0	nie
DILMUN SYSTEM, s.r.o. Bratislava					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie
ASTANA, s.r.o. Poprad- 7x					
odstraňovanie azbestovocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
prevádzka spoločnosti, laboratórium	azbest	1A - K	10	0	nie
	PAU (ropné produkty) Vykurovacie oleje (regenerované oleje) OLEPAL V1 a V2	1B - K			
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	2	2	nie
	formaldehyd	1B - K			
	bromičnan draselný	1B - K			
	benzén	1A - K 1B - M			
ALS SK s.r.o. R.Sobota					
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	nie
	fenolftaleín	1B - K			

	hydrazínium sulfát – síran hydrazínia	1B - K				
	chróman draselný	1B - K 1B - M				
	tioacetamid	1B				
	formaldehyd	1B - K				
	síran kobaltnatý	1B - K				
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota						
stolárska dielňa	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	0	nie	
Rimadrev, spol. s r.o. Repno, prevádzka Rimavská Baňa						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	17	0	nie	
Prega, spol. s.r.o. Klenovec,						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	5	0	nie	
K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	11	0	nie	
Alena Oravcová – ORALEX Mokrá Lúka, prevádzka Revúca						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	1	nie	
Gemstav Revúca spol. s r.o. Revúca						
výroba laminátových podláh	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	3	1	nie	
Hacsi Alexander, Tornaľa						
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	0***	0	áno	
Tomáš Ráčko, Tornaľa						
výroba palivového dreva	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	8	0	nie	
BUDIŠ a.s. DUBOVÉ – prevádzka Gemerka Tornaľa						
laboratórium	fenoftaleín	1B	1	1	nie	
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s.r.o., Revúca						
chemická úpravná vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotelne	fenoftaleín	1B- K	0****	0	nie	
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M				
Lekárne v počte 22	Okres R.Sobota 16	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte****	1A - K 1B - K	4	3	nie
	Okres Revúca 6			2	1	

*K 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí, K 1B – pravdepodobný karcinogén

M 1A – mutagén ľudských zárodočných buniek, M 1B – mutagén cicavčích zárodočných buniek

Proces – proces s rizikom chemickej karcinogenity

** DON Denné olejové nádrže - v tabuľke sa uvádza počet zamestnancov 0, z dôvodu, že profesia nie je trvale obsadená a v prípade potreby prácu vykonávajú 3 zamestnanci iného pracoviska

***V tabuľke je uvádzaný počet exponovaných zamestnancov v 1 drevovýrobe 0 z dôvodu, že prevádzka v roku 2020 nebola prevádzkovaná

**** V tabuľke je uvádzaný počet exponovaných zamestnancov v laboratóriu plynovej kotelne 0, pretože karcinogénne a mutagénne látky sú len preskladňované.

- výkon ŠZD na vybraných pracoviskách, vrátane azbestu

Z celkového počtu evidovaných subjektov s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 58, bol vykonaný ŠZD u 4 subjektov, čo predstavuje 6,8 % skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok. Okrem toho bol vykonaný ŠZD aj u subjektov, ktoré z evidencie boli vyradené a to v 2 prípadoch (drevovýroby).

- **získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika**

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská – faktor chemické karcinogény vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Svet zdravia, a.s., Bratislava, Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote (cytostatiká)
- Hasci Alexander, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Gemstav, spol. s r.o., Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Tomáš Ráčzko, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)

- Alena Oravcová – ORALEX, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)

- AVIMED, s.r.o., Čerenčany, pracovisko Rimavská Sobota (cytostatiká)
- RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa (pevný aerosól – tvrdé drevo)

Spolu na rizikových pracoviskách – faktor chemický karcinogén/proces s rizikom chemickej karcinogenity pracuje 50 zamestnancov z toho 23 žien.

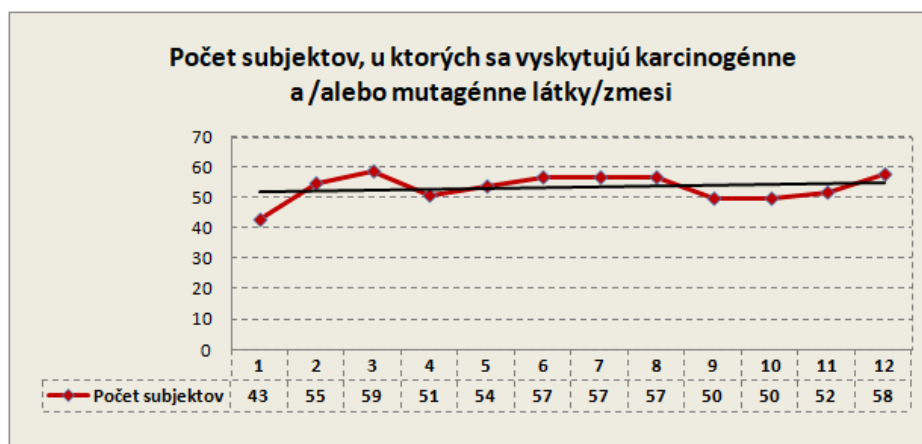
- **o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi**

RÚVZ eviduje 58 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym/mutagénnym faktorom pri práci. Jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

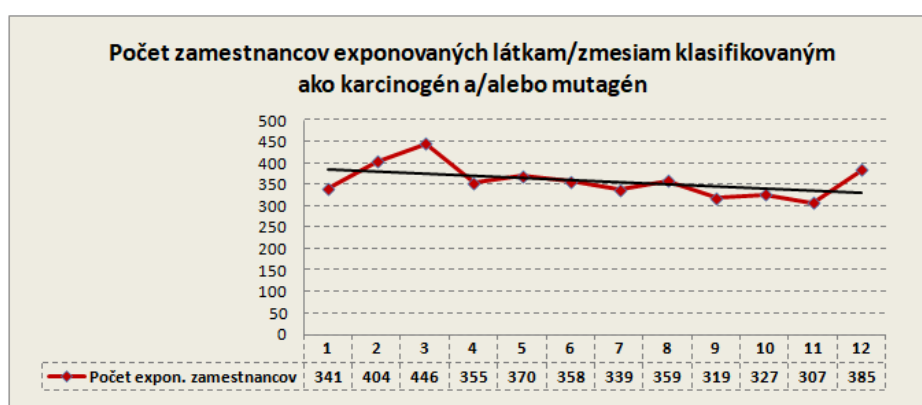
- chemický karcinogén formaldehyd,
- práca s cytostatikami,
- prach z tvrdého dreva (dub,buk),
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, regenerovaných vykurovacích olejoch, v dieselových exhalátoch a zmesi carbores používanej v lisovacej zmesi na výrobu stavív,
- chemický karcinogén azbest,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekárni,
- v rámci laboratórnych chemikálií: dvojchróman draselný, síran kobaltnantý, bromičnan draselný, benzén, fenolftaleín, o-toluidín, hydrazínium sulfát (síran hydrazínia), formaldehyd, chróman draselný, tioacetamid, laboratórne diagnostiká,
- v rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M).

V porovnaní s rokom 2019 došlo k zmene počtu evidovaných prevádzok, pribudlo 6 subjektov. Z evidencie boli vyradené 2 drevovýroby (DREVOX holding, s.r.o., Revúca, FAGUS-SIL, s.r.o., Rimavská Sobota) a 3 subjekty zaoberajúce sa likvidáciou azbestovocementových materiálov (STRECHSTAV a PÍLA, s.r.o., Čučma, Matej Gierlti Brezno, Vladimír Chamula, Detva). Do evidencie pribudlo 11 subjektov zaoberajúcich sa likvidáciou azbestovocementových materiálov (Peter Kaličiak ml. Hrušovo, MONTES COMPANY s.r.o., Lisková, KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina, PROFI-DEMONT s.r.o., Detva, TEC-TRADE s.r.o., Pohorelá, AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava, MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, JESIKA PAČAJOVÁ– MARTBEST Poprad, TOMAR best s.r.o., Spišská Teplica, SD Gelnica s.r.o., Gelnica, RONAR s.r.o., Košice).

Trend vývoja v evidovaných subjektoch a o počte exponovaných osôb v sledovaných rokoch uvádzajú grafy č. 5 a 6.

Graf č. 5

Graf č. 6

- získanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém

Oddelenie PPLaT eviduje 34 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií v spoločnostiach Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota, SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa, BUDIŠ, a.s. Dubové – prevádzka Gemerka Tornaľa, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, SLOVMAG, a.s. Lubeník: dusičnan olovnatý, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, petroléter, test na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý). V rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M),
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S) v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava, SLOVMAG, a.s. Lubeník, Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšťa, sypká banská skalná trhavina DAP-K v spoločnosti Slovmag, a.s. Lubeník,
- prípravky na chemickú ochranu rastlín (calypso 480 SC, Basta 15, Capalo) u 2 subjektov,
- prípravok používaný ako pomocný prací prostriedok v práci (Ozonit) u 1 subjektu
- prípravok používaný pri opravě bicyklov (technický benzín) u 1 subjektu.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov
- realizáciu spoločných previerok s IP podľa pokynov krajského pracoviska a ÚVZ SR
- zapojenie sa do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Plnenie:

- **informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov**

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2020 vykonali zamestnanci oddelenia PPLaT 823 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva bola vykonaná 1 prednáška pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín s počtom zúčastnených 53.

- **realizáciu spoločných previerok s IP podľa pokynov krajského pracoviska a ÚVZ SR**
- Spoločná previerka RÚVZ a orgánu inšpekcie práce (IP) bola vykonaná na pracoviskách prevádzky spoločnosti LVD S2 a.s., Tornaľa na základe výberu IP. Činnosť v prevádzke je zameraná na výrobu a montáž tvárniacich strojov.

V deň zahájenia kontroly dňa 31.07.2020 bol v prevádzke vykonaný ŠZD spolu s IP a následne dňa 16.09.2020 bol vykonaný ŠZD len zamestnancami RÚVZ. Počas kontrol každý z kontrolných orgánov postupoval samostatne a vykonal kontrolu podľa svojich predpisov. ŠZD bol zameraný na kontrolu pracovného prostredia a plnenia niektorých povinností zamestnávateľa vyplývajúcich z § 30 zákona č. 355/2007 Z.z. Napriek tomu, že

zamestnávateľovi v čase krízovej situácie neplynuli vyššie uvedené povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z.z., ale z dôvodu ochrany zdravia zamestnancov boli na základe dohody s PZS zabezpečované a priebežne sa naďalej zabezpečujú vrátane lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Po ukončení kontrol každý z dozorných orgánov vypracoval záznam v zmysle svojich interných usmernení. Nedostatky podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích predpisov zistené neboli. Kópia záznamu bola zaslaná na ÚVZ SR.

- **zapojenie sa do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.**

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 neboli zabezpečované aktivity v rámci kampane Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia:

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý

system spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek kompletného obedového menu zo zariadenia spoločného stravovania (uzatvorený typ aj otvorený typ) na laboratórne stanovenie obsahu soli (zhodnotenie množstva pridanej soli do pokrmov podľa OVD SR) v mesiaci apríl 2020. Vyhodnotenie v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Plnenie:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli dobrane 2 kompletné obedové menu z prevádzky závodnej kuchyne tzv. uzavretý typ (frankfurtská polievka, cigánske bravčové rebierko, dusená slovenská ryža, červená repa) a z prevádzky verejného stravovania (šošovicová polievka, varené bravčové mäso, zemiaková kaša s paradajkovou omáčkou). Podľa zaslaných výsledkov laboratórných rozborov boli hodnoty stanoveného NaCl v súlade s odporúčaným výživovými dávkami Slovenskej republiky.

Údaje bol vyplnené do požadovanej tabuľky a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Anotácia:

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzoričných vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa bude realizovať druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) Podpora zdravého štartu do života

- vytvoriť aktuálnu databázu materských centier v okresoch Rimavská Sobota a Revúca,
- vypracovať ponuku výchovných aktivít v problematike zdravého životného štýlu prioritne zameraných na prevenciu obezity detí,
- realizovať výchovné aktivity podľa záujmu jednotlivých centier a evidovať počet edukovaných matiek 1x polročne – realizačný výstup bude počet edukovaných matiek

Plnenie:

Počet edukovaných matiek – 0, v podmienkach nášho regiónu nevidujeme materské centrá, sú zriadené a prevádzkované len detské kútiky.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci doplnkového stravovania sledovať pri výkone ŠZD
 - v školských bufetoch sortiment, hodnotiť percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli
 - samostatne sledovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - počet škôl s automatmi na sladené nápoje a ovocie
- v rámci zariadení spoločného stravovania pri výkone ŠZD hodnotiť
 - pestrosť jedálnych lístkov a zásady ich zostavovania, sledovať počet stravníkov
 - odobrať a hodnotiť vzorky stráv na energetickú, biologickú hodnotu a obsah kuchynskej soli
 - sledovať počet škôl zapojených do mliečneho programu a programu školské ovocie, realizovať výchovné aktivity zamerané na zvýšenie spotreby mlieka a ovocia v školách
 - samostatne sa zamerať na diétne stravovanie, vrátane sledovania podmienok
 - kontrolovať pitný režim žiakov, preferovať pitnú vodu

Plnenie:

Podpora zdravšieho prostredia v školách - pri výkone ŠZD sa v školských bufetoch sleduje predávaný sortiment ako aj percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli, pri výkone ŠZD nebolo zistené porušovanie platnej legislatívy.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj počet zariadení s automatmi, celkom je v 11 školských zariadeniach prevádzkovaných 7 automatov pri ZŠ a 4 pri SŠ, z toho v 4 prípadoch ide o automaty na pitnú vodu, 1 na mlieko a mliečne nápoje a 6 na nealkoholické nápoje. Celkový počet výkonov 3.

V hodnotenom roku sa sledovanie pestrosti jedálnych lístkov nerealizovalo, riešenie projektu bolo presunuté na jar obdobia roku 2021. V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou a výskytom ochorenia COVID-19 neboli vykonané edukačné aktivity žiakov na školách v rámci „Školského programu“.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sledujú aj podmienky pre prípravu diétného stravovania – v hodnotenom roku sa takáto forma nevyužíva, diétno stravovanie detí je riešené len individuálnou donáškou.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- na okresnej úrovni realizovať školenia pracovníkov školského stravovania, zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania

Plnenie:

V hodnotenom roku sa nerealizovali školenia pracovníkov školského stravovania, samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni.

d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci výkonu ŠZD sledovať podmienky pre TV, sledovať malé formy TV, monitorovať využívanie hodín TV, sledovať počty žiakov oslobodených od TV a ich možnosti pohybových aktivít, využívanie vonkajších TV plôch a iných TV zariadení

Plnenie:

V hodnotenom roku boli sledované a hodnotené podmienky pre telesnú výchovu na 3 základných školách, 1 strednej škole, vykonali sa kontroly telocviční, vonkajších ihrísk ale aj hracích plôch, hodnotilo sa zaradenie hodín TV do rozvrhu. Celkom výkonov 4.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

- pokračovať v realizovaní projektu NAPPPA, monitorovať antropometrické a vybrané biochemické ukazovatele zdravia u stredoškôľakov, testovať telesnú zdatnosť a držanie tela,
- v rámci projektu hodnotiť pohybovú aktivitu, stravovacie návyky a životný štýl v súvislosti s nameranými ukazovateľmi,
- údaje spracovať podľa požiadaviek gestora.

Plnenie:

V hodnotenom roku sa mala realizovať 2.časť úlohy č.5.1.1. Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, súčasťou ktorej malo byť opätovné meranie študentov vybraných stredných škôl, u ktorých sa tieto merania realizovali v prvej časti úlohy.

Vzhľadom na obmedzenia spôsobené koronavírusom sa termín realizácie predĺžil, ale napriek tomu nebolo možné vykonať monitoring antropometrických a vybraných biochemických ukazovateľov zdravia a vykonať testovanie telesnej zdatnosti a držania tela u všetkých stredoškôľakov. V mesiaci október bolo testovanie vykonané u 15 stredoškôľakov.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- 1. etapa - realizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a odber vzoriek piesku na 10 predškolských zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca, vyhodnotenie výsledkov analýz vzoriek piesku a v prípade nevyhovujúcich výsledkov vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov,
- 2. etapa – realizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a odber vzoriek piesku v 6 predškolských zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca,
- v rámci druhej etapy realizovať výkon štátneho zdravotného dozoru a odber vzoriek piesku na 4 pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti, vyhodnotenie výsledkov analýz vzoriek piesku a v prípade nevyhovujúcich výsledkov vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov,
- Po ukončení druhej etapy vypracovať záverečnú správu a zaslať ju gestorovi aj s porovnaním trendu s predchádzajúcim obdobím

Plnenie:

I. etapa projektu sa kvôli nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom COVID-19 nerealizovala. V rámci 2.etapy bolo v zmysle dodatočného usmernenia ÚVZ SR skontrolovaných 12 pieskovísk a odobratých 10 vzoriek piesku z pieskovísk v areáloch materských škôl v meste Rimavská Sobota. Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória bolo zistené, že vzorky z pieskovísk určených na hranie pre deti vyhovovali požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a pri výkone ŠZD neboli zistené závažné hygienické nedostatky.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- hodnotiť jedálne lístky na 3 vybraných MŠ za obdobie jar, leto tj. mesačné jedálne lístky za mesiac marec a máj, hodnotenie vykonať podľa vypracovanej metodiky,
- správu za obdobie jar, leto predložiť gestorovi do 15.8.2020.

Plnenie:

Realizácia úlohy bola gestorom presunutá na jarné obdobie roku 2021, rok 2020 sa kvôli meniacej a zlej epidemiologickej situácie nehodnotil.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- projekt sa bude realizovať v súlade s požiadavkami metodického usmernenia gestora v úzkej spolupráci s vybranými nemocnicami a tými oddeleniami v rámci zariadenia, ktoré hospitalizujú aj detských pacientov s úrazmi,
- projekt sa realizuje ako náhrada za zákonom stanovené hlásenie hospitalizovaných detí s úrazmi do národného registra úrazov na NCZI,
- pokračovanie projektu bude v súlade s požiadavkami gestora v daných termínoch.

Plnenie:

Projekt sa v hodnotenom roku nerealizoval.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Ciele úlohy

Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení a vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike. Výsledky štúdie porovnať s platnými národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR.

Anotácia

Dávky z lekárskeho ožiarenia sú najvýznamnejším príspevkom k ožiareniu populácie zo zdrojov žiarenia v členských krajinách Európskej únie a ich kontinuálne sledovanie a hodnotenie je jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu EURATOM a v smernica Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM. Štúdie v členských krajinách Európskej únie poukazujú na pretrvávajúci rast ožiarenia obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia. Na vysoký nárast ožiarenia zo zdrojov žiarenia používaných v medicíne upozorňujú aktuálne aj mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie - IAEA, ICRP a UNSCEAR.

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh úradov verejného zdravotníctva v oblasti radiačnej ochrany. Optimalizácia rádiologických vyšetrovacích postupov z hľadiska radiačnej ochrany je jedným zo základných postupom pre znižovanie ožiarenia populácie so zdrojov žiarenia a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a tým znížiť riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením.

Úloha bude zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach v diagnostickej rádiológii a v nukleárnej medicíne v Slovenskej republike.

Etapa 1:

Navrhnuť postup a metodiku pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientovv rádiológii. Vypracovať štandardný postup pre zber údajov na jednotlivých pracoviskách. Sledovanie a hodnotenie dávok pri jednotlivých výkonoch uskutočniť v rámci celej Slovenskej republiky na pracoviskách diagnostickej rádiológie s cieľným zameraním na mamografické pracoviská s klasickými aj s digitálnymi rontgenovými zariadeniami a na pracoviskách počítačovej tomografie. Okrem diagnostických rádiologických pracovísk bude štúdia zameraná aj na sledovanie aktivity rádiofarmák aplikovaných pacientom pri diagnostických vyšetreniach metódami nukleárnej medicíny a na stanovenie úväzku efektívnej dávky z aplikovaných rádiofarmák.

Etapa 2:

Spracovať výsledky meraní a hodnotenia veľkosti kolektívnych dávok pacientov Slovenskej republiky z vybraných diagnostických výkonov, vykonávaných v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti a porovnať výsledky štúdie s novými národných diagnostických referenčnými úrovňami pre lekárske ožiarenia ustanovenými v opatrení MZ SR s účinnosťou od 1.4.2018.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikáciapoliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým

invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2020, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 %zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu - Národný imunizačný program SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovacom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2020
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2020
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vakcinačnej poradne“

Odpočet:

V roku 2020 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2020, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a §5 až §6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č.544/2011 Z.z.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila vzhľadom na pandémiu Covid 19 administratívnu formou v mesiaci september 2020 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 4.08.2020 pod značkou OE/6372/2020 RZ-105567/2020 za obdobie od 1.9.2019 do 31.8.2020.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (18 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,31% - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 97,78 – 100 %. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti vírusovej hepatitíde A v okrese Rimavská Sobota – 394, v okrese Revúca proti rotavírusovým infekciám – 107. V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 76,44 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 60,76 % bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2020 sme zaznamenali jeden prípad akútnej hepatitídy B s dg. B 16 v okrese R. Sobota, hlásených bolo 5 prípadov chronickej vírusovej hepatitídy B s dg. B 18.1 (1x z okresu Revúca a 4x v okrese R. Sobota), 10 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (8 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca). V sledovanom období bolo hlásených aj 43 laboratórne potvrdených ochorení na pertussis z okresu Revúca a 2 potvrdené prípady na uvedenú diagnózu z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 3 prípady z okresu Rimavská Sobota (2x dg. A 15.0, 1x dg. A 15.1) a 1 ochorenie z okresu Revúca (1x dg. A15.3). Zaznamenali sme aj jedno ochorenie na rubeolu v okrese Revúca u tehotnej ženy. V súvislosti s dg. mumpsu a osýpok neevidujeme žiadne ochorenia v roku 2020.

Európsky imunizačný týždeň (EIW)

Aktivity k EIW za RÚVZ so sídlom v R. Sobote vykonané v dňoch 20.4. – 26.4.2020 odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie:

Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne - 0x, telefonicky – 35x, písomne – 2x), laickej verejnosti (osobne - 0x telefonicky – 10x, písomne – 1x) a pre rómske komunity (telefonicky – 5x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2020 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
 2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2019 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2018 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2020 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2020 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie

- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení

Odpočet:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2020 bolo celkovo hlásených 2656 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 1049 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom príchovcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom sme zaznamenali v súvislosti s pandémiou COVID 19, ktorá bola vyhlásená WHO v marci 2020 pre potvrdené ochorenia vyvolané novým typom koronavírusu SARS-CoV-2 vo svete. V roku 2020 sme zaevidovali s dg. U 07.1 COVID 19 potvrdený PCR testom – 1975 prípadov (1509xRS, 466x RA), s dg. U071.1 COVID 19 potvrdený antigénovým testom – 1119 ochorení (766xRS, 353x RA).

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrení jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike - Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
3. systému rýchleho varovania

Odpočet:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu. V roku 2020 sme pokračovali v uvedenom monitoringu a hlásení.

6.4 Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS.

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych

režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorien, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2019 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2018 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdii HELICS SSI za rok 2019 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- účasť na incidenčnom sledovaní CDI-II. etapa v roku 2020 (október – december) zameranom na sledovanie výskytu CDI vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz a spolupodieľanie sa na kampani: „Clean care is save care“
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi (MRSA, *C. difficile* a iné), vrátane protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia

Odpočet:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnocujú zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení. Vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 sme v roku 2020 uvedenú úlohu v programe nevykonali. V programe budeme pokračovať v budúcom období po ukončení pandémie.

V zmysle NPKIO a následnej implementácie Národného programu hygieny rúk zlepšiť compliance hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov a zvýšiť spotrebu alkoholovej dezinfekcie v litroch/počet lôžko-dní v SR sa v roku 2020 neuskutočnili žiadne odborné semináre v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 vo svete aj v SR.

Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa uverejňovaním článkov na webovej stránke a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Pokračovali sme v sledovaní a zabezpečovaní protiepidemických opatrení pri kolonizácii nemocníc polyrezistentnými kmeňmi (*Clostridium difficile* a iné), ktoré sme aj v roku 2020 zaznamenali v zdravotníckych zariadeniach.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.);
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky, vysokovirulentných nákaz (Ebola a iné) alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet:

V roku 2020 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2020 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- V roku 2020 evidujeme 2 sporadické serologicky potvrdené ochorenia na hepatitídu typu A (1xRS, 1xRA), zistené v rámci skriningových vyšetrení u dôchodcov vo veku 72 a 77 rokov, ktorí boli hospitalizovaní na Chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote. V epidemiologickej anamnéze neudaný kontakt s osobou, u ktorej bolo diagnostikované ochorenie s dg. B 15. V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad, ako aj aktívna imunizácia priamych kontaktov.

- V súvislosti s pandémiou COVID 19 bolo vyšetrovaných 3094 prípadov potvrdených metódou RT-PCR alebo antigénovými testami, z toho 819 v okrese Revúca a 2275 v okrese Rimavská Sobota.

- Zabezpečenie pripravenosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v súvislosti s pandémiou COVID 19 v okrese Rimavská Sobota a Revúca. V rámci týchto opatrení boli vytvorené dve pracovné zásahové skupiny s celkovým počtom 4 členovia z oddelenia epidemiológie a vodič, ktorí majú zabezpečené účinné OOPP (jednorázové kombinézy, štíty, ochranné okuliare s bočnými stenami typu B, jednorázové návleky, jednorázové rukavice,

gumové čížmy, respirátory FFP3 a FFP2, jednorázové rúška), vrátane dezinfekčných prostriedkov na dekontamináciu. Nariadená bola aj 24 hodinová pohotovosť na mobilnom telefóne od 6.3.2020 do 31.12.2020. Monitoring vírusu SARS-CoV-2 u populácie v obidvoch okresoch a protiepidemické opatrenia nariadené pozitívnym osobám, vrátane trasovania kontaktov pozitívnych osôb ako aj objednávanie na odbery prostredníctvom RT-PCR testov bolo zabezpečené kontinuálne počas celého roku. Výpomoc oddeleniu epidemiológie počas pandémie bola riešená reprofilizáciou zamestnancov iných oddelení RÚVZ R. Sobota ako aj poskytnutím 4 dočasne pridelených vojakov z VÚ Rožňava. Vytvorená bola zásoba účinných OOPP pre RÚVZ R. Sobota.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiaci február (hlavne u detí školského a predškolského veku). Protiepidemická komisia v uvedenej záležitosti nezasadala.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov (spracované RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) a ich odvozdo laboratórií na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (zabezpečí vyhodnotenie výsledkov).

Odpočet:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (4.2., 17.3., 26.5., 21.7., 29.9. a 24.11.2020). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je

najúčinnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno - edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu preventívno - edukačných aktivít v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet:

Projekt úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaný pre študentov základných a stredných škôl bol vyňatý z pravidelne vykonávaných celoslovenských aktivít. Vzhľadom k uvedenému sme podujatia neorganizovali a nebudeme v tomto projekte pokračovať. V roku 2020 sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 - 2020 a k svetovému dňu AIDS za rok 2020. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ako aj na 4 regionálnych webových serveroch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

6.8 Poradne očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie populácie, predovšetkým rodičov v zmysle prevencie antivakcinačných aktivít

Odpočet:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod. V roku 2020 poradňa očkovania bola osobne vykonávaná len do marca 2020, vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19, v ďalších mesiacoch sme aktivity zabezpečovali telefonicky alebo elektronicky.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (100x) aj laickej verejnosti (99x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2020 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 26 v okrese Rimavská Sobota a 9 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania do marca 2020, v ďalších mesiacoch sa odmietnutia riešili zaslaním stanoviska zákonných zástupcov elektronickou formou. Prípady sú v štádiu vyšetrovania.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 - 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Od

overenia efektu intervencie možno upustiť v prípade, že projekt intervencie nebol modifikovaný. V prípade modifikácie dotazníka je potrebné overenie efektu intervencie. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Edukáciu a zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti o očkovaní v rámci cieľovej skupiny (žiaci stredných škôl) a tiež efektu edukačnej intervencie prostredníctvom vyplňania dotazníkov po edukácii, následné spracovanie získaných údajov a zaslanie gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne

Odpočet:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa aktivity v roku 2020 neuskutočnili pre pandémie v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19. V projekte budeme pokračovať po ukončení pandemického obdobia.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko
podieľa sa na plnení úlohy 7.4**

7.1 MONITORING KVALITY VOD VYBRANÝCH LOKALÍT

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zabezpečiť odber 1 vzorky počiatočnej mliečnej výživy v termíne 20. - 30.04.2020 a doručiť ju na laboratórnu analýzu na ÚVZ SR.

Plnenie:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli odobratá vzorka počiatočnej mliečnej dojčenskej výživy „Little Steps 1“ odobratej v obchodnej sieti. Podľa vykonaného laboratórneho rozboru nebola zistená prítomnosť rezíduí pesticídov v analyzovanej vzorke.

- 7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ**
- 7.6 BIOMONITORING ŤAŽKÝCH KOVOV V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ**
- 7.7 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH**
- 7.8 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY**
- 7.9 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA**
- 7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA – PIS A ALERGENOV ROYTOCOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ**
- 7.11 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINARSKÝCH FARBIV V POTRAVINACH**
- 7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERACNYCH SAL NARKOTIZACNYMI PLYNMI**
- 7.13 MONITORING CELKOVEHO ORGANICKEHO UHLIKA V PRIRODNÝCH A UMELYCH KUPALISKACH**
- 7.14 EPIDEMIOLOGICKA PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULACII**
- 7.15 ANALYZA CELKOVEHO ARZENU VO VODACH**
- 7.16 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSICNANOV V SUROVINACH A POKRMOCH Y DOMACEJ PRODUKCIE POUZITYCH V STRAVOVANI DOJCIAT A MALÝCH DETI**

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení – cez poradňu zdravia a realizovaním edukačných aktivít zameraných na rôzne cieľové skupiny populácie regiónu podieľať sa na znižovaní rizikových faktorov KVO ochorení. Hodnotiace kritérium počet edukovaných.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení - oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí poradenskú činnosť:

- pri všetkých prenosných ochoreniach pre spádovú oblasť okresov Rimavská Sobota a Revúca, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti nielen odborníkom ale aj ostatnej verejnosti
- formou poradenstva individuálneho aj skupinového v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom zameraného na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia populácie, významu dodržiavania imunizačného programu, vrátane kontroly dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy orgánom na ochranu zdravia
- v poradni očkovania pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie pre odbornú verejnosť aj laikov v spádovej oblasti
- v hepatálnej poradni, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet:

Vzhľadom na zlú epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom COVID-19 takmer počas celého sledovaného obdobia bol počet klientov v poradni zdravia, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu KVO ochorení 38.

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami hlavne týkajúce sa ochorenia COVID-19, vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2 zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom, pracovníkom štátnej a verejnej správy ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali.

- počas roku 2020 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom tiež v súvislosti s výskytom COVID-19 v spolupráci s rómskymi asistentmi a komunitnými pracovníkmi z okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, významu čistých rúk, používania rúšok, vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy,
- v rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti: zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia, najaktuálnejšou témou konzultácií však boli v hodnotenom období konzultácie ohľadne nového očkovania proti COVID-19,
- v roku 2020 navštívili „hepatálnu poradňu“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca – 11 klientov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Na základe požiadaviek gestora sa zapojíme do sledovania zdravotného stavu obyvateľstva SR.

Odpočet:

Na základe požiadavky gestora a s cieľom zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu a tiež v rámci monitorovania a hodnotenia úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu sme zrealizovali prieskum „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019-2020 – (HLS19)“. Zber údajov bol v mesiacoch jún – september. Za RÚVZ bolo vyplnených 53 dotazníkov vo vekovej kategórii 18-76+ rokov. Respondenti boli rozdelení podľa veku, pohlavia a miesta bydliska. Databáza pre ďalšie spracovanie bola zaslaná gestorovi. V rámci propagácie tohto projektu sme zverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote informáciu ohľadne dôležitosti zdravotnej gramotnosti obyvateľstva nielen pre zdravie ľudí ale aj následné zabezpečenie zdravotnej starostlivosti.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V rámci jednotlivých svetových dní, vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou sa budú realizovať jednotlivé aktivity podľa požiadaviek gestora. V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže sa bude hodnotiť kvalita podávanej stravy v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež. Časť aktivít bude zameraná na vzdelávanie vedúcich zariadení spoločného stravovania v kolektívnych zariadeniach a tiež zariadeniach pre seniorov. Realizačný výstup – počet aktivít a počet edukovaných.

Odpočet:

V rámci Svetového dňa obezity, ktorý sa uskutočnil 4.3.2020 a bol realizovaný ako súčasť aktivít celoeurópskej kampane spoločnosťou EASO (Európska asociácia pre štúdium obezity) sme v spolupráci so spoločnosťou STOB, ako aj ich slovenským sprostredkovateľom Hygea za súčinnosti siete lekární Benu a Partner sme realizovali aktivitu, ktorá bola v lekární BENU na ul. Povstania v Rimavskej Sobote. Samotná aktivita pozostávala z analýzy ľudského tela (meranie výšky, váhy, obvod pásu, stanovenie BMI) , interpretácie zistených výsledkov a následne poskytnutia odborného poradenstva v oblasti problematiky nadváhy a obezity, resp. vhodného spôsobu stravovania a spôsobu života daného klienta. V rámci akcie boli distribuované zdravotno-výchovné materiály spoločnosti STOB, brožúry „Chcem zmenu,, a tiež „Ako nájsť motiváciu, „Ako na výživu, „Ako na pohyb“, „Ako na psychiku“, každý klient obdržal leták „fakty o obezite: čo je obezita?“, leták „Zásady správneho stravovacieho režimu. Celkovo bolo vyšetrených 12 klientov vo veku od 32 do 80 rokov.

V hodnotenom období sme pokračovali v projekte „Viem čo zjem“ . realizácia projektu v hodnotenom roku pokračovala v rovnakom tematickom režime, témy prednášok ostali nezmenené s názvom „Hygiena potravín“ . V rámci pôsobnosti RÚVZ boli v školskom roku 2020/2021 zapojené 3 základné školy v meste Rimavská Sobota. Termíny prednášok boli dohodnuté so školskými koordinátormi programu na jesenné mesiace roku 2020, avšak vzhľadom na súčasnú epidemiologickú situáciu neboli realizované. Predpokladané termíny ich realizácie sú v nasledovnom kalendárnom roku.

Pri príležitosti „Svetového dňa pohybu ku zdraviu“ sme aktivity venovali širokej verejnosti, tiež v súvislosti s výskytom COVID-19. Na webovej stránke RÚVZ sme zverejnili články s aktuálnymi informáciami „Ako si udržať fyzickú aktivitu počas karantény“ a tiež informácie o následkoch nedostatočnej fyzickej aktivity. Tieto boli uverejnené aj v 4 regionálnych médiách.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeljej populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Rúvz SO SÍDLOM V Rimavskej Sobote zabezpečí:

Budeme postupovať podľa požiadaviek gestora.

Odpočet:

V hodnotenom roku sa úloha nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasť D.2.3. Zdravie, ktorý bol schválený uznesením vlády č.87/2017 zo dňa 22. februára 2017.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. V tom je pre oblasť zdravia zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s oddelením epidemiológie sa budú realizovať zdravotno výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zvýšenie zaočkovanosti dvojročných detí v rómskej komunite, hlavne v lokalitách so zníženým hygienickým štandardom. Podľa aktuálnej epidemiologickej situácie s terénnymi sociálnymi pracovníkmi budú realizované zdravotno - výchovné aktivity.

Odpočet:

V súvislosti so šírením ochorenia COVI-19 a v rámci spolupráce so zdravými regiónmi sme zahájili spoločnú koordináciu postupov ohľadom prevencie a migrácie vo vzťahu k rómskym osídleniam. Zo strany zdravých regiónov nám boli poskytnuté zoznamy lokalít v ktorých pôsobia koordinátori v rámci okresov Rimavská Sobota a Revúca, ktorí ponúkajú aktivity priamo v teréne.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na programe bude podieľať podľa požiadaviek gestora. Budeme pokračovať v prednáškovej činnosti zameranej na problematiku alkoholizmu u mladých žien.

Odpočet:

V septembri sa jeden pracovník oddelenia zúčastnil odborného seminára „Alkohol a ženy“, ktorého odborné prednášky zabezpečili pracovníci Odborného liečebného ústavu psychiatrického, n.o. Predná Hora. Seminár prebiehal prostredníctvom služby Webex. V mesiaci október sme sa zapojili do realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Cieľom tejto prierezovej štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. Našou úlohou bol zber dát v mesiacoch október až december 2020 a tiež vkladanie dát z dotazníkov do šablóny. Respondenti, ktorí sa zúčastnili na prieskumu boli vo vekovej kategórii 15-19 rokov, 20-24 rokov a 25-29 rokov delení podľa pohlavia. V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou bola k dispozícii aj on-line verzia dotazníka. Celkom bolo vyplnených a nahratých 61 dotazníkov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR dosiahol hodnotu

40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou zapojiť sa do realizácie aktivít spojených s „Týždňom mozgu“.

Odpočet:

V mesiaci máj sme sa zúčastnili on-line pracovného stretnutia s Banskobystrickým samosprávnym krajom ohľadne možnosti poskytnutia údajov za RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rámci iniciatívy Catching-UP Regions, v rámci ktorej Banskobystrický samosprávny kraj realizuje komponent integrovaných zdravotných a sociálnych služieb pre seniorov, ktorým chce kraj aktívne prispieť k pozitívnej zmene v oblasti starostlivosti o seniorov, vytvorením a overením modelu integrovaných zdravotných a sociálnych služieb pre seniorov vo vybraných obciach. Projekt prípravy zahŕňa nasledovné obce nášho okresu: Tornaľa, Gemer, Stránska, Abovce, Hubovo, Chanava, Kráľ, Lenka, Neporadza, Riečka, Rumince, Štrkovec a Včelince.

V mesiaci september boli realizované aktivity zamerané na cieľovú skupinu seniorov, avšak pre zlú epidemiologickú situáciu nebolo možné ich realizovať formou prednášok a besied priamo v zariadeniach pre seniorov. Pripravili sme jednoduché prezentácie na tému „Alzheimerova choroba a „Osteoporóza“ a spolu s pracovnými materiálmi, pracovnými listami sme ich zaslali v emailovej podobe Domovom sociálnych služieb v okrese Rimavská Sobota a Revúca v počte 11, na Mestské úrady oboch okresov v počte 5. V nasledujúcom období sme pre seniorov poskytli leták „Seniori a COVID-19, tiež v elektronickej forme do všetkých Domovov sociálnych služieb okresu Rimavská Sobota a Revúca v počte 11. Tento leták bol zverejnený aj na webovej stránke RÚVZ a regionálnych médiách v počte 5.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. neprenosných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať v súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO skupinové intervenčné aktivity pre rôzne populačné skupiny regiónu. Zapojiť sa do realizácie vyhlásených kampaní. Realizovať intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti Poradenského centra.

Odpočet:

„Svetový deň obezity“ - aktivity sú popísané v časti 9.2. „Svetový deň Pohybom ku zdraviu“ – aktivity sú popísané v časti 9.2. „Svetový deň vody“- v spolupráci s oddelením HŽPaZ sme mali pripravené odborné poradenstvo pre verejnosť v oblasti zásobovania a kvality pitnej vody v priestoroch RÚVZ, telefonické poradenstvo, pre žiakov 6. a 7.ročníka Základnej školy P. Dobšinského v Rimavskej Sobote akciu, ktorá sa žiaľ nekonala. Prezentácie, vedomostný kvíz a diplomy máme pripravené a ihneď ako to situácia dovolí budú tieto aktivity realizované. „Svetový deň bez tabaku“- článok o škodlivosti fajčenia bol zverejnený na webovej stránke RÚVZ a tiež v 4 regionálnych médiách. V problematike onkologických ochorení sme edukovali skupinu učiteľov na Základnej škole P. Dobšinského v Rimavskej Sobote v počte 11 a študentov gymnázia I. Krasku v Rimavskej Sobote v počte 15. V priestoroch RÚVZ boli inštalované dva edukačné panely s danou tematikou. Propagačný materiál - letáky k prevencii onkologických ochorení bol distribuovaný na úrady miestnej samosprávy, kde sme tiež plánovali edukačné aktivity, ktoré sa z dôvodu šírenia nebezpečnej nákazy nemohli uskutočniť. „Svetový deň výživy“ – bol poskytnutý článok pre regionálne médiá a tiež na webovú stránku RÚVZ v počte 4, ktorý bol zameraný na poslanstvo tohtoročného Svetového dňa výživy - „Pestovať, vyživovať, udržiavať“

„Svetový deň Alzheimerovej choroby“-zdravotno-výchovné aktivity boli formou poskytnutia odborných materiálov a článkov len v on-line priestore. Všetkým domovom dôchodcov a domovom sociálnych zariadení, mestským a okresným úradom, tiež všetkým stredným a základným školám v našom regióne sme poskytli informačný materiál, pracovné listy s danou tematikou a tiež link na stránku www.alzheimer.sk v počte 102. Článok k danej tematike bol zverejnený na webovej stránke RÚVZ a tiež v 4 regionálnych médiách.

„Svetový deň osteoporózy – pripravenú prezentáciu ktorá mala byť odprezentovaná v dvoch domovoch dôchodcov, sme kvôli zlej epidemiologickej situácii zaslali všetkým domovom

dôchodcov a domovom sociálnych služieb okresu Rimavská Sobota a Revúca pre použitie v rámci vlastných aktivít v počte 11. „Svetový deň diabetu“ – zverejnili sme článok k danej tematike na webovej stránke RÚVZ a tiež v 4 regionálnych médiách.

„Svetový deň AIDS“ zverejnili sme na webovej stránke RÚVZ tlačovú správu ÚVZ SR - informáciu ohľadne bezplatného testovania na prítomnosť anti- HIV protilátok a aktuálnych informácií k danej tematike.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“ a „ Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov: znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie. V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať prednášky zamerané na prevenciu užívania legálnych návykových látok alkoholu a tabaku. Podľa záujmu stredných a základných škôl okresov Rimavská Sobota a Revúca poskytnutie zdravotno výchovných DVD nosičov k danej tematike.

Odpočet:

V hodnotenom období počas dvoch týždňov mesiaca február sme poskytovali poradenstvo prostredníctvom linky na odvykanie od fajčenia. Podľa metodického pokynu sme všetky hovory zaznamenávali písomne do evidencie hovorov, ktorá bola zaslaná gestorovi k ďalšiemu spracovaniu. Celkom bolo zaznamenaných 29 hovorov, odborné poradenstvo bolo poskytnuté 14 volajúcim. Vyhodnotenie pokračuje tak ako pri úlohe 9.4.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“.

Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovaním fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Podľa požiadaviek gestora bude prebiehať u študentov vstupného súboru zo školského roku 2017/2018, ktorí sú v školskom roku 2019/2020 študentmi 3.ročníkov (výstupný súbor) testovanie telesnej zdatnosti, posudzovanie a hodnotenie žiakov 8.ročníkov základných škôl testovanie telesnej zdatnosti, posudzovanie a hodnotenie držania tela, objektivizácia antropometrických ukazovateľov. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Odpočet:

V rámci plnenia úlohy 2. časti úlohy č.5.1.1 NAPPa sa vzhľadom na obmedzenia spôsobené novým koronavírusom sa testovanie študentov predĺžilo aj do školského roku 2020/2021, V mesiaci október sme realizovali testovanie telesnej zdatnosti, posudzovanie a hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u študentov, teraz už 4. ročníkov stredných škôl, s následnou edukáciou so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Z dôvodu zlej epidemiologickej situácie sme v rámci nášho RÚVZ vyšetřili len 15 respondentov z jednej strednej školy v meste Rimavská Sobota (Gymnázium I. Krasku) z celkového počtu 76 plánovaných študentov.

RÚVZ Rožňava

Programy a projekty RÚVZ so sídlom v Rožňave za rok 2020 a ďalšie roky

Vyhodnotenie programov a projektov k 31.12.2020

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

V súvislosti s plnením NEHAP V., priorita B, aktivita č. 9, názov aktivity: Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami, bolo pracovníkmi oddelenia HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave v októbri 2020 v zariadení SUBSIDIUM – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov v Rožňave odobratých 5 vzoriek teplej vody, 2 vzorky pitnej vody a 5 sterov z koncových častí rozvodných systémov teplej vody. Miesta odberu vzoriek boli zvolené podľa Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike, vydaného ÚVZ SR. Vo všetkých pozitívnych stanoveniach vzoriek vyšetovaných v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach (4 vzorky vody, 2 stery) bol zabezpečený transport suspektných kmeňov do NRC pre legionely v životnom prostredí na ÚVZ SR za účelom confirmácie suspektných izolátov, sérotypizáciu. Vo všetkých pozitívnych vzorkách bola identifikovaná Legionella pneumophila sérotyp 1. Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19 v predmetnom zariadení bol prevádzkovateľ o výsledkoch šetrenia a navrhovaných nápravných opatreniach s cieľom minimalizovať prítomnosť legionel a zvýšiť ochranu zdravia klientov i personálu zariadenia predbežne informovaný telefonicky. Opakované odbery vzoriek na prítomnosť legionel sú v predmetnom zariadení plánované v roku 2021 v závislosti na aktuálnej epidemiologickej situácii.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metódik vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
 - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

Oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu v roku 2020 nepodieľalo.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Etapy riešenia pre roky 2019 – 2022 zahŕňajú zavedenie postupov pre monitorovanie a hodnotenie pesticídnych látok a monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a pitnej vody. Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Ide o pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Plnenie úloh v rámci Programov a projektov ÚVZ SR rozpracovaných v pláne práce odd. PPLaT na rok 2020 značne poznačila situácia v spoločnosti v dôsledku vyhlásenia núdzového a výnimočného stavu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Práca oddelenia bola z časti obmedzená pre plnenie úloh súvisiacich s epid. šetrením pozitívnych prípadov testovania na ochorenie COVID-19 a ich kontaktov.

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár:

V roku 2020 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 22 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola plánovaná spoločná preverka, zameraná na problematiku chemického faktora – pevného aerosólu v pracovnom prostredí. Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované v súvislosti s posudzovaním vplyvov na životné prostredie stanovisko k zmene navrhovanej činnosti „Plán otvárk, prípravy a dobývania ložiska Gemerská Poloma – Mastenec na roky 2021 – 2040“. Pre Slovenskú inšpekciu životného prostredia Košice bolo vydané stanovisko k zmene integrovaného povolenia pre prevádzku SHP Slavošovce a.s. „Výroba papiera a papierenských výrobkov“, ktorej súčasťou bolo aj stavebné konanie o povolení uskutočniť stavbu „Centralizácia balenia obrúskov COLOR-WHITE“.

Metodické vedenie zamestnávateľov bolo zamerané najmä na pomoc pri zavedení opatrení na zabránenie šíreniu ochorenia COVID19. V oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaradovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, je riešená problematika hluku a pevného aerosólu v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu opakovaného výskytu choroby profesionálneho pôvodu.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 302 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na plnenie opatrení prijatých v súvislosti s ochorením COVID19, ďalej na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 70 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 598 konzultácií.

Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy

s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou.

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 4
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 2
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 3
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 1 / RKD odložené z dôvodu COVID19. /

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: kaderníčka, pomocná sila v kuchyni 2 x, vodič – strojník, triedič (pri spracovaní vyťaženeho dreva, profesii strojník cestných a stavebných strojov, robotník - finišerista).

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2020 :

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: 11
- Počet hlásených chorôb z povolania: 5
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 1

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2020 celkom 16 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2020 bola vykonaná 1 aktualizácia programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2020 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2020	988	60	960	60	28	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)**

Tab.č.2.2

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kat		4. kat.		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza		5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:		5	5	0	0	5	5
pracovná poloha		10	0	0	0	10	0
Fyzická záťaž spolu:		10	0	0	0	10	0
premenný		867	35	27	0	894	35
ustálený		44	8	0	0	44	8
Hluk spolu:		911	43	27	0	938	43
chem. karcinogény		4	4	0	0	4	4
mutagénny		4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky		4	4	0	0	4	4
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:		4	4	0	0	4	4
pevné aerosóly		224	3	0	0	224	3
dermatotropné		74	0	0	0	74	0
dráždivé		103	4	0	0	103	4
žieravé		33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:		218	2	0	0	218	2
prenášané na ruky		98	0	1	0	99	0
prenášané na celé telo		35	0	0	0	35	0
Vibrácie spolu:		112	0	1	0	113	0
psychická pracovná záťaž		6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:		6	6	0	0	6	6
laser		1	1	0	0	1	1
Optické žiarenie spolu:		1	1	0	0	1	1

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
kód	názov						
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	63	0	9	0	72	0
C	priemyselná výroba	740	43	0	0	740	43

D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	28	0	19	0	47	0
F	stavebníctvo	15	0	0	0	15	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	49	0	0	0	49	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	10	10	0	0	10	10
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		960	60	28	0	988	60

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových subjektov (SzTEL s.r.o. Rožňava, Auranum s.r.o. Rožňava, zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Slovenský vodohospodársky podnik a.s., prevádzka Plešivec, Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka, eustream a.s., kompresorová stanica Jablonov nad Turňou, Mestské lesy Dobšiná), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (PD Rejdová) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 46
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 41

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2020 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 4
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 3
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 1
- Počet kontrol (ŠZD) na nerizikových pracoviskách : 11
- Počet kontrol (ŠZD) opatrení v súvislosti s COVID 19: 243
- Počet kontrol (ŠZD) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 10
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikovú prácu: 142
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 5
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: 3
- Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:
 - Chemické faktory: 1
 - Biologický faktor: 1
 - Teplo: 1
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

Bola realizovaná kontrola opatrení vyplývajúca z hodnotenia kvality vnútorného prostredia a pracovných podmienok v OD Billa. Bol vykonaný cielený zdravotný dozor v rámci kontroly pracovných podmienok vybraných subjektov dozorovaných inými oddeleniami RÚVZ - Hostina s.r.o. Rožňava a Chocolate Patrik s.r.o. Rožňava, Rosenau s.r.o. Rožňava.

V rámci problematiky chránených pracovísk bolo posúdené:

- Zriadenie nových chránených pracovísk – 9
- Preobsadenie pracovných miest – 10
- Zmena podmienok práce - 3

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 3
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 89
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 75
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 11
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

Vzhľadom na prednostné zameranie ŠZD ku kontrole plnenia opatrení proti šíreniu COVID19 bola kontrolná činnosť u poľnohospodárskych subjektov obmedzená len na problematiku kvality vody a podnety zo strany obyvateľov. Pozornosť bola venovaná aj plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 36
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 3
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 41
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 2
- Sankčné opatrenia: 2

Rozhodnutia na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest:

- Likvidácia materiálu demontovaného fyzickou osobou: 5
- Odstraňovania bytových jadier a rozvodov v panelových bytových jednotkách: 1
- Odstraňovanie boletických blokov a strešnej krytiny spojené s odvozom: 30

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 16

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny niklu - galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov - podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd, práca s tvrdým drevom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V roku 2020 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku a v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

Pokračovalo sa v realizácii plnenia časti projektu Zdravé pracoviská „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“ so zameraním na :

- metodické usmernenie v oblasti zabezpečenia vyhovujúcej intenzity osvetlenia na jednotlivých pracovných miestach vo výrobných halách
- kontrolu opatrení, doporučených pri hodnotení pracovnej záťaže pri manipulácii s bremenami / expedícia, baličky, výroba /.
- možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách
- metodické usmernenie v oblasti problematiky nadmerného hluku na pracoviskách v súvislosti s manažmentom rizika.

V rámci v rámci Global Safety Week bola prezentovaná prednáška: Ochrana zdravia pri práci v nadmernom hluku.

Úzka spolupráca bola aj v súvislosti s vytvorením systému pri riešení opatrení súvisiacich so zistením pozitívnej osoby na ochorenie COVID19 v závode a jeho kontaktov a následných opatrení v súvislosti s dezinfekciou priestorov, stratégiou testovania a tiež návrhu požiadaviek na vstup cudzích osôb do areálu závodu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Komentár

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený v Gemerskom denníku Korzár dňa 28.04.2020 článok Choroby z povolania a iné poškodenia zdravia z práce.

Z dôvodu krízovej situácie pripravované aktivity v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci neboli realizované

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku drevovýroby PIL-DREV s.r.o. Dobšiná so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší. Po dohode bola kontrola vykonaná samostatne s prijatím spoločných opatrení. Oznámenie o výsledkoch kontroly zo strany IP Košice sme neobdržali.

Regionálna úloha plnená v rámci regionálnych priorít na úseku verejného zdravotníctva – rok 2020:

Zhodnotenie plnenia opatrení prijatých v rámci prieskumu pracovných podmienok v kontrolovaných obchodných reťazcoch:

Bola vyhodnotená efektívnosť opatrení prijatých na zlepšenie úrovne pracovných podmienok a obmedzenie pracovnej záťaže zamestnancov v obchodnom reťazci BILLA aj na základe výsledkov subjektívneho hodnotenia zamestnancami / bolo vyhodnotených 21 dotazníkov zameraných na monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov a na mikroklimatické podmienky na pracovisku /.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Kalerábová s vajcom, Zeleninové rizoto so syrom, Šalát v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Zeleninová polievka, Vyprázaný plnený syr, Varené zemiaky v Reštaurácii Tri ruže, Námestie Baníkov 32, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 8.12.2020.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2020 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 bola odobratá 1 vzorka potraviny HamiTM Dojčenské mlieko na dobrú noc, Následná dojčenská mliečna výživa v prášku, od ukončeného 6. mesiaca, 600 g na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, nepriaznivej epidemiologickej situácie, uzavretia všetkých zariadení pre deti a mládež v niektorých mesiacoch školského roka a nutnosti úzko spolupracovať s referátom epidemiológie boli pracovné činnosti na referáte HDaM riešené v priebehu roka iba v neodkladných záležitostiach. Bežný ŠZD prakticky nebol vykonávaný. Referát hygieny detí a mládeže spolupracoval s referátom epidemiológie pri epidemiologickom šetrení pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19, písaní zápisníc ohľadom nariadených karanténnych opatrení, nahadzovaní pozitívnych pacientov s COVID-19, ale aj ostatných infekčných ochorení do systému EPIS, telefonických konzultáciách, vypracovávaní týždenných hlásení ARO a mesačnej analýzy prenosných ochorení.

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

4.1 a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia sme neevidovali matky na materskej dovolenke

4.1 b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty,

- na kontrolu mliečneho programu a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách,

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú,

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani vo výrobnom procese. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy.

4.1 c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1 d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,

- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,
- zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaraďovanie do rozvrhu hodín. V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ:

Priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v priebehu roka 2020 nevykonával odbery piesku. V roku 2021 sa plánujú zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rožňave zamerať na odber vzoriek piesku a naďalej pokračovať v cielených kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na pieskoviská.

4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľ:

Sledovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných nutričných odporúčaní pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, frekvencia podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Slovné a motivačné hodnotenie školských jedální.

Riešenie úlohy sa z dôvodu komplikovanej a nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 presunulo na jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj).

4.4. Úrazy u detí v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

RÚVZ so sídlom v Rožňave sa v roku 2020 do riešenia projektu nezapojil.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO. Z ochorení, proti ktorým je povinné očkovanie, sa v roku 2020 vyskytol 1 prípad vírusovej hepatitídy typu B. Z ochorení, ktoré sú preventabilné odporúčaným očkovaním bolo hlásených 21 prípadov rotavírusovej enteritídy a žiadny prípad chrípky s laboratórnym dôkazom.

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie, boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2020 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2020 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečená bola realizácia Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Prevent Protect Immunize“ („Predchádzať Chrániť Očkovat“). Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave boli vykonávané prednášky o význame očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava, na vývesných tabuliach, letákmi, pri telefonickej a osobnej konzultácii a formou prednášky v prípade rómskej komunity.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené. V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 20 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním neboli nehlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovačom kalendári na rok 2020 a Národnom imunizačnom programe.

Zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonávali priebežne administratívnu kontrolu očkovania v ambulanciách lekárov. Výkon očkovania bol kontrolovaný v ročníkoch 2006, 2007, 2008, 2013, 2017 a 2018. Zaočkovanosť v okrese sa pohybovala v rozmedzí 97,8-99,6% neklesla pod 95% v jednotlivých obvodoch. Výsledky kontroly boli spracované v osobitnej správe a odoslané na ÚVZ SR.

Lekári boli počas roku 2020 viac krát upovedomení o povinnosti hlásiť odmietanie očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave zákonných zástupcov detí, ktorých odmietnutie povinného očkovania bolo hlásené, predvoláva na ústne prejednanie priestupku, pri ktorom je im vysvetľovaný význam očkovania a nepravdivosť tvrdení o škodlivosti očkovania. V prípade, že obvinení naďalej odmietajú očkovanie dieťaťa, priestupková vec sa rieši sankčne.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2020 boli otázky hlavne na zloženie vakcín, potrebu očkovania ako aj stav protilátok v tele u občanov, ktorým ubehli rôzne intervaly od posledného preočkovania. Tlačové materiály o očkovaní boli distribuované lekárom a umiestňované na verejne prístupných miestach. Problematike sa venujú tiež články zverejnené na internetovej stránke RÚVZ.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrowanie v prípadoch nákaz a kontrolovali zabezpečované protiepidemické opatrenia.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako priaznivú. U hnačkových ochorení bola zaznamenaná priaznivá epidemiologická situácia. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach. Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútne vírusové hepatitídy typ A, vírusová hepatitída typ B – 1 prípad, 1 prípad vírusovej hepatitídy typu E. Ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu bolo hlásených 15 prípadov (kožná forma). Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá. V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené sporadické prípady gonokokových infekcií a chlamýdií. Celkovo je v okrese Rožňava priaznivá epidemiologická situácia pohlavne prenosných ochorení. Skupina zoonóz sa vyznačuje priaznivou epidemiologickou situáciou.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“ a informácie o akútnych respiračných ochoreniach a očkovaní proti sezónnej chrípke.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalostí v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 1781 individuálnych hlásení. Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava. Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni v Plešivci, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS. Prístup do systému EPIS získali v roku 2019 všetci detskí lekári v okrese Rožňava.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2020 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 48 nozokomiálnych nákaz (NN). Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologickeho režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 40 kontrol.

V roku 2020 sme mali 40 prípadov infekcií spôsobených *Clostridium difficile*, najviac prípadov bolo vo vekovej kategórii 65+ ročných pacientov 32 prípadov.

RÚVZ sa zapojila do kampane WHO: „Clean care is save care“. Doručené materiály sme umiestnili po dohode s lekármi, do čakárni pri ich ambulanciách, na našu stránku RÚVZ RV, a tiež nám pomohla s edukáciou v školách poradňa zdravia.

Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch.

V roku 2020 sme nezaznamenali zvýšený výskyt lokálnych epidémii ARO. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Denne sme hlásili a monitorovali výskyt ochorení COVID-19, taktiež sme vykonávali trasovanie pozitívnych osôb, členov spoločnej domácnosti a osôb v úzkom kontakte. Celkový počet pozitívne testovaných osôb bol 1274. Z toho bolo 616 pozitívnych osôb potvrdených RT-PCR testom a 658 potvrdených pozitívnych výsledkov osôb AG testami. Za rok 2020 bolo potvrdených 6 úmrtí na COVID-19.

V roku 2020 sa regionálny hygienik a zamestnanec oddelenia epidemiológie a hygieny detí a mládeže sa zúčastnili školenia zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na vysoko nebezpečné nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa zúčastnil simulácie riadenia Nemocnice sv. Barbory Rožňava a reprofilizácie lôžok v prípade mimoriadnej udalosti - výskytu pandemickej chrípky. Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 70 až 90%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odobraté boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike, nebol realizovaný pre personálny stav na oddelení. Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa AIDS. Na webovej stránke úradu boli uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň oddelenie VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 6 zdravotníckym zariadeniam (očkovanie detí mimo platnej schémy povinného pravidelného očkovania) a 3 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA). Poradňu očkovania navštívilo 20 rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí. Informácia o poradni očkovania bola verejnosti uverejnená na našej webovej stránke.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt Očkovanie hrou nebol v roku 2020 realizovaný pre personálnu situáciu na referáte epidemiológie, ktorá pretrvávala väčšinu roka 2020. V rámci práce s rómskou komunitou prebehla beseda zameraná na prevenciu infekčných ochorení a očkovanie, ktorej sa zúčastnilo 23 členov komunity.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - na jej plnení sa podieľajú oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len PZaVKZ), oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia (ďalej len HŽP), oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie (ďalej len PPLaT), oddelenie hygieny výživy PBP a kozmetických výrobkov (ďalej len HVaPBPaKV) a oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže (ďalej len EaHDM).

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie PZaVKZ sa v roku 2020 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii, je spoločným cieľom všetkých týchto úloh. Význam aktivít sa zvýšil s nástupom celosvetovej pandémie ochorenia COVID-19, pričom vedomí si toho, že akékoľvek prítomné neinfekčné ochorenie v kombinácii s ochorením COVID-19 zhoršuje prognózu chorého. Prakticky sa však činnosť nášho oddelenia výrazne zmenila a v neplánovanom, no potrebnom rozsahu sme vykonávali činnosti súvisiace s pandemiou.

Oproti minulým rokom sa realizácia úlohy zabezpečovala podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach v oveľa menšej miere. K 31.12.2020 boli realizované aktivity pri príležitosti 19 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci aj iných oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Realizácia úlohy sa z dôvodu pandémie výrazne zredukovala a presunula viac do online priestoru. Uplatňovali sa všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, sociálna sieť facebook, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR, materiály vlastnej edície a ďalšie, v tomto roku však výrazne menej kontaktné interaktívne zážitkové metódy.

Na Strednej odbornej škole technickej v Rožňave sa uskutočnilo niekoľko aktivít na tému prevencie infekčných ochorení, stomatogygieny a zdravého životného štýlu. Študenti mali možnosť si získané informácie upevniť prostredníctvom interaktívnych zážitkových

metód, v diskusii a tiež aj v zdravotno-výchovných materiáloch.

Externí študenti odboru praktická sestra zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave navštívili naše oddelenie a aj PCOPZ. Mali možnosť vidieť ako prebieha vyšetrenie v PCOPZ a následne sme pre nich pripravili prednášku na tému prevencia srdcovocievnych ochorení.

V mesiaci február a marec sa uskutočnili tri stretnutia Klubu memory. Klub existuje pri o.z. Domka v Rožňave a programovo je zameraný na seniorov, najmä na aktívne a bezpečné prežívanie staroby. Počas stretnutí sme pre záujemcov zrealizovali aj meranie krvného tlaku a pulzu, antropometrie a analýzy tela a následne sa až do prepuknutia pandémie konali interaktívne stretnutia na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti. Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály.

Pre študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Rožňave sme zrealizovali aktivity zamerané na zdravý životný štýl. Okrem aktivít na témy zdravá výživa, pravidelná pohybová aktivita a prevencia závislostí sme študentom ponúkli aj možnosť merania krvného tlaku a pulzu, antropometrických vyšetrení vrátane analýzy tela a u fajčiarov vyšetrenie smokerlyzerom. Počas aktivít boli k daným témam študentom distribuované zdravotno-výchovné materiály.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme 04.03.2020 v čase od 9.00 do 12.00 hod. vykonávali aktivity v Lekárni Kim v Slavošovciach. V tomto čase sme u 8 osôb vykonali vyšetrenie krvného tlaku a pulzu, antropometrické merania, vrátane analýzy tela, poradenstva a odovzdania zdravotno-výchovných materiálov. V rámci spätnej väzby sme k aktivitám tohto typu vyjadrili svoj negatívny postoj (mali sme metodické, organizačné a odborné výhrady).

V spolupráci s Obchodnou akadémiou v Rožňave sme pripravili plán aktivít na tému poskytovania prvej pomoci. Kvôli pandémie COVID-19 sa stihla zrealizovať len jedna aktivita (vrátane názorných ukážok na modeloch) pre 20 študentov. Počas aktivity sme študentom odovzdali zdravotno-výchovné materiály.

U 109 klientov, ktorí boli vyšetrení vo všeobecnom PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 76 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do dvoch databáz TZS v.2009 (databáza klientov do 19 a nad 19 rokov). Údaje od 33 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 3 výjazdov v 3 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 34 klientov, z toho 4 vyšetrení za štandardných podmienok a zadaní do databázy TZS a 30 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Výjazdy PCOPZ v roku 2020:

Rožňava	- SOU obchodu a služieb	- 1 výjazd	- 14 klientov
Slavošovce	- Lekáreň Kim	- 1 výjazd	- 8 klientov
Rožňava	- Mestské kúpalisko	- 1 výjazd	- 12 klientov

Cieľovou skupinou nášho pôsobenia sú všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím dostupných foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia. V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive (spolu 109 klientov) a tiež u všetkých 33 študentov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z Národného akčného

plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA).

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre školský program, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2020 sa v okrese Rožňava realizovalo z dôvodu pandémie len 10 skupinových edukačných aktivít pre 99 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojila v roku 2020 1 základná škola (ZŠ akad. J. Hronca v Rožňave). V tejto škole sa však z dôvodu pandémie aktivity v roku 2020 nekonali, ale sa presunú na rok 2021.

V roku 2020 boli v oblasti stomatohygieny zrealizované 4 aktivity pre 89 študentov Strednej odbornej školy technickej v Rožňave.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili dostupné formy a prostriedky metódy zdravotno-výchovného pôsobenia – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky, letáky vlastnej edície a informačné panely.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných z dôvodu pandémie len 10 aktivít pre 99 ľudí. Zvyšovanie povedomia o dostatočnej pohybovej aktivite nadobudol v období pandémie a s ňou súvisiacich opatrení mimoriadny význam. Dostatočná pohybová aktivita je tiež aj jedným z hlavných predpokladov zachovania zdravia aj v prevencii a lepšieho zvládania ochorenia COVID-19.

V roku 2020 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčania optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 109 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ a z toho u všetkých 33 študentov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z NAPPPA. Pred spravovaním dát z tohto projektu sa domnievame, že u týchto študentov došlo k významnému poklesu objemu vykonávaných pohybových aktivít.

Aktivity boli vykonávané aj v rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.8).

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom dostupných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo (články, informácie, letáky, informačné panely). Počas aktivít na SOU obchodu a služieb v Rožňave sme u študentov – fajčiarov otestovali percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer, odmerali sme im krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR.

Počas roka 2020 bolo vo všeobecnom PCOPZ vyšetrených 5 klientov – fajčiarov prístrojom smokerlyzer a bolo u nich vykonané zisťovanie závislosti na nikotíne

prostredníctvom FAGERSTROMOVHO dotazníka. Vo všeobecnom PCOPZ sa u klientov a u ich rodinných príslušníkov vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku. Špecializované PCPOF v roku 2020 navštívili opakovane 2 klienti.

V roku 2020 sme podľa metodického pokynu ÚVZ SR realizovali prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu u 58 respondentov. Následne sme koncom roka databázu s údajmi odoslali na ÚVZ SR.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii, reflektovali na významné svetové dni len v obmedzenom rozsahu a len nekontaktnými zdravotno-výchovnými metódami.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPLaT aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 16 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (598 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 89 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

Pri kontrole zabezpečovania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov predajne Billa v Rožňave bolo vyhodnotených 21 dotazníkov zameraných na monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov a na mikroklimatické podmienky na pracovisku.

Pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok oddelenie PPLaT spolupracuje s Inšpektorátom práce Košice. V roku 2020 bola realizovaná spoločná previerka na pracovisku drevovýroby PIL-DREV s.r.o. Dobšiná so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2020 bolo prešetrených 11 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia. V rámci ŠZD ako aj konzultácií bola poskytovaná poradenská činnosť týkajúca sa aplikácie legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska pôsobenia negatívnych faktorov pracovného prostredia a spôsobu výkonu pracovnej činnosti.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO):

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2020 sme sa však z dôvodu pandémie cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO len u 16 osôb – budúce praktické sestry, na vyhotovenie

informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ a na článok uverejnený na našej webovej stránke a tiež aj na sociálnej sieti Facebook.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM):

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.6 a 9.8. V rámci dobrej spolupráce so školami boli aj v roku 2020 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sme pripravili informačný panel, ktorý sme umiestnili vo vstupnej hale RÚVZ.

3. Vybrané nádorové ochorenia:

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter - zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ a zdravotno-výchovný materiál uverejnený na našej webovej stránke a tiež aj na sociálnej sieti facebook. Plánované úlohy z Národného onkologického programu sa kvôli pandémie nerealizovali.

B) Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Pracovníci oddelenia PZaVKZ v hodnotenom období (od marca 2020) vykonávali predovšetkým nasledovné činnosti zamerané na ochorenie COVID-19:

- Pripravovali, vytvárali, zverejňovali a distribuovali zdravotno-výchovné materiály a informačné panely v súvislosti s ochorením COVID-19.
- V čase od 13.03. do 24.04.2020 obsluhovali nonstop linku COVID-19 (0905 439 276). Táto linka bola nonstop obsluhovaná aj počas sviatkov Veľkej noci. Od 24.04.2020 je linka v prevádzke už len počas pracovnej doby. Spolu na tejto linke vybavili okolo 1800 telefonátov.
- Komunikovali s organizáciami, s ktorými naše oddelenie spolupracovalo pred pandemiou. Počas pandémie sa spolupráca zameriavala na zvyšovanie zdravotného uvedomenia o prevencii šírenia tejto choroby, na elimináciu napätia, na upriamenie pozornosti na dôveryhodné zdroje získavania nových informácií a na dodržiavanie opatrení vydaných HH SR a KŠ SR.
- Denne komunikovali so všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých v okrese Rožňava ohľadom nových opatrení, usmernení a získavali a administrovali od nich údaje do databázy hlásení karantény v súvislosti s ochorením COVID -19.
- Vytvorili a administrovali systém pre hlásenie karantény na RÚVZ SR, v zmysle Opatrenia ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia zo dňa 17.4.2020, sp. zn.: OLP/3172/2020.
- Pravidelne denne zasielali databázu hlásení karantény v súvislosti s ochorením COVID -19 Krízovému štábu okresu Rožňava.
- Pravidelne týždenne spracovávali a zasielali hlásenia o počte osôb v karanténe na referát epidemiológie.
- Od apríla 2020 realizovali pravidelný týždenný zber údajov o počte ARO a následne tento

sumár odovzdali na referát epidemiológie. Za účelom hlásenia ARO a iných infekčných ochorení do IS Epis navštívili osobne všetkých všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých v okrese Rožňava, aby v čase enormného vyťaženia pracovníkov RÚVZ lekári v plnej miere začali využívať elektronické hlásenia. Zároveň tieto návštevy využili aj na odovzdanie aktuálnych informácií a odovzdanie zdravotno-výchovných materiálov k problematike ochorenia COVID-19 ale aj ďalších (Navštívte PCOPZ, Vysoký krvný tlak, Vysoký cholesterol, Nadváha a obezita, ...).

- Aktívne sa podieľali na riešení problematiky karantény vodičov nákladných vozidiel (konzultácia v rámci RÚVZ Rožňava, NCZI, RÚVZ Košice, ÚVZ SR).
- Komunikovali tiež s organizáciou Zdravé regióny ohľadom vzájomnej spolupráce na riešení situácie v súvislosti s COVID-19 v MRK. Táto spolupráca sa však nerealizovala, pretože zástupcovia tejto organizácie oznámili nedostatok personálnych kapacít a materiálneho vybavenia (OOPP) pre prácu v teréne.
- Náročná situácia pandémie si vyžadovala neustále denné sledovanie nových opatrení, usmernení, informácií z ÚVZ SR, MZ SR, WHO a ďalších odborných inštitúcií a pravidelnú aktívnu účasť na poradách RÚVZ Rožňava k tejto problematike.
- Vykonávali epidemiologické vyšetrovanie prípadov v okrese Rožňava a tiež pre okres Dolný Kubín.
- Pravidelne na týždennej báze sa zúčastňovali stretnutia cez webex organizovaného MZ SR.
- Vedúca oddelenia zabezpečovala v spolupráci s príslušníkmi OS SR zadávanie dát do systému IS Covid z celoplošného testovania.
- Od 11.11.2020 úplne zastrešovali prevádzku antigénového testovacieho miesta, ktoré je na RÚVZ v prevádzke v utorok, štvrtok a v nedeľu. Od 11.11.2020 do 31.12.2020 vykonali 584 antigénových testov na ochorenie Covid-19, vrátane všetkých povinností hlásenia do IS Covid a web aplikácie NCZI. Antigénové testovacie miesto pri RÚVZ Rožňava bolo prvé v okrese, ktoré sa reálne na konci roka 2020 prihlásilo a následne v roku 2021 začalo využívať objednávkový systém do aplikácie „moje e-zdravie“.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je opísaná v bode 9.6 (CINDI PROGRAM SR) Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020.

V roku 2020 sme podľa metodiky vykonali Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19) u 54 respondentov. Následne sme databázu s údajmi odovzdali na USB nosiči na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ, názorná propagácia – formou informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky a individuálne poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 106 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

K prevencii obezity a jej následkov sme smerovali aj individuálne a skupinové zdravotno-výchovné aktivity u všetkých 33 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.1 z NAPPAA.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V závode Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa. Každoročne je v regionálnej tlači a na infotexte Rožňavskej televízie zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach. V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2020 vykonali 59 kontrol, zameraných na pracovné prostredie. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam.

V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2020 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 48 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 70 ohliadok priestorov.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení a chronických neinfekčných chorôb sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc.

V roku 2020 sme komunikovali s organizáciou Zdravé regióny ohľadom vzájomnej spolupráce na riešení situácie v súvislosti s COVID-19 v MRK. Táto spolupráca sa však

nerealizovala, pretože zástupcovia tejto organizácie oznámili nedostatok personálnych kapacít a materiálneho vybavenia (OOPP) pre prácu v teréne.

Participujeme na projekte Mestského úradu v Rožňave s názvom Pomocná ruka. Cieľom projektu je vytvorenie siete pomocných organizácií pre sociálne znevýhodnené skupiny (MRK, ľudia bez domova) najmä počas pandémie ochorenia Covid-19. Zároveň sa v spolupráci s Mestom Rožňava podieľame na príprave projektu v rámci programu Miestny rozvoj, znižovanie chudoby a inklúzia Rómov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2020 realizovali zdravotno-výchovné aktivity zväčša prostredníctvom individuálnych metód. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčením návštevy špecialistu.

V roku 2020 sme podľa metodického pokynu ÚVZ SR realizovali prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu u 58 respondentov. Databázu s údajmi sme koncom roka 2020 odoslali na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácií JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 5 seniorov.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave pokračoval dlhodobý regionálny projekt Memory klub. Cieľom projektu je vzdelávanie seniorov v oblasti zvyšovania povedomia o prevencii a ochrane kognitívneho zdravia so zameraním sa na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Prostredníctvom prednášok a workshopov pre seniorov zdravých, ako aj s už prítomným oslabením kognitívnych funkcií na úrovni ľahkej kognitívnej poruchy, je súbežným cieľom podpora duševného zdravia v tejto vekovej kategórii. Stretnutia mali charakter prednášky, diskusie, cvičení a tréningu pamäti. Spolu sa do tohto projektu v roku 2020 zapojilo 17 seniorov.

S nástupom pandémie ochorenia Covid-19 sme do všetkých základných organizácií JDS v okrese distribuovali zdravotno-výchovné materiály na túto tému, taktiež sme oslovili mestské a obecné úrady s odporúčaním, aby boli pre svojich seniorov v čase pandémie všímvaví a nápomocní, aby sa seniori ako zraniteľná skupina čo najmenej zhromažďovali v obchodoch, v lekárňach, u lekára a aby im miestne samosprávy pomohli zabezpečiť nevyhnutné životné potreby.

Zapojili sme sa do projektu I-Care Smart Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Via Carpatia a Ekonomickej fakulty TUKE. Projekt je zameraný na oblasti starostlivosti o seniorov a jeho cieľom je aktívne sa podieľať na návrhu a tvorbe produktov a služieb pre seniorov v rámci Košického kraja. Spomínaná organizácia vykonala prieskum potrieb seniorov v Košickom kraji, ktorý vytvoril základ pre ďalšiu spoluprácu.

9.6 (CINDI PROGRAM SR) Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020

V rámci (CINDI programu SR) Globálneho akčného plánu pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013 – 2020 boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2020 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 127 klientom, z toho vo všeobecnom 109 klientom a v špecializovaných 18 klientom. Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách výjazdmi všeobecného PCOPZ. Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 3 výjazdov v 3 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 34 klientov, z toho 4 vyšetrení za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 30 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 5 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, na sociálnych sieťach, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl, do 6 stredných škôl a 52 materských škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampaň ešte z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

V roku 2020 boli prostredníctvom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom tohto akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity,

pri ktorých sa využili individuálne a skupinové metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky, letáky vlastnej edície, informačné panely, internetová stránka RÚVZ Rožňava, sociálna sieť facebook, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 99 osôb.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 109 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.1 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA), bolo na RÚVZ so sídlom v Rožňave vyšetrených spolu 33 študentov končiacich ročníkov stredných škôl v okrese Rožňava, z toho bolo 20 dievčat a 13 chlapcov. Časovo a organizačne náročnú úlohu sme plnili podľa metodických pokynov gestora úlohy v čase od 23.09.2020 do 09.10.2020. Kvôli závažnosti pandémie ochorenia Covid-19 a následnému zrušeniu prezenčnej výučby, sa realizácia projektu prerušila. Vyšetrení študenti aj pedagógovia hodnotili projekt pozitívne.

RÚVZ Senica

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1.PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Anotácia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Senici v súvislosti s plnením úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb vybralo na plnenie úlohy Zariadenie sociálnych služieb Senica, n.o., Štefánikova 1598/11B, 905 01 Senica.

V mesiaci september sa terénny pracovník oddelenia zúčastnil na Úrade verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta 52, Bratislava pracovného stretnutia „Zmapovanie a odber vzoriek na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb“.

Diagnostiku legionel v odobratých vzorkách v súlade s najnovšími technickými normami bude zabezpečovať Laboratórium Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave.

Etapy riešenia

V Zariadení sociálnych služieb Senica, n.o., Štefánikova 1598/11B, 905 01 Senica budú vykonané odbery:

- 3 vzorky (na mikrobiologické skúšky) teplej vody v závislosti na možnosti odberov či rozsahu vnútorných rozvodov a dispozičného členenia objektu,
- 1 vzorka pitnej vody,
- stery z koncových častí (sprchové hlavice s preferovaním plastových a gumových materiálov).

Termín ukončenia

Vzhľadom na aktuálnu nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia na COVID-19 Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava predĺžil termín odberov vzoriek na prítomnosť legionel v zariadeniach sociálnych služieb do 01.05.2021.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Vyhodnotenie

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2020 vydaných 7 rozhodnutí o rizikových prácach, v 5 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 2 organizáciách boli novo určené. V rámci výkonu ŠZD boli vykonané 4 previerky zamerané na rizikové práce ukončené záznamom. V roku 2020 sme evidovali v okresoch v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Senici 2566 zamestnancov v riziku, z toho 267 žien. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk s počtom zamestnancov 2352, z toho 179 žien. Počet zamestnancov pracujúcich v profesiách s určenými rizikovými prácami sa znížil oproti minulému roku o 258 zamestnancov. Poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov bolo overované 7 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov typu H.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2020 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 22 previerok, bolo vydaných 10 rozhodnutí a schválený 1 prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou chemickým faktorom.

V roku 2020 sme z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie nevykonali koordinovanú kontrolu podľa zákona č. 128/2015 Z.z., ktorá bola plánovaná v spoločnosti Agropodnik a.s. Trnava, Chovateľská 2, 917 01 Trnava, Stredisko Senica - Čáčov, Športová 5275/41, Senica, Sklad agrochemikálií. V roku 2020 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (5/5). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami

v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o. Holíč, KORDÁRNA Plus a.s., organizačná zložka Senica, AGRO TAMI a.s, Nitra –prevádzka Syräreň Senica) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Na oddelení Patológie FNŠP Skalica sú zamestnanci exponovaní formaldehydom.

Evidujeme 4 organizácie v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a sú to PALKOVIČ – SK, s.r.o. Senica, MP Group s.r.o. Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o. Cerová, Marián Němec – COVERING Radimov.

V roku 2020 bolo vydaných 51 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu 11 firmám, ktoré sú oprávnené vykonávať odstraňovanie azbestu alebo materiál obsahujúci azbest (PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, Concret s.r.o., Boleráz, DBS Slovakia spol. s r.o. Zohor, Marián Němec – COVERING Radimov, AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava, OK – plus s.r.o. Bratislava, ECOLIKVID s.r.o. Folkušová, Dušan Miezga-MOVAK Vrbové, Strešné centrum – Tomáš Molnár s.r.o. Sereď, ASTANA s.r.o. Poprad, DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava). V 44 prípadoch sa demontovala strešná krytina, v 4 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie, v 3 prípadoch sa odstraňoval materiál s obsahom azbestu bez demontáže.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. Firma ArcelorMittal Tailored Blanks s.r.o. Senica má certifikát „Bezpečný podnik“, ktorý jej bol v roku 2020 udelený opätovne. Dvom firmám sme dali k udeleniu certifikátu „Bezpečný podnik“ zamietavé stanovisko.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Vyhodnotenie

V priebehu roku 2020 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. Tak isto sme usmerňovali a informovali zamestnávateľov o zabezpečovaní pracovných zdravotných služieb. Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. V mesiaci október sme z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie spojenej s ochorením COVID-19 informácie ku kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci poskytli elektronicky. Od februára 2020 sa zameranie poradenstva pre zamestnávateľov zmenilo, do popredia sa dostali informácie spojené s ochranou zdravia a predchádzaním vzniku ochorenia COVID-19 na pracoviskách.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Plnenie úlohy:

RÚVZ Senica v roku 2020 úlohu nerealizoval.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Vyhodnotenie

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (1 vzorka v ZSS otvoreného typu a 1 vzorka ZSS uzavretého typu) a 1 vzorka pekárenského výrobku, pričom 1 vzorka hotového pokrmu nevyhovela požiadavkám platnej legislatívy pre nadlimitnú hodnotu NaCl (Segedínsky guláš). Po prepočítaní podľa receptúr boli výsledky laboratórnej analýzy spracované v požadovanej tabuľkovej forme a zaslané do RÚVZ Trnava.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Plnenie úlohy:

RÚVZ Senica úlohu v roku 2020 nerealizoval.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

Do materských centier boli distribuované edukačné materiály, zamerané na prevenciu obezity.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania vykonaných 7 kontrol. Štátnym zdravotným dozorom vykonaným v školských stravovacích zariadeniach bolo zistené, že sú na požadovanej hygienickej úrovni, strava sa pripravuje v súlade s hygienickými požiadavkami. Zisťovanými nedostatkami sú opotrebovanosť priestorov a zariadení. Diétne stravovanie sa realizuje formou individuálnej donášky stravy, v školských stravovacích zariadeniach sa diétna strava nepripravuje.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (6 kontrol). Bolo zistené, že sa preferuje pitná voda bez príchuťí alebo balená pramenistá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky schválených MSNaR pre školské stravovanie. Boli zrealizované edukačné aktivity pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl: prednáška na tému „Zdravá výživa a prevencia obezity“, edukovaných bolo 48 žiakov, v rámci realizácie projektu Viem, čo zjem 6 besied, edukovaných bolo 98 žiakov a školským zariadeniam boli distribuované edukačné materiály.

c) Poskytovanie nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Aktivity vzhľadom k nepriaznivej epidemickej situácii neboli realizované.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaného v školských zariadeniach, sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na ZŠ na 1. a 2. stupni a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy. Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy. Počas prestávok majú žiaci dostatok voľného pohybu (na školskom dvore, chodbách), telovýchovné chvíľky počas vyučovania sa využívajú prevažne na 1. stupni ZŠ (1.a 2. roč.). U žiakov vyšších ročníkov a na SŠ sú obľúbené hlavne u chlapcov rôzne športové krúžky (futbalový, volejbalový basketbalový, posilňovňa a pod.). Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telocvične a vonkajšie športové plochy (multifunkčné ihriská) na školách využíva mimo vyučovania aj verejnosť, na základe zmluvných vzťahov, čo je

zapracované aj v schválených PP. V rámci ŠZD boli vykonané 3 kontroly v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Bol vykonaný štátny zdravotný dozor, zameraný na kontrolu pieskovísk. Kontroly pieskovísk boli zamerané hlavne na technický stav pieskovísk, spôsob čistenia pieskoviska, evidenciu udržiavania pieskovísk počas sezóny a objektivizáciu kvality piesku. Všetky skontrolované materské školy majú v schválených prevádzkových poriadkoch zdokumentovanú starostlivosť o pieskovisko určené na hranie detí podľa § 2 a 3 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Bolo vykonaných 12 kontrol pieskovísk, skontrolovaných bolo 12 pieskovísk (8 verejných, 4 pri MŠ), odobratých bolo 10 vzoriek piesku (2 z pieskovísk pri MŠ, 8 z verejných pieskovísk), 2 vzorky piesku boli nevyhovujúce (verejné pieskoviská) – 1 z dôvodu prekročenia limitu geohelmintov a 1 z dôvodu prekročenia limitu termotolerantných a koliformných baktérií. Na základe laboratórnych výsledkov, ktoré analyzovali laboratóriá RÚVZ so sídlom v Trnave, boli prevádzkovatelia kontrolovaných pieskovísk písomne oboznámení s výsledkami analýz a upozornení na povinnosť zabezpečiť pravidelné čistenie a udržiavanie pieskovísk tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho alebo parazitárneho znečistenia. Bola im doporučená výmena piesku a zabezpečenie pieskoviska proti znečisteniu z okolia vhodným prekrytím. Výsledky štátneho zdravotného dozoru boli zaslané gestorovi projektu.

4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Jedálne lístky sa z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie a s tým súvisiaceho zatvorenia škôl, po dohode s gestorom projektu, nehodnotili.

4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

Do riešenia tohto projektu nie sme zapojení.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Vyhodnotenie

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2020, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Vzhľadom na situáciu, v ktorej sa aktuálne nachádza Slovensko a takmer všetky krajiny sveta, a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou ochorenia Covid-19, nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať aktivity na podporu očkovania. Z toho dôvodu zamestnanci priebežne podávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V dňoch 20.- 26. apríla 2020 bol vyhlásený 15. ročník Európskeho imunizačného týždňa / European Immunization Week (z angl. ďalej len „EIW 2020“). Úsilie označované ako „Prevent Protect Immunize“ / „Predchádzať Chrániť Očkovat“ vyjadruje zámer kampane. V tejto súvislosti boli na web stránkach RUVZ Senica prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2020 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,04% (ročník 2018), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 97,68% (ročník 2018), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,0%, (ročník 2013), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde . 98,7%, (ročník 2006), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,7% (ročník 2018), 98,2%), (ročník 2017) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,43% (ročník 2008), 99,44% (ročník 2007).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,21% (ročník 2018), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 97,22% (ročník 2018), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 97,0% (ročník 2013), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,3% (ročník 2006), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,2% (ročník 2018), 97,6% (ročník 2017), a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde, 98,3%. (ročník 2008).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Vyhodnotenie

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vyhodnotenie

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 31.12.2020 bolo za okres Senica vložených do systému 3433 údajov a 3298 epidemiologických štetení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 3098 údajov a vykonaných 3067 epidemiologických štetení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Vyhodnotenie

Vzhľadom na situáciu, v ktorej sa aktuálne nachádza Slovensko a takmer všetky krajiny sveta, a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou ochorenia Covid-19, nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať sledovanie a spracovávanie zdravotných dokumentácií pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica. Z uvedeného dôvodu sa RÚVZ Senica sa v roku 2020 nezapojilo sa do projektu HELICS EU .

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. RÚVZ Senica je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií Clostridium

difficile, ktorá sa vykonáva v spolupráci s nemocničným epidemiológom FNŠP Skalica a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vyhodnotenie

V roku 2020 aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchranej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN.

V surveillancie SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s FNŠP Skalica, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

V súvislosti s vyhlásenou pandémiou ochorenia Covid-19 sme zabezpečovali počas roka 2020 plnenie všetkých usmernení, opatrení, ktoré vydala vláda SR a hlavný hygienik SR. V pôsobnosti RÚVZ Senica sme vykonávali epidemiologické šetrenie, vyhľadávanie a spracovávanie kontaktov u pozitívnych prípadov a vydávanie karanténnych opatrení v ohniskách. Za sledované obdobie sme zaznamenali 7099 potvrdených prípadov ochorenia v pôsobnosti RÚVZ Senica.

V pravidelných intervaloch sme spracovávali údaje a informácie o epidemiologickej situácii v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica a zúčastňovali sa zasadnutí pandemického strediska pri krízovom štábe v sídle kraja a zasadaní v rámci okresov Skalica a Senica.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2020 odoberali vzorky odpadovej vody podľa časového harmonogramu stanovených odberov ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli paralelne odoberané z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek) s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli v spádových okresoch RÚVZ Senica hlásené prípady akútnej chabej parézy.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Vyhodnotenie

Oddelenie epidemiológie RUVZ Senica v roku 2020 nerealizovalo aktivitu „Prevencia HIV/AIDS“ formou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica, edukačné materiály na webovej stránke RÚVZ Senica.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Vyhodnotenie

V roku 2020 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa otázky týkali kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdijných pobytov študentov a práce v zahraničí.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Vyhodnotenie

V priebehu roka 2020 v súvislosti s vyhlásenou pandémiou Covid-19 a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou Covid-19 sme sa nezapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl okresov Senica a Skalica vo vakcinológii - „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plní sa priebežne. Bol vykonaný Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 -2021 HLS 19. ktorého sa zúčastnilo 62 respondentov. Získané údaje boli zaslané gestorovi prieskumu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015- 2025

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradne zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa Pohybom ku zdraviu, Svetového dňa zdravia, Svetového dňa srdca a Svetového dňa diabetu boli v priestoroch úradu inštalované edukačné panely, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici boli svetové dni spropagovaný a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

V spolupráci so SOŠ obchodu a služieb v Senici bola uskutočnená prednáška pre študentov na tému „Zdravá výživa a prevencia obezity“ (48 študentov).

Projekt „Viem, čo zjem“ - bolo zrealizovaných 6 interaktívnych edukačných aktivít, edukovaných bolo 98 žiakov 3. a 4. ročníka Základnej školy, V. Paulínyho – Tótha, Senica. Záznam o priebehu edukačných aktivít bol zaslaný gestorovi projektu.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sa spolupráci s Lekárňou Benu v Senici uskutočnila edukačná aktivita spojená s antropometrickým vyšetrením a poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu, ktorej sa zúčastnilo 6 žien.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa nerealizovala.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Bola zrealizovaná prierezová štúdia, zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 60 respondentov vo veku od 15 rokov, získané údaje boli zaslané gestorovi štúdie.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Október – Mesiac úcty k starším, Svetový deň osteoporózy a Svetový deň Alzaimerovej choroby, v priestoroch úradu boli inštalované edukačné panely a boli distribuované zdravotno – výchovného materiály do klubov dôchodcov, zariadení sociálnej starostlivosti a zdravotníckych zariadení.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Školám a zdravotníckym zariadeniam v oboch okresoch bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

9.7 CINDI program SR

V Centre podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni boli vyšetrené 4 klientky. Prvovyšetrené boli 2 ženy, kontrolne boli vyšetrené 2 ženy. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo. Výjazdové aktivity z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie neboli realizované. 34 klientom bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia v rámci celoštátnej Linky pomoci.

Celkový počet výkonov bol 295, z toho bolo 195 konzultácií v súvislosti s chronickými ochoreniami a ochorením COVID 19.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

K Svetovému dňu bez tabaku, Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi a Európskemu týždňa boja proti drogám boli v priestoroch úradu inštalované edukačné panely, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici boli spropagované a boli distribuované edukačné materiály.

Bola uskutočnená 1 prednáška pre študentov stredných škôl, ubytovaných v Internáte Strednej odbornej školy v Senici na tému „Prevenia drogových závislostí“, edukovaných bolo 25 študentov.

Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác.

Pravidelne sme zúčastňovali zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

Úloha 5.1.1

Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi

Úloha z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie nebola zrealizovaná.

RÚVZ Svidník

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Svidník v spádovom území (okres Svidník a Stropkov) eviduje k 31.12.2020 v programe ASTR 12 organizácii, v ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. Celkom je evidovaných 139 zamestnancov, z toho 17 žien, v 3. kategórii 110 zamestnancov, z toho 12 žien a v 4. kategórii 29 zamestnancov, z toho 5 žien. Práce zaradené do 4. kategórie rizika evidujeme v dvoch organizáciách (PSS SVDNÍK, a.s. a TESLA Stropkov a.s.), faktor hluk, chemický faktor-železo a jeho zliatiny. Evidencia v programe ASTR sa pravidelne aktualizuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

Podľa výstupov z programu ASTR naďalej najviac zamestnancov, prevažne mužov, vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (výroba kovových konštrukcií, výroba strojov a zariadení, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva) a v zdravotníctve (výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, s laboratórnou činnosťou), kde prevažuje počet žien. V kalendárnom roku 2020 došlo v porovnaní s rokom 2019 k miernemu poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce v 3. a 4. kategórii. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa znížil oproti minulému kalendárnemu roku o 14 osôb, počet žien je zvýšený o 4 osoby. Dôvodom zníženia počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je zníženie počtu zamestnancov na pracoviskách s už vyhlásenými rizikovými prácami.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Svidník vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 6 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

K 31.12.2020 RÚVZ Svidník vydalo 2 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V roku 2020 sme obdržali 3 žiadosti o sprístupnenie informácii o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: AXA AD Košice a NN Tatry-Sympatia, d.d.s., a.s. Bratislava.

V roku 2020 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „H“ v počte 13.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2020 bolo vykonaných 16 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Svidník a Stropkov so zameraním na používanie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania podľa Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. a bolo zistené, že posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória podľa zaradenia prác do kategórii.

Aj v roku 2020 sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín v poľnohospodárskych objektoch t.j. v rastlinnej výrobe, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, postreky sa vykonávajú dodávateľsky. Nakoľko väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby má ekologické poľnohospodárstvo, nepoužívajú sa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 10 prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi. Od 01.10.2020 nadobudlo účinnosť Nariadenie vlády SR č.236/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, kde prevádzkový poriadok pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi nepodlieha schvaľovaniu orgánov verejného zdravotníctva.

Na RÚVZ Svidník bolo v roku 2020 doručených 35 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali Asanarates s.r.o. Košice, MR Servis s.r.o. Košice, DDD Star, s.r.o. Zeleneč, Ing. Štefanič Lesné, PILUS Trebišov s.r.o. Trebišov, Cichý Stropkov, J+V Group s.r.o. Andrejová, Keclík Trebišov a Borecký Prešov.

V roku 2020 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 11.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj v roku 2020 evidujeme 3 zamestnancov v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s., ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Tieto osoby podávajú pacientom cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2020 bol 1980, čo je oproti roku 2019 nárast o 427 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 8438 ks, čo oproti roku 2019 predstavuje pokles o 9162 ks.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločnosti, v ktorej sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (zdravotnícke zariadenie), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Od 01.10.2020 nadobudlo účinnosť Nariadenie vlády SR č.235/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, kde prevádzkový poriadok s expozíciou karcinogénnym faktorom nepodlieha schvaľovaniu orgánov verejného zdravotníctva.

Kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ bola vykonaná pri výkone ŠZD u 2 osôb.

V súvislosti s plnením povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci boli vykonané 3 kontroly. ŠZD bol vykonaný v prípade, ak organizácia oznámila začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu (označenie zákazovými a príkazovými značkami, piktogramami, odsávanie priestorov, používanie OOPP, dodržiavanie plánu práce, denníky kontrolovaného pásma). Problematické je vykonávať ŠZD, ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce budú prebiehať počas víkendu.

V roku 2020 RÚVZ Svidník vydal 25 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho:

- 24 rozhodnutí - strešná krytina (eternit),
- 1 rozhodnutie - dupronitové dosky.

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V sledovanom období RÚVZ Svidník schválilo 6 prevádzkových poriadkov pre prácu s azbestom. Prevádzkové poriadky z hľadiska ochrany a podpory zdravia zamestnancov sa orgánmi verejného zdravotníctva neschvaľujú od 21.07.2020 pri expozícii zamestnancov azbestu.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“ v počte 2.

2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2020 sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD, poradenstvo sa vykonávalo aj samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Konzultačná a poradenská činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia sa vykonávala aj prostredníctvom Poradne ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj prednáškovou činnosťou o nových legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Aj v ďalších rokoch je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov životného a pracovného prostredia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila na roky 2020-2022 celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská znižujú záťaž". Z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie na ochorenie COVID-19 v okrese Svidník a Stropkov neboli v roku 2020 zrealizované Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie a spoločné dozorné aktivity orgánu verejného zdravotníctva a inšpekcie práce.

HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII A BISFENOLU A

RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Zamestnankyne RÚVZ so sídlom vo Svidníku v rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli odobrali 1 vzorku hotových pokrmov z verejného stravovania a 1 vzorku hotových pokrmov z uzavretého systému a to celé obedové menu, ktoré tvorili jednotlivé časti (polievka, hlavný pokrm, príloha a predjedlo, prípadne šalát). Vzorky boli odobraté v zariadení spoločného stravovania Motel JAMI, 087 01 Kračúnovce 10 a uzavretý systém stravovania - DSS Kukorelliho 17, 087 01 Giraltovce. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 11.01.2021.

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2020 sa realizovali tieto priority daného projektu:

a/ Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ

b/ Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu vo 2 bufetoch pri ZŠ
- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach
- edukačné činnosť v predškolských a školských zariadeniach sa vykonáva formou rôznych zdravotno – výchovných aktivít pre deti a mládež. V priebehu roku 2020 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 12 prednášok so zameraním na správnu výživu – prevenciu obezity a pitný režim, význam mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie
- v roku 2020 sa vykonávalo v rámci ŠZD 53 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky
- za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odobratých 18 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých všetky vyhovovali a 75 sterov z pracovného prostredia
- v žiadnom školskom stravovacom zariadení sa nerealizuje diétne stravovanie
- v každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim deti a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaných z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 14 zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Ide hlavne o materské a základné školy, vrátane školských klubov, telocviční a stravovacích zariadení pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, starostlivosti o okolie vodného zdroja, pravidelnej kontroly kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 7 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov
- jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná, aj s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny, menej sa podáva strukovín. Strava je pripravovaná každý deň z čerstvých surovín, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální, kde sú potraviny normované v súlade OVD. Ovocie a zelenina sa deťom v predškolských zariadeniach podáva k obedom alebo olovrantom, v

základných školách k obedom. Závažným problémom je absencia Materiálno – spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0 – 3 roky

- v rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školský mliečny program“ a „školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Svidník a Stropkov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom školských automatov

c/ Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:

- spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v priebehu roka sa zúčastňujeme na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2020 sa nerealizovala žiadna školiaca akcia

d/ Podpora pohybových aktivít:

- v roku 2020 sme vykonali 6 štátnych zdravotných dozorov v telocvičniach, vonkajších telovýchovných plochách so zameraním na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkostná mikroklima/
- niektoré mestské, obecné základné školy a stredné školy využívajú priestory svojich telocviční na mimoškolské aktivity /na okresnej a krajskej úrovni/
- mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska
- v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok nerealizuje, skôr sa to realizuje na I. st. základných škôl /1. a 2. ročník/
- v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 30 kontrol pieskovísk a DI /pri MŠ a občianskej vybavenosti/ so zameraním na aktuálne hygienické podmienky a odobratých 28 vzoriek piesku z pieskovísk na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská vyhovovali všetky odobraté vzorky pieskov z pieskovísk
- v roku 2021 sa bude realizovať štátny zdravotný dozor, pri ktorom sa budú sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
- budú sa zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV

4.2. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Každoročne, počas sezóny

1. etapa - marec až júl a 2. etapa – júl až november

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19 v SR, nemohli byť počas sezóny detské ihriská v exteriéroch aj pieskoviská otvorené a prevádzkované. Začiatkom júna sa situácia s ochorením COVID-19 v SR začala priaznivo vyvíjať, preto sa mohlo pristúpiť k uvoľneniu opatrení pri prevádzke detských ihrísk a pieskovísk v exteriéri. Preto aj ŠZD zameraný na technický stav pieskovísk a kontrolu kvality

piesku, a to formou odberu vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia, ktorý bol súčasťou 1. etapy projektu, bol posunutý na polovicu júna.

V okrese Svidník a Stropkov pri 6 mestských materských školách 20 pieskovísk v prevádzke a na vidieku je v prevádzke 30 pieskovísk pri materských školách. Všetky pieskoviská areáloch MŠ, sa nachádzajú v upravených a uzamykateľných sú vo veľmi dobrom technickom stave, vymurované, opatrené drevenými sedacími doskami a s dostatkom piesku. Pred sezónou bol dovezený nový piesok na doplnenie pieskovísk a počas sezóny je zabezpečená pravidelná údržba a starostlivosť o piesok. Piesok sa premýva pitnou vodou, ktorou je zásobovaná MŠ, o prekopávaní a premývaní piesku sa vedie záznam. Pri výkone mimoriadnej cieľenej kontroly neboli zistené hygienické nedostatky.

Pieskoviska v rámci občianskej vybavenosti v obidvoch okresoch, vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s COVID – 19, neboli počas sezóny všetky v prevádzke. U tých, ktoré boli počas sezóny v prevádzke sa vykonával ŠZD zameraný na technický stav pieskovísk a kontrolu kvality piesku. Pieskoviská boli očíslované a označené výstražnou tabuľkou zákazu vodenia psov do pieskovísk. V okrese Svidník a Stropkov je počas sezóny zabezpečená ich údržba a starostlivosť o piesok. O prekopávaní piesku sa vedú záznamy. Za obdobie marec - júl bolo vyšetrených 14 vzoriek piesku s negatívnym výsledkom.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp.	Geohelminty (vajčká, larvy)
1	MŠ – piesk. č.1 ul.8.mája Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
2	MŠ – piesk. č.2 ul.8.mája Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
3	MŠ – piesk. č.3 ul.8.mája Svidník	0	2,4.10E2	Neprítomné	Neprítomné
4	MŠ – piesk. č.1 ul.L.Štúra Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
5	MŠ – piesk. č.1 ul.L.Štúra Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
6	MŠ – piesk. č.1 ul.L.Štúra Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
7	MŠ A. Hlinku – piesk. č.1 Stropkov	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
8	MŠ A. Hlinku – piesk. č.2 Stropkov	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
9	MŠ A. Hlinku – piesk. č.3 Stropkov	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
10	MŠ Mat.	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené

	slovenskej, Stropkov piesk. č.1				
11	MŠ – piesk. č.1 ul. gen. Svobodu Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
12	MŠ – piesk. č.2 ul. gen. Svobodu Svidník	40	1,4.10E2	Neprítomné	Nevyšetrené
13	MŠ – piesk. č.3 ul. gen. Svobodu Svidník	0	20	Neprítomné	Nevyšetrené
14	Obytná zóna- piesk. č.12 Ľ. Štúra Svidník	40	0	Neprítomné	Nevyšetrené

Za obdobie - júl až november bolo vyšetrených 14 vzoriek piesku s negatívnym výsledkom.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomnosť:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp.	Geohelminthy (vajíčka, larvy)
1	Obytná zóna-pieskovisko Ul. Mládeže Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
2	Pieskovisko v areáli letného kúpaliska, Svidník	0	60	Neprítomné	Nevyšetrené
3	Pieskovisko v areáli RO Domaša-Tíšava	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
4	Obytná zóna-pieskovisko č. 7 ul. Duklianska Svidník	60	0	Neprítomné	Nevyšetrené
5	Obytná zóna-pieskovisko. č. 9 ul. Duklianska Svidník	60	0	Neprítomné	Nevyšetrené
6	Obytná zóna-pieskovisko č. 19 ul. g. Svobodu Svidník	0	20	Neprítomné	Nevyšetrené

7	Obytná zóna-pieskovisko č. 16 ul. Karpatská Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
8	Obytná zóna-pieskovisko č. ZŠ ul. Karpatská Svidník	3,2.10E2	2,6.10E2	Neprítomné	Neprítomné
9	Obytná zóna-pieskovisko č. 1 ul.. Goldbergera Svidník	80	80	Neprítomné	Neprítomné
10	Obytná zóna – pieskovisko č.2 ul.Nábrežná Svidník	0	0	Neprítomné	Neprítomné
11	MŠ Lúčka	0	0	Neprítomné	Neprítomné
12	MŠ Kalnište	0	0	Neprítomné	Neprítomné
13	Obytná zóna-pieskovisko č. 1 ul.Tehelná Giraltovce	0	0	Neprítomné	Neprítomné
14	Obytná zóna-pieskovisko č. 2 ul.Tehelná Giraltovce	0	0	Neprítomné	Neprítomné

Nakoľko pri realizácii projektu neboli zistené nedostatky týkajúce sa technického stavu pieskovísk a aj výsledky všetkých odobratých vzoriek piesku z pieskovísk boli negatívne, RÚVZ so sídlom vo Svidníku nevydal žiadne opatrenie na odstránenie nedostatkov.

4.3. HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v Slovenskej republike a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež nebolo možné vykonať zber a hodnotenie jedálnych lístkov v stanovených mesiacoch. Na základe uvedeného sa presunula realizácia uvedenej úlohy na jarne obdobie 2021, aby bolo zachované pôvodné obdobie realizácie úlohy a pri celkovom hodnotení úlohy neboli žiadne odchýlky od štandardného postupu.

4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

V roku 2020 sa projekt nerealizoval.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovaacom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V okrese Svidník bolo hlásených bolo 34 ochorení na rotavírusovú enteritídu, 3 ochorenia na pneumokokovú septikémiu. Zaznamenali sme 5 ochorení na čierny kašeľ, z toho boli 3 ochorenia vo vekovej skupine 35-44 rokov a 2 ochorenia 45-54 rokov.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 6 ochorení na čierny kašeľ, 1 ochorenie 35-44 rokov, 2 ochorenia 55-64 rokov a 3 nad 65 rokov. Hlásených bolo aj 20 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných osôb.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2020 bolo spracovaných 4387 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 4817 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 6 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov a 60 epidemických výskytov do epidémií.

V roku 2020 bolo hlásených v okrese Svidník 2757 ochorení a v okrese Stropkov 1468 ochorení. V ohniskách nákazy sa vykonávali protiepidemické opatrenia, rodinným kontaktom sa nariaďovala domáca karanténa, boli objednávané na PCR testy.

V regionálnych týždenníkoch a na webe RÚVZ Svidník bolo uverejnených 6 článkov a informácií o COVID-e.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 6 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 53 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: V okrese Svidník sme zaznamenali 43 epidemických výskytov, v okrese Stropkov 17 výskytov.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 4817 ochorení. Spolu bolo spracovaných 4387 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u infekcií vyvolaných Covid-19. Vydaných bolo 2745 rozhodnutí pre pozitívne osoby a 4957 zápisníc pre osoby, ktoré boli v kontakte s pozitívnymi.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 161 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 31 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2020 bolo vykonaných celkovo 88 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 9 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 240 sterov z prostredia, 1 dezinfekčný roztok, otestovaných bolo 19 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 96 vzoriek sterilného materiálu, 4 HS - 1x mesačne na operačných a zákrových sálach, 3 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii. Celkovo bolo testovaných 107 sterilizátorov.

Z dôvodu pandémie v Nemocnici vo Svidníku bolo reprofilizovaných 45 lôžok. Boli zriadené Mobilné odberové miesta na vykonávanie PCR a neskôr aj antigénových testov.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Prvý prípad ochorenia na Covid-19 sme v našom regióne zaznamenali 14.3.2020. Išlo o osobu, ktorá sa vrátila z dovolenky z Tyrolska. V priebehu roku 2020 boli aktualizované usmernenie HH v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V roku 2020 bolo hlásených v okrese Svidník 2757 ochorení a v okrese Stropkov 1468 ochorení. V ohniskách nákazy sa vykonávali protiepidemické opatrenia, rodinným kontaktom sa nariaďovala domáca karanténa, boli objednávané na PCR testy. Zo začiatku to bola mobilná jednotka z Prešova, postupne vzniklo Mobilné odberové miesto v Nemocnici vo Svidníku, vzorky boli odvážané do laboratória pri RÚVZ v Košiciach. Neskôr vzorky vyšetrovali aj laboratória v Stropkove a v Prešove. Od októbra 2020 bolo zriadené MOM v Stropkove, ktoré prevádzkuje Červený kríž. Ku koncu roka boli zriadené ešte ďalšie MOM, ktoré vykonávajú antigénové testy.

Osoby, ktoré prišli zo zahraničia a boli v karanténe, boli podľa platnej legislatívy testované na 5. alebo 8. deň karantény.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roku 2020 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2020, vzorky boli negatívne.

Ochorenie na ACHO sme nezaznamenali.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2020 z dôvodu pandémie neboli realizované aktivity formou besied, ani projekt Hrou proti AIDS.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 3 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku a na panely umiestnenom na RÚVZ.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2020 poradňu využilo 35 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom. Boli to informácie o možnostiach očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o očkovaní proti osýpkam, chrípke, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a nedostatku očkovacích látok.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme nerealizovali kvôli pandémie koronavírusu.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 0 zdravotno-výchovných aktivít
2. Fyzická inaktivita: 1 zdravotno-výchovná aktivita
3. Tabak, alkohol, drogy: 0 zdravotno-výchovných aktivít
4. Zdravé pracovné a životné podmienky: 0 zdravotno-výchovných aktivít

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 0 zdravotno-výchovných aktivít
 2. Diabetes mellitus: 0 zdravotno-výchovných aktivít
 3. Nádorové ochorenia: 3 zdravotno-výchovné aktivity
- Iné: 8 zdravotno-výchovných aktivít

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- čisté ruky: 7 zdravotno-výchovných aktivít
- prevencia chrípky: 4 zdravotno-výchovné aktivity

V oblasti podpory zdravia sme v roku 2020 zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 23 zdravotno-výchovných aktivít, celkovo bolo edukovaných 446 poslucháčov.

Pre deti a mládež bolo zrealizovaných 12 aktivít, zamerané boli na hygienu rúk a prevenciu chrípkových ochorení. Súčasťou týchto aktivít boli aj pracovné listy, omaľovánky a UV lampa s praktickou ukážkou umývania rúk.

Pre produktívny vek bola zrealizovaná beseda zameraná na prevenciu chrípky a chrípke podobným ochoreniam.

Pre poproduktívny vek sme zrealizovali 10 aktivít, zamerali sme sa na prevenciu stareckej demencie a zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali z ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Články so zdravotno-výchovným zameraním sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na nástenkách a infopanely, ako aj na webovej stránke nášho úradu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Zapojili sme sa do dotazníkových prieskumov:

- „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019-2021“ v počte 54 dotazníkov
- „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020“ v počte 47 dotazníkov

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Za rok 2020, pre pandemickú situáciu COVID-19, nevykazujeme aktivity v prevencii obezity.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie realizovanú 1x za 2 roky. Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2021.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V roku 2020 sme spolupracovali s pracovníkmi komunitného centra v obci Kružlová. Pre obyvateľov sme zrealizovali besedu zameranú na prevenciu chrípky a hygienu rúk.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V roku 2020 sme nerealizovali Národný akčný plán pre problémy s alkoholom pre pandemickú situáciu COVI-19.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme zrealizovali besedy pre seniorov umiestnených v Domovoch sociálnych služieb vo Svidníku a v Stropkove. Obohatené boli o prezentáciu, letáky a pracovné listy.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Nerealizované pre pandemickú situáciu COVID-19.

9.7 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životossprávy.

V roku 2020 sme v poradni zdravia vyšetrili 116 klientov. Prvovyšetrených bolo 14 klientov / 6 mužov, 8 žien/, opakovane 102 /23 mužov, 79 žien/.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola publikovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum a na web stránke nášho úradu.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017-2020

Cieľ

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

V roku 2020 sme poskytovali iba telefonické poradenstvo – „Linka na odvykanie od fajčenia“.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity.

V roku 2020 sa nepokračovalo s realizáciou Národného akčného plánu na podporu pohybovej aktivity NAPPA č. 5.1.3. pre pandemickú situáciu COVID-19.

Regionálna úloha:

SLEDOVANIE KVALITY VODY Z PRAMEŇOV, KTORÉ OBYVATELIA VYUŽÍVAJÚ NA PITNÉ ÚČELY

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 6 prameňov /Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2020 bolo v okrese Svidník odobratých 5 vzoriek z prameňov v obciach - Dubová, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko, Čierna hora a Záhradkárska oblasť.

Vo vzorke vody z prameňa **Záhradkárska oblasť** bola prekročená medzná hodnota (t.j. hodnota ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročením stráca pitná voda vyhovujúcu kvalitu v ukazovateli ktorého hodnota bola prekročená) v ukazovateli koliformné baktérie (2/KTJ/100ml), **odpočívadlo - smer Mestisko** bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli koliformné baktérie (1/KTJ/100ml).

Vzorky vody odobraté z ostatných prameňov spĺňali požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých ukazovateľoch.

RÚVZ Stará Ľubovňa

1.) Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2020 a na ďalšie roky

A. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni je zapojený do nasledovných programov a projektov:

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

V roku 2020 bola gestorom úlohy listom ÚVZ SR č. OHŽP/2432/84389 zo dňa 23.7.2020 požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (ďalej len NEHAP V.).

Na plnenie cieľa NEHAP V., priorita B je definovaná aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“.

V nadväznosti na plnenie úlohy vyplývajúcej z NEHAP V. zameranej na stanovenie baktérií rodu Legionella vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb bolo dňa 29.9.2020 na ÚVZ SR v Bratislave uskutočnené pracovné stretnutie za prítomnosti aj zástupcu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súlade s odborným usmernením na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike bol dňa 24.11.2020 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vo vybranom zariadení sociálnych služieb - Domov pre seniorov v Starej Ľubovni zabezpečený odber vzoriek pitnej vody, 5 vzoriek teplej vody a 5 sterov z prostredia (sprchovacie hlavice, vodovodný kohútik). Vyšpecifikované boli odberové miesta možného výskytu legionel v zariadení sociálnych služieb, postupy odberov a celková logistika vzorkovania. Miesta odberu vzoriek boli zvolené tak, aby boli reprezentatívne pre celý rozvodný vodovodný systém identifikované rizikové body, v ktorých sa legionely môžu vyskytovať a rozmnožovať. Posúdenie rozvodného vodovodného systému bolo vykonané komunikáciou a spoluprácou so zástupcom prevádzkovateľa zariadenia sociálnych služieb.

Odobraté vzorky boli vyšetrené v Špecializovanom laboratóriu 2 mikrobiologických analýz (ŠL2MA) RÚVZ so sídlom v Poprade. Vo všetkých pozitívnych stanoveniach vzoriek vyšetovaných v ŠL2MA bol zabezpečený transport suspektných kmeňov do NRC pre legionely v životnom prostredí na ÚVZ SR za účelom konfirmácie suspektných izolátov, sérotypizáciu a molekulárnu diagnostiku.

Na základe výsledkov kontroly kvality pitnej vody v domovom rozvodnom systéme pitnej vody v rozsahu minimálnej analýzy dodávaná pitná voda z verejného vodovodu spĺňala požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody podľa § 17 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z. z..

Na základe výsledkov skúšok baktérie rodu Legionella spp. neboli stanovené vo vyšetrených vzorkách sterov z koncových častí (sprchovacie hlavice, vodovodný kohútik). Prítomnosť baktérie rodu Legionella spp. bola potvrdená vo všetkých vyšetrených vzorkách teplej vody.

S výsledkami laboratórných skúšok bol prevádzkovateľ zariadenia sociálnych služieb podrobne oboznámený. Za účelom eliminácie legionel v rozvodoch teplej vody bol prevádzkovateľovi zariadenia sociálnych služieb odporúčaný návrh nápravných opatrení. Overenie účinnosti vykonaných opatrení bude overené výsledkami laboratórných vyšetrení do 30.6.2021.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom. V roku 2020 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Na základe usmernenia ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603 zo dňa 15.1.2020 k predmetnému projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci posudkovej činnosti pri kolaudačných konaniach požadoval predloženie relevantnej dokumentácie k výrobkom prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou určenou na ľudskú spotrebu (batérie, vodovodné rozvodné potrubia, armatúry, povrchová úprava – nátery akumuláčnych nádrží a pod.). Pri kontrole dokumentácie boli priebežne zozbierané údaje o používaných výrobkoch a prehľad o výrobkoch bol zaslaný na Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov (Jakubianka, Lomnický potok - lesohospodársky využívané územia) a vodárenských zdrojov pre skupinový vodovod Plaveč – Ľubotín (poľnohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – ÚVZ SR – NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2020 odborní pracovníci oddelenia PPL dozorovali 541 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 269 kontrol v rámci výkonu ŠZD.

Bolo vydaných 31 posudkov na uvedenie priestorov do prevádzky, schválených bolo spolu 12 prevádzkových poriadkov, vrátane prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a pre činnosti spojené s likvidáciou materiálov s obsahom azbestu.

Pri posudzovaní nových návrhov bolo v 1 prípade konanie zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky účastníkom konania a v 1 prípade bolo konanie zastavené vo veci uloženia pokuty za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 33 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 10 záväzných stanovísk. Posudzovali sme 16 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka 2020 boli na laboratórny rozbor odobrané 3 vzorky pitných vôd z vlastných vodných zdrojov dozorovaných fyzických a právnických osôb, z toho 1 vzorka pitnej vody nespĺňala požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

V roku 2020 nebolo šetrené žiadne podozrenie na chorobu z povolania. V mesiaci august 2020 nám bola doručená oprava zodpovedného zamestnávateľa na tlačive „Hlásenie choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania“ z Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana Prešov v prípade profesie kuchár, kde bola prvotne priznaná choroba z povolania na zamestnávateľa PALMA PLUS, s. r. o., Popradská 10/1523, 064 01 Stará Ľubovňa („Hlásenie choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania“ doručené v novembri 2019) na zamestnávateľa Milan Rinkovský, Lipová 1586/36, 064 01 Stará Ľubovňa.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 17 zamestnancov, dotazníkom CH u 8 zamestnancov a dotazníkom Z u 10 zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia PPL v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác u 1 právnickej osoby a vydali celkom 5 nových rozhodnutí o určení rizikových prác podľa § 6 ods. 3 písm. g), § 13 ods. 4 písm. k) a § 31 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V rámci výkonu ŠZD v 6 právnych subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Prehľad o počte exponovaných jednotlivým rizikovým faktorom za roky 2016 – 2020

Rok	2016		2017		2018		2019		2020	
	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž
Hluk	330	16	275	11	334	19	335	12	282	1
Vibrácie	96	0	95	0	124	0	113	0	102	0
Chemické látky a zmesi	177	3	157	3	186	24	152	25	144	0
Chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov					
	3. kat.		4. kat.		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	24	0	0	0	24	0
Ťažba a dobývanie	0	0	0	0	0	0
Priemyselná výroba	118	1	140	0	258	1
Zdravotnícka a sociálna pomoc	3	3	0	0	3	3
SPOLU	145	4	140	0	285	4

V 15 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 285 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 4 ženy. Oproti roku 2019 sa výrazne znížil celkový počet exponovaných pracovníkov celkovo o 78 osôb, čo predstavuje pokles exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu v riziku o takmer 22 % v porovnaní s rokom 2019. U žien evidujeme taktiež výrazný pokles z počtu 40 exponovaných žien v roku 2019 na 4 exponované ženy v roku 2020. Dôvodom poklesu počtu osôb exponovaných rizikovým faktorom v kategórii rizikových prác 3 a 4 je vyradenie rizikových prác na pracovisku GAS Familia, s. r. o. v Starej Ľubovni, pozastavením činnosti na pracovisku CRH (Slovensko) a. s., prevádzka Orlov, prehodnotením rizikových prác na pracovisku CIREX SK s. r. o. v Starej Ľubovni a zmenou výrobných programov na iných pracoviskách.

Právnické osoby, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu s firmou ProCare, a. s. Bratislava, Pracovná zdravotná služba, s. r. o. Poprad, ProBenefit, s.r.o. Púchov, Nemocnica Košice Šaca a. s., 1. súkromná nemocnica, BE-SOFT a. s. Košice a Nemocnica Poprad, a. s..

V okrese pôsobí aj 10 neštátnych všeobecných lekárov pre dospelých, ktorí vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradené do kategórie 1 a 2 a sú zapísaní v Zozname fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb na ÚVZ SR v Bratislave.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí kvalifikovaných ako toxické

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločností.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo bola vykonaná 1 kontrola v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podnikateľské subjekty nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného pre príslušný rok.

Posúdené boli 3 prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi a 1 prevádzkový poriadok pre prácu s dezinfekčnými prípravkami a prípravkami pre ničenie živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 10 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálií, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Stará Ľubovňa s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali v sledovanom období podstatné zmeny. Práca sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a dve zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice).

Na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb z rodinných domov, hospodárskych budov, chatového domu, garáže a prístrešku bolo spolu vydaných 33 rozhodnutí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, v súvislosti s vydaním rozhodnutia boli schválené 3 prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi a pre činnosti spojené s likvidáciou materiálov s obsahom azbestu.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo 63 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia a Výchovy k zdraviu zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracoviská“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2020 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Týždňom mozgu, Svetovým dňom ústneho zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetovým dňom alergií, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Európskym týždňom boja proti drogám. V súvislosti s realizáciou aktivít v rámci jednotlivých svetových dní sme zaslali aj letáky pod názvom „Seniori a ochorenie COVID-19“.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň BOZP a štart kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ 2020-2022, ktorý prebiehal od 19. do 23. októbra 2020 sa tento rok neuskutočnil z dôvodu pandémie COVID-19, všetky konzultácie boli poskytované telefonickou a elektronickou formou.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený týždeň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytlí 12 konzultácií k vyššie uvedeným otázkam.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

V roku 2020 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy boli oddelením HVBPKV odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 1 vzorka chleba v zariadeniach spoločného stravovania – Ľubovnianska Nemocnica, n. o., Obrancov mieru 3, 064 01 Stará Ľubovňa, Hotel Strand, Vyšné Ružbachy 48, 065 02 Vyšné Ružbachy, Biely dom, Vyšné Ružbachy 48, 065 02 Vyšné Ružbachy, ktoré vykazovali zdravotnú neškodnosť.

Záverečná správa pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu bola zaslaná v požadovanom termíne.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V roku 2020 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2020 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež kvôli pandémie ochorenia COVID-19 obmedzený výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov, vyznačovanie alergénov v jedálnych lístkoch. Celkovo bolo v roku 2020 vykonaných v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže v rámci štátneho zdravotného dozoru 6 kontrol a 1 kontrola vo výdajni stravy. V 3 zariadeniach spoločného stravovania pri zariadeniach pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa bolo odobratých celkom 30 sterov z prostredia.

Vo väčšine školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa sa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú okrem ovocia podávané aj 100% -né ovocné šťavy.

V rámci realizácie aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2020 poskytli 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Realizácia projektu v sezóne od 1.3.2020 do 30.11.2020 bola v jarných mesiacoch zrušená, nakoľko zariadenia pre deti a mládež boli z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 zatvorené. V jesenných mesiacoch sme odobrali 5 vzoriek piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach. Na základe doručeného protokolu o skúške k odobratým vzorkám piesku bola potvrdená nezávadnosť u všetkých 5 vzoriek a vyšetrené vzorky piesku boli vhodné pre pieskovisko určené na hranie detí.

V rámci realizácie projektu sme v mesiaci marec, september a október 2020 poskytli 8 telefonických konzultácií ohľadom dohodnutia termínu na odber vzoriek piesku. V mesiaci september a október 2020 sme poskytli 7 telefonických konzultácií týkajúcich sa používania

pieskovísk v roku 2020, na ktoré bol v roku 2019 daný zákaz používania pre ich nevhodnosť pre pieskovisko určené na hranie detí.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Realizácia projektu bola ÚVZ SR v Bratislave presunutá na jarňé obdobie 2021.

4.4 ÚRAZY DETÍ V SR

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je zapojený do realizácie projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2020. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2020 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospeléj populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september a október 2020 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 20 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (14 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, Dom Charitas Nová Ľubovňa, novorodenecký úsek detského oddelenia, EN, n.o. a NZZ – Nefrologické centrum Logman a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 98,30 % (vzostup v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 1,00 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

V termíne **20.-26.4.2020** sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. Z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Vyhotovený leták – vlastná edícia v spolupráci s OPZ a VkZ.
2. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (www.vzsl.sk) bol uverejnený 1 leták (vlastná edícia).
3. Zabezpečená distribúcia letáku v spolupráci s OPZ a VkZ - 125 subjektom.
4. Zhotovená 1 názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
5. Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania pre laickú verejnosť, v rámci EIW bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia pre laickú verejnosť v súvislosti s očkovaním.
6. Ďalej boli realizované iné aktivity pre zdravotníckych pracovníkov:
 - 45 písomných komunikácií a 7 poradenských činností.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti (PZS) sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorenia vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach. Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórnych vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),

- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (53 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení, 12 krát metodický list),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (4 krát podané informácie prostredníctvom telefonической linky prevencie AIDS).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 3817 prípadov prenosných ochorení,
- 1458 spracovaných ohnísk,
- 38 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 2507 rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 4762 zápisníc s nariadenými opatreniami.

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 50 ochorení preventabilných očkovaním:

- 49 ochorení na pertussis, 1 ochorenie na parapertussis, všetky potvrdené laboratórne. Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillance a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 1 krát za účasti epidemiológa RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len ĽN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 100 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 64 sterov z prostredia, 36 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 11 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd, 5 čistených vôd).

Zo 47 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 14 prístrojov – 113 vzoriek. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhláškou MZ SR č. 192/2015 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillance nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2020 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO „Hygiena a dezinfekcia rúk“:

- okresný seminár - 1,
- leták, vlastná edícia v spolupráci s OPZ a VkZ - 1,
- distribúcia vlastnej edície 200 subjektom (zdravotnícke zariadenia, obce, školy, komunitné centrá,
- informácia na webovej stránke www.vzsl.sk - 1,
- iné : - praktický nácvik dezinfekcie rúk s použitím UV lampy u 21 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu.

Pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 53 krát, správa uverejnená na webovej stránke 53 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení.
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 38 hlásení prenosných ochorení mimoriadneho významu.

V roku 2020 sme v okrese Stará Ľubovňa zaznamenali **3152** potvrdených prípadov na ochorenie COVID-19, z toho epidemický výskyt v obci Údol, Šarišské Jastrabie, Orlov, Domov pre seniorov Stará Ľubovňa, Senior residents Vyšné Ružbachy, Dom sv. Almužníka Nová Ľubovňa, Domov sociálnych služieb Jarabina, VÚB Stará Ľubovňa.

Počas roka 2020 sme zaznamenali 4 krát výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na: salmonelovú enteritídu (1 rodinný výskyt so 4 prípadmi ochorenia), norovírusovú gastroenteropatiu (1 rodinný výskyt s 2 prípadmi ochorenia) a ochorenie na pertussis (2 rodinné výskyty so 2 prípadmi ochorenia).

Ďalej sme evidovali zvýšený výskyt ochorenia L 01 - impetigo u detí z rómskej osady Kolačkov, hospitalizovaných na detskom odd. ĽN, n. o., kde v mesiaci január 2020 bolo hospitalizovaných 6 detí s dominujúcim klinickým obrazom zavšivenia a masívnej infekcie kože, vytvorením hnisavých ložísk, ktoré vyžadovali chirurgickú liečbu.

Z infikovaných miest boli odobraté stery, laboratórne boli potvrdené 1 krát Streptokok beta hemolytický sk. C a 3 krát STA.

Zaznamenali sme lokálne epidémie respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa v 4., 5., 6., 7., 8., a 9. kalendárnom týždni 2020. Dňa 24.7.2020 bol vydaný zákaz návštev na lôžkových oddeleniach LN, n. o. a ďalšie preventívne opatrenia zamerané na zabránenie a vzniku šírenia ochorenia COVID-19, ktorý trvá aj naďalej.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky vzorky negatívne).

Naďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 sme realizovali iba nižšie uvedené zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS za obdobie od 1.1.2020 do 31.12.2020:

- 2 názorné propagácie,
- 4 telefonické konzultácie prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2020 bolo poskytnutých celkom 21 konzultácií (z toho 12 telefonických a 9 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním.

Z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 sme v rámci tejto úlohy nerealizovali žiadne aktivity .

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2020 sme realizovali prednášku pod názvom „Prevenia rakoviny prsníka“ a prednášku pod názvom „Prevenia rakoviny hrubého čreva a konečníka“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, dobrovoľníkov a príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, podieľajúcich sa na výpomoci pri riešení epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením Covid-19. V súvislosti s realizáciou edukácie bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

V súvislosti so zriadením karanténneho zariadenia v hoteli SOREA ĽUBOVŇA – Ľubovnianske kúpele sme zabezpečili 14 osobných konzultácií a 2 telefonické konzultácie v súvislosti so zabezpečovaním prípravy setov k RT – PCR odberom biologického materiálu na diagnostiku ochorenia COVID-19.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2020 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili 1 prednášku pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni pod názvom „Zdravý životný štýl“ a poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V rámci **Týždňa mozgu - /16.-22.3.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme prezentovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a distribuovali 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov

v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Týždeň mozgu sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch a 6 komunitným centráam v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň vody sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa obezity - /4.3.2020/** sme uskutočnili aktivitu v spolupráci so spoločnosťou STOB, ako aj jej slovenským sprostredkovateľom spoločnosťou Hygea, za súčinnosti lekárne VIVA v Starej Ľubovni. Samotná aktivita bola zameraná na poradenstvo v oblasti výživy, prevencie nadváhy a obezity a pozostávala z antropometrického merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), interpretácie zistených výsledkov a poradenstva v danej problematike. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sme klientovi odporučili nielen úpravu životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na vyšetrenie do nadstavbovej poradne zdravej výživy, prípadne do základnej poradne. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Celkovo sme v rámci tejto aktivity vyšetřili 14 klientov. V súvislosti so zabezpečením aktivít pri príležitosti Svetového dňa obezity sme uskutočnili 1 osobnú konzultáciu.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia - /7.4.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /20.-26.4.2020/ V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ a VkZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 15 lekárni, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch a 6 komunitným centráam.

EIW bol propagovaný formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni ale aj na webovej stránke RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu

sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom hypertenzie - /17.5.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá a 39 podnikom v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2020/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2020/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Svetový deň darcov krvi bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu - /29.6.2020/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu

seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrám. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom alergií - /8.7.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrám. Svetový deň alergií bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrám. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2020/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrám. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme v spolupráci s Domovom pre seniorov v Starej Ľubovni, Domovom sociálnych služieb a zariadením pre seniorov v obci Jarabina a Domovom sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch uskutočnili 3 online prednášky pod názvom „Mozog – čo mu škodí a čo prospieva“ pre klientov týchto zariadení. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou pracovných listov na vedomostné a kognitívne aktivity. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2020/** zamestnanci OPZ a VkZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrám. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /16.-22.11.2020/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre

dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrom. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa boja proti AIDS – /1.12.2020/** sme tento Svetový deň AIDS propagovali nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a pred budovou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

V roku 2020 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov v segregovaných a separovaných rómskych osadách so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil vo februári 2020 prednášku na tému „Mikroorganizmy v okolí“ v Komunitnom centre v Starej Ľubovni. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V súvislosti s plnením úlohy číslo 5 aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 sme sa podieľali na realizácii prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Prostredníctvom dotazníkového prieskumu sme zrealizovali zber dát, ktoré sme následne zaznamenali do šablóny (alkoholstudia2020_XXX) a boli zaslané gestorovi projektu na ÚVZ SR. Dotazník vyplnilo celkom 49 respondentov (12 mužov a 37 žien) v požadovaných vekových kategóriách.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

V roku 2020 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom chorých, Týždňom mozgu, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetovým dňom alergií, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Európskym týždňom boja proti drogám sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. V súvislosti s realizáciou aktivít v rámci jednotlivých svetových dní sme zaslali aj letáky pod názvom „Seniori a ochorenie COVID-19“.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V roku 2020 sme poskytli služby celkom 72 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2020 spolu 8 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV nevyužil v roku 2020 žiaden klient. Individuálne poradenstvo v POF využil roku 2020 celkom 1 klient. V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2020 poskytli služby v rámci POPZP 63 klientom. V roku 2020 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 4 konzultácie. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia boli poskytnuté 2 konzultácie.

Výjazdová poradňa pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zdravotno-výchovných aktivitách v roku 2020 nevykonávala činnosť pre klientov poskytovaním vyšetrenia biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, vyšetrenie tukomerom, anamnézy, poradenstva, nakoľko boli prijaté opatrenia na ochranu zdravia obyvateľstva v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 1 aktivite 14 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 1 aktivite 16 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2020 sme takto odporúčali 1 klientovi PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV, POPA.

Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Poradne zdravia pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

V roku 2020 sme pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /16.-22.11.2020/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 1 pľúcnej ambulancii, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V súvislosti s plnením tejto úlohy bol na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 28.9.2020 prezentovaný seminár pod názvom „Realizácia 2. etapy NAPPA na roky 2017 - 2020“ v rámci seminárov zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.) DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec. V roku 2020 sme jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytli poradenstvo a spoluprácu jednotlivým koordinátorom.

PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ

Pracovníci OPZ a VkJ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2020 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetový deň alergií, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Európsky týždeň boja proti drogám. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zdravotno-výchovných aktivít.

Kancelárii zdravého mesta Stará Ľubovňa sme zaslali aj zdravotno-výchovný leták pod názvom „Seniori a ochorenie COVID-19“.

V roku 2020 sme zároveň spracovali Plán podujatí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pre spracovanie Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2020. V súvislosti so spracovaním Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2020 sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2019 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, zdravej výživy, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, antropometrie a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2020 sme v týchto školách uskutočnili 2 prednášky, 2 besedy, poskytli 5 telefonických konzultácií, premietli 2 videofilmy.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a Výchovy k zdraviu a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali roku 2020 Svetový deň proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Európsky týždeň boja proti drogám. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zdravotno-výchovných aktivít. ŠPZ sme zaslali aj zdravotno-výchovný leták pod názvom „Seniori a ochorenie COVID-19“.

PROJEKT: ŠKOLSKÝ PROGRAM

V súvislosti s realizáciou programu „Školský program“ sme v roku 2020 neuskutočnili plánované aktivity z dôvodu prijatých opatrení na ochranu verejného zdravia v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

PROJEKT:ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme vo februári 2020 zabezpečili besedu v Komunitnom centre v Podsadeku pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 16 klientov. V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie.

V roku 2020 sme v rámci realizácie projektu vykonali pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež edukáciu u žiakov 1 základnej školy (ZŠ Kyjov) zameranú na dodržiavanie základných hygienických návykov.

PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM

Realizácia projektu počas roka 2020 sa neuskutočnila z dôvodu prijatých opatrení na ochranu verejného zdravia v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

PROJEKT: LINKA POMOCI NA ODVYKANIE OD FAJČENIA

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil v období od 29.6.2020 do 10.7.2020 poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908 222 722 a zaznamenávanie hovorov v knihe hovorov zriadenej ÚVZ SR v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR č. OPZ/4019/121402/2019 zo dňa 11.7.2019. Počas uvedeného obdobia bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908 222 722 celkom 28 klientom.

Pri prevzatí mobilného telefónu, nabíjačky, evidenčnej knihy, knihy protokolov sme zaslali na ÚVZ SR podpísaný „Protokol o prevzatí mobilného telefónu“ a po ukončení dvojtýždňového telefonického poradenstva sme na ÚVZ SR zaslali podpísaný „Protokol o odovzdaní mobilného telefónu“. Dňa 13.07.2020 sme na ÚVZ SR zaslali preskenované údaje evidencie Linky na odvykanie od fajčenia za obdobie od 29.6.2020 do 10.7.2020 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

3.) ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

PROJEKT: EURÓPSKY PRIESKUM ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA 2019 – 2020 HLS19

V súvislosti s plnením tohto projektu sme sa zúčastnili dňa 9.6.2020 videokonferencie k prieskumu M-POHL HLS19. V rámci realizácie európskeho prieskumu zdravotného uvedomenia 2019-2020 HLS19 sme zabezpečili zber údajov formou dotazníka v období od júla do 14. septembra 2020. Údaje z vyplnených dotazníkov sme vložili do databázy v programe MS Excel s názvom „HSL19_formular“ s následným uložením na USB HSL19. Dotazník vyplnilo celom 56 respondentov (26 mužov a 30 žien) v požadovaných vekových kategóriách. Mustru s vyplnenými údajmi sme zaslali v požadovanom termíne na ÚVZ SR dňa 14.9.2020. Databáza bola zaslaná aj na USB kľúči. V rámci realizácie bola s každým respondentom uskutočnená osobná konzultácia.

RÚVZ Spišská Nová Ves

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2020 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2020 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorit vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2020 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou
 - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou

Gestorom úlohy je RÚVZ Poprad – Národné referenčné laboratórium pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou v spolupráci s ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2020 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Gestorom úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2020 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČEK VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2020 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roku 2020 z dôvodu pandémie COVID 19 neboli vzorky z prameňov na území Národného parku Slovenský raj odoberané.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2020 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 147 pracovníkov v riziku práce, z toho 347 žien. Oproti roku 2019 sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 89 pracovníkov, z toho 57 žien (v roku 2019 bolo spolu exponovaných 2 236 pracovníkov, z toho 404 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti je v riziku najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 594 (z toho je 309 žien), čo predstavuje z celkového počtu 74,24 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 400 pracovníkov (všetko muži), čo je 18,63 %, v ťažbe a dobývaní 20 pracovníkov (z toho je 0 žien) čo tvorí 0,93 %, v zdravotníctve a sociálnej pomoci 40 pracovníkov (z toho 38), čo tvorí 1,86 %, v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 40 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,86 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 53 pracovníkov (z toho 0 žien), čo je 2,46 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Oproti minulému roku bol zaznamenaný pokles o 67 exponovaných pracovníkov v odvetví ťažba a dobývanie z dôvodu ukončenia pracovnej činnosti v spoločnosti SABAR. Taktiež bol zaznamenaný pokles exponovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe a to o 112 pracovníkov. V rezorte vzdelávania nedošlo oproti minulému roku k žiadnej zmene v počte exponovaných zamestnancov (1 pracovník praktického výcviku).

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 1 966 pracovníkov, z toho je 257 žien (zníženie o 75 pracovníkov, pričom klesol aj počet exponovaných žien o 42), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 476 pracovníkov, z toho je 24 žien (zvýšenie o 36 pracovníkov, pričom klesol počet exponovaných žien o 4), chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam je exponovaných 75 pracovníkov, z toho 12 žien a nadmerným vibráciám je exponovaných 484 pracovníkov – mužov (nárast o 61 mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 17 pracovníkov z toho 12 žien, fyzickej záťaži 103 pracovníkov (pokles o 14 pracovníkov, a taktiež došlo k poklesu exponovaných žien o 16) z toho 50 žien, psychickej pracovnej záťaži je exponovaných 21 žien a záťaži teplom a chladom 18 pracovníkov (muži), optickému žiareniu je exponovaný 1 pracovník (muž).

Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves. Z celkového počtu 2 147/690 zamestnancov je 699/86 zamestnancov exponovaných nadmernému hluku, 67/50 fyzickej záťaži (rozhodnutie z 04/2019) a 18/0 chemickým faktorom – oxidu uhoľnatému (rozhodnutie z 06/2019). Oproti minulému roku 2019 došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov nadmernému hluku o 161, počet exponovaných sa znížil o 25 žien (celkový počet zamestnancov spoločnosti je oproti minulému roku nižší o 114 zamestnancov, došlo aj k poklesu počtu žien o 96).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 359/215 exponovaných 33/6 pracovníkov nadmerným hlukom a 2/0 pracovníkov pevným aerosólom (ostatné kremičitany),
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 301/8 evidovaných 268 mužov v riziku hluku, pevného aerosólu a vibrácií prenášaných na horné končatiny a vibrácií prenášaných na celé telo,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 194/92 evidovaných 71/20 pracovníkov v riziku hluku a prachu (rastlinný pevný aerosól s dráždivým účinkom),
- TRIPLUS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 180/120 evidovaných 28/25 pracovníkov v riziku hluku,
- KOVOHUTY, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 166/18 exponovaných 89 mužov v riziku hluku, pevnému aerosólu, chemických látok (olovo, meď), vibráciám a fyzickej záťaži,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 136 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií prenášanými na ruky a na celé telo z celkového počtu zamestnancov 164/9,
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 127/20 evidovaných 23/4 pracovníkov v riziku hluku,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 123/11 evidovaných 95 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií prenášaných na ruky,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 116/13 evidovaných 36 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu alebo záťaže teplom,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 100/64 zamestnancov exponovaných 44/32 pracovníkov v riziku hluku,

- TOMIFA spol. s r.o., Iľiašovce má z celkového počtu zamestnancov 92/20 exponovaných hlukom, karcinogénnym faktorom 76/19 zamestnancov
- RUDOLPH USINADOS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 80/30 exponovaných hlukom 47/23 zamestnancov,

V roku 2020 boli prehodnotené rizikové práce v 10 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 4 právnické organizácie (European Industrial Supply Company s.r.o., Radlinského č. 17, Spišská Nová Ves, AGRO SPIŠSKÉ VLACHY, s.r.o, Jarná 20, Spišské Vlasy, ASAK spol. s r.o., Slovinky 154, Heneken Melts, s.r.o., Prievozská 4/A, Bratislava – mestská časť Ružinov).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce bolo na pracovisku Kameňolom Olcava, Lesná 5, pri pracovnej činnosti obsluha nakladača došlo k výmene pôvodného nakladača za novší typ nakladača s klimatizačnou jednotkou, bolo aktualizované posúdenie rizika z expozície hluku a z expozície pevného aerosólu.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2020 evidujeme celkovo 80 subjektov s vyhlásením rizikových prác. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 15 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, čo predstavuje z celkového počtu 18,75 %. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do 15.01.2021 zaslaných 78 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 97,5 % z celkového počtu pracovísk s vykonávaním rizikových prác (informáciu nezaslali 2 SZČO – píľčici).

Počet evidovaných samostatne zárobkovo činných osôb v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves je 8 (6 SZČO, ktorí zamestnávajú iné fyzické osoby a 2 SZČO – píľčici). Prevažne sa jedná o prevádzky drevovýroby. Tí z nich, ktorí zamestnávajú iné fyzické osoby si plnia povinnosti v oblasti ochrany zdravia pri práci v zmysle platnej legislatívy vrátane zabezpečenia cielených lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby (1x PZS Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice a 5x MEDISON s.r.o. Košice). V prípade SZČO, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie služieb v rámci lesníctva a ťažby dreva, ktorí majú pracovnú činnosť zaradenú do rizikovej kategórie zostáva naďalej komplikované vykonávať štátny zdravotný dozor, informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík nezasielajú.

Pre faktor psychickej pracovnej záťaže evidujeme jeden subjekt s vyhlásením rizikových prác, a to Detský domov Mlynky – Biele Vody, kde na pracovisku „Špecializované samostatné skupiny pre opatrovateľskú starostlivosť“ sú zamestnanci v profesiách zdravotná sestra, vychovávateľ a pomocný vychovávateľ zaradení do 3.kategórie rizika.

Pre faktor optické žiarenie (laser) evidujeme jednu spoločnosť European Industrial Supply Company s.r.o., Spišská Nová Ves v profesii nástrojár/obsluha lasera na pracovisku „Výrobná hala“, Radlinského č. 17, Spišská Nová Ves.

Na zníženie zdravotných rizík vykonávajú zamestnávateľia technické a organizačné opatrenia v rozsahu pravidelnej kontroly technického stavu výrobných zariadení, údržby a modernizácie strojového vybavenia, zvyšovania kvality prevádzkovej hygieny a upratovania, realizácie stavebných úprav, striedania zamestnancov pri pracovných činnostiach s expozíciou rizikovým faktorom a pod. Dohľad nad pracovným prostredím a zdravím zamestnancov je zabezpečovaný prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, vrátane cielených lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Celkovo bolo predložených a posúdených 33 podaní na schválenie prevádzkových poriadkov zameraných na škodlivé faktory v pracovnom prostredí (hluk, chemické faktory, AZC materiál, optické žiarenie (laser), a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov

bolo 5 schválených pri zaradení prác do rizikových kategórií (1x hluk, 3x chemické faktory, 1x laser).

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2020 bolo vykonaných 26 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 3 kontroly boli vykonané na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a to kontroly v prevádzkach priemyselnej a poľnohospodárskej výroby (Zlievareň SEZ Krompachy, a.s., Embraco Slovakia s.r.o., SEZ Krompachy a.s.).

V predajniach záhradkárskych potrieb sa znižuje predaj prípravkov na ochranu rastlín a predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a dodávatelia chemických prípravkov na ochranu rastlín majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Aplikácia chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín sa eliminuje postupným prechádzaním poľnohospodárskych subjektov na ekologický systém hospodárenia.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov („Galvanizovňa“), v spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy, a.s. pri výrobe jadier na pracovisku „Jadrovňa“, v spoločnosti Agro Spišské Vlasy, s.r.o. pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Pri laboratórnej činnosti sa používajú v 5 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Krompachy, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves, EL spol. s.r.o. Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2020 bolo hlásených 121 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., v priestoroch predajní potravín obchodných centier, vonkajšie a vnútorné priestory OC Madaras, ProVitae Gelnica, predajne Planeo Elektro, v objektoch obecných úradov, domovov sociálnych služieb, interiérov nákladných áut, čerpacích staníc, bánk, rómnskych osád a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období predložených 5 návrhov na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi: pri návrhoch na uvedenie priestorov do prevádzky, vrátane návrhov na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky 2x (DAJONI s.r.o. Gelnica, ASAK s.r.o. Slovinky), pri návrhoch na zaradenie prác do 3. alebo 4. kategórie 1x (Heneken Melts Spišské Vlasy, s.r.o.), pri návrhoch na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku, vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín 1 x (AGRO Spišské Vlasy) a samostatne bol schválený 1 x návrh na

činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku (TAURIS a.s. Rimavská Sobota – pracovisko Spišská Nová Ves).

V súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest bolo v sledovanom období schválených 25 prevádzkových poriadkov a vydaných 59 rozhodnutí na tieto činnosti. Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce spracováva rezivo na výrobu častí nábytku (zásuviek), z ktorého tvorí tvrdé drevo 80% (buk – dub, karcinogén 1A), zamestnanci v počte 22 pracovníkov, z toho 7 žien vo výrobe sú exponovaní karcinogénnym faktorom a sú zaradení do 3. kategórie práce.

- V spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory kategórie 1A (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2. kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy a.s. na dvoch pracoviskách „Jadrovňa“ a „Modeláreň“ sa pracuje s látkami klasifikovanými ako karcinogény a mutagény. Na pracovisku „Jadrovňa“ sa strojovo vykonáva výroba jadier, ktoré sú zmesou kremičitého piesku a prípravkov, ktoré obsahujú formaldehyd (karcinogén kat. 1B a mutagén 2). Na pracovisku „Modeláreň“ sa pracuje so zmesou, tvrdidlom – podľa klasifikácie karcinogén kategórie 2 (podozrivý karcinogén). Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Podtatranská hydina, a.s. Kežmarok, prevádzka Spišské Tomášovce, pri pravidelnej dezinfekcii prechodových brodov a roštov sa používa prípravok klasifikovaný ako karcinogén 1B, ktorého spotreba je 900 kg za rok. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves na pracovisku HTO bolo v roku 2020 onkologickým pacientom aplikovaných 582 dávok cytostatík. Na oddelení HTO pracuje 5 zamestnancov (2 lekári a 3 sestry) a ani v roku 2020 pracovisko POKO nebolo prevádzkované z dôvodu neobsadenia pracovnej pozície lekára (počet zamestnancov POKO - t. č. 0). Na operačných sálach predmetnej spoločnosti sa za rok 2020 spotrebovalo 85 litrov formaldehydu na oddelení chirurgie, 90 litrov na gynekologicko-pôrodnickom oddelení a 6 litrov na chirurgickej ambulancii. Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3. kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- V prevádzkach čerpacích staníc PHM v regionálnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi prichádza personál do styku s automobilovým benzínom, motorovou naftou a rôznymi druhmi výrobkov a motorových olejov. Podľa aktuálneho stavu v predajniach a skladových zásob, vykonávané práce v priestoroch čerpacích staníc predstavujú minimálne riziko pre zdravie zamestnancov, zaradení sú do 2. kategórie prác.

- Pri laboratórnych analýzach sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bol v roku 2020 podaný 1 návrh na vydanie rozhodnutia pre činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku a na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s chemickými faktormi, pre výrobnú činnosť spoločnosti TAURIS, a.s., Rimavská Sobota, pracovisko Spišská Nová Ves.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťov s obsahom azbestocementového materiálu a nelegálne skládky), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti ojedinele. Pracovnú činnosť so sídlom spoločnosti v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, A JE TO s.r.o., Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okno-prim s.r.o. Spišská Nová Ves, UNISA, s.r.o., Spišská Nová Ves, Jozef Šaršan, Nálepko, Maroš Gil'ák, Spišská Nová Ves a iné spoločnosti so sídlom mimo pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

V roku 2020 bolo vydaných 59 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb z toho 52 rozhodnutí na odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny, 1 rozhodnutie na odstránenie boletického panela, 1 odstránenie tribúny na štadióne a 5 rozhodnutí na odstránenie nelegálnych skládok azbestocementového materiálu.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným

množstvom odpadu, v roku 2020 bolo oznámených 38 akcií (1 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov, 36 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny a 1 odstránenie boletického panela). Naďalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Prostredníctvom aktivít poradne zdravia sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov (pohyb, výživa, fajčenie) najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy, spirometrické merania, vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu, jednoduché testy telesnej zdatnosti (Ruffierov test a pod.). Poradňa zdravia vykonáva zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého roka aj pre zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy.

Z profesií bola realizácia vyššie uvedených aktivít vykonaná prevažne u administratívnych zamestnancov v týchto organizáciách: Mestský úrad Spišská Nová Ves, Domov dôchodcov Spišská Nová Ves a Benu lekáreň, v OD TESCO Spišská Nová Ves (viď projekty poradne zdravia). Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s COVID-19 bol prístup do organizácií sťažený a naplánované aktivity nemohli byť realizované.

Zamestnávatelia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Vo výrobných prevádzkach naďalej pretrvávajú viaceré problémy a komplikácie najmä z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli intervenované úlohy, vyplývajúce z kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž zameranú na poškodenia podporno-pohybovej sústavy“. Kampaň je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou v Európe. Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Pri výkone ŠZD sa sleduje hodnotenie rizík ich

opätovné posúdenie a vypracovanie písomného záznamu, ktorý je zamestnávateľ povinný poskytnúť zástupcom zamestnancov. Kontrolujú sa posúdenia rizík fyzickej záťaže, zamestnávatelia sú informovaní o význame vhodnosti pracovného prostredia, správnych pracovných polôh, odporúčajú sa preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti s expozíciou fyzickej záťaži.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V roku 2020 Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prebiehal v 43 týždni (od 19. až 23. októbra). Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je najväčším podujatím, zameraným na zvyšovanie informovanosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Jeho cieľom je prispievať k zlepšovaniu úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách Európy. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je oficiálnym začiatkom kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž zameranú na poškodenia podporno-pohybovej sústavy“. Kampaň je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou v Európe. Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Jej cieľom je šírenie kvalitných informácií o tejto téme, podporovanie integrovaného prístupu k riadeniu tohto problému a poskytujú sa v rámci nej praktické nástroje a riešenia, ktoré môžu pomôcť na úrovni pracoviska (zdroj internet).

V rámci vzájomnej spolupráce RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Inšpektorátu práce v Košiciach bola vykoná spoločná previerka u zamestnávateľa ANDRITZ Slovakia s.r.o., Humenné, prevádzka Spišská Nová Ves, so zameraním pracovnej činnosti na strojárenskú výrobu – výroba kalolisov, kde sú zamestnanci v profesiách zvárač, zámočník a operátor deliacich strojov exponovaní hluku, vibráciám a chemickým faktorom (pevný aerosól).

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia: Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravinu alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný

na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2019 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek;

II. etapa: 30. marec 2020 - záverečná správa

Výstupy: Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2020 na plnení úlohy nepodieľal.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Výstupy: Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2020 na plnení úlohy nepodieľal.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Anotácia: V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Výstupy: Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2020 na plnení úlohy nepodieľal.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

a) Podpora zdravého štartu do života**Plnenie:**

Vykonáva poradňa zdravia.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**Plnenie:**

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo vykonaných 62 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyváračiacich vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je kontrolovaná zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, zaraďovanie netradičných surovín. V rámci dozoru bolo vykonávaná aj kontrola plnenia opatrení nariadených ÚVZ SR v súvislosti s mimoriadnou pandemickou situáciou v Slovenskej republike.

Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontrola zaradenia nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie. Nedostatky zistené neboli.

V rámci štátneho zdravotného dozoru odobrali zamestnanci HDM 27 vzoriek hotových pokrmov. Všetky odobraté vzorky pokrmov vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám podľa platnej legislatívy.

Realizácia mliečneho programu na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov. Údaje o počte škôl zapojených do školského mliečneho programu a spôsob distribúcie sa významne nezmenili.

Z celkového počtu detí a žiakov v dozorovaných školských zariadeniach - 25 937 (vrátane detí a žiakov, ktoré sa zúčastnili zotavovacích podujatí) sa školské stravovanie aktuálne poskytuje 19 301 deťom, čo predstavuje 74.41 %. Oproti predchádzajúcemu roku je to zníženie o 0,96 %.

V rámci doplnkového stravovania evidujeme bufet na 1 strednej škole. Sortiment bufetu predstavujú balené pekárske výrobky – plnené bagety, lahôdkárske balené výrobky, teplé nápoje (čaje), cukrovinky, sladené nápoje, minerálne vody.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Neposkytovali sme nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

d) Podpora pohybových aktivít

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

4.2. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl
2. etapa – júl až november

Plnenie:

Úloha sa v roku 2020 v I. etape nerealizovala v zmysle usmernenia ÚVZ SR, v 2. etape z dôvodu pretrvávajúcej mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou COVID -19.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad dodržiavaním legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská bol vykonaný opakovaný odber piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia, po vykonaných opatreniach v 2 verejných pieskoviskách mesta Sp. Nová Ves. Na základe opakovaných nevyhovujúcich výsledkov vzoriek piesku zriaďovateľ oznámil pretrvávajúce uzatvorenie týchto pieskovísk a vyvezenie piesku.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

I. Etapa

rok 2020 - hodnotenie jedálnych lístkov v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Plnenie: Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v Slovenskej republike a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež nebolo možné vykonať zber a hodnotenie jedálnych lístkov v stanovených mesiacoch.

Na základe uvedeného ÚVZ SR presunul realizáciu uvedenej úlohy na jar, leto roka 2021, aby bolo zachované pôvodné obdobie realizácie úlohy a pri celkovom hodnotení úlohy neboli žiadne odchýlky od štandardného postupu.

4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt
a každé nasledujúce tri roky (2022)

Plnenie: V roku 2020 úloha nebola plnená.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Realizácia projektu **Európskeho imunizačného týždňa** bola v roku 2020 limitovaná vzhľadom k prebiehajúcej pandemickej situácii.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V dňoch 6.9.-8.9.2020 sme sa zúčastnili na XI. Slovenskom vakcinologickom kongrese v Tatranskej Lomnici.

V roku 2020 neboli vedené žiadne priestupkové konania.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 6 potvrdených ochorení na pertussis
- 4 ochorenia na TBC, z toho 3 potvrdené prípady TBC pľúc a 1 prípad TBC kostí a kĺbov
- potvrdený prípad vírusovej hepatitídy typu A nebol zaznamenaný
- ochorenie na vírusovú hepatitídu typu B nebolo zaznamenané
- prípady parotitídy, morbíl a rubeoly neboli zaznamenané
- 2 potvrdené prípady meningokokovej meningitídy spôsobenej 1x *Neisseria meningitidis* séroskupiny B a 1x *Neisseria meningitidis* nešpecif.
- 1 potvrdený prípad pneumokokovej septikémie u dospeljej neočkovanej osoby, z hemokultúry kultivačne potvrdený: *Streptococcus pneumoniae* - sérotyp: 3
- potvrdený prípad pneumokokovej meningitídy nebol zaznamenaný

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2020 evidujeme 18 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám. Úroveň zaočkovanosti novorodencov HBsAg pozitívnych matiek je 100%. Celkový počet novorodencov HBsAg pozitívnych matiek podliehajúcich očkovaniu v oboch kontrolovaných ročníkoch narodenia bol 18. Všetci novorodenci v oboch okresoch dostali v kontrolovanom období na novorodeneckých oddeleniach 1. dávku očkovacej látky proti VHB.

V okrese **Spišská Nová Ves** celková zaočkovanosť **nad 95% bola dosiahnutá v rámci základného očkovania** iba v dvoch ročníkoch 2018 základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV a v ročníku 2017 základné očkovanie MMR, v ostatných ročníkoch základného očkovania **nebola dosiahnutá hranica nad 95%** celkovej zaočkovanosti:

r. 2018: základné očkovanie PCV

(zaočkovanosť 94,02%) – z celkového počtu 1271 detí je nezaočkovaných 76 (5,98%), z počtu nezaočkovaných je 31 detí s pobytom v zahraničí (40,79%), 13 detí z dôvodu odmietnutia (17,11%), 9 detí z dôvodu KI (11,84%) a 23 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (30,26%).

r. 2018: základné očkovanie MMR

(zaočkovanosť 93,47%) – z celkového počtu 1271 je nezaočkovaných 83 detí (6,53%), z počtu nezaočkovaných je 34 detí s pobytom v zahraničí (40,96%), 14 detí z dôvodu odmietnutia (16,87%), 12 detí z dôvodu KI (14,46%) a 23 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (27,71%).

r. 2013: preočkovanie v 6. roku života DTaP-IPV

(zaočkovanosť 91,21%) – z celkového počtu 1274 detí je nezaočkovaných 112 (8,79%), z počtu nezaočkovaných je 79 detí s pobytom v zahraničí (70,54%), 12 detí z dôvodu odmietnutia (10,71%), 6 detí z dôvodu KI (5,36%) a 15 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (13,39%).

r. 2006: preočkovanie v 13. roku života DTaP-IPV

(zaočkovanosť 85,76%) – z celkového počtu 1215 detí je nezaočkovaných 173 (14,24%), z počtu nezaočkovaných je 158 detí s pobytom v zahraničí (91,33%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (2,31%), 4 detí z dôvodu KI (2,31%).

r. 2008: preočkovanie v 11. roku života MMR

(zaočkovanosť 83,82%) – z celkového počtu 1261 detí je nezaočkovaných 204 (16,18%), z počtu nezaočkovaných je 164 detí s pobytom v zahraničí (80,39%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (1,96%), 6 detí z dôvodu KI (2,94%) a 30 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (14,71%).

r. 2007: preočkovanie v 11. roku života MMR

(zaočkovanosť 86,14%) – z celkového počtu 1255 detí je nezaočkovaných 174 (13,86%), z počtu nezaočkovaných je 163 detí s pobytom v zahraničí (93,69%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (2,30%) , 4 detí z dôvodu KI (2,30%) a 3 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (1,72%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2018:

Okres Spišská Nová Ves – z 331 detí bolo očkovaných 138 detí (41,69%), z celkového počtu detí, bolo 112 očkovaných jednou dávkou (33,84%) a 26 detí (7,85%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - zo 225 detí bolo očkovaných 138 detí (61,33%), z celkového počtu detí, bolo 124 očkovaných jednou dávkou (55,11%) a 14 detí (6,22%) dvomi dávkami.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2017:

Okres Spišská Nová Ves – z 372 detí bolo očkovaných 213 detí (57,26%), z celkového počtu detí, bolo 77 očkovaných jednou dávkou (20,70%) a 136 detí (36,56%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - z 258 detí bolo očkovaných 244 detí (94,57%), z celkového počtu detí, bolo 42 očkovaných jednou dávkou (16,28%) a 202 detí (78,29%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahol jeden pediatrický obvod.

Okres Spišská Nová Ves 24 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahol jedenáť pediatrických obvodov.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje die

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Vzhľadom k aktuálnej celosvetovej pandemickej situácii bola väčšina činností pracovníkov odelenia epidemiológie zameraná na vykonávanie surveillance ochorenia spôsobeného vírusom SARS-Cov-19.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, intenzívne epidemiologické vyšetovanie zamerané na zisťovanie kontaktov a nariadenie prísnych protiepidemických opatrení, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s laboratóriami, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý tvorí každodennú pracovnú náplň v surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi, tiež o aktuálne platiacich protiepidemických opatreniach v súvislosti s výskytom ochorenia Covid 19.

Telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodokov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia (vrátane ochorenia Covid 19, pokiaľ je ochorenie diagnostikované priamo v zdravotníckom zariadení) a chrípky v každom kalendárnom týždni.

Taktiež neustále denné konzultácie poskytované telefonicky tak odbornej, ako aj laickej verejnosti v súvislosti s opatreniami v prevencii infekčných ochorení, zvlášť v tejto pandemickej situácii.

V roku 2020 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 8348 potvrdených prípadov prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 6982 chorôb a v okrese Gelnica 1366 chorôb.

V roku 2020 sme zaznamenali v 16 prípadoch laboratórne potvrdený vírus chrípky – 6x odber realizovaný sentinelovými lekármi a 10x odber realizovaný v súvislosti s hospitalizáciou. 13x izolovaný vírus chrípky A (H3) bližšie neurčený a 3x izolovaný vírus chrípky A/Kansas/14/2017(H3N2)-like.

Tabuľka: Prenosné ochorenia podľa okresu a diagnóz za rok 2020

dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN
A02	0	7	A410	3	17	B64	0	0	J208	0	1
A020	14	100	A411	13	35	B710	0	0	J209	0	1
A021	0	0	A412	4	2	B770	2	10	L02	0	2
A028	0	0	A415	3	46	B79	0	2	N30	0	0
A03	0	1	A418	3	7	B814	0	0	N300	0	0
A031	1	0	A419	0	1	B86	2	11	N390	0	44
A033	2	4	A46	3	2	G009	1	0	P362	0	0
A040	3	7	A539	0	1	G051	0	1	P363	3	2
A045	31	118	A540	0	2	G630	0	2	P364	0	1
A046	1	4	A560	1	4	H100	0	1	P368	0	0
A047	22	110	A590	1	2	H66	0	1	T802	0	12
A071	0	3	A692	7	5	J03	0	0	T813	0	1
A080	28	179	A841	1	1	J042	0	1	T814	0	28
A081	1	12	A879	0	1	J069	0	2	U071	704	3332
A082	4	17	A879	0	1	J10	1	15	U0711	462	2139
A83	0	1	B019	20	519	J150	0	1	Z203	9	16
A151	0	2	B021	0	0	J151	0	4	Z223	0	9
A160	0	1	B028	4	22	J152	0	2	Z225	2	16
A180	0	1	B029	5	33	J153	0	1			
A279	0	1	B171	0	1	J155	0	1			
A370	1	5	B172	2	1	J156	0	7			
A38	0	0	B182	0	3	J158	0	1			
A390	1	1	B269	1	0	J16	0	1			
A392	0	0	B270	1	1	J18	0	2			
A401	0	2	B271	0	2	J180	0	18			
A403	0	1	B589	0	1	J20	0	3			
A408	0	0	B088	0	0	J205	0	1			
									SPOLU	GL	SN
									8348	1366	6982

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien. Nakoľko aktuálna pandemická situácia vyžaduje rýchle intervencie, postupne pracujeme na kompletizovaní údajov dopĺňaných do systému EPIS.

Poskytovateľov zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu **EPIS** sú pravidelne vkladane jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2020 bolo do informačného systému zadaných:

- **8348** hlásených prenosných ochorení

- **44** epidémií: z toho 16 rodinných epidémií – (8 epidémií salmonelózy, 2 rotavírusové epidémie, 4 epidémie kampylobakteriôzy), 1 rodinný výskyt VHC a 1 rodinný výskyt HBsAg nosičstva. V zdravotníckych zariadeniach 9 epidémií – 4 rotavírusové epidémie a 5 epidémií klostrídiovej enteritídy. Zo vzdušných nákaz – 1 epidémiu varicelly a 18 epidémií respiračného ochorenia spôsobeného vírusom SARS-Cov-19, mimo rodinného výskytu.

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe **Excel** máme vytvorenú databázu nosičov **HBsAg**, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2020 pribudlo 18 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

Okrem programu EPIS, pracovníci oddelenia epidemiológie aktívne pracujú aj s **IS - Mojezdravie**, kde v úzkej spolupráci s NCZI zhromažďujú informácie osôb, ktorým bola nariadená izolácia, odber biologického materiálu na potvrdenie ochorenia Covid-19, osoby prichádzajúce z rizikových krajín, a pod.

Ďalším informačným programom je **IS COVID**, ktorý je v spolupráci s laboratóriami a MOM používaný na overovanie a dohľadanie laboratórnych výsledkov RT-PCR vyšetrenia a antigénového vyšetrenia vzoriek odobratého materiálu na potvrdenie ochorenia Covid-19.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 73 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu 173 sterov z prostredia, u ktorých bola zistená 4,62 % bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná u 2 vzoriek dezinfekčných roztokov, účinných na všetky tri testovacie kmene. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 87 prípadoch, z toho bolo otestovaných 66 horúcovzdušných a 21 parných sterilizátorov, pričom jeden horúcovzdušný prístroj vykazoval pozitivitu na testované kmene, po oprave a opakovanom testovaní bola sterilizácia účinná.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo z troch nemocníc a dvoch dialyzačných stacionárov hlásených **378 nozokomiálnych nákaz**. V porovnaní s rokom 2019 ide o nárast o 26 infekcií.

NsP Spišská Nová Ves a.s. hlásila NN na týchto oddeleniach:

oddelenie	počet nozokomiálnych nákaz
OAIM	23
Oddelenie dlhodobo chorých	65
FLBR	2

Gynekologicko – pôrodnické oddelenie	2
Oddelenie vnútroného lekárstva	67
Chirurgické	15
JIS chirurgická	19
JIS interná	9
JIS neurologická	15
Jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodenca	35
Neonatologické	5
Neurologické oddelenie	16
Detsko - dojčenecké oddelenie	16
Úrazová chirurgia	8
spolu:	297

Nemocnica Krompachy s.r.o. hlásila NN na týchto oddeleniach:

oddelenie	počet nozokomiálnych nákaz
Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny	8
Chirurgické oddelenie	5
Oddelenie vnútroného lekárstva	27
Detsko - dojčenecké oddelenie	9
spolu:	49

Nemocnica PRO VITAE n.o., Gelnica hlásila NN na týchto oddeleniach:

oddelenie	počet nozokomiálnych nákaz
Oddelenie dlhodobo chorých	25
spolu:	25

FMC – dialyzačné služby hlásilo NN

stacionár	počet nozokomiálnych nákaz
FMC – dialyzačný stacionár Spišská Nová Ves	4
FMC – dialyzačný stacionár Krompachy	3
spolu:	7

Analýza výskytu za roky 2016 – 2020:

Rok:				
2016	2017	2018	2019	2020
111	240	269	352	378

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

- Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

- Realizácia kampane „Clean care is save care“

- Realizácia CDI

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii v roku 2020 v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19, sa realizácie týchto projektov v zdravotníckych zariadeniach v tomto roku nemohli uskutočniť.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Od februára roku 2020 sme v mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s celosvetovou pandémiou výskytu ochorenia spôsobeného vírusom SARS-Cov-19. V okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica evidujeme od 28.2.2020 do 31.12.2020 spolu 6637 prípadov tohto ochorenia, z toho 4036 laboratórne potvrdených RT-PCR testom a 2601 ochorení potvrdených antigénovým testom.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútne chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2020 nebolo hlásené ochorenie HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované telefonicky.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii v roku 2020 v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19, sa realizácia tohto projektu v školských zariadeniach v tomto šk. roku nemohla uskutočniť.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

Úloha č.4.1

AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Na tejto úlohe participovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v súlade s plnením úlohy č.9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025, realizácia ktorého spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

Aktivity boli v roku 2020 veľmi obmedzené z dôvodu zlej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a sťaženého prístupu k cieľovým skupinám, predovšetkým deťom a mládeži na základných a stredných školách.

Úloha č. 6.5

MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Odborní pracovníci z oddelenia sa podieľali za sledované obdobie na základe pokynov a usmernení pracovníčok z oddelenia Epidemiológie a regionálneho hygienika Regionálneho úradu verejného zdravotníctva na aktivitách v súvislosti so vzniknutou epidémiou spôsobenej koronavírusom. Jednalo sa o dohľadávanie kontaktov pozitívnych osôb, ich usmerňovanie v súvislosti s karanténnymi opatreniami a sledovaním zdravotného stavu ako aj objednávanie na PCR a antigénové testovanie. Od novembra bolo na úrade zriadené mobilné odberové miesto, kde majú pravidelné aktivity dvaja odborní pracovníci oddelenia, ktorí sa podieľajú na odoberaní sterov z nosohltanu a ich hodnotení formou antigénových testov. Na softwarovom zabezpečení systému objednávania a zasielania výsledkov testov testovaným osobám sa podieľa aj štatistik oddelenia, ktorý vykonáva pre pracovníkov z úradu aj zaškolenia k užívateľským programom.

Úloha č. 6.7

PREVENČIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme plnili v spolupráci s oddelením Epidemiológie, Občianskym združením Mladí ľudia a život a Klubom mladých pri Centre voľného času Adam v Spišskej Novej Vsi, kde pôsobia skúsení peer aktivisti, realizujúci pod našou odbornou gesciou rôzne vzdelávacie aktivity pre mládež. Jednou z prioritných tém v rámci ich práce zameranej na primárnu prevenciu v rovesníckom prostredí je aj infekcia HIV a ochorenie AIDS so všetkými aspektami.

Odborná pracovníčka z oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu zrealizovala v rámci plnenia Národného programu prevencie HIV/AIDS 2 prednášky a besedy pre žiakov 8. a 9. ročníkov základnej školy v Spišskej Novej Vsi a vedúci oddelenia MUDr. Peter Mišenda

1 prednášku a besedu pre koordinátorov prevencie sociálno-patologických javov na základných školách na tému „HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia a ich prevencia“.

Peer aktivisti vykonali pod odbornou garanciou MUDr. Petra Mišendu, vedúceho oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, v roku 2020 celkom 16 besied a prednášok na tému „HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj príbuzné témy súvisiace so životným štýlom mladých ľudí s akcentom na sexualitu a reprodukčné zdravie - „Životný štýl mladých ľudí a sexualita“, „Sexualita a láska“ a „Gynekológia a antikoncepcia“. Besedy boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi, Krompách a Gelnice. Besedy mali u cieľových skupín pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 10 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

Workshop „Mladí ľudia a život“, ktorý má v Spišskej Novej Vsi pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS už 17 ročnú tradíciu a je počas 3 dní určený pre cca 100 študentov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi, Krompách, Gelnice a Levoče, sa v jesenných mesiacoch v roku 2020 z dôvodu epidémie spôsobenej koronavírusom COVID-19 nekonal.

Aktivity v rámci plnenia úlohy č.6.7 Prevencia HIV/AIDS na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi s využitím panelov „Hrou proti AIDS“ sme v roku 2020 nerealizovali z dôvodu pozastavenie tohto projektu v roku 2018 Uznesením vlády v bode č.3 schváleného NP prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020.

Úloha č. 9.1

NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2020 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, workshopy, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interview) pre cieľové skupiny deti v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov. Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7 a 9.8), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

Za sledované obdobie bol počet zrealizovaných aktivít v porovnaní s rokom 2019 výrazne znížený vzhľadom na vzniknutú nepriaznivú celoslovenskú epidemiologickú situáciu spôsobenú šírením koronavírusu a vznikom ochorenia COVID – 19. Následne vzniknuté obmedzenia a opatrenia na pracoviskách, úradoch a inštitúciách ako aj pozastavenie prezenčnej formy výučby na základných a stredných školách nám obmedzili prístup k cieľovým skupinám a zabránili realizácii rôznych zdravotno-výchovných aktivít ako výjazdov Poradne zdravia a s tým spojených odberov, meraní a odborných konzultácií.

Úloha č. 9.1.1

SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Správa uvádza ich prevalenciu a incidenciu v populácii.

Úloha sa v roku 2020 nerealizovala. Celoslovenský prieskum zdravotného stavu bol vykonaný naposledy v roku 2017 a pred tým ešte v roku 2013. Jeho realizácia prebieha v 5 – ročných intervaloch.

Do prieskumu, ktorý bol realizovaný v roku 2017 prostredníctvom rozsiahleho dotazníka, bolo systémom náhodného výberu zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Údaje z dotazníkov boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a po kompletizácii celého požadovaného počtu odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

V roku 2017 bol spracovaný celý prieskum aj do záverečnej hodnotiacej správy o zdravotnom stave a uvedomení obyvateľov SR, ktorý bol predložený na rokovanie vlády.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať najbližšie až v roku 2021 a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

Úloha č. 9.2

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity spočíva v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

Aktivity pre cieľové skupiny boli v sledovanom období roka 2020 výrazne obmedzené z dôvodu epidémie COVID-19.

V rámci aktivít určených pre deti v predškolskom veku sme na 2 MŠ rozprávali deťom v prednáškach „Výživa, pitný režim a pohyb“, „Starostlivosť o zdravie“ o dôležitosti pohybu v spojitosti so zdravou výživou v ich veku a formovaniu pozitívnych pohybových a stravovacích návykov v prevencii najzávažnejších civilizačných chorôb. U predškolákov sme využili počas týchto intervencií aj bábkú Adamka, ktorá bola hlavným hercom v prezentovaných hraných príbehoch. Deti tak mali možnosť posúdiť, čo je správne a zdravé a čo je nesprávne a vedie k vzniku zdravotných problémov a chorôb v súvislosti s nedostatkom pohybu a nezdravej výživy. Táto forma aktivít sa stretla u detí a pedagógov už tradične s veľkým záujmom.

Edukáciu žiakov 5.ročníkov základných škôl formou dlhoročne osvedčených aktivít v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY I“, kde sú 2 zo 4 stanovíšť

zamerané na pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity ako aj význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim, ktoré sa výraznou mierou podieľajú u detí na zdraví, raste a výslednej hmotnosti, sme pre pozastavenie prezenčnej výučby na školách pre epidémiu museli odložiť na rok 2021.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká, ktoré sú s ňou spojené.

Pre 2 triedy žiakov z 8. ročníkov ZŠ Cirkevná Spišská Nová Ves a študentov 1. ročníkov zo SOŠ ekonomickej a drevárskej v Spišskej Novej Vsi sme odprezentovali v rámci prednášok a besied témy „Pohybová aktivita a prevencia civilizačných chorôb“ a „Zdravé stravovanie“. Pozornosť sme venovali hlavne významu pravidelnej pohybovej aktivity a racionálnej stravy pre posilnenie fyzického a duševného zdravia ako aj v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb. Žiaci a študenti sa mali možnosť vyjadriť k témam aj formou jednoduchého kvízu, kde boli vedomostné otázky ako aj vlastné názory a postoje k predmetným problematikám.

Pre študentov SOŠ ekonomickej a drevárskej, ktorí boli zaradení do 2.etapy Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity sme zorganizovali 2 semináre, ktoré boli obsahovo zamerané na pozitívny účinok pravidelnej, dostatočne intenzívnej a primerane dlho trvajúcej pohybovej aktivity na posilnenie zdravia a imunitného systému. V diskusnom bloku sme sa zamerali aj na riziko vzniku nadváhy a obezity, srdcovo-cievnych, nádorových a metabolických chorôb, ktoré úzko súvisia s nedostatkom až úplnou absenciou pohybovej aktivity.

Pre obmedzenia vyplývajúce z epidemiologickej situácie súvisiacej s COVID-19 sme odložili pri príležitosti Svetového dňa pohybu organizáciu ďalšieho ročníka už tradičného florbalového turnaja pre študentov stredných škôl a dospelú populáciu, ktorá sa koná pravidelne v spolupráci s Klubom mladých pri Centre voľného času Adam Spišská Nová Ves a športovo-relaxačným centrom Fit House Spišská Nová Ves. Niektorým aktívnym účastníkom počas akcie poskytujeme aj meranie antropometrických ukazovateľov, testovanie telesnej zdatnosti formou jednoduchých záťažových testov a konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity s dôrazom na frekvenciu, intenzitu a trvanie pohybu.

Rovnako boli preložené z dôvodu epidémie a zákazu organizovania športových podujatí aj športové akcie „Športové hry mládeže“ a „Večerný beh mestom“, ktoré každoročne organizoval Mestský úrad a Centrum voľného času Spišská Nová Ves Adam a na ktorých sme poskytovali účastníkom taktiež antropometrické merania a jednoduché testy telesnej zdatnosti vrátane odborných konzultácií k optimalizácii pohybovej aktivity.

V jesenných mesiacoch sme sa podieľali na realizácii ďalšej etapy celoslovenského projektu, ktorého gestorom bol ÚVZ SR Bratislava, „Viem, čo zjem“. Projekt spočíval v intervenčných aktivitách na tému zdravá výživa ako základ prevencie nadváhy, obezity a metabolických chorôb ako aj hygienu potravín. Aktivity boli vykonávané formou besied a prednášok ako aj interaktívnych zážitkových hier s využitím pracovných listov pre 86 žiakov 3. – 4. a 6. ročníkov ZŠ Hutnícka v Spišskej Novej Vsi. Ďalšie aktivity, ktoré sú súčasťou projektu „Viem, čo zjem“ realizovala škola prostredníctvom pedagógov formou rôznych súťaží a kvízov.

Pre ženy v produktívnom veku sme sa podieľali počas obdobia epidémie COVID-19, kedy boli umožnené v rámci obmedzení a opatrení aktivity pre 6-členné skupinky, na realizácii základných antropometrických meraní a stanovení funkčnej zdatnosti formou jednoduchého záťažového testu ako aj na poradenstve k zdravému pohybu. Podporu zdravia

sme vykonávali aj v rámci cvičení zameraných na posilňovanie svalstva (body form), prevenciu poškodenia chrbtice resp. korektúry jej deformít na základe špeciálnych cvičebných zostáv (SM systém) ako aj pri cvičeniach na trampolínach (jumping), ktoré organizovalo športovo-relaxačné centrum Fit House v Spišskej Novej Vsi.

Odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“, ktorý organizujeme pre zamestnancov Mestského úradu v rámci celozávodného „Dňa zdravia“, bol vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu odložený na letné obdobie roku 2021.

V prezentáciách sú účastníci upozornení aj na možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, vysoko kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Pre záujemcom sú ponúknuté aj merania krvného tlaku a pulzu, celkového cholesterolu a glykémie, spirometrické vyšetrenie a jednoduchý Ruffierov test funkčnej zdatnosti ako aj konzultácie k nameraným hodnotám a významu pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb.

Pre seniorov z Domu dôchodcov v Spišskej Novej Vsi sme zrealizovali prednášky s besedami na témy „Zdravá strava a pitný režim“ a „Pohyb a zdravie“. Účastníkom sme zdôraznili dôležitosť zdravej výživy a dostatočného pitného režimu ako aj primeranej, vhodne zvolenej a dostatočne dlho trvajúcej pohybovej aktivity na udržiavanie dobrého telesného zdravia a psychickej pohody v postproduktívnom veku.

V priestoroch RÚVZ sme zhotovili pre zamestnancov a širokú verejnosť podľa aktuálnosti množstvo informačných panelov na témy Zdravá výživa, Pitný režim, Svetový deň potravy, Svetový deň obezity, Svetový deň dojčenia, Svetový deň zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Pohybová aktivita a zdravie ako aj Chceme zmenu ako na pohyb. Problematike pohybovej aktivity a jej negatívnych následkov z dlhodobej absencie sme sa venovali aj v príspevkoch zverejnených na webovej stránke RÚVZ.

Úloha č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2020 nekonala, nakoľko sa jej realizácia opakuje každé 2 roky a naposledy prebiehala v roku 2019 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Kampaň sa realizuje na základe doručených prihlášok a účastníckych listov na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, ktoré sú odosielané gestorovi úlohy na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na celoslovenskej a regionálnej úrovni.

Zapojení účastníci si monitorujú podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si zároveň zapisujú na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť. Niektorí z nich sú aj klientami v Poradni zdravia a v Poradni pre optimalizáciu pohybových aktivít, kde sa im vykonávajú a hodnotia antropometrické merania ako aj záťažové ergometrické a spirometrické testy. Všetkým účastníkom sú poskytnuté konzultácie a poradenstvo k pohybovej aktivite s dôrazom na frekvenciu, trvanie a optimálnu intenzitu vzhľadom na vek a funkčnú zdatnosť.

Kampaň je spojená už pravidelne pre účastníkov aj so súťažou o hodnotné športové ceny ako aj regeneračné víkendové pobyty. Spropagovaná je v našom okrese prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, webovej stránky RÚVZ a panelov v priestoroch úradu pre širokú verejnosť. Informácia o kampani je zasielaná aj elektronicky viacerým inštitúciám v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica, kde máme dobrú dlhoročnú spoluprácu v realizácii zdravotno-výchovných a preventívnych aktivít.

Súčasťou kampane sú aj návštevy rôznych inštitúcií, konzultácie a prednášky spojené s besedami na tému „Pohyb ako účinná prevencia civilizačných ochorení“. Pre mestskú TV Redutu je pravidelne poskytované aj interview.

Výhercovia kampane sú vylosovaní na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde sú im odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori.

Úloha č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskrining antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit je naplánovaný v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V oblasti podpory zdravia pre znevýhodnené komunity sme boli oslovení na spoluprácu Asociáciou terénnych zdravotných asistentov (ATZA), ktorá začala svoju činnosť v roku 2014 a transformovala sa na Platformu na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je financovaná z prostriedkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Platforma realizuje projekt „Zdravé komunity“ a zamestnáva osvetárov a koordinátorov. Ich zameranie je prioritne na obyvateľov segregovaných rómskych osád v štyroch oblastiach – ochrana a podpora zdravia, podpora vzdelávania a osvetu, podpora výskumu a propagácia.

V rámci prípadnej spolupráce bude náš prínos spočívať v odbornom usmernení ako aj konzultáciách počas plánovaných workshopov pre terénnych koordinátorov a asistentov osvetu zdravia zo širokej hygienicko-epidemiologickej problematiky v našom regióne a spádovej oblasti. V roku 2020 sme rovnako ako v predchádzajúcom roku v tejto oblasti nevykonávali zatiaľ žiadne aktivity.

Úloha č. 9.4

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Témam alkoholovej závislosti, alkoholu a jeho negatívnym následkom spôsobených nadmerným užívaním sa venujeme už dlhoročne pre žiakov 5. a 8. ročníkov základných škôl v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY I – pohyb, zdravie a výživa“ a „PoZdraVy II“.

Jedná sa o intervenčné aktivity formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkajú oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, zdravia, fajčenia ako aj alkoholu a závislostí.

Pozornosť sa venuje aj duševným a somatickým ochoreniam - obezite, srdcovo-cievny a metabolickým chorobám, ktoré spôsobuje zlá životospráva a nezdravý životný štýl

Deti sa dozvedajú interaktívnou formou odborné informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú, duševnú a sociálnu oblasť. Formou zážitkových hier vyjadrujú aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu v rodinnom a mimoškolskom prostredí. Súčasťou prevencie je aj video film „Alkohol alebo zdravie“. Aktivity pre žiakov mali doposiaľ medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej po zlepšení epidemiologickej situácie v školách pokračovať.

V sledovanom období nebolo možné tieto aktivity pre cieľové skupiny realizovať v školskom prostredí ani na našom RÚVZ z dôvodu epidémie spôsobenej COVID-19 a preto sme všetky aktivity pre školy, ktoré prejavili záujem, preplánovali na rok 2021.

Problematike alkoholu a alkoholovej závislosti sme sa venovali 17 deťom a dorastencom z Centra pre deti a dorast Mariánska Huta Gelnica, pre ktorých sme zorganizovali a aktívne viedli prednášku s besedou na tému „Nie, ja alkohol nepijem“. Deťom boli odprezentované somatické, psychické a sociálne následky užívania alkoholu v dospievajúcom veku a následne sa s chlapcami a dievčatami viedli diskusie aj o dostupnosti alkoholu ako legálnej drogy a reálnych situáciách spojených s jeho predajom a užívaním.

Závislosť od alkoholu a fetálny alkoholový syndróm boli hlavnými témami v aktivitách určených pre cca 45 študentov z Gymnázia na Školskej ul. v Spišskej Novej Vsi, ktorí boli zaradení do 2. etapy monitorovania životného štýlu a merania vybraných ukazovateľov zdravia v rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity. Počas 2 aktivít videli študenti film ako aj prezentácie o alkohole a fetálnom alkoholovom syndróme a mali tak možnosť dozvedieť sa a následne diskutovať o všetkých negatívach, ktoré prináša konzumácia alkoholu pre mladého človeka, tehotné ženy a ich narodené deti.

Téme alkoholizmu a jeho prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v OZ Mladí ľudia a život a Klube mladých pri CVČ Adama Spišská Nová Ves, ktorí zorganizovali a odborne viedli 4 besedy a diskusné fóra na stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici. Dospievajúcu mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospievajúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

V rámci celoslovenského dotazníkového prieskumu konzumácie alkoholu a vplyvu reklamy na jeho užívanie sme získali dáta od 61 respondentov, z toho bolo 27 opýtaných do 19 rokov a 34 nad 19 rokov. Dáta boli spracované a odoslané gestorovi úlohy ÚVZ SR.

Na RÚVZ bol pri príležitosti Svetového dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme zhotovený panel k problematike alkoholu, jeho dostupnosti, užívania u mladistvých dievčat a tehotných žien ako aj negatívnych následkoch na somatické, duševné a sociálne zdravie. Problematike alkoholu u mladistvých a dospievajúcej populácii sme sa venovali aj v príspevku na webe RÚVZ.

Úloha č. 9.5

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka formou prednášok a besied. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2020 sme zrealizovali 3 prednášky spojené s besedami na témy: Zdravé starnutie, Životný štýl a ochorenia u seniorov a Duševné zdravie v staršom veku. Aktivity boli určené pre cca 70 seniorov a členov Jednoty dôchodcov ako aj seniorov organizovaných pod Klubom dôchodcov v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody. V sekundárnej prevencii chorôb v seniorskom veku je primeraná pohybová aktivita a dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu jedným z najdôležitejších faktorov udržania si dobrej vitality a potrebnej mobility.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali skupiny seniorov z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v Spišskej Novej Vsi v oblasti duševného zdravia a jeho posilňovaní, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy s názvami „Alzheimerova choroba“, „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, „Mozog, čo mu škodí a čo prospieva“, „Ako zvládať stres“ a „Stres a seniori“. Taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia.

V prezentáciách týkajúcich sa mozgu a pamäte sme sa zamerali na činnosť mozgu, druhy pamäte ako aj riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu ako aj dôležitosť starostlivosti o mozog dodržiavaním zásad zdravého životného štýlu. Pri všetkých týchto aktivitách sme poskytli poslucháčom aj letáky a informačné materiály k predmetnej téme.

Na RÚVZ bol pre širokú verejnosť k dispozícii panel k téme „Týždeň mozgu“ a „Alzheimerova choroba a jej prevencia“.

Antropometrické merania, merania TK a P ako aj celkového cholesterolu vrátane individuálnych konzultácií k výsledkom meraní, zdravotnému stavu a jeho zlepšeniu sme v rámci týchto aktivít za sledované obdobie pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu spôsobenú COVID-19 nevykonávali.

V aktivitách určených pre postproduktívny vek sme pokračovali aj počas Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa seniorov, kedy sme zhotovili na RÚVZ Spišská Nová ves panely a propagačné materiály ako aj zverejnili na webovej stránke informácie týkajúce sa problematiky seniorov zo zdravotného a sociálneho hľadiska.

Úloha č. 9.6

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po

absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI, WHR a WHT indexov), meranie krvného tlaku, pulzu a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsah celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus a množstvo kostnej hmoty), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované a hodnotené v Teste zdravého srdca. V nadstavbových poradniach využívame programy Ergokoncept, Winspiro a Excel ako aj vlastný program k hodnoteniu ergometrických záťažových testov. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne, metabolické a onkologické ochorenia.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2020 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených v rátane terénnych výjazdov celkom len 48 klientov. Viac ako 5-násobný pokles vyšetrení oproti roku 2019 bol spôsobený situáciou vzniknutou v súvislosti s epidémiou COVID-19 a rôznymi opatreniami a obmedzeniami, ktoré nám znemožnili vyšetrenie klientov a odborné konzultácie k pozitívnej zmene životosprávy v poradni v rámci výjazdov pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca pre verejnosť prípadne na základe objednávok a dohody pre rôzne inštitúcie, kde máme dlhoročnú dobrú spoluprácu.

Za sledované obdobie bolo 38 vyšetrení realizovaných za štandardných podmienok a 10 respondentov bolo monitorovaných v terénnych podmienkach.

Počas Svetového dňa obezity sme v spolupráci s lekárnou Benu vykonali záujemcom antropometrické merania, merania krvného tlaku a pulzu ako aj celkového cholesterolu. Všetkým klientom sme poskytli poradenstvo k pozitívnej zmene životného štýlu so zameraním na zdravú výživu, pitný režim ako aj vhodnú a veku primeranú pohybovú aktivitu. Každému sme navrhli zmenu stravovacích návykov s dôrazom na nutričnú a kalorickú hodnotu ako aj správnu kombináciu jedál. K dispozícii boli pre každého účastníka letáky a brožúry s problematikou zdravej výživy a pohybovej aktivity.

Služby poradne zdravia spojené s antropometrickými meraniami, meraním krvného tlaku, pulzu a základných biochemických ukazovateľov v rátane konzultácii k ozdraveniu životného štýlu, sme poskytli aj 14 zamestnancom Mestského úradu, 15 pracovníkom Domu dôchodcov v Spišskej Novej Vsi ako aj 6 pracovníkom nášho RÚVZ, medzi ktorými boli aj 3 vojaci, ktorí boli na náš úrad pridelení v rámci pomoci s dohľadávaním kontaktov pozitívnych osôb na COVID-19.

Pre ďalšie firmy a inštitúcie sme z dôvodu epidémie COVID-19 a z toho vyplývajúcich opatrení a obmedzení vyšetrenia a konzultácie nevykonávali.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovali v roku 2020 s dôvodu výrazných obmedzení a opatrení spojených s epidémiou COVID -19 len 3 klienti. Testovaným boli vykonané všetky dostupné vyšetrenia vrátane funkčných záťažových testov, spirometrie, držania tela a flexibility a poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav.

V rámci Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity sme všetky naplánované vyšetrenia podľa metodiky v rámci tretej etapy úlohy pre študentov stredných škôl z objektívnych dôvodov vôbec nerealizovali. Jednalo sa o antropometrické merania,

merania krvného tlaku, pulzu a zloženia tela, hodnotenie držania tela a flexibility a vykonanie spirometrického, ergometrického a Ruffierovho funkčného záťažového testu na stanovenie telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity.

Respondentom sme mali poskytovať aj individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav. Každý z respondentov mal vyplniť aj vstupný dotazník o životnom štýle, ktorý je súčasťou celoslovenskej úlohy a dostať výstupný protokol s výsledkami všetkým absolvovaných meraní. V preskripcii pohybovej aktivity mal byť kladený dôraz na výber vhodného rekreačného športu ako aj zdravú výživu a pitný režim a cviky zamerané na zlepšenie držania tela a flexibility.

Všetky získané výsledky za náš RÚVZ ako aj všetky ostatné RÚVZ v SR boli naplánované na počítačové spracovanie a rozsiahle analýzy ako aj porovnanie vstupných a výstupných údajov získaných z oboch etáp meraní a testovaní v rámci párovej štúdie. V ďalšej etape mali byť korelované vo vzťahu k pohybovej aktivite, stravovaciemu a pitnému režimu ako aj k životnej pohode, zdraviu a závislostiam.

Poradňu zdravej výživy navštívilo za sledované obdobie celkom 19 klientov. Jednalo sa prevažne o zamestnancov Mestského úradu. Traja klienti, ktorí využili služby našej nadstavbovej poradne, mali veľmi vysokú hmotnosť spôsobenú nadmernou obezitou a z toho vyplývajúce aj zdravotné problémy. U všetkých klientov poradne sme monitorovali prostredníctvom dotazníka aj 3 - dňový príjem potravín a tekutín vrátane ovocia, zeleniny a sladkostí za účelom zistenia stravovacích návykov a kalorického príjmu v súvislosti s pracovným zaradením a výdajom počas voľnočasových športových aktivít. Každému sme poskytli poradenstvo k zdravej výžive a vhodnému pitnému režimu ako aj navrhli skladbu a kombináciu vhodných a zdraviu prospešných potravín s vylúčením nevhodných a vysokokalorických jedál. Dôraz sme kladli na správne stravovacie návyky a primerané rozloženie príjmu stravy počas dňa. V poradenstve sme sa zamerali na prevenciu resp. redukciu nadváhy a obezity ako aj možný vznik srdcovo-cievnych, metabolických a nádorových ochorení pri nezdravej výžive.

Na RÚVZ bol pri príležitosti Svetového dňa obezity zhotovený pre širokú verejnosť informačný panel o zdravej výžive a pitnému režimu a možných ochoreniach vyplývajúcich z nadmerného kalorického príjmu, nesprávnych stravovacích návykov ako aj nevhodnej skladby jedál.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2020 individuálne konzultácie a poradenstvo 6 záujemcom. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetrenia smokerlyzerom a spirometrom, meranie krvného tlaku a pulzu ako aj monitorovanie intenzity a druhu závislosti prostredníctvom Fagerstromovho dotazníka. Klientom sme odporúčali na základe zistených fajčiarskych návykov a prevládajúcich dôvodov, pre ktoré fajčia a súvisia s ich povahou a stimulmi z okolia, najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy nikotínovej závislosti.

Tradičnú akciu počas Svetového dňa bez tabaku „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, spojenú s anketou pre dobrovoľníkov – fajčiarov a monitorovaním intenzity ich fajčiarskeho návyku pomocou prístroja smokerlyzer ako aj dychových parametrov s použitím spirometra vrátane poradenstva k odvykaniu od fajčenia a prevencii recidív, ktorú organizujeme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves, Klubom mladých pri Centre voľného času Spišská Nová Ves a študentmi z Gymnázia na Javorovej ul. v Spišskej Novej Vsi, sme v roku 2020 s objektívnych dôvodov vyplývajúcich s epidémiou COVID-19 nerealizovali.

Na RÚVZ bol pre širokú verejnosť k Svetovému dňu bez tabaku a problematike odvykania od fajčenia ako aj výhodám nefajčenia k dispozícii rozsiahly informačný panel.

Úloha č. 9.7

AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Epidemiologická situácia spôsobená COVID – 19 a z toho vyplývajúce obmedzenia a opatrenia v školskom prostredí nám za sledované obdobie roka 2020 výrazne znemožnili realizáciu zdravotno-výchovných aktivít so zameraním na prevenciu drogových závislostí a sociálne-patologických javov u detí a mládeže.

Z tohto dôvodu sme nerealizovali ani dlhodobosť osvedčené intervenčné aktivity pod názvom „PoZdraVy I – pohyb, zdravie a výživa“, ktoré sú určené pre žiakov 5. ročníkov základných škôl a v rámci ktorých sa pracuje so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základnými témami sú zdravá výživa a pitný režim, pohybová aktivita, fajčenie, alkohol a závislosti.

V školskom prostredí ani na našom RÚVZ, kde máme taktiež možnosť vykonávať súčasne aktivity pre 2 triedy z jedného ročníka, nám nebolo počas epidémie umožnené intervenovať ani 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sa už dlhoročne zameriavame pre žiakov 8.ročníkov na témy látkových a nelátkových drogových závislostí, duševného zdravia a stresu ako aj tému prvej pomoci.

Pri terénnych aktivitách zameraných na protidrogovú prevenciu sme v spolupráci zo ZŠ v Rudňanoch zrealizovali pre cca 40 žiakov z 5., 7. a 9.ročníka 3 prednášky spojené s besedami a premietaním videofilmu na tému „Gambling a počítačové hry“. Formou modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí mali žiaci možnosť vyjadriť svoj názor k patologickému hráčstvu a uvedomiť si jeho riziká a negatívne následky na duševné zdravie a normálne fungovanie v rodinnom, školskom a rovesníckom prostredí.

Pre vybraných študentov z 3.ročníkov SOŠ ekonomickej a SPŠ drevárskej, ktorí boli zapojení do Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, sme v rámci seminára k životnému štýlu odprezentovali aj tému „Drogy a zdravie“. V rámci podujatia sme využili efektívne aj videofilm „Deti a drogy“ zachytávajúci príbeh ambiciózne dievčiny z chudobnej rodiny a chlapca, ktorý ju svojim spôsobom života priviedol až k drogovej závislosti so všetkými negatívnymi dôsledkami. Príbeh vo filme bol veľmi emotívny a poukázal na reálnu hrozbu skúšania a brania drog z rôznych dôvodov a nezanedbateľný vplyv rovesníkov a partie, kde je droga denno-denným posilňovačom. Po filme sa k predmetnej téme so žiakmi diskutovalo o rôznych aspektoch užívania drog.

Na základných a stredných školách úzko spolupracujeme už dlhoročne s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a Klubom mladých pri CVČ Spišská Nová Ves. Za sledované obdobie roka 2020 sme spoluorganizovali a odborne sa podieľali na 2-och odborných výcvikoch pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 17. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v roku 2019. Peer aktivisti samostatne zrealizovali počas obdobia, kedy bola v školách umožnená ešte prezenčná forma výučby, viac ako 20 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi.

Besedy mali v cieľových skupinách pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Pri témach alkohol a drogy mali žiaci a študenti možnosť uvedomiť si reálnu hrozbu experimentovania a následného užívania omamných látok a ich negatívny dopad na psychickú, telesnú

a sociálnu oblasť. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 10 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

V spolupráci s peer aktivistami sme sa venovali študentom a žiakom aj s témou „Novodobé nelátkové závislosti“, ktoré sa stávajú v súčasnosti rovnako veľkou hrozbou pre mladú generáciu a fixujú mladých ľudí k rôznym ťažko zvládnuteľným závislostiam. V rámci diskusií sme sa v tejto vekovej skupine zamerali aj na prevenciu fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasť duševného zdravia a stresu ako aj vzťahom v rodinnom a školskom prostredí. Pozornosť sme venovali aj možnostiam voľno-časových aktivít a zmysluplnému využívaniu voľného času mladých ľudí. Poslucháčom sme zdôraznili pozitívne vnímanie života a ich pozornosť sme zamerali aj na sebahodnotenie svojej osoby a dôležitosť zmien, ktoré prekonávajú počas dospievania.

Na RÚVZ boli pri príležitosti Medzinárodného boja proti drogám a obchodovaniu s nimi, Svetového dňa povedomia o alkoholovom syndróme ako aj počas Európskeho týždňa boja proti drogám k dispozícii pre širokú verejnosť informačné panely k predmetnej problematike. Témy boli zverejnené aj prostredníctvom webu RÚVZ. K dispozícii pre zamestnancov a verejnosť je v priestoroch RÚVZ aj stabilný panel s témou „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

Úloha č. 9.8

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2017 vedúci oddelenia ako zástupca RÚVZ v SR súčasťou širokej pracovnej skupiny tvorenej odborníkmi z rôznych ministerských rezortov, zástupcov všetkých poisťovní ako aj nadácii, športových klubov a Občianskych združení, ktoré organizujú pre širokú verejnosť rôzne podujatia a súťaže za účelom zvýšenia pohybovej aktivity v prevencii nadváhy a obezity. Pracovné stretnutia boli vedené odbornou pracovníčkou z ÚVZ SR Bratislava. Zástupcovia z jednotlivých rezortov navrhli a skoncipovali na opakovaných pracovných stretnutiach v Bratislave pre Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity postupne konkrétne úlohy pre každý ministerský ako aj mimovládny rezort.

Pre úsek zdravotníctva boli stanovené pre roky 2017 - 20 celkom 4 úlohy, z nich 2 sa týkali detí a mládeže na základných a stredných školách. Jednalo sa o „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v súvislosti s pohybovou aktivitou a životným štýlom“, ktorý pozostával z viacerých meraní a stanovovaní objektívnych ukazovateľov zdravia získaných v rámci Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj zberu údajov o životnom štýle prostredníctvom štandardizovaného dotazníka. Úlohu realizovali v roku 2018 a 2019 všetky regionálne úrady v Slovenskej republike.

K obom úlohám bola rozpracovaná podrobná metodika, na ktorej sa podieľali 3 odborní pracovníci z oddelenia Podpory a výchovy k zdraviu z RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a 1 lekárka z RÚVZ Liptovský Mikuláš. Celá metodika úlohy aj s praktickými ukázkami bola detailne odprezentovaná systémom 4 stanovíšť zástupcom všetkých úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v mesiaci jún 2017 počas dvoch celoslovenských odborných seminárov v Spišskej Novej Vsi. K obom úlohám bol vypracovaný aj podrobný materiál v súvislosti so štatistickým výberom reprezentatívneho počtu respondentov na základných a stredných školách na celom Slovensku.

Zainteresované školy boli informované o plánovaných úlohách oficiálnym listom z Ministerstva školstva v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva a vypracovaný bol aj informovaný súhlas pre rodičov detí, ktoré sa zapojili do realizácie oboch úloh.

Pilotný projekt k úlohe pre stredoškolskú mládež bol realizovaný na jar v roku 2018. Merania ako aj zber dát prostredníctvom dotazníkov vykonali v tejto fáze od 70 – tich študentov stredných škôl 3 Regionálne úrady - Spišská Nová Ves (29), Bardejov (21) a Michalovce(20). Výsledky z pilotného projektu ako aj skúsenosti zo všetkých zapojených RÚVZ boli odprednášané na odbornom seminári v Trenčíne. V ďalších mesiacoch sa začala realizácia samotného projektu pre stredné školy.

Ďalší respondenti v počte 56 boli na RÚV so sídlom v Spišskej Novej Vsi monitorovaní a testovaní v mesiacoch október – november 2018. Išlo o komplex antropometrických, biochemických a funkčných vyšetrení zameraných na telesnú zdatnosť a aeróbnu výkonnosť vrátane monitorovania držania tela, krvného tlaku a pulzu a ako aj flexibility. Celkom bolo vo všetkých RÚVZ v SR podľa metodiky monitorovaných a vyšetrených v prvej etape projektu určeného pre stredné školy 2 600 študentov.

U tej istej vzorky stredoškolákov z 1-2.ročníkov mali byť rovnaké merania a testovania zopakované v školskom roku 2019/2020, kedy sa respondenti stali študentmi 3.ročníkov. Cielená intervencia, ktorá bola pôvodne plánovaná na tejto vzorke študentov, nebola po rozhodnutí hlavného odborníka pre Podporu a výchovu k zdraviu realizovaná a edukácia so zameraním na podporu pohybovej aktivity, zlepšenie stravovacích návykov a ozdravenie životného štýlu bola vykonaná iba jednorázovo pri prvom vyšetrení. Po absolvovaní tých istých vyšetrení na vzorke rovnomenných študentov z celej SR, ktoré bolo naplánované na rok 2020, mali byť porovnané výsledky z oboch meraní a nastavená ďalšia metodika úlohy pre novú vzorku študentov z 1.ročníkov.

V roku 2019 boli na každom RÚVZ v SR realizované pre žiakov základných škôl podobné antropometrické merania a funkčné testy vrátane rovnakého dotazníka životného štýlu avšak bez monitorovania vybraných krvných biochemických ukazovateľov.

V školskom roku 2019/2020 vznikla na jar 2020 epidémia COVID-19 a všetky naplánované aktivity druhej etapy pre študentov 3. ročníkov neboli z dôvodu zrušenia prezenčnej výučby realizované. Podobná situácia pokračovala aj v školskom roku 2020/2021, kedy sa na jeseň po 1,5 mesačnom vyučovaní opäť zavreli školy aj pre maturantov, ktorí mali byť po odsúhlasení vedenia jednotlivých stredných škôl zapojení do opakovaného komplexného merania a realizácie funkčných vyšetrení. Z tohto dôvodu nebola 2.etapa Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na úrovni celej SR vôbec zrealizovaná a nebolo tak umožnené ani porovnanie výsledkov meraní a testovaní ako aj zmien životosprávy a životného štýlu u študentov, ktoré boli u nich monitorované v 1.etape formou štandardizovaného dotazníka.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity bol v roku 2017 prijatý Uznesením vlády SR a jeho dlhodobá realizácia v tejto podobe ostáva stále skvelou príležitosťou získať prostredníctvom viacerých meraní ako aj dotazníkovým monitorovaním relevantné údaje o životospráve a zdraví dospelujúcej mládeže. Získané dáta z pilotného prieskumu, druhej fázy úlohy pre stredoškolákov ako aj všetky merania a dáta získané z dotazníkových prieskumov na rozsiahlej vzorke žiakov zo základných škôl v rámci celej SR boli podrobne štatisticky spracované štatistikom-informatikom na našom RÚVZ a všetky doterajšie spracované výstupy boli interpretované v rámci odborných seminárov a viacerých odborných konferencií s účasťou zástupcov z viacerých rezortov. Spoločným menovateľom preventívnych intervenčných aktivít , ktoré však neboli realizované systémovo na celonárodnej úrovni, boli na základe získaných výsledkov z meraní a dotazníka podpora a skvalitnenie pohybovej aktivity v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb a ozdravenie životného štýlu.

RÚVZ Trenčín

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V TRENČÍNE

PROGRAMY A PROJEKTY ÚVZ SR na rok 2020 a ďalšie roky

obdobie 1.1.2020 – 31.12.2020

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REP BLIKY (NEHAP V.)

V spolupráci s detskými lekármi RÚVZ Trenčín zabezpečuje odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov. Ich hlavným cieľom je informovanie rodičov o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dočenskej methemoglobémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V sledovanom období roku 2020 (01.01.2020 – 31.12.2020) bolo odobratých celkovo 18 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. Z uvedených vzoriek bol v 12 prípadoch zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

Zároveň sa RÚVZ Trenčín zapojil do plnenia aktivity č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“. V rámci plnenia projektu bolo vytipované 1 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Trenčín (2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Považská Bystrica a 2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Prievidza). Samotný termín uskutočnenia odberu vzoriek pre vyšetrenie prítomnosti legionell bol posunutý z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 do 01.05.2021.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľom uvedeného projektu bolo získať prehľad o výrobkoch, ktoré sú na trhu používané v styku s pitnou vodou. RÚVZ Trenčín poskytol Národnému referenčnému laboratóriu pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou podklady (certifikát zhody, vyhlásenie o parametroch, ...) zo 14 riešených projektov.

Odbor spolupracuje na plnení úloh:

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Monitorovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, poprípadе v odôvodnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. V roku 2020 (sledované obdobie 01.01.2020 – 31.12.2020) bolo vykonaných 20 odberov povrchových vôd. Z uvedených odberov bolo 6 realizovaných na Zelenej vode. Ani v jednej z odobraných vzoriek nebolo zistené prekročenie platnou vyhláškou stanoveného limitu buniek cyanobaktérií.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A MELÝCH KÚPALÍSK

V období 01.01.2020 – 31.12.2020 bolo odobraných celkovo 26 vzoriek, za účelom detekcie legionel. Z uvedených vzoriek bolo 11 vzoriek odobratých z bazénov, 9 v zdravotníckom zariadení a 6 vzoriek teplej úžitkovej vody. Výsledky laboratórných analýz boli vo všetkých prípadoch negatívne. Na prítomnosť améb neboli v roku 2020 odobrané žiadne vzorky.

2. ODBOR REVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOB PRÁCE

Do 31. 12. 2020 bolo vykonaných 757 štátnych zdravotných dozorov (ďalej len „ŠZD“) ukončených záznamom. Výkon ŠZD v roku 2020 bol značne obmedzený v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID – 19 najmä z dôvodu realizácie protipandemických opatrení a obmedzení výrobnjej činnosti na pracoviskách. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia a podmienok práce a dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci najmä na pracoviskách s rizikovými prácami, zabezpečenie zdravotného dohľadu, prešetrovanie podozrení na choroby z povolania. Zároveň boli vykonávané kontroly zamerané na dodržiavanie protipandemických opatrení v prevádzkach.

Vydaných bolo 292 rozhodnutí a 82 záväzných stanovísk. Z toho 51 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác. ložených boli 4 sankcie 4 prevádzkovateľom za správny delikt – prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia RÚVZ Trenčín na uvedenie priestorov do prevádzky (3x), odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu bez oprávnenia na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (1x). Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD. Vydané boli 2 opatrenia v súvislosti s podozrením na prenosné ochorenie COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia.

V rámci ŠZD na pracoviskách sa v roku 2020 nezistovala informovanosť zamestnancov o rizikách použitím kontrolných listov z dôvodu obmedzeného výkonu ŠZD v súvislosti s pandemiou COVID – 19.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe ŠZD a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 51 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Celkovo evidujeme 3 467 exponovaných zamestnancov (z toho 718 žien). V porovnaní s rokom 2019 je to o 303 zamestnancov menej.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 2 920 zamestnancov, z toho 554 žien, čo predstavuje o 235 zamestnancov menej ako v roku 2019. Druhou najexponovanejšou činnosťou je zdravotníctvo a sociálna pomoc s celkovým počtom pracovníkov 175 z toho 119 žien, čo je o 19 menej ako v roku 2019.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov sa eviduje v riziku hluku – 2 859 (z toho 525 žien). V porovnaní s rokom 2019 je to o 232 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 230 zamestnancov, z toho 15 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 629 zamestnancov, z toho 510 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 510 a 4. kategória – 15 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 386 zamestnancov (z toho 33 žien).

V roku 2020 nebol predložený návrh na zaradenie pracovnej činnosti do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

V rámci ŠZD na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácia opatrení zo strany zamestnávateľov. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

V čase krízovej situácie pre pandémiu COVID – 19 zamestnávatelia a fyzické osoby – podnikatelia nie sú povinní plniť vybrané povinnosti pri ochrane zdravia pri práci v súlade s ustanovením §30 ods. 9 a 11 zák. č. 355/2007 Z.z., čo bolo zohľadnené pri výkone dozoru nad rizikovými prácami.

Odbor PPLaT vykonával v spolupráci s Laboratóriami RÚVZ Trenčín objektivizáciu chemických faktorov pracovného prostredia.

V roku 2020 bolo vykonaných 6 ŠZD, v rámci ktorých bola vykonaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom prostredí. Jednalo sa o prevádzky s nasledovným zameraním: stolárska výroba, pekárenská výroba, tlačiareň, praženie kávy. Pri objektivizácii sa sledovali a hodnotili chemické škodliviny – rastlinný pevný aerosól, pevný aerosól s dráždivým účinkom, organické rozpúšťadlá. Výsledky meraní vykonaných na základe štátneho zdravotného dozoru boli v súlade s doterajším zaradením do kategórie rizika chemických škodlivín. Po vykonaní analýz a vystavení protokolov, boli prevádzkovatelia písomne informovaní o výsledkoch meraní chemických faktorov pracovného prostredia.

V roku 2020 sa na RÚVZ Trenčín (RÚVZ v sídle kraja) konzultačné porady k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania neuskutočňovali z dôvodu dodržiavania protipandemických opatrení, konzultácie v prípade potreby boli realizované telefonicky.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

V tomto roku sme naďalej postupovali podľa legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, v súlade s európskou chemickou legislatívou v rámci globálneho harmonizovaného systému (GHS), uplatňovali sme zákon č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon). Pri výkone ŠZD sme taktiež uplatňovali platnú legislatívu v rámci EÚ - Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a Nariadenie EPaR (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí ako aj všetky ostatné súvisiace predpisy súvisiace s chemickou problematikou.

ŠZD bol zameraný cielene na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, najmä na spôsob skladovania, manipulácie, spôsob predaja veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť vedúcich a riadiacich zamestnancov, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách. V roku 2020 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 15 organizáciách.

Vydané bolo 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami a skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi - (skúšobná zmes Ag rozpoznávacía, dvojchroman draselný) pre Puncový úrad SR, Bratislava – pobočka Trenčín.

Vydaných bolo 19 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. V rámci vydania rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 14 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. Pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov sme postupovali v zmysle § 11 nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Dôraz sme kládli na vypracovanie posudkov o riziku (podľa § 4 uvedeného nariadenia), zdravotný dohľad a možné nebezpečenstvo pri havarijných situáciách ako aj ich vplyv na zdravie zamestnancov, ktorí bezprostredne pri svojej práci prichádzajú do styku s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami.

Z rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov v poľnohospodárskych podnikoch, priemyselných organizáciách a predajniach, v ktorých sa manipuluje s toxickými látkami a zmesami sa v priebehu roku 2020 nevyskytla žiadna závažná situácia, ktorá by si vyžadovala mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2020 sme zvolali 1 zasadnutie komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a boli preskúšaní 3 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vykonania skúšky pred komisiou 18 osvedčení.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 108 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností.

platňovanie nariadenia vlády č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení dozorujeme v organizáciách: Chirana T. Injecta a. s., Stará Turá; INJECTA, a.s., Stará Turá; Fakultná nemocnica Trenčín; Nemocnica s poliklinikou Nové Mesto nad Váhom; Nemocnica pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu a odňatia slobody Trenčín; lineá - D s. r. o., Bánovce nad Bebravou; Holz – Möbel SR, s. r. o., Krajné; PFS a.s., Brezová pod Bradlom - galvanizovňa Myjava; HDO SK s.r.o., Bratislava – galvanizovňa Myjava; Laedec s.r.o., Bratislava – lakovanie dielov v prevádzke Bánovce nad Bebravou; E ROP R s.r.o., Púchov – galvanizovňa v Novom Meste nad Váhom a ďalších.

K 31.12.2020 evidujeme celkovo 137 zamestnancov, z toho 47 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami, čo predstavuje o 27 zamestnancov viac ako v roku 2019. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórnych analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva, chemická sterilizácia etylénoxidom pre sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky, pri povrchovej úprave kovov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody.

V roku 2020 boli vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku – formaldehyd (Fakultná nemocnica Trenčín) a 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami a skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi - skúšobná zmes Ag rozpoznávací, dvojchroman draselný (Puncový úrad SR, Bratislava – pobočka Trenčín).

V roku 2020 sme vydali 60 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre 22 žiadateľov (42 pre exteriéry a 18 pre interiéry budov). Rozhodnutia boli vydané pre nasledovné oprávnené organizácie: 10 x ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice; 5 x L KYSTAV s.r.o., Dolná Streda; 4 x M-GAS s.r.o., Trenčín; 4 x STRECHY Bartek s.r.o., Dolná Súča; 4 x ReTrash s.r.o., Kremnica; 4 x AZBEST GRO P s.r.o., Poprad; 4 x RAD s.r.o., Bánovce nad Bebravou; 4 x ECOLIKVID s.r.o., Folkušová; 3 x BBC consulting s.r.o., Nitra; 3 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina; 2 x ASTANA s.r.o., Poprad; 2 x LANDISTAV s.r.o., Galanta; 2 x E-RAN TZB s.r.o., Bratislava; 1 x Pro-stav s.r.o., Trenčín; 1 x RONAR s.r.o., Košice; 1 x Regena ES s.r.o., Strážske; 1 x MESTRKOV s.r.o., Horná Poruba; 1 x LIVING LIGHT s.r.o., Zeleneč; 1 x DILM N SYSTEM s.r.o., Bratislava; 1 x Strešné centrum-Tomáš Molnár, Sereď; 1 x STIM CORP s.r.o., Trenčín; 1 x Dušan Miezga-MOVAK, Vrbové.

Všetky tieto subjekty vlastní oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane,

podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci ŠZD boli vykonané 2 kontroly u 2 subjektov (2 x interiér), ktoré boli zamerané na dodržiavanie pracovných postupov a pracovných podmienok pri práci s azbestocementovými materiálmi. Pri výkone ŠZD prvého subjektu bolo zistené, že zamestnanci sú informovaní o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie, majú absolvovanú odbornú prípravu, školenia, lekárske preventívne prehliadky, ktoré zabezpečujú zamestnávateľa. Na dočasných pracoviskách sú vyznačené ochranné - kontrolované pásma výstražnými symbolmi, zamestnanci majú zabezpečený priestor na jedenie a pitie a priestor na osobnú hygienu. Zamestnanci majú k dispozícii jednorazový pracovný odev a OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, respirátor, dýchač. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Zamestnanci sa pravidelne zúčastňujú lekárske preventívnych prehliadok v súvislosti s prácou. Pri druhom subjekte bol vykonaný ŠZD na podnet fyzickej osoby na neodbornú manipuláciu s azbestocementovým materiálom pri rekonštrukcii objektu na Poľnohospodárskom družstve Podlužany. Na základe zistených skutočností bolo začaté správne konanie voči realizátorovi rekonštrukcie objektu.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 62 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom ŠZD, ďalej pri konzultáciách na RÚVZ, ale aj telefonicky alebo elektronickou formou.

V priebehu roka 2020 bolo poskytnutých 6800 konzultácií. Konzultácie predovšetkým telefonického charakteru boli zamerané na problémy súvisiace s riešením mimoriadnej situácie COVID-19, a s tým súvisiacej aplikácie a dodržiavania nových legislatívnych opatrení v praxi, najmä možnosti realizácie protipandemických opatrení v prevádzkach. V rámci podpory zdravia podiel konzultačnej činnosti tvorila problematika požiadaviek na pracovné prostredie, hlavne požiadaviek pri uvedení priestorov do prevádzky, chránených pracovísk, rizikových faktorov na pracoviskách a možnosti ich objektivizácie, chorôb z povolania, hlavne ohľadom vypracovania správ z prešetrenia pracovných anamnéz, odstraňovanie stavebných materiálov obsahujúcich azbest, práca s toxickými látkami – odborná spôsobilosť a legislatívne povinnosti, hodnotenie zdravotných rizík, vypracovania prevádzkových poriadkov.

Počas výkonu ŠZD boli zamestnávateľom poskytované aj informácie o legislatívnych úpravách a článkoch, ktoré sú uverejňované na stránke ÚVZ SR.

V rámci výkonu ŠZD meraní chemických faktorov bolo poskytované prevádzkovateľom poradenstvo zamerané na zlepšovanie pracovného prostredia, znižovanie expozície rizikovým faktorom v pracovnom prostredí.

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“ sa v roku 2020 v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia aj napriek prejavenej záujmu zo strany organizácií hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v organizáciách nevykonávali. Dôvodom bola nepriaznivá epidemiologická situácia na území Trenčianskeho kraja (i vo výrobných podnikoch) a s tým súvisiaca pracovná vyťaženosť pracovníkov odboru PPLaT a odboru Ochrany a podpory zdravia.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V zmysle Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci v roku 2020 mali byť uskutočnené v rámci kraja 4 spoločné previerky s inšpektorátom práce, koordinátorom výkonu spoločných previerok je RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

Na základe prípisu ÚVZ SR č. OPPL/5405/103268/2020 zo dňa 15.07.2020, po prehodnotení Poradným zborom HH SR pre odbor PPLaT, počas trvania núdzového a výnimočného stavu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 sa spoločné previerky s Inšpektorátom práce v roku 2020 nevykonávali. Nakoľko aj v druhom polroku 2020 bol opäť vyhlásený núdzový a výnimočný stav a vzhľadom na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu v spádovom regióne RÚVZ Trenčín, po vzájomnej dohode RÚVZ Trenčín a Inšpektorátom práce Trenčín (ďalej len „IP Trenčín“), neboli v r. 2020 realizované spoločné previerky s orgánom inšpekcie práce, tieto boli odložené.

V roku 2020 boli v rámci spolupráce s IP Trenčín realizované plánované pravidelné štvrtročné pracovné porady v dňoch 1.7.2020, 30.9.2020 a 29.12.2020, z dôvodu epidemiologickej situácie v SR dve porady sa uskutočnili formou videorozhovoru. V rámci diskusie boli prerokované aktuálne otázky a problémy, ako aj spoločné podnety a sporné otázky týkajúce sa pracovného prostredia, ktoré vyplynuli z praktických skúseností z terénu, z mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19. Taktiež boli zhodnotené spoločné dozorné aktivity v predchádzajúcom roku, vybrané boli ďalšie 2 spoločné previerky za Trenčiansky kraj na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR. Z každej pracovnej rady bola spísaná zápisnica, ktorá bola elektronickou poštou zaslaná na ÚVZ SR Bratislava, odbor PPLaT.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci 19. – 23. 10. 2020 bol oficiálnym začiatkom kampane Zdravé pracoviská znižujú záťaž zameranú na poškodenia podporno-pohybovej sústavy. Kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Jej cieľom je šírenie kvalitných informácií o danej téme, podporovanie integrovaného prístupu k riadeniu tohto problému a poskytujú sa v rámci nej praktické nástroje a riešenia, ktoré môžu pomôcť na úrovni pracoviska. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou.

Každoročne realizovaný Deň otvorených dverí pri príležitosti tejto kampane na RÚVZ Trenčín tento rok z dôvodu pandémie nebol realizovaný.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY , BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAH K MIGRÁCII BISFENOL A

Do uvedeného projektu RÚVZ Trenčín nebol zapojený.

3.2 MONITORING PRÍJMU K CHYNSKEJ SOLI

V roku 2020 boli v rámci Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 odobratých 82 vzoriek kompletného obedového menu zo zariadení spoločného stravovania na území SR.

Na základe výsledkov laboratórnej analýzy najnižší obsah soli bol zistený v obedovom menu v ZSS závodné stravovanie (0,85 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 49 %, naopak najvyšší obsah soli bol zistený v obedovom menu ZSS – verejný sektor (12,59 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 720 %.

Priemerný obsah soli v obedovom menu bol 7,171 g/ hmotnosť pokrmu.

Tabuľka 1 Vyhodnotenie vzoriek obedového menu podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek obedového menu	Minimálna hodnota		Maximálna hodnota		Priemerná hodnota	
		mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*
Bratislavský	5	3 859	3,44	9 856	10,49	7 938	7,00
Trnavský	9	3 599	2,67	13 555	11,66	7 402	6,05
Nitriansky	10	3 308	5,11	10 279	9,90	7 575	6,08
Trenčiansky	13	1 341	0,85	9 185	9,22	6 697	5,62
Banskobystrický	10	2 619	2,98	12 481	10,64	8 386	7,19
Žilinský	10	3 501	3,06	12 092	10,16	7 239	5,84
Košický	8	4 313	2,59	8 827	5,83	6 306	4,14
Prešovský	15	3 848	4,53	9 803	12,59	6 725	6,73

*G hmotnosť porcie

Obsah pridanej soli v jednotlivých súčiastiach obedového menu (laboratórne analyzovaných 80 druhov polievok, 80 druhov hlavných jedál, 83 rôznych druhov príloh a 30 druhov šalátov a iných doplnkov), 6 vzoriek prekročovalo najvyššie prípustné množstvo stanovené výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (1x hlavný pokrm, 3 x prílohy, 2x šalát).

Na základe výsledkov laboratórnej analýzy minimálna hodnota obsahu soli vo vzorke chleba (odobratých 30 vzoriek) bola 4 933 mg/kg, maximálna hodnota 18 500 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách chleba bola 11 250 mg/kg.

V odobratých 5 vzorkách pečiva bola minimálna hodnota obsahu soli stanovená 10 403 mg/kg, maximálna hodnota 13 669 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách pečiva bola 11 899 mg/kg.

Tabuľka 2

Vyhodnotenie vzoriek chleba, pečiva podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek chleba	Minimálna hodnota	Maximálna hodnota	Priemerná hodnota
		mg/kg	mg/kg	mg/kg
Bratislavský	3	12256	13669	13 144
Trnavský	5	8 710	16 190	11 368
Nitriansky	5	12 000	18 500	16 600
Trenčiansky	5	4 933	14 484	9 865
Banskobystrický	3	7 680	13 430	11 313
Žilinský	3	7 000	10 500	8 367
Košický	3	8 361	10 403	9 569
Prešovský	7	8 500	12 530	10 159

Vo vzorkách chleba (odobratých 30 vzoriek) a pekárskych výrobkov (5 vzoriek) aj vzhľadom na neistotu merania nebolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstvo stanoveného výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Do uvedeného projektu RÚVZ Trenčín nebol zapojený.

Odbor spolupracuje na plnení úloh:

7.4 REZID Á PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIV A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

RÚVZ Trenčín zabezpečil, na základe Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020, odber dvoch vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, ktoré boli odoslané na vykonanie laboratórnej analýzy laboratórnemu pracovisku Úradu verejného zdravotníctva SR. Odobratá bola jedna vzorka - *následná mliečna dojčenská výživa* a jedna vzorka - *následný výživový prípravok na báze obilia pre dojčatá a malé deti*. Laboratórnou analýzou monitorované druhy pesticídov v predmetných vzorkách neboli detekované.

7.9 MONITORING VÝSKYT VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

RÚVZ Trenčín bol do projektu zapojený odberom vzoriek rizikových surovín a pokrmov na základe Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 zo zariadení verejného stravovania. V roku 2020 bolo odobratých 8 vzoriek surovín (rýb a morských plodov) určených na prípravu tepelne úpravených hotových pokrmov, 6 vzoriek rýb určených na konzumáciu bez tepelnej úpravy (pokrmu typu sushi) a 4 vzorky hotových pokrmov pripravených z morských rýb a morských plodov.

Vo vzorkách pokrmov zo surových rýb a hotových pokrmov po tepelnej úprave nebola zistená prítomnosť baktérií z čeľade Vibrionaceae.

V 7 vzorkách surových rýb a morských plodov určených na tepelnú úpravu bola zistená prítomnosť baktérií z čeľade Vibrionaceae – 1x *Vibrio harveyi*, 1x *Vibrio sp.*, 6x *Vibrio cholerae*, 1x *Vibrio hollisae*, 1x *Vibrio parahaemolyticus*. Nakoľko všetky suroviny, v ktorých bola zistená prítomnosť baktérií z čeľade Vibrionaceae vrátane *Vibrio parahaemolyticus*, boli určené na tepelnú úpravu, neboli vzorky hodnotené ako nevyhovujúce v zmysle platnej legislatívy.

Vychádzajúc z uvedených skutočností je nutné, aby na prípravu pokrmov z tepelne nespracovanou surovinou alebo nedostatočne tepelne spracovanou surovinou boli používané kvalitné, mikrobiologicky bezpečné suroviny a v zariadeniach verejného stravovania boli pri manipulácii dodržiavané zásady ochrany pred krížovou kontamináciou a zásady osobnej hygieny.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2020 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétného stravovania. V roku 2020 bolo skontrolovaných 36 zariadení školského stravovania (27 kuchýň, 6 výdajní stravy a 3 bufety). V rámci dozoru bolo odobratých 6 vzoriek hotových pokrmov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí v zariadeniach pre deti a mládež je kontrolovaný počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v týchto zariadeniach.

Nízky počet vykonaných kontrol zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 v Slovenskej republike v roku 2020, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V roku 2020 nebolo zrealizované žiadne školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy sú vykonané kontroly v rámci kontrol priestorov základných a stredných škôl.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Odborní zamestnanci oddelenia Hygiena detí a mládeže vykonali v termíne od marca do novembra 2020 štátny zdravotný dozor vo vybraných materských školách prevádzkujúcich pieskoviská ako aj na ihriskách zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí so súčasným odberom vzoriek piesku na laboratórnu analýzu.

Kontrolami bolo zistené, že prevádzkovatelia materských škôl vykonávajú pravidelnú údržbu vonkajších priestorov výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie, prehrabávanie piesku a jeho polievanie pitnou vodou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 8 vzoriek piesku pri materských školách a v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí. Z uvedeného počtu vzoriek 2 vzorky nevyhovovali mikrobiologickým požiadavkám, nakoľko v nich bol zistený výskyt baktérií rodu Salmonella.

Nízky počet odobratých vzoriek piesku zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 v Slovenskej republike v roku 2020, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19 v Slovenskej republike v roku 2020 bola etapa projektu, ktorá sa mala realizovať v roku 2020, presunutá na rok 2021.

4.4 ÚRAZY DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19 v Slovenskej republike v roku 2020 sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

Chemické ukazovatele boli vyšetrené v 23 vzorkách prírodných vodných plôch, čo predstavuje 115 ukazovateľov, stanovoval sa aj celkový dusík a fosfor. Z oblasti RÚVZ Trenčín 15 vzoriek, z toho 5 vzoriek zo Zelenej vody v Novom Meste nad Váhom, 10 vzoriek vodné plochy Stará Turá, Horná Streda, Stará Myjava, Prusy a z oblasti RÚVZ Prievidza – 8 vzoriek vodné plochy Kanianka a Nitrianske Rudno.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA MELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

V chemických laboratóriách sme analyzovali 449 vzoriek vôd umelých kúpalísk (1347 ukazovateľov) : z toho 249 vzoriek odobralo RÚVZ Trenčín, 157 vzoriek z RÚVZ Prievidza, 43 vzoriek odobralo RÚVZ Považská Bystrica.

7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

V roku 2020 sme merali 78 vzoriek (78 ukazovateľov) na obsah SEVORAN-u v prostredí operačných sál vo FN Trenčín.

Odbor spolupracuje na plnení úloh:

1.3. E DSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SK PÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2020 bolo vyšetrených 18 vzoriek moču. Z toho 13 vzoriek na obsah kyseliny hipurovej, 1 vzorka na obsah kyseliny delta-aminolevulovej, 14 vzoriek na obsah kreatinínu v moči a 1 vzorka na obsah trichlóroctovej kyseliny.

3.2. MONITORING PRÍJEM KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2020 bolo na obsah kuchynskej soli analyzovaných spolu 59 vzoriek prevažne pokrmov rýchleho občerstvenia. - Trenčín 36 vzoriek, Považská Bystrica 11 vzoriek, Prievidza 12 vzoriek

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVI

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:

Na tému **Ľudské telo** boli realizované 3 prednášky v 1 základnej škole a v 1 materskej škole. Bolo edukovaných 67 detí.

Na tému **Stomatohygiena** bolo realizovaných 9 prednášok v 4 základných školách a 1 materskej škole. Celkovo bolo edukovaných 189 žiakov.

Na tému **Dopravná výchova** bolo realizovaných 7 prednášok v 3 základných školách a 1 materskej škole. Edukovaných bolo 203 žiakov.

Na tému **Výchova k partnerstvu a rodičovstvu** bolo realizovaných 10 prednášok na 3 základných školách a 1 strednej škole. Celkovo bolo edukovaných 234 žiakov.

Moderné trendy a zdravotné riziká je téma, ktorá je zameraná na problematiku piercingov, solárií a tetovaní. Táto téma bola prednesená 2 krát na 1 strednej škole pre 40 študentov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:

27.1.2020 sa uskutočnila prednáška na tému **Nelátkové závislosti a kyberšikana** pre učiteľov základnej školy v Bánovciach nad Bebravou. Edukovaných bolo 20 učiteľov.

4.3.2020 sa realizovali 2 prednášky na tému **Zdravý životný štýl a Duševné zdravie** pre učiteľov na základnej škole vo Vaďovciach. Edukovaných bolo 13 učiteľov.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne sa vykonáva najmä prednášková činnosť vo všetkých typoch škôl od materských po stredné školy v pôsobnosti nášho regiónu.

K **Školskému programu** sa v tomto roku 2020 na základe Stratégie Slovenskej republiky realizovala prednášková činnosť zameraná na zdravú výživu u detí. Skutočnilo sa 5 prednášok v 2 základných školách a 1 detskom domove. Edukovaných bolo 88 žiakov. Školský program je naplánovaný na školské roky 2017/2018-2022/2023. Všeobecným cieľom programu je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam.

Pri príležitosti **Svetového dňa obezity** sa 4.3.2021 realizovala preventívna aktivita v Benu lekární v Trenčíne. Klientom bol odmeraný krvný tlak a kompletná antropometria. Vyšetrených bolo 14 klientov.

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2020 sa uvedená kampaň nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V tomto roku sa uskutočnila **celoslovenská štúdia** zameraná na skúsenosti a postoje respondentov **ku konzumácii a regulácii alkoholu**. Prieskum koordinoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe plnenia Aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020. Cieľom prierezovej štúdie je analýza a identifikácia kľúčových názorov populácie súvisiacich s alkoholom a jeho reguláciou. Štúdia monitoruje názory na reklamu a varovné označenia na alkoholových nápojoch ako aj dôvody nárazového pitia a mieru konzumácie alkoholu. V rámci tejto štúdie sme vyzbierali 128 dotazníkov a odoslali na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARANIA NA ROKY 2014 – 2020

23.1.2021 sa uskutočnila prednáška na tému **Onkologické ochorenia, rakovina hrubého čreva** v Kultúrnom stredisku Juh v Trenčíne. Edukovaných bolo 35 seniorov.

20.2.2021 sa uskutočnila prednáška na tému **Závislosti a generácie** v Kultúrnom stredisku Juh v Trenčíne. Edukovaných bolo 28 seniorov.

2.3.2021 sa uskutočnila prednáška **História infekčných ochorení** v Kultúrnom stredisku Juh v Trenčíne. Edukovaných bolo 62 seniorov.

6.3.2021 sa uskutočnila prednáška na tému **Mozog a jeho ochorenia**, testy pamäti v Kultúrnom stredisku Juh v Trenčíne. Edukovaných bolo 63 seniorov.

9.6 CINDI program SR

V roku 2020 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia zaradených do testu zdravého srdca bol 37 klientov a počet vyšetrených klientov mimo testu zdravého srdca bol 14 klientov. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy, LDL a HDL) u klientov zaradených do TZS bol 132. Celkovo bolo 36 meraní tlaku krvi u klientov zaradených do TZS. Celkový počet meraní telesného tuku u klientov zaradených do TZS bol 27 a mimo TZS bol celkový počet meraní telesného tuku 14.

Rámci Poradne zdravia boli realizované i nasledovné výjazdové akcie, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcich bodoch Programov a projektov:

- 21.1.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pre **zamestnancov Tesco Nové Mesto nad Váhom**. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 12 zamestnancov.

- 24.2.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia pre **zamestnancov Základnej školy v Bánovciach nad Bebravou**, Školská ul. Celkovo bolo vyšetrených 15 zamestnancov školy.

Preventívne vyšetrenia boli zamerané na vyšetrenie z krvi: celkový cholesterol, HDL cholesterol, glykémia a triglyceridy. Antropometrické vyšetrenia boli zamerané na: hmotnosť, BMI, bazálny metabolizmus, % telesného tuku, % svalovej hmoty a množstvo viscerálneho tuku. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Klienti, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REP BLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Prednášky na tému: **Fajčenie a zdravotné riziká** sa realizovali v 1 základnej škole a v 1 detskom domove. Celkovo bolo edukovaných 61 žiakov.

Prednášky na tému **Prevenia drogových závislostí** sa realizovala na 1 strednej škole a v 1 detskom domove. Celkovo bolo edukovaných 38 žiakov.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V súvislosti s plnením úloh vlády na rok 2018 a na základe odporúčaní medzinárodných dokumentov bol medzirezortnou pracovnou skupinou a pracovnou skupinou Pohybovej aktivity prevencie nadváhy a obezity (POPA) vypracovaný národný dokument „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“ (NAPPPA), ktorý vláda SR schválila 3. mája 2017 a prijala uznesením č. 2018/2017.

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej

aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalence pohybovej inaktivity o 10 % v súlade s globálnymi cieľmi.

V roku 2020 sa v tomto projekte vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 nepokračovalo.

Nízky počet vykonaných aktivít v jednotlivých programov a projektov zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 v Slovenskej republike v roku 2020, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu na odbor Epidemiológie.

RÚVZ Topoľčany

Plnenie programov a projektov v RÚVZ Topoľčany za II. polrok 2020

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

- v rámci priority [b] Zabezpečenie všeobecného, spravodlivého a udržateľného prístupu k bezpečnej pitnej vode, sanitácii a hygiene pre všetkých a vo všetkých oblastiach, pričom sa podporí integrované riadenie vodných zdrojov a bezpečné používanie odpadových vôd – aktivity č. 8. Posilňovanie dialógu s verejnosťou a podpora aktivít v oblasti pitnej vody s dôrazom na zdravotný význam pitnej vody a ochranu jej zdrojov zamestnanci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch poskytovali počas celého roka odborné poradenstvo v oblasti zdrojov pitnej vody, domových studní, významu stopových prvkov v pitnej vode a podobne (cca 43 konzultácií).

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľom úlohy je vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou; posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie; získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti (príprava legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci EÚ, novela vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou, pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

- v rámci kolaudácie stavieb v roku 2020 sme vyžadovali predloženie dokladov k stavebným materiálom a výrobkom, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou – vodovodné potrubia, tvarovky, vodovodné batérie. Predkladané boli prehlásenia o zhode resp. certifikáty zhody.
- v roku 2020 sa uskutočnilo z dôvodu mimoriadnej situácie menej kolaudácií ako v predchádzajúcich rokoch, doklady boli predkladané pri významných stavbách – napr. rekonštrukcia vodovodu, robotnícka ubytovňa, skladové haly, prístavba hasičskej zbrojnice, zariadenie sociálnych služieb – podporované bývanie, predajňa nábytku.
- vytvorené boli tabuľky so zistenými údajmi, ktoré boli zaslané RÚVZ so sídlom v Poprade v zmysle usmernenia ÚVZ SR.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Ciel'

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2020 bolo vydaných 15 rozhodnutí pre rizikové práce, z toho 3 pre zrušenie rizikových prác. Výkonom ŠZD na rizikových pracoviskách boli následne aktualizované rizikové práce i v databáze ASTR 2011. V roku 2020 došlo k poklesu celkového počtu exponovaných pracovníkov (1796) o 127, v počte exponovaných žien došlo k poklesu o 73 (372). V 3. kategórii rizika počet exponovaných klesol o 83 pracovníkov v 4. kategórii rizika došlo k poklesu počtu pracovníkov o 44. V rizikovom faktore **hluk** došlo k poklesu počtu exponovaných pracovníkov o 21 v kategórii 3. a k nárastu o 2 v kategórii 4. Zrušená bola spoločnosť Roman Ondrejka – ROMA, Nitrianska Blatnica – kovovýroba, Eleg Osúch, Veľké Ripňany – výroba paliet. Rizikový faktor **chemické karcinogény**: Počet exponovaných pracovníkov sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenil. Rizikový faktor **záťaž teplom a chladom**: Počet exponovaných pracovníkov sa oproti predchádzajúcemu roku zmenil, došlo k nárastu o 26 pracovníkov a to prehodnotením rizík v spoločnosti spracovávajúcej jatočnú hydinu. Rizikový faktor **vibrácie**: V tomto rizikovom faktore nedošlo k zmenám v počte exponovaných pracovníkov. Rizikový faktor **optické žiarenie**: Evidujeme vyhlásené rizikové práce pre rizikový faktor UV žiarenie 17 z toho 5 ženy, laser 4. triedy v spoločnosti poskytujúcej zdravotnú starostlivosť a priemysel. Rizikový faktor **chemické látky a zmesi**: V tomto rizikovom faktore došlo k poklesu v počte exponovaných pracovníkov o 47, napr. prehodnotené RP v poľnohospodárskych organizáciách napr. PPD Prašice, sídlo Jacovce. Rizikový faktor **fyzická záťaž - DNJZ**. V tomto rizikovom faktore došlo k zmene v počte exponovaných, boli prehodnotené riziká v spoločnosti spracovávajúcej jatočnú hydinu celkom 98 exponovaných. Rizikový faktor **ionizujúce žiarenie**. V tomto rizikovom faktore došlo k zmene v počte exponovaných, bol predložený návrh na vyhlásenie RP pre spoločnosť poskytujúcu zdravotnú starostlivosť, pre 7 pracovníkov oddelenia úrazovej chirurgie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami,

bolo schválených 37 prevádzkových poriadkov pre práce s nebezpečnými chemickými faktormi. Úrad dostal od desiatich spoločností 47 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity. V roku 2020 sme zaznamenali nasledovné štyri najčastejšie sa vyskytujúce karcinogénne a mutagénne faktory: Výrobný proces s rizikom chemickej karcinogenity v dvoch spoločnostiach, ktoré vo výrobe používajú grafit, smolu, antracénový olej, sadze. Celkovo je počet exponovaných zamestnancov 18 je v 3. a 4. kategórii rizika. Spracovanie tvrdého dreva (dub, buk) v objeme 9992 m³ nahlásilo celkom 6 organizácií, kde bolo exponovaných 91 zamestnancov z toho 1 žena. V roku 2020 bolo vydaných 27 rozhodnutí na búracie práce s expozíciou azbestu najmä pri odstránení vnútorných kanalizačných rúr, na rekonštrukcie striech, na odstránenie výplní balkónov. Exponovaných bolo 44 pracovníkov z 12 organizácií. Bolo odstránených cca 76,69 ton azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Pracovníci vykonali tri ŠZD zamerané na odstraňovanie azbestu. Expozícii formaldehydu v koncentráciách od 2 % až do 35 % v objeme 290 litrov bolo na dvoch pracoviskách spoločnosti poskytujúcej ústavnú zdravotnú starostlivosť exponovaných 25 zamestnancov. V roku 2020 pracovníci odd. PPLaT vydali 1 rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku pre biochemické laboratórium. Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 27 rozhodnutí. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy garáží a dielni poľnohospodárskeho družstva, balkónové výplne v bytových domoch, kanalizačných rúr v bytových domoch.

INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Ciel'

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. ZKW Slovakia s.r.o. Topoľčany, HYZA, a.s. Topoľčany, REPACK, s.r.o. Nitra, KOVO-ROMA, s.r.o. Bratislava, prevádzka Nitrianska Blatnica. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Plnenie

V roku 2020 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie so zameraním na spracovateľov dreva. Previerka bola vykonaná v spoločnosti ktorá sa zaoberá

zákazkovou výrobou nábytku v obci Jacovce. Pri výkone ŠZD boli zistené nedostatky, ktoré boli s vedením spoločnosti prerokované, boli dohodnuté lehoty na odstránenie zistených nedostatkov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Úlohou projektu bola kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované použitie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

V rámci tohto projektu sme zabezpečovali odber 1 vzorky FEAŠA SPORT LOCK na laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné laboratórium pre materiály a predmety prichádzajúce do kontaktu s potravinami.

Ako vyplynulo z laboratórnej analýzy, testovaná vzorka v parametri obsahu bisfenolu A v 1. a 3. výluhu vzorky do 3 % kyseliny octovej za podmienok testu spĺňal požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov, keď zistená hodnota bola pod medzou dokázateľnosti použitou metódou ($\leq 0,004$ mg/kg).

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha súvisí s postupným znižovaním príjmu soli, ako jedného z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 2 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania a 2 vzorky chleba. Laboratórnu analýzu množstva pridanej kuchynskej soli zabezpečovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, ani jedna vzorka hotových pokrmov a chleba, po zohľadnení prirodzeného obsahu soli v surovínovej báze, neprekračovala najvyššie prípustné hodnoty pridanej kuchynskej soli. Povolенý limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je aktuálne na úrovni 13000 mg/kg. Povolенý limit pridanej kuchynskej soli v chlebe a v pekárskejších výrobkoch je aktuálne na úrovni 18000 mg/kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch sa pohybovali na úrovni od 1520 mg/kg do 10 700 mg/kg. Priemerne zisťované množstvo pridanej kuchynskej soli v chlebe bolo na úrovni cca 14 500 mg/kg.

Aj napriek skutočnostiam, že neboli zistené prekročenia limitov pridanej kuchynskej soli v chlebe, v pokrmoch, v prílohách a ani v šalátoch, po konzumácii len sledovaných obedových menu, sa percento plnenia príjmu kuchynskej soli, ktorej príjem chceme posunúť na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, naplnila už obedom na 105 až 147%.

Cieľom je však dosiahnuť príjem soli na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, čo bude premietnuté aj do Akčného plánu pre potraviny a výživu na ďalšie roky (2017 – 2025).

3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Na tejto úlohe sme v roku 2020 nespôlpracovali.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

V súvislosti s nárastom enormného výskytu obezity pracovníčky oddelenia HDM začiatkom roka 2020 pri výkonoch štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach okresu sledovali pestrosť jedálnych lístkov, kvalitu potravín použitých na prípravu pokrmov, poskytovali konzultácie ohľadne zostavovania jedálnych lístkov vedúcim školských jedální a riaditeľkám materských škôl.

4.2 Zneužívanie návykových látok / Alkohol, Tabak, Drogy / u detí a mládeže na Slovensku

Projekt sa nerealizoval.

4.3 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

V rámci plnenia úlohy č. 4.3. Programov a projektov „ Hygienická úroveň detských pieskovísk a areálov MŠ a v rámci občianskej vybavenosti “ pracovníčky odd. HDM vykonali obhliadky pieskovísk a ich okolia zamerané na kontrolu dodržiavania opatrení nariadených Hlavným hygienikom SR v súvislosti s výskytom COVID-19. V čase kontroly nebolo zistené v žiadnom prípade porušenie opatrení. Pieskoviská patriace k občianskej vybavenosti mali vypracované a na viditeľnom mieste umiestnené prevádzkové poriadky a pokyny pre rodičov detí na zamedzenie šírenia pandémie COVID-19.

4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Z dôvodu pandémie COVID-19 sa v roku 2020 sa projekt nerealizoval a bude sa realizovať v roku 2021.

4.5 Úrazy u detí v SR

Pracovníčky RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch formou spolupráce s NCZI a regionálnou nemocnicou Svet zdravia v Topoľčanoch získali informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí - celkovo nám bolo odovzdaných 9 vyplnených dotazníkov. Pracovníčky RÚVZ v Topoľčanoch zabezpečili tlač dotazníkov zaslaných od gestora projektu a vrchná sestra z oddelenia traumatológie odovzdala rodičom prijatých detí na ošetrovanie s úrazom anonymizované dotazníky v mesiacoch február, júl a október 2020. Zo získaných dotazníkov od rodičov detí, ktoré boli hospitalizované vyplynulo, že najčastejšia lokalizácia úrazu bola hlava a končatiny. Mechanizmus úrazu bol najčastejší pád a úder pri mimoškolských športových aktivitách. Zo všetkých úrazov u hospitalizovaných detí v žiadnom prípade nezostali závažnejšie zdravotné následky. Údaje získané z dotazníkov o úrazoch za dané mesiace boli spracované do excelovskej tabuľky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľom je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike

imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradní očkovania“; príprava registra očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2020 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 2 septikémie spôsobené *Streptococcus pneumoniae* u neočkovaných mužov a 1 Pneumokokový zápal mozgových plien - pneumokoková meningitída spôsobený *Streptococcus pneumoniae* u 1 ročného chlapca očkovaného 3 dávkami vakcínou Synflorix.

Okrem toho sme mali hlásené aj 1 ochorenie na tuberkulózu 79 ročnej ženy – záznam o očkovaní chýbal.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (15) v okrese k 31.8.2020. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2020 v okrese vykonané nebolo.

K 31.12.2020 bolo nariadené očkovanie proti VHB 1 zdravotníckemu pracovníkovi, ktorý sa poranil pri výkone svojho povolania a u ktorých uplynulo viac ako 5 rokov od posledného očkovania.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. **Cieľom** je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s laboratóriami a ďalšími subjektmi na regionálnej a národnej úrovni NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra, Medirex a.s., ALPHA MEDICAL, SYNLAB Slovakia s.r.o Bratislava, Laboratória Piešťany s r.o., CYTOPATHOS spol. s r. o., ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

K 31.12.2020 sme zaznamenali epidémie na COVID-19 v 5 ZSS, 1 v spoločnosti HYZA Topoľčany, 1 v hokejovom klube Topoľčany a 2 rodinné epidémie. Okrem toho sme zaznamenali aj 8 rodinných výskytov hnačkových ochorení.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 3173 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 16x a 3577 formou zápisníc v súvislosti s výskytom ochorení COVID-19.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh registra očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., nemocničnej epidemiologickej, primárovi OAIM, primárovi interného oddelenia, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologickeho informačného systému EPIS. Cez portál EPIS hlásia výsledky laboratórných vyšetrení neštátne laboratória a odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra.

K 31.12.2020 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 4358 potvrdených prenosných ochorení a 13904 akútnych respiračných ochorení, z toho 558 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 112 komplikácií, čo je 0,81% z celkovo hlásených ARO a CHPO. Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillanceno-zokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., s počtom lôžok 301, z ktorého v roku 2020 bolo hlásených 51 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých hospitalizovaných pacientov vyšetruje neštátne laboratórium ALPHA MEDICAL. Najviac infekcií bolo z interného a chirurgického oddelenia. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac infekcií urologického traktu a infekcií po výkone. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu E.coli, Klebsiella, Enterococcus a Clostridium difficile.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 208 neštátnych zdravotníckych zariadení, z toho 183 dozoruje oddelenie epidemiológie.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný v tomto roku zameraný v prvom rade v súvislosti s ochoreniami COVID – 19.

K 31.12.2020 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 49 pracoviskách, skontrolovaných bolo 88 prístrojov, čo bolo 162 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2020 sme do SRV SR hlásili 42 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 41 v súvislosti s ochorením COVID-19 a 1 ochorenie na pneumokokový zápal mozgových plien u 1 ročného chlapca očkovaného 3 dávkami vakcínou Synflorix. Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrowaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2020 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 26.02.2020, 22.04.2020, 27.05.2020, 08.07.2020, 09.09.2020, 21.10.2020 a 02.12.2020. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – všetky boli s negatívnym výsledkom.

V roku 2020 sme nemali hlásené žiadne ochorenie ani podozrenie z ochorenia na akútnu chabú parézu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Základným cieľom NPP HIV/AIDS v SR je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

Vyhodnotenie: V roku 2020 vzhľadom k epidemiologickej situácii neboli pracovníkmi RÚVZ Topoľčany prednesené prednášky s problematikou AIDS.

V roku 2020 bolo spolu vyšetrených 1990 osôb s negatívnym výsledkom - darcovia krvi a gravidné ženy; certifikát v tomto období nebol vydaný. Počet ostatných vyšetrených osôb - pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné, nemáme k dispozícii, nakoľko vyšetrenie vykonávajú súkromné laboratória v rámci celej republiky.

V roku 2020 sme nevykazovali žiaden nový prípad ochorenia ani nosičstva.

K 31.12.2020 v okrese evidujeme 11 prípadov bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009 - 1, 2010 - 1, 2014 - 1, 2015 - 3, 2018 – 2, 2019 – 3.

Pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, dermatovenerológovia, resp. urológovia. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2020 nebol hlásený.

V tomto roku sme mali spolu hlásených 19 pohlavných ochorení, z toho 1 ochorenia na syfilis, 5 na kvapavku, 12 chlamýdiových infekcií močovopohlavnej sústavy a 1 trichomonázu. Počet tehotných žien v okrese Topoľčany v 2020 bol 750, počet pôrodov bol 680 a 70 UPT. Všetky tehotné ženy boli testované na infekcie HIV s negatívnym výsledkom.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2020 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 2 septikémie spôsobené *Streptococcus pneumoniae* u neočkovaných mužov a 1 Pneumokokový zápal mozgových plien - pneumokoková meningitída spôsobený *Streptococcus pneumoniae* u 1 ročného chlapca očkovaného 3 dávkami vakcínou Synflorix.

Okrem toho sme mali hlásené aj 1 ochorenie na tuberkulózu 79 ročnej ženy – záznam o očkovaní chýbal.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít a vplyv sociálnych sietí, resp. internetu. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi.

K 31.12.2020 sme zaevidovali 17 odmietnutí základného očkovania.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

V Topoľčanoch v lekární Benu sme 4.3.2020 realizovali edukačnú aktivitu pre verejnosť zameranú na problematiku rizík nadváhy a obezity. V tento deň sme sa venovali 20 klientom, z toho 7-im klientom sme merali základné parametre a 13-ich sme merali na váhe OMRON, kde sme im poskytli analýzu ich tela (hmotnosť, BMI, percento svalovej hmoty, percento tukovej hmoty, viscerálny tuk a bazálny metabolizmus) s následným vyhodnotením a stanovením rizika.

Každému klientovi sme poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo, poskytli ZV materiál a informovali o existencii Poradne na znižovania nadváhy a obezity, ktorá funguje na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch. Túto aktivitu sme realizovali v spolupráci s pracovníčkou hygieny výživy.

Prednášková činnosť:

Zdravá výživa.....ZŠ Tríbečská TO.....1 prednáška.....24 žiakov 8. ročník

Výživa hravo-zdravo.....ZŠ Tríbečská TO.....2 prednášky.....36 žiakov 4. ročník

2. Fyzická inaktivita

Aktivity k 10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

Panel v priestoroch RÚVZ Topoľčany na tému: 10. máj – Svetový deň pohybom ku zdraviu.

3. Tabak, alkohol, drogy

Aktivity pri príležitosti 31. máj – Svetový deň bez tabaku a 26. jún Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1.Kardiovaskulárne ochorenia

Svetový deň srdca - názorná propagácia vo vestibule RÚVZ

2.Diabetes mellitus

Aktivity pri príležitosti 14. november – Svetový deň diabetu

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 M-POHL (HLS 19). Hlavným cieľom projektu bola štandardizácia - medzinárodne porovnateľného európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti obyvateľstva. Projekt sme realizovali v mesiacoch jún – júl 2020, realizovaný bol dotazníkovou formou, za región Topoľčany sa do projektu zapojilo 64 respondentov.

„*Školský program*“ – realizácia 3 prednášok pre 60 žiakov ZŠ Tríbečská.

9.2 Národný akčný program v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Aktivity k 7. apríla – Svetový deň zdravia

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

Poradňa pre znižovanie nadváhy – v roku 2020 navštívilo poradňu 7 klientov. Pri každom stretnutí sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzovali sme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch. Poradenstvo sme realizovali v zmenenom režime kvôli pandémie.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Aktivity k 9. september „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

V mesiaci november 2020 sme realizovali prierezovú štúdiu zameranú na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu č. 5 aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020. Štúdia bola smerovaná pre respondentov vo veku 15-29 rokov, dotazníky od 63 respondentov sme získavali fyzicky a čiastočne aj on-line formou.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Aktivity pri príležitosti September – mesiac Alzheimerovej choroby

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

K „Svetovému dňu Alzheimerovej choroby“ sme pre cieľovú skupinu seniorov v roku 2020 distribuovali pracovné listy celkovo do 7 zariadení sociálnych služieb v okrese. Spätnú väzbu sme dostali od dvoch ZSS, kde aktivity so seniormi realizovali sociálni pracovníci spolu so 77 seniormi. Pracovné listy boli zamerané na tréning pamäti. Zároveň sme do týchto zariadení distribuovali zdravotno-výchovný materiál „Seniori a Covid 19“.

9.6 Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013-2020

V roku 2020 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo **50** klientov za štandardných podmienok a ich výsledky boli zaznamenané do programu Test zdravé srdce. Základné – prvé vyšetrenie absolvovalo **13** klientov z toho boli 4 muži a 9 žien. Kontrolných vyšetrení bolo **37**, z toho bolo 12 mužov a 25 žien. Najviac prvovyšetrených klientov bolo v roku 2020 vo vekovej skupine 65 a viac rokov a v tejto vekovej skupine sa vyšetřili 4 osoby, čo predstavuje 30,8% v danej vekovej skupine. Na opakované vyšetrenie prichádzali klienti najčastejšie vo vekovej skupine 55 - 64 rokov. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetrenie v Poradni zdravia.

9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Aktivity k 3. novembrový týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám. Názorná propagácia vo vestibule úradu.

9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Realizácia **projektu NAPPPA** v Topoľčianskom okrese u stredoškolskej mládeže štvrtých ročníkov pokračovala na uvedených školách v mesiacoch september a október:

SOŠ drevárska TO.....12 študentov

Gymnázium TO.....19 študentov

Z dôvodu pandémie a uzavretia škôl sa nám projekt nepodarilo dokončiť.

RÚVZ Trnava

OBSAH

- 1. Odbor hygieny životného prostredia**
- 2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**
- 3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**
- 4. Oddelenie hygieny detí a mládeže**
- 5. Odbor ochrany zdravia pred žiarením**
- 6. Odbor epidemiológie**
- 7. Odbor objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF)**
- 8. Lekárska mikrobiológia**
- 9. Oddelenie podpory zdravia a výchovy ku zdraviu**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. Pristúpením k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave (13 - 15. 6. 2017), sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanoví svoje národné ciele a priority a určí nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.), ktorý reflektuje definované priority Ostravskej deklarácie a následné opatrenia na podporu environmentálneho zdravia. Predkladaný akčný plán bol v januári 2019 schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 3. Ide o prierezový medzirezortný materiál, ktorý vznikol na základe medzirezortnej spolupráce relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste. Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2020 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 28 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri vykonávaní aktivít smerujúcich k napĺňaniu cieľov tejto úlohy spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitringu na Slovensku, vrátane NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitringu.

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Anotácia

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné vypracovať pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného aj riziká vplyvu materiálov z domových rozvodov. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olovo z 10 µg/l na 5 µg/l. Navrhovaný projekt pomôže poukázať na túto oblasť v ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov po určitej dobe stagnácie pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody meď, olovo a nikel bolo zistené, že namerané hodnoty olova viacsobne prekročovali prípustné limity, stanovené vo vyhláske Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich kvalitu bolo možné preukázať z projektovej dokumentácie k výstavbe). Prekročenie prípustných limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii. Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do

ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený. Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) bude potrebné vyžadovať v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých sú ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. V dokumentácii sa bude zisťovať, či obsahuje údaje o posúdení migrácie olova do skúšobnej vody. Zozbierané údaje budú slúžiť na posúdenie situácie na trhu v oblasti materiálov určených na styk s pitnou vodou v Slovenskej republike a na prehodnotenie aktuálne platných legislatívnych požiadaviek pri ich uvádzaní na trh.

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídy tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, vyskytujúcich sa v životnom prostredí, ktoré sú určené najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín. Okrem poľnohospodárstva sa pesticídne látky používajú vo významnej miere v lesníctve, potravinárskych podnikoch, ale aj v zdravotníctve a veterinárstve. Správanie pesticídov po aplikácii v životnom prostredí závisí od ich fyzikálno-chemického zloženia a od charakteru prostredia – môže dochádzať k transportu, akumulácii, vzniku metabolitov (reakčných a degradačných produktov) alebo k úplnému rozkladu látok. Čo sa týka zdravotných rizík zo samotných pesticídnych látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické. Nepriaznivé účinky látok aj niektorých metabolitov na zdravie sú veľmi rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Tzv. relevantné metabolity môžu mať prirodzené vlastnosti porovnateľné alebo ešte rizikovejšie s vlastnosťami materskej látky, pokiaľ ide o účinok na biologický cieľ alebo vykazujú toxikologické vlastnosti, ktoré sú považované za neprijateľné (akútna a chronická toxicita, genotoxicita, karcinogenita....).

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASŤÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS). Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2018 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť

v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr. Rozšírená sieť monitorovacích staníc založená na tradičných metódach sledovania koncentrácie peľových častíc môže zároveň v budúcnosti slúžiť ako referenčná v prípade testovania a zavádzania monitorovania založeného na automatizovanom vyhodnocovaní peľov v ovzduší do praxe.

Na rok 2020 nie je určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP a zmenách na existujúcich pracoviskách, o počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a v rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a ostatné faktory ovplyvňujúce prácu a pracovné prostredie.

Upozorňujeme zamestnávateľov na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce zaradené do 4. ktg. rizika. V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok a ich intervaly u zamestnancov, ktorých činnosti sú zaradené do 3. a 4. ktg. rizika.. Pri výkone ŠZD nám zamestnávatelia predkladali výsledky meraní škodlivých faktorov v pracovnom prostredí.

Zamestnávatelia opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách v roku 2020 plnili, sankcie v tejto oblasti neboli uložené.

V roku 2020 sme celkovo vykonali 37 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 31 rozhodnutí, z toho 7 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 2 rozhodnutí na zrušenie rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 22.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania z dôvodu dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže u pracovníkov sme upozorňovali zamestnávateľov na potrebu posúdenia rizika fyzickej pracovnej záťaže, resp. na vykonanie meraní fyzickej pracovnej záťaže a podľa ich výsledkov prehodnotiť súčasné zaradenie pracovníkov do kategórií rizika.

V roku 2020 bolo prešetrovaných 11 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. Priznané boli 4 choroby z povolania, nepriznané 3 a 4 prípady sú v štádiu dokončenia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2020 sme vykonali celkovo 124 ŠZD zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. ŠZD boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 48, v predajniach - 26, v lekárňach - 6, na čerpacích staniciach PH - 11, v autoservisoch a autoumyvárňach - 19, v laboratóriách - 2, v poľnohospodárskych organizáciách - 8, v skladoch farmaceutických liekov a liečiv - 4. Pri ŠZD sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a zmesí, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, oboznamovanie zamestnancov pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi, podmienky predaja a používanie OOPP.

Okrem toho sme v rámci kontroly dodržiavania opatrení k obmedzeniam prevádzok pri ohrození verejného zdravia COVID -19 vykonali 173 kontrol, pri ktorých sme sa zamerali aj na kontrolu skladovania a vypracovania prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi: 47 v autoservisoch, 68 v predajniach záhradkárskych potrieb a kvetinárstvach, 53 v predajniach stavebnín a 5 v predajniach farby – laky.

Rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami boli vydané v 3 organizáciách a 1 rozhodnutie pre fyzickú osobu – podnikateľa a to: 2 rozhodnutia v priemyselných organizáciách na používanie dvojchrómanu draselného, Nesslerovho činidla v laboratóriách, 1 rozhodnutie na požívanie Proseal U-20/F v zinkovni, 1 rozhodnutie na manipuláciu s prípravkami QUICKPHOS TABLETS 56 GE, QUICKPHOS PELLETS 56 G, vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli v roku 2020 vydané po preskúšaní 22 žiadateľom, bez skúšok 36 žiadateľom.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z.

o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku posúdené a schválené orgánom verejného zdravotníctva. V roku 2020 bolo vydaných 75 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 71 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov: na výmenu AZC potrubí v bytových domoch 11, na odstraňovanie AZC strešnej krytiny z objektov a domov 49, na odstraňovanie vnútorných a vonkajších obkladov 4, zo skládok pri hospodárskych častiach rodinných domov 7.

Bol1 vydané 4 rozhodnutia na požívanie karcinogénov v priemyselných organizáciách - 2 na používanie dvojchrómanu draselného, chrómanu draselného, fenolftaleínu, kyseliny boritej v laboratóriách, 1 na používanie benzínov v kosačkách a krovínorezoch, 1 na používanie Proseal U-20/F a Proseal X2-111 v zinkovni.

V rámci ŠZD bolo v roku 2020 vykonaných 12 kontrol pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2020 sme v rámci ŠZD usmerňovali zamestnávateľov k zlepšeniu pracovného prostredia, pomáhali sme najmä malým podnikom a fyzickým osobám - podnikateľom pri plnení povinností a opatrení vzhľadom na konkrétne podmienky pracovného prostredia a prevádzok, informovali sme ich o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce, pracovného prostredia a životného štýlu zamestnancov. Poskytovali sme individuálne poradenstvo. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, kde spolupracujeme s orgánmi inšpekcie práce. V rámci Európskeho týždňa BOZP uverejňujeme na web sídle RÚVZ Trnava propagačné materiály.

V spolupráci s Inšpektorátom práce v Trnave sme začali dve spoločné kontroly v organizáciách, ktoré mali vyhlásené rizikové práce - stolárstvo, zámočníctvo. Jedna kontrola však nebola dokončená z dôvodu zatvorenia prevádzky pre pandémiu Covid 19. Kontroly boli zamerané na kontrolu plnenia povinností pri ochrane zdravia zamestnancov vyplývajúcich zo zákona č. 355/2004 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov. Spoločné postupy a aktuálne problémy sme konzultovali na on line stretnutiach RÚVZ Trnava a IP Trnava.

Okrem spoločných kontrol spolupracujeme s inšpektormi práce pri ŠZD v rámci kolaudačných konaní, pri zmene účelu užívania stavieb, pri šetrení podnetov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Anotácia

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercooleroch pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Do úlohy sme neboli zapojení.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

V rámci úlohy o sledovaní pridanej kuchynskej soli do pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané a laboratórne vyšetrené vzorky pokrmov a pekárenských výrobkov v štyroch zariadeniach spoločného stravovania (v domove seniorov, zamestnanecká strava v nemocnici a v 2 reštauráciách). Celkovo bolo odobraných a vyšetrených 16 vzoriek a to: 14 vzoriek pokrmov (4 druhy polievok, 4 hlavných pokrmov, 2 prílohy a 4 šaláty) a 2 vzorky pekárenských výrobkov (2 vzorky chleba). Všetky svojím obsahom NaCl vyhovovali požiadavkám nového výnosu MZ SR, v ktorom bola upravená - znížená najvyššia hodnota pridanej soli v jednotlivých potravinách. Vyhodnotenie bolo zaslané na RÚVZ Trenčín.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou sensorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Do úlohy sme neboli zapojení.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostnej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa zrealizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

a) Podpora zdravého štartu do života

Výchovné aktivity zamerané na poradenskú činnosť a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity pre matky s deťmi na materskej dovolenke v materských centrách a rodinných centrách realizuje odd. podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Počas roka 2020 bolo celkovo vykonaných 53 kontrol v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu celkovej prevádzkovej a osobnej hygieny zamestnancov, dodržiavania zásad správnej výrobných praxe, skladovanie surovín, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, kontrolu dodacích listov.

V školských bufetoch bolo vykonaných 5 kontrol, ktoré boli zamerané aj na kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru. Sortiment s obsahom kofeínu (káva, kofola) sa nachádzal v školských bufetoch, ktoré sú zriadené pri stredných školách a ktoré navštevujú aj študenti nad 18 rokov a zamestnanci školiacich stredísk zriadených v priestoroch školy. V takýchto prípadoch mal však prevádzkovateľ napísaný oznam, že sortiment obsahujúci kofeín sa nepredáva osobám mladším ako 18 rokov. Alkoholické nápoje, nápoje s obsahom chinínu a tabakové výrobky sa nenachádzali v žiadnom z kontrolovaných bufetov.

Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou najmä v letných mesiacoch a počas zimných mesiacov sa podávajú prevažne čaje.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V priebehu roka 2020 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.

d) Podpora pohybových aktivít

V priestoroch, ktoré sa využívajú na výučbu telesnej výchovy bolo počas roka vykonaných 14 kontrol. Väčšina škôl má svoje vlastné telocvične, ktoré sa v poobedňajších hodinách a vo večerných hodinách prenajímajú a využívajú ich verejnosť. V školskom roku 2020/2021 sa telocvične zatiaľ nevyužívali vôbec.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

V priebehu roka 2020 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Anotácia

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratorne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

*Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa v mesiaci október zrealizovala kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratorne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia. Spolu bolo odobratých 9 vzoriek piesku z verejných pieskovísk (6 vzoriek piesku z verejných pieskovísk v meste Trnava a 3 vzorky piesku z verejných pieskovísk v meste Piešťany). Laboratórnym rozborom vykonaným Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave bolo zistené, že všetky vyšetované vzorky piesku **vyhovujú** v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.*

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Anotácia

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre naplnenie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ

SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovné hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

V priebehu roka 2020 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.

4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

Anotácia

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

V rámci spolupráce s Fakultnou nemocnicou v Trnave sme zrealizovali projekt úrazy u detí v SR. Projekt bol realizovaný formou anonymných dotazníkov, ktorý vyplňali rodičia detí. Dotazníky sa mali vyplňať v mesiacoch február, júl a október. Fakultná nemocnica v Trnave nám poskytla údaje takmer za celý rok 2020. Vyplnených bolo 96 dotazníkov. Získané údaje boli nahadzované do vopred pripravených mustier a zaslané do NCZI na ďalšie spracovanie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2020, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2020 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.

RÚVZ Trnava sa podieľa na aktivitách realizovaných v rámci projektu Chránime pacientov- očkujeme sa proti chrípke vo FN Trnava, pripravený bol na manuál na očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti chrípke v nemocničných zariadeniach.

V roku 2020 bolo hlásených 53 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (53 x pertussis).

Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2020 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala od 95,96 % (preočkovanie dTaP v 6.roku života – ročník narodenia 2013) do 98,17 (preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke v 11.roku života – ročník narodenia 2007).*

*90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **2 obvodoch**.*

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **95,41 %** (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne - ročník narodenia 2013) do **98,38 %** (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne - ročník narodenia 2006).*

***Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na **5 obvodoch**.*

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **95,91 %**(preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne – ročník 2013) do **99,29 %**(preočkovanie proti MMR – roč. nar. 2008).*

*90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **2 obvodoch**.*

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2020 prostredníctvom systému EPIS 13 027 prípadov prenosných ochorení nahlásených z mobilných odberových miest, z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2020 vyšetrených 13 027 ohnísk (rok 2019 -663 ohnísk) prenosných ochorení. V okrese Trnava bolo evidovaných 75 epidemických výskytov, z toho 65x išlo o ochorenie COVID-19, v okrese Piešťany bolo evidovaných 19 epidemických výskytov, z toho 12 x diagnóza COVID-19, v okrese

Hlohovec bolo zaznamenaných 8 epidemických výskytov v súvislosti s ochorením COVID-19. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 63 rozhodnutí (v roku 2019 - 118 rozhodnutí) - z toho 63 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, v súvislosti s ochorením COVID -19 boli vydávané osobám pozitívnym na COVID-19 a ich kontaktom zápisnice s nariadenými karanténnymi opatreniami (8025).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický

zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva cca 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2020 zaevidovaných celkom 13 027 prípadov prenosných ochorení, z toho 11 509 x diagnóza COVID-19, 102 epidémií (z toho 85 x COVID-19) a 52 týždenných krajských hlásení do SRV. Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady závažných respiračných ochorení tzv. SARI. V roku 2020 boli hlásené 3 prípady SARI.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak neme vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných ochorení, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 nebolo možné realizovať projekty zamerané na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz ako HELICS a prednáškové aktivity zamerané na hygienu rúk zdravotníckeho personálu v rámci Kampane za čisté ruky. V spolupráci s nemocničnou hygienou boli pripravené postupy v hygienicko-epidemiologickom režime na predchádzanie ochoreniu COVID -19 v nemocničných a ambulantných zariadeniach.

V roku 2020 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 732 prípadov NN (v roku 2019 - 717 prípadov NN).

V rámci ŠZD bolo v roku 2020 na oddelení NN vykonaných 98 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 280 vzoriek z prostredia a 11 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.

Vydaných bolo 80 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 15 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo vykonaných 54 testovaní sterilizačnej techniky (22 - horúcovzduchových sterilizátorov, 32 parných sterilizátorov).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Svetová zdravotnícka organizácia dňa 30. 1. 2020 vyhlásila stav globálnej zdravotnej núdze vzhľadom na akútnu infekciu dýchacích ciest COVID 19, ktorú spôsobuje nový koronavírus (SARS-CoV-2) z čeľade Coronaviridae. Nový koronavírus patrí medzi betakoronavírusy, kam sa zaraďujú aj koronavírusy SARS-CoV a MERS-CoV, ale vykazuje od nich genetickú odlišnosť. Ochorenie sa prejavuje najmä kašľom, dýchavičnosťou, horúčkou, zápalom pľúc, v prípade komplikácií môže skončiť úmrtím.

Od 31.12.2019 do 6.5.2020 bolo celosvetovo hlásených vyše 3 miliónov prípadov ochorení COVID-19 a vyše 250 000 úmrtí. Pandémia COVID-19 predstavuje bezprecedentnú hrozbu pre krajiny EÚ vrátane Slovenska.

V tejto súvislosti dňa 6.2. 2020 bol zorganizovaný na základe záverov krízového štábu MZ SR praktický nácvik činnosti urgentného príjmu FN Trnava pri prijatí osoby s podozrením na ochorenie vyvolané koronavírusom.

Protiepidemické opatrenia vo FN Trnava boli koordinované a vykonávané v súlade s odborným usmernením Hlavného hygienika SR zameraného na nový koronavírus SARS-CoV-2.

Regionálny hygienik a vedúca odboru epidemiológie sa v pravidelných intervaloch zúčastňovali zasadnutí krízového štábu Trnavského kraja a okresu Trnava, kde bola riešená aktuálna epidemiologická situácia a z nej vyplývajúce prijatie adekvátnych protiepidemických opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19.

Opatrenia boli realizované v súčinnosti s riadiacimi zložkami samosprávy, VÚC, hasičským, policajným zborom.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vzorky odpadových vôd boli v roku 2020 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetrení vzhľadom na enterovírusy:

V máji bol 1x potvrdený non-polio enterovírus, v októbri 2x potvrdený non-polio enterovírus.

V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.

V r. 2020 v okrese Hlohovec bol zaevidovaný 1 prípad akútnej chabej obrny u 56 ročného muža.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Vykonáva odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospelaj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v roku 2020 nebolo vzdelávanie na SZŠ realizované.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania.

Z dôvodu pandémie COVID-19 v roku 2020 cestou RÚVZ Trnava v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizovaná vzdelávacia akcia - očkovanie hrou.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Anotácia

Prírodné vodné plochy a biokúpaliská sú miestami oddychu a regenerácie síl obyvateľstva. Kvalitu ich vôd významne ovplyvňuje vodná biocenóza citlivá na zásahy človeka. Zhoršenie kvality vody môže ohroziť ľudské zdravie. Z uvedeného dôvodu je potrebné vykonávať monitorovanie, determináciu druhového zloženia rias, cyanobaktérií a vodných kvetov a ich kvantifikáciu a mikrobiálne oživenie. Zvýšenú pozornosť si vyžaduje sledovanie výskytu inváznych druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. S cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva je vhodné stanovovať cyanotoxíny, akútnu ekotoxicitu biologické a mikrobiologické oživenie vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Ďalej sa bude sledovať monitorovanie osídlenia prírodných vodných plôch a biokúpaliská makrofyty a vodnými slimákmi, ktoré môžu byť zdrojom cercárií.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov vo vzorkách vôd z vybraných prírodných kúpalísk odobratých z regiónov RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, Galante a Senici. V priebehu roka 2020 bolo vyšetrených 26 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

Anotácia

Kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a v prostredí umelých kúpalísk môže ovplyvniť zdravie ľudí. V poslednom období sú stále častejšie evidované prípady ochorení, ktorých príčinou môžu byť legionely. Ich prítomnosť sa povinne nesleduje s výnimkou umelých kúpalísk (vyšetrenie vody na kúpanie v bazénoch, kde sa tvoria aerosóly). V zariadeniach, ktoré navštevujú imunodeficitní ľudia, ale aj široká verejnosť, je potrebné získať informácie o prítomnosti týchto potenciálne patogénnych baktérií a ich asociácie s amébami vo vodách. Ide najmä o zdravotnícke a rehabilitačné zariadenia, umelé kúpaliská a bazény, vrátane bazénov v ubytovacích zariadeniach. Okrem mikrobiologického a biologického rizika vo vodách môžu na zdravie ľudí vplývať aj chemické látky používané na dezinfekciu vody. Tieto látky môžu po prehltnutí vody spôsobovať tráviace problémy, a keďže sa môžu nachádzať aj v ovzduší týchto zariadení, extrémne dráždia oči, nos, hltan a priedušky. Za účelom monitoringu uvedených mikroorganizmov a chemických látok budú vykonané odbery vzoriek vôd, sterov a odbery vzoriek vnútorného ovzdušia. Získanie údajov v tejto oblasti je nevyhnutné pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2020 vyšetrených 247 vzoriek umelých kúpalísk z regiónov RÚVZ so sídlom v Senici, Trnave a Galante v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch

7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 vybudovaná funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2020 vyšetrených 259 vzoriek vonkajšieho ovzdušia na identifikáciu a kvantifikáciu peľových zŕn a spór plesní.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom. Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších nasledovných úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy, odbor epidemiológie a oddelenie hygieny detí a mládeže.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek pekárskych výrobkov a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka

2020 bolo analyzovaných 136 vzoriek odobratých v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Anotácia:

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek pieskov z pieskovísk odobratých v rámci regiónov RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji pracovníkmi HDM. V priebehu roka 2020 bolo vyšetrených 34 vzoriek.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy bude prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemu vypracovaných akčných plánov: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorôb, Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach Trnavského kraja. Za obdobie roka 2020 bolo vyšetrených 417 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek odobratých v rámci riešenia lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2020 bolo vyšetrených 18 vzoriek.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- *Zdravé mestá*
- *Školy podporujúce zdravie*
- *Zdravé pracoviská*

a v nasledovných poradniach :

- *základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)*
- *poradenstvo o telesnej aktivite*
- *poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.*

Školy podporujúce zdravie:

Zapojili sme sa do realizácie projektu“ Viem, čo zjem“, ktorého cieľom je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci projektu bolo v roku 2020 vykonaných 39 prednášok a vyplnených 231 dotazníkov k projektu. ktoré boli zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

Zdravé pracoviská :

„Deň zdravia“ Bekaert Hlohovec

V rámci akcie „Deň zdravia“ v priestoroch firmy Bekaert Hlohovec, sme 24 zamestnancom vyšetrili cholesterol a cukor z kapilárnej krvi , meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

V rámci prevencie onkologických ochorení bola vykonaná intervencia „Rakovina hrubého čreva a konečníka“ a „Rakovina prsníka“ a následne rozdane dotazníky v počte 40.

Ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov

Vedúca oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu je členkou pracovných skupín Seniori, Deti, mládež a rodina k projektu Komunitný plán sociálnych služieb mesta Trnava.

V súvislosti s realizáciou Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je členom koordinačnej skupiny k problematike násilia na deťoch na ÚPSVaR v Trnave.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení podpory zdravia a výchovy k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity odboru verejné zdravotníctvo. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác.

V rámci ochrany a podpory zdravia a vyhlásených svetových dní WHO sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o ochorení Covid 19 o dodržiavaní hygieny pri tomto ochorení, o správnom životnom štýle, prevencii drogových závislostí, škodlivosti fajčenia, diabetes mellitus a pohybová aktivita, onkologické ochorenia, očkovaní a pády seniorov, infekciách, HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, postery a rozdali vhodný zdravotno – výchovný materiál.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu od marca roku 2020 úzko spolupracovalo s odborom epidemiológie a participovalo na úlohách spojených so závažnou epidemiologickou situáciou spojenou so šírením vírusu COVID- 19 .

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2020 vykonávané formou zberu údajov v TZS a formou dotazníka zdravotného uvedomenia obyvateľstva v SR M – POHL v počte 80 ks, ktoré boli zaslané ÚVZSR na ďalšie spracovanie .

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť*

(výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa zapojilo do Slovenského dňa obezity, ktorý bol realizovaný ako súčasť aktivít celoeurópskej kampane Európsky deň obezity. Akcia prebiehala v priestoroch lekárne Benu v nákupnom centre City Aréna Trnava. Bola zameraná na poradenstvo v oblasti výživy a obezity – analýzy ľudského tela pomocou prístroja OMRON BF 511 (zisťovanie BMI, obsahu viscerálneho tuku, kostrového svalstva, telesného tuku, ako aj bazálneho metabolizmu) s následným poradenstvom. Akcie sa zúčastnilo 11 klientov.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“, ktorá niekoľkokrát v roku 2020 riešila aktivity a plnenie akčného plánu pre pohybovú aktivitu, obezitu a NAPPPA.

Testovanie študentov v rámci NAPPPA nebolo v roku 2020 realizované vzhľadom na závažnú epidemiologickú situáciu.

Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu „Viem, čo zjem“ na ZŠ v Trnave. Projekt je súčasťou globálneho projektu „Nestlé pre zdravie detí“, ktorý sa od roku 2009 postupne realizuje v 84 krajinách sveta a doposiaľ ním prešlo 80 miliónov detí. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich pohybovú aktivitu. V roku 2020 sme sa zapojili do tohto projektu, v rámci ktorých sme vykonali 39 interaktívnych prednášok s besedou na základných školách.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity sme poskytli 15 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nastavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradňu navštívilo 12 klientov. Súčasťou poradne optimalizácie pohybovej aktivity sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2020 navštívili za takýmto účelom poradňu klienti 28 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 28 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Anotácia

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

V roku 2020 sa tento projekt nerealizoval.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Anotácia

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 pre oblasť D.2.3. Zdravia, ktorý bol schválený uznesením vlády č.87/2017 zo dňa 22. februára 2017.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. V tom je pre oblasť zdravia zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu.

V roku 2020 sa tento projekt realizoval iba formou spolupráce s Mestom Trnava na vyhodnotení a príprave plánu aktivít a Komunitného plánu sociálnych služieb na ďalšie roky.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí , ktorá sa zaoberá aj plnením Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán sme v roku 2020 napĺňali vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni. V roku 2020 sme uskutočnili seminár :„Prierezová štúdia o vplyve zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti“ pre zamestnancov. Zapojili sme sa do realizácii úlohy č.5 aktualizácie NPPPA zameranú na postoje dospelých k alkoholu a regulácie alkoholu. Reprezentatívnu vzorku tvorilo 140 dotazníkov zaslaných na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny Seniori, v rámci „Komunitného plánu sociálnych služieb“ Mestského úradu Trnava za oblasť seniori a členom pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“ ÚVZ SR, ktorých stretnutí sa pravidelne zúčastňuje.

Na našej stránke sme seniorov informovali o ochorení Covid 19 o dodržiavaní hygieny pri tomto ochorení, o očkovaní a rizikách spojených s pádmi u seniorov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunít v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunít v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno – výchovnú intervenciu individuálnou, skupinovú a hromadnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, nadmerné užívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú

aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov. V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia, poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a linka pomoci HIV/AIDS.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre.

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávaní rizík odporúčame návštevu lekára.

Počet vyšetrených klientov v poradni zdravia v rámci TZS v roku 2020 bol 66.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 15 klientom.

V nadstavbových poradniach bolo roku 2020 vyšetrených 76 klientov.

Počet klientov v PCPPZ bol značne ovplyvnený závažnou epidemiologickou situáciou.

V rámci Globálneho akčného plánu pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013-2020 sa venujeme vyhláseným svetovým dňom, ako je Svetový deň zdravia, Svetový deň diabetu, Svetový deň výživy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň srdca, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň osteoporózy o ktorých informujeme verejnosť na www. stránkach, poskytujeme zdravotno - výchovný materiál a poradenstvo k aktuálnej problematike. V priestoroch vestibulu RÚVZ so sídlom v Trnave sme umiestnili panely, k daným tematikám.

Svetový deň diabetu sme propagovali oznamom na www stránke a odborným panelom umiestneným vo vstupných priestoroch RÚVZ.

Pre zamestnancov bol uskutočnený odborný seminár : „ Prevencia onkologických ochorení“. V rámci Svetového dňa vody sme uskutočnili pre žiakov ZŠ vo Vrbovom 2 prednášky na aktuálnu tému „Voda“ .

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Anotácia

Akčný plán má 5 hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie .

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Vedúca oddelenia je členom Riadiaceho výboru Zdravé mesto a protidrogovej prevencie, komisie Okresného úradu pre prevenciu patologických javov a kriminality a členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí a podpory duševného zdravia ÚVZ SR.

V roku 2020 navštívilo poradňu prevencie drogových závislostí 8 klientov a poradňu pre odvykanie od fajčenia 2 klienti. Na tému prevencia fajčenia a negatívne účinky fajčenia bolo vykonaných 6 aktivít.

Svetový deň bez tabaku a Medzinárodný deň bez fajčenia sme spropagovali na www stránke RÚVZ.

V termíne 27.11.2020 – 11.12.2020 sme zabezpečovali mobilnú linku odvykania od fajčenia, bolo zaznamenaných 19 hovorov.

Vedúca OPZaVZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OVZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené

strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ ÚVZ SR a zúčastňuje sa priebežne zasadnutí pracovnej skupiny.

Pre zamestnancov sme uskutočnili seminár na tému: „Osteoporóza – tichý zlodej kostí“ a „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity študentov stredných škôl v SR v šk . rokoch 2017 – 2019“

Plánované testovanie telesnej zdatnosti študentov v rámci NAPPPA nebolo v roku 2020 realizované vzhľadom na závažnú epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje.

Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

V rámci prevencie HIV/AIDS je v poradenskom centre zriadená nadstavbová Poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. V roku 2020 bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky 39 klientom (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 32 klientom). Osobne navštívilo poradňu 7 klientov.

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštívili resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od

25 - 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ.

Prednášky v roku 2020 neboli vykonávané vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu.

Zdravotnovýchovné pôsobenie sme zamerali na dostupné možnosti – poskytovanie telefonického poradenstva a zdravotnovýchovného materiálu pre školy, organizácie, verejnosť a uverejnením na www.stránky.

1.december - Svetový deň AIDS

Spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS v tlači na teletexte, internete, posterami, panelom a distribúcie z.v. materiálu. Poradňa a telefonická linka HIV/AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia.

RÚVZ Velký Krtíš

OBLASŤ HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ V.Krtíš odd. HŽP

1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou.

Odpočet plnenia úlohy – úloha sa plnila v súlade s usmernením k tomuto projektu. Na kolaudačných konaniach bola požadovaná dokumentácia k výrobkom a boli vyplnené tabuľky. Tabuľka a iná dokumentácia k projektu bola zaslaná na pp.nrc@uvzsr.sk.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2020 boli k 31.12.2020 v okrese Veľký Krtíš evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 54 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 41 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk a vo 4. kategórii pre 13 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk. Pracovné činnosti v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, zaradené do 4. kategórie, boli určené na časovo vymedzené obdobie jedného roka.
2. IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 103 zamestnancov, z toho 14 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 33 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväračský pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 59 zamestnancov / 13 žien s expozíciou rizikovému faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). Rizikové práce sú vyhlásené aj pre 9 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3 a tiež pre 2 zamestnancov / 0 žien na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom hluk, kategória 3.

4. FORVIN s.r.o., Cesta slobody č. 1658, Vinica, 991 28 Vinica, IČO: 35 860 472: spoločnosť sa zaoberá výrobou a montážou plastových okien a dverí. Rizikové práce boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný pracovník vo výrobe“) v kategórii 3.
5. DOS SLOVAKIA s.r.o., Veľké Straciny č. 107, 990 01, IČO: 36 040 649: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 17 zamestnancov / 0 žien, s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „strojník, pomocník“) a pre 1 zamestnanca / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie (pracovná pozícia „piliar s jednomužnou motorovou pílou“).
6. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Bystrica, Partizánska cesta č. 69, 974 98 Banská Bystrica - Správa povodia Horného Ipľa, Filákovská cesta č. 45, 984 80 Lučenec, IČO: 36 022 047: podnik sa zaoberá správou povodia Horného Ipľa. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené v prevádzke spoločnosti Koláre č. 116, 991 09 Veľká Čalomija a úsek vodohospodárskej prevádzky VHP-VS Nenince, pre 17 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie, hluk (pracovná pozícia „vodohospodársky robotník“).
7. MOVINO, spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824: spoločnosť sa zaoberá výrobou a predajom vína. Rizikové práce boli vyhlásené pre 2 pracovníkov / 2 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „robotník vo fľašovni“) v kategórii 3.
8. JUKASEK s.r.o., B.Nemcovej č. 958/53, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 51 185 831: spoločnosť sa zaoberá poskytovaním služieb v poľnohospodárstve. Rizikové práce boli v kategórii 3 boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 4 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný zamestnanec“). Rizikové pracovné činnosti sú vykonávané na pracovisku fľašovne spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš.
9. ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340: spoločnosť sa zaoberá výrobou kompostov a organických hnojív. Rizikové práce v 3. kategórii boli vyhlásené pre 1 pracovníka / 1 žena s expozíciou rizikovým faktorom celkový pevný aerosol, amoniak (pracovná pozícia: „vedúca prevádzky“).

RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši obdržal dňa 2.09.2019 od spoločnosti ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340, informáciu o prerušení výrobných činností v prevádzke. Spoločnosť k 31.12.2020 nemala v pracovnom pomere v prevádzke Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, žiadneho pracovníka, ktorý by vykonával rizikové práce. Začiatkom roka 2021 spoločnosť ČOV a.s., Slovenská Ľupča požiadala o vydanie rozhodnutia o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác z dôvodu predaja prevádzky „Kompostáreň Čebovce“ inému podnikateľskému subjektu.

RÚVZ Veľký Krtíš tiež rozhodoval z dôvodu zmeny názvu pracovných pozícií o 3 návrhoch na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie (2x pre eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce – rizikový faktor hluk premenný, 1x pre Slovenský vodohospodársky podnik š.p. Banská Bystrica – pracovisko Vodná nádrž Nenince, VS Glabušovce, VS Želovce a VS Kosihovce – rizikový faktor premenný hluk, vibrácie prenášané na ruky a vibrácie prenášané na celé telo).

V roku 2020 vydal RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši 1 rozhodnutie o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác (rizikový faktor – hluk) pre spoločnosť AMARANTE s.r.o. Kiarov č. 170, 991 06 Želovce, IČO: 36 059 137. Prevádzka sa zaoberá výrobou drevených eurookien. Dôvodom vydania rozhodnutia bolo prehodnotenie zdravotných rizík v spoločnosti pracovnou zdravotnou službou ProCare a.s. Bratislava a to po vykonaní technických a organizačných opatrení zo strany zamestnávateľa. Výsledky následnej objektivizácie expozície hluku potvrdili, že práca zamestnancov v prehodnotených profesiách spĺňa podmienky pre zaradenie do kategórie 2 s faktorom – hluk premenný.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2020, bol **216 pracovníkov, z toho 24 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 203 pracovníkov, z toho 23 žien a vo 4. kategórii to bolo 13 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce). Oproti roku 2019 je to pokles pracovníkov a to práve z dôvodu vyradenia pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác (rizikový faktor – hluk) pre spoločnosť AMARANTE s.r.o. Kiarov.

Tabuľka č. 1

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		Spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	21	3	0	0	21	3
C	Priemyselná výroba	117	14	0	0	117	14
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	41	2	13	1	54	3
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	17	0	0	0	17	0
S	Ostatné činnosti	7	4	0	0	7	4

SPOLU:	203	23	13	1	216	24
---------------	------------	-----------	-----------	----------	------------	-----------

Tabuľka č. 2

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	Celkom	žien
Fyzická záťaž	9	1	0	0	9	1
Hluk	131	8	13	1	144	9
Chemické látky a zmesi	34	1	0	0	34	1
Vibrácie	51	0	0	0	51	0
Záťaž teplom a chladom	59	13	0	0	59	13

Tabuľka č. 3

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2020 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	Žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	3	3	0	0	3	3
02	Lesníctvo a ťažba dreva	18	0	0	0	18	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	7	0	0	0	7	0
28	Výroba strojov a zariadení i.n.	103	14	0	0	103	14
32	Iná výroba	7	0	0	0	7	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	41	2	13	1	54	3
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	17	0	0	0	17	

							0
96	Ostatné osobné služby	7	4	0	0	7	4
SPOLU:		203	23	13	1	216	24

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach.

Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, ktorých je však každým rokom menej, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. V roku 2020 vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš iba 1 kontrolu v poľnohospodárskej prevádzke a to v rámci uvedenia spoločnosti Družstvo Nova Príbelce – prevádzka Hospodársky dvor Stredné Plachtince, do prevádzky. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo boli v roku 2020 poskytnuté 2 konzultácie). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2020 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou. Výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach, teda aj v uvedenej ambulancii, vykonáva odd. HŽP.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri

práci v platnom znení, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2020 celkom 17 takýchto žiadostí. Jednalo sa o:

- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Malom Krtíši. Žiadosť podala spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Želovciach. Žiadosť podala spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Malom Krtíši. Žiadosť podala spoločnosť MQM obchodno-stavebná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu vo Vinici. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Hrušove. Žiadosť podala spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu vo Veľkej Vsi nad Ipľom. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu vo Vieske. Žiadosť podala spoločnosť Kovomat Slovakia s.r.o. Žilina.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy obecného úradu v obci Čelovce. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina
- demontáž azbesto-cementovej stupačiek v bytovom dome vo Veľkom Krtíši. Žiadosť podal Štefan Tóth Nenince.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu vo Veľkom Krtíši. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy poľovníckej chaty v obci Príbelce. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Kamenných Kosihách. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny z objektu v obci Veľký Lom. Žiadosť podala spoločnosť MQM obchodno-stavebná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Balogu nad Ipľom. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Obeckove. Žiadosť podala spoločnosť MQM obchodno-stavebná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu v Záhorciach. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy rodinného domu vo Veľkom Krtíši. Žiadosť podala spoločnosť MQM obchodno-stavebná spoločnosť s.r.o. Detva.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie AZC materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Štátny zdravotný dozor pri odstraňovaní azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest bol vykonaný v auguste 2020 pri demontáži azbesto-cementových odpadových rúr v bytovom dome na Poľnej ulici č. 11 vo Veľkom Krtíši, v rámci riešenia havarijnej situácie. Práce vykonal Štefan Tóth, Nenince. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2020 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 3 takéto konzultácie.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2020 boli k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonané 4 konzultácie, z toho 1 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonáva v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia

a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venujú poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). V roku 2020 však z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 nebola vykonaná žiadna výjazdová aktivita, zameraná na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení u zamestnávateľov (pracovníčky vykonávali pracovné činnosti spojené s trasovaním COVID pozitívnych pacientov + ostatné pomocné práce podľa pokynov oddelenia epidemiológie). Aj väčšina aktivít v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní bola realizovaná iba on-line, prostredníctvom www stránky úradu, e-mailovej komunikácie atď. Výnimku tvoril Svetový deň obezity, kedy bolo v priestoroch Lekárne BENU vo Veľkom Krtíši 13 záujemcom poskytnuté poradenstvo k danej téme a bol im zmeraný tlak krvi, pulz, percento telesného tuku, výška a váha.

V roku 2020 sme na odd. PPL RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vydali 1 stanovisko pre spoločnosť FYSAM Auto Decorative Slovakia s.r.o. Veľký Krtíš. Vo februári 2020 bol na pracoviskách spoločnosti vykonaný štátny zdravotný dozor, zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych ustanovení v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci. Následne boli rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši uvedené priestory spoločnosti do prevádzky. Spoločnosť má vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom pri práci a sú zabezpečené opatrenia na prevenciu a ochranu zdravia zamestnancov pri práci, vykonané v spolupráci s PZS s.r.o. Banská Bystrica. Na základe zistení zo štátneho zdravotného dozoru a posúdenia úrovne ochrany zdravia zamestnancov pri práci, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nemal námietky voči účasti spoločnosti FYSAM Auto Decorative Slovakia s.r.o., Osloboditeľov č. 1116/45, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 51 431 271 na programe „Bezpečný podnik“.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpčet plnenia úlohy:

Odd. PPL v rámci Európskeho týždňa pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci pripravilo v priestoroch RÚVZ Veľký Krtíš informačný panel na tému „Prevencia poškodení podporno-pohybovej sústavy, súvisiacich s prácou“ v rámci kampane „Zdravé pracoviská znižujú zát'az 2020 – 2022“.

V roku 2020 bol RÚVZ Veľký Krtíš zapojený aj do výkonu spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva v Banskobystrickom kraji. Spoločné previerky boli na návrh Inšpektorátu práce Banská Bystrica vykonané v spoločnosti SKL Cutting s.r.o., Výrobný areál Pôtor 346, 991 03 Pôtor, IČO: 43 891 934. Spoločnosť sa zaoberá kovoobrábaním, zväračskými prácami a povrchovou úpravou komponentov. Kontrola bola zo

strany RÚVZ Veľký Krtíš zameraná na plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené nasledovné nedostatky:

- v spolupráci s PZS nebol na RÚVZ Veľký Krtíš predložený návrh na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie,
- nebolo zabezpečené posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú rizikové práce, vo frekvencii najmenej raz za 1 rok,
- v spolupráci s PZS nebola k 31.12. vypracovaná informácia o výsledkoch posúdenia rizika a o opatreniach, vykonaných na jeho zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikovú prácu a do 15.januára nasledujúceho roka nebola predložená príslušnému orgánu verejného zdravotníctva,
- v spolupráci s PZS nebol vypracovaný prevádzkový poriadok spolu s posudkom o riziku (nebezpečné chemické faktory – zvaračské pevné aerosoly) a tento nebol predložený na schválenie príslušnému orgánu verejného zdravotníctva (ŠZD bol vykonaný pred 1.10.2020).

Zo strany RÚVZ so sídlom Veľký Krtíš bolo voči spoločnosti SKL Cuting s.r.o. Pôtor začaté správne konanie vo veci porušenia povinností právnickej osoby v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa zákona č. 355/2007 Z.z. v platnom znení. V správnom konaní bola spoločnosti uložená pokuta vo výške 500,00 Eur.

Oddelenie hygieny výživy

Odpočet plnenia programov a projektov za rok 2020

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.2. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Monitoring príjmu soli bol zameraný na zariadenia spoločného stravovania uzavretého a otvoreného typu, kde sme v I. etape pod koordináciou krajských odborníkov v HV a zaslanej metodiky na postup pri tejto hlavnej úlohe odobrali 1 vzorku obedového menu z uzavretého systému stravovania, 1 vzorku obedového menu z prevádzky verejného stravovania a 1 vzorku pekárskeho výrobku. Vzorky boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky rozborov sme následne spracovali podľa komodít v tabuľkovej forme a zaslali na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. O laboratórnych výsledkoch množstva pridanej jedlej soli vo vzorkách obedového menu sme informovali prevádzkovateľov ZSS, v prípade prekročenia povoleného množstva soli boli uložené opatrenia na zabezpečenie dodržiavania povoleného obsahu soli v hotových pokrmoch.

3.3. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal

Oddelenie hygieny detí a mládeže

Odpočet plnenia programov a projektov ÚVZ v SR k 31.12.2020

Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v Slovenskej republike v súvislosti s pandemiou COVID - 19 a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež nebolo možné realizovať niektoré úlohy, vyhlásené ÚVZ SR na rok 2020.

V kalendárnom roku 2020 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d).

Odpočet plnenie úlohy:

a) Podpora zdravého startu do života

V kalendárnom roku 2020 neboli organizované aktivity tohto typu z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V priebehu kalendárneho roka 2020 odbornou pracovníčkou oddelenia hygieny detí a mládeže boli v školských jedálňach a v jednom školskom bufete vykonané kontroly predávaného sortimentu a kontroly dodacích listov predávaného sortimentu potravín s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí zabezpečujú a vykonávajú pracovníčky Oddelenia podpory zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v 14 zariadeniach školského stravovania a v školskom bufete odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavala na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Štátny zdravotný dozor a Úradná kontrola potravín boli vykonané v stravovacích zariadeniach určených pre deti a mládež a na zotavovacom podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Počet kontrol ŠZD v roku 2020 bol 14. ÚKP bola vykonaná v 3 zariadeniach školského stravovania. Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2020 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovaných Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

Oddelením hygieny výživy boli realizovali školiace akcie v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci úloh vyplývajúcich z PaP ÚVZ SR v kalendárnom roku 2020 úlohy na podporu pohybových aktivít neboli realizované. V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných školách vykonávame aj monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Úloha č. 4.2. - Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl
2. etapa - júl až november

Odpočít plnenia úlohy:

Štátny zdravotný dozor na pieskoviskách, umiestnených v areáloch predškolských zariadení v okrese Veľký Krtíš v sledovanom období vykonávala odborná pracovníčka oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone ŠZD v týchto zariadeniach. Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c), v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle § 2 ods 1 a 2 vyhlášky MZ SR prevádzkovatelia pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy. Počet vykonaných kontrol v materských školách bol v počte 11. ŠZD na pieskoviskách detských ihrísk nebol vykonaný.

Odber vzoriek piesku na mikrobiologické a parazitárne znečistenie v roku 2020 nebol vykonaný.

Úloha č. 4.3. - Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MŠ SR č. 330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 - 2022.

Rok 2020 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj).

Odpočet plnenia úlohy:

Dňa 18. júna 2020 bol z Úradu verejného zdravotníctva SR zaslaný e-mail ohľadom realizácie tejto úlohy. V predmetnom liste bolo zaslané nasledovné usmernenie k realizácii tejto úlohy: "Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie v Slovenskej republike a prerušenia prevádzky zariadení pre deti a mládež nebolo možné vykonať zber a hodnotenie jedálnych lístkov v stanovených mesiacoch. Na základe uvedeného sa realizácia uvedenej úlohy presúva na jar, aby bolo zachované pôvodné obdobie realizácie úlohy a pri celkovom hodnotení úlohy neboli žiadne odchýlky od štandardného postupu".

Z uvedeného dôvodu úloha č. 4.3. sa nerealizovala.

Úloha č. 4.4. - Úrazy u detí v Slovenskej republike:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spoluprácu medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 a každé nasledujúce tri roky. Komunikácia RÚVZ s príslušnými pracovníkmi, príbežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

Odpočet plnenia úlohy:

Vedúca oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nadviazala kontakt s poverenou zodpovednou pracovníčkou Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, Veľký Krtíš pri koordinácii získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí v SR. Zodpovedná pracovníčka VŠNsP komunikuje a spolupracuje s príslušnými pracovníkmi oddelení. Dotazníky boli priebežne vyplňané rodičmi, ktorých deti utrpeli úrazy a boli hospitalizované vo VŠNsP vo Veľkom Krtíši..

Po vyplnení dotazníkov poverená pracovníčka VŠNsP odovzdala zodpovednej pracovníčke oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vyplnené dotazníky. Údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry v programe Excel. V kalendárnom roku 2020 bolo vyplnených 43 dotazníkov.

PLNENIE

PROGRAMOV A PROJEKTOV ODDELENIA EPIDEMIOLOGIE

ZA ROK 2020

6.1. Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš. Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín, typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti, ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla hodnotu 97,9%.

V spádovom území RÚVZ Veľký Krtíš boli zaznamenané 4 ochorenia na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie a to 1-krát pertussis u ženy u ktorej nebolo možné zistiť očkovanie pre stratu zdravotnej dokumentácie, 2 prípady akútnej vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb a jeden prípad pneumokokovej invazívnej nákazy u dospelej neočkovanej osoby.

Okrem toho sme evidovali 148 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 144 prípadov ochorení na varicelu, 2 prípady ochorenia na rotavírusovú infekciu, 1 prípad ochorenia na kliešťovú encefalitídu a 1 prípad ochorenia na laboratórne overenú chrípku. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých spomínaných ohniskách nákaz boli zabezpečené.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Zákonných zástupcov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a o možných následkoch týkajúcich sa zdravia dieťaťa, ako aj verejného zdravia v prípade nezačkovania dieťaťa.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V priebehu roku 2020 v spádovom území RÚVZ Veľký Krtíš bolo hlásených 2076 prípadov prenosných chorôb v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám, ako COVID-19.

Zabezpečenie hlásenia prenosných ochorení, ARO, chrípky a ChPO riešime opakovanými upozoreniami poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť. Mesačne sú všeobecní lekári pre deti, dorast a dospelých informovaní o epidemiologickej situácii v okrese Veľký Krtíš.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

V systéme EPIS bolo v roku 2020 nahlásených celkom 2 076 prípadov ochorení z tohto počtu sa v 65 prípadoch jednalo o nozokomiálne nákazy a bolo spracovaných 75 epidémií.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2020 bolo oddeleniu epidemiológie nahlásených 61 prípadov nozokomiálnych nákaz a to 18x Pneumónia vyvolaná Staphylococcus, 28x Enterokolitída zapríčinená Clostridium difficile, 1x Infekcie močovej sústavy bez určenia miesta, 2x Infekcie po výkone nezatriedené inde a 12 ochorení vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN.

Na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony barrierovej ošetrovateľskej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov.

Celkom bolo odobratých 36 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu a sterilných predmetov.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka 2020 sme sa stali účastníkmi celosvetovej pandémie akútneho respiračného syndrómu COVID-19, spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 z čeľade coronaviradae. V okrese Veľký Krtíš sa zachytilo 1797 pozitívnych prípadov ochorenia COVID-19 a to detekciou nukleovej kyseliny alebo antigénov vírusu SARS-CoV-2 v klinickej vzorke. Oddelenie epidemiológie vykonávalo depistáž v ohniskách nákazy, vrátane aktívneho vyhľadávania vnímavých osôb, ktoré boli v úzkom kontakte s pozitívnymi prípadmi. Spracovalo sa za sledované obdobie vyše 10 000 úzkych kontaktov s pozitívnymi prípadmi ochorenia COVID-19. V okrese Veľký Krtíš bolo detekovaných a následne karanténovaných 30 veľkých ohnisk (zariadenia sociálnych služieb, nemocnica, firmy, školské kolektívy) kde boli nariadené prísne protiepidemické opatrenia.

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané aj v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., a Infekčným oddelením Nemocnice s poliklinikou Lučenec. Všeobecná nemocnica s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., reprofilizovala lôžka oddelenia dlhodobo chorých na lôžka pre pacientov s COVID-19 dňa 25.11.2020.

Vzhľadom k prebiehajúcej epidemiologickej situácii na COVID-19 je zabezpečený dlhodobý zákaz návštev na všetkých lôžkových oddeleniach VŠNsP V.Krtíš a v zariadeniach sociálnych služieb. Oddelenie epidemiológie vykonáva nepretržitú prácu spojenú s obsluhovaním systému NCZI – aplikácia Mojeezdravie a EPIS.

Oddelenie epidemiológie vydalo 806 rozhodnutí vo veci nariadenia opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 6 ods. 3 písm. e) a § 12 ods. 2 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. v spojení s § 46, § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov na základe epidemiologického vyšetrovania, v čase výrazne zhoršenej epidemiologickej situácie z dôvodu rizika z omeškania sme epidemiologické opatrenia nariaďovali telefonicky.

RÚVZ Veľký Krtíš vykonáva od 18.11.2020 antigénové testovanie na diagnostiku, skrining a monitoring SARS-CoV-2 na zriadenom Antigénovom mobilnom odberovom mieste RÚVZ Veľký Krtíš denne, v prevádzkovom čase od 13:00 hod. do 15:30 hod.

O prebiehajúcej epidemiologickej situácii bol pravidelne informovaný Okresný úrad vo Veľkom Krtíši (Odbor krízového riadenia).

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme odberali 12 vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves s negatívnymi výsledkami enterálnych vírusov z odpadových vôd. Výsledky odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa divoké kmene vírusov POLIO a ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ sme obyvateľov informovali danou tematikou informačným panelom v priestoroch RÚVZ i na webovej stránke.

6.8. Poradne očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

So všetkými rodičmi detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v súvislosti s odmietnutím očkovania na pohovor o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa. V roku 2020 sme mali 8 podaní odmietnutia povinného očkovania.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Vzhľadom na nízke personálne obsadenie oddelenia a veľmi vážnu epidemiologickú situáciu sme sa v roku 2020 nezapojili do projektu "Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania", ktorý sa formou hry snaží edukovať študentov vyšších ročníkov ako budúcich rodičov v oblasti povinného očkovania a jeho významu. V spolupráci s Poradňou zdravia sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2021.

REALIZÁCIA V PODMIENKACH RÚVZ VEĽKÝ KRTÍŠ ZA ROK 2020

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, AIDS. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách okresu.

V poradenskom centre priebežne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrojúcemu lekárovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu. Máme

zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť, zároveň sú vyšetrení smokerlyzerom a spirometrom.

V rámci preventívnych opatrení na znižovanie výskytu infekčných ochorení sa v prednáškach vykonávaných v špeciálnej základnej škole venujeme zdravej výžive, starostlivosti o osobnú hygienu, hygienu vlasov a potrebu očkovania.

V tomto roku v súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou (výskyt ochorenia COVID-19 spôsobeného novým koronavírusom (SARS-CoV-2) sme pokračovali v obmedzení realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a v obmedzení sa realizovali aj aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ .

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Od roku 2019 sa Úrad verejného zdravotníctva SR stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy(M-POHL),ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotného uvedomenia vo svete. Prieskum bude prebiehať do roku 2021.Vypočítanú veľkosť výskumnej vzorky sme dostali podľa spádovej oblasti na základe prísne nastavených kritérií pre všetky zapojené krajiny (nahraté na kľúči) 57 respondentov. Údaje z vyplnených dotazníkov sa vkladali do databázy v programe MS Excel a bol zaslaný späť na ÚVZ SR.

Nadalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V roku 2020 pre epidemiologickú situáciu (COVID-19) poradňa zdravia výjazdové aktivity nevykonávala z dôvodu aj nedostatku personálneho obsadenia oddelenia aj z dôvodu epidemiologických opatrení, kde po iné roky sledujeme hodnoty parametrov týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCI OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Vzhľadom na obmedzený počet vyšetrení v poradni zdravia, aj zrušené výjazdové vyšetrenia v školách a prevádzkach v súvislosti s pandémiou pre COVID-19, nebolo možné poskytovanie odborného poradenstva, zameraného na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity v takom rozsahu, ako po minulé roky.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity /**4.3.2020** / realizovaného v spolupráci so spoločnosťou STOB, za súčinnosti sietí lekární Benu a Partner sme realizovali aktivity zamerané na poradenstvo v oblasti výživy a prevencie nadváhy a obezity ,stanovenie rizika- zisťovanie základných parametrov: pohlavie, vek, výška, váha a obvod pásu ,stanovenie BMI hodnoty, analýza tela- prostredníctvom bioimpedančnej váhy. Na základe výsledkov, následné zhodnotenie stavu klienta a poskytnutie primeraného poradenstva v danej problematike. Rizikovým klientov sme ponúkli pozvanie do nadstavbovej poradne zdravej výživy, prípadne aj do základnej poradne . Ponúkali sme zdravotno-výchovné materiály a vytvorili sme informačný panel k uvedenej problematike.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia boli pozastavené výjazdové vyšetrenia pre epidemiologickú situáciu s COVID-19.

So základnou školou zapojenou do projektu „Viem, čo zjem“ realizovanom na Slovensku, sme sa dohodli prednášky uskutočniť: máj -jún 2021 ,prostredníctvom digitalizovanej verzie lekcie Hygiena potravín, ktorú sme realizovali po iné roky so všetkými zapojenými ročníkmi interaktívnou formou.V roku 2020 sa zaviedlo pravidlo, že bude voliteľný predmet určený pre 5. ročníky a projekt pre 3., 4. a 6. ročníky. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do kampane sa zapájame ako po minulé roky, a keďže býva vyhlasovaná každé dva roky, zapojíme sa do nej opäť v roku 2021.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Spolupracujeme s organizáciou zdravé regióny. V roku 2020 pre epidemiologickú situáciu (COVID-19) sme neorganizovali aktivity na školách .

9.4. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Riešenie tejto problematiky je multisektoriálne.

V rámci zdravotnej výchovy sa tejto problematike venujeme v prednáškovej činnosti prevažne na druhom stupni základných škôl a na stredných školách, kde sme aj tento rok zaslali na SOŠ V.Krtíš prednášku na tému : Fetálny alkoholový syndróm, uverejnili sme článok na web stránke úradu. Zapojili sme sa do prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu prieskumným súborom Dotazníkov vekových skupín (15-19 roční, 20-24 roční, 25-29 roční) v celkovom počte 76 respondentov. Uvedené údaje boli spracované v súbore EXCEL a zaslané na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014-2020

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Starnutie je priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Pretože predstavuje prirodzenú súčasť života človeka, je potrebné sa na ňu pripraviť už od mladosti. Na druhej strane však je

potrebné edukovať aj obyvateľstvo v seniorskom veku, aby prostredníctvom dostatočného zdravotného uvedomenia dokázalo čo najaktívnejšie prežiť toto obdobie a minimalizovalo tak morbiditu a mortalitu. Rovnako je potrebné eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má na zdravotný stav seniorov značný negatívny vplyv.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

Pre seniorov Klubu dôchodcov, DSS v okrese , denné stacionáre, sme zaslali počas Týždňa mozgu prednášku na tému „Alzheimerova choroba“- informáciu o svetovom dni., Mozog-čo mu škodí a čo prospieva., Tréning mozgu-pracovné listy na vedomostné a kognitívne aktivity.

Uvedený deň sme spropagovali na webovej stránke a informačnom paneli RÚVZ , zaslali sme informačné materiály cieľovým skupinám, spolupracujúcim inštitúciám ,Hontiansko-novohradskej knižnice A.H.Škultétyho vo Veľkom Krtíši, mestskému úradu, obciam a požiadali sme o zabezpečenie informovanosti verejnosti o tomto dni v priebehu mesiaca september ,s cieľom zvyšovania povedomia o prevencii a podpore kognitívneho zdravia so zameraním na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení.

9.6 ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ POSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. V roku 2020 pre zlú epidemiologickú situáciu (COVID-19) sme neorganizovali aktivity v materských školách .

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívnej, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nastavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia. V roku 2020 navštívilo poradňu zdravia pre zlú epidemiologickú situáciu málo klientov a bola pozastavená činnosť aj pre nastavbové poradne a výjazdové aktivity.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 28 klientov, z toho 11 mužov a 17 žien. Prvom vyšetrení boli celkom 4 klienti, 1 muž a 3 ženy. Opakovane bolo vyšetrených 24 klientov, z toho 10 mužov a 14 žien.

Podľa vzdelania bolo 8,0% klientov s učňovským vzdelaním, 46% stredoškolsky a 38% vysokoškolsky vzdelaných. Priemerná hodnota cholesterolu bola 5,87 mmol/l. Zvýšenú hodnotu celkového cholesterolu malo 20 klientov.

Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu.

Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových aktivitách v regióne. V tomto roku sme prístrojom ReFlotron neorganizovali výjazdové aktivity pre zlú epidemiologickú situáciu (COVID-19). V nastavbových poradniach bola pozastavená činnosť. Pracovníčka OPZaVkZ vypomáhala na epidemiologickom oddelení.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

4. marec – Svetový deň obezity - Pri príležitosti Svetového dňa obezity /**4.3.2020** / realizovaného v spolupráci so spoločnosťou STOB, za účinnosti sietí lekární Benu a Partner sme realizovali aktivity zamerané na poradenstvo v oblasti výživy a prevencie nadváhy a obezity, stanovenie

rizika- zisťovanie základných parametrov: pohlavie, vek, výška, váha a obvod pásu, stanovenie BMI hodnoty, analýza tela- prostredníctvom bioimpedančnej váhy. Na základe výsledkov, následné zhodnotenie stavu klienta a poskytnutie primeraného poradenstva v danej problematike.

Rizikovým klientom sme ponúkli pozvanie do nastavbovej poradne zdravej výživy, prípadne aj do základnej poradne. Ponúkali sme zdravotno-výchovné materiály a vytvorili sme informačný panel k uvedenej problematike.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webstránke úradu. Pripravovali sme spoluprácu pri odbere vzoriek vody s odd. HŽP, mali sme dohodnutú prednášku na ZŠ Dolná Strehová – „Voda a zmena klímy“ - pre epidemiologickú situáciu COVID-19 – činnosť zrušená.

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na informačnom paneli

v priestoroch RÚVZ.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - Širšiemu základu problematiky fajčenia sa venujeme v rámci poskytovania poradenstva prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia podľa naplánovaného harmonogramu /13.1.2020 – 24.1.2020/

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby – Pre seniorov do Klubu dôchodcov, DSS v okrese, denných stacionárov, sme zaslali prednášku na tému „Alzheimerova choroba“-informácia o svetovom dni., Mozog-čo mu škodí a čo prospieva.,Tréning mozgu-pracovné listy na vedomostné a kognitívne aktivity. Uvedený deň sme spropagovali na webovej stránke RÚVZ a informačnom paneli, zaslali sme informačné materiály cieľovým skupinám, spolupracujúcim inštitúciám, Hontiansko-novohradskej knižnici A.H.Škultétyho vo Veľkom Krtíši, mestskému úradu, obciam a požiadali sme o zabezpečenie informovanosti verejnosti o tomto dni v priebehu mesiaca september, s cieľom zvyšovania povedomia o prevencii a podpore kognitívneho zdravia so zameraním na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení.

19. – 23. november – Európsky týždeň boja proti drogám – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ

14. november – Svetový deň diabetu – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ

1. december - Svetový deň AIDS - panel v priestoroch RÚVZ s témou **HIV/AIDS**, na webovú stránku úradu článok - **Prvý december -Svetový deň boja proti AIDS.**

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Akčný plán má päť hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

Odbory podpory zdravia sa zameriavajú na zabezpečenie univerzálnej prevencie, teda výchovu k zdravému životnému štýlu, zdravotnú osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Tieto zámery naplníme v týždni boja proti drogám, kedy sa venujeme hlavne žiakom na druhom stupni základných škôl

a študentom stredných škôl. V roku 2020 pre epidemiologickú situáciu (COVID-19)sme neorganizovali aktivity na školách .

Zapájame sa do poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia na základe predpísaného harmonogramu /13.1.2020 – 24.1.2020 /.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života.

V školskom roku 2018/2019 prebiehal prieskum a monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov základných škôl 8.ročníkov.

V monitoringu sa zároveň hodnotila antropometria, meranie krvného tlaku a pulzu, držanie tela, spirometria, test flexibility a kondície. Žiaci vyplňali anonymný dotazník so zameraním na životný štýl (životná pohoda, zdravie, pohybová aktivita, výživa a pitný režim, látkové a nelátkové závislosti).

Hlavný prieskum NAPPPA na základných školách sa uskutočnil v druhom polroku školského roka 2018/2019. Do projektu sme sa zapojili a podľa metodického pokynu sme ho zrealizovali u študentov 8.ročníkov dvoch základných škôl.

V rámci projektu NAPPPA sme v roku 2020 zakúpili edukačné DVD ,ktoré sme mali odprezentovať na zapojených školách.V školskom roku 2019/2020 sa nám uvedené aktivity už nepodarilo uskutočniť pre epidemiologickú situáciu (COVID-19).

RÚVZ Vranov nad Topľou

OBSAH

- 1. Odbor hygieny životného prostredia**
- 2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**
- 3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**
- 4. Odbor hygieny detí a mládeže**
- 6. Odbor epidemiológie**
- 9. Odbor podpory zdravia**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2020 a ďalšie roky
1.2.	PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov
1.3.	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR	Rok 2020 a ďalšie roky
1.4.	OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU	NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou
	RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2020 - 2021
1.5.	MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH	NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Roky 2020 - 2022
1.6.	ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR	Rok 2020 a ďalšie roky

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2020 do plnenia tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ:

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2020 do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ:

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia; zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR; vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2020 do plnenia úlohy.

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ:

Vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou; posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie; získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:

- a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
- b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
- c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ:

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok a iných mikropolutantov v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ:

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
2.1	ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2020 a ďalšie roky
	2.1.1 <i>Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)</i>	
	2.1.2 <i>Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické</i>	
2.1.3 <i>Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém</i>		
2.2	INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2020 a ďalšie roky
	2.2.1 <i>Zdravé pracoviská</i>	
	<i>Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci</i>	

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor:

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika na území okresu v **programe ASTR**.

Podľa výstupov z programu informačného systému **ASTR k 31.12.2020** bolo v okrese Vranov nad Topľou evidovaných **18 organizácií** s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú **práce v riziku**. Škodlivým faktorom je u týchto zamestnávateľov pri práci exponovaných **573 osôb**, z čoho **88 je žien**. V 3. kategórii rizika evidujeme 411 zamestnancov, z toho 88 žien, v 4. kategórii rizika 162 zamestnancov. Ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali. V porovnaní s rokom 2019 nedošlo k výraznej zmene počtov zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, aj keď môžeme konštatovať každoročné mierne znižovanie počtu rizikových zamestnancov.

Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v **priemyselnej výrobe**, ktorá v okrese Vranov nad Topľou dominuje a je zameraná hlavne na spracovanie dreva a chemický priemysel, menej na dodávku elektriny, plynu, pary, poľnohospodárstvo, lesníctvo, ťažbu a dobývanie. Významný počet zamestnancov na pracoviskách v 3. kategórii rizika je zamestnaných v textilnej výrobe, kde sú exponovaní fyzickej záťaži. Rizikové práce v 3. kategórii rizika sú vykonávané aj v odvetviach dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, v stavebníctve a v zdravotníctve.

Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov, je každoročne **hluk (401 zamestnancov), chemické látky a zmesi (241 zamestnancov) a chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčne toxické látky (126 zamestnancov)**. Z chemických látok a zmesí ide hlavne o pevné aerosóly (326 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (63 zamestnancov), chemické karcinogény (136 zamestnancov), mutagénny (12 zamestnancov), reprodukčne toxické látky (12 zamestnancov). Ďalším faktorom sú vibrácie prenášané na ruky, ktorým je exponovaných 39 zamestnancov a vibrácie prenášané na celé telo s počtom exponovaných zamestnancov 7. Biologickému faktoru (*Mycobacterium tuberculosis*) sú exponovaní 6 zamestnanci. Fyzickej záťaži z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia je exponovaných 57 zamestnancov. Optickému žiareniu sú exponovaní 2 zamestnanci pri obsluhu lasera.

Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou pri určovaní rizikových prác postupuje podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2020 boli do evidencie rizikových prác do **kategórie práce 4** zaradení zamestnanci spoločnosti zameranej na **výrobu práškovej celulózy**, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom - pevnému aerosólu a hluku.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradené práce vykonávané v spoločnosti na **ťažbu zeolitu**, ktorá ho vo svojom spracovateľskom závode spracováva na výrobky pre

poľnohospodárstvo, stavebníctvo, enviromentálne produkty a hobby produkty. Zamestnanci sú exponovaní horninového prachu, hluku a vibráciám.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradení zamestnanci **spoločností zaoberajúcimi sa spracovaním dreva, výrobou energií a súvisiacim činnostiam**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (hlavne z tvrdého dreva), zväčačským aerosólom, popolčeku, sadziám, CaO.

Do **4. kategórie prác** boli zaradení zamestnanci **odštepného závodu štátneho podniku zaoberajúceho sa lesným hospodárstvom**, ktorí pracujú s vibrujúcimi nástrojmi.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektívizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení rizík.

Do **3. kategórie rizikových prác** boli zaradení zamestnanci **lomu na ťažbu andezitu**, ktorí sú pri ťažbe a spracovní andezitovej rudy exponovaní hluku a vibráciám.

Novým subjektom zaradeným do **3. kategórie rizikových prác** v tomto roku boli zamestnanci **textilnej spoločnosti zaoberajúcej sa výrobou posteľnej bielizne**. Zamestnanci na oddelení balenia sú tu exponovaní fyzickej záťaži pri manipulácii s výrobkami.

V roku 2020 sme z evidencie nevyradili žiaden subjekt, v ktorom sa na pracoviskách vykonávajú rizikové práce.

V okrese **nevidujeme** u žiadneho zamestnávateľa **práce s faktorom psychická pracovná záťaž** zaradené do **3. alebo do 4. kategórie rizika**.

Zdroj **ionizujúceho žiarenia – laserové pracovisko (laser 3B trieda)** evidujeme v zdravotníckom zariadení na oddelení FBLR. Exponovaní sú 2 zamestnanci – primár a lekár špecialista.

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese nie sú vyhlásené.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika oproti roku 2020 nezaznamenal výraznú zmenu.

V rámci výkonu ŠZD boli v roku 2020 vykonané **kontroly u 10-ich subjektov** okresu Vranov nad Topľou, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené **do rizikovej kategórie 3 a 4**. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vypracovanie posúdenia rizika, vykonávanie objektívizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektívizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávateľia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. U zamestnávateľov, u ktorých evidujeme práce vykonávané v 3. a 4. kategórii rizika sme nezistili nedostatky pri povinnosti zabezpečiť zdravotný dohľad pre zamestnancov, posúdiť riziká a vypracovať požadovanú dokumentáciu v spolupráci s PZS. V roku 2020 sme vykonali 14 kontrol u zamestnávateľov, s počtom zamestnancov 1017, z toho v 3. a 4. kategórii rizika s počtom 270 zamestnancov. Z uvedeného počtu bolo 10 kontrol vykonaných u zamestnávateľov, u ktorých sa na pracoviskách vyskytujú rizikové práce. Nebol zistený výkon pracovnej zdravotnej služby vlastnými zamestnancami. U všetkých kontrolovaných subjektov bolo vypracovanie požadovaných dokumentov týkajúcich sa zdravotného dohľadu zabezpečené dodávateľsky

pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD taktiež kontrolujeme výkon a frekvenciu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. V kategóriách 3 a 4 zamestnanci absolvujú PLP v stanovených termínoch. Taktiež zamestnanci, na ktorých sa vzťahuje povinnosť absolvovať PLP vo vzťahu k práci podľa osobitných predpisov sú od zamestnávateľov na tieto prehliadky posielaní.

Pri výkone ŠZD zistujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých faktorov na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií.

Na 2 kontrolovaných pracoviskách bolo zistené porušenie povinností zamestnávateľom stanovených platnou legislatívou. Na odstránenie nedostatkov zistených počas výkonu ŠZD v prevádzkach s rizikovými pracoviskami v 3. kategórii rizika boli **vydané 2 pokyny. Sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v uvedenom roku neuložili.**

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2020 boli prešetrované **dve choroby z povolania** v spoločnosti zaoberajúcej sa ťažbou a spracovaním andezitu u zamestnanca v profesii obsluha nakladača a bagra a u kontrolóra kvality na oddelení prezerania a vychystávania v textilnej výrobe. U oboch zamestnávateľov boli vykonané ďalšie opatrenia na zníženie záťaže zamestnancov na predchádzanie vzniku ochorení z práce.

V roku 2020 bola situácia v okrese Vranov nad Topľou významne ovplyvnená pandemiou ochorenia COVID 19. Rovnako ako pandémia poznačila bežný život ľudí, podpísala sa aj na stave podnikateľského prostredia v okrese. Na základe opatrení vydaných vládou SR a ÚVZ SR na zamedzenie šírenia ochorenia boli niektoré podnikateľské subjekty nútené obmedziť, či na určité obdobie uzatvoriť prevádzku. Zamestnávateľom bolo nariadené v prevádzkach prijímať také opatrenia, aby za stávajúcej situácie nedochádzalo k obmedzeniam výroby a stratám, ale za prísneho dodržiavania bezpečnostných opatrení na ochranu zdravia zamestnancov ako aj všetkých osôb vyskytujúcich sa v prevádzke. K 31.12.2020 nám nebolo hlásené ukončenie výroby u žiadneho významného zamestnávateľa, dochádza však k znižovaniu počtov zamestnancov.

Povinnosť vypracovať a zaslať **informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík** a o vykonaných opatreniach na pracovisku k 31.12.2020 mali zamestnávatelia, ktorých zamestnanci vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť si k 15.1.2021 **splnili všetci 18-ti zamestnávatelia.**

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy:

V roku 2020 **nevydal** RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou žiadne **rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov.**

V súčasnosti v okrese **nemáme organizáciu s vyhlásenými rizikovými prácami s expozíciou agrochemikáliám.** Chemickú ochranu rastlín chemickými látkami a prípravkami vykonávajú určení pracovníci poľnohospodárskych družstiev a spoločností zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou. Dnes používané prípravky sa v prevádzkach už takmer neskladujú, vo väčšine prípadov sa priamo po nákupe aplikujú. Vzhľadom na používané prípravky na chemickú ochranu rastlín, ich množstvá, dobu expozície, spôsob manipulácie a aplikácie sú zamestnanci na základe posúdenia rizika so zohľadnením dodržiavania opatrení a používania OOPP zaradení do 2. kategórie rizikových prác.

V okrese evidujeme **3 subjekty zaoberajúce sa činnosťou DDD.** V roku 2020 bolo RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T doručených **49 oznámení o vykonaní deratizácie a dezinfekcie živočíšnych škodcov** v súkromných aj podnikateľských priestoroch.

Povinnosť predregistrovať alebo registrovať toxické látky a zmesi a veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t z nariadenia REACH vyplýva spoločnosti vyrábajúcej buničinu a spoločnosti zameranej na výrobu produktov na báze zeolitu a spoločnosti na spracovanie buničiny na celulózu.

Počas výkonu ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola povinnosti vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami, ako aj kontrola osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu

s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Pri ŠZD sa tiež vykonáva kontrola skladovania toxických látok a zabezpečenie likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2020 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia a havária.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy:

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2020 pracovalo na rizikových pracoviskách s chemickými karcinogénmi 136 zamestnancov, z toho 10 žien - v 3. kategórii rizika pracovalo 99 zamestnancov, z toho 10 žien a v 4. kategórii rizika 37 zamestnancov, ženy v tejto kategórii nepracovali. V expozícii mutagénom pracovalo 12 zamestnancov v 3. kategórii rizika.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci 4 spoločností pri spracovaní tvrdého dreva, výrobe buničiny a výrobe tepelnej energie, ktorí sú exponovaní prachu z tvrdého dreva a sadziám na pracoviskách varňa, regeneračný kotol, drevosekáreň, pri výrobe tepelnej energie a pri obslužných činnostiach.

V roku 2020 bola **v zdravotníckom zariadení** - v onkohematologickej ambulancii v našom okrese vykonávaná **práca s cytostatikami**. Podaných bolo 34 dávok cytostatík.

Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi evidujeme aj pracoviská, kde sa skladujú a manipuluje sa s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v malých objemoch a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Karcinogénom a mutagénom sú taktiež exponovaní zamestnanci dvoch spoločností na výrobu **bitúmenových zmesí**, v ktorých sú zamestnanci pri výrobe a pri pokládke asfaltových zmesí exponovaní **naftalénu a benzo-a-pyrénu**.

V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel, ale aj pre zdravotníctvo a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva. V troch autoservisoch sa vykonávajú lakovnicke práce.

V roku 2020 bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku **veľkochovu hydiny**. Nebezpečným chemickým prípravkom

s karcinogénnym účinkom je prípravok POLANA V3 na báze formaldehydu, ktorý spoločnosť používa na dezinfekciu prechodových brodov a roštov v areáli farmy.

Na odstraňovanie **azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2020 podaných **70 návrhov na vydanie rozhodnutia** na vykonanie prác. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov, v jednom prípade sa jednalo o odstránenie azbestocementových potrubí v bytovom dome. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznámili RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce (59). Po likvidácii potrubí bolo vykonané meranie azbestových vlákien v ovzduší a správa z odstraňovania bola doručená na RÚVZ.

V roku 2020 bolo pri pracovných činnostiach s materiálmi obsahujúcimi azbest v 14 organizáciách exponovaných 62 pracovníkov.

V rámci ŠZD boli vykonané **4 kontroly subjektov na postup pri likvidácii strešných krytín**. Pri kontrolách boli zisťované správne postupy pri odstraňovaní a nakladaní s materiálmi s obsahom azbestu, dodržiavanie plánu práce, prevádzkového poriadku, správne vymedzenie a označenie kontrolovaného pásma, používanie OOPP, používanie schválených postupov a technológií, manipulácia s odpadmi s obsahom azbestu, absolvovanie odbornej prípravy a preventívnych lekárskech prehliadok v súvislosti s prácou. Pri kontrole nebolo zistené porušenie pracovných postupov pri manipulácii a likvidácii nebezpečného odpadu s obsahom azbestu. Karcinogénnym a mutagénnym faktorom bolo celkom v 18 organizáciách exponovaných 186 pracovníkov.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor:

ÚVZ SR

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Realizačné výstupy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa v hodnotenom období do úlohy nezapojil.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Anotácia:

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy:

Národný inšpektorát práce ako národné kontaktné miesto Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) v mesiaci október 2020 rozbehol na Slovensku novú **kampaň pre roky 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“**.

Cieľom kampane je zníženie záťaže pri práci na predchádzanie poškodenia zdravia zamestnancov pri práci. Napriek existujúcej legislatíve, rôznym opatreniam a iniciatívam trpia v priemere traja z piatich ľudí v rámci celej EÚ poškodeniami podporno-pohybovej sústavy. Ide tak o najčastejšiu príčinu zdravotných problémov spojených s prácou v Európe, pričom poškodenia podporno-pohybovej sústavy postihujú pracovníkov na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach. Opakované pohyby, práca vykonávaná v nepriaznivých polohách, dlhotrvajúce sedenie a zdvíhanie ťažkých predmetov sú faktory, ktoré prispievajú k týmto problémom a majú negatívny vplyv na kvalitu života.

Fyzickej záťaži pri práci sú exponovaní aj zamestnanci na pracoviskách v okrese Vranov nad Topľou. Pri výkone ŠZD usmerňujeme zamestnávateľov v problematike fyzickej záťaže pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil informácie k danej problematike na náučnom paneli RÚVZ. Každoročne organizovaný „Deň otvorených dverí“ sa v tomto roku neuskutočnil z dôvodu pandémie COVID 19.

Plánovaná kontrola v rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce – IP Prešov sa neuskutočnila z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v okrese Vranov nad Topľou.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020
3.2	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
3.3	BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020

3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácia bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 danú úlohu neplnil.

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ úlohy:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2020 bol príjem obsahu pridanej soli sledovaný v hotových pokrmoch. Zo zariadenia spoločného stravovania otvoreného typu sme odobrali 1 vzorku hotového pokrmu (celé obedové menu: polievka, hlavný pokrm, príloha, šalát). Zo zariadenia spoločného stravovania uzavretého typu (nemocničné stravovacie zariadenie) sme odobrali 1 vzorku hotového pokrmu (celé obedové menu: polievka, hlavný pokrm, príloha). Na základe laboratórnych výsledkov nebolo v odobratých vzorkách hotových pokrmov zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanovené platnou legislatívou. Výsledky spracované v tabuľkovej forme boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKE VÝROBKY

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 danú úlohu neplnil.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
4.1	AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)	ÚVZ SR MZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2025
4.2	HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2020
4.3	HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2022
4.4	ÚRAZY U DETÍ V SR	ÚVZ SR
	NCZI, vybrané regionálne nemocnice ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2022

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 danú úlohu neplnil.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Realizácia:

V súvislosti s nepriaznivou epidemiologickou situáciou spôsobenou ochorením Covid-19 a podľa usmernení ÚVZ SR, 1. etapa projektu za rok 2020 nebola realizovaná. V 2. etape projektu bolo skontrolovaných 10 pieskovísk v areáloch MŠ v okrese Vranov nad Topľou a 3 pieskoviská v rámci občianskej vybavenosti na území mesta Vranov nad Topľou s následným odberom vzoriek piesku na laboratórny rozbor. V dvoch prípadoch (pieskoviská občianskej vybavenosti mesta Vranov nad Topľou – Ul. Janka Kráľa a Sídliisko II.) vzorky nevyhoveli limitu najvyššie prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku ustanoveného vyhláškou č. 521/2007 Z. z. - Salmonella sp. a fekálne streptokoky. Na základe uvedeného boli uložené opatrenia v zmysle § 55 ods. 2, písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z. (uzatvorenie prevádzky pieskovísk).

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Realizácia:

V súvislosti s nepriaznivou epidemiologickou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 a podľa usmernení ÚVZ SR, úloha za rok 2020 nebola hodnotená.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ úlohy:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Realizácia:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2020 danú úlohu neplnil.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
6.1	NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2016-2020 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6	ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	PREVENCIA HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2020
6.8	PORADNE OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR	priebežne

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Ciele:

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov - vysoká zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia:

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2020 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou.

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2019
- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

Za obdobie od 1.9.2019 do 31.8.2020 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú

v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

Časové obdobie: priebežne

3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 boli realizované viacúčelové imunologické prehľady v SR. Poskytnú dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie:

1. 1. 2020 - 31. 12. 2021

Realizačné výstupy:

výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

Časové obdobie:

priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Imunologický prehľad, ktorý bol vykonaný v roku 2018 bol zameraný na tieto ochorenia: osýpky, mumps, ružienka, vírusové hepatitídy A, B a C. Cieľom imunologického prehľadu bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním.

V rámci okresu Vranov nad Topľou bolo odobratých 60 vzoriek krvi (30 žien, 30 mužov). Vzorky krvi odobrali 4 všeobecní lekári pre deti a dorast a 1 všeobecný lekár pre dospelých. Z vyšetrení vykonaných v rámci IM bolo zistené :

u detí - hraničné protilátky: mumps - očkovaní 2 dávkami – 5 prípadov
- očkovaní 1 dávkou – 7 prípadov
VHB – negat. – očkovaní 3 dávkami – 8 prípadov

u dospelých - hraničné protilátky - mumps - 2 prípady
negatívne protilátky - mumps - 3 prípady - (neočkovalo sa)
1 prípad - u očkovaného
VHA – pozitívne protilátky v 2 prípadoch

Výsledky IM boli prekonzultované s lekármi, ktorí v rámci tohto prehľadu odobrali krv na vyšetrenie protilátok na osýpky, mumps, ružienku, vírusové hepatitídy A, B a C.

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškolovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: **priebežne**

Vyhodnotenie za rok 2020:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **17 ochorení na Divý kašeľ – Pertussis**. Išlo o:

- 5 mesačné dieťa hospitalizované na detskom odd. respiračný infekt, dráždivý kašeľ. Liečená obvodnou lekárkou - ATB liečba. Pre nezlepšenie stavu hospitalizovaná. RTG pľúc potvrdený zápal pľúc, odobratý výter z tonzíl: *Kl. pneumoniae*, podaná ATB a antivirotická liečba. Stav zlepšený, prepustená domov. Následne o 2 dni znova prijatá na detské odd. pre záchvatovitý kašeľ, zvracanie pri kašli. Odobraté sérum, EA: *Bordetella pertussis*. Dieťa neočkované z dôvodu predčasného narodenia (7m, hm 1300g/36cm).

- 36r. ženy z obce Sol' (štandardný typ bývania). KO dominoval dlhotrvajúci dráždivý záchvatový suchý kašeľ najmä v ranných hodinách, bez teplôt. Výsledky sérologického vyšetrenia: anti *Bordetella pertussis* IgA - pozit. 45, 7 IU/ml, IgG - pozit. 122 IU/ml (druhá vzorka bude odobratá). Vakcinačný status: nezistený.

- 7 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde. Od 21.1.2020 TT - 39,5°C, kašeľ, nádcha, nasadená ATB liečba pre neustupujúci dusivý kašeľ vykonaný odber na anti *Bordetella pertusis*.

- 17 ročné dievča z obce Nová Kelča, bývajúce na internáte Prešov. V klinickom obraze dominoval dráždivý kašeľ hlavne v nočných hodinách, bolesť hrdla. Liečená ambulantne. Odobraté sérum, EA: *Bordetella pertussis* IgA pozit. Vakcinovaná riadne.

- 39r. ženy z obce Sol' (štandardný typ bývania). Na int. odd. odoslaná pneumológom pre dyspnoe, v úvode nachladená, nasadená ATB liečba (Duomox, Sumamed), dva týždne záchvatový kašeľ, dušnosť, bez teplôt.

- 40r. ženy z Vranova nad Topľou (štandardný typ bývania), dusivý veľmi dráždivý suchý kašeľ trvajúci cca 3týždne, bez teplôt, zastrený hlas. Obv. lekárom nasadená ATB liečba, odoslaná na pľúcnu ambulanciu, pre anti *Bordetella pertusis* IgA viac ako 40000, IgG viac ako 120000 IU/ml. Odoslaná na inf. amb. NsP Š. Kuku Michalovce a. s. opakovaný odber: anti *Bordetella pertusis* IgA 29,14; IgG viac ako 200 IU/ml.

- 11 r. dievča z Vranova nad Topľou (štandardný typ bývania), s klinickými príznakmi: dusivý suchý kašeľ, subfebrílie, zvracanie. Ochorenie potvrdené laboratórne, EA: *Bordetella pertussis*. Zo zdravotnej dokumentácie zistené podanie 4 dávok vakcinačnej látky.

- 19r. muž žijúci v nízkom hygienickom štandarde z obce Hanušovce nad Topľou. TT-38,9°C, nádcha, mierny kašeľ trvajúci cca 2 týždne, viackrát ošetrovaný obv. lekárkou. Odobraté vzorky na sertologické vyšetrenie 2x IgA konfirmačne hraničné IgG negat, Vakcinovaný riadne.

- 5r. dievčaťa žijúceho v nízkom hygienickom štandarde z obce Vehec. Od 8.1.2020 začal kašeľ bez teplôt, neskôr zhoršenie kašľa najmä večer dusivý, pacientka nevakcinovaná, Anti *Bordetella pertussis* IgA pozitív viac ako 40 IU/ml, IgG 120 IU/ml.
- 11r. dievča žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Vehec. Od 16.12.2019 začal slabý kašeľ, ktorý sa zhoršoval najmä vo večerných hodinách, pacientka riadne vakcinovaná.
- 1r. dievča žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Hanušovce nad Topľou. Od 2.1.2020 kašeľ, ktorý pretrvával aj po symptomat. liečbe, bez teplôt, nevakcinovaná.
- 59r. žena žijúca v nízkom hygienickom štandarde z obce Banské. Od 23.12.2019 kašeľ, večer TT 37,5 stup. C, neskôr sa kašeľ stupňoval. Vakcinačný status: nezistený.
- 5 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Kamenná Poruba. KO dominoval dlhodobý dusivý kašeľ, bez teplôt, pacientka riadne vakcinovaná.
- 6 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Skrabské. KO dominoval dlhodobý pretrvávajúci dráždivý kašeľ aj napriek 2 týždňovej ATB liečbe (druhá vzorka bude odobraná do 4 týždňov od 1.odberu - 1.vz.IgA 15, IgG nad 120), nevakcinovaná.
- 3 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Poša. KO dominoval dlhodobý dráždivý kašeľ, viackrát ošetrovaná obv. detskou lekárkou a hospitalizácia na DO od 25.11. -3.12.2019 už aj so obojstr. zápalom pľúc potvrd. RTG. 1 vzorka odobratá na DO bola negat, druhá obv. lekárkou - IgA nad 20 (pozitív nad 15), IgG pod 120, nevakcinované.
- 69 ročný muž z obce Banské (štandardný typ bývania). KO dominoval dlhotrvajúci kašeľ, 12.12.2019 ošetrovaný pre kašeľ, zápal priedušiek T 39°C, 18.12.2019 kašeľ pretrváva hlavne v noci, Vakcinačný status: nezistený.
- 1r. chlapec žijúci v nízkom hygienickom štandarde z obce Soľ. KO dominoval úporný kašeľ, TT 39°C, dieťa hospitalizované najprv na odd. pediatrie FNŠP J. A. Reimana Prešov od 16. 12. 2019 do 23. 12. 2019, od 23. 12. 2019 preložené na detské oddelenie Vranovskej nemocnice, a. s. vo Vranove nad Topľou. Vakcinačný status: nezistený.
- 2 mesačné dieťa žijúce v nízkom hygienickom štandarde z obce Skrabské. KO dominoval dlhodobý dusivý kašeľ počas dňa aj večer, modranie, bez teplôt. Dieťa bolo dvakrát hospitalizované od 4.12.2019 do 16.12.2019 na detskom odd. Vranovskej nemocnice, a. s. vo Vranove nad Topľou, prepustené s ATB liečbou, stav sa nezlepšoval a od 20.12.2019 hospitalizované na det. odd. FNŠP J. A Reimana Prešov, kde jej bolo odobraté sérum s pozitívnym výsledkom na *Bordetllu pertussis*. nevakcinované.

5. Manažment očkovania:

Úlohy:

- a. zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b. zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c. v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie:
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- a. vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- b. vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2020

Vyhodnotenie za rok 2020:

V mesiaci september bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2020, osobnou návštevou vo všetkých 16 -tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali **od 94,0% do 98,38%.**

r. nar. 2018 – 97,09% (DTaP-VHB-HIB-IPV), (Infanrix Hexa - 55,9%, Hexacima - 41,2%)

r. nar. 2018 – 97,09% (PCV), (PCV 10 Synflorix - 69,8%, PCV 13 Prevenar - 27,3%)

r. nar. 2013 – 95,8% (DTaP-IPV)

r. nar. 2006 – 94,0% (dTaP- IPV)

r. nar. 2018 – 97,09% (MMR), (PRIORIX – 81,4%, M-M-RVAXPRO – 15,7 %)

r. nar. 2017 – 97,6% (MMR), (PRIORIX – 82,0 %, M-M-RVAXPRO - 15,6 %)

r. nar. 2008 – 97,32% (MMR), (PRIORIX - 80,4%, M-M-RVAXPRO - 16,9 %)

r. nar. 2007 – 98,38% (MMR), (PRIORIX – 83,0%, M-M-RVAXPRO – 15,4%)

r. nar. 2019 – 0 (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

r. nar. 2020 - 100% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

dialýza – pacienti zaradení do programu – 100% (VHB)

_____ pacienti v príprave – 0 (VHB)

- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB – novozistené osoby – 2, z toho počet zaočkovaných 100%

r. nar., 2018 – 40%, 2017 – 0,87% (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno - hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania k 31.8.2020 v SR)

– odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života - zaočkovaných 1174 detí

– očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 19,3%, proti chrípke – 78,7%.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčam

zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky.

1. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice,

a.s. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačенých hláseniiek a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou. Už štyria všeobecní lekári pre deti a dorast využívajú on-line hlásenie prostredníctvom internetu do systému EPIS a ďalší štyria prejavili záujem o on-line hlásenie a telefonicky sa informovali.

2. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Zaznamenali sme 17 ochorení na Divý kašeľ – Pertussis.

3. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (COVID-19, chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

Realizačné výstupy:

- analýza prenosných ochorení za rok **2020**,
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v **roku 2020** s výskytom v roku **2019** a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov,
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach,
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení,
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB,
 - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO,
 - zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami,
 - pripraviť postupy pre možný zános a šírenie sa „staronových“ prenosných ochorení (morbili, parotitída, rubeola) v dôsledku poklesu úrovne kolektívnej imunity frekventovaným odmietaním očkovania MMR.

Vyhodnotenie za rok 2020:

V rámci nášho okresu bol zaznamenaný dlhodobý klesajúci trend výskytu prenosných ochorení za sledované obdobie 5 rokov. S výnimkou ochorenia Pertussis, kde bol zaznamenaný mierny nárast tohto prenosného ochorenia. Trendy vývoja prenosných ochorení za rok 2020 boli značne ovplyvnené pandemickou situáciou COVID-19 od marca 2020 na území Slovenskej republiky.

Tab. č. 1 Počet hlásených prenosných ochorení za rok 2020 a porovnanie za rok 2019

Prenosné ochorenie	rok 2020	rok 2019
A01.2 – Paratýfus B	0	0
A02 - Salmonelózy	76	80
A03 - Šigelózy	7	4
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	123	163
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	77	133
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	1	12
A27 – Leptospiróza	0	0
A32 - Listeriόza	0	0
A35 - Tetanus	0	0
A36 - Záškrt	0	0
A37 - Pertussis	17	6
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	0	0
A48.1 – Legionárska choroba	2	0
A51 – Včasný syfilis	2	1
A52 – Neskorý syfilis	0	0
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	0	0
A69.2 – Lymeská choroba	9	11
A87 – Vírusová meningitída	0	0
B01- Ovčie kiahne	104	460
B02 – Herpes zoster	59	82
B05 - Osýpky	0	141
B06 - Ružienka	0	0
B15 - VHA	1	0
B16 - VHB	1	0
B18.1 – Chronická VHB	0	0
B18.2 – Chronická VHC	4	1
B26 - Parotitída	0	0
B58 - Toxoplazmóza	0	1
B86 - Svrab	71	101
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0
G61 – Zápalová polyneuropatia	0	0
J11 - Chrípka	21 690	30 839
Z20.3 - Pohryznutia	2	1
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	2662	0
U071.11 – COVID-19 potvrdený Atigenovým testom	1336	0
Spolu	26 244	32 036

Tab. č. 2 Počet hlásených prenosných ochorení za posledných 5 rokov

Prenosné ochorenie	2020	2019	2018	2017	2016
A01.2 – Paratýfus B	0	0	0	0	0
A02 - Salmonelózy	76	80	106	101	144
A03 - Šigelózy	7	4	9	8	0
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	123	163	141	152	125
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0	0	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	77	133	135	120	46
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	1	12	48	1	7
A27 – Leptospiróza	0	0	1	0	0
A32 - Listerióza	0	0	0	1	0
A35 - Tetanus	0	0	0	0	0
A36 - Záškrť	0	0	0	0	0
A37 - Pertussis	17	6	1	5	4
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0	0	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	0	0	0	0	0
A48.1 – Legionárska choroba	2	0	0	0	0
A51 – Včasný syfilis	2	1	2	4	1
A52 – Neskorý syfilis	0	0	0	1	0
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	0	0	2	3	2
A69.2 – Lymeská choroba	9	11	15	11	16
A87 – Vírusová meningitída	0	0	0	1	1
B01- Ovčie kiahne	104	460	413	157	709
B02 – Herpes zoster	59	82	74	99	89
B05 - Osýpky	0	141	1	0	0
B06 - Ružienka	0	0	0	1	0
B15 - VHA	1	0	0	0	40
B16 - VHB	1	0	0	1	1
B18.1 – Chronická VHB	0	0	2	0	0
B18.2 – Chronická VHC	4	1	2	1	1
B26 - Parotitída	0	0	0	1	1
B58 - Toxoplazmóza	0	1	2	3	2
B86 - Svrab	71	101	64	79	82
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0	0	1	0
G61 – Zápalová polyneuropatia	0	0	0	0	1
J11 - Chrápka	21 690	30 839	31 309	32 775	26 886
Z20.3 - Pohryznutia	2	1	4	2	1
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	2662	0	0	0	0
U071.11 – COVID-19 potvrdený Atigenovým testom	1336	0	0	0	0

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Etapy riešenia:

1. **Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť**
 - propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých,
 - rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

2. **Kontrola kvality údajov v EPISe**

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

3. **Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ**

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

4. **Manažment epidémií**

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.
Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

5. **Manažment kontaktov a ohnísk**

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	4886
Z toho počet uzavretých	718
Nepotvrdené	20
Počet spracovaných ohnisk	4574
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	39
Opatrenia prijaté rozhodnutím	2179
Počet opatrení vydaných na predchádzanie NN	587

Úlohy sa plnia každodenne vkladáním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor:

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidita a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillancie nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2. Európska surveillance infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance bola realizovaná v období október – december 2016 prostredníctvom Epidemiologického informačného systému (EPIS). Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. Vzhľadom na možnosť vkladania údajov podľa protokolu ECD do EPIS sa bude vykonávať kontinuálna surveillance incidence CDI prostredníctvom EPIS trvale. V roku 2020 sa bude vykonávať druhá etapa incidenčného sledovania v rámci Surveillance infekcií spôsobených CD v mesiacoch október- december 2020.

Realizácia incidenčného sledovania CDI-II etapa

Termín: október- december 2020

Zodpovedný: RÚVZ v Trenčíne a všetky RÚVZ v SR

Realizačné výstupy: analýza výskytu CDI na Slovensku a porovnanie výskytu s inými členskými štátmi, následná spätná väzba pre lôžkové zdravotnícke zariadenia na zvýšenie bezpečnosti pacientov.

3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Rok 2020 bude zameraný na distribúciu výsledkov druhej etapy Bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach, podľa protokolu ECDC v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

- publikácia a prezentácia výsledkov ako spätná väzba pre zvýšenie bezpečnosti pacientov
- Termín : priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou - oddelenie Epidemiológie sa v roku 2017 zapojilo do projektu BPS II a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s. V rámci BPS II boli v tejto nemocnici zistené 2 nozokomiálne nákazy, jednalo sa o infekcie močového traktu. Počas priebehu BPS II mala nemocnica k dispozícii 277 lôžok. Počet hospitalizácií ročne bol 14873 prijatí. Počet ošetrovacích dní za rok bolo (lôžko dní) 72159 a priemerná dĺžka hospitalizácie bola 4,9 dňa. Spotreba alkoholovej dezinfekcie bola 570/ l, celoslovenský priemer je 1295 /l. V tomto sledovaní sa zbierali a analyzovali dáta o NN a o užívaní antibiotík, zvýšila sa efektívnosť sledovania a tiež podpora spolupráce medzi epidemiológmi a vedením nemocníc. V roku 2019 boli publikované výsledky.

4. Realizácia kampane Clean care is save care

RÚVZ sa zapoja do kampane WHO : „Clean care is save care“.

- február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne
- máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR
- jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;
- júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RUVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Vyhodnotenie za rok 2020:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zdôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 nerealizoval žiadnu kampaň „Clean care is save care“.

5. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU, lekáorskými fakultami a univerzitami vychovávajúcim odborníkov vo verejnom zdravotníctve v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za **rok 2020**
- porovnať výskyt NN v **roku 2020** s výskytom v **roku 2019** a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
 - realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
 - sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2020:

Kontrola sterility:	
Sterilné predmety	95
Stery z prostredia	120
Dezinfekčné roztoky	10
Kontrola HS	9
Kontrola aut.	6
Čistené vody	0

Tab. č. 3 Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2020 a porovnanie za rok 2019

Oddelenie	rok 2020	rok 2019
OAIM	19	35
Chirurgické	11	17
Doliečovacie	18	26
Novorodenecké	0	0
FRO	1	12
Gyn. pôrodnice	4	5
Neurologické	5	23
Detské	6	13
Interné	47	25
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dialyzačné centrum	0	4
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	0	0
Spolu	111	160

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Cieľ:

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia:

1. **Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo**

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

2. **Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)**

Realizačné výstupy:

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva v SR na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- zabezpečovanie Systému včasného varovania a reakcie (Early Warning and Response System – EWRS) v SR
- pravidelné školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej situácii, ku ktorej sú je prizvaný IZS za účelom rýchlej koordinovanej reakcie,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách,
- účasť na medzinárodných školeniach a cvičeniach zameraných na závažné cezhraničné ohrozenia zdravia.

Vyhodnotenie za rok 2020:

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa zamestnankyne nezúčastnili žiadneho školenie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor:

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia:

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: január – február 2020

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2020 – február 2021

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2020** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy:

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2020:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný **6x**). Vyšetrenie na Poliovírusy a iné enterálne vírusy boli vo všetkých prípadoch negatívne. Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Etapy riešenia

I. etapa: marec – november r. 2020: vlastná realizácia preventívno – edukačných aktivít na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike. Aktualizovať Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020 – vykoná ÚVZ SR.

Na základe plnenia Uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 468 z 11. 10. 2017, bod B.2 predložiť vyhodnotenie plnenia úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 - 2020 za rok 2019 do konca júna 2020 – vykoná ÚVZ SR.

Realizácia:

II. etapa: december r. 2020: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov (počet a typ aktivít, počet edukovaných osôb atď.) uskutočnených edukačných aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

III. etapa – vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci plnenia úlohy v roku 2020. – vykoná RUVZ v Košiciach

Priebežne: Vykonávať vyšetrowanie anti – HIV protilátok prostredníctvom Poradní pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Realizovať poradenstvo v Poradniach pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR: osobné, telefonické, emailové poradenstvo a anonymný bezplatný odber.

Realizačné výstupy:

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2020

Vyhodnotenie za rok 2020:

- Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 13 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 10 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách). Za rok 2020 neboli evidované žiadne

telefonáty v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou. Telefónna linka je dostupná každý pracovný deň v čase 7:30-15:30.

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

- v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.
- prednáška a beseda: Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 boli školy priebežne zatvárané a tak nebolo možné realizovať prednášky a besedy.

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 4) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2020 bolo hlásené 0 ochorenie na sekundárny syfilis kože a slizníc – **A 51.3**, 4 gonokoková inf. dolných častí močovopoh. sústavy bez abscesu – **A 54.0**, 3 chlamýdiové inf. dolných častí močovopoh. sústavy – **A 56.0**, 4 nešpecifikované chlamýdiové inf- močovopohl. sústavy – **A 56.2**, 0 urogenitálnych trichomonáz a 13 anogenitálnych bradavíc – **A 63.0**. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Riešenie:

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Realizácia projektu vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl v oblasti vakcinológie prebieha podľa individuálnej dohody RÚVZ so SZŠ (v rámci praktických cvičení resp. vyučovacieho procesu), prednostne je zameraná pre študijné odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra. Výučba je realizovaná formou prednášok a náučných filmov.

Časové obdobie:

priebežne

Realizačné výstupy:

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,
- obmedzenie antivakcinačných aktivít a zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekologických ambulancií a čakárne všeobecných lekárov, čakárne všeobecných lekárov pre deti a dorast – podľa tematiky).

Vyhodnotenie za rok 2020:

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa nerealizovali žiadne aktivity spojené s poradňou očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor:

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný za obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december- vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie:

Termín ukončenia (prehodnotenia):

December 2020

Realizačné výstupy:

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nálezoch preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Vyhodnotenie za rok 2020:

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa nerealizovali žiadne aktivity spojené so zvýšením povedomia budúcich matiek a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
9.1	NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.1.1	<i>Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.2	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025	MZ SR
	MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.2.1	<i>Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie</i>	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021
9.3	PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.4	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.5	NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	rok 2020
9.6	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.7	AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky
9.8	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	rok 2020 a ďalšie roky

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia:

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Odbor podpory zdravia ÚVZ SR pripravil aktualizáciu Národného programu podpory zdravia, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 634, 10. decembra 2014.

2. Prioritou zostáva naďalej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ.

3. Hodnotenie aktualizovaného NPPZ a správa o jeho plnení budú predkladané vláde Slovenskej republiky. Koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia rieši konkretizáciu úloh Národného programu podpory zdravia do podoby projektov. Priebežné plnenie a hodnotenie programu bude hodnotiť Koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia, ktorá

bola zriadená ako poradný orgán ministra zdravotníctva Slovenskej republiky za účelom koordinácie aktivít Národného programu podpory zdravia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v problematike onkologických ochorení edukoval 70 osôb. Jednalo sa o študentov stredných škôl. Edukácia bola zameraná na onkologické ochorenia prsníka.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia:

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Nadalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 - 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor:

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia:

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Etapy riešenia:

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. V súčasnosti sa jednotlivé ciele a úlohy Národného programu prevencie obezity realizujú prostredníctvom jednotlivých subjektov a Regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Výstupy:

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (Pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách).

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor:

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy:

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia:

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektívnosť u účastníkov opakovane zapojených do kampane. Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2021.

Konkrétny výstup:

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov. Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady)

Cieľ:

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

Anotácia:

V súlade s Aktualizovaným akčným plánom Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov a osobitne z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2016 - 2020. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu.

Etapy riešenia:

priebežne

Realizačný výstup za rok 2020:

- zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád. RÚVZ spolupracuje s komunitnými pracovníkmi jednotlivých obcí. Spolupráca sa momentálne týka hlavne dodržiavania karantény a vyhľadávania kontaktov pozitívnych osôb na ochorenie COVID-19.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľ:
Aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bola schválená vládou Slovenskej republiky 25.10.2017 uznesením č. 491/2017. Hlavným zámerom aktualizácie Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu. Druhým významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 zdôrazňuje multisektoriálny charakter riešenia problémov súvisiacich s alkoholom, spotrebu alkoholu v Slovenskej republike a súčasne zohľadňuje aj možnosti a kompetencie na úrovni jednotlivých rezortov.

Anotácia:
Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Etapy riešenia:
Plnenie úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je priebežné. Do 30. júna 2021 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Informácia o plnení úloh jednotlivých rezortov vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 na základe hodnotiacich správ. Do 31. októbra 2021 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030, plnenie úloh bude termínované do roku 2030.

Realizačné výstupy:
Plnenie úloh z uznesenia č. 491/2017.

V rámci tejto úlohy bol uskutočnený prieskum dotazníkovou metódou zameraný na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Dotazníky vyplnilo 50 respondentov, ktoré RÚVZ so sídlom vo Vranove spracoval do databázy a následne boli odoslané na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Anotácia:

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 14,99 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov (z toho 11,98 % mužov a 17,85 % žien). Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,37, index starnutia dosiahol hodnotu 96,96. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2016 u mužov 73,71 rokov, u žien 80,41 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Ciel':

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Etapy riešenia:

Prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka, prispievať k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia sa zdravotného stavu seniorov.

Využitím masovokomunikačných prostriedkov informovať verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Realizačné výstupy:

Výstupy budú uverejnené v odpočtoch.

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor:

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská:

všetky RÚVZ v SR , ÚVZ SR

Cieľ:

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. **Strednodobý cieľ programu:** Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv.neprenosných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy. Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia:

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Realizácia úlohy a výstupy:

Intervencia v rámci programu CINDI: Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, zážitkové podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Vyzvi srdce k pohybu). Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia

individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorít vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“ a „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia:

Akčný plán má 5 hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v zámere I. Znižovanie dopytu po drogách. Hlavnou prioritou je podpora a rozvoj širokej škály rovnako dôležitých, navzájom sa posilňujúcich a významovo rovnako dôležitých opatrení, medzi ktoré patria: prevencia, včasné odhaľovanie a intervencie, znižovanie škôd, liečba, rehabilitácia, opätovné sociálne začlenenie a vyliečenie.

Úloha I.4.1.3 Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Etapy riešenia: priebežne.

Realizačné výstupy:

Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ:

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia:

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Etapy riešenia:
priebežne

Výstupy:

Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi u žiakov základných a stredných škôl a výsledky monitorovania zdravotného uvedomenia občanov SR prostredníctvom

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

RÚVZ Žilina

Oddelenie Hygieny životného prostredia a zdravia

Ad 1.1. Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V)

Pitná voda

Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 68 vzoriek vôd /z toho 67 na minimálnu analýzu, 1 na úplnú analýzu, 2 x počas roka bol vyšetrený As vo VZ obce Višňové/. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Ďalších 29 vzoriek bolo vykonaných na základe objednávky prevádzkovateľov verejných vodovodov vo svojej správe, z nich 9 úplných analýz. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu (kolaudácie): 50 vzoriek v rozsahu minimálnej analýzy.

Ako ŠZD v rozsahu minimálnej analýzy analýzu sme vykonali odbery a analýzy 3 vzoriek pitnej vody (Kofola a.s.), 1 x kontrolu kvality vody v Maliarovej studni vo Vraní (vykonávaná každoročne) s požiadavkou na prevádzkovateľa - Mestský úrad v Žiline - informovať obyvateľov o nevyhovujúcej kvalite.

V rámci úlohy kontroly kvality vody v studničkách sme odobrali a vyšetřili 8 vzoriek zo siedmich zdrojov (7 x minimálna analýza, 1 x úplná analýza). V dvoch zdrojoch bola kvalita vody nevyhovujúca (Kalvária v Rajeckej Lesnej a v obci Lietava). Obce, na ktorých území sa studničky nachádzajú, boli písomne informované o zistenej kvalite vody v studničkách, v studničkách so zistenou nevyhovujúcou kvalitou aj s opatreniami.

Na preverenie správnosti postupov akreditovaného laboratória boli odobraté 4 x paralelné vzorky z Maliarovej studne vo Vraní určené na minimálnu analýzu.

Z dôvodu pandemickej situácie COVID- 19 v SR sa neuskutočnili aktivity súvisiace so Svetovým dňom vody.

V mesiaci október bolo v obci Višňové z dôvodu zisteného zákalu zabezpečené náhradné zásobovanie pitnou vodou cisternami. Náhradné zásobovanie pitnou vodou, vykonanie opatrení a následnú kontrolu kvality pitnej vody zabezpečil prevádzkovateľ vodovodu SEVAK, a.s. Žilina. Podnet na nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody nebol zaznamenaný.

Voda na kúpanie

Vzhľadom na pandémie ochorenia COVID-19, opatrenia a vyhlášky ÚVZ SR o uzatvorení prevádzok od 16.3.2020 a od 15.10.2020 bol na základe objednávok prevádzkovateľov na kontrolu kvality bazénovej vody počas roka 2020 vykonaný nižší počet odberov a laboratórnych analýz.

Z vnútorných bazénov a víriviek sme odobrali 78 vzoriek, z nich 4 vzorky aj na Legionella species s negatívnym výsledkom. Vykonali sme 62 kontrol prevádzkových a kontrol dodržiavania opatrení ÚVZ SR. Závadných bolo 32 vzoriek, percento závadnosti je 41,02. Predložených prevádzkovateľmi bolo 35 protokolov z laboratórnych analýz, závadné vzorky boli dve, percento závadnosti 5,71. Pri porovnatel'nom počte nami vyšetrených vzoriek a predkladaných protokolov je významný rozdiel v závadnosti vzoriek. Kvalita vody je uvedená v IS voda na kúpanie. Podnet riešený nebol, neboli uložené sankcie.

LTS prebehla bez obmedzení. Podľa pokynov na zabezpečenie kúpacej sezóny 2020 zo dňa 8.6.2020 sme 5.10.2020 zaslali správu o vyhodnotení kúpacej sezóny 2020 v okresoch Žilina a Bytča za RÚVZ so sídlom v Žiline. V okresoch Žilina a Bytča nemáme vyhlásené lokality na prírodné kúpanie. Dňa 17.8.2020 bola v rámci ŠZD odobratá vzorka z nádrže Vodné dielo Žilina s vyhovujúcim výsledkom. Vodná nádrž je využívaná obyvateľmi na kúpanie a každoročne na súťaž Žilinský triatlon.

RÚVZ so sídlom v Žiline počas kúpacej sezóny 2020 vykonal kontrolu kvality vody na kúpanie na vonkajších umelých kúpaliskách:

- 1/ Termálne kúpalisko LAURA, Rajecké Teplice – 2 vonkajšie termálne bazény, kapacita: 2 500 osôb/deň, prevádzkované od 11.6.2020 do 7.9.2020,
- 2/ Mestská krytá plaváreň Žilina – vonkajší areál – 3 vonkajšie netermálne bazény, kapacita: 3 000 osôb/deň, prevádzkované od 26.6.2020 do 7.9.2020,
- 3/ Termálne kúpalisko Veronika, Rajec – 5 vonkajších termálnych bazénov, doskočisko k 5-dráhovej šmykľavke, doskočisko k detskej šmykľavke, doskočisko k detskému toboganu, kapacita: 4 000 osôb/deň, prevádzkované od 1.7.2020 do 31.8.2020,
- 4/ Termálne kúpalisko Stráňavy – 2 vonkajšie termálne bazény bez recirkulácie s kapacitou 500 osôb /deň, prevádzkované od 3.7.2020 do 31.8.2020,
- 5/ Mestské kúpalisko Bytča - 1 vonkajší netermálny bazén s recirkuláciou, kapacita 320 osôb/deň, prevádzkované od 8.7.2020 do 30.8.2020.

Počas kúpacej sezóny 2020 bolo na základe objednávky prevádzkovateľov kúpalísk odobratých a vyšetrených 46 vzoriek bazénovej vody, z toho

- 16 vzoriek pred uvedením kúpalísk do prevádzky
- 30 vzoriek počas kúpacej sezóny 2020 (z toho 4 vzorky aj na vyšetrenie Legionella species v bazénoch s vodnými atrakciami bez zistenej prítomnosti). Vykonalí sme 20 kontrol prevádzkových a kontrol dodržiavania opatrení ÚVZ SR.

Kvalita bazénovej vody počas kúpacej sezóny 2020 je uvedená v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, rovnako priebeh sezóny v týždenných hláseniach.

Z celkového počtu 46 vzoriek bazénovej vody nevyhovovalo spolu 11 vzoriek:

- 2 vzorky z 9 odobratých a vyšetrených vzoriek na MKP Žilina - vonkajší areál, z toho 1 v mikrobiologickej analýze (Kultivovateľné MO pri 36 °C), 1 vo fyzikálno-chemickej analýze (voľný chlór),
- 7 vzoriek z 21 odobratých a vyšetrených vzoriek na TK Veronika Rajec - z toho 4 v mikrobiologickej analýze (Kultivovateľné MO pri 36 °C, Pseudomonas aeruginosa, Staphylococcus aureus), 3 vo fyzikálno-chemickej analýze (voľný chlór, viazaný chlór),
- 1 vzorka zo 7 odobratých a vyšetrených vzoriek na TK Stráňavy - v mikrobiologickej analýze (Staphylococcus aureus),
- 1 vzorka zo 7 odobratých a vyšetrených vzoriek na TK Laura v Rajeckých Tepliciach – v mikrobiologickej analýze (Kultivovateľné MO pri 36 °C).

Celková závadnosť vzoriek: 11 vzoriek, 23,91 %, mikrobiologicko-biologická závadnosť: 7 vzoriek, 15,21 %, fyzikálno-chemická závadnosť: 4 vzorky, 8,69 %.

Nevyhovujúca kvalita vody bola okamžite riešená s prevádzkovateľmi kúpalísk opatreniami a kontrolnými odbermi s analýzami po vykonaní opatrení. Sankcie uložené neboli. Prevádzka kúpalísk nebola prerušená, zatvorené boli len v súvislosti s nepriaznivým počasím.

Podaním zo dňa 7.8.2020 obdržal RÚVZ so sídlom v Žiline podnet na vykonanie kontroly detského bazéna a prácu plavčiek na TK Laura v Rajeckých Tepliciach. Dňa 10.8.2022 vykonalí pracovníčky úradu kontrolu povrchu v detskom bazéne. V čase kontroly nebolo zistené porušenie povinností, podnet bol vyhodnotený ako neopodstatnený.

Oproti roku 2019 došlo k poklesu počtu vyšetrených vzoriek zo 74 na 46 kvôli tomu, že nebolo prevádzkované letné kúpalisko LÁŽO-PLÁŽO v Obchodnom centre MIRAGE v Žiline a kvôli neskoršiemu začiatku kúpacej sezóny. Pri menšom počte odobratých a vyšetrených vzoriek bola zistená nižšia závadnosť vzoriek. K nižšej závadnosti zrejme prispela aj nižšia návštevnosť kúpalísk v súvislosti s počasím a epidemiologickou situáciou. Ochorenia z vody na kúpanie hlásené neboli.

Stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných DSS

V mesiaci október sme pre ÚVZ SR v Bratislave poskytli súčinnosť v rámci Žilinského kraja pri plnení úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov (NEHAP V) zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných zariadeniach. Za 5 RÚVZ v kraji sme zaslali 5 vytypovaných zariadení DSS. V súvislosti s epidemiologickou situáciou bolo odoberanie vzoriek a ich analýza presunutá z roku 2020 do konca mája 2021.

Radónová problematika

Poskytli sme súčinnosť pri distribúcii a vyplňaní dotazníka zameraného na radónovú problematiku, vypracovaného Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu so sídlom vo Viedni v rámci projektu RER 9453.

Hluk

V roku 2020 sa riešili aktuálne podnety na zdroje z hudobných prevádzok, z výrobných prevádzok, z VZT zariadení a klimatizačných jednotiek, hlučnosť zo skupinových cvičení. V rámci dopravného hlučného merania kvôli kolaudácii stavieb (bytové domy pri hlavných cestách -Fačkov, Žilina). Spolu bolo vykonaných 15 meraní. Tradiční podávatelia podnetov na hlučnosť zo Staromestských slávností a hlučnosť z KD Trnové, nemali dôvod podávať podnety, nakoľko veľká kultúrnych podujatí sa kvôli šíriacemu sa ochoreniu COVID-19 neuskutočnilo. Predmetom merania dopravného hlučného bola cesta I/64 Prievidza-Žilina. Bytové domy boli pôvodne navrhnuté 5,0 m od vozovky, ale neskôr investor zmenil plán výstavby, nakoľko nemusel dodržať ochranné pásmo cintorína a mohol bytové domy postaviť až za parkovisko, čím sa zvýšila vzdialenosť domov od vozovky a namerané hodnoty hlučného a posudzované hodnoty A zvuku boli v súlade s platnou legislatívou. Ďalšie meranie dopravného hlučného sa realizovalo na hlučnej križovatke, kde bolo zrealizované meranie dopravného hlučného pred výstavbou bytového domu, investor bol povinný zabezpečiť vnútorné prostredie bytov tak, aby vyhovovalo PL. Boli použité hliníkové okná s izolačným trojsklom a prevetrávacími mriežkami. Napriek tomu, že prejazdnosť na Mostnej ulici -I/18 je 3380 motorových vozidiel za 4 hodiny (178N) a po Komenského ul.1673 mot.vozidiel (12NV) bola posudzovaná hladina A zvuku vo vnútorných priestoroch v súlade s PL. Samostatným problémom je hlučnosť z hudobnej produkcie živej alebo reprodukovanej hudby. Pri meraní reprodukovanej i živej hudby v Xtreme parku –Vodné dielo otvorený priestor s tancom na ihriskách pre beach volleybal bola posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale noc $L_{R,Aeq,8h} = 62,6 \text{ dB}$. Akcia býva od 20:00 do 4:30 a značne

obťažuje okolie hlučným. Protikladom bol podnet na akcie (svadby, oslavy) konané v Chateau Gbeľany, kde posudzované hladiny A zvuku boli v súlade s PL. Každoročne sa konajú Staromestské slávnosti, kde sú hodnoty prekročené, ale majú klesajúcu tendenciu za posledné roky. Mierne prekročené posudzované hodnoty A zvuku, ktoré krátkodobo pôsobia, nepredstavujú zvýšené riziko ohrozenia zdravia alebo ohrozenia života. Ďalším problémom sú VZT a klimatizačné zariadenia. V rámci revitalizácie mestských center dochádza k nadstavbe,

dostavbe jestvujúcich historických budov, ktoré majú voľný priestor vo vnútroblokoch, sem sú vyústené odsávacie zariadenia z prevádzok, ale i chladenie, klimatizácia a VZT a oproti sú okná z bytového domu. Posudzovaná hodnota v ref.časovom intervale večer i noc boli prekročené, prevádzkovateľ pristúpil k odhlučňovacím opatreniam. Rovnako prevádzkovateľ solária vyviedol odťah na fasádu svojho objektu, ale hluk obťažoval suseda cez cestu, preto zmenil miesto vyústenia a potrubie zabezpečil tmičom, hodnoty hluku po úpravách boli v súlade s PL. Prevádzka Spago je situovaná v priestoroch pod bytovým domom a ľudia obťažuje hluk z klimatizačných jednotiek, hlučnosť ktorých bola prekročená, ale po úpravách na VZT zariadení bola v súlade s PL. Podnet na prevádzku pily bol neopodstatnený. Rovnako podnet na prevádzku výroby zmrzliny v nočnej dobe (klimatizačné jednotky) bol neopodstatnený. OC Mirage malo povinnosť odmerať hluk z výkonných chladiacich zariadení umiestnených na streche objektu, ale výsledok bol v súlade s PL.

Ad 1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Ad 1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

Pri kolaudácii stavieb vyžadujeme predloženie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou, údaje o výrobkoch a predloženej dokumentácii evidujeme. Požadovaná vyplnená tabuľka uvedená ako Príloha 2 bola zaslaná v zmysle usmernenia k predmetnej veci.

Ad 1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

V roku 2020 neboli v skúšobnom laboratóriu RÚVZ Žilina vyšetrené žiadne vzorky na prítomnosť pesticídov. Bol zakúpený nový prístroj – plynový chromatograf, do konca roka bol sfunkčnený s detektorom FID.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ:

Rok 2020 významnou mierou poznačila pandemická situácia u nás a vo svete vyvolaná akútnym respiračným syndrómom, ktorý spôsobuje koronavírus SARS-CoV-2. Pandémia mala zásadný vplyv na riešenie problematiky, ktorá je náplňou práce odboru PP, menil sa charakter a počet kontrol pracovísk, zvýšili sa počty podnetov a sťažností, znížil sa počet zamestnancov, ktorí vykonávali dozor na odbore PPL. Tri zamestnankyne boli presunuté na odbor epidemiológie za účelom zadávania informácií do systému ohľadom pozitívnych občanov a ich kontaktov. Zároveň telefonicky obvolávali dotyčné osoby.

Aj napriek pandemickej situácii sme v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) naďalej kládli dôraz na zvyšovanie kvality života pracujúcich občanov/zamestnancov prostredníctvom znižovania chorobnosti, trvalých a dočasných následkov chorôb a úrazov, poskytovaním účelovej, kvalitnej a efektívnej zdravotnej starostlivosti pôsobením verejného zdravotníctva. Zamestnanci odboru PPL aktívne sledovali európske trendy uplatňované v oblasti intervencie a prevencie pred nepriaznivými vplyvmi faktorov pracovného a životného prostredia. Zároveň sme sa v najvyššej možnej miere podieľali na plnení nariadení a opatrení, ktoré vydal Úrad verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou SR. Tiež sme sa riadili závermi z rokovania Ústredného krízového štábu. V rámci ŠZD sme kontrolovali na pracoviskách resp. u zamestnávateľov vydané hygienické a protiepidemické opatrenia vydané ÚVZ SR a Ústredným krízovým štábom, ktoré boli záväzné pre prevádzkovateľov a zamestnávateľov v Slovenskej republike.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Sumarizácia údajov o rizikových prácach v okrese Žilina a Bytča

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia. Súčasťou návrhov na zaradenie do rizikových prác vždy boli priložené aj podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s

vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS. V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 131 subjektov** (117 subjektov v 3. kat. prác + 14 subjektov v 4. kat. prác).

Kategória RP	Počet celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	5300	1804
3. kategória	5088	1777
4. kategória	212	27

Uvedené počty pracovníkov prezentujú niektorých zamestnávateľov zaevidovaných aj v 3. a vo 4. kategórii prác.

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo **31 rozhodnutí**

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
2	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
29	Rozhodnutia vyhlasujúce RP

V roku 2020 bola uložená sankcia pre subjekt **IWG Slovakia, s.r.o., Kremnická 3576/24, 851 01 Bratislava – mestská časť Petržalka, sídlo prevádzky Dlhá 88, 010 09 Žilina.**

Zamestnávateľia aj naďalej predkladali protokoly a ďalšie náležité podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické:

Celkom vydaných **rozhodnutí** len pre manipuláciu s v. tox. I. a tox.I. **0**

Z celkového počtu **rozhodnutia na uvedenie priestorov do 27 prevádzky + schválenie prevádzkového poriadku** s chem. faktorom

Z celkového počtu len **rozhodnutia na schválenie prevádzkových 10 poriadkov** s chem. faktorom

Rozhodnutia na manipuláciu s azbestom a schválenie 62 prevádzkových poriadkov s chem. faktorom - azbest

V roku 2020 bolo vykonaných **34 previerok**. Previerky boli zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky (zároveň boli schvaľované prevádzkové poriadky pre manipuláciu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami).

Hodnotili sme úroveň vypracovania prevádzkových poriadkov, aby splňali požiadavky platnej legislatívy. Spoločnosti, v ktorých sa manipulovalo s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, museli mať zodpovedného pracovníka, ktorý má platné osvedčenie pre manipuláciu s týmito látkami.

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA **35**

Počet vydaných osvedčení **z praxe** v kraji ZA + mimo kraj ZA **30**

Počet vydaných osvedčení **po vykonaní skúšky** kraji ZA + mimo kraj ZA **5**

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina + Bytča	15
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	5
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	11
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	2
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	0
Počet vydaných osvedčení v iných regiónoch	2
CELKOM	35

Bolo vykonaných 5 skúšok.

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal celkom 32 osvedčení.

Pre regióny v ZA kraji bolo vydaných 26 osvedčení.

Pre regióny mimo ZA kraj bolo vydaných 6.

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie, manipulácia s chemickými faktormi a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ 124

Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala 270

V našom regióne nebola v roku 2020 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V roku 2020 nadobudla platnosť novela NV SR č. 235/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. V roku 2020 **bolo vydaných 7** nových rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou chemických karcinogénov a mutagénov.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce 2019 - faktor pracovného prostredia – chemické karcinogény a mutagény						
3. kat		4. kat		spolu		subjekty
celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy	
206	144	13	0	219	144	FNSP Žilina a.s. Doprastav a.s. SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o. Domenica spol s r.o. K + M spol. s r.o. FINES a.s.

Azbest: - v roku 2020 požiadalo 62 subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. V roku boli prešetrené 2 podnety:

1. opodstatnený – likvidácia odpadového materiálu obsahujúceho azbest v obci Teplička nad Váhom. Jednalo sa o tzv. divokú skládku na neznámom pozemku s neznámym účastníkom konania. Podnet bol poslaný na doriešenie starostovi obecného úradu Teplička nad Váhom a skládka bola odborne zlikvidovaná.

2. opodstatnený – jednalo sa o odpadu z azbestu pri rekonštrukcii bytových jednotiek v Žiline na Komenského ulici. Podnet bol prešetrovaný za spolupráce Policajného zboru Žilina. Demontáž bytovej jednotky vykonávala stavebná spoločnosť, ktorá nemala na likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest oprávnenie. Účastníkovi konania stavebnej firme bola uložená pokuta vo výške 2000 Eur.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci:

V roku 2020 sme pilotný projekt na testovanie nových metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci **nerealizovali**. V roku 2020 nedošlo k nárastu hodnotení fyzickej pracovnej záťaže u zamestnancov na základe našich požiadaviek, prevažovalo hodnotenie fyzickej záťaže v súvislosti so šetrením chorôb z povolania. Úroveň hodnotení je dobrá. Predložené návrhy zodpovedali usmerneniam ustanovenými v platnej legislatíve.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2020 vykonaných cca **3300** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci, individuálnych poradenstiev bolo 3114 (vrátane telefonických a elektronických rád) a skupinových poradenstiev bolo 15. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, absolvovanie LPP u zamestnancov, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú zamestnanci odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok o riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

Pri výkone ŠZD u zamestnávateľov boli kontrolované výstupy hodnotení a podklady, ktoré vypracovali PZS. Sledovali sme posudky o riziku a kategorizáciu prác.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Zamestnanci odborov PPL realizovali v rámci kraja Žilina 2 spoločné porady s IP Žilina, na ktorých sa prehodnocovala naša spoločná spolupráca, potvrdili sa pozitíva spolupráce a vytýčili sa ďalšie spoločné aktivity zamerané na ochranu zdravia pri práci. Nové návrhy boli pridelované pre jednotlivé odbory na RÚVZ v kraji a odborníkov IP Žilina tak, aby nedochádzalo k duplicitě práce oboch štátnych orgánov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.Ú: Názov úlohy

3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Odpočet: Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa: január – december 2020: bolo odobratých 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie) – celé obedové menu a 3 vzorky chleba v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme budú zaslané na RÚVZ Trenčín v termíne do 30.01.2021.

II. etapa: v termíne do 30.03.2021 – pripraví RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR záverečnú správu za SR.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI.

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 sa realizujú priority a) b) a c). Každé tri roky sa realizujú aktivity v rámci priority d):

Aktivity v rámci priority **a) Podpora zdravého štartu do života** realizuje poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom v Žiline.

V rámci priority **b) „Podpora zdravšieho prostredia v školách“** bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov v 3 zariadeniach,

efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v **26** zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy a odber vzoriek potravín na mikrobiologické vyšetrenie v celkovom počte **9**. V rámci ŠZD boli kontrolované hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovanie pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, zisťovanie počtu stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy, kontrola pestrosti stravy, kontrola dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

V rámci priority **c) „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“** sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. V roku 2020 sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastnili **1** pracovnej porady pre zamestnancov školských jedální s aktívnou účasťou.

V rámci priority **d) Podpora pohybových aktivít** bol naplánovaný na rok 2020 monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.). Vzhľadom na závažnú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID – 19 spôsobeným koronavírusom (SARS – CoV-2) nebolo možné realizovať spomínanú aktivitu.

V rámci priority **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku** bola v roku 2019 vykonaná realizácia meraní telesných parametrov u detí, zadávanie získaných antropometrických údajov a údajov získaných z dotazníkov do pripravených tabuliek v programe Excel a následné zaslanie vyplnených tabuliek gestorovi.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. V roku 2020 bolo odobratých **20** vzoriek piesku v období od augusta do konca novembra. Od marca do júla sa vzorky piesku neodoberali pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu súvisiacu s koronavírusom spôsobujúcim COVID – 19.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť

školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Hodnotenie jedálnych lístkov v MŠ a ZŠ sa presúva na jarné obdobie 2021 pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID – 19.

4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V roku 2019 išlo o pilotný projekt, ktorého etapy riešenia pozostávali z nahlásenia zodpovednej osoby za RÚVZ so sídlom v Žiline, nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením FNsP v Žiline, komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení, priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom. Realizácia projektu pokračovala aj v roku 2020, kedy bolo vyplnených celkovo **101** dotazníkov.

Odbor epidemiológie RÚVZ Žilina

**Vec : Vyhodnotenie programov a projektov ÚVZ SR - odbor epidemiológie
obdobie 1.1.2020 – 31.12.2020, správa za okresy Bytča a Žilina.**

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Zvýšiť zaočkovanosť formou osvetovej činnosti sa vykonáva priebežne formou telefonickú konzultácie, osobným kontaktom s klientom, resp. vzdelávaním zainteresovaných, pre verejnosť cez internetovú stránku úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných

zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava).

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanú dieťaťa. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' „ živé vakcíny“ - obava z vedľajších účinkov.

V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov, v roku 2020 bolo hlásených 40 nových odmietnutí očkovania rodičom dieťaťa, prejednaný bol 1 prípad odmietnutí, z toho 1x uložená bloková pokuta a 39x presunuté prípady do roku 2021. Celkový počet prípadov odmietaní očkovania činí 487 prípadov ku dňu 31.12.2020 (agenda od r. 2008).

Kontrola očkovania v SR za posledné sledované obdobie: t. j. obdobie 2019/2020 – vyhodnotenie k 31.08.2020: počet pediatrických obvodov spolu 39, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina: 33 obvodov. V okrese Žilina a Bytča sme v kontrolovanom období nezaznamenali zaočkovanosť pod 95%. Zaočkovanosť v okrese Žilina sa pohybuje v rozmedzí od 95,6% pri očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2017 do 97,6% pri preočkovaní MMR v 11. roku života, ročník narodenia 2007. V okrese Bytča sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 97,9% pri očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2018 do 100,00% pri očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2007.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatitíd, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov – vykonané telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom alebo lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 38x, telefonicky: 27 x podaná informácia, počet vydaných certifikátov: 2, odber krvi 38x (34x muž, 4x žena) aj anonymný odber.

Problematika vírusových hepatitíd a iných druhov očkovania riešená 12x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom) - Poradňa očkovania RÚVZ Žilina.

Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie riešené 14x, problematika - obhliadky - priestorové danosti pre zdravotnícke zariadenia riešené spolu 74 x.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO - (prenosné ochorenia).Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre EPIS - SRV.

6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania HER a výkon BOT. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami.

Počet kontrol HER/ŠZD: 4x (počet sterov 88 vzoriek)-1.polrok, 2 kontroly (počet sterov 75 vzoriek)- 2. polrok, spolu vykonaných 6 kontrol v roku 2020.

Kontrola fajčenia v ZZ: 13 kontrol – bez pokuty. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov pre jednotlivé pracoviská - zdravotnícke zariadenia, spolu: 178 x biologická

kontrola. Priebežne vykonávame prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz, štúdia Clostridium difficile vo FNsP Žilina - v roku 2020 bolo riešených 49 prípadov ochorenia.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V roku 2020 realizované v rámci riešenia ohnísk - protiepidemických opatrení ochorenia COVID – 19.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV Dolný Hričov (28.01.,10.03., 19.05., 14.07., 22.9., 10.11.2020 s výsledkom: Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpadovej vody : 6x negatívny nález (vyšetril RÚVZ B. Bystrica).

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt: spolupracujúci pracovníci - poradňa zdravia RÚVZ Žilina. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. V roku 2020 nebola zabezpečená aktivita ku dňu 1.12.2020 pre žiakov strednej odbornej školy. Pri možnej realizácii - pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácií projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.(prípis ÚVZ SR Bratislava, 2015).

6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR :

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

Na úrade pracuje Poradňa očkovania: informovanosť zabezpečená priebežne pri odmietaní očkovania. Konzultácie vykonávame telefonicky alebo osobným kontaktom s klientom - klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu 46 x. Informácie ohľadne ostatných foriem očkovania, riešenie poranenia zdravotníckeho pracovníka vykonané 114 x.

Informovanosť verejnosti o vakcinologickom poradenstve je zabezpečená písomnou informáciou vypracovanou odborom epidemiológie pre ambulancie všeobecných lekárov, špecializované ambulantné pracoviská, ako aj zverejnenie informácie na panely vo vstupnej hale budovy RÚVZ a na webovej stránke úradu.

6.9.Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania :

1.Projekt „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ - stredné školy, koordinátor RÚVZ Komárno.

V rámci RÚVZ Žilina sú spolupracujúce pracoviská k odboru epidemiológie - poradňa zdravia, oddelenie HDM (školské zariadenia). Realizácia v roku 2020: nevykonané.

2.Projekt „ Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“, koordinátor RÚVZ Tnava. Vzdelávanie nebolo v školskom roku 2019/2020 realizované.

Odbor podpory zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Odpočet:

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme udržiavali spoluprácu s regionálnymi médiami - Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Krajskou knižnicou Žilina, Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s VÚC Žilinského samosprávneho kraja, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
- 2x účasť na videokonferencii k prieskumu M-POHL HLS19,
- 1x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny pre poradne zdravia,
- 2x účasť na online seminári Alkohol a ženy
- Kampaň „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“ (spolupráca s odd. epidemiológie)
 - o 2x prednáška pre študentov SZŠ (16 študentov, 3 pedagógovia)
- 1x interaktívna prednáška pre študentov SZŠ v rámci projektu *Zvyšovanie povedomia o očkovaní – Očkovanie hrou* (spolu 16 študentov, 3 pedagógovia) (spolupráca s Odd. epidemiológie)
- 2x interaktívna prednáška „*Chrípka, nový koronavírus 19*“ pre študentov SZŠ, žiakov ŠZŠ (29 študentov, 6 pedagógovia)
- v rámci *týždňa mozgu*
 - o 3 x „*Tréning pamäte*“ pre seniorov – spoločenstvo Hájik, Univerzita tretieho veku ZA Univerzity – 44 seniorov
 - o 1 panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline a v Krajskej knižnici Žilina
 - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, Krajskej knižnici
- aktivity v rámci Národného onkologického programu:
 - o prevencia kolorektálneho ca – 3x interaktívna prednáška (spolu 54 účastníkov)
 - o prevencia ca prsníka – 1x interaktívna prednáška (11 účastníkov)
- aktivity v rámci „*Svetový deň boja proti AIDS*“
 - o 1x interaktívna beseda pre žiakov ŠZŠ (13 študentov, 3 pedagógovia)
 - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
- aktivity v rámci „*Svetový deň Alzheimerovej choroby*“
 - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
- aktivity v rámci kampane „*Od srdca k srdcu*“
 - o počet meraní zrealizovaných podľa metodiky projektu: 93 osôb
 - o záchyt atriálnej fibrilácie: 0

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Odpočet:

Realizácia Európskeho prieskumu zdravotného uvedomenia 2019-2021 (M-POHL HLS19) – dotazníková štúdia – 54 dotazníkov. Nahadzovanie údajov do databázy a odoslanie na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľ:

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Odpočet:

- realizácia projektu „*Viem čo zjem*“:
 - o 7x beseda pre žiakov ZŠ (119 žiakov)
 - o realizácia dotazníkového prieskumu k projektu „*Viem, čo zjem*“ – kontrolný súbor žiakov - 74 dotazníkov,
 - o odoslaná spätná väzba na ÚVZ SR (2x)
- 1x interaktívna prednáška pre študentov Gymnázium Hlinská - „*Zdravý životný štýl*“ (30 študentov a 2 pedagógovia)
- 2x prednáška pre seniorov- poslucháčov Univerzity tretieho veku ZA Univerzity: „*Zásady stravovania u seniorov*“, „*Voda a pitný režim*“ (spolu 30 ľudí)
- aktivity v rámci „*Svetového dňa obezity*“
 - o poradenstvo v oblasti výživy a obezity – 10 klientov (spolupráca so spoločnosťou STOB, lekáre Benu)
- Individuálne poradenstvo v oblasti výživy – 1 klient

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Odpočet:

Kampaň sa v roku 2020 nerealizovala.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľ:

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách.

Odpočet:

Program plnia vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

Odpočet:

- Realizácia dotazníkovej štúdie – Dotazník o vplyve zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti (34 dotazníkov). Nahadzovanie údajov do databázy a odoslanie na ÚVZ SR.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Odpočet:

- 5x prednáška pre seniorov- poslucháčov Univerzity tretieho veku ZA Univerzity: „*Ako si udržať pamäť v dobrej kondícii*“, „*Prvá pomoc*“, „*Covid 19*“, „*Onkologická problematika – kolorektálny karcinóm*“ (spolu 105 ľudí)
- Individuálne konzultácie pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „*Ako si udržať pamäť v dobrej kondícii*“ (4 poslucháči)
- Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov v ZPS a DSS ZA kraja – spolupráca s odd. epidemiológie – počas celého roka

9.6 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Odpočet:

- realizácia „*Dni zdravia*“ (spolupráca s poisťovňou Union):

- fi. Adient ZA - monitoring RF KVS ochorení - celkový cholesterol, Hgb, kyseliny močovej, glykémie, krvnej skupiny, hodnotenie % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (19 účastníkov),
- Diapozitívci – energia na kolesách – monitoring glykémie – 50 meraní
- Počet klientov v poradni zdravia: 50 vyšetrených (TSZ) - 11 prvovyšetrených, 39 opakovane vyšetrených klientov
- v teréne vyšetrených 98 klientov
- „Žilinské dni zdravia“ – monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výška-BMI (29 účastníkov)
- 9x článok s rôznou aktuálnou problematikou na web stránka RÚVZ ZA
- 4x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA s rôznou aktuálnou problematikou

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Cieľ:

Realizácia preventívnych programov výchovou predovšetkým detí a mládeže .

Odpočet:

- aktivity k „Svetového dňa bez tabaku“:
 - 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
- poskytovanie telefonického poradenstva prostredníctvom Linky pomoci odvykania od fajčenia – 21 hovorov (8 opodstatnených, 13 neopodstatnených) (05.10.- 16.10. 2020).

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ:

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Odpočet:

- Diapozitívci – energia na kolesách – cyklistické preteky okolo Slovenska –štart zo ZA: cca 110 pretekárov s diabetom rôzneho veku, Spolupráca so Slovenským cyklistickým zväzom – monitoring glykémie (50 meraní)

**Plnenie úloh „Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva
v Slovenskej republike na rok 2020 a na ďalšie roky“**

ROK

2020

	NÁZOV ÚLOHY
1.1	Plnenie návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.)

**MERANIE IMISIÍ HLUKU V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ
VZHLADOM NA ZÁŤAŽ OBYVATEĽSTVA
PLNENIE:**

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
33	96	240

**MERANIE INTENZITY OSVETLENIA V ŽIVOTNOM
PROSTREDÍ VZHLADOM NA ZÁŤAŽ OBYVATEĽSTVA
PLNENIE:**

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
16	53	86

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
59	177	177

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
4.2	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
154	462	924

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.1	Monitoring kvality vôd vybraných lokalít

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
9	26	46

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
37	37	350

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.10	Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba-PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
294	882	7056

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.11	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
48	317	342

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.12	Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
72	144	4

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.13	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

PLNENIE:

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	38	38	38
RÚVZ Košice	3	3	3
RÚVZ Žilina	10	10	10
Spolu	51	51	51

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
12	12	16

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.15	Analýza celkového arzénu v potravinách

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
12	12	16

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.16	Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí

PLNENIE:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
25	50	50

RÚVZ Žiar nad Hronom

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa v roku 2020 podieľalo na plnení dvoch úloh z Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky (úlohy 1.1, 1.2.).

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP V. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonáva monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov prostredníctvom RÚVZ v Banskej Bystrici, vykonáva štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, ale aj individuálnym zásobovaním pitnou vodou vo verejnom záujme (vodné zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou bytové domy, rekreačné zariadenia, domovy sociálnych služieb) a vykonáva monitoring kvality vôd určených na kúpanie.

V roku 2020 sa RÚVZ v Žiari nad Hronom zapojil do plnenia úlohy definovanej ako aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella, predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami“. V rámci 1. etapy, ktorá mala byť realizovaná v roku 2020, mal byť uskutočnený odber vzoriek v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb v Žiari nad Hronom. Z dôvodu zlej epidemiologickej situácie súvisiacej s ochorením COVID – 19 odber vzoriek nebol vykonaný.

Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ vykonáva dozor nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkosťná mikroklíma, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD a spolupracuje s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2020 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 45 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány, na územné konanie stavby, ale aj pri riešení podnetov obyvateľov na obťažujúci hluk z voľnočasových aktivít (obytná zóna, viacúčelové ihriská). V odôvodnených prípadoch vyžaduje zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 44 009, čo je 91,52 %, v okrese Banská Štiavnica je 16 035, čo je 97,06 % a v okrese Žarnovica je 24 265 čo je 89,88 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejnom vodovode v obci Podhorie a Dolná Ždaňa, prevádzkovateľom týchto verejných vodovodov sú obce. Prevádzkovateľom verejných vodovodov bolo uložené rozhodnutie o zákaze používať vodu na pitie a varenie. Do odstránenia nedostatkov bolo v obciach zabezpečené náhradné zásobovanie pitnou vodou. Vo verejných vodovodoch Janova Lehota, Vyhne, Jastrabá a Slaská sa vyskytla zhoršená kvalita vody vo fyzikálnochemických ukazovateľoch – farba a zákal, v prípade zvýšených zrážok. Ide o podzemné vodné zdroje. Prevádzkovateľom verejných vodovodov je StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom. Pre verejný vodovod Janova Lehota je vybudovaný nový vodný zdroj, stavba je pred kolaudáciou. Je naplánované napojiť verejný vodovod Vyhne na Pohronský skupinový vodovod. Pre verejný vodovod Jastrabá sa plánuje využívať vodný zdroj Turčekovský skupinový vodovod. V okolí vodných zdrojov pre verejný vodovod Slaská dochádza k ťažbe dreva, čo môže spôsobovať zhoršenú kvalitu vody v prameňoch. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrundt, z dôvodu zhoršenia senzorických vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2020 vykonaných 25 kontrol verejných vodovodov. Znížený počet kontrol na verejných vodovodoch oproti minulému roku bol spôsobený mimoriadnou situáciou. Za rok 2020 bolo odobratých 171 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 97 vzoriek, v okrese Žarnovica 40 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 34 vzoriek vôd. RÚVZ zistil závažné nedostatky v kvalite pitnej vody vo verejných vodovodoch Podhorie a Dolná Ždaňa, kde vydal zákaz používať vodu na pitie a varenie. Ďalej vydal opatrenie rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody v 12 prípadoch, a to vo verejných vodovodoch Bzenica Bukovina, Vyhne 2x, Svätý Anton, Hodruša Hámre – časť Banská Hodruša, Nová Baňa – časť Stará Huta, Veľká Lehota a Malá Lehota pre prevádzkovateľa StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom. Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal takéto opatrenie rozhodnutím pre verejné vodovody Prestavľky, Trnavá Hora, Podhorie, Hodruša Hámre – časť Mikuláš pre prevádzkovateľov jednotlivých obcí. RÚVZ vydal 10 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov Ihráč, Janova Lehota, Slaská, Kremnica, Nová Baňa, časť Bukovina pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a verejné vodovody v prevádzke obcí: Dolná Ždaňa, Kunešov, Podhorie, Vysoká a Hodruša Hámre – časť Kopanice. V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2020 bolo

odobratých 24 vzoriek vôd z Vindšachtského, Veľkého Richnavského, Počúvadlianskeho a Veľkého Kolpašského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené nedostatky v kvalite vody. Dolno Hodrušské jazero je mimo prevádzky, prebehla tu rekonštrukcia a počas kúpaciej sezóny nebolo naplnené vodou na prevádzkovú hladinu, z dôvodu technickej poruchy hrádze. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpaciej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpaciej sezóny 2020 boli 28.07.2020 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpaciej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinô jazero a Nová Baňa - Tajch. Tieto vodné plochy využíva na kúpanie menší počet ľudí, z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinô jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z., až na prekročenie ukazovateľa farba v prírodnej vodnej nádrži Tajch a Evičkinô jazero. Tieto vodné plochy v roku 2020 využívali na kúpanie veľké počty ľudí, najmä vodné plochy Belianske jazero a Klinger. V roku 2021 bude potrebné prehodnotiť vyhlásené kúpacie oblasti, nakoľko sa návštevnosť v regióne Banská Štiavnica enormne zvýšila.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až 2020. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a počas kúpaciej sezóny aj informácie o kvalite vôd určených na kúpanie. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu kúpaciej sezóny na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpaciej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a o vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúl s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA , PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2020 evidovali 3995 osôb v riziku, z toho 634 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3449 osôb z toho 630 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 546 osôb z toho 4 ženy. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č. 220/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 21 rozhodnutí o určení rizikových prác. V dvanástich prevádzkach, v ktorých bola vyhlásená riziková práca kategórie 4. boli tieto práce prehodnotené a boli opakovane posúdené na základe predložených posudkov o riziku. Dva nové subjekty (prevádzky) boli vyhlásené s novými profesiami rizikových prác; spoločnosť Alu Slovakia, s.r.o., Hliník nad Hronom a Poliklinika ProCare Žiar nad Hronom. Uvedené subjekty po objektivizácii podmienok pracovného prostredia požiadali o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 3. kategórie rizikových prác. Evidujeme 452 osôb v 4. kategórii faktor hluk (priemyselná výroba) a 91 osôb v 4. kategórii faktor vibrácie (priemyselná výroba, stavebníctvo, lesníctvo,...). 32 osôb je evidovaných v kategórii 4.pre prácu s chemickými látkami (chemické látky, karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky). V rámci ŠZD sme v roku 2020 vykonali 10 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok používaných na pracoviskách, na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 30 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri výrobe, skladovaní a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne, predajne záhradkárskych potrieb a existujúce poľnohospodárske spoločnosti. Zamestnávateľom bolo poskytnutých 21 konzultácií týkajúcich sa platnej legislatívy, skladovania nebezpečných chemických látok, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a toxickými látkami. Schválili sme 2 prevádzkové poriadky na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi a 8 prevádzkových poriadkov na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi pri odstraňovaní azbestových materiálov (do termínu 01.10.2020).

Do 31.12. 2019 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona č.128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmenách a doplnení niektorých zákonov v roku 2020 bola realizovaná spoločná previerka v spoločnosti CMK, s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Zväz pre skladovanie zásob a.s., Hronský Beňadik a v Slovalco a.s., Žiar nad Hronom. Pri kontrolách neboli uložené opatrenia.

Bolo podaných 8 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom nezaevidoval ani jednu mimoriadnu situáciu alebo haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok používaných na pracoviskách a aktualizáciu karty bezpečnostných údajov (ďalej len KBÚ), vypracovaných posudkov o riziku, používanie OOPP a dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku. V riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov pracuje 112 pracovníkov, z toho 8 žien. V tretej kategórii rizikových prác 80 osôb z toho 8 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 32 osôb z toho 0 žien, ktoré evidujeme podľa vyhlásených rizikových prác (ASTR) k 31.12.2020.

V sledovanom období sme vydali 70 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 3 rozhodnutia boli vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. 67 rozhodnutí bolo vydaných na likvidáciu AZC materiálov v exteriérnych podmienkach a to najmä odstraňovanie zo striech, prípadne odvoz AZC materiálov z čiernych skládok. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 12 kontrol, ktoré boli zamerané na odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch (odpadové rúry) a zo striech rodinných domov. V jednom prípade sme zaznamenali podnet na odstraňovanie AZC strechy na rodinnom dome, ktorý bol opodstatnený. Spoločnosti Strechy BB s.r.o., Majerská cesta 36, Banská Bystrica 974 01 bola uložená pokuta vo výške 200€ za nedodržanie pracovných a technologických postupov pri svojej pracovnej činnosti – odstraňovanie azbestu zo strechy na rodinnom dome, pokuta bola uhradená.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sleduje sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 21 dotazníkov informovanosti.

Individuálne výjazdy s „Poradňou zdravia“ priamo k prevádzkovateľom boli pripravené a predbežne dohodnuté na apríl tohto roka (apríl je mesiac BOZP v výrobných spoločnostiach). Z dôvodu globálnej krízy COVID-19 boli tieto aktivity zastavené a nerealizované. Naše poradenstvá a kontroly u prevádzkovateľov sme zamerali najmä na prevenciu a poskytovanie konzultácií vychádzajúc z informácie, že Európske stredisko pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), WHO, OSHA a ďalšie organizácie identifikovali faktory, ktoré predstavujú vysoké a nízke riziko infekcie. Nechránený kontakt s prípadom ochorenia COVID-19 s odstupom menším ako 1,8 m bol hodnotený všetkými vyššie uvedenými inštitúciami ako vysoké riziko nákazy. Nižšie riziko infekcie existuje v prípade kontaktu s ochorením COVID-19 pri odstupe nad 1,8 m, alebo pri nosení ochranných prostriedkov, ak nie je možné dodržať odporúčanú minimálnu vzdialenosť. Na základe publikovaných, ale aj zistených skutočností sme počas poradenstva informovali, že vírus sa môže prenášať prostredníctvom presymptonických a asymptonických prípadov, preto pri posudzovaní rizika COVID-19 sme upozorňovali, že sa všetci zamestnanci musia považovať za potenciálne podozrivé prípady ochorenia COVID-19.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Oddelenie pripravilo prezentáciu pre dva ústavné semináre RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na tému: „TVM a pracovné prostredie v súvislosti s mimoriadne teplými dňami na pracoviskách v zmysle platnej legislatívy“ a druhý príspevok na tému: „Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) - stratégia na roky 2020-2022- Poškodenie podporno – pohybovej sústavy“.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO, Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č. 117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 - 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie/každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31.12.2019

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

II. Etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2020 - ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy v tomto roku RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom nebol zaradený KO v HV medzi pracoviská odoberajúce vzorky na laboratórne vyšetrenie na obsah soli.

Výstupy

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Anotácia:

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa zrealizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, neprejavili záujem. Oddelenie podpory zdravia pokiaľ to umožňovala epidemiologická situácia v rámci prednášok na Základných a stredných školách o zdravej výžive zahrnuli aj prednášky o obezite.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Bufety poskytujú doplnkové stravovanie, pričom sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli. Nápojové automaty, ktoré sú umiestnené v stredoškolských objektoch v počte 8, majú sortiment nápojov rôznych druhov kávy. Všetky nápojové automaty sú označené, že ide o kávu bez obsahu kofeínu. V nápojových automatov sa nenachádzajú nápoje s obsahom kofeínu – ice café, kofola, coca cola a pepsi cola. Prevádzkovateľmi všetkých uvedených zariadení sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a v jednom prípade škola, ktorým na základe žiadostí RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal súhlasné rozhodnutia na posúdenie priestorov zariadení do prevádzky.

Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity.

Pri ŠZD vykonaných v predchádzajúcom období je opakovane zistené, že napriek snahe prevádzkovateľov a pestrej ponuke sortimentu zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj). O ponúkaný sortiment ako sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky, ovocie a neochutené minerálne vody zo strany detí pretrváva stále výrazne menší záujem. Odber vzoriek ani ŠZD v školských bufetoch nebol vykonaný pre zlú epidemiologickú situáciu ZŠ a SŠ boli zatvorené.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,

V rámci ŠZD v jednotlivých školských stravovacích zariadeniach sa pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom zameriavajú aj na poskytovanie desiat. V 16 školských jedálňach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie,

Realizáciu edukačných aktivít zameraných na zásady správnej výživy v plnom rozsahu zabezpečili pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu, RÚVZ v Žiari nad Hronom.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

Z celkového počtu 106 zariadení školského stravovania, bolo vykonaných 10 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín (ÚKP) a 12 v rámci ŠZD. Kontroly boli zamerané na predloženie rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky, dodržiavanie hygienických požiadaviek, zásobovanie pitnou vodou, dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, predloženie dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti zamestnancov, dodržiavanie obmedzenia sortimentu,

pôvodu tovaru, dodržiavanie HACCP, manipuláciu so surovinami, používanie surovín po dátume spotreby resp. po dátume minimálnej trvanlivosti. V 2 zariadenia školského stravovania boli zistené nedostatky v skladovaní potravín, kde dochádzalo k zmrazovaniu potravín dodaných do prevádzky v čerstvom, resp. chladenom stave (mäsové výrobky, pečivo) a boli zistené potraviny po dátume spotreby a dátume minimálnej trvanlivosti. Prevádzkovateľom boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. V 2 prípadoch bola uložená bloková pokuta podľa § 29 ods. 1 zákona č. 152/1995 Z. z. v sume 30 eur v stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež. V rámci organizovania zotavovacích podujatí pre deti a mládež boli v zariadeniach spoločného stravovania umiestnených v rekreačných zariadeniach vykonané 2 kontroly v rámci ÚKP a 2 v rámci ŠZD.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v 1 školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 13 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované odborným lekárom. 11 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších základných škôl na území mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim. Deťom sú k pokrmom podávané sladené aj nesladené čaje, sirupová voda a pitná voda, mlieko. Počas celého dňa sú pre deti v triedach k dispozícii nádoby (džbány) s pitnou vodou. V základných a stredných školách býva denne poskytovaný nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda. Stravníci, prevažne pri stredných školách, majú možnosť zakúpiť si v školskom bufete stolové, ochutené a neochutené minerálne vody a džúsy.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach dochádza každoročne k pozvoľnému nárastu počtu stravujúcich sa detí a mládeže, o čom poukazujú údaje získané počas ŠZD v posledných rokoch. V roku 2020 nebolo možné zistiť či došlo k nárastu stravujúcich sa detí vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu nakoľko boli ZŠ a SŠ zatvorené, deti sa učili dištančne. V 1 prípade bolo zriadené v rámci základnej školy nové školské stravovacie zariadenie – školská výdajňa stravy s jedálňou. V predchádzajúcom období v uvedenej základnej škole stravovanie žiakov bolo zabezpečené v strednej škole, ktorá sa nachádza mimo objektu ZŠ.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na

odporúčané výživové dávky

Pri výkone ŠZD je opakovane zistené, že vedúce školských stravovacích prevádzok striktne dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č.330/2009Z. z. o zariadení školského stravovania v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej /mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom pre vedúce školských jedální nebolo možné organizovať pre komplikovanú epidemiologickú situáciu.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.)

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 35 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Jednotlivé telovýchovné zariadenia a vonkajšie telovýchovné plochy pri základných a stredných školách majú priestory posúdené rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky RÚVZ v Žiari nad Hronom. Priestorové usporiadanie a vybavenie zariadení sa posudzuje podľa príslušnej platnej legislatívy. Tepelno-vlhkostná mikroklima v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

ŠZD bol vykonaný v 6 telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách v rámci komplexných kontrol škôl. V prevažnej miere sa telocvične na mimoškolské aktivity po vyučovacích hodinách využívajú, vo večerných hodinách sa telocvične prenajímajú rôznymi organizáciami na športové vyžitie. Prevádzkové poriadky sú dodržiavané.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívajú sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevujú plaváreň počas hod TV.

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli. Posilňovňa je svojpomocne zriadená aj v priestoroch internátu Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici, ktorú študenti môžu využívať v rámci voľného času, keď sa nachádzajú v priestoroch internátu.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraduje spravidla 6., 7 a 8. vyučovaciu hodinu, obmedzene a v nevyhnutnom prípade na prvé vyučovacie hodiny.

Okrem oslobodených žiakov od TV počas hodín boli zistení ojedinelí žiaci, ktorí si zabudli cvičebný úbor, alebo boli práve zdravotne indisponovaní.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktné časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Zber údajov pre projekt sa riešil v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov, zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo antropometrické meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Spolu bolo získaných 108 kompletných dotazníkov. Všetky získané údaje sú anonymizované. V roku 2019 boli zozbierané údaje, spracované v tabuľkovej forme, postupne elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI a to v mesiaci február údaje z antropometrických meraní detí a údaje o školách, v ktorých sa vykonali merania a v mesiaci máj údaje z rodinného dotazníka. V roku 2020 sa uvedený projekt nerealizoval pre komplikovanú epidemiologickú situáciu.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – 15.apríl až júl a 2. etapa – 1.júl až 15.október

Realizačné výstupy:

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

Vyhodnotenie:

Riešenie projektu zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská zriadené v predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti sa uskutočnilo v 2 etape júl až november kedy sa školské zariadenia otvorili za prísnych hygienických opatrení . V rámci sledovania mikrobiálnej a parazitárnej kvality piesku z detských pieskovísk pri materských školách a z pieskovísk zriadených v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí, bolo odobratých celkom 11 vzoriek piesku z 11 pieskovísk, z ktorých 9 pieskovísk sa nachádzalo v areáli materských škôl a 2 pieskovísk bolo verejných. Z 11 vzoriek pieskov, odobratých na vyšetrenie, v 2 vzorkách kvalita piesku nevyhovovala vo vyšetrených ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, a to v 1 prípade pre prekročené najvyššieho prípustného množstva fekálnych streptokokov a v 1 prípade pre nález geohelmintov (vajíčok a lariev) a parazitov *Toxocara sp.* V oboch prípadoch išlo o pieskoviská umiestnené v areáloch materských školách. Prevádzkovateľom týchto materských škôl boli vydané opatrenia rozhodnutím zabezpečiť zdravotne bezchybný piesok v pieskovisku, s termínom dňa doručenia rozhodnutia. O vykonanom opatrení sme boli písomne a telefonicky upovedomení.

Vo všetkých kontrolovaných pieskoviskách pri materských školách, je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celtovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Väčšina pieskovísk vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti sú oplotené s uzamykateľnou bráničkou.

Výstup:

V tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk boli v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

Trvanie projektu:

r. 2020 a ďalšie roky

Termín ukončenia:

31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovné hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Etapy riešenia:

- rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj) **nehodnotilo sa**
- rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

Realizačné výstupy:

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo- spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

Vyhodnotenie:

V rámci etapy riešenia projektu v roku 2020 sa vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu neuskutočnilo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 vybraných materských školách, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom.

Výstup:

Nehodnotilo sa.

Trvanie projektu:

r. 2019 - 2022

Termín ukončenia:

1.9.2022

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Gestor:

NCZI

Riešiteľské pracoviská:

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

Realizačné výstupy:

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

Vyhodnotenie:

Nebolo možné zrealizovať vzhľadom na komplikovanú epidemiologickú situáciu.

Výstup:

Spracované údaje o úrazoch detí v Slovenskej republike boli v stanovenom termíne v tabuľkovej forme v programe Excel elektronicky zaslané na NCZI.

Trvanie projektu:

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky (2022)

Termín ukončenia:

Priebežne podľa požiadaviek gestora

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
6.1	NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2016-2020 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	PREVENCIA HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december
6.8	PORADNE OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA	RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR	priebežne

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava a zabezpečenie imunologických prehľadov
3. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
4. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
5. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
6. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
7. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
8. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
9. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
10. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

VYHODNOTENIE

Ochorenia preventabilné očkovaním

V roku 2020 sme zaznamenali ochorenia, u ktorých je zavedené povinné očkovanie: 3 prípady pertussis (u 44 ročného muža bolo ochorenie diagnostikované na základe laboratórnych výsledkov a klinického obrazu dlhotrvajúceho, suchého, dráždivého kašľa, rovnako ako u 80 ročnej ženy, u 36 ročného muža, riadne očkovaného s 3 dňovou anamnézou suchého, dráždivého kašľa, bolesťou prínosových dutín, subfebríliami), 1 prípad pneumokokovej invazívnej nákazy spôsobenej **Streptococcus pneumoniae** u 63 ročného pacienta. Ďalej evidujeme ochorenia, proti ktorým je možné očkovanie na odporúčanie lekárom: 235 prípadov ochorení na varicellu, 24 prípadov ochorení na rotavírus, 8 ochorení na kliešťovú encefalitídu.

Administratívna **kontrola očkovania** bola vykonaná podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly. V septembri 2020 vykonali odborní pracovníci administratívnu kontrolu očkovania v jednotlivých pediatrických ambulanciách regiónu. Očkovanie bolo kontrolované u detí narodených v rokoch 2018, 2017, 2013, 2008, 2007 a 2006 spolu bolo skontrolovaných 4 652 zdravotných záznamov detí podliehajúcich očkovaniu. Výsledky boli spracované v záverečných správach za jednotlivé okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica. Každoročne sa stretávame s odmietaním povinného pravidelného očkovania. V roku 2020 bolo všeobecnými lekármi pre deti a dorast spolu hlásených 8 odmietaní očkovania. Rodičia 53 detí odmietajú všetky povinné očkovania. Kumulatívny počet detí s kompletným odmietnutím povinného očkovania k 31.8.2020 je 198.

Všeobecní lekári boli včas informovaní o platnom **očkovacom kalendári** na rok 2020. Osobnými návštevami na 14 ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a na 2 oddeleniach nemocnice Svet zdravia boli prekonzultované pracovníčkou oddelenia epidemiológie zmeny v očkovaní MMR a očkovací kalendár na rok 2020.

Kampane „Európsky imunizačný týždeň“ a aktivity „Poradne očkovania“ neboli zrealizované pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
 2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

VYHODNOTENIE

V roku 2020 bolo vykázaných celkovo 4154 prenosných ochorení, vrátane 178 prípadov nozokomiálnych nákaz, v roku 2019 to bolo 1189, z nich 193 nozokomiálnych nákaz. Výrazný nárast počtu prenosných ochorení, ktorý bol oproti minulému roku zaznamenaný, ovplyvnila epidemiologická situácia v SR v počte hlásených ochorení na COVID 19.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 69 ochorení na salmonelovú enteritídu a 12 vylučovaní salmonel. V roku 2019 bolo zaznamenaných 100 ochorení na salmonelovú enteritídu a 5 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov. V jednom prípade bola zaznamenaná iná špecifikovaná salmonelová infekcia. Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 2 prípadoch.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu nebolo v roku 2020 hlásené.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E. coli nebol zaznamenaný, v roku 2019 v 6 prípadoch.

Kampylobakteriálna enteritída bola zaznamenaná v 86 prípadoch, čo je pokles o 76 ochorení oproti roku 2019 (162 prípadov).

Epidémia na kampylobakteriózu o 2 a viac chorých nebola zaznamenaná.

Enteritída Y. enterocolitica sa vyskytla v 5 prípadoch (v roku 2019 – 8 prípadov), v 28 prípadoch enterokolitída spôsobená Clostridium difficile (z toho 23 ako NN), čo predstavuje pokles o 73 prípadov oproti roku 2019 (v roku 2019 bolo 101 ochorení, z nich 90x NN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 24 chorých (z toho 1 prípad NN), v minulom roku u 73 chorých. Epidémia na rotavírusovú enteritídu o 2 a viac chorých nebola zaznamenaná.

V 5 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2019 – 20) a v 10 prípadoch Norwalkvírusom (2019 – 12), epidémie neboli zaznamenané.

Hlásené boli 3 prípady hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, minulý rok to bolo 23 ochorení. Ďalej bolo zaznamenaných 5 prípadov enterobiózy, 1x nešpecifikovaná askarióza.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** zaznamenávame v 3 prípadoch nosičstvo HBsAg (2019-7). Akútna hepatitída typu C nebola zaznamenaná rovnako ako v r. 2019, chronická hepatitída

typu C v 5 prípadoch (2019 – 10). V 2 prípadoch bola hlásená akútna VHE (2019 – 5). Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** boli vykázané 3 prípady ochorenia na pertussis (2019 -1), vid'. 6.1. Ďalej bol vykázaný 1 prípad RSV bronchitídy (2019-14).

Na varicellu bolo hlásených 235 ochorení (rok 2019 - 287), na herpes zoster 21 ochorení (2019-14) a 3 prípady inf. mononukleózy.

Zo streptokokových nákaz boli zaznamenané 4 ochorenia na streptokokovú septikémiu (1x strept. sk.A, 2x strept. sk. B, 1x Streptococcus pneumoniae), 1 prípad šarlachu.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári, ale aj nemocniční lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Oddelením lekárskej mikrobiológie v Banskej Bystrici boli potvrdené RT PCR vyšetrením alebo dôkazom antigénu 4 prípady. Hlásených bolo 26 231prípadov ARO a 1415 chrípke podobných ochorení.

V roku 2020 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 3 497 ochorení COVID-19 (BS 658, ZC 969, ZH 1870).

V skupine **neuroinfekcií neboli ochorenia zaznamenané.**

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 14 ochorení vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej boreliózy (2019 – 1) ochorenia na artritídu a polyneuropatiu neboli hlásené (2019- 2 ochorenia na artritídu pri LB), 1x toxoplazmóza (2019 – 2x), 1x listériová septikémia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 18 prípadoch (2019-30), 2 prípady Erysipelas.

V skupine **pohlavných ochorení** boli vykazované 3 chlamýdiové infekcie dolných častí močovopohlavnej sústavy (rok 2019-15), 1x syfilis (2019 – 9x syfilis kože), 6x gonokoková infekcia (2019-8).

V skupine iných – nezaradených infekcií bolo hlásených 58 septikémií. Septikémia vyvolaná Staphylococcus aureus 5x, septikémia vyvolaná špec. stafylokokmi 15x, septikémia vyvolaná anaeróbnymi 2x, septikémia vyvolaná inými gram neg. organizmami 33x a iná špecifikovaná septikémia 3x.

V roku 2020 nebol zaznamenaný prípad bezpríznakového HIV (2019 – 1).

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom a infekčnom oddelení.

V roku 2020 bolo vydaných 497 rozhodnutí, z toho 483 pre COVID 19, 8 rozhodnutí ZZD u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, 6 rozhodnutí ZZD pre kontakty Klebsiella carbaopenemáza,.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

VYHODNOTENIE

Za rok 2020 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 4154 prípadov, z nich 3866 bolo potvrdených, 283 možných a 5 pravdepodobných
- 3711 spracovaných ohnisk
- 9 epidémií

Vykonané opatrenia v ohniskách :

- dezinfekcia 252 x
- zdravotná výchova 3711 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 7643 x
- informovanie zainteresovaných 16 x

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

VYHODNOTENIE

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz (NN), sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

V roku 2020 bolo hlásených a analyzovaných 178 nozokomiálnych nákaz. V nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom ZH evidujeme spolu 157, na oddeleniach nemocnice lokalizovanej v Banskej Štiavnici 21 prípadov nozokomiálnych nákaz, v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici 78 prípadov NN.

Všeobecná nemocnica v ZH pokračovala v hlásení NN elektronickou formou. Pri nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

Nozokomiálne náklady rozdelené podľa diagnóz: 23x enteritídy vyvolané *Clostridium difficile*, 16x septikémie, 1x rotovírusová enteritída, 1x norovírusová enteritída, 2x iné lokálne

infekcie kože a podkožného tkaniva, 1x novorodenecká konjunktivitída, 1x infekcia operačnej rany, 2x infekcia po výkone, 2x zápalové infekcie močovo-pohlavnej sústavy, 6x infekcie zavinené protetickými pomôckami, 113 ochorení COVID-19 potvrdené RT-PCR a 8 COVID 19 potvrdené AG.

Pracovníci epidemiológie sú zapojení do plnenia projektu „Surveillance CDI“ a plnenia Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike“.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 20 sterov z prostredia na kontrolu dezinfekcie na internom oddelení B Svet zdravia VN Žiar nad Hronom.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 136 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (8 STE a 56 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky bol vykonaný ŠZD v 19 zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. V 1 prípade bolo vydané 1 rozhodnutie na prevádzkový poriadok. Boli vydané 3 záväzné stanoviská na zmenu užívania stavby.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

VYHODNOTENIE

Zabezpečovaním sústavnej surveillance prenosných ochorení a ukladaním represívnych opatrení kontrolujeme epidemiologickú situáciu. Pravidelným vyhodnocovaním epidemiologickej situácie informujeme cestou webovej stránky úradu obyvateľstvo o aktuálnom výskyte ochorení. Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačné analýzy epidemiologickej situácie. Rovnako informujeme o epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Zabezpečovali sa protiepidemické opatrenia pri výskyte ochorení na COVID 19. V roku 2020 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 3 497 ochorení (BS 658, ZC 969, ZH 1870). Zabezpečených bolo 7643 podozrivých z nákazy. Vydaných bolo 8 rozhodnutí pre zriadenie AG MOM. Bolo zvolaných 5 krízových štábov, z toho v 1 prípade v rámci Banskobystrického kraja. Zriadená je telefonická linka, ktorá je v prevádzke aj počas víkendu.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrowaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrowaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2020 bolo podľa harmonogramu odberov odobratých 6 vzoriek odpadových vôd s negatívnym výsledkom.

V roku 2020 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

VYHODNOTENIE

V roku 2020 edukačné aktivity projektu Hrou proti AIDS zamerané na žiakov a študentov venované problematike HIV/AIDS sa realizovali v dôsledku mimoriadnej epidemiologickej situácii len v jednom prípade v januári na 1 strednej škole (Súkromná stredná škola technická) pre 16 účastníkov.

Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo pokiaľ bola epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na COVID priaznivá. Poradenstvo osobné, telefonické alebo cestou elektronickej pošty bolo poskytnuté 7 osobám a v poradni sme odobrali a zabezpečili vyšetrenie 4 klientom. Výsledky vyšetrení boli negatívne. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Alpha medical v Ružomberku.

6.8 PORADNE V OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

Zdravotníckym pracovníkom bolo poskytnutých 32 konzultácií, hlavne o možných postupoch pri zmeškaných schémach povinného očkovania, o zložení a sortimente vakcín na trhu.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

VYHODNOTENIE

V roku 2020 nebolo možné realizovať edukačnú aktivitu.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu počas ešte priaznivej epidemiologickej situácie realizovali:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Bolo realizovaných 17 interaktívnych prednášok a besied pre 219 detských účastníkov. Realizované boli 3 prednášky zamerané na zdravú výživu pre 48 účastníkov a 14 prednášok o zdravom životnom štýle pre 171 účastníkov.. V rámci „Školského programu“ v roku 2019/2020 boli realizované 3 besedy pracovníkmi OPZaVkZ na 3 ZŠ (1x Hronský Beňadik a 2x Žiar nad Hronom) pre 70 účastníkov. Mnohé školy sa počas priaznivej epidemiologickej situácie do programu aktívne zapájajú vytváraním rôznych vlastných aktivít ako napr. deň mlieka, deň jablka, ochutnávka zdravej výživy a pod.

Z celkového počtu klientov vyšetrených v základnej PZ (56), v rámci vyšetrení ktorých bol vyhodnotený lipidový metabolizmus bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy v nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite bola venovaná 5 prednáška pre 21 účastníkov.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 56 klientom.

V rámci plnenia projektu NAPPPA sa podarilo podľa metodiky projektu vyšetriť len 7 študentiek. Projekt po zatvorení škôl nebolo možné realizovať.

C) Tabak, alkohol, drogy

Pracovníčky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVCČ, Mestská polícia a i. tieto aktivity boli vzhľadom k epidemiologickej situácii pozastavené.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2020 vykonali spolu 14 interaktívnych prednášok (z toho 2 prednášky s problematikou drog, 6 alkohol, 6 škodlivosť fajčenia) pre 213 mladých poslucháčov, vykonali 6 meraní prístrojom Smokerlyzer.

Pracovníci oddelenia sumarizujú správu Hlásenie vykonaných kontrol fajčenia za RÚVZ ZH.

V rámci realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu sa vzhľadom k epidemiologickej situácii v SR pracovníkom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu podarilo zozbierať iba 27 vyplnených dotazníkov z počtu metodikou stanovených 43.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie

vid' samostatne vyhodnotené v PaP oddelením PPL

➤ životné prostredie

vid' samostatne vyhodnotené PaP oddelením HŽP.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“).
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“).
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad 1) Najefektívnejším špecifickým nástrojom na zníženie mortality a morbidity na KVO je plnenie programu CINDI v jeho dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľoch, ktoré sú plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev, Národného akčného plánu v prevencii obezity a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity. Plnil sa formou odborného individuálneho poradenstva prostredníctvom činnosti poradenských centier podpory zdravia a činnosťou oddelenia výchovy k zdraviu, ktoré je zamerané svojimi aktivitami na skupiny mládeže, dospelých a verejnosť. Podrobne spracované v úlohe 9.2, 9.6. a 9.8. oddelenia OPZaVkZ.

Ad 2) Problematika ochorení na DM sa v posledných rokoch stáva jedným z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky OPZaVkZ pripravili nástenku pri hlavnom vchode úradu.

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ zaznamenali 4 klientov s vyššími hodnotami cukru.

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre podpory zdravia ako aj pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „Svetový deň proti rakovine“, uverejnený kódex proti rakovine na webovej stránke. Realizovaných bolo 6 interaktívnych prednášok pre 109 účastníkov (2 pre 38 dospelých a 4 pre 109 mladých účastníkov). RÚVZ ZH model prsníka a hrubého čreva z prostriedkov poskytnutých ÚVZ SR, ktoré sa využil pri zdravotno - výchovných aktivitách oddelenia.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vid' samostatné vyhodnotenie oddelením epidemiológie.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

V roku 2020 pracovníci OPZaVkJ v rámci Európskeho prieskumu zdravotného uvedomenia 2019/2021 (HLS 19) zabezpečili vyplnenie 55 vyplnených dotazníkov v šablóne v súbore excel podľa metodiky prieskumu a zaslanie gestorovi– ÚVZ SR 22.09.2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Plnenie NAPPO bolo zabezpečované v priebehu celého roku.

Dňa 4.3.2020 pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu vykonali v priestoroch lekárne -BENU umiestnenej v priestoroch nákupného centra Kaufland v Žiari nad Hronom meranie BMI a meranie celkového telesného tuku. O merania prejavilo záujem 10 klientov.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 56 klientov. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – skupinová forma činnosti tejto poradne vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 bola vzhľadom k epidemiologickej situácii pozastavená. Vo februári 2020 cvičilo 22 účastníčok.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Neplnila sa

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Prevenca zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy mládeže súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných spolu 6 interaktívnych prednášok pre 104 mladých poslucháčov.

V rámci realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu sa vzhľadom k epidemiologickej situácii v SR pracovníkom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu podarilo zozbierať iba 27 vyplnených dotazníkov z počtu metodikou stanovených 43.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pri príležitosti- „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“ , „Svetového dňa osteoporózy“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH mohli realizovať iba nasledovné aktivity:

- 1) Zaslanie článku do 10 regionálnych novín
- 2) Zverejnený banner na webovej stránke
- 3) Uverejnený článok na webe RÚVZ ZH

- 4) Pripravená nástenka umiestnená na úradnej tabuli RÚVZ
- 5) Distribúcia pracovných listov a článku do zariadení -Mestská knižnica Michala Chrásteka Žiar nad Hronom, Dom seniorov Vitalita Banský Studenec, Knižnica Jána Kollára Kremnica, KD Žiar nad Hronom, DSS Nádej Janova Lehota

9.6 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 56 vyšetrení z toho 9 mužov a 47 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 49 prípadoch (7 mužov, 43 žien), počet kontrolných vyšetrení 8 (2 mužov, 4 ženy) z počtu 8 opakovane vyšetrených klientov.

Spolu bolo vyšetrených **56 klientov** – 9 mužov a 47 žien.

Realizovaná bola 1 výjazdová aktivita základnej poradne zdravia (2 dni) – zamestnanci ZŠ cirkevná Žiar nad Hronom kde bolo vyšetrených 34 klientov (2 muži a 34 žien) Vzhľadom k epidemiologickej situácii bolo odvolaných 5 výjazdových aktivít a ďalšie už plánované neboli, rovnako bola pozastavená činnosť ambulantnej formy základnej poradne zdravia.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 56 celkový cholesterol, 56 cukor, 55 triglyceridy, 55 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 222 štandardných biochemických vyšetrení). Ostatné merania: 56 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 56 antropometrických meraní, 56 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 2 prípadoch pre novoizistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – pre epidemiologickú situáciu pozastavená

POFA – dočasne mimo prevádzky.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 8 klientov (7 žien a 1 muž), počet meraní krvného tlaku 54.

Poradňu zdravej výživy: o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňa HIV/AIDS - Linku pomoci AIDS využilo 7 klientov (6 krát telefonicky, 1 x e-mailom), Otázky sa týkali ciest prenosu a odberu krvi na vyšetrenie, spôsobu vyšetrenia a jeho validity, časového intervalu vyšetrenia po rizikovom správaní. Počet klientov v poradni-4, počet odberov na vyšetrenie HIV protilátok- 4 (muži)

V PCPZ bolo v roku 2020 bolo realizovaných spolu 1347 výkonov.

Aktivity OPZaVkJ pre verejnosť:

Svetové dni :

4.2.2020 - Svetový deň rakoviny

- banner, - nástenka, distribúcia zv.materiálu - PZ ZŠ s MŠ Š.Moysesova ZH, - Kódex proti rakovine - web.

Interaktívne prednášky:

14.2.2020 - Súkromná stredná odborná škola pedagogická EBĽ Žiar nad Hronom

Rakovina prsníka - 2 hodiny, 32 úč., distribúcia materiálu, model prsníka

19.2.2020 - Súkromná obchodná akadémia Žiar nad Hronom

Rakovina prsníka - 1 hodina, 26 úč., distribúcia materiálu, model prsníka

2.3.2020 - Klub dôchodcov Kremnica

Prevenia nádorových ochorení hrubého čreva a konečníka - 1 hodina, 8 účastníkov, distribúcia materiálu, model hrubého čreva

5.3.2020 - Klub dôchodcov Žiar nad Hronom

Prevenia nádorových ochorení hrubého čreva a konečníka - 1 hodina, 30 účastníkov, distribúcia materiálu, model hrubého čreva

4.3.2020 Svetový deň obezity

V spolupráci s lekárnou - Benu v priestoroch OD Kaufland realizovaných 10 meraní výšky, 10 meraní váhy, 10 obvodu pása, BMI - 10, % tuku -10 z radov záujemcov verejnosti (7 žien a 3 muži).

22.3.2020 Svetový deň vody

- banner, nástenka na úradnej tabuli, - článok do 9 regionálnych novín.

7.4.2020 Svetový deň zdravia

Banner, nástenka

10.5.2020 Svetový deň pohybom ku zdraviu

článok do 9 regionálnych novín,, nástenka, banner na web

31.5.2020 Svetový deň bez tabaku

leták do 8 regionálnych novín, nástenka, banner a leták na web

21. september 2020 - Alzheimerova choroba

- vid' vyhodnotenie 9.5

27.september – Deň srdca

- banner, článok na web

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pracovníčky oddelenia venujú tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPPaP, OR PZ, odbor školstva, CVC, Mestská polícia a i. RÚVZ – OPZaVkZ už šiesty rok aktívne spolupracuje s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Žiari nad Hronom, OR PZ Žiar nad Hronom a pracovníčkami Terénnej a komunitnej sociálnej práce mesta Žiar nad Hronom.

Problematike prevencie fajčenia sa venovali na 6 prednáškových aktivitách v regióne RÚVZ ZH, prednášok a besied sa zúčastnilo 93 žiakov a súčasťou bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu v rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ zrealizovali 2 aktivity pre 16 účastníkov.

Bohužiaľ spoluprácu s inými subjektmi a aktivity ovplyvnila epidemiologická situácia v SR.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

VYHODNOTENIE

Pohybovej aktivite bola venovaná 1 prednáška pre 21 účastníkov.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 56 klientom.

V rámci plnenia projektu NAPPPA sa podarilo podľa metodiky projektu vyšetriť len 7 študentiek. Projekt po zatvorení škôl nebolo možné realizovať.

RÚVZ Zvolen

OBSAH

- 1. Oddelenie hygieny životného prostredia**
- 2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**
- 3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**
- 4. Oddelenie hygieny detí a mládeže**
- 6. Oddelenie epidemiológie**
- 9. Oddelenie podpory zdravia**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektoch

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 494 z toho 180 žien

Detva: 703 z toho 50 žien

Krupina: 160 z toho 0 žien

Celkom: 1357 z toho 130 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 65

Detva: 48

Krupina: 4

Celkom: 117

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 12

Detva: 8

Krupina: 0

Celkom: 20

V spádovom území Zvolen k 31.12.2020 bola novo vyhlásená riziková práca z titulu z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti ZF Slovakia a.s., Trnava – prevádzka Detva, z titulu hluku, vibrácií a chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti INFINITY GROUP a.s., Vígľaš – prevádzka Pstruša – Vígľaš. V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu zmeny výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2020 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu hluku a chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti LOM a SLUŽBY s.r.o., Pliešovce - prevádzka Pliešovce (zrušenie prevádzky), z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti JV KOVOS s.r.o., Detva – prevádzka Vígľaš (nová objektivizácia na základe úpravy výrobného programu), z titulu hluku a chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti Doprastav a.s., Zvolen (zrušenie prevádzky), z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti KOLIBA a.s., Hriňová (nová objektivizácia a úprava pracovných činností), z titulu hluku a chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti PK Metrostav a.s., Žilina – prevádzka Stožok (nová objektivizácia na základe úpravy výrobného programu).

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2020 zaznamenaný pokles počtu rizikových prác najmä z dôvodu zníženia objemu výroby a aj znížením počtu zamestnancov, u ktorých boli vyhlásené rizikové práce. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach DRU a.s., Zvolen, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepňý závod Kriváň, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syráreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, ZF Slovakia a.s., Trnava – prevádzka Detva, INFINITY GROUP a.s., Vígľaš, Zvolenská mliekareň s.r.o., Zvolen, KRONOSPAN, s.r.o. Zvolen, ASL – Tech s.r.o., Vígľaš.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikované ako toxické

V spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen sa uplatňuje NV SR č. 355/2006 Z.z.. Odbornú spôsobilosť pre prácu s toxickými látkami majú 4 zamestnanci. Chemické látky a zmesi potrebné k jednotlivým stanoveniam sa skladujú v laboratóriu, v pancierových, uzamykateľných skriniach. Na galvanickej linke bolo v roku 2019 zrealizované meranie expozície chemických faktorov pri samotnej údržbe. Nedošlo k prekročeniu limitov jednotlivých chemických faktorov.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu OHS s.r.o. Opatovce nad Nitrou (od apríla 2018), ktorá aktualizovala posudky o riziku.

V spoločnosti ANALPO, s.r.o., Zvolen- skúšobné laboratórium zúžilo používanie toxických látok v nadväznosti na výkon skúšok na polovicu (vykonáva sa 59 skúšok). Vedúci oddelení majú osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Spoločnosť má vypracovaný prevádzkový poriadok s posudkom o riziku v súlade s NV SR č. 355/2006 Z.z. Na pracoviskách nedošlo k zmenám v technologickom vybavení ani v technologických postupoch (menší objem prác). Sterilizácia vzduchu v laboratóriu germicídnou lampou je vykonávaná denne v nočných hodinách.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov, práce s dubovým a bukovým drevom, manipuláciu a používanie reagenčného aparátu.

V roku 2020 v spádovom území RÚVZ Zvolen evidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (benzo(a)pyrén) v spoločnosti Doprastav a.s. Zvolen na pracovisku pokládka asfaltových zmesí pre pracovné činnosti vykonávané v profesiách operátor stavebných strojov (obsluha valca, obsluha nivelačnej lišty, obsluha finišera), pomocný robotník a stavbyvedúci (počet zamestnancov/z toho ženy 18/0). V spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen evidujeme činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním karcinogénov a mutagénov na pracovisku galvanizovne

a neutralizačnej stanice (ECOTRI HC 2, Chlorid nikelnatý ,PERMAPASS CCE) u profesie nastavovač a operátor výroby (počet zamestnancov/z toho ženy 69/11) v kategórii rizika 2.

Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov a prácu s tvrdým drevom – dub, buk u spoločností Spann Impex s.r.o., Hronská Breznica, PP Trend s.r.o., Hronská Breznica, Solid Wood SK s.r.o., Banská Bystrica, Šped-Elit s.r.o., Zvolen, KRONOSPAN spol. s r.o., Zvolen (bývalá Bučina DDD, spol. s r.o., Zvolen). Jedná sa o karcinogény, ktoré sú zaradené v skupine karcinogén 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí (prach z tvrdého dreva (dub, buk) inhalovateľná frakcia). Spoločnosti zabezpečujú dodržiavanie všeobecných zásad prevencie rizika, ktoré podľa potreby dopĺňajú špecifickými ochrannými a preventívnymi opatreniami, tak aby sa znížilo riziko expozície zamestnancov na najnižšiu možnú mieru.

V roku 2020 bolo vydaných 78 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov, z toho bolo 33 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., MQM stavebno – obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, STRECHY BB s.r.o., Banská Bystrica, DREVOKOV Krupina s.r.o., Krupina , AZBESTGROUP, s.r.o., Bratislava, ReTrash s.r.o., Kremnica, STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR Sereď, ASTANA, s.r.o., Poprad , Jesika Pačajová- MARTBEST, Poprad, ECOLIKVID s.r.o., Folkušová a fyzické osoby – podnikateľov Matej Giertli, Brezno, Milan Marčan-COBRA, Nitra. Ďalej bolo vydaných 41 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stúpačkách bytových domov pre Vladimír Chamula, Detva, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša – Hámre a 4 rozhodnutia bolo vydaných na odstraňovanie priečok, opláštenia budov, stropných kaziet a materiálu z podkrovia RD s obsahom azbestocementových materiálov pre spoločnosti PROFI – DEMONT, s.r.o., Detva, MONTES COMPANY s.r.o., Lisková, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., ReTrash s.r.o., Kremnica. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

V roku 2020 bol schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom, ktorý zohľadňoval NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia

zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení noviel pre spoločnosť Píla SEB,s.r.o., Sebechleby, pre spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o., Krupina, pre spoločnosť Ta M trans spedition, s.r.o., Šarovce bol daný nesúhlas.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov.

Priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím Okresného úradu v Krupine odboru všeobecnej vnútornej správy č. spisu R-PPL-214-186/2000 zo dňa 18.8.2000 a kompletizačných priestorov (po zmene užívania expedičných priestorov) rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2008/89-2 zo dňa 29.1.2008.

V spoločnosti LIND MOBBLER SLOVAKIA, s.r.o., Priemyselná 2002/6, 963 01 Krupina sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. spisu: 2015/1268-972 zo dňa 21.9.2015.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu - PZS- ANIMA s.r.o., Zvolen.

V spoločnosti LIND MOBBLER SLOVAKIA s.r.o., Krupina došlo k navýšeniu výroby, počet zamestnancov je zastabilizovaný. Na pracovisku strihania látok boli doplnené protiúnavové rohože. V šijacej dielni sa pravidelne podľa potreby vymieňajú šijacie stroje za nové. Dielňa strihárne látok je po prestavbe, ale v dôsledku ochorenia COVID – 19 sa meranie hlučnosti presúva na rok 2021, ako aj meranie chemických látok na pracoviskách lepenia. Na dielňu strihania látok boli presunuté šičky zo šijacej dielne na orezávanie a olemovanie látok v počte 13, čím sa zjednodušil pracovný postup pri šití poťahov. Na šijacej dielni sa po presune šičiek vytvorila plocha pre manipulačné vozíky.

Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania. Zamestnávateľ za sledované obdobie zabezpečil pre 23 zamestnancov LPP vrátane audiometrického vyšetrenia (profesia stolár). Lekárska preventívna prehliadka zameraná na prácu so zobrazovacou jednotkou bola vykonaná u 13 zamestnancov , s bremenami vykonaná

u 63 zamestnancov vrátane u profesie šička so zameraním na DNJZ a bremená. U profesie šička sa LPP realizujú od roku 2018 s frekvenciou každé 3 roky. Celkovo sa zabezpečili lekárske preventívne prehliadky u 71 zamestnancov.

Zamestnanci majú možnosť využiť služby maséra (externý pracovník) 2x do mesiaca po pracovnej zmene. Zamestnávateľ prispieva zo sociálneho fondu na masáže .

Zamestnávateľ má aktualizované posúdenie zdravotných rizík z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách, vypracovaný posudok o riziku s kategorizáciou prác (júl 2019).

Zamestnávateľ zakúpil termokameru, ktorou sníma teplotu zamestnancov pri vstupe do práce. Opatrenia na predchádzanie ochoreniu COVID – 19 sú zverejnené na informačnej tabuli. V spolupráci s PZS bol vypracovaný Krízový plán pre pracoviská pri predchádzaní šíreniu ochorenia COVID – 19, o čom sú zamestnanci informovaní prostredníctvom nadriadených. Zamestnanci používali ochranné rúška, k dispozícii sú dezinfekčné prostriedky pri vchode do prevádzky. Zabezpečuje sa časté vetranie priestorov, vo WC sú papierové utierky, tekuté dezinfekčné mydlo a dezinfekčný gél. Na všetkých pracoviskách sú stojany na dezinfekciu rúk a ošetrovanie rúk krémom.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, konzultácie v súvislosti s ochorením COVID – 19 a k zmenenej legislatíve.

V sledovanom období nebola vykonaná kontrola v spolupráci s IP Banská Bystrica.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

ČÚ. 3.1. Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu. Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšou zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

V roku 2020 RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol zaradený do riešenia tejto úlohy.

ČÚ. 3.2. Monitoring príjmu kuchynskej soli.

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v hotových pokrmoch, ako aj v chlebe a v pekárskejších výrobkoch. Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene, v zmysle plánu úradnej kontroly potravín na rok 2020 na zabezpečenie plnenia úlohy monitoring príjmu kuchynskej soli - pridanej kuchynskej soli NaCl v hotových pokrmoch odobrali 1 vzorku obedového menu v zariadení spoločného stravovania uzavretého typu – Kuchyňa NsP, Kuzmányho nábrežie 28, Zvolen, 1 vzorku obedového menu v zariadení verejného stravovania – Reštaurácia Gurmán, Nám. SNP 63, Zvolen. Vyšetrené vzorky hotových pokrmov – denného menu vyhoveli na obsah jedlej soli v potravinách – v hotových pokrmoch určených na priamu spotrebu v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit hotové pokrmy určené na priamu spotrebu 13 000 mg/kg NaCl). Výsledky spracované podľa komodít v tabuľkovej forme boli zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.3. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č.1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011. V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov, preto cieľom projektu je posúdiť vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia používané na balenie kozmetických výrobkov v SR na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V súčasnosti prebieha príprava projektu.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci výkonu ŠZD v 41 školských stravovacích zariadeniach sme kontrolovali dodržiavanie zavedeného systému správnej výrobnéj praxe, hygienické podmienky prípravy a výdaja jedál, hygienické podmienky diétného stravovania, pestrosť jedálnych lístkov, sortiment tovaru a hygienické podmienky prevádzky v 3 školských bufetoch a v 14 potravinových a nápojových automatoch, dodržiavanie pitného režimu detí a žiakov. Na základe výsledkov vykonaných ŠZD či už cieleného alebo mimoriadneho je možné konštatovať, že zavedený HACCP systém je v školských stravovniach uplatňovaný, hygienické podmienky pri príprave a výdaji jedál a hygienické podmienky diétného stravovania sú dodržiavané. V prevádzkach školských bufetov ponúkaný sortiment nemožno považovať za výživovo hodnotný, nakoľko prevažuje obložené biele pečivo, sladké pekárské výrobky, lahôdkarské výrobky, cukrovinky, trvanlivé pečivo typu chipsy, kreky a pod., sladené nápoje a len v menšej miere je v sortimente mlieko, mliečne výrobky, ovocie, nápoje ako prírodné ovocné alebo zeleninové šťavy.

V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, v oblasti stravovania pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

Podporujeme Národnú stratégiu SR zapojenie škôl do mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie. Do mliečneho programu pre žiakov je zapojených 30 materských škôl a 26 základných škôl a do programu školské ovocie je zapojených 37 základných škôl.

Vykonávame poradenstvo ohľadom správnej výživy – individuálne a skupinové.

V roku 2020 sme zrealizovali edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách, celkový počet aktivít 4 prednášky.

Priorita c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Nutričné vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva priebežne, podľa aktuálnej potreby jednak vždy pri výkone ŠZD (41) a pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov ZSS (8) ako aj cieľenými edukačnými aktivitami v rámci realizovaného vzdelávania rezortom školstva – 2 konzultácie (Spoločný školský úrad Mesta Zvolen, Odbor školstva mesta Krupina).

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Hlavným zámerom *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020* je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi, podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov nedostatočnej pohybovej aktivity súvisiacich s neprenosnými chronickými ochoreniami podporou udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života.

Úlohou Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene v roku 2020 bol monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u žiakov stredných škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. Do projektu je zapojená Stredná odborná škola drevárska Zvolen a Gymnázium Ľ.Štúra Zvolen. Testovanie prebiehalo v mesiaci september a zúčastnilo sa ho 8 žiakov Strednej odbornej školy drevárskej Zvolen.

Po skončení testovania bol každému žiakovi vystavený záznamový list s nameranými hodnotami a vyhodnotením ich kondície, spirometrie, držania tela a flexibility. Úloha nie je ukončená, realizácia projektu je z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v SR v súvislosti s prenosným ochorením COVID – 19 pozastavená.

6. ODDELENIE EPID

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania

Pracovníčky oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2020.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Poradňu na podporu očkovania využívajú okrem rodičov aj osoby cestujúce do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie platného očkovacieho kalendára u lekárov prvého kontaktu.

Vzhľadom na vzrastajúci počet odmietania resp. nezabezpečenia povinného očkovania u detí ich zákonnými zástupcami boli všeobecní lekári pre deti a dorast upozornení na povinnosť hlásiť Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva vo Zvolene každé odmietnutie povinného očkovania resp. nedostavenia sa na povinné očkovanie. Následne, pokiaľ zákonný zástupca nezabezpečil pre svoje dieťa povinné očkovanie podľa platnej legislatívy, je pozvaný na ústne pojednávanie kvôli prejednaniu priestupku, ktorého sa dopustil. Vzhľadom k vyťaženosti zamestnancov oddelenia epidemiológie v čase vyhlásenia núdzového stavu pri aktuálnej epidemiologickej situácii výskytu pandémie ochorenia COVID-19 boli v roku 2020 realizované 2 ústne pojednávania.

Na základe písomného požiadania všeobecných lekárov pre deti a dorast v regióne Zvolen, Detva a Krupina vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek, v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára), podľa odborného usmernenia MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike číslo OE/10293/2016 zo dňa 13. marca 2017. Počet vypracovaných individuálnych očkovacích kalendárov v roku 2020 bol 12.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2020

V roku 2020 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillance ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na edukácii zdravotníckeho personálu v jednotlivých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast.

Očkujúci lekári z ambulancií pre deti a dorast v okrese Zvolen, Detva a Krupina boli oboznámení s povinnosťou hlásiť nežiaduce reakcie v súvislosti s očkovaním v súlade s platnou legislatívou ŠÚKL a RÚVZ so sídlom vo Zvolene v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami). V rámci ŠZD sa na ambulanciách VLDD kontroluje zaobchádzanie s vakcínami.

Všetky chladničky sú určené len na skladovanie vakcín, väčšina z nich je s výparníkom. Sú vybavené teplomerami na monitorovanie teploty, o čom sa vedie aj dokumentácia. Sledovanie a evidencia teploty sa vykonáva len v pracovných dňoch. Priemerná teplota v chladničkách bola 6 °C. So spôsobom výdaja a transportom vakcín z lekární do pediatrických ambulancií neboli problémy.

Kontrola očkovania v regióne Zvolen, Detva a Krupina

V časovom období: september 2020 - október 2020 sme organizačne zabezpečili prípravu ku kontrole a kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia vydaného ÚVZ SR pre vykonanie kontroly očkovania v Slovenskej republike za obdobie od 1. 9. 2019 do 31. 8. 2020 regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Zvolen- Poliklinika	5
Zvolen - centrum	1
Zvolen - Sekier	1
Zvolen - Zlatý potok	1
Zvolen- Západ	3
Budča	1
Sliach	1
Zvolenská Slatina	1
Pliešovce	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Detva	4
Hriňová	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Krupina	2

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnica Zvolen a. s., ktoré poskytuje komplexnú mikrobiologickú diagnostiku pre účely zistenia etiológie mikrobiálnych chorôb a s hematologicko- biochemickým oddelením.

V spolupráci s vedúcou OKM zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému (EPIS). Na oddelení OKM je zriadené call-centrum, ktorého prioritou je čo naj dôslednejšie zabezpečenie hlásenia pozitívnych výsledkov prenosných ochorení podľa prílohy č.7 zákona 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Laboratórna činnosť OKM je dopĺňovaná interpretáciou výsledkov, sledovaním výskytu rezistentných kmeňov a nozokomiálnych nákaz.

Zlepšením spolupráce v našom regióne došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení

Opakovane informujeme lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. v znení noviel pravidelne hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Zvýšeným úsilím pracovníkov epidemiológie sme zaznamenali zvýšenie počtu hlásení prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

FNsP F.D.Roosevelta Banská Bystrica sme písomne upozornili na povinnosť hlásiť pohlavne prenosné ochorenia na predpísanom tlačive formou: hlásenie na tlačive alebo elektronické hlásenie do EPIS-u.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie absolvovali školiace akcie zamerané na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom členov koordinačnej komisie, zoznam

monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia klinickej mikrobiológie a hematologicko-biochemickým oddelením Nemocnice Zvolen a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Národnými referenčnými centrami a taktiež s lekármi prvého kontaktu, lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a.s. a

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen prostredníctvom otvoreného portálu EPIS a do e-mailovej schránky.

Verejnosť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania online (e-mail) hlásenie všeobecnými lekármi pre deti a dospelých a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a pravidelne cez export dát kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nálezov sme priebežne a aktívne sledovali zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré sme implementovali do položiek programu EPIS.

Zadáваме všetky prípady podozrenia z nákazy v zmysle platnej legislatívy EÚ (začiatok klinických príznakov, laboratórna diagnostika, cestovateľská anamnéza, kontakty s chorými a pod.)

Manažment epidémií

V roku 2020 sme okrem pandémie koronavírusu zaznamenali aj 12 epidémií:

Okres Zvolen - 5

- ZV/A020-PLIE - 3 ochorenia v rodine z Pliešoviec, agens *Salmonella enteritidis*;
- ZV/A020-SVI - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens *Salmonella enteritidis*;
- ZV/A045-LEA - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens *Campylobacter jejuni*;
- ZV/A020-VIZ - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens *Salmonella enteritidis*;
- ZV/A040-Bar - 2 ochorenia v rodine zo Zvolena, agens enteropatogénne *E. Coli*.

Okres Detva – 4

- DT/U071/LDCH – 19 ochorení v zdravotníckom zariadení v Detve, agens nCOV-2019;
- DT/U071/DSSKriviec – 69 ochorení v domove sociálnych služieb v Krivci, agens nCOV-2019;
- DT/U071-DD Hriňová – 10 ochorení v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb v Hriňovej, agens nCOV-2019;
- DT/U071-HC Detva – 22 ochorení v hokejovom klube Detva, agens nCOV-2019 (nadregionálna epidémia).

Okres Krupina – 3

- KA/A020-Meš – 3 ochorenia v Domove Dôchodcov v Krupine, agens *Salmonella enteritidis*;
- KA/U071-DSS Svetlo – 23 ochorení v Domove sociálnych služieb v Krupine, agens nCOV-2019;

- KA/U07.1- CORcentrum – 8 ochorení v Centre pre deti a rodiny v Krupine, agens nCOV-2019.

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnisk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Hodnotenie - rok 2020				
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnisk	2 726	2 432	633	5 791
Počet chránených kontaktov očkovaním	11	5	0	16
Počet chránených kontaktov	19 682	17 892	2 554	40 128
Opatrenia prijaté rozhodnutím	3 365	1 215	547	5 127
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	3 125	1 936	537	5 598
Počet epidémií	5	4	3	12
Počet lekárov hlásiacich do EPIS	1	3	0	4
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP: potvrdený	2 932	1 689	998	5619
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP: pravdepodobný	3	0	1	4
Spracované a zadané prípady do EPIS TYP: možný	140	89	170	399
Spracované a zadané prípady do EPIS– potvrdený + pravdepodobný				5 623

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme upozornili zdravotnícke zariadenia na povinnosť hlásiť nozokomiálne nákazy v zmysle Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia v znení noviel.

Tab.: Počet nozokomiálnych nákaz v roku 2020

Okres	Počet nozokomiálnych nákaz
Zvolen	98
Detva	23
Krupina	92
Spolu	213

V okrese Zvolen sme v roku 2020 zaznamenali spolu 98 nozokomiálnych nákaz (ďalej len NN), v okrese Detva 23 a v okrese Krupina 92. Spolu sme vykázali 213 NN.

Nozokomiálne nákazy majú vo všetkých sledovaných okresoch (Zvolen, Detva a Krupina) za posledných 5 rokov stúpajúci charakter (viď. tabuľka nižšie).

Tab.: Porovnanie výskytu NN v roku 2019 s výskytom za ostatných 5 rokov

	2016	2017	2018	2019	2020
Zvolen	8	15	25	82	98
Detva	0	0	5	10	23
Krupina	0	6	8	26	92

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie spolupracujú s referátom krízového riadenia Nemocnica Zvolen a.s., ktorého úlohou je vypracovávať postupy zachytení podozrivého pacienta na vysoko nebezpečnú v priestoroch nemocnice a zabezpečenie plnenia opatrení a odborných úloh.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillancie chrípky.

Od výskytu prvého ochorenia na COVID-19 v spádových okresoch zabezpečujeme protiepidemické opatrenia u každého nahláseného pozitívneho výsledku na spomínané ochorenie, ako aj u kontaktov s pozitívnymi osobami.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

RÚVZ so sídlom vo Zvolene má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen, Detva a Krupina pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 Enviromentiálna surveillance Poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 boli v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonané prednášky pre žiakov základných škôl. Cieľom aktivít odd. epidemiológie je zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s laboratóriom Nemocnice Zvolen, a. s., ktoré poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní, oboznamovanie o význame očkovania a ochoreniach preventabilných očkovaním.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

9. Oddelenie PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu a na zníženie výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivcov i skupín obyvateľov.

V súvislosti s pandémiou COVID 19 sme plnenie úloh NPPZ a jednotlivé národné programy a akčné plány realizovali len v obmedzenom režime nasledovne:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Realizácia projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou globálneho programu Nestlé Healthy Kids (Nestlé pre zdravie detí) bola pre COVID 19 posunutá do 30.6.2021. Zapojených je 5 škôl. Posunutá je i realizácia projektu „Školský program“.

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2020 :

- Propagačný panel „Svetový deň obezity“ v priestoroch RÚVZ Zvolen – 4.3. 2020 (25)
- Informačný panel „Svetový deň potravy“ priestory RÚVZ Zvolen (25) – 16. 10. 2020

Spolu: 2 edukačné panely cca 50 edukovaných

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Realizované aktivity v roku 2020:

- Kampaň „Do práce na bicykli“ - zamestnanci RÚVZ Zvolen majú dlhodobou vytvorený, každoročne oficiálne zaregistrovaný, aktívny 4-členný tím. Súťaž prebiehala v septembri 2020.
- NAPPPA – prednáška s prezentáciou výsledkov 1. časti realizovaného národného projektu a logistika k pokračovaniu meraní, edukácia zapojených študentov SPŠ Drevárska Zvolen, 45 žiakov – marec 2020
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Zvolen – Spišská Nová Ves – jún 2020
- Panel Pohybom ku zdraviu – priestory RÚVZ Zvolen 10.5.2020
- Lokálna Kampaň „ Schody ako výzva“ od r. 2009 stále trvá – dobrovoľníci, zamestnanci RÚVZ Zvolen a verejnosť nepoužívajú výťah v budove RÚVZ Zvolen, ale schody cca 15 záujemcov
- Ranná fitminútka – dobrovoľná možnosť rozpohybovania zamestnancov v telocvični RÚVZ

Zvolen. Aktivita trvá s účinnosťou od 1.6.2017.

Na lokálnej úrovni pokračujeme od roku 2009 v realizácii Kampane na zvýšenie povedomia o význame pohybu pre zdravie, určenú zamestnancom RÚVZ Zvolen „ Schody ako výzva“. Záujemcovia nepoužívajú v práci výťah, využívajú schody, chodia pešo na 3. poschodie.

Od roku 2017 realizujeme lokálnu aktivitu „Ranná fitminútka“ s cieľom podpory pohybových aktivít zamestnancov. V roku 2020 sme sa šiestykrát zapojili do Národnej kampane pre podporu enviromentálnej dopravy “Do práce na bicykli”, ktorá prebiehala v septembri 2020. Vytvorili sme 4-členný súťažný tím „RÚVZ Zvolen“.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali v júni 2020 Športovo-turistický deň v regióne Spiš. Svetový deň pohybom ku zdraviu sme podporili v priestoroch RÚVZ Zvolen, pripravili informačný panel „ Pohybová aktivita “. Ciele NAPPFA sme vzhľadom na COVID 19 obmedzene plnili v zmysle usmernenia z ÚVZ SR . Vyšetřili sme 8 študentov SPŠ drevárskej vo Zvolene. Respondenti vyplnili 8 dotazníkov o životnom štýle, merali sme im tlak krvi, robili antropometrické vyšetřenia, sledovali flexibilitu a držanie tela, kondíciu -telesnú zdatnosť. Účastníkom sme robili spirometrické vyšetřenia, skladbu tela a meranie kožných rias kalipomerom, poskytovali cieleňé poradenstvo pri úprave životosprávy a pohybovej aktivity.

Spolu 5 aktivít a 98 edukovaných.

3. Tabak, alkohol, drogy

Výchovno-vzdelávacie prístupy na predchádzanie problémov s užívaním alkoholu u detí a mládeže sme riešili pre COVI 19 obmedzene. Každoročne vypracovávame aktuálny Kalendár podujatí pre koordinátorov prevencie na školách, ako aj verejnosť. Jednotlivé aktivity sú zverejnené na webovom portáli Mesta Zvolen. Sme členmi Komisie prevencie pri Mestskom úrade vo Zvolene a spolupracujeme s odborníkmi z radov pedagógov, psychologov – Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Mestskej a štátnej polície, Centrom voľného času vo Zvolene, súkromnou umeleckou školou Heuréka a inými inštitúciami. V roku 2020 sme mali jedno pracovné stretnutie, ďalšie boli pre COVID 19 zrušené. V spolupráci s Mestom Zvolen sme zainteresovaní v pokračovaní plnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Zvolen na roky 2014-2020. Jedným zo sektorových dokumentov je aj problematika prevencie zakotvená v Priorite 4.2 Bezpečnosť obyvateľstva, Opatrenie 4.2.2 Zabezpečenie dostatočnej prevencie negatívnych spoločenských javov. Témou stretnutí je aj monitorovanie plnenia akčného plánu v oblasti prevencie k 30.6. a 31.12. daného roka a koordinácia spoločných aktivít.

20.2.2020 a 6.3.2020 sme participovali a odborne zastrešovali tvorbu a realizáciu súťažno - vedomostného kvízu pre 7 družstiev- 68 žiakov ZŠ zo Zvolena a 9 družstiev- 55 študentov

SŠ zo Zvolena na tému „ Drogy to teda nie“. Aktivita prebiehala v spolupráci s Mestskou a štátnou políciou Zvolen, Krajskou knižnicou L. Štúra vo Zvolene, Mestom Zvolen a zástupcami škôl zo Zvolena.

Európsky týždeň boja proti drogám v novembri 2020 sme spropagovali na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ Zvolen. Ďalšie plánované zdravotno-edukačné zámery boli vzhľadom na COVID 19 zrušené.

Spolu: 4 aktivity a 125 edukovaných

4. Zdravé životné a pracovné podmienky

V roku 2020 pre COVID 19 sme aktivity nerealizovali.

B. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu infekčných ochorení

Aktivity sme riešili akútne, na základe požiadaviek inštitúcií. Oslovila nás n.o. Zdravé komunity a v rámci prevencie COVID 19 v rómskej komunite Bzovík sme edukovali 2.10.2020 dvadsať rómskych matiek. Aktivita prebehla na podnet zástupcu n.o. Zdravé komunity i v súčinnosti so starostom obce a riaditeľkou miestnej ZŠ. Uvedenej aktivite predchádzalo spoločné pracovné stretnutie zainteresovaných subjektov n.o. za spádové územie okresov Zvolen, Detva, Krupina, Veľký Krtíš na pôde RÚVZ vo Zvolene.

Spolu : 2 aktivity a 24 edukovaných

Orientovali sme sa aj na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti partnerstva a rodičovstva, prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania väčšinou u študentov SZŠ Zvolen.

Prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2020 :

- Prednáška – beseda „Psychohygiena – partnerstvo a rodičovstvo ako ochranný faktor zdravia“ – SZŠ mládež Zvolen 3 ZA (18) – 5.3.2020
- Prednáška – beseda „Psychohygiena –partnerstvo a rodičovstvo ako ochranný faktor zdravia“ – SZŠ Zvolen dospelí 2 ZAKB (15) – 5.3.2020

Spolu : 2 aktivity a 33 edukovaných

9. 1. 1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov SR

V poradni zdravia sme vyšetřili 8 klientov evidovaných v Teste zdravé srdce, systém je zastaralý, poruchový, vyhodnotil len 7 účastníkov . V rámci výjazdových aktivít sme vyšetřili 8 klientov. Riešili sme medzinárodný dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie obyvateľov EÚ M-PHOL HLS19“. Zabezpečili sme distribúciu 55 dotazníkov s návratnosťou 46 dotazníkov. Dáta sme zadávali do excelu a v stanovenom termíne odoslali na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

V nadväznosti na schválené Akčné plány Národného onkologického programu, zvlášť Akčný plán 1 týkajúci sa primárnej prevencie, ktorá je súčasťou nadrezortnej zodpovednosti za predchádzanie ochoreniam v spoločnosti, sme v roku 2020 zrealizovali edukáciu v prevencii rakoviny hrubého čreva a rakoviny prsníka nasledovne:

23.1.2020 16 dospelých študentov 1 PSKC projekt

30.1.2020 19 dospelých študentov 1 PSKB projekt

4.2.2020 15 dospelých študentov 1 PSKA projekt

5.2.2020 23 dospelých študentov 1 PSKC projekt

17.2.2020 17 dospelých študentov 2.ZAKA projekt

19.2.2020 19 dospelých študentov 2.ZAKB projekt

2.3.2020 17 dospelých študentov 1 PSKC projekt

Spolu 126 edukovaných v zmysle Metodicko edukačných podkladov k realizácii projektu z ÚVZ SR.

9. 2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Plnenie úlohy č.4 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NPPO na roky 2015 – 2025 v rámci Národného akčného plánu podpory pohybovej aktivity v SR sme riešili v zmysle Metodického usmernenia ÚVZ SR Bratislava. Účastníci po vyplnení dotazníkov o životnom štýle absolvovali vyšetřenia vybraných biochemických parametrov krvi, antropometrické merania, spirometriu, testy telesnej zdatnosti - kondície, držania tela, skladby tela a následné cieleňé poradenstvo. Projekt NAPPPA – pre COVID 19 sme zrealizovali len obmedzený monitoring životného štýlu a vybrané merania u 8 študentov SPŠ drevárskej vo

Zvolene. Získané dáta z dotazníkov a meraní sme vo vyžiadanej forme zaslali na štatistické spracovanie na RÚVZ Spišská Nová Ves.

Podporili sme Svetový deň obezity a v marci 2020 sme v spolupráci so spoločnosťou STOB Praha a Môj STOB SR zrealizovali 8 vyšetrení celkového cholesterolu a glukózy u 8 návštevníkov Lekárne Benú vo Zvolene s poradenstvom a distribúciou edukačných materiálov.

Zabezpečili sme informačný panel v priestoroch RÚVZ Zvolen, webovú upútavku a aj propagáciu aktivity cez českú spoločnosť STOB a slovenský portál Môj STOB v Bratislave.

Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 129

Nadstavbové poradne riešime v rámci základnej PZ:

V rámci základnej poradne realizujeme aj nadstavbové poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity, odvykanie od fajčenia, zdravú výživu a úpravu telesnej hmotnosti a podporu duševného zdravia.

Poradňa na odvykanie od fajčenia:

Pre COVID 19 sme pracovali v obmedzenom režime. Do poradne sa telefonicky prihlásila 1 žena z okresu Detva. Poradenstvo sme riešili len telefonicky dvakrát.

Poradňa pohybovej aktivity :

V rámci plnenia cieľov Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity a Metodického usmernenia z ÚVZ SR sme v danom roku zrealizovali u 8 študentov 3. roč. SPŠ drevárskej vo Zvolene antropometrické merania, testy fyzickej zdatnosti, flexibility i s cieľným poradenstvom pri úprave životosprávy, držania, tela. Respondenti vyplnili 8 dotazníkov o svojom životnom štýle, zrealizovali sme aj prednášku k projektu NAPPPA na SPŠ drevárskej Zvolen.

Poradňa zdravej výživy a úpravy telesnej hmotnosti :

V roku 2020 sme neposkytli cielené odborné poradenstvo pri úprave životosprávy.

Celoslovenské, regionálne, lokálne kampane :

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu (VSkP)

Celonárodná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2020 nerealizovala.

Od roku 2009 sme realizátormi lokálnej Kampane RÚVZ Zvolen „ Schody ako výzva“ . Zamestnanci - dobrovoľníci nepoužívajú na pracovisku výtah, chodia pešo na 3.poschodie. Od 1.6.2017 sme sa zapojili do lokálnej pohybovej iniciatívy pre zamestnancov RÚVZ Zvolen „ Ranná fitminútka“. Dobrovoľníci majú možnosť využívať priestor telocvične na individuálne cvičenia na skvalitnenie svojej mentálnej a pohybovej kondície.

Už šiestykrát sme sa zapojili do Celonárodnej kampane „ Do práce na bicykli“ . Vytvorili sme 4-členný registrovaný, súťažný tím zo zamestnancov RÚVZ Zvolen. Účastníci v mesiaci september 2020 jazdili do práce na bicykloch, každý z miesta svojho bydliska.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Aktivity sme riešili akútne, na základe požiadaviek inštitúcií. Oslovila nás n.o. Zdravé komunity a v rámci prevencie COVID 19 v rómskej komunite Bzovík sme edukovali 2.10.2020 dvadsať rómskych matiek. Aktivita prebehla na podnet zástupcu n.o. Zdravé komunity i v súčinnosti so starostom obce a riaditeľkou miestnej ZŠ. Uvedenej aktivite predchádzalo spoločné pracovné stretnutie zainteresovaných subjektov n.o. za spádové územie okresov Zvolen, Detva, Krupina, Veľký Krtíš na pôde RÚVZ vo Zvolene.

Spolu : 2 aktivity a 24 edukovaných

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Participovali sme na plnení úloh vyplývajúcich z NAP pre problémy s alkoholom

V SR. Po absolvovaní Celoslovenského on line seminára a koordinácii činností smerom k verejnosti sme zabezpečili vytvorenie elektronickej verzie štandardného dotazníka o užívaní alkoholu v SR, ktorý sme následne distribuovali potencionálnym záujemcom o jeho vyplnenie. I napriek vynaloženej námahe sa nám späť vrátili 4 dotazníky, ktoré sme zaslali na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

Zúčastnili sme sa on line vzdelávacej aktivity na tému : „Alkohol a ženy“ – garantom bol ÚVZ SR Bratislava a OLÚ Predná Hora.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Zdravotno – výchovnú a poradenskú činnosť pre COVID 19 sme neriešili. Participovali a podporovali sme nasledovné informačné kampane formou panelov na RÚVZ :

Medzinárodný týždeň uvedomovania si mozgu marec 2020 – informačný panel.

September – mesiac Alzheimerovej choroby a 21.9. 2020 Svetový deň Alzheimerovej choroby

V dňoch 21.9.-22.9.2020 sme zrealizovali 6 samostatných prednáškových blokov na tému „Mozog – čo mu škodí a čo prospieva“ na 6. ZŠ M. Rázusa vo Zvolene pre 93 žiakov 8. A,B,C a 9.A,B,C. Kampaň sme podporili i formou edukačného panela a informačných letákov v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Medzinárodný deň starších 1. Október - informačný panel na RÚVZ Zvolen

Spolu: 9 aktivít a 93 edukovaných

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Vzhľadom na COVID 19 sme edukačno-zážitkové programy pre deti a mládež nerealizovali.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena.

Aktivity sme nerealizovali.

9.7 CINDI program SR – nie je aktívny, informácie Kancelária WHO v SR.

Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou Slovenskej republiky uznesením vlády SR č. 111 z 11.03.2020 a pandémie ochorenia COVID 19 vyhlásenej dňa 11.03.2020 generálnym riaditeľom SZO sme v zmysle nariadení § 48 ods. 4 písm.c),d), a e) zákona č. 355/2007 Z.z. a § 7 zákona č.42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov plnili a kontrolovali aktuálne opatrenia ÚVZ SR Bratislava v spádovom území RÚVZ Zvolen v okresoch Zvolen, Detva, Krupina.